

SLR-C – 1

Seat
No.

M.A. – I Sem. – I Examination, 2014
MARATHI (Paper – I)
Sahityavichar Va Samiksha

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक ।
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात ।

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'शब्दार्थौ _____ काव्यम् ।'
अ) सहितौ आ) ननु इ) गुणयुक्त ई) पदावली
- २) 'अर्थक्रियोपेतम काव्यम्' असे कोणी म्हटले आहे ?
अ) रुद्रट आ) भामह इ) दण्डी ई) भरतमुनी
- ३) 'ध्वन्यालोक' या ग्रंथाचा कर्ता कोण ?
अ) क्षेमेंद्र आ) मम्मट इ) आनंदवर्धन ई) अभिनवगुप्त
- ४) मराठीमध्ये देशीवादाचा पुरस्कार सर्वप्रथम कोणी केला ?
अ) द.भि. कुलकर्णी आ) गंगाधर गाडगीळ इ) भालचंद्र नेमाडे ई) रा.ग.जाधव
- ५) रोमँटिसिझमकरिता 'सौंदर्यवाद' हा मराठी पर्याय प्रथम कोणी उपयोजिला ?
अ) विंदा करंदीकर आ) द.वा. पोतदार
इ) श्री. के. क्षीरसागर ई) रा.शं. वाळिंबे
- ६) विरेचनाचा सिध्दांत कोणी मांडला ?
अ) अभिनवगुप्त आ) ऑरिस्टॉटल इ) आनंदवर्धन ई) प्लेटो
- ७) सौंदर्यवादाची प्रतिक्रिया म्हणून कोणता संप्रदाय उदयाला आला ?
अ) अभिजातवाद आ) देशीवाद इ) अस्तित्ववाद ई) वास्तववाद

P.T.O.

८) 'साहित्यातील संप्रदाय' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?

अ) रा. श्री. जोग आ) रा.शं. वाळिंबे इ) वा.ल.कुलकर्णी ई) अ.वा. कुलकर्णी

९) रीती विचाराची स्थापना कोणी केली ?

अ) वामन आ) भामह इ) कुंतक ई) क्षेमेंद्र

१०) प्राचीन ग्रीक व रोमन वाङ्मय हे कोणत्या संप्रदायातील वाङ्मय समजले जाते ?

अ) अभिजातवाद आ) सौंदर्यवाद इ) वास्तववाद ई) अस्तित्ववाद

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) साहित्याची व्यक्तिनिष्ठता म्हणजे काय ?

२) वाङ्मय ही संज्ञा स्पष्ट करा.

३) वर्डस्वर्थनेकेलेली साहित्याची व्याख्या सांगा.

४) अभिजातवादासाठी कोणता इंग्रजी शब्द वापरतात व तो कसा निर्माण झाला ?

५) प्राचीन काळी 'काव्य' हा शब्द कोणत्या व्यापक अर्थाने वापरला जात असे ?

६) वास्तववाद म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

१) अस्तित्ववादाची वैशिष्ट्ये विशद करा.

२) रस सिध्दांताविषयी लिहा.

३) साहित्य: शास्त्र की कला ते स्पष्ट करा.

४. साहित्य म्हणजे काय, ते सांगून साहित्याची स्वरूप वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'सौंदर्यवाद हा एक बंडखोर संप्रदाय आहे', या विधानाची उदाहरणासह चर्चा करा.

५. साहित्य निर्मितीविषयक विविध सिध्दांतांचा परिचय द्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
ECONOMICS (Old)**

Principles and Practice of Co-operation (Paper – VII) (Group – C1)

Day and Date : Thursday, 20-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The Co-operative Movement in England is basically _____ Co-operative Movement.
a) Credit b) Consumer c) Dairy d) Housing
 - 2) The Co-operative Movement in Denmark was started in
a) 1800 b) 1810 c) 1840 d) 1886
 - 3) Kibbutz are found in
a) Japan b) China c) Israel d) Denmark
 - 4) The office of Commissioner for Co-operative Societies is located at
a) Mumbai b) Pune c) Nashik d) Ahmednagar
 - 5) _____ is called as 'friend, philosopher and guide' of Co-operative Societies.
a) Minister for Co-operation b) Registrar
c) Chairman d) Chief Minister
 - 6) RBI was established in
a) 1924 b) 1935 c) 1955 d) 1969
 - 7) The 'Co-operative Development Fund' was established by
a) NABARD
b) State Co-operative Bank
c) Primary Agricultural Credit Societies
d) LDBs

8) The 'All India Rural Credit Survey Committee' (1951) was constituted under the Chairmanship of

- a) B. Venkatappaiah b) M.L. Dantwala
c) A.D. Gorwala d) V.L. Mehta

9) A. Vaidyanathan Committee was appointed during _____ five year plan.

- a) Eighth b) Ninth
c) Tenth d) Eleventh

10) State Bank of India came into existence in

- a) 1935 b) 1948
c) 1951 d) 1955

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is Credit Co-operative Society ?
- 2) Define Service Co-operative Society.
- 3) What is Audit ?
- 4) What is Co-operative Governance ?
- 5) Define Co-operative Supervision.
- 6) State the meaning of Globalisation.

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Features of Dairy Co-operatives in Denmark.
- 2) Progress of Service Co-operatives in Japan.
- 3) Functions of Co-operative Department.
- 4) Problems of Dairy Co-operatives in Maharashtra.
- 5) KVIC.
- 6) Professionalisation of Co-operative Management.

4. Discuss the progress and problems of sugar co-operatives in Maharashtra.

10

OR

Explain the role of NABARD in financial support to co-operatives.

5. State the role of the government in Co-operative Movement.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा.

१०

- १) इंग्लंडमधील सहकारी चळवळ ही प्रामुख्याने _____ सहकारी चळवळ आहे.
अ) पत विषयक ब) ग्राहक क) दुग्धव्यवसाय ड) गृहनिर्माण
- २) डेन्मार्कमधील सहकारी चळवळ _____ या वर्षी सुरु झाली.
अ) १८०० ब) १८१० क) १८४० ड) १८८६
- ३) किबुत्झ _____ येथे आढळतात.
अ) जपान ब) चीन क) इस्राइल ड) डेन्मार्क
- ४) सहकारी संस्थांच्या आयुक्तांचे कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) पुणे क) नाशिक ड) अहमदनगर
- ५) _____ हा सहकारी संस्थांचा 'मित्र, तत्ववेत्ता आणि मार्गदर्शक' म्हणून ओळखला जातो .
अ) सहकार मंत्री ब) निबंधक क) अध्यक्ष ड) मुख्यमंत्री
- ६) RBI ची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९२४ ब) १९३५ क) १९५५ ड) १९६९
- ७) 'सहकारी विकास निधी' _____ कडून स्थापन करण्यात आला आहे.
अ) NABARD
ब) राज्य सहकारी बँक
क) प्राथमिक कृषी सहकारी पतपुरवठा संस्था
ड) भूविकास बँक
- ८) 'अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पाहणी समिती (१९५१) _____ यांच्या
अध्यक्षतेखाली नियुक्त झाली.
अ) बी. वेंकटप्पय्या ब) एम.एल. दांतवाला
क) ए.डी. गोरवाला ड) व्ही.एल. मेहता

९) ए. वैद्यनाथन समिती _____ पंचवार्षिक योजना काळात नियुक्त झाली.
 अ) आठव्या ब) नवव्या क) दहाव्या ड) अकराव्या

१०) स्टेट बँक ऑफ इंडिया _____ या वर्षी अस्तित्वात आली.
 अ) १९३५ ब) १९४८ क) १९५१ ड) १९५५

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

- १) सहकारी पतपुरवठा संस्था म्हणजे काय ?
- २) सेवा सहकारी संस्थेची व्याख्या लिहा.
- ३) लेखापरीक्षण म्हणजे काय ?
- ४) सहकारी प्रशासन म्हणजे काय ?
- ५) सहकारी पर्यवेक्षणाची व्याख्या लिहा.
- ६) जागतिकीकरणाचा अर्थ सांगा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) डेन्मार्कमधील दुग्ध सहकारी संस्थांची वैशिष्ट्ये.
- २) जपानमधील सेवा सहकारी संस्थांची प्रगती.
- ३) सहकारी खात्याची कार्ये.
- ४) महाराष्ट्रातील दुग्ध सहकारी संस्थांच्या समस्या.
- ५) KVIC.
- ६) सहकारी व्यवस्थापनाचे व्यावसायिकीकरण.

४. महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखान्यांची प्रगती आणि समस्या यांची चर्चा करा.

१०

किंवा

सहकारी संस्थांना वित्तपुरवठा करण्यातील नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा.

५. सहकारी चळवळीतील सरकारची भूमिका सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. Part – I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Paper No. – V) (Opt.) (Old)
History of Ideas

Day and Date : Saturday, 22-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives. 10

- 1) _____ founded the Satyashodhak Samaj.
a) Rajaram Mohan Roy b) Mahatma Jotiba Phule
c) Mahadev Govind Ranade d) Keshav Chandra Sen
- 2) Vardhaman Mahavir was born in
a) B. C. 599 b) B. C. 486
c) B. C. 328 d) B. C. 327
- 3) First Buddhist Religious Conference was held in _____ place.
a) Kundalvan b) Rajgrah
c) Pataliputra d) Vaishali
- 4) Who was the father of Sankhyadarshan ?
a) Maharshi Kapil b) Maharshi Walmiki
c) Maharshi Vyas d) Agasti
- 5) Warkari cult. is known as
a) Pandharpur Movement b) Religious Movement
c) Mahanubhav Movement d) Samarth Sampraday
- 6) _____ composed the 'Ramcharit Manas'.
a) Kabir b) Tulsidas
c) Wallabhacharya d) Meerabai
- 7) _____ was founded the Kadriya Cult.
a) Jilani b) Bistani
c) Bakharji d) None of these

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) सत्यशोधक समाजाची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) राजाराम मोहन रॉय ब) महात्मा जोतिबा फुले
क) महादेव गोविंद रानडे ड) केशवचंद्र सेन
- २) वर्धमान महावीरांचा जन्म _____ मध्ये झाला.
अ) इ. स. पू. ५९९ ब) इ.स.पू. ४८६
क) इ. स. पू. ३२८ ड) इ. स. पू. ३२७
- ३) पहिली बौद्ध धर्म परिषद _____ येथे पार पाडली.
अ) कुंडलवन ब) राजगृह
क) पाटलीपुत्र ड) वैशाली
- ४) सांख्यदर्शनचे प्रवर्तक कोण होते ?
अ) महर्षी कपिल ब) महर्षी वाल्मीकी
क) महर्षी व्यास ड) अगस्ती
- ५) वारकरी पंथ _____ या नावाने ओळखला जातो .
अ) पंढरपुर चळवळ ब) धार्मिक चळवळ
क) महानुभवांची चळवळ ड) समर्थ संप्रदाय
- ६) _____ यांनी रामचरित्मानसची रचना केली.
अ) कबीर ब) तुलसीदास
क) वल्लभाचार्य ड) मीराबाई
- ७) _____ यांनी कादरिया पंथाची स्थापना केली.
अ) जिळानी ब) बिस्तानी
क) बाखर्जी ड) यापैकी नाही
- ८) सिंह सभा चळवळ _____ येथून सुरू झाली.
अ) चंदिगड ब) पतियाळा
क) जाळंदर ड) अमृतसर

- ९) 'वैष्णविज्ञम, शैविज्ञम अँड मायनर रिलिजियस् सिस्टम्' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
 अ) एम. जी. रानडे
 ब) भांडारकर आर. जी.
 क) केशवसेन
 ड) दादोबा पांडुरंग
- १०) देवबंद चळवळीचा नेता कोण होता ?
 अ) बॅ. जिना
 ब) सर सय्यद अहमद खान
 क) महम्मद-उल-हसन
 ड) यापैकी नाही
२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहापैकी कोणतेही चार) : ८
- १) सत्यशोधक समाजाची तीन तत्त्वे सांगा.
 २) अथर्ववेदाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 ३) जैन धर्माच्या विनाशाची कोणतीही चार कारणे सांगा.
 ४) भक्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ५) ब्राम्हो समाजाची तीन तत्त्वे सांगा.
 ६) देवबंद चळवळीची महत्त्वाची उद्दिष्टे सांगा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा. (सहापैकी कोणतीही चार) : १२
- १) श्री नारायण चळवळ.
 २) नायनार आणि अलवार.
 ३) पंढरपुर चळवळ.
 ४) नक्शबंदी पंथ.
 ५) प्रार्थना समाज.
 ६) सिंह सभा चळवळ.
४. गौतम बुद्धाचे जीवनचरित्र सांगून बुद्ध धर्माची शिकवण स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- भक्ती चळवळीतील शैव पंथाचे योगदान स्पष्ट करा.
५. राजाराम मोहन रॉय यांचे ब्राम्हो समाजातील योगदान स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
----------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – I) (New)
British Literature

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the following : **10**
- i) The poem 'If' is addressed to Kipling's
 - a) Father
 - b) Son
 - c) Mother
 - d) Brother
 - ii) A coffin that is a small domin contains
 - a) A citizen of the world
 - b) A vices of the hell
 - c) A citizen of the paradise
 - d) A fairies in the sky
 - iii) The line 'The Sun Descending in the West' stands
 - a) The world is settling at down
 - b) The world is settling in the morning
 - c) The world is settling quietly into night
 - d) The world is settling in the afternoon
 - iv) 'My hopes, so often blighted,
Thou wouldst not thus delay !
The above lines are _____ in nature.
 - a) optimistic
 - b) pessimistic
 - c) emotional
 - d) sentimental
 - v) The poem 'Delight in Disorder' is
 - a) an elegy
 - b) a ballad
 - c) an epic
 - d) a lyric poem
 - vi) After watching the dead body of the warrior his wife
 - a) did cry very loudly
 - b) did not weep or speak or move
 - c) did not laugh or smile
 - d) did not understand the reason of death

- 7) Who wrote a book 'India under the Kushanas' ?
A) Khare B) Sarkar
C) Mujumdar D) Sardesai
- 8) Historian Setu Madhavrao Pagadi born in
A) 1911 B) 1910 C) 1902 D) 1865
- 9) In how many kinds Rajwade divided history ?
A) Two B) Four C) Five D) Three
- 10) Who is the subaltern historian in modern period ?
A) Sarkar B) Pagadi
C) Ranjeet Guha D) Sardesai

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) Greek chronology
- 2) Caste system
- 3) Ani Akbari
- 4) Alberuni
- 5) Early life of Khare
- 6) Nilkanth Shastri

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Ecological theory
- 2) Labour and peasant
- 3) Mughal history writing
- 4) Ziyauddin Barani
- 5) Irfan Habib and Peasant
- 6) V.K. Rajwade.

4. Discuss the cyclical theory in history.

10

OR

Evaluate the contribution of G.S. Sardesai to history.

5. Evaluate the contribution of Sir Jadunath Sarkar to history.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) ग्रीक कालगणना
 - २) जाती व्यवस्था
 - ३) ऐने अकबरी
 - ४) अल्बेरुणी
 - ५) खरे यांचे पूर्वायुष्य
 - ६) निळकंठ शास्त्री.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) पर्यावरणवादी सिद्धांत
 - २) श्रम व शेतकरी
 - ३) मोगल इतिहास लेखन
 - ४) झिय्याऊद्धीन बरनी
 - ५) इरफान हबीब व शेतकरी
 - ६) वि.का. राजवाडे.
४. इतिहासातील चक्राकार सिद्धांताची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- जी.एस. सरदेसाई यांच्या इतिहासातील योगदानाचे मूल्यमापन करा.
५. सर जदुनाथ सरकार यांच्या इतिहासातील योगदानाचे मूल्यमापन करा. १०
-

SLR-C – 119

Seat
No.

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Development of Sociological Thought
(Gr.E. Paper – I) (New)

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Who is the author of the book titled “The Man Verses the State” ?
A) Weber B) Spencer C) Pareto D) Simmel
- II) Who propounded the theory of social system ?
A) Pareto B) Simmel C) Parsons D) Spencer
- III) Who is the author of the book titled “Main Currents in Sociological Thought” ?
A) Nisbet B) Morrison C) Parsons D) Reymond
- IV) Who emphasized on the relation between individual and society ?
A) Simmel B) Parsons C) Pareto D) Reymond
- V) Who said, “Servival of the Fittest” ?
A) Simmel B) Parsons C) Pareto D) Spencer
- VI) Who is the author of the book titled “The Social System” ?
A) Nisbet B) Parsons C) Reymond D) Morrison
- VII) Who putforth the concept of derivation ?
A) Spencer B) Simmel C) Pareto D) Parsons

P.T.O.

VIII) Who discuss about “Human Culture” ?

- A) Simmel B) Spencer C) Parsons D) Pareto

IX) Who said that the sex residue influence modes of thinking ?

- A) Simmel B) Spencer C) Parsons D) Pareto

X) Who is the author of the book titled “The Structure of Sociological Theory” ?

- A) Turner B) Zeitlin C) Ronald D) Abraham

2. Write short answers of the following (**any four** out of six) :

8

- a) Law of evolution
- b) Social nature of evolution
- c) Forms of interaction
- d) Characteristics of logical action
- e) Nature of interaction
- f) Characteristics of pattern variables.

3. Write short notes of the following (**any four**) :

12

- a) Types of elite
- b) Circulation process of elite
- c) Social stratification of Parsons
- d) Simmel’s methodology
- e) Perspective on human culture
- f) Characteristics of social system.

4. a) Explain the Pareto’s theory of residues and derivation.

10

OR

b) Discuss the Simmel’s concept of formal sociology.

5. Explain the Parson’s theory of social action.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) “दि मॅन व्हर्सेस दि स्टेट” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) वेबर ब) स्पेन्सर क) पॅरिटो ड) सिमेल
- II) सामाजिक व्यवस्थेचा सिद्धांत कोणी मांडला ?
अ) पॅरिटो ब) सिमेल क) पार्सन्स ड) स्पेन्सर
- III) “मेन करंटस् इन सोशियॉलॉजिकल थॉट” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) निस्बेत ब) मॉरिसन क) पार्सन्स ड) रेमण्ड
- IV) व्यक्ति आणि समाजातील संबंधावर विशेष भर कोणी दिला ?
अ) सिमेल ब) पार्सन्स क) पॅरिटो ड) रेमण्ड
- V) “जे सामर्थ्यशाली जीव आहे तेच आपले अस्तित्व टिकवतो” असे कोण म्हणतो ?
अ) सिमेल ब) पार्सन्स क) पॅरिटो ड) स्पेन्सर
- VI) “दि सोशल सिस्टम” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) निस्बेत ब) पार्सन्स क) रेमण्ड ड) मॉरिसन
- VII) ‘भ्रम’ ही संकल्पना कोणी मांडला ?
अ) स्पेन्सर ब) सिमेल क) पॅरिटो ड) पार्सन्स
- VIII) मानवी संस्कृतीवर कोणी चर्चा केली ?
अ) सिमेल ब) स्पेन्सर क) पार्सन्स ड) पॅरिटो
- IX) लिंग अवशिष्टांचा विचार करण्याच्या पद्धतीवर प्रभाव पडतो असे कोण म्हणतो ?
अ) सिमेल ब) स्पेन्सर क) पार्सन्स ड) पॅरिटो
- X) “दि स्ट्रक्चर ऑफ सोशियॉलॉजिकल थियरी” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) टर्नर ब) झैटलिन क) रोनाल्ड ड) अब्रहम

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (सहापैकी कोणतेही चार) : ८
- अ) उत्क्रांतीचे नियम
 ब) उत्क्रांतीचे सामाजिक स्वरूप
 क) आंतर क्रियेचे प्रकार
 ड) तार्किक क्रियेची वैशिष्ट्ये
 इ) आंतर क्रियेचे स्वरूप
 फ) प्रतिमान चलाची वैशिष्ट्ये
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) श्रेष्ठ जनाचे प्रकार
 ब) श्रेष्ठ जन अभिसरण प्रक्रिया
 क) पार्सन्स यांचे सामाजिक स्तरीकरण
 ड) सिमेल यांचे पद्धतीशास्त्र
 इ) मानवी संस्कृती विषयी दृष्टीकोन
 फ) सामाजिक व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये
४. अ) पॉरिटो यांचा अवशिष्ट आणि भ्रम सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) सिमेल यांचा स्वरूप प्रधान समाजशास्त्राची संकल्पना स्पष्ट करा. १०
५. पार्सन्स यांचा सामाजिक क्रिया सिद्धांत स्पष्ट करा.
-

SLR-C – 12

Seat
No.

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Paper No. – II)
भाषा विज्ञान एवं हिन्दी भाषा

Day and Date : Monday, 17-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे हुए अंक प्रश्न के अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से योग्य पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**

- 1) भाषा की यादृच्छिकता _____ के स्तर पर होती है।
अ) व्यक्ति
क) समाज
ब) जगत
ड) भाषा परिवार
- 2) 1817 ई. में डेवीज ने भाषाविज्ञान को _____ यह नाम दिया।
अ) ग्लासोलोजी
क) फिलोलोजी
ब) ग्लाटोलोजी
ड) कंपरेटिव ग्रामर
- 3) _____ यह मानक स्वर है।
अ) इ
क) ए
ब) आ
ड) उ
- 4) दतोष्च्य व्यंजन _____ हैं।
अ) क, ख
क) व, फ
ब) ज, झ
ड) य, र
- 5) शॉकिट ने भाषिक स्तर _____ माने हैं।
अ) दो
क) चार
ब) तीन
ड) पाँच
- 6) संस्कृत काल का 'कर्म', प्राकृत काल में _____ हो गया।
अ) काम
क) कार्य
ब) कम्म
ड) कर्ज

P.T.O.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – I) (Sem. – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Paper – I) (Gr. F)
Research Methodology and Statistics for Psychology (New)**

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**
iii) **Use of non-scientific calculators and statistical table is allowed.**
Statistical tables will be provided if required.

1. Fill in the blanks (Multiple Choice) : 10

- 1) The Normal curve is a _____ distribution.
 - a) Arithmetical
 - b) Mathematical
 - c) Computational
 - d) None of these
- 2) The prediction based on researchers theory is called _____ hypothesis.
 - a) Null
 - b) Research
 - c) Alternative
 - d) Directional
- 3) The _____ is the number of score in sample minus 1.
 - a) Standard deviation
 - b) Degree of freedom
 - c) Standard error
 - d) Average deviation
- 4) The correlation co-efficient lies between
 - a) 0 to 1
 - b) – 5 to 5
 - c) – 1 to + 1
 - d) none of these
- 5) F test is also known as _____ test.
 - a) Probability
 - b) Variance ratios
 - c) Distribution
 - d) Standard

- 4) Assumption in analysis variance.
- 5) Type II error.
- 6) Characteristics of normal curve.

4. Write **any one** long answer of the following questions :

A) Suppose test of sensitivity to violence is known to have a mean of 20 and standard deviation of 3 and to follow normal cuvo. What percentage of people have scores above 24 ?

10

OR

B) A study compared students number of close friends during their first and second year in college. Here are the number of friends for five students tested.

Participants	First Year	Second Year
1	2	2
2	4	6
3	14	15
4	3	15
5	5	6

Use the .05 significance level and carry out t. test for dependent means using the actual score.

5. 100 boys and 60 girls asked to select five elective subject. The choices of two sexes as follows :

10

Sex	Subjects					Total
	A	B	C	D	E	
Boys	25	30	10	25	10	100
Girls	10	15	5	15	15	60

Do you think that the choices of subject is dependent upon the sex of the students
Carry out Chi-square test.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे उचित ठरेल.
 ४) नॉन-सायंटिफिक कॅलक्युलेटर व संख्याशास्त्रीय टेबल आवश्यकतेनुसार वापरण्यात परवानगी आहे.

१. रिक्त्या जागा भरा (बहूपर्यायी) :

१०

- १) सामान्य वक्र _____ चे वितरण आहे.
 अ) अंकगणितीय
 ब) बीजगणितीय
 क) संगणीकृत
 ड) यापैकी नाही
- २) संशोधन सिद्धातावर आधारित असणाऱ्या पूर्व कथन करणारी _____ सिद्धांत कल्पना म्हणतात .
 अ) अभेध/नल
 ब) संशोधन
 क) पर्यायी
 ड) दिशादर्शक
- ३) नमुना वजा एक वरील _____ प्राप्तांक निर्देशीक असतो.
 अ) प्रमाणविचलन
 ब) मुक्ततेची मात्रा
 क) प्रमाणित प्रमाद
 ड) सरासरी विचलन
- ४) सह-संबंध गुणीक हा _____ च्या दरम्यान येतो.
 अ) ० ते १
 ब) - ५ ते ५
 क) - १ ते + १
 ड) यापैकी नाही

- ५) “F” कसोटीस _____ कसोटी असेही म्हणतात.
अ) संभाव्यता
ब) प्रचरण गुणोत्तर
क) वितरण
ड) प्रमाणित
- ६) _____ यांनी प्रोडक्ट-मोमेन्ट ही सहसंबंधाची पद्धती सुचविली.
अ) पिअरसन
ब) फिशर
क) गॅसेट
ड) गाल्टन
- ७) भविष्यकथन परिवर्त्यावरील व्यक्तीच्या प्राप्तांकाला _____ परिवर्त्य असे म्हणतात.
अ) नियंत्रित
ब) भविष्यकथनात्मक
क) स्वतंत्र
ड) परावलंबी
- ८) प्रचरणाचे _____ प्रकार पडतात.
अ) दोन
ब) एक
क) चार
ड) तीन
- ९) १८७५ मध्ये काय-स्केवअरच्या वितरणाचा सर्वप्रथम _____ यांनी उपयोग केला.
अ) फर्ग्यूसन
ब) लिन्डंक्युस्ट
क) हेलमेर्ट
ड) गॅरेट
- १०) अनुषांगीक गुणांक काढण्यासाठी _____ सूत्र वापरले जाते.
अ) $K \times K$
ब) $\sqrt{(K-1)/K}$
क) $\sqrt{(1-K)/K}$
ड) $\sqrt{(K-K)/1}$

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) सामान्य वक्राचा फॉर्म्युला (सुत्र) सांगा.
- २) 'Z' प्राप्तांक म्हणजे काय.
- ३) पदानुक्रम सहसंबंध गुणांक कोणी शोधून काढला.
- ४) समाश्रयन रेषा काय दर्शविते ?
- ५) “प्रचरन” व्याख्या द्या.
- ६) “काय-स्क्वेअर” म्हणजे काय.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) मॅकनेमार कसोटी.
- २) विकीरण आलेख.
- ३) बहूविध प्राकथ्यन नियम.
- ४) प्रचरण विश्लेषणची गृहीतके.
- ५) प्रकार II प्रमाद.
- ६) प्रसामान्य वक्राची वैशिष्ट्ये.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका दीर्घप्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) समजा हिसांचा एतील वेदनशीलता कसोटीवर मध्यमान २० आणि प्रमाण विचलन ३ आहे सामान्य वितरण उपयोग करा. २४ च्या वर प्राप्तांक असणाऱ्या लोकाचे प्रतिशत प्रमाण सांगा.

किंवा

ब) महाविद्यालयातील प्रथम व द्वितीय वर्षातील किती विद्यार्थिना निकटवर्ती मित्र आहेत. याचा तुलनात्मक अभ्यास करण्यात आला. येथे मित्रांच्या संख्येतील पांच विद्यार्थ्यांचे परिक्षण करण्यात आले असता :

सहभागी	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष
१	२	२
२	४	६
३	१४	१५

४	३	१५
५	५	६

०५ लक्षाणियेची पातळी उपयोग करा आणि 't' कसोटी वर आधारित स्वतंत्र मध्यमान काढून अचुक प्राप्तांक शोधा.

५. १०० मुलांना आणि ६० मुलींना ५ विषयांची निवड करण्यास सांगितली. दोन विभिन्न लिंगांची निवड खालील प्रमाणे.

१०

लिंग	विषय					एकूण
	अ	ब	क	ड	ई	
मुले	२५	३०	१०	२५	१०	१००
मुली	१०	१५	५	१५	१५	६०

विषयांची निवड करणे लिंगभेदावर आधारित आहे का ?

या बदल आपण काय विचार करित आहात. काय स्क्वेअर कसोटीचा उपयोग करा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Paper – I) (Gr. – D)
Political Theory (New)**

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the **correct** alternatives : **10**

- 1) Green Politics stands for
 - a) Urban development
 - b) Starwar program
 - c) Peaceful resolution of all disputes
 - d) Caste base politics
- 2) 'Maximum progress of maximum numbers' who said ?
 - a) Bentham
 - b) Earnest Barker
 - c) Verba
 - d) Millband
- 3) Which of the following philosophy is closely related with liberalism ?
 - a) Individualism
 - b) Marxism
 - c) Fascism
 - d) New Marxism
- 4) Who is the writer of 'Grammar of politics' ?
 - a) T.H. Green
 - b) Max muller
 - c) Laski
 - d) Locke
- 5) Laissez faire this concept is related with
 - a) Liberalism
 - b) Socialism
 - c) Marxism
 - d) Feminism
- 6) Modernisation is not only one criteria of development who said ?
 - a) Marx
 - b) M.K. Gandhi
 - c) Samuel Hantington
 - d) No any
- 7) "Democracy is a game of elite class' who said ?
 - a) Shumpeter
 - b) Robert Dhall
 - c) Laski
 - d) No any

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) हरित राजकारण हे कशावर आधारित आहे ?
अ) नगर विकास
ब) तारका युद्ध कार्यक्रम
क) सर्वच वादांचे शांततामय मार्गाने निराकरण
ड) जातीवर आधारित राजकारण
- २) 'अधिकाधिक प्रगती ही अधिकाधिक लोकांची' असे कोणी म्हटले ?
अ) बेन्थॅम ब) अर्नेष्ट बार्कर क) व्हर्बा ड) मिलबॅन्ड
- ३) खालीलपैकी कोणती तत्वे ही उदारमतवादाशी आयत जवळची आहेत ?
अ) व्यक्तिवाद ब) मार्क्सवाद क) फैसिझम ड) नव मार्क्सवाद
- ४) 'ग्रामर ऑफ पोलिटिक्स' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) टी. एच. ग्रीन ब) मॅक्स मुलर क) लास्की ड) लॉक
- ५) लेसीज् फेअर ही संकल्पना कशाशी निगडीत आहे ?
अ) उदारमतवाद ब) समाजवाद क) मार्क्सवाद ड) स्त्रीवाद
- ६) विकासाकरिता केवळ आधुनिकीकरण हा एकमेव निकष ठरत नाही असे कोणी म्हटले ?
अ) मार्क्स ब) एम. के. गांधी
क) सैम्युअल हंटीग्टन ड) यापैकी नाही
- ७) लोकशाही हा अभिजनाचा खेळ आहे असे कोणी म्हटले ?
अ) श्युमपीटर ब) रॉबर्ट डॉल क) लास्की ड) यापैकी नाही
- ८) ॲरिस्टॉटल यांना कोणत्या कल्पनेकरिता राज्यशास्त्राचे जनक असे म्हणतात.
अ) क्रांती ब) गुलामगिरी क) वर्गीकरण ड) नागरिकत्व

SLR-C – 124

Seat
No.

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper No. – II) (New)
भाषा विज्ञान एवं हिन्दी भाषा

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**
- 1) संज्ञा शब्द के अन्त में 'स्वर' प्राप्त हो उसे _____ कहते हैं।
अ) स्वरंत ब) हलंत क) व्यंजन ड) अजंत
 - 2) पालि भाषा को _____ भाषा कहा जाता है।
अ) देश ब) देव क) बोली ड) राज्य
 - 3) पाणिनि द्वारा लिखे व्याकरण ग्रंथ का नाम _____ है।
अ) व्याकरण: ब) वार्तिक क) अष्टाध्यायी ड) महाभाष्य
 - 4) सामान्य जनों में सहज बोली जानेवाली भाषा को _____ कहते हैं।
अ) अपभ्रंश ब) पालि क) संस्कृत ड) प्राकृत
 - 5) 'कोरवी हिन्दी' का क्षेत्र _____ है।
अ) मथुरा ब) मेरठ क) कुरुक्षेत्र ड) कन्नौज
 - 6) साहित्यिक मारवाडी को _____ कहते हैं।
अ) मालवी ब) मेवाती क) डिंगल ड) पिंगल
 - 7) स्वनिम की सत्ता _____ होती है।
अ) मानसिक ब) भौतिक क) प्राकृतिक ड) शारीरिक
 - 8) जिन्हें अलग-अलग खंडित किया जा सके _____ है।
अ) खंड्येतर ब) बलाघात क) खंड्य ड) अनुतान

P.T.O.

9) _____ लिपि आक्षरिक लिपि है।

अ) क्यूनीफॉर्म ब) चीनी क) रोमन ड) नागरी

10) व्यक्ति वाचक संज्ञाओं को प्रकट करने में _____ लिपि असफल रही होगी।

अ) सूत्र ब) चित्र क) भावमूलक ड) प्रतीकात्मक

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर **चार-पाँच** वाक्यों में लिखिए (किन्हीं **पाँच**) : 10

1) पालि भाषा को किन दो वर्गों में बाँटा जाता है ?

2) 'वैदिक संस्कृत' को कौन-से स्वराघात प्राप्त थे ?

3) प्राकृत के प्रमुख पाँच भेद कौनसे हैं ?

4) उपसर्ग की व्याख्या लिखिए।

5) देवनागरी में दो सुधारों को बताइए।

6) लिपि विकास के सोपान बताइए।

3. टिप्पणियाँ लिखिए (तीन में से दो) : 10

1) 'पालि' की सामान्य विशेषताएँ लिखिए।

2) राजस्थानी हिन्दी।

3) ब्राह्मी लिपि।

4. लौकिक संस्कृत का स्वरूप स्पष्ट करते हुए, विशेषताओं को विशद कीजिए। 10

अथवा

देवनागरी लिपि की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।

5. पालि भाषा का परिचय देते हुए, विशेषताओं पर प्रकाश डालिए। 10

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
SOCIOLOGY (New)
Gr. E, Paper – II : Sociology of Indian Society

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10
- I) In India, the marriage institution gives more preference to which objective ?
a) Family relationships b) Clan relationship
c) Societal relationship d) Sexual relationships
- II) _____ is the 'International Womens Day'.
a) 8th March b) 6th December
c) 26th January d) 2nd October
- III) Who wrote the book 'Sociology of Indian Sociology' ?
a) Radhakamal Mukherjee b) Ramkrishna Mukherjee
c) Iravati Karve d) M.N. Srinivas
- IV) In Indian Social system, the kinship usages are
a) Protected b) Neglected c) Avoided d) Unconcerned
- V) 'Continuity of the society' is basically depending upon which institution's social function ?
a) Religion b) Family c) Caste d) State
- VI) _____ is the author of 'Caste in Modern India'.
a) B.S. Guha b) S.V. Ketkar c) S.C. Dube d) M.N. Srinivas
- VII) Who among the Pioneer Sociologists contributed to the Ecological perspective for the urban studies and urban planning ?
a) Yogendra Singh b) Radhakamal Mukherjee
c) K.M. Kapadiya d) Petric Geddes

मराठी रुपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) भारतामध्ये विवाहसंस्था कोणत्या उद्दिष्टाला प्राधान्य देते ?
अ) कौटुंबिक संबंध ब) वंशसंबंध क) सामाजिक संबंध ड) लैंगिक संबंध
- २) _____ हा 'आंतरराष्ट्रीय महिला दिन' आहे.
अ) ८ मार्च ब) ६ डिसेंबर क) २६ जानेवारी ड) २ ऑक्टोबर
- ३) 'सोशॉलॉजी ऑफ इंडियन सोशॉलॉजी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) राधाकमल मुखर्जी ब) रामकृष्ण मुखर्जी
क) इरावती कर्वे ड) एम.एन. श्रीनिवास
- ४) भारतीय समाज व्यवस्थेत आप्त संबंध हे
अ) संवर्धिले जातात ब) दुर्लक्षिले जाऊन
क) टाळले जाऊन ड) असंबंधीत ठरतात
- ५) 'समाजाचे सातत्य' हे मूलतः कोणत्या सामाजिक संस्थेच्या सामाजिक कार्यावर अवलंबून असते ?
अ) धर्मसंस्था ब) कुटुंबसंस्था क) जातीसंस्था ड) राज्यसंस्था
- ६) _____ हे 'कास्ट इन मॉडर्न इंडिया' या ग्रंथाचे लेखक आहेत.
अ) बी.एस. गुहा ब) एन.व्ही. केतकर
क) एस.सी. दूबे ड) एम.एन. श्रीनिवास
- ७) भारतातील नागरी अध्ययने आणि नागर नियोजन याकरिता कोणत्या प्रारंभिक समाजशास्त्रज्ञांनी पर्यावरणात्मक दृष्टिकोणातून योगदान दिले ?
अ) योगेंद्र सिंग ब) राधाकमल मुखर्जी
क) के.एम. कपाडिया ड) पैट्रीक गिडीस
- ८) मेधा पाटकरांची 'नर्मदा बचाव' चळवळ ही मूलतः कोणत्या प्रकारची सामाजिक चळवळ आहे ?
अ) दलित चळवळ ब) श्रमिक चळवळ
क) स्त्रीवादी चळवळ ड) आदिवासी-शेतकरी चळवळ

९) भारतीय जातिव्यवस्थेवरील कोणाचे विचार अधिक 'प्रमाण' मानले जातात ?

अ) जी.एस.घुर्ये

ब) एम.एन. श्रीनिवास

क) बी.एस.गुहा

ड) एस.सी. दूबे

१०) _____ यांनी 'हिंदू सोशियल ऑर्गनायझेशन' हा ग्रंथ लिहिला.

अ) इरावती कर्वे

ब) डी.डी. कोसंबी

क) राधाकमल मुखर्जी

ड) पी.एच. प्रभू

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या :

८

१) हिंदू विवाहाची उद्दिष्ट्ये कोणती आहेत ?

२) 'धर्म निरपेक्षता' याची गरज काय आहे ?

३) स्त्रीवादी चळवळींची निष्पत्ती काय आहे ?

४) अलीकडील नागरी अध्ययने कोणती ?

५) आधुनिकीकरण संकल्पनेचा लाभलेले योगेंद्र सिंग यांचे काय योगदान आहे ?

६) जमात ही संकल्पना काय आहे ?

३. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा द्या :

१२

२) जात आणि धर्म यातील फरक.

२) महाराष्ट्रातील अलीकडील संशोधन कार्य.

३) ग्रामीण समुदायाची वैशिष्ट्ये.

४) भारतातील आप्तसंबंध व्यवस्थेचे महत्व.

५) राष्ट्रवादाची आवश्यकता.

६) भारतातील श्रमिक चळवळी.

४. भारतीय समाज व्यवस्थेतील विवाह आणि कुटुंब या सामाजिक संस्थांचे महत्व विशद करा.

१०

किंवा

भारतातील दलित आणि शेतकरी यांच्या चळवळींची उद्दिष्ट्ये व परिणाम स्पष्ट करा.

५. भारतीय समाजशास्त्रीय अध्ययनांना लाभलेले डॉ. राधाकमल मुखर्जी आणि डॉ. इरावती कर्वे यांची योगदान स्पष्ट करा.

१०

- 8) In the process of economic development the share of agriculture in national income is going to _____
a) Increase b) Decline c) Maintain d) None of above
- 9) Labour productivity means, the proportion of _____ to agricultural production.
a) Labour b) Capital c) Land d) All above
- 10) Multinational companies means a big _____
a) Oligopoly b) Monopoly c) Monopsony d) All above

2. Write short answer (**any 4**) :

8

- 1) What is meant by multinational corporations ?
- 2) What is meant by spread effect ?
- 3) What is fiscal policy ?
- 4) What is capital intensive technology ?
- 5) What is statutory liquidity ratio ?
- 6) When WTO was established ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Limitations of capital intensive technology.
- 2) Write any three criteria of investment.
- 3) Qualitative measures of monetary policy.
- 4) Objectives of fiscal policy.
- 5) Sustainable agricultural growth.
- 6) Sources of borrowing.

4. Write answer of **any one** :

10

A) Explain the role of infrastructure in economic development.

OR

B) Explain the role of industrialization in developing countries.

5. Explain the role of monetary policy in developing countries.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ हे धोरण केंद्र सरकार द्वारे आखले जाते.
अ) राज्यवित्तीय ब) चलनविषयक क) अ आणि ब ड) वरीलपैकी नाही
- २) काही वेळा बहुराष्ट्रीय कंपन्यांना _____ असेही म्हणतात.
अ) बहूदेशीय ब) जास्त राष्ट्रीय कंपन्या
क) महत्तम राष्ट्रीय कंपन्या ड) वरील सर्व
- ३) छायांकित किंमती _____ साठी वापरल्या जातात.
अ) प्रकल्प मूल्यमापन ब) सार्वजनिक धोरण
क) अ आणि ब ड) वरीलपैकी नाही
- ४) औद्योगिकीकरणातील _____ हा एक महत्वपूर्ण घटक आहे.
अ) उद्योजक ब) भांडवल क) नैसर्गिक संसाधने ड) वरील सर्व
- ५) _____ हा परकीय भांडवलाचा मार्ग आहे.
अ) परकीय खाजगी गुंतवणूक ब) परकीय सार्वजनिक
क) परकीय मदत ड) वरील सर्व
- ६) गुंतवणूक निकष म्हणजे, _____ साठी चांगला आधार शोधणे होय.
अ) भांडवल ब) बचत क) गुंतवणूक ड) कर्ज
- ७) राष्ट्रीय दृष्टीकोनानुसार प्रकल्प मुल्य मापनासाठीची _____ ही पद्धत आहे.
अ) खर्च-लाभ विश्लेषण ब) फायद्याचे मुल्यमापन
क) खर्चाचे मुल्यमापन ड) वरीलपैकी नाही
- ८) आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेत राष्ट्रीय उत्पन्नातील शेतीचा वाटा _____
अ) वाढतो ब) घटतो क) स्थिर राहतो ड) यापैकी नाही
- ९) श्रम उत्पादकता म्हणजे _____ चे कृषी उत्पादनाशी असलेले प्रमाण होय.
अ) श्रम ब) भांडवल क) जमीन ड) वरील सर्व
- १०) बहुराष्ट्रीय कंपन्या म्हणजे एक मोठी _____
अ) अल्पजनाधिकार ब) मक्तेदारी क) क्रेताधिकार ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) बहुराष्ट्रीय कंपन्या म्हणजे काय ?
- २) विस्तार परिणाम म्हणजे काय ?
- ३) राज्यवित्तीय धोरण म्हणजे काय ?
- ४) भांडवल प्रदान तंत्र म्हणजे काय ?
- ५) वैद्यनिक रोखता प्रमाण म्हणजे काय ?
- ६) जागतीक व्यापार संघटनेची स्थापना केव्हा झाली ?

३. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) भांडवल प्रदान तंत्राच्या मर्यादा.
- २) गुंतवणूकीचे कोणतेही तीन निकष लिहा.
- ३) चलनविषयक धोरणाची गुणात्मक साधने.
- ४) राज्यवित्तीय धोरणाची उद्दिष्ट्ये.
- ५) शाश्वत कृषी विकास.
- ६) कर्ज उभारणीचे स्रोत.

४. एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) आधारभूत संरचनेची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

ब) औद्योगिकीकरणाची विकसनशील देशांतील भूमिका स्पष्ट करा.

५. चलनविषयक धोरणाची विकसनशील देशांतील भूमिका स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 133

Seat
No.

M.A. I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – III) (New)
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९२० ते १९४५)

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) रविकिरण मंडळाची स्थापना कोणत्या साली झाली ?
अ) १९२० ब) १९४५ क) १९२३ ड) १९३०
- २) 'सत्तेचे गुलाम' या नाटकाचे नाटककार कोण आहेत ?
अ) प्र.के.अत्रे ब) मो.ग. रांगणेकर क) भा.नि. वरेरकर ड) श्री.वि. वर्तक
- ३) 'आंबराई' हे खंडकाव्य कोणी लिहिले आहे ?
अ) गिरीश ब) यशवंत
क) माधव ज्युलियन ड) भा.रा. तांबे
- ४) 'माझे पुराण' या आत्मचरित्राच्या कर्त्या कोण आहेत ?
अ) पार्वतीबाई आठवले ब) बाया कर्वे
क) रमाबाई रानडे ड) लक्ष्मी बाई टिळक
- ५) विश्राम बेडेकर यांची 'रणांगण' कादंबरी _____ प्रकारची आहे.
अ) मनोविश्लेषणात्मक ब) ऐतिहासिक
क) अद्भूत ड) यापैकी नाही
- ६) 'जीवनासाठी कला' हा विचार कोणी मांडला ?
अ) ना.सी. फडके ब) बि.स. खांडेकर क) श्री.व्यं. केतकर ड) र.वा. दिघे

P.T.O.

- ७) 'गङ्गल' हा काव्यप्रकार मराठीत कोणी रुजविला ?
 अ) माधव ज्युलियन ब) कवी यशवंत क) भा.रा. तांबे ड) रे. टिळक
- ८) 'उघडे लिफाफे' या लघुनिबंध संग्रहाचे कर्ते कोण आहेत ?
 अ) बि.स. खांडेकर ब) अनंत काणेकर
 क) ना.म. संत ड) कुसुमावती देशपांडे
- ९) ग.ल. ठोकळ यांनी संपादित केलेला _____ हा जानपद गीताचा पहिला प्रतिनिधिक संग्रह होय.
 अ) सुगी ब) मीठभाकर क) गावगुंड ड) यापैकी नाही
- १०) 'उपेक्षितांचे अंतरंग' या कथासंग्रहाचे कथाकार कोण आहेत ?
 अ) श्री.म. माटे ब) र.वा. दिघे क) अरविंद गोखले ड) अप्पाभाऊ साठे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) चिं.बि. जोशी यांच्या विनोदी कथेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- २) रविकिरण मंडळातील सदस्यांची नावे लिहा.
- ३) १९२० नंतरच्या चार स्त्री आत्मचरित्रकारांची नावे सांगा.
- ४) १९२० ते १९४५ या कालखंडातील प्रमुख नाटककार कोणते आहेत ?
- ५) र.वा. दिघे यांच्या ग्रामीण कथेची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- ६) 'झेंडुची फुले' या विडंबन कवितेची गुण वैशिष्ट्ये सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) वि.स. खांडेकरांच्या रूपक कथेचे वेगळेपण सांगा.
- २) १९२० नंतरच्या मराठी स्त्री आत्मचरितांचा आढावा घ्या.
- ३) कवी गिरीश यांच्या ग्रामीण कवितेचे विशेष सांगा.

४. ध्येयवादी कादंबरीकार म्हणून बि.स. खांडेकर यांच्या कादंबरी लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'कवि अनिल यांची कविता समाजाभिमुख आहे' - सोदाहरण लिहा.

५. आचार्य प्र.के. अत्रे यांच्या नाट्यवाङ्मयाचा परामर्ष घ्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – III) (New)
Introduction to Language and Linguistics**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All the questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following choosing the **correct** alternative : **10**
- i) Chomsky spoke of
 - a) Kernel and non kernel sentences
 - b) Complex sentences
 - c) Compound sentences
 - d) Simple sentences
 - ii) Initial symbol to represent the PS rule is
 - a) $S \rightarrow NP + VP$
 - b) $S \rightarrow VP + PP$
 - c) $S \rightarrow PP + VP$
 - d) $S \rightarrow VP + GP$
 - iii) The book 'Syntactic Structures' is written by
 - a) Chomsky
 - b) Saussure
 - c) Halliday
 - d) Supir
 - iv) According to generative phonologists, a phoneme is
 - a) a collection of morphemes
 - b) a set of allophones
 - c) a bundle of features
 - d) a group of phonemes
 - v) The term TG grammar refers to
 - a) Transitional Generative Grammar
 - b) Transformational Generative Grammar
 - c) Traditional Genetive Grammar
 - d) Task Generated Grammar

4. Write a full note on TG grammar.

10

OR

What is 'deviation' ? Explain the various types of deviation.

5. Analyse the following poem stylistically :

10

When I consider how my light is spent,
Eve half my days, in this dark world and wide
And that one talent which is death to hide,
Lodged with me useless, though my soul more bent
To serve there with my marker, and present
My true account, lest he returning chide,
Doth God exact 'day labour, light dehied?',
I fondly ask, but patience to prevent

That murmur, soon replies, god doth not need
Either man's work or his own gifts, who best
Bear his mind yoke, they serve him best his state
Is Kingly, Thousands at his bidding speed
And post O'er land and ocean without rest,
They also serve who only stand and wait.

SLR-C – 14

Seat
No.

M.A. Part – I (Semester – I) Examination, 2014
KANNADA (Paper – II)
History of Kannada Literature

Day and Date : Monday, 17-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

10

1) ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಶಾಸನ

1) ಬಾದಾಮಿ

2) ಹಲ್ಮಿಡಿ

3) ಸಿದ್ದಾಪುರ

4) ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆ

2) 'ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋದಾವರಿವರಮಿರ್ಪ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್'

1) ಪಂಪ

2) ಶ್ರೀವಿಜಯ

3) ಕುವೆಂಪು

4) ನಿಸ್ಸಾರ್ ಅಹ್ಮದ್

3) ಗಡಿನಾಡೆಂದರೂ ಕಡಿಮಿಲ್ಲ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ

1) ಕಣವಿ

2) ಕಯ್ಯಾರ್ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣರೈ

3) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ

4) ಶೈಲಜಾ ಉಡಚಣ

4) ರತ್ನತ್ರಯರು

1) ಬಸವ - ಅಲ್ಲಮ - ಸಿದ್ಧರಾಮ

2) ಜನ್ನ - ನಯಸೇನ - ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ

3) ಕುವೆಂಪು - ಬೇಂದ್ರೆ - ಮಾಸ್ತಿ

4) ಪಂಪ-ಪೊನ್ನ-ರನ್ನ

5) ಅಭಿನವ ಪಂಪ

1) ನಾಗವರ್ಮ

2) ನಾಗಚಂದ್ರ

3) ಪಂಪ

4) ಕುವೆಂಪು

6) ಚೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಾಂಕಿತ

1) ಗುಹೇಶ್ವರ

2) ಗೋಗೇಶ್ವರ

3) ರಾಮನಾಥ

4) ಕಲಿದೇವರ ದೇವ

7) 'ಕಬೀರ್ ಸಮ್ಮಾನ್' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡಿಗ

1) ಕಣವಿ

2) ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

3) ಅಡಿಗ

4) ಗೋಕಾಕ್

P.T.O.

8) ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥ

- 1) ಪಂಚತಂತ್ರ 2) ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ 3) ಆದಿಪುರಾಣ 4) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ

9) ರಾಘವಾಂಕ

- 1) ಷಟ್ಪದಿ ಬ್ರಹ್ಮ 2) ತ್ರಿಪದಿತ್ರಿವಿಕ್ರಮ 3) ಉಪಮಾಲೋಲ 4) ಕವಿಕುಲಸೂರ್ಯ

10) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ

- 1) ಧರ್ಮ 2) ರಾಜಕೀಯ 3) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ 4) ಸಂಸ್ಕೃತ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- 2) ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂದರೆ ಯಾರು ?
- 3) ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಅಂಕಿತ ಯಾವುದು ? ಅವರ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರೇನು ?
- 4) ವಚನ ಎಂದರೇನು ? ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶ ಯಾವುದು ?
- 5) ಕನ್ನಡದ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿಗಳೆಂದರೆ ಯಾರು ?
- 6) ಕವಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮ ಯಾವುದು ?

3. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

4. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ
- 2) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ
- 3) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾವಾದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Paper – III) (New)
Cognitive Psychology (Gr. F)**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10

- 1) Adaptation of interference task was done by _____
(Linton / Bransford / McDermott / Wickens)
- 2) Recall of accuracy in a release from _____ experiment done by Wickens-Brown and Allen.
(Retroactive interference / Proactive interference / Active interference / None of these)
- 3) _____ had proposed a subtractive method for determining time for simple mental events.
(Donder / Tulving / Bartlett / Ebbinghaus)
- 4) Atkinson and Shiffrin's memory model has _____ stores.
(Two / Three / Four / One)
- 5) _____ suggested episodic and semantic memory for demonstration of different cortical activity associated them.
(Tulving / Rogers / Craik / Zinchenko)
- 6) _____ techniques focuses on changing baseline state reported by participant.
(Arousal induction / Mood induction / Valence induction / Simulation induction)
- 7) _____ is an indication of autonomic nervous system arousal.
(Skin conductance response / Potential eyeblink response / Conditioned response / Reinforced response)

P.T.O.

- 8) _____ conditioning widely used form of autonomic conditioning.
(Aversive / Escape / Fear / Operant)
- 9) _____ of Stanford University work on Binet and Simon work in Europe.
(Terman / Stern / Forgas / Goleman)
- 10) _____ proposed Structure Of Intellect (SOI) model.
(Spearman / Sternberge / Guilford / Thurston)

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is meant by free recall task ?
- 2) What is meant by central executive ?
- 3) Define memory.
- 4) Define autobiographical memory.
- 5) Define emotion.
- 6) Define social intelligence.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Choice reaction time.
- 2) Observational learning in emotion.
- 3) Episodic memory.
- 4) Tulving's five reasons of multiple memory system.
- 5) Tip of the tongue state.
- 6) Serial position effect.

4. Answer **any one** long-type question of following :

- A) Explain three major components of Working Memory (WM).

10

OR

- B) Explain the factorial theories of intelligence.

5. Describe classical and instrumental conditioning situations of emotional learning. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे उचित ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) अवरोधाचे समायोजन कार्य _____ यांनी अभ्यासले.
(लिनटन् / ब्रान्सफोर्ड / मॅक्डरमॉट / विकेन्स)
- २) विकेन्स-ब्राऊन आणि अॅलेन यांनी _____ प्रयोगात पूनरावहनातील अचूकतेपासून मोचन दर्शविले.
(पूर्वलक्षी अवरोध / उत्तरलक्षी अवरोध / क्रियाशील अवरोध / यापैकी नाही)
- ३) _____ यांनी साध्या मानसिक घटनासाठीच्या काळाचे निर्धारण करण्यासाठी वजाबाकी पद्धती सूचवली.
(डॉडेर / तुलविंग / बार्टलेट / एबिंगहॉस)
- ४) अटकिन्सन् आणि शिफ्रिन स्मृती प्रारूपात _____ स्मृतिमंजूषा आहेत.
(दोन / तीन / चार / एक)
- ५) _____ यांनी प्रासंगिक आणि अर्धपरस्मृतीच्या भिन्न प्रमस्तिष्कीय क्रिया दर्शविल्या.
(तुलविंग / रॉजर्स / क्रेक / झिनचॅनको)
- ६) _____ तंत्र प्रयुक्ताच्या मूलभूत अवस्था बदलाचे मापनावर लक्ष देते.
(उद्दीपन प्रवर्तन / भावस्थिती प्रवर्तन / संयुजा प्रवर्तन / प्रतिरूप प्रवर्तन)
- ७) _____ हे स्वायत्त मज्जासंस्था उद्दीपनाचे दर्शक आहे.
(त्वचा-प्रतिरोध प्रतिक्रिया / संभाव्य नेत्र हालचाल प्रतिक्रिया / अभिसंधित प्रतिक्रिया / प्रबलक प्रतिक्रिया)
- ८) _____ अभिसंधानाचा स्वयंचलित अभिसंधान म्हणून व्यापक प्रमाणात उपयोग होतो.
(तिटकारा / त्याज्यात्मक / भितीजन्य / व्यापरक)

- ९) _____ याचे युरोपमधील स्टॅण्डफोर्ड विद्यापीठातील कार्य बीने-सायमन् कार्यावर आधारले आहे.
(टर्मन / स्टर्न / फॉरगस् / गोलमन)
- १०) _____ यानी बुद्धीमत्ता रचना (SOI) प्रारूप सूचविले.
(स्पीअरमन / स्टर्नबर्ग / गिलफोर्ड / थस्टर्न)
२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) मुक्त पूनरावहन कार्य म्हणजे काय ?
 - २) केंद्रीय प्रशासक म्हणजे काय ?
 - ३) स्मृतिची व्याख्या द्या.
 - ४) आत्मचरित्रात्मक स्मृतिची व्याख्या द्या.
 - ५) भावनेची व्याख्या द्या.
 - ६) सामाजिक बुद्धीमत्तेची व्याख्या द्या.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) निवड-प्रतिक्रिया काल
 - २) भावनेतील निरीक्षणात्मक अध्ययन
 - ३) प्रासंगिक स्मृति
 - ४) तुलविंगची बहुविध स्मृति संरचनेची पाच कारणे
 - ५) अगदी-ओठावर असलेली अवस्था
 - ६) श्रेणीक-स्थान परिणाम.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.
- अ) क्रियाशील स्मृतिची (WM) तीन प्रमुख अंगभूत घटक स्पष्ट करा. १०
किंवा
- ब) बुद्धीमत्तेचे घटक सिद्धांत स्पष्ट करा.
५. भावनिक अध्ययनाच्या अभिजात आणि साधक अभिसंधान परिस्थितीचे वर्णन करा. १०

SLR-C – 142

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – IV (A)) (New)
एका लेखकाचा अभ्यास : संत ज्ञानेश्वर (मध्ययुगीन)

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) संत ज्ञानदेवांना कोरे पत्र कोणी लिहिले ?
अ) चांगदेव ब) निवृत्तीनाथ क) मुक्ताबाई ड) यापैकी नाही
- २) ज्ञानदेवांची समाधी कोणत्या गावी आहे ?
अ) आपेगाव ब) देहू क) आळंदी ड) पंढरपूर
- ३) ज्ञानदेवांच्या गुरुंचे नाव कोणते आहे ?
अ) निवृत्तीनाथ ब) चांगदेव क) नामदेव ड) मुक्ताबाई
- ४) हरिपाठाच्या अभंगातून कोणत्या भक्तीचे महात्म्य सांगितले आहे ?
अ) ज्ञानभक्तीचे ब) नामभक्तीचे क) तत्त्वभक्तीचे ड) गुरुभक्तीचे
- ५) श्री ज्ञानेश्वरीच्या बाराव्या अध्यायात किती ओव्या आहेत ?
अ) ७०८ ब) ५३५ क) २७६ ड) २४७
- ६) श्री ज्ञानेश्वरी मध्ये एकूण किती अध्याय आहेत ?
अ) २१ ब) १६ क) १८ ड) १५
- ७) ज्ञानेश्वरीतील कोणत्या अध्यायाला 'कळसाध्याय' म्हटले जाते ?
अ) पहिल्या ब) मधल्या क) शेवटच्या ड) यापैकी नाही

P.T.O.

- ८) ये मन्हाठियेचिया नगरी । _____ चा सुकाळु करी ।
 अ) ब्रह्मविधेचा ब) गुरुविधेचा क) संतत्वाचा ड) ममत्वाचा
- ९) 'श्री ज्ञानेश्वरांचे प्रातिभ लावण्य' या ग्रंथाचे ग्रंथकार कोण ?
 अ) डॉ. द. भि. कुळकर्णी ब) डॉ. व. दि. कुलकर्णी
 क) डॉ. गो.म. कुलकर्णी ड) डॉ. वा.ल. कुलकर्णी
- १०) श्री ज्ञानेश्वरीच्या १२व्या अध्यायाचा आशयबंध कोणता ?
 अ) कर्मयोग ब) भक्तियोग क) राजयोग ड) विवाह योग

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) श्री ज्ञानेश्वरी कोणत्या ठिकाणी लिहिली गेली ?
 २) ज्ञानेश्वरी मध्ये देवगिरीच्या कोणत्या राजाचा उल्लेख आलेला आहे.
 ३) हरिपाठाच्या अभंग लेखना मागील ज्ञानदेवांचा हेतू सांगा.
 ४) श्री ज्ञानदेवांच्या ग्रंथाची नावे लिहा.
 ५) श्री ज्ञानेश्वरी हा ग्रंथ कोणकोणत्या नावाने ओळखळा जातो ?
 ६) श्री ज्ञानेश्वरांची गुरु परंपरा कोणत्या पंथाशी निगडीत आहे ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) 'चांगदेव पासष्टी म्हणजे एक मित्र संवाद होय' - स्पष्ट करा.
 २) श्री ज्ञानेश्वरांनी गुरु महती कशी सांगितली आहे ? सोदाहरण लिहा.
 ३) वारकरी संप्रदायाच्या दृष्टीने 'हरिपाठाच्या अभंगांचे महत्व विशद करा.

४. श्री ज्ञानेश्वरीच्या १२व्या अध्यायाच्या आधारे ज्ञानदेवांच्या - कवी आणि तत्त्वज्ञ अशा समृद्ध व्यक्तिमत्वाचे सोदाहरण विवेचन करा.

१०

किंवा

'महाराष्ट्राच्या आध्यात्मिक आणि सांस्कृतिक जीवनात श्री ज्ञानेश्वरांचे वाङ्मयीन कार्य अद्वितीय आहे' - स्पष्ट करा.

५. 'ज्ञानदेवे रचिला पाया' या उक्तीची यथार्थता तुम्ही अभ्यासलेल्या ग्रंथाच्या आधारे लिहा.

१०

SLR-C – 144

Seat No.	
----------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – IV (B)) (New)
वैचारिक साहित्य (विसावेशतक)

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) डॉ. आंबेडकरांनी काठमांडू येथील भाषणात बुद्ध आणि कोणाची तुलना केली.

अ) मार्क्स ब) लेनीन क) मरे ड) ऑरिस्टॉटल

२) हिंदू स्त्रियांची उन्नती आणि अवनती हा डॉ. आंबेडकरांचा लेख कोणत्या मासिकात प्रसिद्ध झाला ?

अ) महावंश ब) महाबोधी क) जनता ड) बहिष्कृत भारत

३) डॉ. आंबेडकरांच्या मते भारताला लागलेला कलंक कोणता ?

अ) परंपरा ब) भेदाभेद क) अहंभाव ड) अस्पृश्यता

४) डॉ. आंबेडकरांचे निवडक लेख हा ग्रंथ कोणास अर्पण केला आहे ?

अ) म. फुले ब) सावित्रीबाई फुले
क) रमाबाई ड) एलिनार झेलियट

५) दास नवमीत कोणाचे स्मरण केले होते ?

अ) रामदास ब) कालीदास क) राहिदास ड) महादेव

६) महाराष्ट्राची सरस्वती म्हणून कोणत्या नदीस ओळखतात ?

अ) इंद्रायणी ब) कावेरी क) गंगा ड) जमुना

७) अस्पृश्यता निवारण्याचा यज्ञकुंड कोणता आहे ?

अ) आत्मज्ञान ब) आत्मशोध क) आत्मतेज ड) आत्मशुद्धी

P.T.O.

८) राष्ट्रीय संरक्षणाचा प्रश्न कोणाच्या आक्रमनानंतर पुढे आला ?
 अ) बांग्लादेश ब) श्रीलंका क) अमेरिका ड) चीन

९) यशवंतरावांनी सामाजिक प्रगतीची प्रेरणा लेखात कोणाचे वर्णन केले ?
 अ) इंदिरा गांधी ब) म. फुले
 क) सयाजी गायकवाड ड) दादासाहेब गायकवाड

१०) यशवंतरावांचे युगांतर हे पुस्तक कोणत्या प्रकारातील आहे ?
 अ) ललित ब) वैचारिक क) संशोधन ड) प्रवासवर्णन

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : १०

- १) डॉ. आंबेडकरांनी सांगितलेली लोकशाहीची व्याख्या कोणती ?
- २) कोकणात कोणत्या दोन जिल्ह्यात खोती पद्धती होती ?
- ३) लो. टिळकांनी कोणती घोषणा केली ?
- ४) विनोबांनी मनुष्याचा परम धर्म कोणता सांगितला ?
- ५) यशवंतरावांच्या मते आजचा क्षात्रधर्म कोणता ?
- ६) यशवंतरावांनी अमृताचे कुंभ हे भाषण कोठे व कोणत्या प्रसंगी दिले ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : १०

- १) डॉ. आंबेडकरांनी लोकशाहीच्या यशस्वीतेसाठी सांगितलेल्या शर्ती स्पष्ट करा.
- २) विनोबांनी अस्पृश्यता निवारण विषयक कोणते विचार सांगितले ?
- ३) यशवंतरावांच्या लोकभाषा ही ज्ञानभाषा व्हावी या भाषणातील विचार स्पष्ट करा.

४. यशवंतराव चव्हाण यांनी युगांतर मध्ये सांगितलेली तरूणांपुढील आव्हाने कोणती आहेत ते साधार स्पष्ट करा. १०

किंवा

विनोबांनी कौटुंबिक शाळेविषयी केलेल्या सूचना विशद करा.

५. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे निवडक लेख या ग्रंथातील धार्मिक चिंतन स्पष्ट करा. १०

SLR-C – 145

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (New)**

लोकसाहित्य व मराठी लोकसाहित्य पे.क्र.४ (क)

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा

१०

- १) 'पंचतंत्र' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) बुधस्वामी ब) नारायण पंडित क) विष्णूशर्मा ड) वि.सी. शुक्ल
- २) 'आपडी, थापडी, गुळाची पापडी' हे गीत कोणत्या प्रकारातील आहे ?
अ) स्त्रीगीत ब) तालगीत क) बडबडगीत ड) कृषीगीत
- ३) लोकसाहित्य लोकांचे असते ते व्यक्तीचे कधीही नसते हे विधान या ग्रंथात आहे.
अ) लोकसाहित्याची रूपरेखा ब) लोकसाहित्याचे स्वरूप
क) पैजण ड) लोकरंगभूमी
- ४) स्त्रीसौंदर्याचे वर्णन करव्यासाठी कोणता काव्यप्रकार सोपा वाटतो ?
अ) गझल ब) ओवी क) सुनीत ड) रूबाया
- ५) संबळ हे वाद्य कोणत्या प्रयोगरूप लोककलेतील आहे ?
अ) गोंधळ ब) खंडोबा जागरण
क) वासुदेव ड) धनगराची गाणी
- ६) 'लोकसाहित्यातील स्त्रीचित्रण' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) महादेव देशमुख ब) कृष्णा इंगोले
क) भारती खेडकर ड) ताराभवाल्कर
- ७) 'विस्तवावर थूंकू नये' ही लोकसमजुत कोणत्या प्रकारात मोडते ?
अ) शुभाशुभ ब) दृष्टिबाधा क) आचारविषयक ड) सापाविषयक

P.T.O.

- ८) गंगाधर मोरजे यांनी पुढीलपैकी कोणता ग्रंथ लिहिला ?
 अ) लोकसंस्कृतीचे उपासक ब) लोकसाहित्य एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र
 क) लोकसाहित्याचे स्वरूप ड) लोकसाहित्याची मीमांसा
- ९) दैवतकथेला कोणत्या पर्यायी शब्दाने ओळखले जाते ?
 अ) दिव्यकथा ब) परीकथा क) हास्यकथा ड) भाकडकथा
- १०) देव आणि धर्म ही कोणत्या साहित्याची दुहेरी प्रेरणा दिसून येते ?
 अ) ललितवाङ्मय ब) लोकवाङ्मय
 क) बालवाङ्मय ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) डॉ. सरोजिनी बाबर यांचे लोकत्व विषयक चार ग्रंथ सांगा.
 २) लोकगीतांचे चार प्रकार सांगा.
 ३) लोककथेचे चार प्रकार सांगा.
 ४) खंडोबाच्या जागरणातील महत्वाची दोन पाये सांगा.
 ५) चार लोकसमजुती लिहा.
 ६) लोकसंस्कृतीमधील चार बाबी सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न लिहा (३ पैकी २) :

१०

- १) लोकगीतांचे रचनाविशेष सांगा.
 २) दृष्टिबाधाविषयक तुम्हाला माहिती असलेल्या लोकसमजुती लिहा.
 ३) प्रभाकर मांडे यांचे लोकसाहित्यविषयक संशोधनकार्य सांगा.

४. वासुदेवाची गाणी आणि धनगराची गाणी या प्रयोगरूप विधीनाट्यांचा परिचय करून द्या.

१०

किंवा

लोकगीतांचे स्वरूप सांगून त्यातील स्त्रीगीतांचा परिचय करून द्या.

५. आचार, विचार, विधी, लोकभ्रम यांचा लोकजीवनात समावेश होतो हे साधार स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 146

Seat No.	
-------------	--

M.A. I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper – IV) (A) (New)
साहित्यक वर्ग
विशेष रचनाकार : कबीर

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे हुए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिरसे लिखिए। **10**
- 1) कबीर की परवरीश _____ दांपत्य ने की थी।
अ) नीरू और नीमा
ब) ब्राह्मणी विधवा
क) अलीबेगम
ड) फरिहा
- 2) कबीर की वाणी का संग्रह _____ नाम से प्रसिद्ध है।
अ) साखी
ब) दोहा
क) रमैनी
ड) पद
- 3) कबीर जन्म से ही _____ प्रकृति के कवि थे।
अ) शांत
ब) विहोही
क) मिलनसार
ड) डरपोक
- 4) कबीर _____ मुसलमानशारूह के समकालीन थे।
अ) सिकन्दर लोदी
ब) बादशहा तैमुर
क) अकबर
ड) मुगल बादशाह
- 5) अनन्तदास ने कबीर के जीवन पर _____ रचना लिखी।
अ) बीजक
ब) रमैनी
क) साखी
ड) कबीर-परिचर्चा
- 6) कबीर ने अपने साहित्य में _____ कवि का उल्लेख किया है।
अ) विद्यापति
ब) नामदेव
क) पीपा
ड) गोकुलदास

P.T.O.

2) “पंडित बाद बदन्ते झूठा ।
रामा कहयां दुनियां गति पावै,
खाँड कहयां पुख मीठा ॥
पावक कहयां पाव जे दाझै,
जल कहि भिषा बुझाई ।
भोजन कहयां भूख जे भाजै,
तो सब कोई तिरि जाई ।”

3) “चलती चक्की देखिके, दिया कबीरा रोय ।
दुइ पट भीतर आयके, साबित गया न कोय ॥१॥
भाई बीर बटाउआ, भरि भरि नैन न रोय ।
जाका था सोलेलिया, दीन्हा था दिन दोय ॥२॥”

4. ‘कबीर जन्म से विहोही, प्रकृति से समाज सुधारक और कारणों से प्रेरित होनेवाले धर्म सुधारक थे ।’
विस्तार से चर्चा कीजिए।

10

अथवा

कबीर ने धार्मिक बाह्यावडंबरोपर कठोर प्रहार किया है । विस्तार से समझाइए ।

5. कबीर के काव्य में ब्रह्म और माया के रूप की चर्चा कीजिए ।

10

SLR-C – 15

Seat No.	
-------------	--

M.A. I (Semester – I) Examination, 2014

URDU (Paper – II)

Afsanavi Nasar ka Mutaliya

Day and Date : Monday, 17-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

ہدایات : تمام سوالات لازمی ہیں۔

ہر سوال کے نشان بائیں جانب درج ہیں۔

10

1. صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (1) فسانہ عجائب کے پیرو کا کیا نام ہے؟
(i) منظور عالم (ii) جان عالم (iii) محبوب عالم (iv) مقصود عالم
- (2) باغ و بہار کس کا ترجمہ ہے؟
(i) سب رس (ii) قصہ چہار درویش (iii) طلسم ہوش ربا (iv) فسانہ آزاد
- (3) رانی کیتکی کی کہانی کس نے لکھی؟
(i) انشاء اللہ خان (ii) رحمت اللہ خان (iii) سمیع اللہ خان (iv) بسم اللہ خان
- (4) داستان کی وہ کونسی خصوصیت ہے جو اُسے ناول سے الگ کرتی ہے؟
(i) منظر نگاری (ii) مافوق الفطرت (iii) مکالمے (iv) کردار نگاری
- (5) مولوی نذیر احمد کا اصلاحی و اخلاقی مضمون کونسا ہے؟
(i) مرآة العروس (ii) ٹیڑھی لکیر (iii) ضدی (iv) اُمرآۃ جان ادا

P.T.O.

- (6) کس ناول نگار نے اصلاحی ناولیں لکھیں؟
- (i) صالح عابد حسین (ii) نذیر احمد (iii) عبد الحلیم شرر (iv) رُسوا
- (7) خانم کس ناول کا اہم کردار ہے؟
- (i) نرملہ (ii) ضدی (iii) اُمرؤ جان ادا (iv) شکست
- (8) سجاد ظہیر کا مشہور و معروف ناول کونسا ہے؟
- (i) گرتی دیواریں (ii) ضدی (iii) لنڈن کی ایک رات (iv) خواب ہستی
- (9) دو فرلانگ سڑک کس کی مشہور تصنیف ہے؟
- (i) پریم چند (ii) سجاد ظہیر (iii) کرشن چندر (iv) انتظار حسین
- (10) کس ناول میں صرف ایک رات کی کہانی پیش کی گئی ہے؟
- (i) ضدی (ii) اُمرؤ جان ادا (iii) لنڈن کی ایک رات (iv) گودان

(5x2=10)

2. مختصر جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (i) ناول توبت النوح کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (ii) ناول کے فنی لوازم بیان کیجئے۔
- (iii) فورٹ ولیم کالج کب عمل میں آیا؟
- (iv) داستان اور ناول کا بنیادی فرق بتائیے۔
- (v) ”باغ و بہار“ کس نے لکھی اور کہاں لکھی گئی؟
- (vi) ”شکست“ کے کرداروں کے نام لکھئے۔

(2x5=10)

3. کوئی دو کے جوابات لکھئے :

- (i) فورٹ ولیم کالج میں لکھی گئی داستانوں پر مختصر نوٹ لکھئے۔
- (ii) عبد الحلیم شرر کے ناولوں کا مختصر جائزہ لیجئے۔
- (iii) ناول شکست کا مختصر جائزہ لیجئے۔

(1x10=10)

4. کسی ایک کا جواب لکھئے :

مولوی نذیر احمد کی ناول نگاری کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

یا

باغ و بہار کا اجمال خاکہ پیش کیجئے۔

(1x10=10)

5. مرزا ہادی رسوا کی ناول نگاری پر نقد و تبصرہ کیجئے۔

- 5) In an essay 'On Writing on Article', the writer finally decided to write on _____
- a) Elevant Hour Man
 - b) Temperamental Indecision
 - c) The Force of Habit
 - d) Life and Habit
- 6) According to Gardiner happiness is _____
- a) a personal affair
 - b) an affair of time
 - c) an affair of place
 - d) an affair of condition
- 7) The woman in the railway compartment _____ the man's request to close the window.
- a) accepts
 - b) laughs at
 - c) rejects
 - d) cordially denies
- 8) Karandikar believes that Banana Vendor is the secret agent of _____
- a) police
 - b) a political party
 - c) an orthopaedic surgon
 - d) a psychiatrist
- 9) According to Karandikar the Great men may be successful but may not be _____
- a) happy
 - b) selfish
 - c) angry
 - d) kind
- 10) Karandikar considers Khodlele Shabda as _____
- a) pathways to a soul
 - b) unimportant
 - c) stain on his character
 - d) dream words

2. Answer **any five** of the following briefly :

10

- 1) Briefly comment on Kamala Das's reaction to her early marriage.
- 2) Write in brief on cordial relationship between Lata Didi and Madhavi Desai.
- 3) How does A.G. Gardiner show the natural weaknesses of men at bargaining ?
- 4) Why does Karandikar not like elephant ?
- 5) What according to Gardiner, is the basis of happiness ?
- 6) Briefly comment on Kamala Das Carlo relationship.

3. A) Write short notes on **any two** of the following : 6
- 1) Role and function of influences towards understanding of a work of literature.
 - 2) Analogues in literature and myths.
 - 3) Role of a translator in comparative literature.
- B) Answer in brief **any two** of the following : 4
- 1) How does Gardiner show that the paint on the face “Stains the Soul” ?
 - 2) What was Madhavi Desai’s daughter’s reaction to her remarriage ?
 - 3) Which examples does Karandikar give to be happy in Sukhi Honyacha Hakka ?
4. a) “My Story and Nach Ga Ghuma” are vehicles for writers’ inner voice and privacy. Elucidate. 10
- OR
- b) Comment on the marital maladies in My Story and Nach Ga Ghuma.
5. Elaborate the major themes handled in the select essays by Gardiner and Karandikar. 10
-

SLR-C – 152

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA (Paper – IV) (New)
Manuscripts and Text Editing

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ವೀರನಾರಾಯಣನೇ _____ ಲಿಪಿಕಾರ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ.

- 1) ಕಲಿ 2) ಅರಸ 3) ದೇವ 4) ಕವಿ

2) 'ಇಸಿಲ' ಪದ ಇರುವ ಶಾಸನ

- 1) ಮಸ್ಕಿ 2) ಚಂದ್ರಪುರ 3) ಹಂಪಿ 4) ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ

3) ಕದಂಬರ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನ

- 1) ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ 2) ಬೇಲೂರು 3) ಹಲ್ಮಿಡಿ 4) ಬಾದಾಮಿ

4) ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ

- 1) ಡಿಎಲ್‌ಎನ್ 2) ಕೆಎಸ್‌ಎನ್ 3) ಎನ್ಸೆ 4) ಮುದ್ದಣ

5) ಸಿಂಧೂ ನದಿ ತೀರದ ನಗರ

- 1) ಹರಪ್ಪಾ 2) ಈಜಿಪ್ಟ್ 3) ಕಾಂಗೋ 4) ನಾಂದೇಡ

6) ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವರು

- 1) ಗುಟೆನ್‌ಬರ್ಗ್ 2) ಎಡಿಸನ್ 3) ಡಾರ್ವಿನ್ 4) ಜಾಕೋಬ್

7) ಕೈಬರಹದ ಕೃತಿ

- 1) ಕೈಬರಹ 2) ಕೈಲಿಪಿ 3) ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 4) ಹಸ್ತಕಾವ್ಯ

P.T.O.

8) ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವರು

- 1) ಮೆಕೆಂಝಿ 2) ಬ್ರೌನ್ 3) ಲೇಡನ್ 4) ಕಣವಿ

9) ಕಾಗದ ಕಂಡು ಹಿಡಿದವರು

- 1) ತ್ಸಾಯ್‌ಲುಪ್ 2) ಕಿಟೆಲ್ 3) ಪಂಪ 4) ಎಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್

10) ಓಲೆ ಬರೆಯಲು ಬಳಸಿದ ಎಲೆ _____ ಗರಿ.

- 1) ಬಾಳೆ 2) ತೆಂಗು 3) ತಾಳೆ 4) ಅರಳಿ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸ ಯಾವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿದೆ ?
- 2) ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅತೀ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ?
- 3) ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಯಾವುದರ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ?
- 4) ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ?
- 5) ಪದಪಾಠ ಎಂದರೇನು ?
- 6) ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಎಂದರೇನು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಝಿ
- 2) ವೀರಶೈವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಭಂಡಾರ
- 3) ಕಾಗದ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಲಿಪಿಕಾರರು ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

5. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

- VIII) The loudness of noise is measured in
A) meters B) centimeters C) decibels D) kilometers
- IX) 'Dharavi' slum is situated in
A) Mumbai B) Delhi C) Pune D) Kanpur
- X) In which year 'Suppression of Immoral Traffic Act' is passed ?
A) 1923 B) 1974 C) 1956 D) 1970

2. Write short answers (**any four**) :

8

- I) What are the basis of classification of cities ?
- II) Which are the types of migration ?
- III) What is meaning of pull factor of migration ?
- IV) What is the concept of urban poverty ?
- V) Which are the remedial measures on aids ?
- VI) What is the concept of special planning ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- I) Causes of housing problem.
- II) Causes of environmental pollution.
- III) Metropolitan planning.
- IV) Need of classification of cities.
- V) Early planning ideas.
- VI) Historical cities.

4. A) Define city and explain classification of cities.

10

OR

B) Explain urban administration in India.

5. Define migration and explain types of migration streams in India.

10

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- I) शहराच्या वर्गीकरणाचे आधार कोणते ?
 - II) स्थलांतराचे प्रकार कोणते ?
 - III) स्थलांतराचा आकर्षण घटक म्हणजे काय ?
 - IV) नागरी दारिद्र्य म्हणजे काय ?
 - V) एड्सवरील उपाययोजना कोणत्या ?
 - VI) विशेष नियोजन म्हणजे काय ?
3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- I) निवासाच्या समस्येची कारणे.
 - II) पर्यावरणीय प्रदूषणाची कारणे.
 - III) महानगराचे नियोजन
 - IV) शहराच्या वर्गीकरणाची गरज.
 - V) प्रारंभिक काळातील (प्राचीन) नियोजन कल्पना.
 - VI) ऐतिहासिक शहरे.
4. अ) शहराची व्याख्या देऊन शहरांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) भारतातील नागरी प्रशासन स्पष्ट करा.
5. स्थलांतराची व्याख्या देऊन भारतातील स्थलांतर प्रवाहाचे प्रकार स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE : (Gr.D1) (Paper – II) (New)
Indian Government and Politics**

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) Who appoints the ad hoc judges of the Supreme Court ?
 - a) President
 - b) Prime Minister
 - c) Home Minister
 - d) The Chief Justice of India with the previous consent of the President of India
- 2) In India the power of Judicial review is enjoyed by the
 - a) High Courts only
 - b) Lower Courts only
 - c) Supreme Court and High Courts
 - d) Supreme Court only
- 3) Under which one of the following amendments of the Constitution the power of Judicial Review of the Supreme Court and the High Courts has been restored to them
 - a) 42nd Amendment
 - b) 43rd Amendment
 - c) 44th Amendment
 - d) 46th Amendment
- 4) Political parties are essential for the success of
 - a) Democracy
 - b) Dictatorship
 - c) Monarchy
 - d) Communism
- 5) In India there is a
 - a) Single-party system
 - b) Double party system
 - c) Multi-party system
 - d) None of the above
- 6) The pressure groups use
 - a) Violent methods to achieve their ends
 - b) Persuasive methods to achieve their ends
 - c) Revolutionary methods to achieve their ends
 - d) None of the above mentioned methods

- 7) Mandal Commission, which was appointed to identify backward classes, identified
- 48% of population as backward
 - 50% of population as backward
 - 52% of population as backward
 - 58% of population as backward
- 8) Which one of the following Prime-Minister of India has been charged with bribery and forgery ?
- Indira Gandhi
 - Rajiv Gandhi
 - V.P. Singha
 - Narasimha Rao
- 9) The policy of liberalisation and privatisation adopted by the Government in recent years is likely to
- Reduce regional disparities
 - Increase regional disparities
 - Have no effect on regional disparities
 - None of the above
- 10) After the General Elections of 1967 Coalition Governments were established in
- Four states
 - Five states
 - Six states
 - Seven states

2. Write answer in brief (**any four**) :

8

- 1) What do you mean by Coalition Government ?
- 2) The structure of Planning Commission.
- 3) Indian National Congress.
- 4) What do you mean by Corruption ?
- 5) What do you mean by Liberal Economic Policy ?
- 6) Language problem.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Criminalisation of politics
- 2) Judicial activism
- 3) Indian pressure groups
- 4) Caste politics
- 5) Class structure in India
- 6) Terrorism in India

4. State the features of party system in India.

10

OR

Discuss regional disputes in India challenge to national integrity.

5. Write an essay 50 years of Indian Constitution success and failure.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) आघाडी सरकार म्हणजे काय ?
- २) नियोजन मंडळाची रचना सांगा.
- ३) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षा.
- ४) भ्रष्टाचार म्हणजे काय ?
- ५) उदारवादी आर्थिक धोरण म्हणजे काय ?
- ६) भाषावाद.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) राजकारणातील गुन्हेगारीकरण
- २) न्यायालयीन क्रियाशिलता
- ३) भारतातील दबावगट
- ४) जातीय राजकारण
- ५) भारतातील वर्गीय रचना
- ६) भारतातील दहशतवाद.

४. भारतातील राजकीय पक्षांची वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

किंवा

‘भारतातील प्रादेशिकवाद हे एक राष्ट्रीय एकात्मतेपुढील आव्हान’ यावर चर्चा करा.

५. भारतीय राज्यघटनेचे 50 वर्षे:यश-अपयश, याविषयी निबंध लिहा.

१०

- 7) The highest number of co-operative dairies are found in _____ region of Maharashtra.
a) Mumbai b) Kokan c) Nashik d) Kolhapur
- 8) The first co-operative sugar factory in Maharashtra was started in
a) Ahmedabad b) Aurangabad c) Pravaranagar d) Mumbai
- 9) Shivajirao Patil Committee submitted its report to the government in
a) 2008 b) 2009 c) 2011 d) 2013
- 10) Due to globalisation the subsidies provided to co-operative societies are expected to
a) Rise b) Decline
c) Remain same d) Cannot be stated

2. Write short answers to **any four** :

8

- 1) What is service co-operative society ?
- 2) Define co-operative farming.
- 3) What is co-operative supervision ?
- 4) What is Kibbutz ?
- 5) State the functions of co-operative department.
- 6) What is globalisation ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Features of credit co-operatives in Germany.
- 2) Co-operative audit.
- 3) Structure of dairy co-operatives in Maharashtra.
- 4) SBI's financial support to co-operatives.
- 5) KVIC.
- 6) Professionalisation of co-operative management.

4. A) Discuss the development of industrial co-operatives in China.

10

OR

B) Explain the role of NABARD in financial support to co-operative societies.

5. Critically evaluate the co-operative movement in India since independence.

10

८) महाराष्ट्रात पहिला सहकारी साखर कारखाना _____ येथे सुरु झाला.

अ) अहमदाबाद

ब) औरंगाबाद

क) प्रवरानगर

ड) मुंबई

९) शिवाजीराव पाटील समितीने सरकारला _____ मध्ये अहवाल सादर केला.

अ) २००८

ब) २००९

क) २०११

ड) २०१३

१०) जागतिकीकरणामुळे सहकारी संस्थाना दिली जाणारी अंशदाने _____ अपेक्षित आहे.

अ) वाढणे

ब) घटणे

क) स्थिर राहणे

ड) सांगता येत नाही

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) सेवा सहकारी संस्था म्हणजे काय ?

२) सहकारी शेतीची व्याख्या करा.

३) सहकारी पर्यवेक्षण म्हणजे काय ?

४) किबुत्झ म्हणजे काय ?

५) सहकारी खात्याची कार्ये सांगा.

६) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?

३. कोणत्याही चारावर थोडक्यात टीपा लिहा.

१२

१) जर्मनीमधील सहकारी पतपुरवठा संस्थांची वैशिष्ट्ये.

२) सहकारी लेखापरीक्षण.

३) महाराष्ट्रातील दुग्ध सहकारी संस्थांची रचना.

४) सहकारी संस्थांना स्टेट बँक इंडियाकडून मिळणारी वित्तीय मदत.

५) KVIC

६) सहकारी व्यवस्थापनाचे व्यावसायिकीकरण.

४. अ) चीनमधील औद्योगिक सहकारी संस्थांच्या विकासाची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) सहकारी संस्थांना वित्तीय मदत पुरविण्यातील नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा.

५. भारतातील स्वातंत्र्योत्तर काळातील सहकारी चळवळीचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
HISTORY (1911 A.D. to 1990 A.D.)
History of Japan (Paper – IV) (Opt.)

Day and Date : Friday, 21-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select proper alternative and answer. **10**
- 1) _____ is the capital of Japan.
a) Paris b) Tokio c) Barlin d) Rome
 - 2) The battle between Japan and Russia war for _____ region.
a) Korea b) Manchuria c) China d) HongKong
 - 3) In 1924 _____ had become the Prime Minister of United Alliance Ministry.
a) Tokahari b) Tanaka c) Kato d) Souanji
 - 4) _____ was the reason for second war between China and Japan.
a) Event of Markopolo bridge b) Protest of Mao's Red Army
c) Murder of Japanese officials d) Attack on Nanking by Japan
 - 5) In _____ year the part was between Russia and Japan, after the beginning of Second World War.
a) 1939 b) 1940 c) 1941 d) 1942
 - 6) _____ had defeated Japanese navy in the war between Koral and Midway.
a) Russia b) England c) America d) Holland
 - 7) Japan had established its First Nuclear Energy Project at _____ on the Pacific seashore.
a) Tokaimura b) Kamkura c) Qushu d) Hanshu
 - 8) Japan was invited by UNO for Disarmament conference at Jeniva in _____ year.
a) 1964 b) 1966 c) 1969 d) 1965

9) From 19th September 1972 _____ two countries had established Foreign Affairs Relations.

a) Japan-Korea	b) Japan-China
c) Japan-America	d) Japan-England

10) Ekedo, Prime Minister of Japan in 1960 was _____ in early life.

a) Historian	b) Politician
c) Philosopher	d) Economist

2. Write short answers (**four**) :

8

- 1) State the duties of Samurai class.
- 2) Effects of China-Japan war on Japan (1894-1895 A.D.).
- 3) The place of woman in Japanese society.
- 4) State the religious life of Japan.
- 5) Japanese foreign trade after 1952.
- 6) Effects of England-Japan alliance on I World War.

3. Short notes (**four**) :

12

- 1) Effects of China-Japan war on China
- 2) Parl Harbour
- 3) Agricultural revolution in Japan
- 4) Effects of Second World War on Japan
- 5) The works of Zebutsu
- 6) Agreement of Rome-Barlin-Tokio.

4. 1) State the reasons of Japanese imperialism.

10

OR

- 2) Effects of Globalization on the social life of Japan.

5. Discuss the economical development of Japan after Second World War.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा व उत्तरे द्या.

१०

- १) _____ ही जपानाची राजधानी होय.
अ) पॅरिस ब) टोकियो क) बर्लिन ड) रोम
- २) जपान-रशिया युद्ध हे _____ प्रदेशा बदल झाले.
अ) कोरिया ब) मांचुरिया क) चीन ड) हाँगकाँग
- ३) १९२४ मध्ये संयुक्त आघाडी मंत्रीमंडळाचा _____ हा पंतप्रधान बनला.
अ) ताकाहारी ब) तनाका क) काटो ड) सौअेंजी
- ४) दुसरे चीन-जपान युद्ध होण्यास _____ निमित्त कारणीभूत ठरले.
अ) मार्कोपोलो पूल घटना ब) माओच्या लाल सेनेचा प्रतिकार
क) जपानी अधिकाऱ्याचा खून ड) जपानचा नानकिंगवर हल्ला
- ५) दुसरे महायुद्ध सुरु झाल्यानंतर रशिया व जपान यांच्या मध्ये _____ साली करार झाला.
अ) १९३९ ब) १९४० क) १९४१ ड) १९४२
- ६) कोरल व मिडवेच्या लढाईत जपानी नौदलाची पराभव _____ ने केला.
अ) रशिया ब) इंग्लंड क) अमेरिका ड) हॉलेड
- ७) _____ येथे पॅसिफिक समुद्र किनारी जपानने आपला पहिला अणूऊर्जा प्रकल्प उभारला.
अ) टोकाईमुरा ब) कामकुरा क) क्युशू ड) होन्शू
- ८) _____ मध्ये जिनेव्हा येथे युनोची निशस्त्रीकरण परिषदेचे निमंत्रण जपानला देण्यात आले.
अ) १९६४ ब) १९६६ क) १९६९ ड) १९६५
- ९) १९ सप्टेंबर १९७२ पासून _____ या दोन देशातील राजनैतिक संबंध प्रस्थापित होत आहेत.
अ) जपान व कोरिया ब) जपान व चीन क) जपान व अमेरिका ड) जपान व इंग्लंड
- १०) जपानचा इ.स. १९६० मधील पंतप्रधान इकेदा हा त्यांच्या पूर्वयुष्यात _____ होता.
अ) इतिहासकार ब) राजकारणी क) तत्त्वज्ञ ड) अर्थशास्त्रज्ञ

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (चार):

८

- १) सामुराई वर्गाची कार्तव्ये सांगा.
- २) इ.स. १८९४-९५ च्या चीन-जपान युद्धाचे जपान वरील परिणाम सांगा.
- ३) जपानच्या बदलत्या समाजजीवनात स्त्रिया स्थानात कोणते बदल घडून आले ?
- ४) जपानी लोकांचे धार्मिक जीवन स्पष्ट करा.
- ५) जपानचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार व त्यातील सहभाग (1952)
- ६) पहिल्या महायुद्धावर झालेले इंग्लंड जपान मैत्री तहाचे परिणाम.

३. टिपा लिहा (चार) :

१२

- १) चीन जपान युद्धाची चीनवरील परिणाम सांगा
- २) पर्ल हार्बर
- ३) जपानमधील कृषी क्रांती
- ४) दुसऱ्या महायुद्धाचे जपानवरील परिणाम
- ५) झेबुत्सुचे कार्य
- ६) रोम-बर्लिन-टोकिओ करार.

४. १) जपानच्या साम्राज्यावादाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

२) जागतिकीकरणाचा जपानच्या सामाजिक जीवनावर झालेला परिणाम चर्चा करा.

५. दुसऱ्या महायुद्धानंतर जपानने केलेल्या आर्थिक प्रगतीची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE
(Gr. D 1) (Paper – V) (New)
Political Sociology

Day and Date : Friday, 21-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) Comparative Politics – A Development Approach, who wrote this Book ?
 - a) Almond and Powell
 - b) Almond and Verba
 - c) Verba and Lipset
 - d) Robert Dahl
 - 2) Which theory was propounded by Sameer Amin ?
 - a) Communication theory
 - b) Power theory
 - c) Dependency theory
 - d) None of this
 - 3) What was the contribution of J. Hebermass in political theory ?
 - a) Political obligation
 - b) Crisis of legitimacy
 - c) Authority
 - d) Political man
 - 4) The Book process of government is related with
 - a) Group politics
 - b) Caste politics
 - c) Party politics
 - d) Power politics
 - 5) Who generate elite theory in democracy ?
 - a) Robert Dahl
 - b) Joseph Schumpeter
 - c) Bentley
 - d) Laski
 - 6) The political theory of pluralism contributed by
 - a) Austin
 - b) Robert Dahl
 - c) Max Weber
 - d) Lenin

- 7) Who was main contributor of social justice ?
a) Karl Popper b) Miliband c) John Rawls d) Lipset
- 8) Elite models are familiar with
a) Mitchel b) Hobbes c) Rousseau d) T.H. Green
- 9) In India Rajani Kothari made important work in
a) Religion b) Caste c) Culture d) Language
- 10) Political development means political modernization who said this ?
a) S.M. Lipset b) Robert Dahl c) Easton d) Almond

2. Write short answers of **any four** of the following : **8**

- 1) What is Political Sociology ?
- 2) What is culture ?
- 3) Define Pressure group.
- 4) Define Caste and Religion.
- 5) What is problem of indifference ?
- 6) What is Participative Democracy ?

3. Write shorts note on **any four** of the following : **12**

- 1) Democracy and role of religion.
- 2) Control over Bureaucracy.
- 3) The problems before modernization.
- 4) Characteristics of Caste.
- 5) Features of modern society.
- 6) National integrity in India.

4. Explain the Relations between Democracy and Bureaucracy. **10**

OR

What is elitism ? Evaluate elitism as a problem of total development.

5. Discuss the salient factors in making of political culture. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) कंप्युटरीव्ह पॉलिटिक्स - ए डेव्हलपमेंट अप्रोच, हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

अ) अल्मंड व पॉवेल

ब) अल्मंड व व्हर्बा

क) व्हर्बा व लिपसेट

ड) रॉबर्ट डाल

२) समीर अमिनने कोणता पुरस्कर्ता सिद्धांत सांगितला ?

अ) साम्यवादी सिद्धांत

ब) सत्ता सिद्धांत

क) परावलंबनाचा सिद्धांत

ड) यापैकी नाही

३) राजकीय सिद्धांतात जे.हेबरमासने कोणती भर घातली ?

अ) राजकीय आबंधन

ब) अधिमान्यतेचा संघर्ष

क) अधिकार

ड) राजकीय मानव

४) द बुक प्रोसेस ऑफ गव्हर्नमेंट हे पुस्तक कशाशी संबंधित आहे ?

अ) गट राजकारण

ब) जातीतील राजकारण

क) पक्षीय राजकारण

ड) सत्तेचे राजकारण

५) लोकशाहीत श्रेष्ठी सिद्धांत असतो हे कोणाला वाटते ?

अ) रॉबर्ट डाल

ब) जोसेफ शुंपीटर

क) बेंटले

ड) लास्की

६) अनेकसत्तावादी हा सत्तेचा सिद्धांत कोणी मांडला ?

अ) ऑस्टीन

ब) रॉबर्ट डाल

क) मॅक्स वेबर

ड) लेनिन

७) सामाजिक न्यायाचा प्रवर्तक कोण ?

अ) कार्ल पॉपर

ब) मिलीबँड

क) जॉन रॉल्स

ड) लिपसेट

८) श्रेष्ठीजन सिद्धांत कोणामुळे ओळखतात ?

अ) मिचेल

ब) हॉब्ज

क) रूसो

ड) टी.एच. ग्रीन

९) भारतात रजनी कोठारींनी कोणते कार्य केले ?

अ) धर्म ब) जात क) संस्कृती ड) भाषा क्षेत्र

१०) राजकीय विकास म्हणजे राजकीय आधुनिकीकरण असे कोण म्हणाले ?

अ) एस. एम. लिपसेट ब) रॉबर्ट डाल क) ईस्टन ड) अल्मंड

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८

१) राजकीय समाजशास्त्र म्हणजे काय ?

२) संस्कृती म्हणजे काय ?

३) दबावगटाची व्याख्या करा.

४) जात व धर्माची व्याख्या करा.

५) उदासीनतेची समस्या काय आहे ?

६) सहभागी लोकशाही म्हणजे काय ?

३. खालीलपैकी चारवर टीप लिहा : १२

१) लाकशाही व धर्माची भूमिका

२) नोकरशाहीवरील नियंत्रण

३) आधुनिकीकरणासमोरील समस्या

४) जातीची वैशिष्ट्ये

५) आधुनिक समाजाची वैशिष्ट्ये

६) राष्ट्रीय एकात्मता व भारत.

४. लोकशाही व नोकरशाहीतील संबंध स्पष्ट करा. १०

किंवा

श्रेष्ठीजन म्हणजे काय ? श्रेष्ठीजन हा समग्र विकासातील अडथळा आहे. स्पष्ट करा.

५. राजकीय संस्कृतीची वैशिष्ट्ये व घटक सांगा. १०

SLR-C – 167

Seat
No.

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Gr. D1) (Opt.) (New)
Development Administration in India (Paper – I)**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the **correct** alternative :

10

- 1) 'Bombay plan' is also known by another name is
 - a) Agar-Birla plan
 - b) Gandhi plan
 - c) Tata-Birla plan
 - d) None of these
- 2) The recommendation "experts with established reputation for professional integrity and calibre should be appointed for specified terms."
 - a) Sarkaria Commission
 - b) Gorwala Commission
 - c) Both
 - d) No any
- 3) The concept of Development Administration was first introduced by
 - a) F.W. Riggs
 - b) Goswami
 - c) Edward Weidner
 - d) None of these
- 4) In which year was the Planning Commission established ?
 - a) 1950
 - b) 1952
 - c) 1960
 - d) 1962
- 5) Who is the propounder of Employment Guarantee Scheme in Maharashtra ?
 - a) Vasantnao Naik
 - b) Sharad Pawar
 - c) V.S. Page
 - d) Manohar Joshi
- 6) The word 'Ombudsman' is related with
 - a) Governor
 - b) Lokpal
 - c) President
 - d) No any
- 7) Swarnajayanti Gram Swarajgar Yojana belongs to _____ area.
 - a) Rural
 - b) Urban
 - c) Both
 - d) No any

P.T.O.

- 8) Who is the administrative head of the Municipal Corporation ?
a) Chief Executive Officer b) Commissioner
c) Chief Officer d) Mayor
- 9) Who is the Chairman of National Development Council ?
a) President b) Chief Minister
c) Prime Minister d) Finance Minister
- 10) Which one of the following constitutional amendments gave constitutional status to Panchayati Raj ?
a) 71st b) 73rd c) 74th d) 75th

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- 1) What are the advantages of National Planning Commission in India ?
 - 2) What is the importance of development administration ?
 - 3) What is the main objectives of Panchayati Raj System ?
 - 4) Write the main purpose of I.M.F.
 - 5) Role of Mayor in municipal corporation.
 - 6) New Mahila policy in Maharashtra and its social change.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) State Planning Commission.
 - 2) Community Development Programme.
 - 3) Importance of Five Year Plans.
 - 4) Causes of corruption
 - 5) Problems of slums
 - 6) Chief Executive Officer.
4. Evaluate the contribution of Five Year Planning towards development. **10**
- OR
- Discuss the implication of 73rd Amendment.
5. Critically examine the work of International Agencies in development of India. **10**

१) राष्ट्रीय विकास समितीचे अध्यक्ष कोण आहेत ?

अ) राष्ट्रपती

ब) मुख्यमंत्री

क) पंतप्रधान

ड) अर्थ मंत्री

१०) खालीलपैकी कोणत्या घटनादुरुस्तीने पंचायत राज पद्धतीला घटनात्मक दर्जा दिला ?

अ) ७१ वी

ब) ७३ वी

क) ७४ वी

ड) ७५ वी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

१) भारतीय राष्ट्रीय नियोजन आयोगाचे फायदे कोणते ?

२) विकास प्रशासनाचे महत्व कोणते ?

३) पंचायत राज व्यवस्थेचे मुख्य उद्देश कोणते ?

४) आय. एम. एफ. चे मुख्य उद्देश कोणते ?

५) महानगर पालिकेतील महापौराची भूमिका सांगा.

६) महाराष्ट्रातील नवीन महिला विषयक धोरण व सामाजिक बदल.

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) राज्य नियोजन आयोग

२) समाज विकास कार्यक्रम

३) पंचवार्षिक योजनेचे महत्व

४) भ्रष्टाचारांची कारणे.

५) गलिच्छ वस्ती समस्या

६) मुख्य कार्यकारी अधिकारी.

४. विकासांच्या संदर्भात पंचवार्षिक योजनेचे योगदान कोणते परिक्षण करा.

१०

किंवा

७३ च्या घटनादुरुस्तीचे अंमलबजावणी बाबतचे चर्चा करा.

५. भारताच्या विकासातील आंतरराष्ट्रीय संस्थांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

१०

IX) Which religion insists the concept of 'Samyaktaya' ?

A) Jain	B) Sikh
C) Boudha	D) Hindu

X) Which was the approach of study for Indian society insisted by B.R. Ambedkar ?

A) Sub-altern	B) Indological
C) Historical	D) Marxist

2. Write short answers of **any four** :

8

- 1) What is the concept of Rebirth in Hindu Religion ?
- 2) What is meant by unity in diversities ?
- 3) Which religion has denied the concept of God ?
- 4) What is the meaning of Indological Approach of study ?
- 5) What is the Philosophical Foundation of Indian Society ?
- 6) What is the Charvak's idea of materialism ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Marx's concept of Alienation.
- 2) Boudha idea of social equality.
- 3) Ghurye's thoughts on caste system.
- 4) Concept of Purushartha.
- 5) Sociological Bulletin.
- 6) Srinivas' concept of Sanskritization.

4. What is the sub-altern approach ? Explain the contributions of B.R. Ambedkar to sub-altern approach for the studies of Indian society.

10

OR

What are the concepts of Unity and Diversity ? Give Sociological significance of 'Unity in Diversities' found in Indian Social System.

5. Explain the contributions of the Universities in India to the Development of Sociology 'as a discipline'.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) भारतातील कोणत्या विद्यापीठामध्ये समाजशास्त्र विभाग प्रथमतः सुरू झाला ?
अ) कोलकाता ब) लखनऊ क) मैसूर ड) मुंबई
- २) समाजशास्त्रीय जर्नल कोणते ?
अ) फ्रंट लाईन ब) इंडिया टूडे
क) सोशियल चेंज ड) कॉर्पोरेटिव्ह सक्सेस
- ३) 'भारतीय प्राच्यविद्याभ्यास' या अध्ययन पद्धतीचे मूळ वाङ्मय कोणते ?
अ) आगमग्रंथ ब) स्मृतिग्रंथ क) पुराणग्रंथ ड) वेदग्रंथ
- ४) 'कर्म सिद्धांत' हे मूलतः _____ धर्माचे तत्त्वज्ञान आहे.
अ) जैन ब) हिंदू क) बौद्ध ड) शिख
- ५) भारतीय कार्यवादी समाजशास्त्रज्ञ कोण आहेत ?
अ) इरावती कर्वे ब) एम. एन. श्रीनिवास
क) एस. व्ही. केतकर ड) बी. एस. गुहा
- ६) 'विविधतांतील एकात्मता' हे _____ समाजाचे प्रभेदक वैशिष्ट्य आहे.
अ) नागरी ब) आदिवासी
क) भटक्या ड) भारतीय
- ७) 'कास्ट अँड रेस इन इंडिया' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) ऑगस्ट कॉम्ट ब) बी. एस. गुहा
क) एस. सी. दूबे ड) जी. एस. घुर्ये
- ८) मुंबई विद्यापीठात समाजशास्त्र कोणी सुरू केले ?
अ) पॅट्रीक गिडीस ब) के. एम. कपाडिया
क) राधाकमल मुखर्जी ड) इरावती कर्वे

९) 'सम्यक्त्रय' संकल्पना कोणत्या धर्माने पुरस्कारली ?

अ) जैन ब) शिख क) बौद्ध ड) हिंदू

१०) भारतीय समाजाच्या अध्ययनासाठी बी. आर. आंबेडकर यांनी कोणती अध्ययन पद्धती स्वीकारली ?

अ) लोकउठावात्मक ब) प्राच्यविद्याभ्यास क) ऐतिहासिक ड) मार्क्सवादी

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात द्या :

८

- १) हिंदू धर्मातील पुनर्जन्म संकल्पना काय आहे ?
- २) 'विविधतांतील एकात्मता' याचा अर्थ काय ?
- ३) कोणत्या धर्माने ईश्वर संकल्पना नाकारली ?
- ४) प्राच्यविद्याभ्यास अध्ययन दृष्टिकोण म्हणजे काय ?
- ५) भारतीय समाजाचे तत्त्वज्ञानात्मक अधिष्ठान काय आहे ?
- ६) चार्वाकांची भौतिकवादाची संकल्पना काय आहे ?

३. कोणत्याही चार टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

- १) कार्ल मार्क्स यांची अलगीकरण संकल्पना.
- २) बौद्ध धर्माची सामाजिक समता संकल्पना.
- ३) जातीसंस्थेबाबत घुर्ये यांचे विचार.
- ४) पुरुषार्थ संकल्पना.
- ५) सोशियॉलॉजिकल बुलेटीन.
- ६) श्रीनिवास यांची सांस्कृतीकरण संकल्पना.

४. लोकउठावात्मक दृष्टिकोन म्हणजे काय ? लोकउठावात्मक दृष्टिकोनातून झालेल्या भारतीय समाजविषयक अध्ययनांना बी. आर. आंबेडकर यांचे लाभलेले योगदान स्पष्ट करा.

१०

किंवा

एकता आणि विविधता या संकल्पना काय आहेत ? भारतीय समाज व्यवस्थेत आठळून येणाऱ्या विविधतांतील एकतेचे समाजशास्त्रीय महत्त्व सांगा.

५. 'एक विज्ञान' या दृष्टीने भारतीय समाजशास्त्राच्या विकासाला लाभलेले भारतातील विद्यापीठांचे योगदान स्पष्ट करा.

१०

- VII) When the Frankfurt school was formed ?
A) 1923 B) 1920 C) 1924 D) 1922
- VIII) Which of the following is not a source of structuralism ?
A) Linguistic structuralism B) Anthropological structuralism
C) Cultural Marxism D) Cultural structuralism
- IX) Who is the author of a book entitled 'Archaeology of Knowledge' ?
A) Levi-Strauss B) Foucault
C) Derrida D) Giddens
- X) Who is known as 'Father of Structuralism' ?
A) Brown B) Levi-Strauss
C) Durkheim D) Jean Piaget
2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**
I) Define manifest function.
II) Define post-structuralism.
III) What are the variants of structuralism ?
IV) Distinguish between system and sub-system.
V) Define sociological theory.
VI) Explain the term exogeneous conflict.
3. Write short notes on (**any four**) : **12**
I) Nature of sociological theory.
II) Non-realistic conflict.
III) Theoretical approach to Dahrendorf's theory.
IV) Functional analysis of Merton.
V) The idea of social structure.
VI) Discourse.
4. Answer **any one** question of the following : **10**
A) Explain Collins's theory of Analytic Conflict.
OR
B) What is post-structuralism and explain the contribution of Foucault's in post structuralism.
5. Explain Levi-Strauss's concept of Anthropological structuralism. **10**

मराठी रूपांतरण

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक.

ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) 'दि नेचर अँड टाइम्स ऑफ सोशियॉलॉजिकल थियरी' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?
A) टॉलकॉट पार्सन्स B) रॉबर्ट मर्टन C) जोनाथन टर्नर D) डॉन मार्टिंडेल
- II) संघर्ष हा 'एक सामाजिकतेचा प्रकार आहे' असा विचार कोणी मांडला ?
A) लेविस कोजर B) कार्ल मार्क्स C) जॉर्ज सिमेल D) डर्हेंडॉर्फ
- III) लेव्ही-स्ट्रॉसने आपले अध्ययन कशावर केंद्रित केले ?
A) संरचना B) व्यक्तिनिष्ठ संरचना C) वस्तुनिष्ठ संरचना D) अधिसंरचना
- IV) मूलभूत कॉलिन्सचा संघर्ष सिद्धांत खालीलपैकी कोणत्या घटकावर आधारित आहे ?
A) सामाजिक सांस्कृतिक परिवर्तन B) मूल्य आणि परिवर्तन
C) सामाजिक संरचना आणि परिवर्तन D) सांस्कृतिक घटक
- V) आपाला सिद्धांताद्वारे विविध समाजातील सार्वत्रिकता कोणी प्रतिपादित केल्या आहेत ?
A) फुको B) ब्राऊन C) बोरड्यु D) लेव्ही-स्ट्रॉस
- VI) 'सोशल सिस्टिम' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?
A) टॉलकॉट पार्सन्स B) रॉबर्ट मर्टन
C) जॉर्ज होमान्स D) रेडक्लिफ ब्राऊन
- VII) फ्रँकफर्ट स्कूलची स्थापना केव्हा झाली ?
A) 1923 B) 1920 C) 1924 D) 1922
- VIII) खालीलपैकी कोणता संरचनावादाचा स्रोत नाही ?
A) भाषिक संरचनावाद B) मानवशास्त्रीय संरचनावाद
C) सांस्कृतिक मार्क्सवाद D) सांस्कृतिक संरचनावाद
- IX) 'आर्चिऑलॉजी ऑफ नॉलेज' चा पुस्तकाचे लेखक कोण ?
A) लेव्ही-स्ट्रॉस B) फुको C) डेरिडा D) गिडन्स
- X) 'संरचनावादाचे जनक' कोणाला म्हणतात ?
A) ब्राऊन B) लेव्ही-स्ट्रॉस C) डुरखाईम D) जीन पिगेट

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : 8
- I) व्यक्त कार्याची व्याख्या सांगा.
 - II) उत्तर-संरचनावादाची व्याख्या सांगा.
 - III) संरचनावादाचे घटक भाग कोणते ?
 - IV) व्यवस्था आणि अव्यवस्था यातील फरक स्पष्ट करा.
 - V) समाजशास्त्रीय सिद्धान्ताची व्याख्या सांगा.
 - VI) बहिर्गत संघर्ष ही संज्ञा स्पष्ट करा.
3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- I) समाजशास्त्रीय सिद्धांताचे स्वरूप.
 - II) अवास्तविक संघर्ष
 - III) डर्हेंडॉर्फच्या सिद्धांतातील सैद्धांतिक दृष्टिकोन.
 - IV) मर्टनचे कार्यात्मक विश्लेषण
 - V) सामाजिक संरचनेची संकल्पना
 - VI) विचारविमर्श
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तर लिहा : 10
- A) कॉलिन्सचा विश्लेषणात्मक संघर्षाचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- किंवा**
- B) उत्तर-संरचनावाद म्हणजे काय ? उत्तर-संरचनावादील फुकोचे योगदान स्पष्ट करा.
5. लेव्ही-स्ट्रॉसची मानवशास्त्रीय संरचनावादाची संकल्पना स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. Part – II (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C1, Paper – X) (Old)
Agricultural Development of India**

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) The share of agriculture in national income of India is _____ during post independence period.
 - a) Increasing
 - b) Decreasing
 - c) Stable
 - d) None of these
- 2) WTO came into existence in
 - a) 1980
 - b) 1985
 - c) 1990
 - d) 1995
- 3) Land use pattern indicates
 - a) Use of land for different purposes in the economy
 - b) Use of land for producing different crops
 - c) Planning for land improvement
 - d) None of these
- 4) _____ is the main objective of WTO.
 - a) Minimum Wages Act
 - b) Consolidation of holdings
 - c) Land reforms
 - d) Free international trade
- 5) _____ is the major source of irrigation in India.
 - a) Wells
 - b) Tanks
 - c) Canals
 - d) None of these
- 6) Blue revolution is related to
 - a) Dairy
 - b) Foodgrains
 - c) Fisheries
 - d) Irrigation

- 7) Integrated Rural Development Programme (IRDP) started in
a) 1970 b) 1975 c) 1980 d) 1984
- 8) NDDDB is related to
a) Dairy b) Fishery c) Banking d) Transportation
- 9) National Fisheries Development Board established in
a) 2001 b) 2003 c) 2005 d) 2006
- 10) The small size of land is a basic characteristic of
a) Marginal farming b) Co-operative farming
c) Collective farming d) State farming

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is soil salinity ?
- 2) Define productivity of land.
- 3) What is water management ?
- 4) Define rural poverty.
- 5) What is corporate farming ?
- 6) What is patent ?

3. Write short note (**any four**):

12

- 1) Role of women in agriculture
- 2) Measures for soil conservation
- 3) Organic farming
- 4) Use of bio-technology in agriculture
- 5) Sources of irrigation
- 6) Agreement on agriculture

4. A) Discuss various programmes implemented for eradication of rural poverty.

10

OR

B) Discuss in detail the land reforms in India.

5. Explain salient features of green revolution in India.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय लिहा :

१०

- १) स्वातंत्र्योत्तर कालात भारताच्या राष्ट्रीय उत्पान्नातील शोतीचा हिस्सा _____ आहे.
अ) वाढत ब) घटत क) स्थिर ड) यापैकी कोणतेही नाही
- २) WTO सन _____ मध्ये अस्तित्वात आले.
अ) १९८० ब) १९८५ क) १९९० ड) १९९५
- ३) जमीन वापर संरचना _____ दर्शविते.
अ) अर्थव्यवस्थेतील विविध उद्देशासाठी जमिनीचा वापर
ब) विविध पिकांच्या उत्पादनासाठी जमिनीचा वापर
क) जमिनीत सुधारणा करण्यासाठी नियोजन
ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ४) _____ हे WTO चे मुख्य उद्दिष्ट आहे.
अ) किमान वेतन कायदा ब) भूधारणांचे एकत्रीकरण
क) जमीन सुधारणा ड) मुक्त अंतरराष्ट्रीय व्यापार
- ५) _____ हे भारतातील प्रमुख सिंचन स्रोत आहे.
अ) विहिरी ब) तलाव क) कालवे ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ६) नील क्रांती _____ शी संबंधित आहे।
अ) दग्धव्यवसाय ब) अन्नधान्य क) मत्स्यपालन ड) जलसिंचन
- ७) एकात्रीक ग्रामीण विकास कार्यलय (IRDP) _____ यावर्षी सुरू झाला.
अ) १९७० ब) १९७५ क) १९८० ड) १९८४
- ८) NDDB _____ शी निगडित आहे.
अ) दुग्धव्यवसाय ब) मत्स्यपालन क) बँकिंग ड) वाहतूक
- ९) राष्ट्रीय मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळ _____ मध्ये स्थापन झाले.
अ) २००१ ब) २००३ क) २००५ ड) २००६
- १०) जमिनीचे छोटे आकारमान हे _____ चे मूलभूत वैशिष्ट्य आहे.
अ) सीमांत शेती ब) सहकारी शेती क) सामूहिक शेती ड) राज्य शेती

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) जमिनीची सारता म्हणजे काय ?
- २) जमिनीच्या उत्पादकतेची व्याख्या लिहा.
- ३) जलव्यवस्थापन म्हणजे काय ?
- ४) ग्रामीण दारिद्र्याची व्याख्या लिहा.
- ५) प्रमंडळीय शेती म्हणजे काय ?
- ६) पेटंट म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) शेतीतील महिलांची भूमिका
- २) मृदा सवंधनाचे उपाय
- ३) सेंट्रिय शेती
- ४) शेतीतील जैव-तंत्रज्ञानाचा वापर
- ५) जलसिंचनाचे स्रोत
- ६) कृषीवरील करार.

४. अ) ग्रामीण दारिद्र्याच्या निर्मूलनासाठी राबविण्यात आलेल्या विविध कार्यक्रमांची चर्चा करा.

१०

किंवा

आ) भारतातील जमीन सुधारणा कार्यक्रमाची सविस्तरपणे चर्चा करा.

५. भारतातील हरित क्रांतीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Comp. Paper – II) (Old) (Paper – VI)
Modern Maharashtra (1818-1990)**

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by choosing the correct option. 10

- 1) Maratha power came into end in _____ A.D.
A) 1818 B) 1824 C) 1836 D) 1848
- 2) In _____ A.D. legal commission was established.
A) 1833 B) 1834 C) 1835 D) 1836
- 3) _____ was first person who used word “outer caste” in his book.
A) Nepiyan B) Robertson C) Hutan D) Hunter
- 4) _____ was a leader of Ramoshi at Pune district.
A) Daulatrao Naik B) Chitursing Naik
C) Sadashiv Naik D) Umaji Naik
- 5) Lord _____ was given pension to Bhils.
A) Elphistone B) Wellesley C) Hasting D) Cornwallis
- 6) Vasudev Balwant Phadke was born _____ place.
A) Pune B) Kulaba C) Satara D) Mahad
- 7) _____ was a leader of the Koli uprising of 1844 A.D.
A) Ram Bangdiya B) Maruti Choure
C) Raghu Bangdiya D) Umaji Naik
- 8) Mahatma Jotirao Phule wrote _____ drama.
A) Gulamgiri B) Sarvajanic Satyadarm
C) Shetkaryacha Aasud D) Tritiyaratna

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्यायाची निवड करून लिहा :

10

- 1) मराठी सत्तेचा शेवट _____ साली झाला.
अ) 1818 ब) 1824 क) 1836 ड) 1848
- 2) कायदा आयोगाची स्थापना _____ साली झाली.
अ) 1833 ब) 1834 क) 1835 ड) 1836
- 3) “बाहेरची जात” हा शब्द _____ यांनी प्रथम आपल्या ग्रंथात वापरला.
अ) नेपियन ब) रॉबर्टसन क) हटन ड) हंटर
- 4) पुणे जिल्ह्यात रामोशांचे नेतृत्व _____ यांनी केले.
अ) दौलतराव नाईक ब) चितुरसिंग नाईक
क) सदाशिव नाईक ड) उमाजी नाईक
- 5) लॉर्ड _____ यांनी भिल्लांना पेंशन दिली.
अ) एल्फिस्टन ब) वेलस्ली क) हेस्टिंग्ज ड) कॉर्नवॉलीस
- 6) वासुदेव बळवंत फडके यांचा जन्म _____ या गावी झाला.
अ) पुणे ब) कुलाबा क) सातारा ड) महाड
- 7) इ.स. 1844 च्या कोळी समाजाच्या उठावाचे नेतृत्व _____ यांनी केले.
अ) राम बांगडीया ब) मारुती चौरे क) रघु बांगडीया ड) उमाजी नाईक
- 8) महात्मा जोतीराव फुले यांनी _____ नाटक लिहले.
अ) गुलामगिरी ब) सार्वजनिक सत्यधर्म
क) शेतकऱ्यांचा आसूड ड) तृतीयरत्न
- 9) महाराष्ट्रात निष्काम कर्मठ “म्हणून _____ यांना ओळखले जाते.
अ) महर्षी कर्वे ब) महात्मा फुले
क) डॉ.बी.आर. आंबेडकर ड) यापैकी नाही
- 10) मिलिंद आणि सिद्धार्थ कॉलेजची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) धोंडो के. कर्वे ब) डॉ. बी.आर. आंबेडकर
क) छत्रपती शाहू महाराज ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही 4) : 8
- 1) 19 व्या शतकात ग्रामीण महाराष्ट्रात कोणकोणते उद्योग धंदे होते ?
 - 2) जरठ विवाह म्हणजे काय ?
 - 3) रयतवारी पद्धतीचा पुरस्कार कोणत्या दोन व्यक्तींनी केला ?
 - 4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी सुरू केलेल्या चार वर्तमानपत्राची नावे लिहा.
 - 5) 'महाराष्ट्राचे मार्टिन लूथर' असे कोणाला म्हणतात ?
 - 6) लार्ड एल्फिस्टनच्या शैक्षणिक सुधारणा सांगा.
3. टिपा लिहा (कोणत्याही 4) : 12
- 1) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील राजकिया स्थिती.
 - 2) उमाजी नाईक.
 - 3) रयतवारी पद्धतीची वैशिष्ट्ये.
 - 4) छ. शाहू महाराज आणि अस्पृशांसाठीचे कार्य.
 - 5) महाराष्ट्रातील स्त्रीमुक्ती चळवळ.
 - 6) 1875 चा दख्खनमधील उठाव.
4. ब्रिटीश राजवटीतील शैक्षणिक धोरण स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील जातीभेद निर्मूलन चळवळीची चर्चा करा.
5. महात्मा फुले यांच्या जीवन व कार्य याची माहिती द्या. 10
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE
Theory and Practice of International Politics
(Group – D) (Paper – IV) (Old)

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternatives. 10
- 1) The scope of international relation increased during _____ period.
A) Cold war
B) Pre-first World War
C) Post-first World War
D) Medieval Period
 - 2) _____ propagates humanism and moral values.
A) Idealism
B) Realism
C) Game theory
D) System
 - 3) "International Politics is a Struggle for Power" this statement is made by
A) Morton Kaplan
B) Hans Morgenthau
C) George Kennan
D) Henry Kissinger
 - 4) The Game theory was developed in the 1920s by
A) William H. Rikar
B) Morton Kaplan
C) Thomas C. Schelling
D) Emil Borel
 - 5) Which is fundamental element of Nation-State ?
A) National power
B) Sovereignty
C) Political leader
D) Public opinion
 - 6) _____ power is not a form of national power.
A) Military
B) Psychological
C) Cultural
D) Economic
 - 7) Which method is emphasised by Morgenthou ?
A) Balance of Power
B) Diplomacy
C) Disarmament
D) Collective Security

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ या काळात आंतरराष्ट्रीय संबंध या विषयाची व्याप्ती वाढली.
अ) शितयुद्धाच्या काळात
ब) पहिल्या महायुद्धापूर्वी
क) पहिल्या महायुद्धानंतर
ड) मध्ययुगीन काळात
- २) _____ हा मानवतावाद आणि नैतिकमुल्याचा पुरस्कार करतो.
अ) आदर्शवाद ब) वास्तववाद क) खेळ सिद्धांत ड) व्यवस्था
- ३) “आंतरराष्ट्रीय राजकारण हा सत्तेसाठीचा संघर्ष आहे” हे विधान _____ यांनी केले आहे.
अ) मार्टन कॅपलान ब) हेन्स मॉर्गेन्थॉ क) जार्ज केनन ड) हेन्नी किर्सीगर
- ४) _____ यानी १९२० मध्ये खेळ सिद्धांत विकसित केला.
अ) विल्यम एच. रिकर ब) मार्टन कापलान क) थॉमस सि. शेलींग ड) इमील बोरेल
- ५) राष्ट्र-राज्याचे मूलभूत घटक कोणते ?
अ) राष्ट्रसत्ता ब) सार्वभौमत्व क) राजकीय नेतृत्व ड) लोकमत
- ६) _____ सत्ता ही राष्ट्रसत्तेचे रूप नाही.
अ) सैनिकी ब) मानसशास्त्रीय क) सांस्कृतिक ड) आर्थिक
- ७) मॉर्गेन्थॉ यांनी कोणत्या पद्धतीवर भर दिला ?
अ) सत्तासंतुलन ब) राजनय
क) निःशस्त्रीकरण ड) सामुहिक सुरक्षा
- ८) सत्तासंतुलनाचा उद्देश काय आहे ?
अ) शांतता आणि सुरक्षितता ब) शांतता आणि सत्ता
क) सुरक्षितता आणि संघर्ष ड) सत्ता आणि संघर्ष
- ९) जेव्हा दोनापेक्षा अधिक राष्ट्रे किंवा गट परस्परांशी सत्ता नियंत्रित करण्याचा प्रयत्न करतात तेव्हा तो _____ सत्तासमतोलाचा प्रकार असतो.
अ) सामान्य ब) जटिल क) स्थानीक ड) वैश्विक
- १०) देताँत (Detente) ही संकल्पना _____ शी संबंधित आहे.
अ) सत्तासंघर्ष ब) विचारप्रणालीतील संघर्ष
क) महासत्तामधील तणाव शैथिल्य ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) खेल सिद्धांत म्हणजे काय ?
- २) वास्तववादी सिद्धांत म्हणजे काय ?
- ३) राष्ट्रसत्तेची कोणतेही दोन घटक सांगा ?
- ४) दहशतीचे संतुलन म्हणजे काय ?
- ५) सत्तासंतुलनाचे प्रमुख प्रकार सांगा ?
- ६) मध्यगत राष्ट्रे म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) आदर्शवादी सिद्धांत.
- २) राष्ट्रीय सत्तेची व्याख्या करा.
- ३) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे बदलते स्वरूप.
- ४) सत्तासंतुलनाचे महत्त्व.
- ५) तंत्रज्ञानाचा आंतरराष्ट्रीय संबंधावर प्रभाव.
- ६) विश्वराज्य सिद्धांत.

४. सत्तासमतोल म्हणजे काय ? सत्तासमतोलाची तंत्रे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

राष्ट्रसत्ता म्हणजे काय ? राष्ट्रसत्तेचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

५. आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याख्या सांगून आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 187

Seat No.	
----------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HINDI (Paper No. – 6) (Old)
काव्यशास्त्र एवं साहित्यालोचन

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
२) दाईं ओर दिए गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

१. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। १०

१) 'रस गंगाधर' ग्रंथ के रचयिता _____ हैं।

क) आ.भरत

ख) आ.विश्वनाथ

ग) पं.जगन्नाथ

घ) आ.अभिनव गुप्त

२) भरत के नाट्यशास्त्र में _____ अलंकारों का उल्लेख है।

क) चार

ख) पाँच

ग) सात

घ) आठ

३) _____ रीति का दूसरा नाम 'ग्राम्या' है।

क) वैदर्भी

ख) गौडी

ग) तात्पर्या

घ) पांचाली

४) क्षेमेन्द्र ने _____ प्रकार के औचित्य बताए हैं।

क) २५

ख) २७

ग) २९

घ) ३१

५) _____ यह शब्दालंकार है।

क) आक्षेप

ख) सार

ग) चित्र

घ) विनोक्ति

६) दण्डी ने गुणों की संख्या _____ मानी है।

क) दस

ख) ग्यारह

ग) बारह

घ) तेरह

७) 'वक्रोक्ति संप्रदाय' के प्रवर्तक _____ है।

क) आ. वामन

ख) आ.क्षेमेन्द्र

ग) आ.मम्मट

घ) आ. कुन्तक

P.T.O.

- ८) 'रस सिद्धान्त' के प्राचीन व्याख्याकारों में _____ नहीं हैं।
 क) आ. शुक्ल ख) अभिनव गुप्त ग) भरतमुनि घ) भट्ट लोल्लट
- ९) 'जहाँ एक शब्द के अनेक अर्थ व्यंजित हो, वहाँ _____ अलंकार होता है।
 क) यमक ख) श्लेष ग) उत्प्रेक्षा घ) रूपक
- १०) आ. भरत ने 'नाट्यशास्त्र' ग्रंथ में रसों की संख्या _____ मानी है।
 क) आठ ख) नौ ग) दस घ) सात

२. निम्नलिखित में से किन्हीं **पाँच** प्रश्नों के उत्तर **दो-तीन** वाक्यों में लिखिए। १०

- १) आ. भरत के रस सूत्र का हिन्दी अर्थ लिखिए।
- २) किन्हीं चार अर्थगुणों के नाम लिखिए।
- ३) 'वक्रोक्ति' शब्द का उत्पत्तिमूलक अर्थ लिखिए।
- ४) अलंकार की कोई एक परिभाषा लिखिए।
- ५) आ. शंकुक ने 'संयोग' और 'निष्पत्ति' शब्द के क्या अर्थ लिए हैं ?
- ६) लक्षणामूला ध्वनि किसे कहते हैं ?

३. टिप्पणियाँ लिखिए (तीन में से दो) : १०

- १) पांचाली रीति।
- २) पद पूर्वार्ध वक्रता।
- ३) औचित्य की परिभाषाएँ लिखकर, स्वरूप बताइए।

४. 'अलंकार संप्रदाय' के विकास को स्पष्ट कीजिए। १०

अथवा

ध्वनि के भेदों की चर्चा कीजिए।

५. साधारणीकर से सम्बन्धित विभिन्न आचार्यों के मत स्पष्ट कीजिए। १०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr. – C) (Paper – IV) (Old)
Public Economics**

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions:** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Draw neat diagram wherever necessary.*

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) The book 'Wealth of Nations' is written by
 - a) Adam Smith
 - b) Joan Keynes
 - c) David Ricardo
 - d) Thomas Malthus
- 2) Classical economist have advocated _____ policy regarding the role of the Government in economic development.
 - a) Laissez Faire
 - b) Intervention
 - c) Participation
 - d) None of the above
- 3) Mixed economy means existence of _____ sector in the economy.
 - a) Private
 - b) Public
 - c) Both a) and b)
 - d) None of the above
- 4) The goods which satisfies private needs is known as _____ goods.
 - a) Private
 - b) Public
 - c) Social
 - d) Merit
- 5) The principle of exclusion exists in the market of _____ goods.
 - a) Private
 - b) Public
 - c) Social
 - d) Merit
- 6) Problem of allocation of resources arises due to _____ of resources.
 - a) Availability
 - b) Scarcity
 - c) Productivity
 - d) None of the above

P.T.O.

- 7) "Economic Theory of Democracy" is propounded by
 a) Athony Dawns b) Lindal c) Wagner d) Peacock-Wisemen
- 8) 'Voluntary Exchange Model' is presented by
 a) Athony Dawns b) Lindal c) Wagner d) Mussgrave
- 9) 'Theory of club goods' is propounded by
 a) Adolph Wagner b) Lindal
 c) James Buchanan d) Athony Dawns
- 10) Club goods possess the characteristics of _____ goods.
 a) Private b) Public
 c) Both a) and b) d) None of the above

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- 1) State any two functions of the Govt. in a mixed economy.
 - 2) What are the instruments of stabilization policy ?
 - 3) What are social goals ?
 - 4) What is poverty ?
 - 5) What is meant by infrastructural facilities ?
 - 6) What is regional imbalance ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Externalities of public goods.
 - 2) Market imperfections.
 - 3) Inter-temporal market.
 - 4) Informational asymmetry.
 - 5) Kinds of budget.
 - 6) Burden of tax.
4. A) Explain the changing perspective regarding the role of the Government in economic development. **10**
- OR
- B) Explain the private and public mechanism of allocation of resources.
5. Explain Laffer curve. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृती काढा.

१. योग्य पर्यायांची निवड करा.

१०

- १) 'राष्ट्राची संपत्ती' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहला.
अ) अँडम स्मीथ
ब) जॉन केन्स
क) डेव्हिड रिकार्डो
ड) थॉमस माल्थस
- २) आर्थिक विकासातील शासनाच्या भूमिकेबाबत सनातनवादी अर्थतज्ञांनी _____ नितीचा पुरस्कार केला.
अ) निर्हस्तक्षेप
ब) हस्तक्षेप
क) सहभाग
ड) वरीलपैकी नाही
- ३) संमिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे अर्थव्यवस्थे मध्ये _____ क्षेत्राचे अस्तित्व होय.
अ) खाजगी
ब) सार्वजनिक
क) दोन्ही अ) व ब)
ड) वरीलपैकी नाही
- ४) ज्या वस्तू मुळे खाजगी गरजांची पूर्तता होते त्यांना _____ वस्तू असे म्हणतात.
अ) खाजगी
ब) सार्वजनिक
क) सामाजिक
ड) गुणात्मक
- ५) _____ वस्तूंच्या बाजारपेठे मध्ये अपवर्जन तत्व अस्तित्वात असते.
अ) खाजगी ब) सार्वजनिक क) सामाजिक ड) गुणात्मक
- ६) साधन सामग्रीच्या वाटपाचा प्रश्न हा साधन सामाग्रीच्या _____ शी निगडित आहे.
अ) उपलब्धता
ब) दुर्मिळता
क) उत्पादकता
ड) वरीलपैकी नाही
- ७) 'लोकशाहीचा आर्थिक सिद्धान्त' _____ यांनी मांडला आहे.
अ) अँथनी डाऊन्स
ब) लीडाल
क) वॅग्नर
ड) पिकॉक-वाईजमन
- ८) 'स्वेच्छा विनिमय प्रतिमान' _____ यांनी मांडले.
अ) अँथनी डाऊन्स ब) लीडाल क) वॅग्नर ड) मसग्रेव्ह

९) 'गट वस्तू' सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.

अ) अँडाल्फ वॅग्नर ब) लींडाल क) जेम्स बुचॅनन ड) अँथनी डाऊन्स

१०) गट वस्तूं मध्ये _____ वस्तूंची लक्षणे आढळतात.

अ) खाजगी ब) सार्वजनिक क) दोन्ही अ) व ब) ड) वरीलपैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) संमिश्र अर्थव्यवस्थेतील शासनाची कोणतीही दोन कार्ये सांगा.

२) स्थिरीकरण नितीची साधने कोणती ?

३) सामाजिक ध्येये म्हणजे काय ?

४) दारीद्र्य म्हणजे काय ?

५) आधारभूत सुविधा म्हणजे काय ?

६) प्रादेशिक असमतोल म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) सार्वजनिक वस्तूंची बाह्यता.

२) बाजारातील अपूर्णता.

३) कालिक श्रेणी बाजार.

४) असमान माहिती.

५) अंदाजपत्रकांचे प्रकार.

६) कर भार.

४. अ) शासनाचा आर्थिक विकासातील भूमिके बाबतचा बदलता दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) साधन सामग्रीच्या वाटपा बाबतची खाजगी व सार्वजनिक यंत्रणा स्पष्ट करा.

५. लॅफर वक्र स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HINDI (Paper No. – 7) (Old)
हिंदी साहित्य का इतिहास

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए: 10

1) आदिकाल का चारणकाल यह नामकरण _____ ने किया।

1) आ. शुक्ल 2) डॉ. नगेंद्र 3) डॉ. रामकुमार वर्मा 4) मिश्र बंधु

2) गार्सा-द-तार्सा ने _____ शब्द से रासो की व्युत्पत्ती मानी है।

1) राजसूय 2) राजयज्ञ 3) सूर्यराज 4) अन्य

3) हिंदी साहित्य के प्रथम महाकवि _____ है।

1) विजयपाल 2) बीसलदेव 3) चंदवरदाई 4) जयपाल

4) निजामुद्दीन औलिया _____ के गुरु थे।

1) शेखनवी 2) कबीर 3) अमीरखुसरो 4) दलपति

5) मैथिल कोकिल _____ को कहा जाता है।

1) जयदेव 2) शेखर 3) कविसमद 4) विद्यापति

6) कृष्ण काव्य परंपरा के प्रतिनिधि कवि _____ को मानते हैं।

1) तुलसी 2) सूरदास 3) धनानंद 4) देव

7) निर्गुण ब्रह्म की परिकल्पना का मूल आधार _____ रहा है।

1) उपनिषद 2) निषद 3) जननी 4) ब्रह्म

- 8) 'पद्ममावत' महाकाव्य _____ भाषा में लिखा है।
 1) संस्कृत 2) हिंदी 3) अवधी 4) मैथिली
- 9) हिंदी साहित्य का 'स्वर्णयुग' _____ को कहा जाता है।
 1) भक्तिकाल 2) आदिकाल 3) आधुनिक काल 4) रीतिकाल
- 10) 'प्रेमवाटिका' यह _____ की रचना है।
 1) मीराबाई 2) नानक 3) रसखान 4) बच्चनसिंह

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए (छः में से पांच) :

10

- 1) आ. शुक्ल द्वारा हिंदी साहित्य की सीमा निर्धारण बताइए।
- 2) "रासो" शब्द के विभिन्न अर्थ बताइए।
- 3) आदिकाल को "सिद्धसांमत काल" किसने कहा ?
- 4) कृष्ण भक्ति शाखा की किसी एक विशेषता को स्पष्ट कीजिए।
- 5) मीराबाई के किसी दो रचनाओं का नाम लिखिए।
- 6) तुलसीदासजी का जन्म कब और कहाँ हुआ ?

3. टिप्पणियाँ लिखिए (तीन में से दो) :

10

- 1) विद्यापति का जीवनवृत्त।
- 2) जायसी का पद्ममावत।
- 3) रसखान।

4. 'पृथ्वीराज रासो' तथा उसके रचयिता चंद्रवरदाई का परिचय दीजिए।

10

अथवा

कबीर के व्यक्तित्व एवं कृतित्व का सामान्य परिचय दीजिए।

5. रामभक्ति काव्य की सामान्य विशेषताओं का विवेचन कीजिए।

10

Seat No.	
-------------	--

**M.A. II (Sem. – III) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Paper – VI)(Gr. E1) (Old)
Sociology of Religion**

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) The book 'Elementary Forms of Religion' was written by
a) Emile Durkheim b) Max Weber
c) Karl Marx d) Pareto
- II) For _____ religion is opium to people.
a) Marx b) Hegel c) Weber d) Tylor
- III) _____ is the proponent of theory of Structuralism.
a) Durkheim b) Marx c) Strauss d) Bentham
- IV) For _____ religion has two sides i.e. psychological and social.
a) Marx b) Merton c) Comte d) Malinoviski
- V) _____ are the practical elements of religion.
a) Believes b) Meditation
c) Rites and rituals d) Disbelieves
- VI) Weber is the proponent of _____ approach of religion.
a) Phenomenological b) Structural
c) Social d) Political
- VII) Besides control _____ is also a significant function of religion.
a) Tourism b) Charity
c) Entertainment d) Art

- VIII) According to Tylor _____ is the base of religious faiths.
a) Naturalism b) Manaism c) Animism d) Polytheism
- IX) Proselytism means
a) Disbelief in religion b) Belief in religion
c) Change in religion d) Faith in on religion
- X) _____ poses obstacles in Secularism.
a) Communalism b) Linguism
c) Regionalism d) Socialism

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**
- A) What are the elements of religion ?
B) What are the significance of religion ?
C) Which are the causes of fundamentalism ?
D) What make people for proselytism ?
E) Which are the two divisions of religion ?
F) What is Weberian phenomenology ?
3. Write short note on **any four** of the following : **12**
- A) Sociological scope of religion
B) Dialectical materialism
C) Fundamentalism
D) Sociological meaning of religion
E) Secularism
F) Strauss's structuralism.
4. A) Write on nature and significance of the study at sociology of religion. **10**
- OR
- B) Explain the causes and consequences at communal conflict in India.
5. Explain Marxian dialectical materialism approach in terms of religion. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) _____ यांनी 'ईलेमेंटरी फॉर्म ऑफ रिलीजन' हा ग्रंथ लिहीला.
अ) एमिल डरखाईम ब) मॅक्स वेबर क) कार्ल मार्क्स ड) पॅरीटो
- II) _____ यांच्या मते धर्म लोकांसाठीचे अफू ओह.
अ) मार्क्स ब) हेगेल क) वेबर ड) टायलर
- III) _____ यांनी संरचनावाद चा सिद्धांत मांडला.
अ) डरखाईम ब) मार्क्स क) स्टॉस ड) बेंथेम
- IV) धर्माचे मानासिक आणि सामाजिक असे दोन बाजू असल्याचे _____ यांनी सांगितले.
अ) मार्क्स ब) मर्टन क) कॉम्ट ड) मालिनोव्हस्की
- V) _____ हे धर्माचे प्रात्यक्षिक बाबी आहेत.
अ) श्रद्धा ब) ध्यान क) कर्म कांड ड) विश्वास न ठेवणे
- VI) वेबर यांनी धर्म विषयीचा _____ सिद्धांत मांडला.
अ) घटनाशास्त्रीय ब) संरचनात्मक क) सामाजिक ड) राजकीय
- VII) नियंत्रण शिवाय _____ सुद्धा धर्माचे महत्वाचे कार्य आहे.
अ) पर्यटन ब) धर्मदाय क) मनोरंजन ड) कला
- VIII) टायलरच्या मते _____ धर्मश्रद्धेचा पाया आहे ।
अ) निसर्गवाद ब) शक्तिवाद क) आत्मावाद ड) अनेकेश्वरवाद
- IX) धर्मांतरवाद म्हणजे
अ) धर्मात अविश्वास ब) धर्मात विश्वास
क) धर्म परिवर्तन ड) एका धर्मात विश्वास
- X) _____ धर्मनिरपेक्षवादापुढे अडथळ निर्माण करते.
अ) सांप्रदायवाद ब) भाषावाद क) प्रातंवाद ड) समाजवाद

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- अ) धर्माचे घटक कोणते ?
- ब) धर्माचे महत्व काय आहे ?
- क) मूलतत्त्ववादाची कारणे कोणती ?
- ड) लोक धर्मांतर का करतात ?
- इ) धर्माचे दोन गट कोणते ?
- फ) वेबर यांची घटनाशास्त्राची संकल्पना.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- अ) धर्माची समाजशास्त्रीय व्याप्ती
- ब) द्वद्वात्मक भौतिकवादी दृष्टीकोन
- क) मूलतत्त्ववाद
- ड) धर्माचे समाजशास्त्रीय अर्थ
- इ) धर्मनिरपेक्षता
- फ) स्ट्रॉसचा संरचनावाद दृष्टीकोन
४. अ) 'धर्माचे समाजशास्त्र' च्या अभ्यासाचे स्वरूप आणि महत्व लिहा. १०
- किंवा**
- ब) भारतातील सांप्रदायिक संघर्षाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
५. धर्माशी संबंधित मार्क्सची भौतिकवादाचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा. १०
-

SLR-C – 205

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE
Western Political Thought
(Paper No. – IX)
Gr. D1 (Old)

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct answer :

10

- 1) Which one of the following thinkers supported a state controlled system of compulsory education ?
a) Plato b) Rousseau c) Hobbes d) J.S. Mill
- 2) _____ is considered as father of Political Science.
a) Mill b) Plato c) Rousseau d) Aristotle
- 3) St. Thomas Aquinas expounded his political ideas in his book
a) Decive b) Social contract
c) Summa Theological d) Republic
- 4) "The state is the divine march of God an earth" who said it ?
a) Hegal b) Green c) St. Augustine d) Hobbes
- 5) Machiavelli is regarded as father of
a) Pluralism b) Modern Political Science
c) Liberalism d) Idealism
- 6) Marsilius was _____ thinker.
a) American b) English c) Itali d) German
- 7) Hobbes was _____ thinker.
a) German b) American c) English d) Greek

P.T.O.

- 8) Locke did not advocate
a) Tolerance	b) Natural rights
c) Limited Government	d) Universal Adult Franchise
- 9) Rousseau has propounded
a) Democracy	b) Limited monarchi
c) Monarchi	d) Dictatorship
- 10) To Green the basis for the state people's will rather than
a) Law	b) Power	c) Wealth	d) Military

2. Answer in brief (**any four**) : **8**

- 1) Plato on communism
- 2) Hobbes views on human nature
- 3) Locke's views on human nature
- 4) Rousseau's concept of 'General will'
- 5) Hegal's views on state
- 6) T.H, Green's views on political obligation.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Evaluate Plato's concept of 'philosopher' king.
- 2) Aristotle's views on citizenship.
- 3) Hobbes views on state.
- 4) What is general will according to Rousseau ?
- 5) Lock's views on Sovereignty.
- 6) Dialectic's of Hegel.

4. Write answers in detail (**any one**) : **10**

- a) Explain Plato's views on education.
- OR
- b) Examine Hegel's concept of freedom.

5. Critically examine Machiavelli's contribution to political science. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- 1) पुढीलपैकी कोणत्या विचारवंताने राज्यनियंत्रित सक्तीच्या शिक्षणपद्धतीचा पुरस्कार केला ?
अ) प्लेटो ब) रूसो क) हॉब्स ड) जे.एस. मिल
- 2) _____ च्या राज्यशास्त्राचा जनक म्हणून संबोधले जाते.
अ) मिल ब) प्लेटो क) रूसो ड) ऑरिस्टॉटल
- 3) सेंट थॉमस अक्विनासने आपले राजकीय विचार खालीलपैकी कोणत्या पुस्तकात मांडले आहेत ?
अ) डी. सीव्ही ब) सामाजिक करार क) सुमा धिऑलॉजीक ड) रिपब्लिक
- 4) 'राज्य म्हणजे पृथ्वीवरील इश्वराची कुच होय' हे कोण म्हटले ?
अ) हेगेल ब) ग्रीन क) सेंट अँगस्टाईन ड) हॉब्स
- 5) मॅकियाव्हिली हा खालीलपैकी कोणत्या प्रवाहाचा जनक समजला जातो ?
अ) अनेकात्मवाद ब) अधुनिक राज्यशास्त्र क) उदारमतवाद ड) आदर्शवाद
- 6) मार्सिलिओ हा _____ विचारवंत होता.
अ) अमेरिकन ब) इंग्लीश क) इटाली ड) जर्मन
- 7) हॉब्स हा _____ विचारवंत होता.
अ) जर्मन ब) अमेरिकन क) इंग्लीश ड) ग्रीक
- 8) लॉकने खालीलपैकी कशाची भलामण केली नव्हती ?
अ) सहिष्णुता ब) निसर्गसिद्ध हक्क
क) मर्यादित शासन ड) सार्वत्रिक प्रौढ मताधिकार
- 9) रूसोने _____ चा पुरस्कार केला आहे.
अ) लोकशाही ब) मर्यादित राजेशाही क) राजेशाही ड) हुकूमशाही
- 10) ग्रीनच्या मते राज्याचा आधार _____ नाही तर जनतेची इच्छा आहे.
अ) कायदा ब) सत्ता क) संपत्ती ड) सैन्य

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) प्लेटोचा साम्यवाद
- २) हॉब्स मानवी स्वभावा विषयीचे विचार
- ३) लॉकचे मानवी स्वभावा विषयीचे विचार
- ४) रूसोची सामुहिक ईहे ची संकल्पना
- ५) हेगेलचे राज्य विषयक विचार
- ६) टी. एच. ग्रीनचे राजकीय आज्ञापालनाचे विचार स्पष्ट करा.

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) प्लेटोच्या तत्वज्ञ शासकाच्या संकल्पनेचे मुल्यमापण करा.
- २) ऑरिस्टॉटलचे नागरीकत्वा विषयीचे विचार
- ३) हॉब्सचे राज्य विषयक विचार
- ४) रूसोच्या मते सामुहिक ईहा म्हणजे काय.
- ५) लॉकचे सार्वभौमात्वा विषयीचे विचार.
- ६) हेगेलचा द्वंद्ववाद.

४. सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक) :

अ) प्लेटोचे शिक्षण विषयक विचार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) हेगेलच्या स्वातंत्र्य विषयक विचाराचे परीक्षण करा.

५. राज्यशास्त्रातील मॅकियाव्हेलीच्या योगदानाचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.

१०

SLR-C – 207

Seat
No.

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII) (B) (Old)
साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) साहित्याचे स्वरूप कोणत्या पद्धतीचे असते ?
अ) समाजसापेक्ष ब) समाजनिरपेक्ष क) असामाजिक ड) कलात्मक
- २) लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्व घडणीत कोणती प्रक्रिया महत्त्वाची असते ?
अ) नैसर्गिक ब) भौतिक क) धार्मिक ड) सामाजिकीकरण
- ३) काळ, समाज व परिवेश यातून साहित्यकृती घडते असे कोणी म्हटले ?
अ) रिचर्डस् ब) अरिस्टॉटल क) तेन ड) प्लेटो
- ४) जोतीराव फुले यांचे मूळ आडनाव काय होते ?
अ) गिते ब) गारे क) गोरे ड) गिन्हे
- ५) शेतकऱ्याचा असूड हा ग्रंथ कोणाच्या दरबारात फुल्यांनी वाचला ?
अ) राजाराम महाराज ब) शाहू महाराज
क) शिवाजी महाराज ड) सयाजी गायकवाड महाराज
- ६) शेतकऱ्याच्या दुःखाचा पाया काय होता ?
अ) पैसा ब) प्रतिष्ठा क) अविद्या ड) विद्या
- ७) वि.द. घाटे यांचा दिवस असे होते हा ग्रंथ केव्हा प्रकाशित झाला ?
अ) १९५३ ब) १९५८ क) १९६१ ड) १९६५
- ८) दत्त कुणाचे चले होते असे बोलू नका हे विधान कोणी केले.
अ) फुले ब) वि.द. घाटे क) रा.श्री. जोग ड) रा.ग. जाधव

P.T.O.

- ९) दिवस असे होते हा ग्रंथ कोणत्या वाङ्मय प्रकारातील आहे ?
 अ) नाटक ब) कविता क) ललित ड) आत्मचरित्र
- १०) जीवन व साहित्य या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?
 अ) लालजी पेंडसे ब) शरदचंद्र मुक्तिबोध
 क) रा.श्री. जोग ड) अंजली सोभण

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) :

१०

- १) साहित्याचा सामाजिक अभ्यास म्हणजे काय ?
 २) लेखकाची सामाजिक भूमिका काय असते ?
 ३) शेतकऱ्याचा असूडचा उद्देश काय होता ?
 ४) जोतीराव फुले यांनी ब्राह्मणवर्गास कोणत्या सूचना केल्या ?
 ५) वि.द. घाटे यांची अमरत्वाची संकल्पना स्पष्ट करा ?
 ६) दिवस असे होते मधील समाज जीवनाचे विशेष सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) :

१०

- १) साहित्य आणि समाज यातील अन्योन्य संबंध स्पष्ट करा.
 २) शेतकऱ्याचे धार्मिक शोषण कसे होते ते साधार विशद करा.
 ३) वि.द. घाटे यांच्या वडिलांचे स्वभावविशेष सांगा.

४. शेतकऱ्याचा असूड मधील शेतकऱ्यांच्या दुःखद सामाजिक स्थितीचे वर्णन साधार विशद करा.

१०

किंवा

दिवस असे होते या ग्रंथातील महाराष्ट्राचे सामाजिक-सांस्कृतिक चित्रण कसे येते ते स्पष्ट करा.

५. शेतकऱ्याचा असूड आणि दिवस असे होते या ग्रंथांचे साहित्यकृतीनिष्ठ विश्लेषण करा.

१०

SLR-C – 209

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII-D)
अनुवाद : सिद्धांत आणि उपयोजन (Old)

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

१. १) इंग्रजीचे मराठी भाषांतर करताना कॅप्टन जर्विस यांनी कोणता घटक महत्त्वाचा मानला ?
अ) कंटेट ब) इसेन्स क) स्ट्रक्चर ड) स्टार्ईल
- २) पुनर्कोडीकरणाचा सिद्धांत (Recodification) कोणी मांडला आहे ?
अ) विल्यम फ्रावले ब) सोस्यूर क) इमर्सन ड) ड्रायडन
- ३) 'पूर्वसिद्ध मजकुराचे स्पष्टीकरण, विवरण अथवा विस्तार' या अर्थाने कोणती संज्ञा वापरली जाते ?
अ) अनुवाद ब) अनुकृती क) अनुकरण ड) भाषांतर
- ४) ज्या भाषेत मजकुराचे भाषांतर करावयाचे असते त्या भाषेला अनुवाद प्रक्रियेन कोणती संज्ञा वापरली जाते ?
अ) मूळ भाषा ब) लक्ष्य भाषा क) लिखित भाषा ड) हावभाव भाषा
- ५) Communal Award या सारी मराठी पर्यायवाचक शब्द सांगा ?
अ) जातीय पारितोषिक ब) जातीय बक्षीस
क) जातीय पुरस्कार ड) जातीय निवाडा
- ६) बंगाली 'बंधू' या शब्दाचा मराठीतील पर्यायी शब्द सांगा ?
अ) भाऊ ब) मित्र क) दादा ड) शत्रू
- ७) भाषांतराला गौण आणि व्युत्पन्न कला मानमस्या अभ्यासकाचे नाव काय ?
अ) हिलेर बेलॉक ब) विल्यम फ्रावले क) एझरा पाउण्ड ड) नायडा

P.T.O.

८) समतुल्यतेचा विचार कोणी मांडला ?

अ) विल्यम फ्रवले ब) सोस्यूर क) कैटफोर्ड ड) ड्रायडन

९) साहित्यकृतीचे मूलद्रव्य कायम ठेवून कादंबरीचे नाटक करणे हा अनुवादाचा कोणता प्रकार आहे ?

अ) भाषांतर ब) रूपांतर क) अनुवाद ड) स्वैर अनुवाद

१०) इंग्रजी भाषांतरीत 'Inspector General' या नाटकाचे पु.ल. देशपांडे रूपांतरीत मराठी नाटकाचे नाव काय ?

अ) ती फुलराणी ब) संशयकल्लोळ क) दूरचे दिवे ड) अंमलदार

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

१) अनुवादाची व्याख्या लिहा.

२) अनुवादातील समस्या सांगा.

३) अनुवाद आणि अनुकृती यातील फरक सांगा.

४) भाषातत्त्वानुसार भाषांतराचे दोन प्रकार लिहा.

५) अनुवादाचे कलारूप स्पष्ट करा.

६) अनुवाद संज्ञेचे पर्यायी शब्द सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

१) अनुवाद प्रक्रियेतील भाषिक संदर्भाचा परामर्श घ्या.

२) समतुल्यतेच्या सिद्धांताची अनुवादसंदर्भात चर्चा करा.

३) भाषांतर व रूपांतर यांतील भेदांचे स्वरूप विशद करा.

४. उत्तम अनुवाद कशास म्हणता येईल ? उत्तम अनुवादकाच्या ठिकाणी असणाऱ्या गुणांची चर्चा करा.

१०

किंवा

अनुवादाचे प्रकार साधार लिहा.

५. अनुवादाचे स्वरूप सांगून अनुवाद शास्त्र की कला हे स्पष्ट करा.

१०

- ५) अच्युत बळवंत कोल्हटकर यांनी काढलेल्या मासिकाचे नाव कोणते आहे ?
 अ) विविधज्ञान विस्तार ब) नवयुग
 क) मराठा ड) संदेश
- ६) 'मयुरासन आणि ताजमहाल' या पहिल्या स्वतंत्र मराठी सुनिताचे कर्ते कवी कोण ?
 अ) केशवसुत ब) रे. टिळक क) भा.रा. तांबे ड) यापैकी नाही
- ७) 'पण लक्षात कोण घेतो' या कादंबरीचे लेखक कोण आहेत ?
 अ) ह.ना. आपटे ब) ना.ह. आपटे
 क) नाथ माधव ड) वि.वा. हडप
- ८) मराठी रंगभूमीवरील पहिले नाटक कोणते आहे ?
 अ) शाकुंतल ब) सीता-स्वयंवर
 क) सौभद्र ड) अभिमन्यू विवाह
- ९) 'मंगळागौरीची फुले' ही कथा कोणी लिहीली आहे ?
 अ) ह.ना. आपटे ब) ना.ह. आपटे
 क) वि.सि. गुर्जर ड) यापैकी नाही
- १०) मोरोपंतांचे चरित्र लेखक कोण आहेत ?
 अ) ल.रा. पांगारकर ब) गो.ग आगरकर
 क) भाउ महाजन ड) रमाबाई रानडे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) इ.स. १८०० ते १८७४ या कालखंडातील चार नियतकालिकांची नावे लिहा.
- २) ह.ना. आपटे यांनी लिहिलेल्या ऐतिहासिक कादंबऱ्या कोणत्या आहेत ?
- ३) १८८५ ते १९२० या कालखंडातील आधुनिक कविपंचक कोण कोणास म्हटले जाते ?
- ४) सहकारी कृष्ण यांच्या कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ५) रा.ग. गडकरी यांच्या सामाजिक नाटकाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ६) शि.म. परांजपे यांच्या 'काल' मधील निबंधांचे वेगळेपण थोडक्यात सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) : १०
- १) राम गणेश गडकरी यांच्या नाटकांचा वाङ्मयीन आढावा घ्या.
- २) १८०० ते १८७४ या कालखंडास मराठी वाङ्मयाचा पायाभरणीचा कालखंड असे का म्हटले आहे ते लिहा.
- ३) आधुनिक काव्याचे जनक म्हणून केशवसुतांच्या कवितेचे विशेष साधार सांगा.
४. म. फुले यांच्या वाङ्मयीन कामगिरीचा आढावा घ्या. १०
- किंवा
- वि.सि. गुर्जर यांच्या कथालेखनाचे विशेष सांगा.
५. बालकवींच्या काव्यलेखनाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये सांगा. १०
-

SLR-C – 211

Seat
No.

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014

HINDI (Paper – VIII) (Old)

साहित्यिक वर्ग (ख) : नाटक और रंगमंच

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10

1) _____ से नाट्य साहित्य का सूत्रपात माना जाता है।

1) बालकृष्ण भट्ट

2) किशोरीलाल

3) प्रेमघन

4) भारतेन्दु हरिचंद्र

2) कवि गिरिधरदास की _____ नाट्यकृति है।

1) नहुष

2) अंधेर-नगरी

3) शकुन्तला

4) चंद्रावली

3) भारतेन्दु हरिचंद्र ने _____ के माध्यम से लोकनाट्य शैली का प्रयोग किया है।

1) भारत दुर्दशा

2) अंधेर-नगरी

3) चंद्रावली

4) एक कहानी कुछ अपबीती कुछ जग बीती

4) लक्ष्मीनारायण मिश्र के नाटकों ने _____ नाट्यधारा की अपनी अलग पहचान बनाई।

1) राष्ट्रवादी

2) देशवादी

3) यथार्थवादी

4) आदर्शवादी

5) कोणार्क नाटक की कथावस्तु का सम्बन्ध _____ की एक ऐतिहासिक दुर्घटना से सम्बंधित है।

1) उत्तर प्रदेश

2) मध्य प्रदेश

3) दिल्ली प्रदेश

4) उत्कल प्रदेश

6) 'शारदीय' नाटक के रचयिता _____ है।

1) मोहन राकेश

2) जगदीशचंद्र माथूर

3) प्रसाद

4) कुँवरनारायण

7) मोहन राकेश का _____ नाटक बुद्ध दर्शन पर आधारित है।

1) आषाढ का एक दिन

2) आधे-अधूरे

3) लहरों के राजहंस

4) अन्धा कुआं

P.T.O.

- 8) _____ नाटक जयशंकर प्रसाद ने लिखा है ।
 1) अजातशत्रु 2) मधुगीत 3) मधुकण 4) बर्षान्त
- 9) मोहन राकेश के _____ नाटक का पात्र नन्द है ।
 1) लहरों के राजहंस 2) आधे-अधूरे
 3) आषाढ का एक दिन 4) अन्धा कुआं
- 10) भारतेन्दु के पुर्व रघुनाथ नागर की _____ नाट्यकृति है ।
 1) शकुन्तला 2) करुणाभरण 3) नहुष 4) सभासार

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर पाँच-छह पंक्तियों में लिखिए । 10

- 1) मोहन राकेश के नाटकों की पाँच विशेषताएँ लिखिए ।
- 2) नाट्योत्पत्ति संबंधी कोई भी एक धारणा की चर्चा कीजिए ।
- 3) नाटक और रंगमंच अंतः संबंध क्या है ?
- 4) जयशंकर प्रसाद के नाटकों के नाम लिखिए ।
- 5) रंगमंच के प्रकारों के नामों का उल्लेख कीजिए ।
- 6) नाटक के श्रव्य तत्व कौन से है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । 10

- 1) क्यों नहीं महाराज ! कोणार्क के प्राचीरों के पाषाण सुदृढ है और उनसे भी अधिक दृढ है शिल्पियों की भुजाएँ, जो पाषाण में प्राण फूँकती है ।
- 2) सबके पाहिले जेहि ईश्वर धन बल दीनो । सब के पाहिले जेहि सभ्य विधाता कानो । सबके पाहिले जो रूपरंग रस भीनो । सब के पाहिले विद्या फल जिन गहि लीनो ।
- 3) “देखता हूँ नाट्याचार्य, तुम भी इन लोगों से मिले हुए हो । मन्दिर पूरा होता तो अलग रहा, यहाँ तुम लोग मिलकर राज्य पर दबाव डालने के लिए अभिसंधि कर रहे हो ” ।

4. ‘भारत दुर्दशा’ नाटक में पराधिनता की पीड़ा अभिव्यक्त हुई है । स्पष्ट कीजिए । 10

अथवा

‘भारत दुर्दशा’ नाटक की कथावस्तु लिखिए ।

5. ‘कोणार्क’ नाटक के कथाशिल्प की समीक्षा कीजिए । 10

SLR-C – 213

Seat No.	
-------------	--

M.A. II (Semester – III) Examination, 2014
HINDI (Paper – VIII) (Old)
साहित्यिक वर्ग (ग) भारतीय साहित्य

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

- 1) 'भारतीय साहित्य की भूमिका' ग्रंथ के लेखक _____ है।
1) नगेंद्र 2) प्रेम सिंह 3) रामविलास शर्मा 4) सत्येंद्र
- 2) भारतीय साहित्य में सन् _____ के बाद पुनर्जागरण की प्रक्रिया पाई जाती है।
1) 1820 2) 1857 3) 1900 4) 1920
- 3) सभी भारतीय भाषाओं में _____ आंदोलन मिलता है।
1) भक्ति 2) रीति 3) धार्मिक 4) सांस्कृतिक
- 4) _____ रचना नोबेल से पुरस्कृत है।
1) कामायनी 2) ययाति 3) गीतांजली 4) गोदान
- 5) निम्न में से _____ दक्खिनी हिंदी के रचनाकार नहीं है।
1) ख्वाजा बंदनवाज 2) वली औरंगाबादी 3) सुलेमान खतीब 4) भारतेन्दू
- 6) 'हयवदन' नाटक में _____ चेतना मिलती है।
1) राष्ट्रीय 2) ऐतिहासिक 3) मिथकीय 4) धार्मिक
- 7) 'हयवदन' नाटक _____ पर आधारित है।
1) पुरान 2) इतिहास 3) यथार्थ 4) लोककथा

P.T.O.

SLR-C – 223

Seat
No.

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HINDI (Paper – 5) (New)
आधुनिक हिंदी काव्य

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10

1) परिवर्तन में _____ अनुभूति प्रधान रही है।

1) वात्सल्य 2) प्रेम 3) रहस्यात्मक 4) चित्रात्मक

2) पंत जी कालचक्र को सूदखोर _____ के रूप में प्रस्तुत करते हैं।

1) जमींदार 2) साहूकार 3) महाजन 4) व्यापारी

3) एक तारा कविता _____ नामक काव्यसंग्रह में संकलित है।

1) वीणा 2) गुंजन 3) पल्लव 4) ग्रंथि

4) संध्याकालीन एकांकी तारे को _____ का प्रतीक माना है।

1) ब्रह्म 2) जीव 3) आत्मा 4) परमात्मा

5) पंत के काव्य का विस्तृत फलक _____ है।

1) प्रकृति 2) प्रेम 3) रहस्यवाद 4) कल्पना

6) ग्राम्यबालाओं की हँसी पंत को चांदी की _____ के स्वर-सी प्रतीत होती है।

1) पायल 2) नूपुर 3) घण्टियाँ 4) घुँघरू

7) कन्ये, गत कर्मों का अर्पण कर, करता मैं तेरा _____।

1) संगोपन 2) तर्पण 3) पालन 4) उच्चाटन

P.T.O.

- 8) कुकुरमुत्ता गुलाब को _____ मानता है।
 1) जनवादी 2) हितकारी 3) कैपिटलिस्ट 4) सुंदर
- 9) कहती थी माता मुझे सदा _____।
 1) कमलनयन 2) राजीवनयन 3) नयनराम 4) रामेश्वर
- 10) मैथिलीशरण गुप्त के काव्य का केंद्र _____ रहा है।
 1) लोककल्याण 2) जनमत 3) छायावाद 4) राष्ट्रीयता
2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। (किन्हीं पाँच) 10
 1) पंतजी ने परिवर्तन में कालचक्र का वर्णन कैसे किया है ?
 2) सरोज को नानी के घर क्यों छोड़ा गया ?
 3) ग्रामश्री कविता में चित्रित पंछियों का वर्णन कीजिए।
 4) नवाब के बगीचे का वर्णन कीजिए।
 5) साकेत के कलापक्ष की पाँच विशेषताएँ लिखिए।
 6) उर्मिला के सौंदर्य का वर्णन कीजिए।
3. ससंदर्भ व्याख्या कीजिए (किन्हीं दो) : 10
 1) मिली मैं स्वामी से, पर कह सकी क्या सँभल के ?
 बहें आँसू होके सखि, सब उपालम्भ गल के।
 उन्हें हो आई जो निरख मुझको नीख दया,
 उसी की पीड़ा का अनुभव मुझे हा ! रह गया !
- 2) सखी, सत्य क्या मैं घुली जा रही ?
 मिलूँ चाँदनी में, बुरा क्या यही ?
 नहीं चाहते किन्तु वे चाँदनी,
 तपोमग्न है आज मेरे धनी।
- 3) उठती है उर में हाय ! हूक,
 ओ कोइल कह, कौन कूक ?
 क्या ही सकरुण, दारुण गंभीर
 निकली हैं नभ का चित्त चीर,
 होते हैं दो दो दृग सनीर।
4. 'एक तारा' कविता में चित्रित दार्शनिकता को विशद कीजिए। 10
अथवा
 'कुकुरमुत्ता' कविता का व्यंग्य समझाइये।
5. 'साकेत' के आधार पर उर्मिला के विरह जीवन को स्पष्ट कीजिए। 10

SLR-C – 225

Seat
No.

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
KANNADA
Modern Poetry (Paper – IX) (New)

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಮುಗ್ಧರೆದೆ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ-ಮೌಢ್ಯದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದವರು

1) ಶಿಕ್ಷಕರು

2) ಚಾಣಾಕ್ಷರು

3) ವೈದ್ಯರು

4) ರೈತರು

2) ನಿತ್ಯವೂ ಹೊಸತಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗ ಕಟ್ಟಿದ ಆಟ

1) ಸೃಷ್ಟಿ

2) ವೃಷ್ಟಿ

3) ಪೃಥ್ವಿ

4) ದ್ಯಾವಾ

3) ಕಾರ್ಕೋಟಕನ ವಿಷದಿಂದ ವಿಕೃತಾಂಗನಾದವನು

1) ನಹುಷ

2) ಋತುಪರ್ಣರಾಜ

3) ನಳ

4) ಅರ್ಜುನ

4) ಸನಂತ ತಂತಿ

1) ಆ ಸ್ವಾಮೀ ಕವಿ

2) ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಕವಿ

3) ಪಂಜಾಬಿ ಕವಿ

4) ಮರಾಠಿ ಕವಿ

5) 'ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು' ಇದೊಂದು

1) ಕಥಾ ಸಂಕಲನ

2) ನಾಟಕ

3) ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನ

4) ಕವನ ಸಂಕಲನ

6) 'ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ' ಕವಿತೆಯ ಕವಿ

1) ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.

2) ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ

3) ಜಿ.ಎಸ್. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ

4) ವೈದೇಹಿ

7) ದೊಡ್ಡ ಗೌಡರ ಅಮಲಿನ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ _____ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣೀರು.

1) ಸಿನೆಮಾ

2) ಕೂಲಿ

3) ಬಡ

4) ದಲಿತ

P.T.O.

8) ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ತಿರುಕ

- 1) ಬ್ರಹ್ಮ 2) ವಿಷ್ಣು 3) ಶಿವ 4) ಗಣಪ

9) ಕಬ್ಬು ಜಲ್ಲೆಯನೇರಿ ಬರುವವನು

- 1) ಸೂರ್ಯ 2) ಚಂದ್ರಾಮ 3) ಶಿವ 4) ಕೃಷ್ಣ

10) ರಾಮ ಗಿಣಿಯ ವಾಸ

- 1) ಬೃಂದಾವನ 2) ಮರಕತದ ಗುಹೆ 3) ವೆಂಕಟಗಿರಿ 4) ಗಿರಿಧಾಮ

2. ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಯಾವುದು ?
- 2) 'ಪ್ರತಿಭೆ-ಪಾಂಡಿತ್ಯ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಋತು ಪರ್ಣರಾಜ ಎಣಿಸಿದ ಮರದ ಎಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ?
- 3) ಒಡೆಯರ ಸುಂದರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅರಳುವ ಹೂಗಳು ಏಕೆ ಕೆಂಪಾದವು ?
- 4) ದೊಡ್ಡ ಗೌಡರ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಬಗಳಾವುವು ? ಅವರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೋರಣ ಯಾವುದು ?
- 5) ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವ್ಯಾಜಿಟಿ ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
- 6) ಕವಯಿತ್ರಿ ವೈದೇಹಿ ಕಂಡ ಕನಸು ಎಂಥದ್ದು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಋತು ಪರ್ಣರಾಜ - ಬಾಹುಕ
- 2) ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ
- 3) ನೋಡ ಬಾರದು ಚೀಲದೊಳಗನು.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ಧಪ್ಪನವರು ನಿಸರ್ಗ ಕಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
- 2) ವೈದೇಹಿ ಅವರ ಅಮ್ಮನ ಬಗೆಗಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ದಲಿತರ ಬಗೆಗಿನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH (Paper No. – VI) (New)
Contemporary Critical Theory

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 .p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative given below them :

10

- 1) The essay 'The Death of the Author' was published in
 - a) 1969
 - b) 1964
 - c) 1892
 - d) 1968
- 2) According to Cleanth Brooks, the tone of irony can be effectively used by the skillful disposition of the
 - a) authorship
 - b) readership
 - c) context
 - d) critical response
- 3) In his essay 'Art as Technique', Victor Shklovsky argues that the main effect of literary language depends upon
 - a) culture
 - b) religion
 - c) familiarization
 - d) defamiliarization
- 4) Levi-Strauss compares language with _____ in the essay 'The Structural Study of Myth'.
 - a) myth
 - b) arche type
 - c) unconscious
 - d) philosophy
- 5) The question "Is there a Text in the class" ? is asked by
 - a) a critic
 - b) a reader
 - c) a teacher
 - d) a girl student
- 6) According to Cleanth Brooks, poetry offers an important role to
 - a) irony
 - b) metaphor
 - c) myths
 - d) oxymoron

P.T.O.

- 7) The term “Archetype” refers to
a) original pattern	b) mimetic pattern
c) anthropological structure	d) psychological pattern
- 8) The origin of the essay ‘Archetypes of Literature’ is
a) Anatomy of criticism	b) Principles of criticism
c) Practical criticism	d) Image- Music -Text
- 9) Roland Barthe’s ‘The Death of the Author’ concentrates on the
a) Writer’s intention	b) Textual structure
c) Reader’s response	d) Contextual discourse
- 10) Victor Shklovsky’s theory of art is associated with
a) Structuralist Criticism	b) Russian Formalism
c) Phenomenological Criticism	d) New Criticism
2. Write short answers of the following questions (**any five**) : **10**
- 1) What is close reading ?
 - 2) Define the term collective consciousness.
 - 3) What is defamiliarization ?
 - 4) Explain the term Fabula and Sjuzet.
 - 5) What is motif ?
 - 6) Define the affective fallacy.
3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) The concept of authorship.
 - 2) Basic principles of ‘Russian Formalism’.
 - 3) Difference between formalism and new criticism.
- B) Answer the following questions in brief (**any two**) : **4**
- 1) What is Frye’s contribution to genre theory ?
 - 2) Define the term ‘archetype’.
 - 3) What are the basic elements of literary structuralism ?
4. A) Critically discuss Northrop Frye’s theory of archetypes and its relevance to the study of literature. **10**
- OR
- B) How far Roland Barthe’s “The Death of the Author” Subverts the idea of author and authorship ?
5. Analyse Stanley Fish’s concept of the role of reader in the interpretation of the text in his essay “Is there a Text in the class” ? **10**
-

SLR-C – 236

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Paper – VI) (New)
Prem Chand aur Iqbal ka Khusoosi Mutalaa

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

- 10 صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :
- (۱) ”منگل سوتر“ _____ ہے۔
(اُردو ناول ہندی ناول اردو افسانہ ہندی افسانہ)
- (۲) منشی پریم چند کی اخبار نویسی رسالہ _____ سے شروع ہوئی۔
(زمانہ جاگرن ہنس اُردو سے معلیٰ)
- (۳) _____ ناول میں کسانوں کے مسائل، مزدوروں اور سرمایہ داروں کی کشمکش کو پیش کیا ہے۔
(نرملہ جلوہ رینار گوشہ عافیت گنودان)
- (۴) ”سوز وطن“ _____ ہے۔
(افسانوی مجموعہ ناول مضمون تنقیدی کتاب)
- (۵) پریم چند کا _____ ناول پہلے اردو اور بعد میں ہندی میں منتقل کیا گیا۔
(اسرار معابد گنودان میدان عمل نرملہ)

P.T.O.

- (۶) ناول 'نرملہ' کا مرکزی کردار _____ ہے۔
(نرملہ سدھاکنت مینارام طوطی رام)
- (۷) 'پنڈت الپنی دین' _____ افسانے کا کردار ہے۔
(نمک کا داروغہ بوڑھی کالی غبن حج اکبر)
- (۸) 'شاکرہ' _____ افسانے سے تعلق رکھتا ہے۔
(لحاف نوک جھونک حج اکبر بڑے گھر کی بیٹی)
- (۹) پریم چند کی ولادت _____ میں ہوئی۔
(1936 1888 1880 1854)
- (۱۰) پریم چند کا پہلا ناول _____ ہے۔
(گنودان میدان عمل اسرار معابد پتوگان ہستی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) افسانہ "حج اکبر" کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (۲) منشی پریم چند کے کوئی چار ناولوں کے نام لکھئے۔
- (۳) ناول 'نور' کی تعریف بیان کیجئے۔
- (۴) 'حقیقت نگاری' سے کیا مراد ہے؟
- (۵) ناول 'گنودان' کا مرکزی خیال تحریر کیجئے۔
- (۶) افسانہ "بڑے گھر کی بیٹی" کے کرداروں کے نام بتائیے۔

10

۳. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) ناول 'نرملہ' کا تنقیدی جائزہ لکھئے۔
- (۲) پریم چند کی منظر نگاری پر روشنی ڈالئے۔
- (۳) افسانہ "نوک جھونک" کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) پریم چند کے حالاتِ زندگی پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) پریم چند کی ناول نگاری کا تنقیدی تجزیہ کیجئے۔

10

۵. پریم چند کا ادبی مقام و مرتبہ متعین کیجئے۔

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Optional Paper No. 1) (New)
History of India (1858 A.D. to 1964 A.D.)**

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures in **right** are indicate marks of that questions.*

1. Choose the **correct** alternatives : **10**

- 1) _____ was the first Viceroy of India.
a) Lord Bentic b) Lord Lytton c) Lord Canning d) Lord Rippon
- 2) The third Brahmi was took place in
a) 1881 b) 1885 c) 1899 d) 1901
- 3) The second Afghan war was fought during the Viceroy of
a) Lord North brook b) Lord Mayo c) Lord Lytton d) Lord Canning
- 4) The president of Fourth Indian National Congress Assembly was
a) Dadabhai Nouroji b) Jorje Yul
c) Mahatma Gandhi d) Surendranath Banarjee
- 5) The Prarthana Samaj established by
a) Ramkrishna Paramhans b) Atmaram Pandurang
c) Maharshi Shinde d) Keshavchandra Sen
- 6) "Hindswaraj" was written by
a) Mahatma Phule b) Mahatma Gandhi
c) Dr. B.R. Ambedkar d) Dadabhai Naoroji
- 7) _____ was called the "Father of Indian Unrest".
a) Arya Samaj b) Bhramha Samaj
c) Satya Shodhak Samaj d) Prarthana Samaj

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजव्या बाजूला लिहिलेले आकडे त्या-त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

१०

१) _____ हा भारताचा पहिला व्हाईसरॉय होय.

अ) लॉर्ड बेंटीक ब) लॉर्ड लिटन क) लॉर्ड कॅनिंग ड) लॉर्ड रिपन

२) तिसरे ब्राम्ही युद्ध _____ या वर्षी झाले.

अ) १८८१ ब) १८८५ क) १८९९ ड) १९०१

३) दुसरे अफगाण युद्ध _____ या व्हाईसरॉयच्या काळात झाले.

अ) लॉर्ड नॉर्थब्रुक ब) लॉर्ड मेयो
क) लॉर्ड लिटन ड) लॉर्ड कॅनिंग

४) भारतीय राष्ट्रीय सभेच्या चौथ्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष _____ हे होते.

अ) दादाभाई नौरोजी ब) जॉर्ज युल
क) महात्मा गांधी ड) सुरेंद्रनाथ बॅनर्जी

५) प्रार्थना समाजाची स्थापना _____ यांनी केली.

अ) रामकृष्ण परमहंस ब) आत्माराम पांडुरंग
क) महर्षी शिंदे ड) केशवचंद्र सेन

६) “हिन्दस्वराज्य” हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) महात्मा फुले ब) महात्मा गांधी
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ड) दादाभाई नौरोजी

७) _____ यांना “भारतीय अशांतीचा दुत” असे संबोधले जाते.

अ) आर्य समाज ब) ब्राह्मो समाज
क) सत्यशोधक समाज ड) प्रार्थना समाज

८) भारतात _____ यांनी “होमरूल चळवळ” सुरू केली.

अ) लोकमान्य टिळक ब) ऑलकॉट क) अॅनी बेझंट ड) ब्लाव्हाटस्की

- ९) _____ यांना महात्मा गांधी यांचे राजकीय गुरु म्हण्टले जाते.
 अ) नामदर गोखले
 ब) न्यायमूर्ती रानडे
 क) लोकहितवादी
 ड) फिरोजशाहा मेहता
- १०) भारतीय कामगार संघटनेचे जनक म्हणून _____ यांना ओळखले जाते.
 अ) नारायण मेघाजी लोखंडे
 ब) एन. एम. जोशी
 क) शशीपाद मुखर्जी
 ड) भू दाजी लाड

२. खलील पृश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) १८५८ च्या कायद्यातील प्रमुख तरतुदी
- २) इल्बर्ट बील
- ३) व्हर्नाक्यूलर प्रेस अॅक्ट, १८७८
- ४) कामगार कायदा १८८१
- ५) आर्य समाजाचे तत्वज्ञान
- ६) विद्यापीठ कायदा १९०४.

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) लॉर्ड रिपन
- २) स्वामी विवेकानंद
- ३) ब्रिटीशकालीन भारत-अफगाण संबंध
- ४) कामगार वर्गाचा उदय
- ५) लॉर्ड फर्झनचे शैक्षणिक धोरण
- ६) राणीच्या जाहिरनाम्यातील प्रमुख कलमे.

४. भारतातील आधुनिक उदयोग धंद्यांच्या उदयाचा वृत्तांत लिहा.

१०

किंवा

एकोणिसाव्या शतकातील भारतातील सामाजिक व धार्मिक प्रबोधनाच्या चळवळींचे वर्णन करा.

५. भारतीय राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे विशद करा.

१०

SLR-C – 243

Seat
No.

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
हिंदी (पेपर नं – 7)
हिंदी साहित्य का इतिहास (New)

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10

1) _____ कवि को 'मैथिली कोकिल' कहा जाता है।

1) चंदबरदाई 2) अमीर खुसरो 3) विद्यापति 4) नरपति नाल्ह

2) 'हिंदी साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास' ग्रंथ के लेखक _____ हैं।

1) डॉ. रामकुमार वर्मा 2) डॉ. रामकुमार शर्मा
3) आ. रामचंद्र शुक्ल 4) आ. हजारी प्रसाद द्विवेदी

3) आदिकाल को वीरगाथा काल यह नामकरण _____ ने किया।

1) रामकुमार वर्मा 2) आ. रामचंद्र शुक्ल
3) मिश्र बंधू 4) शिवसिंह सरोज

4) ईसा की प्रथम शताब्दी में _____ धर्म महायान तथा हीनयान दो शाखाओं में विभाजित हुआ।

1) जैन 2) इस्लाम 3) शीख 4) बौद्ध

5) _____ संप्रदाय में दीक्षित होने से पूर्व सूरदास दैन्यपूर्ण पदों की रचना किया करते थे।

1) राधावल्लभ 2) वल्लभ 3) हरिदासी 4) नंद

6) रैदास _____ की शिष्य परंपरा में थे।

1) वल्लभाचार्य 2) रामानुजाचार्य 3) रामस्वामी 4) रामानंद

P.T.O.

- 7) जायसी ने 'पद्मावत' में _____ को शाहेवक्त बताया है ।
 1) शेरशाह 2) अकबर 3) हुमायूँ 4) सिकंदर लोदी
- 8) तुलसीदास के 'रामचरित मानस' में _____ कांड हैं ।
 1) आठ 2) दस 3) सात 4) चार
- 9) 'सूरसारावली' तथा 'साहित्य लहरी' ग्रंथ के कवि _____ हैं ।
 1) नंददास 2) छीतस्वामी 3) तुलसीदास 4) सूरदास
- 10) मीरा बाल्यकाल से ही _____ को अपना पति समझती थी ।
 1) प्रभु रामचंद्र 2) गिरधर गोपाल 3) शिव 4) विष्णू
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए : 10
 1) अमीर खुसरो का वास्तविक नाम और उनके गुरु का नाम क्या है ?
 2) तुलसीदास ने रत्नावली का त्याग क्यों किया ?
 3) विद्यापति को किन उपाधियों से अभिहित किया गया है ?
 4) मिश्र बंधू ने आदिकाल को 'आरम्भिक काल' यह नाम क्यों दिया ?
 5) कृष्णभक्ति शाखा की एक विशेषता लिखिए ।
 6) कबीर का रहस्यवाद विषयक एक दोहा लिखिए ।
3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए : 10
 1) जैन दर्शन ।
 2) रामचरित मानस ।
 3) रैदास
4. अमीर खुसरो तथा विद्यापति का साहित्यिक परिचय दीजिए । 10
 अथवा
 कृष्णभक्ति शाखा के प्रमुख कवि संत सूरदास का साहित्यिक परिचय दीजिए ।
5. रामभक्ति शाखा की प्रमुख प्रवृत्तियाँ लिखिए । 10
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014
HISTORY Opt. (Paper – III) (New)
Historical Application in Tourism**

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10

- 1) Tourism is the word originated from _____ language
a) Latin b) English c) French d) China
- 2) _____ recognizes a monument or place world heritage.
a) U.N.O. b) UNESCO c) W.H.O. d) Tourism department
- 3) _____ is the main thing for the tourism.
a) Travel b) Road c) Lodging d) Guide
- 4) Tourist guide must have knowledge of
a) Social b) Political
c) Historical and cultural d) None of these
- 5) _____ purpose of the tourism was developed after the Second World War.
a) National Unity b) International good relation
c) Industrial development d) Cultural progress
- 6) _____ is one of the world heritage monuments in Maharashtra.
a) Karle b) Ajanta
c) Mahableswar d) Pune
- 7) Buddha Gaya is a holy place of Buddhist religion because here
a) Gautam Buddha attained enlightenment
b) Gautam Buddha was born
c) Gautam Buddha reached parinirvana
d) Gautam Buddha gave his first sermon

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) पर्यटन हा शब्द _____ या मुळ भाषेतून आलेला आहे.
अ) लॅटीन ब) इंग्लीश क) फ्रेंच ड) चीनी
- २) विश्ववारसा म्हणून एखाद्या स्थळाला _____ संस्था मान्यता देते.
अ) युनो ब) युनेस्को
क) जागतिक आरोग्य संघटना ड) पर्यटन विभाग
- ३) पर्यटनासाठी _____ हा घटक महत्वाचा आहे.
अ) ट्रॅव्हल ब) रस्ते क) लॉजींग ड) मार्गदर्शक
- ४) पर्यटक मार्गदर्शकाल _____ चे ज्ञान असणे आवश्यक असते.
अ) सामाजिक ब) राजकिय
क) ऐतिहासिक व सांस्कृतिक ड) यापैकी नाही
- ५) दूसऱ्या महायुध्दानंतर _____ उदेशाने पर्यटनाला चालना मिळाली.
अ) राष्ट्रीय एकात्मता ब) आंतरराष्ट्रीय संबंध सुधारणे
क) औद्योगिक प्रगती ड) सांस्कृतीक प्रगती
- ६) _____ हे एक महाराष्ट्रातील जागतिक वारसा स्थळ आहे.
अ) कार्ले ब) अर्जिंठा क) महाबळेश्वर ड) पुणे
- ७) बुध्दगया हे बौध्द धर्मासाठी पवित्र स्थळ आहे कारण _____
अ) या ठिकाणी गौतमबुध्दाला ज्ञानप्राप्ती झाली
ब) गौतम बुध्दाचा जन्म या ठिकाणी झाला
क) येथे गौतम बुध्दाचे महापरिनिर्वाण झाले
ड) गौतम बुध्दाने येथे पहिले प्रवचन दिले
- ८) कोणार्क येथील सुर्यमंदीराचे _____ हे महत्वाचे वैशिष्ट्ये होय.
अ) रथचक्र ब) राशी चक्र क) कालचक्र ड) गोलचक्र
- ९) प्रसिद्ध पर्यटन स्थळ श्रवणबेळगोळा हे _____ राज्यात आहे.
अ) केरळ ब) तामीळनाडू क) गोवा ड) कर्नाटक
- १०) सुवर्ण मंदीर हे _____ या महान संतासी संबंधीत आहे.
अ) गुरूनानक ब) संत कबीर क) संत तुलसीदास ड) गुरू गोविंदसिंह

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : ८
- १) पर्यटन म्हणजे काय.
 - २) पर्यटनाची कोणतीही दोन उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - ३) धार्मिक पर्यटनाचे महत्व सांगा.
 - ४) परकिय प्रवाशांचे देशामध्ये का रचागत केले जाते.
 - ५) पर्यटनातील मार्केटिंगचे स्थान स्पष्ट करा.
 - ६) तुळजापूरचे धार्मिक दृष्टीने पर्यटन महत्व लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) शैक्षणिक व सांस्कृतीक पर्यटन.
 - २) पर्यटनात ट्रॅव्हलिंग व निवास स्थानाचे महत्व.
 - ३) सिध्देश्वर मंदीर सोलापूर.
 - ४) पर्यटन स्थळ म्हणून दिलवारा मंदीराचे महत्व.
 - ५) सांची येथील स्तूप.
 - ६) गुरुद्वारा नांदेड.
४. पर्यटन स्थळ म्हणून पंढरपूर येथील विठ्ठल मंदीराचे धार्मिक व सांस्कृतीक दृष्टीने महत्व सांगा. १०
- किंवा**
- पर्यटन स्थळ म्हणून कोणार्क येथील सुर्य मंदीराकडे पर्यटक का आकर्षित होतात ते स्पष्ट करा.
५. पर्यटक मार्गदर्शकाची पात्रता व गुण स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C1 Paper – IX)
Labour Economics (New)**

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Labour market is imperfedted
 - a) Existing non-competing groups
 - b) Immobility factors of production
 - c) Wage differentials
 - d) All the above
 - 2) Demand for labour is
 - a) Derived demand
 - b) Direct demand
 - c) Irregular demand
 - d) Regular demand
 - 3) Mobility of Indian labourer's is
 - a) low
 - b) high
 - c) constant
 - d) none of the above
 - 4) The wage fund theory is associated with the name of
 - a) Karl Marx
 - b) J.S. Mill
 - c) Recardo
 - d) Malthus
 - 5) The scheme related to rural unemployment
 - a) Jawahar Rozgar Yojana
 - b) Employment Guarantee Scheme
 - c) TRYSEM
 - d) All the above

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) श्रम बाजारात अपूर्णता असते
अ) अस्पर्धात्मक गटाचे अस्तित्व
ब) उत्पादन घटकांची अगतिशीलता
क) वेतन भिन्नता
ड) वरील सर्व
- २) 'श्रमाची मागणी ही _____ आहे.
अ) व्युत्पन्न मागणी
ब) प्रत्यक्ष मागणी
क) अनियमित मागणी
ड) नियमित मागणी
- ३) भारतीय कामगारांची गतिशीलता _____ आहे.
अ) कमी
ब) जास्त
क) स्थीर
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ४) वेतन निधी सिद्धांत _____ या नावांशी निघडीत आहे.
अ) कार्ल मार्क्स
ब) जे. एस्. मिल
क) रिकार्डो
ड) माल्थस
- ५) _____ योजना ग्रामीण रोजगारांशी संबंधित आहे.
अ) जवाहर रोजगार योजना
ब) रोजगार हमी योजना
क) ट्रायसेम
ड) वरील सर्व
- ६) छुपी बेकारी _____ क्षेत्रामध्ये दिसून येते.
अ) शेती
ब) उद्योग
क) सेवा
ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ७) किमान वेतन कायदा _____ या वर्षी पास झाला.
अ) १९४७
ब) १९४८
क) १९५०
ड) १९५१
- ८) कामगार भरतीची _____ ही आधुनिक पद्धती आहे.
अ) रोजगार विनिमय केंद्रे
ब) मध्यस्थ
क) प्रत्यक्ष भरती
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

९) बोनस आयोगाची नियुक्ती _____ या वर्षी झाली.
 अ) १९६० ब) १९६१ क) १९६४ ड) १९६५

१०) सहाव्या वेतन आयोगाची सुरुवात _____ या वर्षात झाली.
 अ) २००४ ब) २००५ क) २००६ ड) २००७

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) श्रमशक्ती सहभाग दर म्हणजे काय ?
- २) श्रमाची उत्पादकता म्हणजे काय ?
- ३) दारिद्र्य म्हणजे काय ?
- ४) जीवन वेतन म्हणजे काय ?
- ५) सुशिक्षित बेकार म्हणजे काय ?
- ६) बोनस म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) श्रमाच्या पुरवठ्यावर परिणाम करणारे घटक.
- २) बेकारीचे प्रकार
- ३) किमान वेतन
- ४) दारिद्र्याची कारणे
- ५) वेतनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत
- ६) नफ्यात सहभाग.

४. भारतातील श्रमबाजारांची वैशिष्ट्ये कोणती ?

१०

किंवा

भारतातील ११व्या पंचवार्षिक योजनेतील रोजगार विषयक धोरण स्पष्ट करा.

५. भारतातील कामगार भरतीच्या पद्धती स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 25

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
URDU (Entire) (Paper – III)
Urdu Tehqique-O-Tenqid

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر خانہ پُری کیجئے :

- (۱) _____ کی زبان سائنس اور غیر جذباتی ہوتی ہے۔
(i) تنقید (ii) تقلید (iii) محقق (iv) تحقیق
- (۲) تحقیقی سند کی پہلی ڈگری _____ ہے۔
(i) ایم۔ فل (ii) ایم۔ اے (iii) ڈی۔ لٹ (iv) پی۔ ایچ۔ ڈی۔
- (۳) _____ کا مقصد علم میں اضافہ ہے تنقید کا مقصد علم سے واقف کرانا ہے۔
(i) تخلیق (ii) تحقیق (iii) تقلید (iv) تنقید
- (۴) _____ کا کہنا ہے کہ ”جذباتی اسلوب سے متاثر تحقیق تنقید بن جاتی ہے۔“
(i) تلک سنگھ (ii) ملک رام (iii) دھرم سنگھ (iv) گولی سنگھ
- (۵) غیر سندی تحقیق میں تحقیق کار کو _____ رہتی ہے۔
(i) پابندی (ii) آزادی (iii) بندش (iv) جکڑ

P.T.O.

- (۶) معاشیات اور عمرانیات میں ادبیات کی طرح بڑی ڈگری کو _____ کہتے ہیں۔
- (i) ڈاکٹر آف لٹریچر (ii) ڈاکٹر آف فلاسفی
- (iii) ڈاکٹر آف سرجن (iv) ماسٹر آف آرٹس
- (۷) ایم۔ اے۔ اور پی۔ ایچ۔ ڈی۔ کے بیچ ایک ڈگری _____ وضع کی گئی ہے۔
- (i) ایم۔ اے۔ ڈی۔ ایڈ (ii) ایم۔ اے۔ بی ایڈ
- (iii) ایم۔ فل۔ (iv) ڈی۔ لٹ
- (۸) تحقیق بنیادی طور پر _____ پر مبنی ہے۔
- (i) جھوٹ (ii) نفرت (iii) حقائق (iv) تقلید
- (۹) ”تحقیق کا فن“ _____ کی قابل قدر تصنیف ہے۔
- (i) کرشن چندر (ii) ماسٹر رام چندر (iii) پریم چندر (iv) گیان چندر
- (۱۰) ”عماد التحقیق“ _____ کی تصنیف ہے۔
- (i) عابد حسین (ii) کلب عابد (iii) عابد احمد (iv) صالحہ عابد

10

۲. مختصر جواب لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) تاریخی تحقیق کسے کہتے ہیں؟
- (۲) ادبی لسانیاتی موضوع سے کیا مراد ہے؟
- (۳) نفسیاتی تحقیق کسے کہتے ہیں؟
- (۴) ڈاکٹر تنک سنگھ نے اطلاقی ادبی تحقیق کو کتنے حصوں میں تقسیم کیا ہے؟ ان کے نام لکھئے۔
- (۵) تحقیق کی قسمیں بتائیے۔
- (۶) انفرادی تحقیق سے کیا مراد ہے؟

10

۳. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) مقالے کے اقسام کا جائزہ لیجئے۔
- (۲) فن تحقیق کی اُردو ادب میں اہمیت و افادیت واضح کیجئے۔
- (۳) تعلیم اور تنقید کا رشتہ واضح کیجئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے۔

- (۱) تحقیق کیا ہے؟ ماہرین تحقیق کے نظریات بیان کیجئے۔
- (۲) نظریاتی تحقیق اور اطلاقی تحقیق کا تقابلی مطالعہ اختصار کے ساتھ پیش کیجئے۔

10

۵. مقالے کی ادبی تعریف بیان کرتے ہوئے مقالے کے اقسام پر روشنی ڈالئے۔

SLR-C – 252

Seat
No.

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII) (B) (New)
Madhyayugin Padya Va Adhunik Gadya
मध्ययुगीन पद्य व आधुनिक गद्य

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

१. योग्य पर्याय निवडा.

१) संत नामदेवांचा जीवनकाल कोणता आहे ?

अ) इ. स. १२७० ते १३५०

आ) इ. स. १२७५ ते १२९६

इ) इ. स. १६०८ ते १६५०

ई) इ. स. १५३३ ते १५९९

२) शिखांच्या 'श्रीगुरुग्रंथसाहेब' या धर्मग्रंथात संत नामदेवकृत किती पदे समाविष्ट आहेत ?

अ) एकसष्ट

आ) पासष्ट

इ) अठरा

ई) सत्तावीस

३) संत नामदेवांच्या कुटुंबात एकूण किती सदस्य होते ?

अ) अकरा

आ) पंधरा

इ) वीस

ई) दहा

४) 'नामा म्हणे सिर्वी _____ । म्हणोनियां जगी धन्य जालो ॥

अ) देवाची अंगी

आ) जनाची अंगी

इ) भक्तांची अंगी

ई) विठोबाची अंगी

५) 'अखंड जयाला देवाचा रोजार । कां रे _____ नाहीं गेला ॥

अ) क्रोध

आ) मोह

इ) अहंकार

ई) मत्सर

६) कोणत्या संतांच्या कुळात संत एकनाथांचा जन्म झाला ?

अ) विष्णुदास

आ) हरिदास

इ) भानुदास

ई) कालिदास

७) रामकथेवरील संत एकनाथांचा प्रसिद्ध ग्रंथ कोणता ?

अ) रामविजय

आ) रामराज्य

इ) भावार्थ रामायण

ई) गीत रामायण

P.T.O.

- ८) 'प्रभातीचे दूत' म्हणून कोणास ओळखले जाते ?
 अ) वाध्या आ) चोपदार इ) वासुदेव ई) कोल्हाटी
- ९) 'लोक निवती _____ । ग्रंथसंबंध जग निवे ॥
 अ) कथाविनोदे आ) काव्यशास्त्रे इ) शास्त्र विनोदे ई) परमार्थ बोधे
- १०) संत एकनाथांचा जन्म कोणत्या गावी झाला ?
 अ) आळंदी आ) पैठण इ) पंढरपूर ई) नेवासे

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) :

१०

- १) संत नामदेवांची विठ्ठलभक्ती ही कोणत्या स्वरूपाची आहे ?
 २) संत नामदेवांना गुरुपदेश कोणाकडून मिळाला ?
 ३) संत नामदेवांनी उत्तर हिंदुस्थानात कोणते महत्त्वपूर्ण योगदान दिले ?
 ४) 'सासुरवास' या भारूडात कोणाचा कोणाशी संवाद आहे ?
 ५) कामासक्तीस दूर ठेवणारे निग्रही म्हणून एकनाथांनी कोणाचा उल्लेख केला आहे ?
 ६) संत एकनाथांच्या भारूडांत कोणत्या खेळांचा उल्लेख आला आहे ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) :

१०

- १) संत नामदेवांच्या अभंगवाणीतील भाषासौंदर्य उलगडा.
 २) 'विंचू' या भारूडातील रूपक आशयसौंदर्यासह स्पष्ट करा.
 ३) 'अर्ज' या रचनेतील वैशिष्ट्ये विशद करा.

४. 'नामदेव हे अंतर्बाह्य एक उत्कट भक्त होते' या विधानाचा परामर्श तुम्ही अभ्यासलेल्या संत नामदेवांच्या अभंगवाणीच्या आधारे घ्या.

१०

किंवा

'भारूड' या काव्य-कला प्रकाराचा परिचय करून देऊन संत एकनाथांच्या भारूड वाङ्मयाचे मूल्यमापन करा.

५. संत नामदेवांच्या अभंगवाणीच्या आधारे त्यांच्या काव्यकर्तृत्वाचे साधार विवेचन करा.

१०

9) वैदिक काळातील आश्रम पद्धती _____ भागात विभागलेली होती.

अ) 2

ब) 4

क) 6

ड) 8

10) शेती आणि व्यापार ही _____ वर्णाची कर्तव्ये होती.

अ) ब्राह्मण

ब) क्षत्रिय

क) वैश्य

ड) शूद्र

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) कौटिल्याच्या अर्थशास्त्राचे महत्व विशद करा.
- 2) अश्मयुगीन मानवाने उपयोगात आणलेली दगडी हत्यारांची माहिती स्पष्ट करा.
- 3) सिंधु संस्कृतीमधील प्राणीपूजा स्पष्ट करा.
- 4) सिंधु संस्कृतीच्या ऱ्हसाची कारणे विशद करा.
- 5) प्राचीन भारतामध्ये गृहस्थाश्रमाचे महत्व स्पष्ट करा.
- 6) युआन च्वाँग या चिनी प्रवाशाच्या भारत भेटीची माहिती स्पष्ट करा.

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- अ) आलेख आणि नाणी
- ब) नवाश्मयुग
- क) हडप्पा संस्कृतीतील शिक्के
- ड) वर्ण पद्धती
- इ) आर्यांचे मूळ वस्तीस्थान
- फ) चिनी प्रवासवृत्तांत

4. प्राचीन भारताच्या अभ्यासासाठी वाङ्मयीन साधनाचे महत्व स्पष्ट करा.

10

किंवा

वैदिक काळातील धार्मिक जीवन विशद करा.

5. सिंधु संस्कृतीतील नगररचनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

SLR-C – 261

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
(New)
KANNADA (Paper – XV)
Mass Media**

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. 10
- 1) ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಸುವ ದೇಶ
ಅ) ಇಟಲಿ ಆ) ಅಮೇರಿಕ ಇ) ಜಪಾನ್ ಈ) ಭಾರತ
- 2) ಮಣಿಪಾಲದ ಪತ್ರಿಕೆ _____ ವಾಣಿ.
ಅ) ಉದಯ ಆ) ಪ್ರಜಾ ಇ) ಜನ ಈ) ಸಂಜೆ
- 3) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ
ಅ) ತರಂಗ ಆ) ಮಯೂರ ಇ) ಮಲ್ಲಿಗೆ ಈ) ಹೊಸತು
- 4) ಬಾಲಿವುಡ್ ಎಂದರೆ
ಅ) ಅಮೇರಿಕ ಆ) ಮುಂಬೈ ಇ) ಬಿಹಾರ್ ಈ) ಹಾಲೆಂಡ್
- 5) ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ದೇಶ
ಅ) ಚೈನಾ ಆ) ಜಪಾನ್ ಇ) ಜರ್ಮನ್ ಈ) ಅಮೇರಿಕ
- 6) ರಾಜಾ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಮೂಕಿ ಸಿನೆಮಾ ತಯಾರಾದ ವರ್ಷ
ಅ) 1913 ಆ) 1813 ಇ) 1713 ಈ) 2003
- 7) ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಶಾಸಕನಂತಿರುವವ
ಅ) ಎಂ.ಪಿ. ಆ) ಮಂತ್ರಿ ಇ) ಎಂ.ಡಿ. ಈ) ಪತ್ರಕರ್ತ
- 8) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಿನೆಮಾ ನಟ _____
- 9) SMS ಎಂದರೆ _____
- 10) WWW ಎಂದರೆ _____

ಪು.ತಿ.ನೋ.

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ. 10
- 1) ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕನ ಕರ್ತವ್ಯ.
 - 2) ಕೈಂ ವರದಿಗಾರನ ಕೆಲಸ.
 - 3) ಆಧುನಿಕ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಯಾವುವು ?
 - 4) ಆಕಾಶವಾಣಿ ಯಾವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು ?
 - 5) ದೂರದರ್ಶನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು ?
 - 6) ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಂದರೇನು ?
3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ. 10
- 1) ರೇಡಿಯೋ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಯಾವುವು ?
 - 2) ದೂರದರ್ಶನದಿಂದಾಗುವ ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
 - 3) ಸಿನೆಮಾದಿಂದಾಗುವ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ. 10
- 1) 'ಪ್ರಸಾರ ಭಾರತಿ' ಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
5. ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಯಾವುವು ? ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ. 10
-

SLR-C – 263

Seat
No.

**M.A. II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY P. No. II (Optional) (New)
Women in Indian History**

Day and Date : Saturday, 6-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option :

10

- 1) An unmarried women studying 'Vedas' is called
 - A) Kumarika
 - B) Brahmavadini
 - C) Bikhshuni
 - D) Ganika
- 2) Gulbadan Begam has written the
 - A) Tuzuk-a-Babari
 - B) Humayunnama
 - C) Ene Akabari
 - D) Akbarnama
- 3) Shulamith Fireston wrote the book named
 - A) Dylectic of sex
 - B) The Feminine Mistique
 - C) The second sex
 - D) Sexual politics
- 4) _____ French woman is known as the pioneer of women emancipation.
 - A) Dalla costa
 - B) Selma James
 - C) Margarat
 - D) Mary Wolstone Craft
- 5) Alison Yagar criticised on _____ Feminism.
 - A) Liberalism
 - B) Markism
 - C) Radicalism
 - D) Socialism
- 6) _____ is known as post-modernist Feminist writer.
 - A) Betty Frieden
 - B) Jean Francois Lyotord
 - C) Germaine Greer
 - D) Togg Rosemary
- 7) The Sutra-Smriti scriptures refers to _____ types in Marriage.
 - A) 5
 - B) 7
 - C) 8
 - D) 6

P.T.O.

SLR-C – 269

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
HISTORY Compulsory Paper – I
Polity, Economy and Society Under The Marathas (1600-1818)

Day and Date : Thursday, 11-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct options : 10
- 1) Those who got traditionally farming rights was called
a) Mirasdar b) Upare c) Kul d) Vatandar
 - 2) Slave women called as _____ in Medieval Maharashtra.
a) Kunben b) Widow c) Sati d) Helpless
 - 3) _____ script was preferred in the primary education in Peshwa period.
a) Persian b) Urdu
c) Ardhamagadhi d) Modi
 - 4) _____ is important festival after cultivation in farmers life.
a) Diwali b) Dashahara
c) Holi d) None of the above
 - 5) Sufi Saint Khawaja Muinnuddin Chisti's tomb is
a) Jaipur b) Ajmer c) Jaiselmer d) Jodhpur
 - 6) _____ of Ratnagiri district was important trade centre in Maratha period.
a) Rajapur b) Balapur
c) Shahapur d) None of the above
 - 7) _____ coin was introduced by Chhatrapati Shivaji Maharaj.
a) Rupaya b) Shivrai Hon
c) Muhar d) None of the above

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) ज्यांच्याकडे परंपरागतरित्या जमीन कसण्याचा अधिकार होता त्यांना _____ म्हणत.
अ) मिरासदार ब) उपरे क) कुळ ड) वतनदार
- २) मध्ययुगीन महाराष्ट्रात गुलाम स्त्रीयांना _____ म्हणत।
अ) कुणबीन ब) विधवा क) सती ड) असाहय
- ३) पेशवेकाळात _____ लिपीच्या अभ्यासास प्राथमिक शिक्षणात महत्त्व दिले जात होते.
अ) फार्सी ब) ऊर्दू
क) अर्धमागधी ड) मोडी
- ४) शेतकान्यांच्या जीवनात सुगीनंतर येणारा महत्त्वाचा सण _____ होय.
अ) दिवाळी ब) दसरा
क) होळी ड) वरील पैकी नाही
- ५) सूफी संत ख्वाजा मुईनुद्दिन चिश्ति यांची समाधी _____ येथे आहे.
अ) जयपूर ब) अजमेर क) जैसलमेर ड) जोधपूर
- ६) मराठा कालखंडात _____ हे रत्नागिरी जिल्हयातील महत्त्वाचे व्यापारी केंद्र होते.
अ) राजापूर ब) बाळापूर
क) शहापूर ड) वरील पैकी नाही
- ७) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी _____ हे नाणे सुरु केले.
अ) रुपया ब) शिवराई होन
क) मुहर ड) वरील पैकी नाही
- ८) पेशवेकाळात वाड्यांचे बांधकाम करताना _____ चा मोठ्या प्रमाणात उपयोग केला जात असे.
अ) फरशी ब) लकूड क) संगमरवर ड) लोखंड

९) _____ हा चित्रकार पेशवे पहिले माधवराव यांच्या काळात होता.

अ) दादोजी ब) माणकोजी क) रामाजी ड) दत्ताजी

१०) छत्रपती राजाराम महाराजांची समाधी _____ येथे आहे.

अ) रायगड ब) राजगड क) जिंजी ड) सिंहगड

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही ४) :

८

१) गुलामगिरी म्हणजे काय ?

२) सूफी संतांच्या तत्वज्ञानाचा समाजावर कसा परिणाम झाला ?

३) दसरा सणाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

४) मराठा काळखंडात ग्रामीण भागातील लोकांचे उत्पन्नाचे प्रमुख स्रोत कोणते होते ?

५) मराठा कालखंडात कोणत्या प्रकारची मंदिरे स्थापत्ये होती ?

६) संत सावता माळी यांच्याविषयी माहिती लिहा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही ४) :

१२

१) गोतसभा

२) मराठा काळखंडातील अस्पृश्यांची स्थिति

३) मराठा कालीन स्त्रीयांच्या समस्या

४) महाराष्ट्र धर्म

५) नाथ संप्रदाय

६) मराठा कालीन महात्त्वाचे व्यापारी मार्ग

४. मराठा कालीन सामाजिक स्थितीचे वर्णन करा.

१०

किंवा

मराठा काळखंडातील चलनव्यवस्था पद्धत स्पष्ट करा.

५. मराठा काळखंडातील सण-उत्सवांची माहिती द्या.

१०

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) संघराज्य तयार करण्यासाठी खालीलपैकी कोणते तत्व आवश्यक असते ?
अ) शासन
ब) मजबूत कायदेमंडळ
क) लिखित राज्यघटना
ड) प्रभावी नोकरशाही
- २) खालीलपैकी कोणते राष्ट्र एकात्म प्रकारचे राष्ट्र आहे ?
अ) अमेरिका
ब) स्वित्झर्लंड
क) इंग्लंड
ड) भारत
- ३) इंग्लंडमध्ये शासनाचा प्रमुख कोण असतो ?
अ) राष्ट्राध्यक्ष
ब) कॉमन्सचा सभापति
क) राजा
ड) पंतप्रधान
- ४) इंग्लंडमधील उमराव गृहाचे खास अधिकार कोणते ?
अ) न्यायालयिन पुनर्विलोकन
ब) नियंत्रण व समतोल
क) सर्वोच्च न्यायालयासारखे काम करणे
ड) परराष्ट्र धोरण आखणे
- ५) अमेरिकन राष्ट्राध्यक्षांच्या परराष्ट्रधोरण विषयक अधिकाराला कोणाची मान्यता आवश्यक असते ?
अ) पक्ष
ब) दबाव गट
क) सिनेट
ड) काँग्रेस
- ६) स्विस संघराज्यात प्रत्येक अध्यक्षाचा कार्यकाल कित्ति असतो ?
अ) एक वर्ष
ब) दोन वर्ष
क) तीन वर्ष
ड) चार वर्ष
- ७) स्विस संघराज्याच्या निर्मितीचे कारण
अ) विस्तृत भूमि
ब) अमेरिकेचे अनुकरण
क) संमिश्र समाजरचना व संस्कृति
ड) आर्थिक मागासलेपण
- ८) चीनमध्ये माओ हा
अ) साम्यवादि होता
ब) नवमाक्सवादी होता
क) समाजवादी होता
ड) फँसिष्ट होता

९) अमेरिकेत किति घटक राज्ये आहेत ?

अ) ५०

ब) ५२

क) ५४

ड) ५६

१०) अर्धसंघराज्य म्हणून कोणते राष्ट्र ओळखले जाते ?

अ) भारत

ब) अमेरिका

क) इंग्लंड

ड) फ्रान्स

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा.

८

१) एकात्म शासन व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती ?

२) भारतीय संसदेच्या लोकसभेचे स्वरूप सांगा.

३) भारतीय राष्ट्रपतिचा नकाराधिकार स्पष्ट करा.

४) प्रेसिडियमची भूमिका सांगा.

५) भ्रष्टाचाराची प्रमुख कारणे द्या.

६) संघराज्यातील विकेंद्रिकरण विशद करा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा.

१२

१) इंग्लंडमधील प्रिव्ही कौंसिलची भूमिका.

२) अमेरिकन अध्यक्षाची भूमिका.

३) अमेरिकेतील काँग्रेसची रचना.

४) स्विस संघराज्याची वैशिष्ट्ये.

५) भारतातील केंद्रिकरण.

६) चीनमधील साम्यवाद.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

अ) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात एकात्मता व विघटन यावर निबंध लिहा.

१०

किंवा

ब) चीनमधील संपूर्ण क्रांतीच्या संदर्भात माओची सांस्कृतिक क्रांति विशद करा.

५. स्विसमधील सामूहिक अध्यक्षांचे अधिकार व त्यांची कामे कोणती ? स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH
Literature in English : Drama (Paper – V)

Day and Date : Thursday, 11-12-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **10**
- 1) Bertolt Brecht's 'The Threepenny Opera' traces its origin is
 - a) Hippolytus
 - b) Taylor's Opera
 - c) The Beggar's Opera
 - d) Romeo and Juliet
 - 2) _____ is the term for the style of production of 'The Threepenny Opera'.
 - a) Automatic Writing
 - b) Epic Theatre
 - c) Stream of consciousness
 - d) Theatre of cruelty
 - 3) Macheath celebrates his marriage with Polly in
 - a) African Congo
 - b) Caribbean Island
 - c) The empty stable at Soho
 - d) Eden Garden
 - 4) Anton Chekhov's 'Three Sisters' opens up with
 - a) Olga's Birthday
 - b) Irina's Saint's Day
 - c) Masha's second marriage celebration
 - d) Vershinin's marriage anniversary
 - 5) Anton Chekhov's 'Three Sisters' is a realistic play about the _____ of privileged class in Russia.
 - a) Cultural development
 - b) Progress of domestic values
 - c) Decay of domestic values
 - d) Cultivation of inner values
 - 6) _____ is having an affair with Protopopov, a person who is head of the local council.
 - a) Olga
 - b) Masha
 - c) Irina
 - d) Natasha
 - 7) Samuel Beckett's 'Endgame' is
 - a) A mono-act
 - b) One-act play
 - c) A play with three acts
 - d) Full-length play

P.T.O.

- 8) _____ expresses the apocalyptic line, 'Finished, its finished, nearly Finished' in the beginning of Samuel Beckett's 'Endgame'.
- a) Clov b) Nell c) Hamm d) Nagg
- 9) The Old Man in 'The Ghost Sonata' is
- a) A rogue b) Honest man c) A tramp d) Vampire
- 10) The Mummy in 'The Ghost Sonata' symbolically represents
- a) A careful mother
- b) Mother of universe
- c) Passivity and subjugation in patriarchal society
- d) Virgin Mary

2. Answer the following questions in brief (**any five**) : **10**
- 1) What is the 'alienation effect' and how does Brecht employ the technique in 'The Threepenny Opera' ?
 - 2) How does the use of the Bible in 'The Threepenny Opera' reflect the author's thoughts about the church and organized religion ?
 - 3) Explain the significance of songs used in Brecht's 'The Threepenny Opera'.
 - 4) Comment on the title of August Strindberg's 'The Ghost Sonata'.
 - 5) What is the symbolic significance of hyacinth flowers in 'The Ghost Sonata' ?
 - 6) Comment on the pauses and silences used in Samuel Beckett's 'End game'.
3. A) Write brief answers to **any two** of the following questions : **6**
- 1) Why does Irina strive for Moscow ?
 - 2) Trace the character of Masha.
 - 3) Comment on the relationship between Hamm and Clov.
- B) Write answers to **any two** of the following questions in brief : **4**
- 1) Mark out the difference between naturalistic and realistic drama.
 - 2) How does Epic Theatre subvert the traditional theatre ?
 - 3) Give any two features of modern expressionistic drama.
4. Critically discuss August Strindberg's 'The Ghost Sonata' as paradigm of expressionism. **10**

OR

Comment on the economic degradation and deterioration of domestic values represented in Anton Chekhov's 'Three Sisters'.

5. Critically interpret the salient features of the theatre of the absurd with reference to Samuel Beckett's 'Endgame'. **10**
-

Seat No.	
----------	--

**M.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Paper – IV) (Gr. E)
Methodology of Social Research**

Day and Date : Friday, 12-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Multiple choice questions :

10

- I) What is the long form of 'E-mail' ?
a) English mail
b) Engineering mail
c) Electronic mail
d) E-mail
- II) Who has termed 'case study' as "Social microscope" ?
a) Burgess
b) Leplay
c) Weber
d) P.V. Young
- III) Which of the following is the most important element in the construction of a questionnaire ?
a) principle
b) purpose
c) concept
d) content
- IV) Pradeep Kumar Bose has written
a) Research Methodology
b) Social Research
c) Methodology of Research
d) Effective Research
- V) _____ Research are the proof of the statements given by the researcher
a) Bibliography
b) Notes
c) Volumes
d) Footnotes
- VI) The questions, after which the alternatives are given, are called _____ questions.
a) closed
b) open
c) difficult
d) none of the above

VII) Who says that questionnaire is a set of stimuli for the literate people ?

- a) Good and Hatt
- b) G. Lundberg
- c) P.V. Young
- d) None of the above

VIII) Interview is essentially a

- a) technique
- b) method
- c) list of questions
- d) research

IX) 'Simple Random' sampling is a type of _____ sampling.

- a) probability
- b) non-probability
- c) purposive
- d) convenient

X) Tabulation is a part of _____ of data.

- a) Analysis
- b) Interpretation
- c) Classification
- d) Research

2. Give short answers (**any four**) :

8

- a) Explain the significance of Survey Method.
- b) Explain the significance of case study method.
- c) What is coding ?
- d) What is internet ?
- e) What do you mean by foot notes ?
- f) What is the meaning of appendix ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- a) Limitations of interview.
- b) Limitations of survey method.
- c) SPSS model.
- d) Observation.
- e) Limitations of sampling technique.
- f) Analysis of Data.

4. Elucidate case study method in detail.

10

OR

Explain the content (elements) of Report writing.

5. Explain the application of computer in social research.

10

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न

10

- I) 'इ-मेल' चे दीर्घरूप काय ?
a) इंग्रजी मेल
b) इंजिनिअरींग मेल
c) इलेक्ट्रॉनिक मेल
d) इ-मेल
- II) व्यष्टी अध्ययनाला सामाजिक सूक्ष्मदर्शक यंत्र कोणी म्हंटले आहे ?
a) बर्गेस
b) लेप्ले
c) वेबर
d) पी. व्ही. यंग
- III) प्रश्नावली बांधणीचा सर्वात महात्वाचा घटक कोणता ?
a) तत्व
b) हेतु
c) संकल्पना
d) आशय
- IV) प्रदीपकुमार बोस यांनी कोणते पुस्तक लिहीले आहे ?
a) रिसर्च मेथडॉलॉजी
b) सोशल रिसर्च
c) मेथडॉलॉजी ऑफ रिसर्च
d) इफेक्टिव रिसर्च
- V) संशोधकाने दिलेल्या विधानांचा पुरावा म्हणजे _____ होत.
a) संदर्भसूची
b) टीपा
c) पुस्तके
d) तळटीपा
- VI) ज्या प्रश्नांच्या नंतर पर्याय दिलेले असतात, त्या प्रश्नांना _____ प्रश्न असे म्हणतात.
a) बंदिस्त
b) मुक्त
c) अवघड
d) वरीलपैकी एकही नाही
- VII) 'प्रश्नावली' ही साक्षर उत्तरदात्यांना चेतनात देते असे कोणी म्हंटले आहे ?
a) गुड व हॅट
b) जी. लुंडबर्ग
c) पी. व्ही. यंग
d) वरीलपैकी एकही नाही
- VIII) 'मुलाखत' हे मुख्यतः एक _____ आहे.
a) तंत्र
b) पद्धत
c) प्रश्नांची यादी
d) संशोधन

- IX) “साधा यादृच्छिक नमुना निवड” हा _____ नमुना निवडीचा एक प्रकार आहे.
 a) संभाव्यता b) गैर-संभाव्यता c) सहेतुक d) सोयीस्कर
- X) सारणीयन हा तथ्यांच्या _____ चा एक भाग आहे.
 a) विश्लेषण b) निर्वचन c) वर्गीकरण d) संशोधन

2. लघुत्तरी प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही ४) :

8

- a) सर्वेक्षण पद्धतीचे महत्व स्पष्ट करा.
 b) व्यष्टी अध्ययन पद्धतीचे महत्व स्पष्ट करा.
 c) संकेतीकरण म्हणजे काय ?
 d) ‘इंटरनेट’ म्हणजे काय ?
 e) ‘तळटीपा’ यावरून काय अर्थ बोध होतो ?
 f) ‘परिशिष्ट’ चा अर्थ काय ?

3. खालीलपैकी ४ वर टीपा लिहा.

12

- a) मुलाखतीच्या मर्यादा
 b) सर्वेक्षण पद्धतीच्या मर्यादा
 c) (SPSS)/एस्.पी. एस्.एस् मॉडेल
 d) निरीक्षण
 e) नमुनानिवड तंत्राच्या मर्यादा
 f) तथ्यांचे विश्लेषण.

4. ‘व्यष्टी अध्ययन पद्धती’ सविस्तर स्पष्ट करा.

10

किंवा

संशोधन अहवालाचा आशय (घटक) स्पष्ट करा.

5. सामाजिक संशोधनात संगणकाचे उपयोजन स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH
Critical Theories (Paper – VI)

Day and Date : Friday, 12-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences : **10**
- 1) According to Derrida, the function of the centre is
 - a) to indicate the meaning
 - b) to suggest the meaning
 - c) to limit the freeplay
 - d) none from above
 - 2) The scandal Levi-Strauss comes across is
 - a) nature-culture opposition
 - b) incest-prohibition
 - c) bricolage
 - d) mythologicals
 - 3) Michel Foucault calls _____ as 'founders of discursivity.'
 - a) Freud and Marx
 - b) Ann Radcliffe and John
 - c) Galileo and Newton
 - d) Barthes and Lacan
 - 4) At the beginning of his essay, Foucault refers to a quotation by
 - a) Saint Jerome
 - b) Kafka
 - c) Proust
 - d) Becket
 - 5) Julia Kristeva calls the tradition of women-writing as
 - a) the discourse of the hysteric
 - b) artefacts
 - c) anarchic carnival
 - d) semiotic
 - 6) To prove her point, Juliet Mitchell gives the example of the novel
 - a) The Castle
 - b) Wuthering Heights
 - c) Pride and Prejudice
 - d) Oliver Twist
 - 7) The essay 'Capitalism, Modernism and Post-modernism' is written by
 - a) Jacques Derrida
 - b) Michel Foucault
 - c) Terry Eagleton
 - d) None from above

P.T.O.

- 8) When was established 'All India Trade Union' ?
A) 1923 B) 1922 C) 1921 D) 1920
- 9) _____ was the first female president of Mahilanchi Bharti Sanghna.
A) Malti Patwardhan B) Margaret Kazince
C) Darthi Jinaraz-Dasa D) Dr. Ani Benzant
- 10) _____ established 'Muslim Satyashodhak Mandal'.
A) Hameed Dalwai B) Mumtaj
C) Husen Jamadar D) Mehruneesa Dalwai

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**

- 1) Explain the concept of family wages.
- 2) Explain the information women working non-organised sector.
- 3) Mahila Samakhya
- 4) Write the brief education of women in Sultan period.
- 5) Bhagini Nivedita
- 6) Write in brief information in local women organizations.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Property Right.
- 2) Women education in Colonial Period.
- 3) Participation of women in parliament.
- 4) Feminist movements.
- 5) Women education in Maratha period.
- 6) Worker women's organization.

4. Review the women education in the Post-Independence Period. **10**

OR

Discuss the participation of women in Indian freedom movement under Mahatma Gandhi's leadership.

5. Discuss the work of the colonial period women organization. **10**

९) _____ या महिलांची भारतीय संघटनेच्या पहिल्या महिला अध्यक्षा होत्या.

अ) मालती पटवर्धन

ब) मार्गारेट कझिन्स

क) डारथी जिनाराज-दासा

ड) डॉ. अंनी बेझंट

१०) _____ यांनी 'मुस्लीम सत्यशोधक मंडळाची' स्थापना केली.

अ) हमीद दलवाई

ब) मुमताज

क) हुसेन जमादार

ड) मेहरून्निसा दलवाई

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) कुटुंबवेतनाची संकल्पना सांगा.

२) असंघटित क्षेत्रात काम करणाऱ्या स्त्रियांची माहिती लिहा.

३) महिला समाख्या

४) सुलतान काळातील स्त्रीशिक्षणाची माहिती सांगा.

५) भागिनी निवेदिता

६) स्थानिक महिला संघटनेची माहिती लिहा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) मालमत्तेचे हक्क

२) वसाहतकालीन स्त्रीशिक्षण

३) संसदेमधील स्त्रियांचा सहभाग

४) स्त्रीवादी चळवळ

५) मराठाकाळातील स्त्रीशिक्षण

६) कामगार स्त्रियांच्या संघटना.

४. स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्रीशिक्षणाचा आढावा घ्या.

१०

किंवा

महात्मा गांधीच्या नेतृत्वाखालील स्वातंत्र्य लढयातील स्त्रियांच्या सहभागाची चर्चा करा.

५. वसाहतकालीन स्त्री संघटनांच्या प्रगतीची माहिती द्या.

१०

Seat No.	
----------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
ECONOMICS
Industrial Economics (Group C I) (Paper – V)

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) The deductive method theory of industrial location was propounded by
 - a) Alfred Weber
 - b) Adam Smith
 - c) Dr. Marshall
 - d) None of the above
 - 2) Industrial estates are related to
 - a) Planned industrial policy
 - b) Planned industrial market
 - c) Planned industrial area
 - d) None of the above
 - 3) Group of firms means
 - a) Industry
 - b) Joint stock company
 - c) Co-operative organisations
 - d) None of the above
 - 4) External economies arises due to
 - a) Small scale production
 - b) Large scale production
 - c) Centralisation
 - d) None of the above
 - 5) National productivity board was established in the year
 - a) 1958
 - b) 1968
 - c) 1978
 - d) 1988
 - 6) Alfred Weber has written the theory of industrial location in
 - a) 1830
 - b) 1860
 - c) 1890
 - d) 1909
 - 7) _____ is the important factor for localisation of industry.
 - a) Transport
 - b) Labour
 - c) Natural resources
 - d) All of the above
 - 8) Large scale economies are called as
 - a) External Economies
 - b) Internal Economies
 - c) Optimum Economies
 - d) None of the above

P.T.O.

- 9) Production function is a functional relationship between
- Inputs and Output
 - Labour and Capital
 - Capital and Land
 - All of the above
- 10) Quality of goods is related to
- SBI
 - LIC
 - ISI
 - None of the above

2. Write short answers on **any four** :

8

- 1) What is plant ?
- 2) Define localisation.
- 3) Define industrial estate.
- 4) Define cottage industries.
- 5) Define representative firm.
- 6) What is multinational corporations ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Consequences of multinational corporations.
- 2) Classification of industries.
- 3) Industry and economic development.
- 4) Weber's theory of industrial localisation.
- 5) Industrial productivity.
- 6) Growth at small scale industries.

4. A) Explain the factors affecting location of industry.

10

OR

B) Discuss the basic problems of small scale industries in India.

5. Explain the Sargent Florence's theory of industrial location.

10

मराठी भाषान्तर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत।
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात।

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) औद्योगिक स्थानीयीकरणाचा निगमनात्मक पद्धतीचा सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) आलफ्रेड वेबर ब) अँडम स्मिथ क) डॉ.मार्शल ड) वरील पैकी नाही
- २) औद्योगिक वसाहत _____ शी संबंधित आहे.
अ) नियोजित औद्योगिक धोरण ब) नियोजित औद्योगिक बाजारपेठ
क) नियोजित औद्योगिक क्षेत्र ड) वरील पैकी नाही
- ३) उद्योगसंस्थे चा समूह म्हणजे
अ) उद्योगधदां ब) संयुक्त स्कंध क) सहकारी संघटना ड) वरील पैकी नाही
- ४) बहिर्गत बचती निर्माण होतात, कारण
अ) लहान प्रमाणावरील उत्पादन ब) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादन
क) केन्द्रीकरण ड) वरील पैकी नाही
- ५) राष्ट्रीय उत्पादकता मंडलाची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९५८ ब) १९६८ क) १९७८ ड) १९८८
- ६) आलफ्रेड वेबर यांनी आपला औद्योगिक स्थान निश्चीतीचा सिद्धान्त _____ साली लिहिला.
अ) १८३० ब) १८६० क) १८९० ड) १९०९
- ७) _____ हा औद्योगिक स्थानीयीकरणातील महत्वाचा घटक आहे.
अ) वाहतुक ब) श्रम
क) नैसर्गिक साधनसामग्री ड) वरील सर्व
- ८) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या बचतीस (फायद्यास) _____ असेही म्हणतात.
अ) बहिर्गत बचती ब) अंतर्गत बचती क) पर्याप्त बचती ड) वरील पैकी नाही
- ९) उत्पादन फलन हा _____ यांच्यातील कार्यात्मक संबंध आहे.
अ) आदाने आणि प्रदान ब) श्रम आणि भांडवळ
क) भांडवळ आणि भूमि ड) वरील सर्व
- १०) वस्तुची गुणात्मकता _____ शी संबंधित आहे.
अ) एस्. बी.आय्. ब) एल्.आय्.सी.
क) आय्.एस्.आय्. ड) वरील पैकी नाही

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त चार) : ८
- १) सयंत्र म्हणजे काय ?
 - २) स्थानीयीकरणाची व्याख्या द्या.
 - ३) औद्योगिक वसाहतीची व्याख्या द्या.
 - ४) कुटीरोद्योगाची व्याख्या द्या.
 - ५) प्रातिनिधीक उद्योगसंस्थेची व्याख्या द्या.
 - ६) बहुराष्ट्रीय महामंडल म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टिपा लिहा (फक्त चार) : १२
- १) बहुराष्ट्रीय महामंडलाचे परिणाम.
 - २) उद्योगांचे वर्गीकरण.
 - ३) उद्योग व आर्थिक विकास.
 - ४) वेबरचा औद्योगिक स्थानीयीकरणाचा सिद्धान्त.
 - ५) औद्योगिक उत्पादकता.
 - ६) लघु उद्योगांची वाढ.
४. अ) उद्योगाच्या स्थान निश्चितीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) भारतातील लघु उद्योगांच्या मूलभूत समस्यांची चर्चा करा.
५. उद्योगाच्या स्थानीयीकरणांचा सार्जेन्ट फ्लोरेन्स यांचा सिद्धान्त स्पष्ट करा. १०
-

SLR-C – 294

Seat
No.

**M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VII)**

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास १९८०-२०००

Day and Date : Saturday, 13-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) राजन गवस यांच्या कोणत्या कादंबरीस साहित्य अकादमीचा पुरस्कार प्राप्त झाला ?

- १) कळप २) तणकट ३) धिंगाणा ४) भंजरभोग

२) 'नाच ग घुमा' या आत्मचरित्राच्या लेखिका कोण आहेत ?

- १) माधवी देसाई २) आनंदीबाई जोशी
३) अनुराधा पाटील ४) आनंदीबाई शिर्के

३) 'जरिसा' या कादंबरीचे कर्ते कोण आहेत ?

- १) राजन गवस २) महादेव मोरे ३) भाउ पाध्ये ४) भाळचंद्र नेमाडे

४) 'विरुपिका' हा कवितासंग्रह कोणी लिहिला आहे ?

- १) आरती प्रभू २) वि.दा. करंदीकर
३) मंगेश पाडगावकर ४) वसंत बापट

५) 'कमला' नाटकाचे नाटककार कोण आहेत ?

- १) विजयतेडुलकर २) जयवंत दळवी ३) चित्रं खानोळकर ४) शफाअत खान

६) 'कोल्हाट्याचं पोर' या आत्मकथनाचे कर्ते कोण ?

- १) दया पकर २) लक्ष्मण माने
३) प्र.ई. स्तेनकांवळे ४) किशोर शांताबाई काळे

७) मराठीतील ग्रामीण आत्मचरित्रात्मक कादंबरीकार कोणास म्हटले जाते ?

- १) आनंद यादव २) द.ता. भोसले ३) शंकर पाटील ४) रा.र. बोराडे

P.T.O.

- ८) 'रानातल्या कविता' लिहिणारे कवि कोण आहेत ?
 १) ना.धों. महानोर २) इंद्रजित भालेराव ३) ग.ल. ठोकळ ४) राजा मुकुंद
- ९) 'अंगारमाती' कथा संग्रहाचे लेखक कोण आहेत ?
 १) बाबूराव कगूळ २) उध्दव शेळके ३) भास्करचंदनशिन ४) रा.रं. बोराडे
- १०) 'चिरदाह' या कथा संग्रहाचे लेखक कोण आहेत ?
 १) भारत सासणे २) विलास सारंग ३) रंगनाथ पठारे ४) राजन गवस

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही पाच) :

१०

- १) १९८० नंतरची चार वाङ्मयीन नियतकालिकांची नावे लिहा.
 २) मेघना पेठे यांच्या कथांची चार वैशिष्ट्ये लिहा.
 ३) आत्मकथन म्हणजे काय ?
 ४) ग्रामीण कवितेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ५) योगीराज वाघमारे यांच्या दलित कथेची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ६) महेश एलकुंचवार यांच्या नाटकांची नावे लिहा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) :

१०

- १) माझ्या जल्माची चित्तरकथा या आत्मकथनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 २) राजन गवस यांच्या कादंबरीची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ३) गौरी देशपांडे यांच्या कादंबरीतील स्त्री जीवनाचा आढावा द्या.

४. अनुराधा पाटील यांच्या कवितेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

१०

किंवा

विश्वास पाटील यांच्या कादंबरीलेखनाचे स्वरूप उळगडून सांगा.

५. इंद्रजित भालेराव यांच्या ग्रामीण कवितेचे शेतकऱ्यांचा व्यथा प्रकट केल्या या विधानाचा परामर्श द्या.

१०

SLR-C – 295

Seat
No.

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (Paper No. – VII)
Hindi Sahitya Ka Etahas

Day and Date : Saturday, 13-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर प्रश्न के अंक दिए गए हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

1) आ. विश्वनाथ प्रसाद मिश्र ने रीतिकाल को _____ की संज्ञा प्रदान की है।

- 1) अलंकृत काल 2) कलाकला
3) श्रृंगार काल 4) शब्द -शक्ति

2) बिहारी रीतिकाल के _____ वर्ग में आनेवाले कवि हैं।

- 1) रीतिसिद्ध 2) रीतिबद्ध 3) रीतिमुक्त 4) शैलीगत

3) सेनापतिद्वारा रचित केवल एक ग्रंथ _____ प्राप्त हुआ है।

- 1) कवित्त सिवराज 2) कवित्त रत्नाकर
3) मीर सहवाल 4) कवि महाकाल

4) रीतिबद्ध कवियों के द्वारा किये गए _____ में मौलिकता का अभाव है।

- 1) काव्यशास्त्र 2) रीतिग्रंथ 3) काव्यांग निरूपण 4) अन्य ग्रंथों

5) मतिराम द्वारा रचित _____ ग्रंथ है।

- 1) आठ 2) चार 3) सात 4) पाँच

6) अंग्रेजों ने _____ में फोर्ट विल्यम कॉलेज की स्थापना की।

- 1) कलकत्ता 2) गोवा 3) बंबई 4) दिल्ली

7) राजा रामामोहन रॉय ने _____ समाज की स्थापना की।

- 1) आर्य 2) हिंदू 3) ईसाई 4) ब्राम्हों

P.T.O.

SLR-C – 296B

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – VII)
British Literature from Pope to the End of the 19th Century

Day and Date : Saturday, 13-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the following : 10
- 1) Who is Pip's tutor in London ?
 - a) Harold Pocket
 - b) Herbert Pocket
 - c) Mr. Jaggers
 - d) Matthew Pocket
 - 2) Who says "Revenge may be wicked, but its natural. I am no angel"
 - a) Amelia Sedley
 - b) Miss Pinckerton
 - c) Becky Sharp
 - d) Miss Crawley
 - 3) The Prelude Book II ends with greeting to
 - a) Dorothy
 - b) ST. Coleridge
 - c) Southey
 - d) His wife
 - 4) Carlyle's concept of Heroes and Hero worship is based on his theories of
 - a) saints
 - b) important men
 - c) great man
 - d) astute
 - 5) Who was the hostess of Estella at Richmond ?
 - a) Mrs. Brandley
 - b) Miss Havisham
 - c) Mrs. Molly
 - d) Mrs. Belinda Pocket
 - 6) How many girls were studying in Miss Pinkerton's Academy ?
 - a) 12
 - b) 21
 - c) 24
 - d) 42
 - 7) Wordsworth revisited Tintern Abbey in
 - a) 1789
 - b) 1799
 - c) 1798
 - d) 1800

P.T.O.

- 8) Whom does Carlyle refers to as the hero of the divinity ?
a) Luther b) Knox c) Johnson d) Odin
- 9) What is the name of Miss Havisham's House ?
a) Richmond b) Park lane
c) Satis House d) Russel Square
- 10) The last lecture in the series of Heroes and hero-worship is
a) The hero as poet b) The hero as man
c) The hero as priest d) The Hero as king

2. Write short answers to the following (**any five**) : **10**

- 1) What is the concept of love of Miss Havisham ?
- 2) Write in brief on the sub title of Vanity fair.
- 3) How does Wordsworth describe his boys interest in Nature in Tintern Abbey ?
- 4) Write a brief note on the hallmarks of a great man.
- 5) What is the theme of The Prelude Book I ?
- 6) What are the six kinds of heroes explained by Carlyle ?

3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**

- 1) Factors responsible for rise of the novel in 19th century.
- 2) Features of sentimental comedy.
- 3) Amelia sedley

B) Write short answers to the following (**any two**) : **4**

- 1) Write a note on the poet's experience of Nature in The Prelude Book II.
- 2) What is the complete title of Tintern Abbey ?
- 3) Write a note on 'the self examination' in The Prelude.

4. A) Comment on the nature of social criticism in Vanity Fair. **10**

OR

B) Discuss various types of Heroes given by Carlyle.

5. Consider Great Expectations as a satire on servility towards rank and wealth. **10**

- 8) Who wrote the book 'state and Revolution' ?
- a) Lenin
 - b) MAO
 - c) Marx
 - d) Gramscic

- 9) _____ propound the 'prison note books'.
- a) Gramscic
 - b) Lenin
 - c) MAO
 - d) Marx

- 10) Gramscic was _____ thinker.
- a) English
 - b) German
 - c) Itali
 - d) American

2. Write short answer to the following (**any four**) : **8**
- 1) Dictatorship of the proletariat by Marx.
 - 2) John Rawls theory of Justice.
 - 3) Bentham's concept of law and state.
 - 4) State three features of New-Marxism.
 - 5) What is primitive communism ?
 - 6) Principles of democracy socialism.
3. Write short notes on the following (**any four**) : **12**
- 1) Socialism.
 - 2) Utilitarianism.
 - 3) Pluralism.
 - 4) Represent Government.
 - 5) Theory of surplus value.
 - 6) New-Marxism.
4. Describe the theory of Justice given by Rawls. **10**
- OR
- State the features of New-Marxism.
5. Discuss the Marxism approach of state and explain the limitations of it. **10**

- ९) 'प्रिजन नोट बुक्स' _____ ने मांडला.
 अ) ग्राम्सी
 ब) लेनीन
 क) माओ
 ड) मार्क्स
- १०) ग्राम्सी हा _____ विचारवंत होता.
 अ) इंग्लीश
 ब) जर्मन
 क) इटली
 ड) अमेरिकन
२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) मार्क्स प्रणीत कामगारांची हूकूमशाही.
 - २) जॉन रॉल्सचा न्यायाचा सिद्धांत.
 - ३) बेंथॉमची कायदा व राज्यसंस्था याची संकल्पना.
 - ४) नवमार्क्सवादाची तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
 - ५) प्राचीन समाजवाद म्हणजे काय.
 - ६) लोकशाही समाजवादाची तत्त्वे.
३. खालील प्रश्नावर टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) समाजवाद.
 - २) उपयुक्तावाद.
 - ३) आनेकसत्तावाद.
 - ४) प्रतिनिधीक शासनपद्धत.
 - ५) अतिरिक्त मुल्याचा सिद्धांत.
 - ६) नव-मार्क्सवाद.
४. जॉन रॉल्सच्या न्याय सिद्धांताचे वर्णन करा. १०
- किंवा**
- नव-मार्क्सवादाची वैशिष्ट्य सांगा.
५. राज्याचा मार्क्सवादी दृष्टीकोण स्पष्ट करा व त्याचा मर्यादा सांगा. १०

SLR-C – 305

Seat
No.

M.A. – II/(Sem. – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII(C))
मध्ययुगीन व आधुनिक गद्य
(ब्राह्मण कन्या, कृष्णाकाठ, तुझ्याविना आणि तुझ्यासह)

Day and Date : Monday, 15-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

१) 'ब्राह्मण कन्या' या डॉ. केतकर यांच्या कादंबरीला कोणी प्रस्तावना लिहिली आहे ?

- अ) नीळकंठ महादेव केळकर
ब) न. चिं. केळकर
क) म. श्री. दीक्षित
ड) रा. शं. कर्जिके

२) कालिंदीच्या आईचे नाव कोणते आहे ?

- अ) रमाबाई
ब) मंजुळा
क) शांताबाई
ड) पार्वतीबाई

३) 'ब्राह्मण कन्या' कादंबरीत मजुरांची वाजू कोणी मांडली आहे ?

- अ) रामराव
ब) शिवशरणप्पा
क) वैजीनाथ शास्त्री
ड) यापैकी नाही

४) 'तुझ्यासह तुझ्याविना' मधील आठवणी कोणत्या स्वरूपाच्या आहेत ?

- अ) भाषण
ब) संभाषण
क) तटस्थपणे
ड) अलिप्तपणे

५) _____ मधलं ललित साहित्य आणि पत्नीच्या आठवणी यांना एकत्र गुंफण्याच्या हेतूने मी या पुस्तकांच लेखन केले आहे ? असे डॉ. आ. ह. साळुंखे म्हणतात.

- अ) हिन्दी
ब) जर्मन
क) संस्कृत
ड) अर्धमागधी

६) डॉ. आ. ह. साळुंखे यांनी कोणाला प्रेमिकांची ताटातूट करणाऱ्या निर्दय शक्तीचे मनोदाहक प्रतिक मानले आहे ?

- अ) कुबेर
ब) ब्रह्मा
क) विष्णू
ड) महेश

P.T.O.

- ७) 'कृष्णाकाठ' हे आत्मचरित्र यशवंतराव चव्हाण यांनी कोणास अर्पण केले आहे ?
 अ) आईस ब) वेणूताईस क) वहिनीस ड) वडिलांस
- ८) 'कृष्णाकाठ' चा आरंभ यशवंतराव चव्हाण यांनी कोणत्या कवीच्या काव्य ओळींनी केलेव्ही आहे ?
 अ) विं. दा. करंदीकर ब) आचार्य अत्रे क) गोविंदाग्रज ड) कुसुमाग्रज
- ९) यशवंतराव चव्हाण यांचे जन्मगाव कोणते आहे ?
 अ) देवराष्ट्रे ब) विटा क) कराड ड) कुंडल
- १०) यशवंतराव चव्हाण यांच्या वडिलांचे नाव काय आहे ?
 अ) गणपतराव ब) बळवंतराव क) ज्ञानोबा ड) बाबूराव

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) ना. सी. फडके यांच्या अध्यापन कौशल्याचे कोणते विशेष 'कृष्णाकाठ' मध्ये यशवंतराव चव्हाण यांनी सांगितले आहेत ?
- २) कोणत्या उद्देशाने डॉ. आ. ह. साळुंखे यांनी तुझ्यासह तुझ्याविना मधील लेखन केलेले आहे ?
- ३) 'देशी' गुलाबाच्या संदर्भातील कोणती आठवण डॉ. आ. ह. साळुंखे यांनी सांगितली आहे ?
- ४) कालिंदीच्या मना मध्ये आपल्या मुलाकडे पहाताच कोणते विचार येतात ?
- ५) डॉ. आ. ह. साळुंखे यांची आपल्या पहीला कोणकोणत्या भूमिकेत पहिले आहे ?
- ६) यशवंतराव चव्हाण यांनी सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्याशी झालेल्या पहिल्या भेटीचे कारण कोणते होते ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (३ पेकी २) :

१०

- १) ब्राह्मण कन्या कादंबरीतील वैजनाथ स्मृती विषयी लिहा.
- २) कृष्णाकाठ मध्ये यशवंतरावांनी आपल्या आईचे शब्दचित्र कसे रेखाटले आहे ?
- ३) 'पत्नीच्या आठवणी म्हणजे मनाला चटके देणारा खेळ आहे' असे डॉ. आ. ह. साळुंखे यांनी का म्हटले आहे ? लिहा.

४. डॉ. श्री. व्यं. केतकर यांनी ब्राह्मण कन्या कादंबरीतून कोणते सामाजिक प्रश्न मांडलेला आहे ? ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'माझ प्रस्तुत पुस्तक हेच माझ्या भावविश्वाचे एक प्रदीर्घ मनोगत आहे', या डॉ. आ. ट. साळुंखे यांच्या मताचा सर्वांगिण परामर्श तुझ्यासह तुझ्याविना या आधारे लिहा.

५. 'कृष्णाकाठ' या यशवंतराव चव्हाण यांच्या आत्मचरित्राची वाङ्मयीन गुणवैशिष्ट्ये लिहा.

१०

SLR-C – 307

Seat
No.

M.A. – II Sem. – IV Examination, 2014

हिन्दी पे.नं.८

व्यावसायिक वर्ग :- अनुवाद: सिद्धांत और प्रयोग

Day and Date : Monday, 15-12-2014

Max.Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर दिए गए अंक पूर्णांक हैं।

१. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिये गये विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : १०

१) “कविता का अनुवाद हो ही नहीं सकता” यह कथन _____ का है।

क) ड्राइडेन

ख) सैमुअल जॉनसन

ग) अरस्तु

घ) सिसरो

२) कालिदास के ‘अभिज्ञान शाकुन्तलम्’ का अंग्रेजी में अनुवाद _____ किया।

क) शेक्सपियर

ख) विलियम जोन्स

ग) मैथ्यू आर्नल्ड

घ) शापेनहावर

३) ‘अनुवाद चिंतन’ यह ग्रंथ _____ का है।

क) अर्जुन चव्हाण

ख) अर्जुन शर्मा

ग) अर्जुन तिवारी

घ) अर्जुन गायकवाड

४) कार्यालयी अनुवाद में सर्वप्रथम समस्या _____ की है।

क) शब्द चयन

ख) वाक्य चयन

ग) शैली चयन

घ) भाव चयन

P.T.O.

३. अ) निम्नलिखित मराठी अनुच्छेद का हिन्दी में अनुवाद कीजिए : ५

आपण सर्वजण मातीत जन्म पावत असतो. लेखक ही जातीत जन्माला येत असतो. जातीचेच अनुभव घेत असतो. जातीतेच अनुभव व्यक्त करीत असतो. त्याला परजातीचा, परसमाजाचा अनुभव घेण्याची क्षमता नसते. अतिशय थोड्या लोकाजवळ ही क्षमता असते. हिंदी, उर्दू लेखकांनी मात्र खूप वेगवेगळ्या समाजावर लिहिले आहे.

आ) निम्नलिखित अंग्रेजी अनुच्छेद का हिन्दी में अनुवाद कीजिए। ५

My mother tongue is Marathi. I offered Hindi in my M.Com. degree course. Hindi is an official language of Government of India. I passed an examination in commercial correspondence. The medium of my answering questions is Hindi. I have good business term with their for the last seven years. I have deposited the earnest money in the State Bank of India.

४. 'अनुवाद पुनरीक्षण' पर विस्तार से प्रकाश डालिए। १०

किंवा

बैंक संबंधी अनुवाद की समस्याओं स्पष्ट कीजिए।

५. अनुवाद की प्रासंगिकता को स्पष्ट कीजिए। १०

SLR-C – 310

Seat
No.

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (Paper – VIII)
साहित्यिक वर्ग (ग) भारतीय साहित्य

Day and Date : Monday, 15-12-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाँड़ ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**

1) महाश्वेतादेवी को सन् _____ में ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त हुआ।

- 1) 1996 2) 1997 3) 1998 4) 1999

2) 'अग्निगर्भ' उपन्यास सन् _____ में लिखा है।

- 1) 1970 2) 1972 3) 1978 4) 1980

3) _____ संधालों का मुखिया है।

- 1) बसाई 2) सिचरण 3) सोमरा 4) काली

4) संतोष _____ जाति का है।

- 1) चमार 2) ओम 3) पुजारी 4) कोल

5) _____ अग्निबीज है।

- 1) बसाई 2) काली 3) घूरा 4) मातो

6) जयकांतन को सन् _____ में ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त हुआ।

- 1) 2002 2) 2003 3) 2004 4) 2005

7) _____ 'मौत एक भाषा है' कहानी का पात्र है।

- 1) गणेश 2) आलमु 3) रामचंद्रन 4) रामस्वामी

P.T.O.

- 8) 'अधूरे मनुष्य' संग्रह की कहानियाँ _____ का संदेश देती है।
 1) समता 2) मानवता 3) धर्म 4) व्यक्तिवाद
- 9) सेलिना के पति का नाम _____ है।
 1) रवि 2) आलमू 3) स्वामी 4) अय्यर
- 10) सोमरा _____ गाँव का मुखिया है।
 1) धर्मपुरा 2) गथेश्वरी 3) सोमेश्वर 4) गया

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर चार-पाँच पंक्तियों में लिखिए। 10

- 1) महाश्वेतादेवी के उपन्यासों की प्रमुख विशेषताएँ लिखिए।
- 2) काली साँतरा की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।
- 3) 'अग्निगर्भ' उपन्यास में 'अग्निगर्भ' किसे और क्यों कहा है ?
- 4) जयकांतन की कहानियों में कौनसी शैलियों का प्रयोग हुआ है ?
- 5) 'दिन की एक पैसेंजर गाडी में' कहानी का उद्देश्य लिखिए।
- 6) सेलिना की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।

3. टिप्पणियाँ लिखिए (किन्हीं दो) : 10

- 1) काली साँतरा
- 2) 'अग्निगर्भ' शीर्षक की सार्थकता
- 3) 'अग्निगर्भ' उपन्यास में वर्ग संघर्ष

4. 'अधूरे मनुष्य' कहानी संग्रह में अभिव्यक्त मानवीय संवेदना को विशद कीजिए। 10

अथवा

'दिन की एक पैसेंजर गाडी में' कहानी की समीक्षा कीजिए।

5. 'अग्निगर्भ' उपन्यास की चरित्र योजना को स्पष्ट कीजिए। 10

SLR-C – 318

Seat No.	
-------------	--

**M.A. II (Sem. – IV) Examination, 2014
HISTORY (Opt.) (Paper – V)
History of India (1858–1964)**

Day and Date : Tuesday, 9-12-2014

Max.Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives :

10

- 1) Civil disobedience movement was started by
 - a) Lokmanya Tilak
 - b) Pandit Nehru
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) V.D. Sawarkar
- 2) Simon Commission visited India in
 - a) 1928
 - b) 1925
 - c) 1932
 - d) 1924
- 3) 'The All Indian Muslim League' was founded in
 - a) 1905
 - b) 1906
 - c) 1904
 - d) 1910
- 4) _____ started Bhudan Movement
 - a) Vallabhabhai Patel
 - b) Vinoba Bhave
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) Jaiprakash Narayan
- 5) _____ was the leader of "Gadar party".
 - a) Bhagat Singh
 - b) V.D. Sawarkar
 - c) Chandrashekhar
 - d) Lala Hardayal
- 6) _____ founded "Forward Block" party.
 - a) Pandit Nehru
 - b) Bhagat Singh
 - c) Subhashchandra Bose
 - d) Rasbihari Ghosh
- 7) _____ movement started in 1942.
 - a) Quit India
 - b) Join India
 - c) Dandiyatra
 - d) Non co-operation

P.T.O.

8) _____ was the King of Princely State of Kashmir in 1947.

- a) Gulab Muhammad b) Ranjit Singh
c) Hari Singh d) Nijam

9) India accepted the concept of Five Year Plan from

- a) China b) Russia c) American d) England

10) _____ is known as the architect of Indian foreign policy.

- a) Pandit Nehru b) Sardar Vallabhabhai Patel
c) Lalbahaddur Shastri d) Rajiv Gandhi

2. Write short answer on **any four** of the following questions :

8

- 1) Explain the principle of 'satyagraha' in philosophy of Mahatma Gandhi.
- 2) Where was the National Congress Assembly of 1929 ? Who was President of it ?
- 3) Give two effects of 'Quit India'.
- 4) State any two reasons of rise of the leftist movements.
- 5) Give information 'Hunter Commission'.
- 6) Chandrashekhar Azad.

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- 1) Pune pact
- 2) Vahabi movement
- 3) Freedom movement of Goa
- 4) Objectives of the First Five Year Plan
- 5) Problems in Indian farming
- 6) "Punchsheela" principles of Pandit Nehru.

4. Examine the factors that lead to the partition of India in 1947 A.D.

10

OR

Discuss the relations between India and China before 1964 A.D.

5. Discuss in detail the Civil Disobedience Movement of 1930 A.D.

10

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) म. गांधीच्या तत्वज्ञानातील 'सत्याग्रह' हे तत्व स्पष्ट करा.
 - २) इ.स. १९२९ चे राष्ट्रीय काँग्रेसचे अधिवेशन कोठे भरले ? त्याचे अध्यक्ष कोण होते ?
 - ३) चलेजाव आंदोलनाचे दोन परिणाम सांगा.
 - ४) डाव्या विचारसरणीच्या उदयाची दोन कारणे सांगा.
 - ५) हंटर कमिशनची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ६) चंद्रशेखर आझाद.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा : १२
- १) पुणे करार
 - २) वहाबी चळवळ
 - ३) गोवा मुक्ती आंदोलन
 - ४) पहिल्या पंचवार्षिक योजनेची उद्दीष्टे
 - ५) भारतीय शेतीतील समस्या
 - ६) पंडीत नेहरूची पंचशील तत्वे.
४. इ.स. १९४७ मध्ये भारताची फाळणी होण्यास जबाबदार असणाऱ्या घटकांचे परीक्षण करा. १०
- किंवा**
- इ.स. १९६४ पर्यंतच्या भारत व चीन यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
५. इ.स. १९३० च्या सविनय कायदेभंग चळवळीची सविस्तर चर्चा करा. १०

SLR-C – 32

Seat
No.

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
MARATHI (Paper – IV (B))
वैचारिक साहित्य (१९ वे शतक)

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) विचार ही कोणती प्रक्रिया आहे ?

अ) बौद्धिक

ब) मानसिक

क) आत्मिक

ड) तार्किक

२) लोकहितवादींनी एकूण किती पत्रे लिहिली ?

अ) १००

ब) १०४

क) १०६

ड) १०८

३) स्त्री-पुरुष तुलना हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

अ) मुक्ता साळके

ब) मुक्ता बर्वे

क) ताराबाई

ड) ताराबाई शिंदे

४) सुधारक हे वृत्तपत्र कोणी काढले ?

अ) लोकहितवादी

ब) आगरकर

क) टिळक

ड) फुले

५) 'समाजपरिवर्तनाच्या दिशा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

अ) डॉ. गिरीश मोरे

ब) गो.म.कुलकर्णी

क) जनार्दन वाघमोरे

ड) सुनंदा देशपांडे

६) विचारसरणीत्व काय म्हणतात ?

अ) चिंतन

ब) मनन

क) विचारधारा

ड) वैचारिक

७) शतपत्रे कोणी लिहिली ?

अ) गोपाळहरी देशमुख

ब) गोपाळ कृष्ण गोखले

क) गोपाळ गणेश आगरकर

ड) लोकमान्य टिळक

P.T.O.

- ८) गो.ग. आगरकर यांचे निवडक लेख कोणी संपादित केले ?
 अ) ग.प्र. प्रधान ब) स.रा. गाडगीळ क) ग. ल. ढोकळ ड) ग.प्र. जोशी
- ९) विचारक्षमता ही कोणत्या क्षमतेएवढीच प्रबळशक्ती असते ?
 अ) शारीरिक ब) मानसिक क) आर्थिक ड) भाषिक
- १०) 'वैचारिक साहित्य स्वरूपतत्त्वे' हा ग्रंथ कोणाचा आहे ?
 अ) डॉ. गिरीश मोरे ब) गो.म. कुलकर्णी
 क) डॉ. जनार्दन वाघमोर ड) डॉ. सारीपुत्र तुपेरे

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) विचार शब्दाचा अर्थ सांगून त्याचे महत्व सांगा.
 २) विचारवंत म्हणजे काय ?
 ३) शतपत्रातील कर्म म्हणजे काय ?
 ४) स्त्री-पुरुष तुलनामधील गांधर्व विवाहाचे महत्व सांगा.
 ५) सुधारक पत्रकाचे कार्य सांगा.
 ६) 'स्त्रियांची स्थिती' पत्राचे स्वरूप सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) 'शतपत्रे' मधील वैचारिक तत्त्वे विशद करा.
 २) 'स्त्री-पुरुष' तुलनामधील स्त्रीजीवन स्पष्ट करा.
 ३) गो.ग. आगरकर यांचे सामाजिक विचार सांगा.

४. ताराबाई शिंदे यांच्या लेखनाची वैशिष्ट्ये लिहा.

१०

किंवा

सुधारकाचे कार्य विशद करा.

५. वैचारिक साहित्य म्हणजे काय ? ते सांगून मराठी वैचारिक साहित्याची परंपरा विशद करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – XII) (Group – C-1) (Old)
International Trade and Finance**

Day and Date :Monday, 8-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Who introduced the theory of opportunity cost ?
a) Ricardo b) Adam Smith c) Keynes d) Haberlers
 - 2) The concept of _____ has been illustrated in international trade theory with production possibility curves.
a) Money cost b) Opportunity cost
c) Real cost d) Average cost
 - 3) According to Adam Smith, the gains from trade are resulted from the advantages of
a) Division of land b) Division of labour
c) Division of capital d) Division of organization
 - 4) Heckscher-Ohlin theory is based on the assumption of
a) One country b) Two country c) Four country d) Three country
 - 5) Eli Heckscher first propounded the idea in _____ that trade results from differences in factor endowments in different industry.
a) 1909 b) 1919 c) 1920 d) 1935
 - 6) According to _____ the trade is an engine of economic growth.
a) Lewis b) Adam Smith c) Ricardo d) Keynes

- 7) Terms of trade of a country may depend on
- Elasticity of demand and supply
 - Size of demand
 - Rate of exchange
 - All of the above
- 8) The most important factor which determines the gains from trade is the
- Cost
 - Price
 - Transport
 - Terms of trade
- 9) The balance of payments on current account includes items like
- Transportation
 - Imports and exports
 - Insurance
 - All of the above
- 10) The improvement in the terms of trade increases the _____ of a country.
- Production
 - Consumption
 - Expenditure
 - Welfare

2. Write short answer of the following questions (**any four**) :

8

- Gain of trade.
- What is meant by terms of trade ?
- What is meant by intra-industry trade ?
- What is quota ?
- What is balance of payment ?
- Give two assumptions of comparative advantage theory.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- Effects of quota
- Types of Tariff
- Absolute advantage
- Kravis theory of trade
- General equilibrium
- Factor abundance

4. Answer **any one** question of the following :

10

A) Explain the economic effects of tariffs and quotas.

OR

B) Explain the Heckscher-Ohlin theory of trade.

5. Explain 'trade as an engine of economic growth'.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) संधी खर्चाचा सिद्धांत कोणी मांडला.

अ) रिकार्डो ब) ऑडम स्मिथ क) केन्स ड) हबर्लर

२) आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील _____ ची संकल्पना उत्पादन शक्यता वक्रानुसार स्पष्ट करण्यात आली.

अ) पैशातील खर्च ब) संधी खर्च
क) वास्तव खर्च ड) सरासरी खर्च

३) ऑडम स्मिथ यांच्या मते व्यापाराचे फायदे _____ च्या फायद्या मुळे मिळतात.

अ) भूमी विभागणी ब) श्रमविभागणी
क) भांडवल-विभागणी ड) संयोजन विभागणी

४) हेक्चर-ओहलिन सिद्धांत _____ ग्रहितांवर आधारित आहे.

अ) एक देश ब) दोन देश क) चार देश ड) तीन देश

५) विविध देशातील विविध घटकांच्या विपुलतेमुळे व्यापार उद्भवतो हे विचार इली हेक्चर यांनी _____ या वर्षात मांडले.

अ) १९०९ ब) १९१९ क) १९२० ड) १९३५

६) _____ यांच्या मते “व्यापार हे आर्थिक विकासाचे इंजिन आहे”.

अ) लेविस ब) ऑडम स्मिथ क) रिकार्डो ड) केन्स

७) एखाद्या देशाच्या व्यापारशर्ती _____ वर अवलंबून असतात.

अ) मागणी व पुरवठ्याची लवचिकता ब) मागणीचा आकार
क) विनिमयदर ड) वरीलपैकी सर्व

८) व्यापारातील फायदे निश्चित करताना _____ घटक महत्वाचा आहे.

अ) खर्च ब) किंमत क) वाहतूक ड) व्यापारशर्ती

९) व्यवहारतोलाच्या चालू खात्यात _____ घटकांचा समावेश होतो.

अ) वाहतूक

ब) आयात-निर्यात

क) विमा

ड) वरील सर्व

१०) व्यापारशर्तीमधील सुधारणा देशाच्या _____ मध्ये वाढ करतात.

अ) उत्पादन

ब) उपभोग

क) खर्च

ड) कल्याण

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

१) व्यापारातील लाभ.

२) व्यापारशर्ती म्हणजे काय ?

३) आंतर-उद्योग व्यापार म्हणजे काय ?

४) कोटा म्हणजे काय ?

५) व्यवहारतोल म्हणजे काय ?

६) तुलनात्मक लाभ सिद्धांताची दोन ग्रहीते सांगा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) कोटाचे परिणाम.

२) जकातीचे प्रकार.

३) निरपेक्ष लाभ.

४) क्रॅविसचा व्यापाराचा सिद्धांत.

५) सर्वसाधारण समतोल.

६) घटक विपुलता.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) जकाती आणि कोटाचे आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

ब) हेक्चर-ओहलिन यांचा व्यापार सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. “व्यापार हे आर्थिक विकासाचे इंजिन आहे” स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 35

Seat
No.

M.A. I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Paper No. 4)
(साहित्यिक वर्ग)
विशेष रचनाकार : कबीर

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्नों के गुण हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से योग्य पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**
- 1) 'चौदह सौ पचपन साल गए चंद्रवार ठाट ठाए' वाक्य _____ कवि के जन्म को लेकर प्रसिद्ध है।
अ) सूरदास ब) कबीरदास क) नानकदास ड) रैदास
- 2) ब्राह्मण विधवा ने बालक कबीर को लोक लाज वश _____ तालाब के पास छोड़ दिया।
अ) लहरतारा ब) ब्रह्मपुत्र क) सतलज ड) गंगानदी
- 3) कबीर का लालन-पालन _____ जुलाह दम्पति ने किया।
अ) अभीश्रुषी और अनुसूया ब) नंद और यशोदा
क) बृहस्पति और सत्वशिला ड) नीरू और निमा
- 4) कबीर की भाषा को सधुक्कडी भाषा _____ आचार्य ने कहा।
अ) हजारीप्रसाद ब) रामकुमार वर्मा
क) रामचंद्र शुक्ल ड) रामेश्वर शुक्ल
- 5) कबीर ने _____ को अपना गुरु माना।
अ) नामदेव ब) वल्लभाचार्य
क) स्वामी रामानन्द ड) स्वामी परमानन्द

P.T.O.

- 6) आ. रामचन्द्र शुक्ल ने कहा कि 'भाषा पर कबीर का जबरदस्त अधिकार था। वे वाणी के _____ थे।'
- अ) डिक्टेटर ब) वाहक क) उद्गाता ड) मसिहा
- 7) कबीर के साहित्य के प्रकाशित संग्रह को _____ कहते हैं।
- अ) दोहावली ब) बीजक क) कवितायन ड) गीतावली
- 8) कबीर के राम _____ है।
- अ) पतीतपावन ब) रघुपतिराघव क) निर्गुण-निराकार ड) सगुण-साकार
- 9) कबीर की दृष्टि में माया _____ है।
- अ) अलौकिक ब) दिव्य स्वरूप क) सृष्टि की निर्मात्री ड) महा ठगणी
- 10) कबीर _____ मुसलमान शासक के काल में जीवित थे।
- अ) बादशहा तैमुद ब) अकबर क) सिकन्दर लोदी ड) मुगल बादशहा

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए (6 में से 5) :

10

- 1) कबीर को रहस्यवाद की विरासत कहाँ से मिली ?
- 2) कबीर की खिचड़ी भाषा में कौन कौनसी बोलियों के शब्द मिलते हैं ?
- 3) कबीर के निराकारवाद की व्याख्या लिखिए।
- 4) कबीर के व्यक्तित्व का वर्णन आलोचकों ने किन शब्दों में किया है ?
- 5) कबीर की साखी की व्याख्या कीजिए।
- 6) कबीर साधू किसे कहते हैं ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की व्याख्या कीजिए।

10

- 1) “इस घट अंतर बाग-बगीचे, इसी में सिरजनहारा।
इस घट अंतर सात समुंदर, इसी में नौ लख तारा।
इस घट अंतर पारस मोती, इसी में परखनहारा।
इस घट अंतर अनहद गरजै, इसी में उठत फुहारा।
कहत कबीर सुनो भाई साधो, इसी में साईं हमारा ॥”

- 2) “संसक्रित भाषा पढ़ि लीन्हा, ज्ञानी लोक कहोरी ॥
आसा तृस्ना में बहि गयो सजनी, काम के ताप सहोरी ॥
मान-मनीकी मटुकी सिर पर, नाहक बोझ मरोरी ॥
मटुकी पटक मिलो पीतम से, साहेब कबीर कहोरी ॥”
- 3) “उलटि जात-कुलदोऊ बिसारी । सुन्न सहज महि बुनत हमारी ॥
हमरा अगरा रहा न कोऊ । पंडित मुल्ला छाँडै दोऊ ॥
बुनि बुनि आप आप पहिरावों । जहँ नहीं आप तहाँ हवै गावों ॥
पंडित-मुल्ला जो लिखि दीया । छाँडि चले हम कछू न लीया ॥
रिदै खलासु निरख ले मीरा । आजु खोजिखोजि मिलै कबीरा ॥”

4. कबीर के रहस्यवाद की विस्तार से व्याख्या कीजिए ।

10

अथवा

कबीर के काव्य के आधार पर उनका नाथ संप्रदाय से रिश्ता स्पष्ट कीजिए ।

5. ‘कबीर जन्म से विद्रोही, प्रकृति से समाज सुधारक और प्रगतिशील दार्शनिक थे ।’ स्पष्ट कीजिए ।

10

SLR-C – 37

Seat
No.

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Paper – IV)

व्यावसायिक वर्ग: पत्रकारिता प्रशिक्षण

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**

- 1) भारतीय पत्रकारिता की नींव _____ में रखी गयी।
1) 1870 2) 1780 3) 1881 4) 1787
- 2) हिंदुस्तान टाइम्स का प्रकाशन _____ में हुआ।
1) 1923 2) 1947 3) 1925 4) 1870
- 3) भारतीय पत्रकारिता में आमुख को _____ अर्थ में लिया जाता है।
1) लीड 2) इंट्रो 3) शीर्षक 4) मुखडा
- 4) समाचार परीक्षण में _____ का मूलतः उत्तर दायित्व होते हैं।
1) उप संपादक 2) संपादक 3) मुख्य उपसंपादक 4) संवाददाता
- 5) _____ को अखबार का नाक, कान और आँख कहा जाता है।
1) संपादक 2) उपसंपादक 3) संवाददाता 4) फोटोग्राफर
- 6) _____ ने फीचर को 'समाचार पत्र की आत्मा' के रूप में वर्णित किया है।
1) ब्रेन निकोलस 2) एस भट्टाचार्य
3) हेराल्ड 4) सुनीता ऐरन
- 7) अंग्रेजी का Follow up हिंदी में _____ हैं।
1) स्तंभलेख 2) आमुख 3) फीचर 4) अनुवर्तन

P.T.O.

- 8) _____ रिपोर्ताज की परंपरा को आगे बढ़ाने में अग्रणी हैं।
 1) रांगेय राघव 2) विष्णु प्रभाकर 3) मोहन राकेश 4) निराला
- 9) राजधानियों में नियुक्त पत्रकार _____ है।
 1) स्टाफर्स 2) जर्नालिस्ट 3) लाईनर 4) स्ट्रिंजर
- 10) _____ के लिए संवाददाता को मानसिक कसरत करनी पडती है।
 1) साक्षात्कार 2) रिपोर्टर 3) अनुवर्तन 4) फोटोग्राफी

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 10

- 1) भारतेन्दु युगीन पत्रकारिता की दो विशेषताएँ दीजिए।
- 2) भारत की पहली समाचार समिति कौनसी है और गठन का नेतृत्व किसने किया ?
- 3) आमुख समाचार में कौनसे पाँच 'क' हैं ?
- 4) समाचारों को आकर्षक बनाने में किसका महत्व होता है ?
- 5) अनुवर्तन का उद्देश्य क्या होता है ?
- 6) पृष्ठ विन्यास किसे कहते हैं ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 10

- 1) समाचार स्रोत-पुलिस थाना।
- 2) संवाददाता की अर्हता।
- 3) राशि फल।

4. पत्रकारिता की परिभाषा देते हुए पत्रकारिता के प्रकारों पर प्रकाश डालिए। 10

अथवा

हिंदी पत्रकारिता के उद्भव और विकास को स्पष्ट कीजिए।

5. समाचार के विभिन्न स्रोत विस्तार से लिखिए। 10

SLR-C – 38

Seat
No.

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Paper No. 4)

व्यावसायिक वर्ग : दृश्य-श्राव्य माध्यम लेखन

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- सूचनाएँ :** 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**

- 1) भारत में पहला समाचार बुलेटिन का प्रसारण 1927 को _____ से हुआ।
अ) मुंबई ब) दिल्ली क) लखनऊ ड) चेन्नई
- 2) _____ श्राव्य जनसंचार माध्यम है।
अ) टेलीविजन ब) संगणक क) रेडियो ड) इंटरनेट
- 3) _____ रेडियो की स्थापना सन् 1936 में हुई।
अ) एफ. एम. ब) ऑल इंडिया क) सिलोन ड) बी. बी. सी.
- 4) डाक्यूमेंट्री _____ की एक महत्वपूर्ण विधा है।
अ) संगणक ब) इंटरनेट क) समाचार पत्र ड) दूरदर्शन
- 5) भारत में टेलीविजन की शुरुआत सन् _____ में हुई।
अ) 1959 ब) 1969 क) 1979 ड) 1989
- 6) रेडियो नाटक के लिए _____ है ; भीड़, घुड़दौड़, हवाई जहाज आदि का प्रस्तुतिकरण।
अ) असंभव ब) आसान क) मुश्किल ड) कठिन
- 7) रेडियो पर फैंटेसी बिलकुल _____ लगती है।
अ) कृत्रिम ब) स्वाभाविक क) अस्वाभाविक ड) असंगत

P.T.O.

- 8) संगीत रूपक मुख्यतः _____ पर प्रसारित होता है।
 अ) रेडियो ब) दूरदर्शन क) टेलीविजन ड) संगणक
- 9) विज्ञापन फिल्म में किसी वस्तु की _____ शब्दों में अधिकतर महत्ता प्रेषित की जाती है।
 अ) अधिक-से-अधिक ब) ज्यादा-से-ज्यादा क) कम-से-कम ड) कम
- 10) टेलीविजन का 'विजन' शब्द _____ भाषा का है।
 अ) लैटिन ब) अंग्रेजी क) ग्रीक ड) जर्मन

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन पंक्तियों में लिखिए। 10

- 1) जनसंचार शब्द का व्युत्पत्तिमूलक अर्थ लिखिए।
- 2) रंग नाटक से क्या तात्पर्य है ?
- 3) 'आलेख रूपक' को अंग्रेजी में क्या कहते हैं ?
- 4) संचार माध्यम के विविध रूप लिखिए।
- 5) 'डॉक्यूड्रामा' से क्या तात्पर्य है ?
- 6) रेडियो नाटक के प्रमुख भेद लिखिए।

3. टिप्पणियाँ लिखिए। (तीन में से दो) : 10

- 1) संगीत रूपक
- 2) टेलीफिल्म
- 3) टी.वी. धारावाहिक

4. माध्यमोपयोगी लेखन के स्वरूप पर प्रकाश डालिए। 10

अथवा

रेडियो नाटक की प्रविधि को समझाइए।

5. टेलीड्रामा और टी.वी. धारावाहिक में होनेवाले साम्य-वैषम्य पर प्रकाश डालिए। 10

- IV) Who contributed to theory of urbanization ?
 a) Louis Wirth b) Durkheim c) Park d) None of these
- IV) नगरवादाच्या सिद्धांताला कोणी योगदान दिले ?
 अ) लुईस वर्थ ब) दुरखाईम क) पार्क ड) यापैकी नाही
- V) Generally urban society is _____
 a) Homogeneous b) Heterogeneous
 c) Both A and B d) None of these
- V) सर्वसाधारणपणे नागरी समुदाय हा _____ असतो.
 अ) एकजिनसी ब) बहुजिनसी
 क) दोन्ही अ आणि ब ड) यापैकी नाही
- VI) Book written by E.E. Bural is
 a) Urban community b) Urban society
 c) Urban sociology d) None of these
- VI) इ.इ. बर्जेल ने _____ हा ग्रंथ लिहला.
 अ) नागरी समुदाय ब) नागरी समाज
 क) नागरी समाजशास्त्र ड) यापैकी नाही
- VII) The nature of urbanization is
 a) Innovative b) Static c) Dynamic d) None of these
- VII) नागरीकरणाचे स्वरूप _____ आहे.
 अ) नाविण्यपूर्ण ब) स्थितीशील क) गतीशील ड) यापैकी नाही
- VIII) Urbanization is associated with
 a) Educational growth
 b) Industrialization
 c) Growth of non-agricultural production
 d) All of above
- VIII) नागरीकरण हे _____ याच्याशी संबंधित आहे.
 अ) शैक्षणिक वाढ ब) औद्योगिकरण
 क) अकृषी उत्पादनात वाढ ड) वरीलपैकी सर्व

3. Write short notes on **any four** : **12**
- I) Multinuclear model of urban growth.
 - II) Political dimensions of social structure.
 - III) Muslim cities.
 - IV) Urban community.
 - V) Process of urbanization in India.
 - VI) Urbanism as a way of life.
3. कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा : **12**
- I) नगरवाढीचा विविधकेंद्री सिद्धांत
 - II) सामाजिक संरचनेचा राजकीय पैलू
 - III) मुस्लिम शहरे
 - IV) नागरी समुदाय
 - V) भारतातील नागरीकरणाची प्रक्रिया
 - VI) नगरवाद एक जीवन जगण्याचा मार्ग.
4. A) Explain Nihan Walter's critic on urban growth models. **10**
- अ) नगरवाढीच्या दृष्टीकोनांवर निहान वाल्टर यांचे टिकात्मक परीक्षण स्पष्ट करा.
- OR/किंवा
- B) Explain various dimensions of social structure. **10**
- आ) सामाजिक संरचनेचे विविध पैलू स्पष्ट करा.
5. Explain rural-urban continuum. **10**
- ग्रामीण-नागरी सातत्य स्पष्ट करा.
-

SLR-C – 4

Seat
No.

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
KANNADA (Paper – I)
Modern Poetry, Prose and Drama

- ಪಠ್ಯಗಳು: 1) ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ
2) ಗಂಗಮ್ಮನ ಬೋರ್ ಪ್ರಕರಣ
3) ಖರೇ ಖರೇ ಸಂಗ್ಯಾ-ಬಾಳ್ಯಾ

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

10

1) 'ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ' ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದವರು

1) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

2) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ

3) ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕುಸನೂರ

4) ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕರದಳ್ಳಿ

2) ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೂಸಿ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆ

1) ಭೀಮಾ

2) ನರ್ಮದಾ

3) ಘಟಪ್ರಭಾ

4) ಕೃಷ್ಣಾ

3) ಮೋಡ ತೊಡೆಯಾಳದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಟ

1) ಪಗಡಿಯಾಟ

2) ಫುಗಡಿಯಾಟ

3) ಮರಕೋತಿಯಾಟ

4) ಮಿಂಚಿನಾಟ

4) ಡಾ. ಬಿ. ಬಿ. ಪೂಜಾರಿ

1) ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ

2) ಖರೇ ಖರೇ ಸಂಗ್ಯಾ-ಬಾಳ್ಯಾ

3) ಗಂಗಮ್ಮನ ಬೋರ್ ಪ್ರಕರಣ

4) ಸಂಗ್ಯಾ-ಬಾಳ್ಯಾ ಅನಬೇಕು ನಾಡೊಳಗ

5) 'ರೂಮಾಯಣ' ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಬೇಟೆ

1) ಪ್ರಾಣಿಬೇಟೆ

2) ಹುಡುಗಿ ಬೇಟೆ

3) ಪಕ್ಷಿಬೇಟೆ

4) ರೂಮಿನ ಬೇಟೆ

6) ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಳ್ಳೆ ಡಾಕ್ಟರ್, ಗಾಡಿಗಾಗಿ ಒಳ್ಳೆ ಡ್ರೈವರ್, ಮದುವೆಗಾಗಿ

1) ಒಳ್ಳೆ ಗಂಡ

2) ಒಳ್ಳೆ ಹೆಂಡತಿ

3) ಒಳ್ಳೆ ಮೀಡಿಯೇಟರ್

4) ಒಳ್ಳೆ ಮಾವ

P.T.O.

Seat No.	
----------	--

**M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – IV) (Elective – II)
Literatures in English**

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the **right** answer from the alternatives given below : **10**
- 1) Sheep wear wooly _____ of black or white.
a) coats b) jackets c) blankets d) covers
 - 2) People coming from the farms are bringing _____ for the poet.
a) a rabbit b) a deer
c) a hen d) an elephant
 - 3) The white Lily merely lives for _____ of itself.
a) life b) beauty c) petals d) colour
 - 4) According to Mistuo Aida so many poeple are _____ with what they are not in their life.
a) related b) associated
c) worried d) concerned
 - 5) Cecilia Benevides was a _____ poet and educator.
a) Brazilian b) American
c) Australian d) Afro-American
 - 6) After the arrival of the angles the beams of the moon and the sun _____ with each other.
a) cross b) mix
c) interwine d) go
 - 7) The poem '2 mothers in a hdb play ground' is written by
a) Athol Fudor b) Arthur Yap
c) Noshi Gilani d) Pablo Neruda

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr. CI) (Paper – VI)
Economics of Environment**

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- i) Air pollution creates due to
a) Transport
b) Rivers
c) Mobile
d) None of these
- ii) Recycle means
a) Use of domestic resources
b) Reuse of natural resource
c) Use of more chemicals
d) All of these
- iii) _____ is a system of economic and environmental accounting method.
a) Green Accounting
b) Red Accounting
c) Blue Accounting
d) All of these
- iv) _____ is a important step of environmental impact assessment.
a) Predication
b) Planning
c) Energy
d) None of these
- v) _____ is a type of Bio-diversity.
a) Genetic diversity
b) Species diversity
c) Eco-system diversity
d) All of these
- vi) _____ creates sound pollution.
a) Dolby
b) Vehicles
c) Mobile
d) a) and b)
- vii) Bio-diversity Act is passed in
a) 2001
b) 2002
c) 2003
d) 2004

- viii) _____ is a movement known as environmental movement.
a) Corruption against movement	b) Chipko movement
c) Both a) and b)	d) None of these
- ix) Environment Protection Act is passed in
a) 1976	b) 1986	c) 1996	d) 2006
- x) NGO's
a) Non-Governmental Offices	b) Non-Guaranteed Offices
c) Non-Governmental Organisations	d) None of these

2. Write short answer of the following (**any four** out of six) : **8**
- i) What is 'Appiko movement' ?
 - ii) Explain the concept of social costs.
 - iii) State environmental problems.
 - iv) What is meant by environmental economics ?
 - v) Explain environmental protection.
 - vi) Explain concept of eco-system.
3. Write short notes (**any four** out of six) : **12**
- i) Bio-diversity.
 - ii) Explain environmental audit.
 - iii) Role of government in environmental protection.
 - iv) Sustainable development.
 - v) Explain environmental impact assessment.
 - vi) Scope of environment economics.
4. Answer **any one** long type question of the following : **10**
- a) Role of environment in economic development.
- OR
- b) Role of NGO's in environmental protection.
5. Long answer type question : **10**
- Explain Environmental Cost-Benefit Analysis.

मराठी भाषांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ मुळे हवा प्रदूषण होते.
अ) वाहतूक
क) भ्रमणध्वनी
ब) नद्या
ड) कोणतेही नाही
- २) पुनर्चक्रिय याचा अर्थ
अ) अंतर्गत साधनाचा वापर
क) रसायनाचा अतिवापर
ब) नैसर्गिक साधनाचा पुनर्वापर
ड) वरील सर्व
- ३) _____ आर्थिक व पर्यावरणीय अंकेक्षणाची पद्धत आहे.
अ) ग्रीन अंकेक्षण
क) ब्लू अंकेक्षण
ब) रेड अंकेक्षण
ड) वरील सर्व
- ४) _____ हा पर्यावरणीय आघात मुल्यनिर्धारणाचा महत्वपूर्ण टप्पा आहे.
अ) अंदाज बांधणे ब) नियोजन क) ऊर्जा ड) कोणतेही नाही
- ५) _____ हा जैविक विविधतेचा प्रकार आहे.
अ) अनुवंशीय विविधता
क) आर्थिक परिसंस्था विविधता
ब) प्राणीय विविधता
ड) वरील सर्व
- ६) ध्वनी प्रदूषण मुळे _____ होते.
अ) डोल्बी
क) भ्रमणध्वनी
ब) वाहन
ड) अ) आणि ब)
- ७) जैविक विविधतेचा कायदा _____ रोजी पास झाला.
अ) २००१ ब) २००२ क) २००३ ड) २००४
- ८) _____ ही चळवळ पर्यावरणीय चळवळ म्हणून ओळखली जाते.
अ) भ्रष्टाचार विरोधी चळवळ
क) अ) आणि ब) दोन्ही
ब) चिपको चळवळ
ड) कोणतेही नाही

९) पर्यावरण संरक्षण कायदा _____ रोजी संमत झाला.
 अ) १९७६ ब) १९८६ क) १९९६ ड) २००६

१०) 'एन जी ओ'
 अ) अशासकीय कार्यालये ब) बिगरहमी कार्यालये
 क) अशासकीय संघटना ड) कोणतेही नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) 'अप्पीको चळवळ' म्हणजे काय ?
- २) सामाजिक व्यय संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) पर्यावरणीय समस्या स्पष्ट करा.
- ४) पर्यावरण अर्थशास्त्र म्हणजे काय ?
- ५) पर्यावरण संरक्षण स्पष्ट करा.
- ६) आर्थिक परिसंस्था संकल्पना स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) जैविक विविधता.
- २) पर्यावरणीय अंकेक्षण संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) पर्यावरणीय संरक्षणामध्ये शासनाची भूमिका.
- ४) शाश्वत विकास.
- ५) पर्यावरणीय आघात निर्धारण स्पष्ट करा.
- ६) पर्यावरण अर्थशास्त्राची व्याप्ती लिहा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

a) आर्थिक विकासामध्ये पर्यावरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

b) पर्यावरणीय रक्षणामध्ये 'एन जी ओ' ची भूमिका लिहा.

५. दीर्घोत्तर लिहा :

१०

पर्यावरणीय खर्च-लाभ विश्लेषण स्पष्ट करा.

SLR-C – 43

Seat
No.

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
KANNADA (Paper – IV)
Basic Principles of Folk Literature

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಫೋಕ್‌ಲೋರ್ ಪದದ ಜನಕ _____
 - 1) ಹಾಮಾನಾ
 - 2) ವಿಲಿಯಂಥಾಂಸ್
 - 3) ಜೀಶಂಪ
 - 4) ದೇಜೆಗೌ.
- 2) 'ಅಜ್ಜಿ ಕಥೆಗಳು' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಥೆಗಳು _____
 - 1) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕತೆಗಳು
 - 2) ಪಂಚತಂತ್ರದ ಕತೆಗಳು
 - 3) ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
 - 4) ಜನಪದ ಕತೆಗಳು
- 3) ಸಾವಿರ ಮಾತಿನ ಸರದಾರ _____
 - 1) ಕಥೆ
 - 2) ಪಡೆನುಡಿ
 - 3) ಗಾದೆ
 - 4) ಒಗಟು
- 4) ಎಲ್ಲರ ಮನೆ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಜ್ಜಿ _____
 - 1) ಜರಡಿ
 - 2) ದೋಸೆ
 - 3) ಮುಗಿಲು ಮತ್ತು ಚುಕ್ಕೆ
 - 4) ರೊಟ್ಟಿ
- 5) ಸಣ್ಣಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ವಾದ್ಯ _____
 - 1) ತಬಲಾ
 - 2) ದಮ್ಮಡಿ
 - 3) ಡಪ್ಪು
 - 4) ಮೃದಂಗ
- 6) ಸಂಗ್ಯಾ-ಬಾಳ್ಯಾ ಇದೊಂದು _____
 - 1) ದೊಡ್ಡಾಟ
 - 2) ದಾಸರಾಟ
 - 3) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ
 - 4) ಸಣ್ಣಾಟ
- 7) ನೃತ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ನಾಟಕ _____
 - 1) ಯಕ್ಷಗಾನ
 - 2) ಮೂಡಲಪಾಯ
 - 3) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ
 - 4) ಸಣ್ಣಾಟ

P.T.O.

- 8) ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಪರಂಪರೆಯವರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಜನಾಂಗ _____
 1) ಗುಜರಾತಿ 2) ಕಿಳೇಕ್ಯಾತರು 3) ಲಂಬಾಣಿಗಳು 4) ಸುಡುಗಾಡು ಸಿದ್ದರು
- 9) ಶಿವ ಮತ್ತು ಶರಣರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತ ಬೆಳೆದ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ _____
 1) ಜೋಕುಮಾರ 2) ಕಂಸಾಳೆ 3) ಕರಡಿ ಮಜಲು 4) ಕೊರವಂಜಿ
- 10) Folklore _____
 1) ಜನಪದ 2) ಜಾನಪದೀಯ 3) ಜಾನಪದ 4) ಜನಸಮುದಾಯ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಜನಪದಗೀತೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 - 2) ಬ್ಯಾಲೆಡ್ ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೇನು ?
 - 3) ಭಜನೆ ಎಂದರೇನು ?
 - 4) ಗಾದೆಗಳೆಂದರೇನು ?
 - 5) ಒಗಟಿನ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳಿರಿ.
 - 6) ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 10
- 1) ಗಾದೆ
 - 2) ಮೂಡಲಪಾಯ
 - 3) ಅಲಾವಿ ಕುಣಿತ
4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಜನಪದ - ಜಾನಪದಗಳ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
 - 2) ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ - ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

SLR-C – 45

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
URDU (Paper – IV)
Urdu Shairi Ka Mutala'a

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **left** indicate **full** marks.

10

1. صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پُری کیجئے :

- (1) اردو کی پہلی مثنوی کا نام _____ ہے۔
(علی نامہ گلشن عشق کدم راؤ پدم راؤ زہرِ عشق)
- (2) گلدستہ 'کلامِ رحمت' کا قصیدہ ہے۔
(مرزا غالب مومن خان مومن ابراہیم ذوق محسن کاکوروی)
- (3) بے نظیر _____ مثنوی کا کردار ہے۔
(سحر البیان فریب عشق گلشن عشق علی نامہ)
- (4) اردو _____ زبان کا لفظ ہے۔
(عربی فارسی ہندی ترکی)
- (5) قصیدے کا پہلا حصہ _____ کہلاتا ہے۔
(مقطع گرمیز تشبیب مدح)

- (6) زہر عشق _____ کی لکھی ہوئی مثنوی ہے۔
(محمد رفیع سودا میر تقی میر مرزا شوق میر درد)
- (7) تضحیک روزگار _____ نوعیت کا قصیدہ ہے۔
(مدحیہ یہاریہ ہجویہ رثانیہ)
- (8) بکاوی _____ مثنوی کا کردار ہے۔
(قطب مشتری سحر البیان گلزار نسیم بحر الفت)
- (9) گلزار نسیم کا _____ سن تصنیف ہے۔
(1700 ، 1799 ، 1838 ، 1920)
- (10) نہ گوہر میں ہے وہ ، نہ ہے سنگ میں و لیکن چمکتا ہے ہر _____ میں۔
(دنگ چنگ جنگ رنگ)

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) : 10

- (1) قصیدہ کی تعریف بیان کیجئے۔
- (2) کس قصیدے میں سودا کے گھوڑے کی جو بیان کی ہے؟
- (3) چند شہرت یافتہ دکنی مثنویوں کے نام لکھئے۔
- (4) محسن کاکوروی کے قصائد کے نام لکھئے۔
- (5) ابراہیم ذوق زیادہ تر کس بادشاہ کی مدح میں قصیدے لکھتے رہے؟
- (6) گلزار نسیم مثنوی کے چند کرداروں کے نام لکھئے۔

10

3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

- (1) سحرالبیان کے 'پلاٹ' پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
- (2) محسن کاکوروی کی قصیدہ نگاری پر اظہار خیال کیجئے۔
- (3) مثنوی "زہر عشق" کے کرداروں کی روشنی میں مرزا شوق کی کردار نگاری پر اظہار خیال کیجئے۔

10

4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) :

- (1) مثنوی گلزار نسیم کا پلاٹ اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- (2) ابراہیم ذوق کی قصیدہ نگاری کی نمایاں خصوصیات قلمبند کیجئے۔

10

5. اردو مثنوی کے آغاز و ارتقا سے متعلق مفصل معلومات قلمبند کیجئے۔

SLR-C – 5

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
URDU (Paper – I)
Deccani Adab

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(۱) ”کلمۃ الاسرار“ _____ کی شاہکار تخلیق ہے۔

(خواجہ بندہ نوازؒ ، سید میراں ہاشمیؒ ، امین الدین اعلیٰؒ ، برہان الدین جانمؒ)

(۲) ”جگت گرو“ _____ کو بچتے تھے۔

(خواجہ بندہ نوازؒ ، امیر خسروؒ ، یوسف عادل شاہ ، ابراہیم عادل شاہ ثانی)

(۳) ”گلشن عشق“ _____ شنوی ہے۔

(رزمیہ ، بزمیہ ، مذہبی ، تاریخی)

(۴) ”معراج العاشقین“ _____ کی تخلیق ہے۔

(سید عبد اللہ حسینیؒ ، سید میراں جی خدانما ، سید محمد حسینیؒ ، شاہ برہان الدین جانمؒ)

(۵) بہمنی سلطنت کی بنیاد _____ نے ڈالی۔

(صلاؤ الدین شاہ ، علاؤ الدین حسن شاہ بہمن ، فیروز شاہ بہمنی ، احمد شاہ بہمنی)

- (۶) عادل شاہی دور کا ملک اشعراء _____ تھا۔
(ملا عمید اللہ ، ملا نصرتی ، امین الدین اعلیٰ ، سید میراں ہاشمی)
- (۷) صوفیائے کرام نے _____ زبان کو تبلیغِ اسلام کا ذریعہ بنایا۔
(فارسی ، ترکی ، عربی ، اردو)
- (۸) بہمنی دور کے زوال بعد بیجاپور میں _____ حکومت قائم ہوئی۔
(نظام شاہی ، قطب شاہی ، عادل شاہی ، مرید شاہی)
- (۹) ”تذکرۃ الملوک“ _____ کی تخلیق ہے۔
(رفیع الدین شیرازی ، سعدی شیرازی ، علامہ نور الدین ظہوری ، محمد قاسم فرشتہ)
- (۱۰) ”دکن میں اردو“ _____ کی شاہکار تصنیف ہے۔
(نصیر الدین ہاشمی ، میراں ہاشمی ، محی الدین قادری زور ، جمیل جالبی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) خواجہ بندہ نوازؒ کا مسلک لکھئے۔
- (۲) علی عادل شاہ ثانی شاہی کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟
- (۳) شاہ برہان الدین جانمؒ کے نثری تصانیف کے نام بتائیے۔
- (۴) شنوی ”گلشن عشق“ کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (۵) ”قصیدہ“ کی اصطلاح لکھئے۔
- (۶) ”شنوی“ کی تعریف بیان کیجئے۔

10

۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) بہمنی دور کے سیاسی ، سماجی اور تاریخی حالات پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) حضرت خواجہ بندہ نوازؒ کے حالات سفر دہلی تادکن۔
- (۳) پایہ تخت کی تبدیلی کے کیا اثرات ہوئے؟ واضح کیجئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) شہنوی ”چندر بدن و ماہ یار“ کا تنقیدی و لسانی جائزہ لیجئے۔
- (۲) کلمۃ الاسرار“ کا فنی و لسانی جائزہ لیجئے۔

10

۵. ملک اشعرا، نلا نصرتی کے ادبی خدمات پر مفصل نوٹ لکھئے۔

9) In the Kautilya's Arthashastra _____ subject was discussed.
a) Religion b) Society c) Politics d) Economics

10) King was controlled by Sabha and Samittee in _____ period.
a) Vedic b) Presto republic c) Maurya d) Mughal

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain the salient features of Presto Republic.
- 2) Describe the origin of socialism.
- 3) State concept of positivism.
- 4) Explain the nature of caste system.
- 5) Describe the feature of communalism.
- 6) Discuss the duties of Kshatriya varna in ancient India.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- A) Ancient Indian administration
- B) Kautilya's Arthashastra
- C) Utilitarianism
- D) Secularism
- E) Duties of King in ancient India
- F) Position of women in ancient India.

4. Explain the importance of ancient Indian texts that deal with polity in ancient India.

10

OR

Describe the new political ideas of Liberalism and democracy.

5. Discuss the growth of Nationalism in India.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) 'मालती माधव' _____ यांनी लिहिले.
अ) भवभूती ब) रूसी क) केतलदेवी ड) विजयभट्टारिका
- 2) पंजाब मध्ये _____ गणराज्य अस्तीत्वात होते.
अ) अर्जुनायन ब) मालव क) लिच्छवी ड) मद्र
- 3) _____ ने जिझिया आणि यात्रा कर रद्द केले.
अ) बाबर ब) हुमायून क) अकबर ड) जहाँगीर
- 4) वर्णपद्धतीचे _____ प्रमुख वैशिष्ट्य होते.
अ) कुटुंब ब) रंग क) श्रमविभागणी ड) जन्म
- 5) गणराज्यांची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) इ.स.पूर्व.8 वे शतक ब) इ.स.पूर्व.7 वे शतक
क) इ.स.पूर्व.4 वे शतक ड) इ.स.पूर्व.5 वे शतक
- 6) लिच्छवी गणराज्याची राजधानी _____ ही होती.
अ) पाटलीपुत्र ब) वैशाली क) राजगृह ड) अवन्ती
- 7) अध्ययन आणि अध्यापन ही _____ वर्णाची कर्तव्ये होती.
अ) ब्राह्मण ब) क्षत्रिय क) वैश्य ड) शूद्र
- 8) महाभारताचे प्राचीन नाव _____ होते.
अ) जय ब) विजय क) दिग्विजय ड) बृहत्कथा
- 9) कौटिल्याच्या अर्थशास्त्र _____ विषयावर चर्चा केलेली आहे.
अ) धर्म ब) समाज क) राज्यशास्त्र ड) अर्थशास्त्र
- 10) _____ काळात सभा व समिती द्वारे राजावर नियंत्रण ठेवले जात असे.
अ) वैदिक ब) गणराज्य क) मौर्य ड) मुघल

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) 8
- 1) गणराज्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - 2) समाजवादाची उत्पत्ती विशद करा.
 - 3) सकारात्मकता ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) जाती व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - 5) साम्यवादाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
 - 6) प्राचीन भारतीय क्षत्रिय वर्णाची कर्तव्ये यावर चर्चा करा.
3. थोडक्यात टीप लिहा (कोणतेही चार) 12
- 1) प्राचीन भारतीय प्रशासन व्यवस्था
 - 2) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
 - 3) उपयुक्ततावाद
 - 4) निधर्मीवाद
 - 5) प्राचीन भारतीय राजांची कर्तव्ये
 - 6) प्राचीन भारतीय स्त्रीयांची स्थिती
4. प्राचीन भारतीय राजनीतीच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या ग्रंथांचे महत्व स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- उदारमतवाद आणि लोकशाही या नविन राजकीय संकल्पना विशद करा.
5. भारतातील राष्ट्रवाद संकल्पनेचा विकास यावर चर्चा करा. 10
-

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

- I) सामाजिक पातळीवद लिंगभाव विभेदाची सुरुवात कुठून होते ? १०
A) शालीय पातळी B) जन्मापासून C) शेजार संबंध D) बालपण
- II) 'लिंगभाष ओळख' ही संकल्पना कशाशीसंबंधित आहे ?
A) लैंगिक प्रतिष्ठा B) शारिरीक वैशिष्ट्यं
C) सांस्कृतिक अपेक्षा D) जैविक घटक
- III) स्त्रियांसाठी राष्ट्रीय आयोगाची निर्मिती कशातून झाली ?
A) स्त्रीवादी विचारसदणी B) स्वातंत्र्य चळवळी
C) भारतीय राज्य घटना D) देशातील स्त्रीविषयक चळवळी
- IV) खालील पैकी कोणता घटक स्त्री चळवळीशी संबंधित नाही ?
A) गुलामगिरीतून मुक्ताता B) स्वतंत्र्य
C) समाजावरील वर्चस्व D) स्वतःबधालची जाणीव
- V) लिंगभाव ही संकल्पना कशाशी संबंधित आहे ?
A) सामाजिक-सांस्कृतिक घटक B) सामाजिक-आर्थिक घटक
C) सामाजिक-जैविक घटक D) जैविक घटक
- VI) जहालवादी स्त्रीवाद कशाची मागणी करतो ?
A) व्यक्तिवाद
B) पितृसत्तेचा विध्वंस
C) मताधिकार आणि कायधातील सुधारणा
D) खाजगी मालमत्ता
- VII) लिंगविषयक भूमिकेतील फरक जाणून घेण्यासाठी मागीरट मीड यानी कोणता अध्याय केली ?
A) उत्पत्ती विषयक पुरावे B) जीवशास्त्रीय पुरावे
C) प्रति-सांस्कृतिक पुरावे D) मानसशास्त्रीय पुरावे

VIII) 'दि सेकंड सेक्स' या पुस्तकांचे लेखक कोण ?

- A) जेसी बर्नार्ड B) कार्ल मार्क्स C) बेट्टी फ्रीडन D) सिमॉन दी बोवा

IX) स्त्रीवादी सिद्धांतातील प्रमुख संकल्पना कोणती ?

- A) समानता B) पितृसत्ताक C) बंधुता D) उदारता

X) कोणत्या स्त्रीवादाने उदारमतवादी, जहालवादी आणि समाजवादी स्त्रीवादाळा जोरदार आव्हान दिले ?

- A) कृष्णवर्णीय स्त्रीवाद B) मनोविश्लेषणात्मक स्त्रीवाद
C) मार्क्सवादी स्त्रीवाद D) मध्यमवर्गीय स्त्रीवाद

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

- I) लिंगभावाची व्याख्या सांगा.
II) पितृसत्ताक म्हणजे काय ?
III) जहालवादी स्त्रीवादाची व्याख्या सांगा.
IV) मताधिकार संघर्ष म्हणजे काय ?
V) लिंगभाव संवेदनशीलतेची व्याख्या सांगा.
VI) समाजवादी स्त्रीवादाने चर्चेसाठी कोणता मुद्दा उपस्थित केला होता ?

3. कोणतीही चारावर थोडक्यात टीपा लिहा :

१२

- I) लिंगभावविशयक भूमिका II) उदारमतवादी स्त्रीवाद
III) स्त्रीविषयक चळवळीची संकल्पना IV) स्त्रिया आणि राजकारण
V) महिला बातमीदार VI) जननी सुरक्षा योजना.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

A) स्त्रीवादाच्या पहिल्या आणि दुसऱ्या लाटेतील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

B) लिंगभाव रचनेतील समाजीकरणाच्या भूमिकेचे स्पष्टीकरण करा.

5. अलिकडील काळात स्त्रीविषयक चळवळी कशा क्षणि हीत चालल्या आहेत त्याची कारणे विशद करा.

१०

8) Due to which commission other backward classes got the benefit of reservation in Government service ?

- a) Mandal Commission b) Sarkaria Commission
c) Agarwal Commission d) No any

9) Who was the first chairman of Planning Commission in India ?

- a) Dr. Rajendra Prasad b) P. J. Nehru
c) Manmohan Singh d) No any

10) Who is the chairman of the 11th Finance Commission ?

- a) K. C. Neogy b) K. Santhanam
c) N. K. P. Salve d) M. M. Khusro

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Objectives of development administration.
- 2) Role of agricultural development.
- 3) What is the nature of National Development Commission ?
- 4) What is the need of empowerment of women ?
- 5) Problems of tribal area.
- 6) What is the main objectives of Mandal Commission ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Employment guarantee scheme
- 2) National Development Council
- 3) 74th Amendment
- 4) Importance of development administration
- 5) International Monetary Fund
- 6) Health problems.

4. Evaluate the role of International Agencies in development of India.

10

OR

Critically examine the role of Five Year planning in India.

5. Discuss the nature and implication of 73rd amendment.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) “पूर्वी निश्चित केलेल्या ठराविल उद्दिष्टाच्या दिशेने कृती करण्याची प्रक्रिया म्हणजे विकास प्रशासन” अशी व्याख्या कोणी केली ?
अ) गोस्वामी ब) वाइडनर क) व्ही. जगन्नाथन ड) मौटेगोमोरी
- २) हरित शांती चळवळीने कोणत्या क्षेत्रामध्ये अर्थपूर्ण भूमिका घेतली ?
अ) सागरी मार्ग नियमन ब) घसखोर बन्दोबस्त
क) पाणी व्यवस्थापन ड) पर्यावरण संरक्षण
- ३) महाराष्ट्रामध्ये रोजगार हमी योजनेची अंमलबजावणी केव्हा झाली ?
अ) १९७२ ब) १९७५ क) १९७९ ड) १९८०
- ४) “राष्ट्रीय विस्तार योजना” कोणत्या साली अंमलबजावणी मध्ये आली ?
अ) १९४९ ब) १९५३ क) १९६० ड) १९६४
- ५) कोणत्या परिषदेमध्ये जागतिक बँकेची स्थापना करण्याचे निश्चित करण्यात आले ?
अ) हेग् कान्फरेन्स ब) कॉनकन कान्फरेन्स
क) ब्रेटन-वुड कान्फरेन्स ड) प्यारिस-पीस कान्फरेन्स
- ६) श्रीमती मेधा पाटकर ह्या कोणत्या चळवळीशी संबंधित आहेत ?
अ) चिपको ब) शेतकरी अंदोलन क) पाणी पंचायत ड) नर्मदा बचाव चळवळी
- ७) पर्यावरणवादी प्रशासनाची संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) ल्युथर गुलिक ब) हर्बर्ट सायमन क) रॉबर्ट डॉल ड) प्रेडे रिग्ज
- ८) कोणत्या अयोगा मुळे मागासवर्गीना शासकीय नोकऱ्या मध्ये आरक्षणांचा लाभ मिळाला ?
अ) मंडल आयोग ब) सरकारीया आयोग
क) अग्रवाल आयोग ड) यापैकी नाही
- ९) भारतीय नियोजन आयोगाचे पहिले अध्यक्ष कोण ?
अ) डॉ. राजेंद्र प्रसाद ब) पं. जवाहरलाल नेहरू
क) मनमोहन सिंग ड) यापैकी नाही
- १०) ११ व्या वित्त आयोगाचे अध्यक्ष कोण ?
अ) के.सी. नेगी ब) के. संतनाम
क) एन. के. पी. साळवी ड) एम. एम. खुस्रो

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) विकास प्रशासनाचे उद्देश कोणते ?
 - २) शेती विकासाची भूमिका.
 - ३) राष्ट्रीय विकास आयोगाचे स्वरूप सांगा.
 - ४) महिलाचे सबलीकरणाची आवश्यकता का आहे ?
 - ५) अदिवासी भागातील समस्या सांगा.
 - ६) मंडल अयोगाचे मुख्य उद्देश्य कोणते होते ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) रोजगार हमी योजना
 - २) राष्ट्रीय विकास परिषद
 - ३) ७४ वी राज्य घटना दुरुस्ती
 - ४) विकास प्रशासनाचे महत्व
 - ५) अंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी
 - ६) आरोग्य विषयक समस्या
४. भारताच्या विकासाबाबत अंतरराष्ट्रीय संघटनांच्या भूमिकांचे मूल्यमापन करा. १०
- किंवा**
- भारतातील पंचवार्षिक योजनाची भूमिकांचे टीकात्मक परिक्षण करा.
५. ७३ वी राज्यघटना दुरुस्तीचे स्वरूप आणि अंमलबजावणी विषयक चर्चा करा. १०

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा उत्तरे द्या :

१०

- १) चक्राकार सिद्धांत प्रथम कोणी मांडला ?
अ) आर. एस. शर्मा ब) रणजित गुहा क) सरकार ड) सरदेसाई
- २) 'ए शॉर्ट हिस्ट्री ऑफ सिव्हिलायझेशन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) गिबन ब) थॉर्नडाईक क) टॉयन्बी ड) रँके
- ३) 'न्यू हिस्ट्री' ही संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) मिलर ब) रँके क) हर्डर ड) व्हिको
- ४) 'दि सिटी ऑफ गॉड' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) ऑगस्टीन ब) प्लेटो क) कॉम्ट ड) इरफान हबीब
- ५) कोणते पुस्तक पर्यावरण चळवळीचा आधार ग्रंथ मानला जाते ?
अ) दि सायलेन्ट स्प्रिंग ब) थेअरी ऑफ कल्चरल चेंज
क) इन्वायरमेंट अँड हिस्ट्री ड) नॅचरल सायन्स
- ६) 'किताब-उल-हिंद' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) तहारी ब) मसूदी क) अलबिरुनी ड) बतूता
- ७) इतिहासाला 'शास्त्रांची राणी' असे कोण म्हणतो ?
अ) सिराज ब) बरनी क) बतूता ड) इब्न खलदून
- ८) इब्न खलदून हा _____ देशाचा इतिहासकार होय.
अ) ग्रीस ब) रोम क) चीन ड) अरब
- ९) सेतू माधवराव पगडी यांचा जन्म कोठे झाला ?
अ) लातूर ब) निलंगा क) उदगीर ड) पनवेल
- १०) 'आब्हान व प्रतिसाद' सिद्धांत कोणी मांडला ?
अ) मार्क्स ब) हेगेल क) टॉयन्बी ड) रँके

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) श्रम आणि शेतकरी
 - २) धर्म
 - ३) इब्न बतूता
 - ४) हेजीमनीचा सिद्धांत
 - ५) इरफान हबीब
 - ६) टॉयन्बीचे संस्कृती विकासाचे तीन टप्पे सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) समाजशास्त्रीय सिद्धांत
 - २) जातीव्यवस्था
 - ३) वि.का. राजवाडे इतिहास लेखनाचे कोणते तीन प्रकार मानतात ?
 - ४) सर जदुनाथ सरकार
 - ५) आर.सी. मुजुमदार
 - ६) सबल्टर्न दृष्टिकोन.
४. मध्ययुगिन पर्शियन आणि भारतीय इतिहास लेखन स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- जी.एच. खरे यांच्या इतिहासातील योगदानाचा आढावा घ्या.
५. जी.एस. सरदेसाई यांच्या इतिहासातील योगदानाचे मूल्यमापन करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Gr. E, Paper – I) (Old)
Classical Sociological Tradition**

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Who is the author of the book titled “The Sociological Tradition” ?
A) Nisbet B) Zeitlin C) Coser D) Marx
- II) Who produced the concept of residues and derivation ?
A) Cooley B) Weber C) Pareto D) Comte
- III) Which types of solidarity is characteristic feature of primitive society ?
A) Organic B) Mechanical
C) Traditional D) Emotional
- IV) Who is the author of “Lee Suicide” ?
A) Pareto B) Weber C) Marx D) Durkheim
- V) Who discuss about “Charismatic Authority” ?
A) Kozer B) Weber C) Park D) Hegel
- VI) Who is famous for the term “Governing Elite” ?
A) Tonnies B) Engels C) Comte D) Pareto
- VII) Who is the author of the book titled “Masters of Sociological Thought” ?
A) Reymond B) Ronald C) Coser D) Nisbet
- VIII) According to whose theory, man’s actions are generally non logical action ?
A) Vilfredo Pareto B) Emile Durkheim
C) Tolcott Parsons D) Max Weber

IX) According to Durkheim when the rate of anomic suicide tends to be high ?

- A) Condition of low degree of social regulation
- B) Condition of low degree of social integration
- C) Condition of high degree of social regulation
- D) Condition of high degree of social integration

X) Which thinker has analysed the relationship between religion and capitalism in China and India ?

- A) Max Weber
- B) Karl Marx
- C) Herbert Spencer
- D) Emile Durkheim

2. Write short answer of the following (**any four** out of six) :

8

- a) Characteristics of Durkheim methodology.
- b) Concept of Verstehen.
- c) Classification of Residues.
- d) Characteristics of social facts.
- e) Definition of social action by Weber.
- f) Characteristics of Residues.

3. Write short note of the following (**any four** out of six) :

12

- a) Pareto's concept of derivation.
- b) Weber's views on Bureaucracy.
- c) Durkheim's division of labour.
- d) Functions of religion.
- e) Concept of ideal type.
- f) The Circulation of Elites theory.

4. A) Explain Weber's "Protestant Ethics and Capitalism".

10

OR

B) Discuss the Durkheim's "Theory of Suicide".

5. Explain the Pareto's concept of "Logical and Non-logical Action".

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) 'दि सोशियॉलॉजिकल ट्रेडिशन' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) निस्बेत ब) झैटलिन क) कोझर ड) मार्क्स
- II) अवशिष्ट आणि भ्रम ही संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) कूले ब) वेबर क) पॅरिटो ड) कॉम्ट
- III) आदिम समाजाचे वैशिष्ट्य असणारा ऐक्यभावाचा प्रकार कोणता ?
अ) जैविक ब) यांत्रिक क) पारंपारिक ड) भावनिक
- IV) 'ली सुसाईड' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) पॅरिटो ब) वेबर क) मार्क्स ड) डुरखाईम
- V) दैविगुणाधिष्ठित प्रभुत्वाची चर्चा कोणी केली ?
अ) कोझर ब) वेबर क) पार्क ड) हेगेल
- VI) "गव्हर्निंग इलिट" या संकल्पनेसाठी कोण प्रसिद्ध आहे ?
अ) टोनिज् ब) एंजल्स क) कॉम्ट ड) पॅरिटो
- VII) "मास्टर्स ऑफ सोशियॉलॉजिकल थॉटस्" या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) रेमण्ड ब) रोनाल्ड क) कोझर ड) निस्बेत
- VIII) कोणी मांडलेल्या सिद्धांतानुसार सामान्यतः माणसाच्या कृती अतार्किक असतात ?
अ) विल्फ्रेडो पॅरिटो ब) एमिल डुरखाईम क) टालकॉट पार्सन्स ड) मॅक्स वेबर
- IX) डुरखाईमच्या मते प्रमाणक शून्यतोत्पन्न आत्महत्येचा दर केव्हा अधिक असतो ?
अ) सामाजिक नियमनाची नियंत्रण पातळी कमी असल्यास
ब) सामाजिक एकात्मतेची पातळी कमी असल्यास
क) सामाजिक नियमनाची पातळी अधिक असल्यास
ड) सामाजिक एकात्मतेची पातळी अधिक असल्यास
- X) चीन आणि भारतातील धर्म आणि भांडवळशाहीचे विश्लेषण कोणत्या विचारवंताने केले आहे ?
अ) मॅक्स वेबर ब) कार्ल मार्क्स
क) हर्बर्ट स्पेन्सर ड) एमिल डुरखाईम

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- अ) डुरखाईम यांच्या पद्धतीशास्त्राची वैशिष्ट्ये
 ब) “व्हस्टेहेन” संकल्पना
 क) अवशिष्टाचे वर्गीकरण
 ड) सामाजिक तथ्यांची वैशिष्ट्ये
 इ) वेबरकृत सामाजिक क्रियेची व्याख्या
 फ) अवशिष्टाचे वैशिष्ट्ये
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर टिपा लिहा : १२
- अ) पॅरिटो यांची भ्रमाची संकल्पना
 ब) नौकरशाही विषयी वेबरचे मत
 क) डुरखाईम यांचे श्रमविभाजन
 ड) धर्माची कार्ये
 इ) आदर्श प्रकाराची संकल्पना
 फ) अभिजन अभिसरण सिद्धांत
४. १) वेबरचा प्रोटेस्टंट नीती आणि भांडवळशाही स्पष्ट करा. १०
 किंवा
 २) डुरखाईम यांच्या आत्महत्या या सिद्धांतावर चर्चा करा.
५. पॅरिटो यांचा “तार्किक आणि अतार्किक क्रिया” ही संकल्पना स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Gr. D) (Old)
Paper – I : Political Theory

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10

1) Which of the following political thinker is not related with liberalism ?

a) T.H. Green	b) Laski
c) Karl Marx	d) J.S. Mill

2) Who was main propounder of participatory democracy ?

a) Joseph Schumpeter	b) C.B. Macpherson
c) Robert Dahl	d) S.M. Lipset

3) Which of the following scholar is related with dependency theory ?

a) Sameer Amin	b) Karl Popper
c) Berlin	d) John Rawls

4) Who wrote the book 'Second Sex' ?

a) Clara Zetkin	b) Simon De. Buwa	c) Engels	d) Miliband

5) Who wrote the book 'Civic Culture' ?

a) Almond and Easton	b) Easton and Verba
c) Almond and Verba	d) Verba and Dahl

6) The word 'Green Politics' is related with

a) Socialization	b) Environmentism	c) Agriculture	d) Mix culture

7) Which among the following can be described as centre periphery ?

a) England and America	b) Africa and Latin America
c) India and America	d) Bangladesh and Pakistan

P.T.O.

- 8) Mitchel, Mosco and Parreto are known for
a) Feminism	b) Bureaucracy
c) Elitism	d) Post Modernism
- 9) Which of the political theory is related with Robert Dahl ?
a) Elitism	b) Pluralism
c) Feminism	d) Culturalism
- 10) What is another name of contemporary liberalism ?
a) Classical political liberalism	b) Traditional political liberalism
c) Parochial political liberalism	d) Neo political liberalism

2. Write short answers of the following **any four** : **8**
- 1) What is liberalism ? Explain.
 - 2) What are the main features of pluralism ?
 - 3) Discuss Green Political Theory.
 - 4) Multi culturalism and democracy.
 - 5) Marxist feminism.
 - 6) Elitism and democracy.
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- 1) Liberal Feminism
 - 2) Classical liberalism
 - 3) Problems of multi culturalism
 - 4) Silent features of post-modernism
 - 5) Contemporary liberalism and problems of development
 - 6) Democracy and participation of people.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- A) Write an essay on the history of liberalism.
- OR
- B) Discuss the dependency theory with reference to modern days.
5. Evaluate Feminism with reference to Indian Feminism. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) खालीलपैकी कोणता राजकीय विचारवंत हा उदारमतवादाशी संबंधीत नाही ?

अ) टी. एच. ग्रीन

ब) लास्की

क) कार्ल मार्क्स

ड) जे. एस. मिल

२) सहभागात्मक लोकशाहीचा प्रवर्तक कोण ?

अ) जोसेफ शंपीटर

ब) सी. बी. मॅकपर्सन्स

क) रॉबर्ट डाल

ड) एस. एम. लिपसेट

३) खालीलपैकी कोण परावलंबनाच्या सिद्धांताशी संबंधीत आहे ?

अ) समीर अमिन

ब) कार्ल पॉपर

क) बर्लीन

ड) जॉन रॉल्स

४) 'सेकंड सेक्स' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

अ) क्लारा झेटकीन

ब) सायमन डी बुवा

क) एंजेल्स

ड) मिलीबँड

५) 'सिविक कल्चर' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

अ) अल्मंड व इस्टन

ब) इस्टन व व्हर्बा

क) अल्मंड व व्हर्बा

ड) व्हर्बा व डाल

६) 'हरित राजकारण' हा शब्द कशाशी निगडीत आहे ?

अ) समाजीकरण

ब) पर्यावरणवाद

क) शेती

ड) संमिश्र संस्कृती

७) खालीलपैकी कोणाचे वर्णन केंद्र व परीघ असे करता येईल ?

अ) इंग्लंड व अमेरिका

ब) आफ्रिका व लॅटिन अमेरिका

क) भारत व अमेरिका

ड) बांगला देश व पाकिस्तान

८) मिचेल, मोस्को व परेटो हे कशासाठी ओळखले जातात ?

अ) स्त्रीवाद

ब) नोकरशाही

क) अभिजनवाद

ड) उत्तर आधुनिकवाद

९) रॉबर्ट डालशी कोणता राजकीय सिद्धांत जोडला जातो ?

अ) अभिजनवाद

ब) अनेकसत्तावाद

क) स्त्रीवाद

ड) संस्कृतीवाद

१०) समकालीन उदारमतवादाचे दुसरे नाव कोणते ?

अ) अभिजात राजकीय उदारमतवाद

ब) पारंपरिक राजकीय उदारमतवाद

क) संकुचित राजकीय उदारमतवाद

ड) नव राजकीय उदारमतवाद

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) उदारमतवाद म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.

२) अनेकसत्तावादाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

३) हरित राजकारणाची चर्चा करा.

४) बहू संस्कृतीवाद व लोकशाही.

५) साम्यवादी स्त्रीवाद.

६) श्रेष्ठीजनवाद व लोकशाही.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा.

१२

१) उदारमतवादी स्त्रीवाद

२) अभिजात उदारमतवाद

३) बहू संस्कृतीवादाच्या समस्या

४) उत्तर आधुनिकवादाची ठळक वैशिष्ट्ये

५) समकालीन उदारमतवाद व विकासाचा प्रश्न

६) लोकशाही व लोकांचा सहभाग.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

१०

अ) उदारमतवादाच्या इतिहासावर निबंध लिहा.

किंवा

ब) सध्यकालखंडाच्या संदर्भात परावलंबनाच्या सिद्धांताची चर्चा करा.

५. भारतीय स्त्रीवादाच्या संदर्भात स्त्रीवादाचे मूल्यमापन करा.

१०

SLR-C – 68

Seat	
No.	

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Paper – I) (Old)
Deccani Adab

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**

ii) **All questions are carry equal marks.**

10

صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جواب لکھئے :

(۱) ”قطب مشتری“ کا سن اشاعت لکھئے۔

(i) ۱۶۰۹ء (ii) ۱۶۱۲ء (iii) ۱۶۱۵ء (iv) ۱۵۰۳ء

(۲) قطب شاہی سلطنت کا بانی کون تھا؟

(i) سلطان قلی (ii) جمشید قلی (iii) عبد اللہ قطب شاہ (iv) محمد قلی قطب شاہ

(۳) ”خوش نامہ“ کس کی تخلیق ہے؟

(i) ملا وجہی (ii) ملا غواصی

(iii) ملا نصرقی (iv) شاہ میراں جی شمس العشاق

(۴) مثنوی ”کدم راء پدم راء“ کس نے لکھی؟

(i) ابن نشاطی (ii) قطب الدین (iii) فخر الدین نظامی (iv) فیروز بیدری

(۵) ”سیف الملک و بدیع الجمال“ کس کی تخلیق ہے؟

(i) ملا وجہی (ii) ملا نصرقی

(iii) ملا غواصی (iv) شاہ برہان الدین جانم

P.T.O.

- (۶) گولکنڈہ کس سلطنت کا پایہ تخت رہا؟
- (i) بہمنی (ii) نظام شاہی (iii) عادل شاہی (iv) قطب شاہی
- (۷) ”شہادت الحقیقت“ کس کی تخلیق ہے؟
- (i) شاہ امین الدین اعلیٰ (ii) ملا غواصی
- (iii) شاہ میراں جی شمس العشاق (iv) فیروز بیدری
- (۸) دکن میں اردو، یہ تصنیف کس نے لکھی؟
- (i) محمود شیرانی (ii) نصیر الدین ہاشمی (iii) اعجاز حسین (iv) جمیل جالبی
- (۹) عبد اللہ قطب شاہ کے خاص مقربین کون تھے؟
- (i) سید محمد حسینی (ii) سید بلائی
- (iii) سید میراں ہاشمی (iv) ضیاء الدین بخشئی
- (۱۰) محمد قلی قطب شاہ کا ابتدائی تخلص کیا تھا؟
- (i) معانی (ii) شاہی (iii) ترکمان (iv) قطب شاہ

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات میں سے کوئی پانچ جوابات لکھئے :

- (۱) ملا غواصی کے تصانیف کے نام لکھئے۔
- (۲) قطب شاہی سلاطین کے نام لکھئے۔
- (۳) شہنوی ”کدم راؤ پدم راؤ“ کی ہیئت کے بارے میں مختصر لکھئے۔
- (۴) شاہ میراں جی شمس العشاق ”کب اور کہاں پیدا ہوئے؟
- (۵) قصیدے کے اجزائے ترکیبی لکھئے۔
- (۶) شہنوی کی تعریف بیان کیجئے۔

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) عہد قطب شاہی کے سیاسی اور تہذیبی پس منظر پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق کی تصنیف ”خوش نامہ“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۳) فیروز بیدری کی تصنیف ”پرت نامہ“ کا خلاصہ لکھئے۔

10

۴. اردو نثری ادب میں ملا وجہی کی تصنیف ”سب رس“ کی اہمیت مفصل واضح کیجئے۔

یا

قطب شاہی دور میں قصیدہ گوئی کا جائزہ لیجئے۔

10

۵. ”شاہ میراں جی شمس العشاق کے کلام میں صوفیانہ خیالات کی عکاسی نظر آتی ہے“۔ اس قول

کی روشنی میں شاہ میراں جی کی ادبی خدمات کا مفصل جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr. C) (Paper – II) (Old)
Economics of Growth and Development**

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : **10**
- 1) New Economic policy was adopted in
a) 1981 b) 1991 c) 2001 d) 2011
 - 2) _____ is the prominent feature of new economic policy.
a) Liberalisation b) Privatization
c) Globalisation d) All the above
 - 3) _____ is suppose to be the backbone of Indian economy.
a) Agriculture b) Industry c) Trade d) Transport.
 - 4) _____ is the characteristic of small scale industries.
a) Employment generation
b) Labour intensive technique
c) Less investment
d) All the above
 - 5) W.T.O. is related with _____ sector.
a) Agriculture b) Industry
c) Trade d) None of the above
 - 6) _____ designs monetary policy in India.
a) R.B.I. b) S.B.I.
c) C.B.I. d) None of the above
 - 7) Monetary policy is related with
a) Money supply b) Labour supply
c) Supply of commodities d) None of the above

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत।

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करून विधाने पूर्ण लिहा.

१०

१) नविन आर्थिक धोरणाचा _____ या वर्षी स्वीकार करण्यात आला.

अ) १९८१ ब) १९९१ क) २००१ ड) २०११

२) _____ हे नविन आर्थिक धोरणाचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.

अ) उदारीकरण ब) खाजगीकरण क) जागतिकीकरण ड) वरील सर्वे

३) _____ हा भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा समजला जातो.

अ) शेती ब) उद्योग क) व्यापार ड) वाहतूक

४) _____ हे लघू उद्योग संस्थाने वैशिष्ट्य आहे.

अ) रोजगार निर्मिती ब) श्रमप्रधान उत्पादन तंत्र
क) कमी गुंतवणूक ड) वरील सर्वे

५) डब्ल्यू.टि.ओ. _____ क्षेत्राशी संबंधित आहे.

अ) शेती ब) उद्योग क) व्यापार ड) वरील पैकी नाही

६) भारतात मौद्रिक धोरणाची आखणी _____ करते.

अ) आर.बी.आय. ब) एस.बी.आय क) सी.बी.आय. ड) वरील पैकी नाही

७) मौद्रिक धोरण _____ शी संबंधित आहे.

अ) पैशाचा पूरवठा ब) श्रमाचा पूरवठा क) वस्तुंचा पूरवठा ड) वरील पैकी नाही

८) _____ हे वित्तीय धोरणाचे साधन आहे.

अ) कर ब) सार्वजनिक खर्च क) अंदाजपत्रक ड) वरील सर्वे

९) _____ यांनी आर्थिक विकासातील वित्तीय धोरणाचा महत्वाचा भूमिकेवर भर दिला.

अ) ऑडम स्मीथ ब) डेव्हिड रिकार्डो क) जे.एम.केन्स ड) वरील पैकी नाही

१०) _____ हा कोणत्याही क्षेत्रातील गुंतवणूकी करिता निकष मानला जातो.

अ) रोजगार निर्मिती ब) राष्ट्रीय उत्पन्नात योगदान
क) अ आणि ब ड) वरील पैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) : ८
- १) नविन शेतीतंत्रज्ञान म्हणजे काय ?
 - २) विकसनशील राष्ट्रातील औद्योगिककरणाचे महत्व स्पष्ट करा.
 - ३) उत्पादनतंत्राची निवड आणि रोजगार यातील संबंध स्पष्ट करा.
 - ४) गॅट म्हणजे काय ?
 - ५) मौद्रिक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.
 - ६) प्रकल्प मूल्यांकनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
३. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) औद्योगिककरणाची संरचना
 - २) उत्पादन तंत्राची निवड
 - ३) जागतिक व्यापार संघटना
 - ४) विकसनशील देशातील वित्तीय धोरणाची भूमिका.
 - ५) विदेशी ऋण उभारणीचा भार
 - ६) खर्च-लाभ विश्लेषण
४. खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- अ) भारतीय शेतीवरील जागतिकीकरणाचा परीणाम सांगा.
- किंवा**
- ब) विकसनशील राष्ट्रातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या विविध घडामोडींची चर्चा करा.
५. लहान प्रमाणावरील उत्पादन आणि मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादन यांच्या कार्यक्षमतेची चर्चा करा. १०
-

SLR-C – 74

Seat
No.

M.A. Part – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – II) (Old)
मराठी भाषा संवाद व उपयोजन

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) 'बहुजन हिताय बहुजन सुखाय' हे ब्रिदवाक्य कोणाचे आहे ?
(आकाशवाणी/ दूरचित्रवाणी/ एकमत/ संचार)
- २) नभोनाट्याचे लघुरूप म्हणजे काय ?
(उद्घोषणा/ मुलाखत/ परिसंवाद/ श्रुतिका)
- ३) नाट्यात्मकता हा महत्त्वाचा विशेष कोणाचा आहे ?
(नाटक/ काव्य/ बातमी/ भाषण)
- ४) तमाशाची सुरुवात कशाने होती ?
(गण/ गौळण/ बतावणी/ पग)
- ५) जगभरातील छोट्या नेटवर्कसना जोडणारे मोठे नेटवर्क म्हणजे काय ?
(ई-लर्निंग/ ई-कॉमर्स/ पेज/ इंटरनेट)
- ६) वारकरी कीर्तन परंपरा कोणापासून सुरू झाली ?
(नामदेव/ एकनाथ/ ज्ञानेश्वर/ तुकाराम)
- ७) 'पारंपरिक मराठी तमाशा आणि आधुनिक वगनाट्य' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
(वि.द. साठे/ विश्वनाथ शिंदे/ ल.रा.नसिराबादकर/ रवींद्र कुलकर्णी)
- ८) आकाशवाणी हे माध्यम कशा स्वरूपाचे आहे ?
(दृश्य/ श्राव्य/ दृकश्राव्य/ मुद्रित)
- ९) लोकरंगभूमीशी निगडित माध्यम कोणते ?
(बातमीपत्र/ जाहिरात/ पुराण/ वृत्तपत्र)
- १०) देशांतर्गत सेवेसाठी आकाशवाणीने कोणता विभाग सुरू केला ?
(समाचार सेवा विभाग/ एकस्टर्नल सर्व्हिसेस डिव्हिजन/ ऑल इंडिया रिडिओ/ पूलकॉपी)

P.T.O.

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : १०
- १) बातमी म्हणजे काय ?
 - २) प्रवचनाची वैशिष्ट्ये सांगा ?
 - ३) उद्घोषणा म्हणजे काय ?
 - ४) लोकशिक्षणात्मक कार्यक्रमाचे स्वरूप लिहा.
 - ५) कीर्तनाचे प्रकार सांगा.
 - ६) एकांकिका संहिता लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) : १०
- १) भाषण व परिसंवाद यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.
 - २) लोकनाट्याचे स्वरूप विशद करा.
 - ३) इंटरनेटचे स्वरूप व मर्यादा सांगा.
४. दूरचित्रवाणी वरील सामाजिक व सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे स्वरूप व विशिष्ट्ये सांगा. १०
- किंवा**
- आकाशवाणी माध्यमाचे स्वरूप स्पष्ट करून त्याच्या मर्यादा सांगा.
५. नाटकाची संहिता व प्रयोग याचे स्वरूप विशद करा. १०
-

SLR-C – 75

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper – II) (Old)
भाषा विज्ञान एवं हिंदी भाषा

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य हैं।
२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

१. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। १०

१) हिंदी का केंद्रीय स्वर _____ है।

अ) अ ब) इ क) उ ड) ए

२) देवनागरी लिपि को विनोबा भावे जी ने _____ नाम दिया।

अ) नंदिनागरी ब) नागर क) लोकनागर ड) देवनागरी

३) राजस्थानी की _____ बोली नहीं है।

अ) मारवाडी ब) बघेली क) नेवानी ड) मालवी

४) देवनागरी लिपि को राष्ट्रलिपि के रूप में _____ में स्वीकारा गया।

अ) 14 सितंबर, 1949 ब) 17 सितंबर, 1949

क) 14 अगस्त, 1949 ड) 17 अगस्त, 1949

५) कन्नौजी बोली का केंद्र _____ है।

अ) कन्नौज ब) इटवा क) कानपुर ड) फर्रुखाबाद

६) 'जातक' ग्रंथ _____ भाषा का है।

अ) संस्कृत ब) प्राकृत क) पाली ड) अपभ्रंश

P.T.O.

- ७) साहित्य की दृष्टि से _____ सर्वोत्कृष्ट भाषा है ।
 अ) ब्रज ब) अवधी क) लहँदा ड) अपभ्रंश
- ८) ध्वनि के अनुरूप संकेतों की दृष्टि से _____ लिपि सर्वश्रेष्ठ है ।
 अ) ब्राह्मी ब) खरोष्ठी क) देवनागरी ड) गुरुमुखी
- ९) संस्कृत से आये हिन्दी शब्द को _____ कहते हैं ।
 अ) तत्सम ब) तद्भव क) अर्ध-तत्सम ड) देशज
- १०) खड़ीबोली का विकास _____ से हुआ ।
 अ) पूर्वी हिंदी ब) राजस्थानी क) पश्चिमी हिन्दी ड) बंगाली

२. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए : (६ में से ५)

१०

- १) पश्चिमी हिन्दी का क्षेत्र बताकर, उसके बोलियों के नाम बताइए ।
 २) 'आन्विति' किसे कहते हैं ?
 ३) 'समास' किसे कहते हैं ? सोदाहरण बताइए ।
 ४) अपभ्रंश के लिए प्राचीन ग्रंथों में कौन-कौन से नाम प्राप्त होते हैं ?
 ५) देवनागरी लिपि के तीन दोष बताइए ।
 ६) पालि के तीन रचनाकार और उनकी रचनाएँ बताइए ।

३. टिप्पणियाँ लिखिए (३ में से २) :

१०

- १) ब्राह्मी लिपि
 २) वैदिक संस्कृत
 ३) आधुनिक भारतीय आर्यभाषा ग्रियर्सन का वर्गीकरण.

४. प्राचीन भारतीय आर्यभाषाओं में से वैदिक और लौकिक संस्कृत की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए ।

१०

अथवा

हिन्दी शब्द रचना के प्रत्यय और समास को स्पष्ट कीजिए ।

५. देवनागरी लिपि विकास बताते हुए, उसके मानकीकरण को स्पष्ट कीजिए ।

१०

SLR-C – 78

Seat	
No.	

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Old) (Paper – II)
Afsanvi Nasr ka Mutalea

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All** questions are **compulsory**.

ii) Figures to the **left** indicate **full** marks.

10

1. صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (۱) ترقی پسند تحریک کے پہلے اجلاس کے صدر کون تھے؟
(i) کرشن چندر
(ii) راجندر سنگھ بیدی
(iii) منشی پریم چند
(iv) سجاد حیدر یلدرم
- (۲) ”پریم چند نے محنت کش عوام کو افسانے کا ہیرو بنایا ہے۔“ یہ قول کس کا ہے؟
(i) پروفیسر قمر رئیس
(ii) پروفیسر محمد حسن
(iii) احتشام حسین
(iv) احمد ندیم قاسمی
- (۳) اردو میں مختصر افسانے کی روایت کس صدی میں ہوئی؟
(i) انیسویں صدی
(ii) سولہویں صدی
(iii) بیسویں صدی
(iv) اٹھارہویں صدی
- (۴) کس افسانہ نگار میں جنسی پہلو نظر آتا ہے؟
(i) قرۃ العین حیدر
(ii) راجندر سنگھ بیدی
(iii) کرشن چندر
(iv) سعادت حسن منٹو

P.T.O.

- (۵) پریم چند کے اس افسانے کا نام بتائیے جو تقریباً ۲۴ گھنٹے کے واقعات پر مشتمل ہے؟
- (i) نمک کا داروغہ
(ii) بڑے گھر کی بیٹی
(iii) کفن
(iv) عیدگاہ
- (۶) ”کالی شلوار“ اس افسانے کے مصنف کا نام لکھئے۔
- (i) پریم چند
(ii) حیات اللہ انصاری
(iii) سجاد حیدر یلدرم
(iv) سعادت حسن منٹو
- (۷) وہ کون سا ڈرامہ نگار ہے جسے ہندوستان کا شیکسپیر کہا گیا ہے؟
- (i) امتیاز علی تاج
(ii) آغا حشر
(iii) شمیم حنفی
(iv) حبیب تنویر
- (۸) ترقی پسند تحریک پر کس فلسفے کا اثر رہا ہے؟
- (i) رومانیت
(ii) اشتراکیت
(iii) وجودیت
(iv) مظہریت
- (۹) ”اپنے دکھ مجھے دے دو“ کس کا افسانہ ہے؟
- (i) سعادت حسن منٹو
(ii) راجندر سنگھ بیدی
(iii) عصمت چغتائی
(iv) کرشن چندر
- (۱۰) ”چوتھی کا جوڑ“ یہ افسانہ کس نے تخلیق کیا ہے؟
- (i) قرۃ العین حیدر
(ii) عصمت چغتائی
(iii) منشی پریم چند
(iv) علی عباس حسینی

10

۲. مختصر جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) منشی پریم چند کا اصل نام لکھئے اور پہلا افسانوی مجموعہ کا نام بتائیے۔
- (۲) آزادی کے بعد اشتیاق احمد قریشی کے کوئی دو اسٹیج ڈراموں کے نام لکھئے۔
- (۳) افسانے کی تعریف لکھئے۔
- (۴) افسانہ 'کفن' کے کرداروں کے نام بتائیے۔
- (۵) عصمت چغتائی کے کوئی دو افسانوں کے نام لکھئے۔
- (۶) کرشن چندر کے کوئی دو افسانوں کے نام بتائیے۔

10

۳. مختصر نوٹ لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) حبیب تنویر کا تعارف
- (۲) سعادت حسن منٹو
- (۳) کرشن چندر

۱۰ راجندر سنگھ بیدی کا مشہور افسانہ "اپنے دکھ مجھے دے دو" کی ادبی و فنی خوبیوں پر روشنی ڈالئے۔

یا

منشی پریم چند کا افسانہ "کفن" کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

10

۵. اردو ڈرامے کے آغاز و ارتقاء پر مفصل روشنی ڈالئے۔

VII) On whose behalf the Alma-Ata declaration of 'Health for all by 2000 A.D.' was signed ?

- A) UNO B) UNESCO C) UNICEF D) WHO

VIII) Identify the author of the book entitled 'Doctors and Nurses : A study in occupational role structure'.

- A) T. K. Oommen B) Madhu Nagla C) S.C. Basu D) Veena Bhasin

IX) Who is supposed to be the 'Friend Philosopher and Guide' to the patient ?

- A) Doctor B) Para-Medical C) Nurse D) Inmate

X) Which of the article number of the Constitution requires the improvement of public health to be among the primary duties of the state ?

- A) Article – 39 B) Article – 47 C) Article – 25 D) Article – 03

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

I) What are the important formal organisational components of hospital ?

II) Which are three components interrelated in the system of relationship in hospital organisation ?

III) When the Prevention of Food Adulteration Act was amended ?

IV) Under whose Chairmanship in 1961 the 'Health Survey and Planning Committee' was formed ?

V) What are the types of hospitals ?

VI) How the Anganwadi workers perform their role in Public Health Care System ?

3. Write short notes on **any four** : **12**

I) Specialized hospitals.

II) Role of medical social workers.

III) Food and Drug Adulteration.

IV) Consumer Protection Act.

V) Health Programmes in India.

VI) Rural hospitals.

4. Answer **any one** of the following : **10**

A) Explain the structure-functional aspects of hospital organisation.

OR

B) Elaborate the meaning of community health and discuss the community health problems in India.

5. Evaluate the role of Medical Council of India and Indian Medical Association. **10**

- VIII) 'डॉक्टर्स अँड नर्सेस : स्टडी इन ऑक्युपेशनल रोल स्ट्रक्चर' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
 अ) टी. के. ओमेन ब) मधु नागला क) एस्. सी. बसू ड) वीणा भसीन
- IX) रुग्णासाठी 'मित्र तत्वज्ञ आणि मार्गदर्शक' म्हणून कोणाचा उल्लेख केळा जातो ?
 अ) डॉक्टर ब) संलग्न वैद्यक क) नर्स ड) सहरुण
- X) घटनेतील कोणत्या कलमाच्या आधारे राज्यांचे प्राथमिक कर्तव्य या नात्याने सार्वजनिक आरोग्य सुधारणा करणे गरजेचे असते ?
 अ) कलम - ३९ ब) कलम - ४७ क) कलम - २५ ड) कलम - ०३

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- I) रुग्णालयाचे महत्वाचे औपचारिक संघटनात्मक घटक कोणते असतात ?
- II) रुग्णालय संघटनेतील संबंध व्यवस्थेमध्ये तीन परस्पर संबंधित घटक कोणते असतात ?
- III) अन्न भेसळे प्रतिबंधक कायद्यात सुधारणा केव्हा करण्यात आली ?
- IV) १९६१ मध्ये कोणाच्या अध्यक्षतेखाली 'हेल्थ सर्व्हे अँड प्लॉनिंग कमिटी' ची स्थापना करण्यात आली ?
- V) रुग्णालयाचे प्रकार कोणते आहेत ?
- VI) सार्वजनिक आरोग्य सेवा व्यवस्थेत अंगणवाडी कार्यकर्ता त्यांची भूमिका कशी पार पाडतात ?

३. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा.

१२

- I) विशेष्य रुग्णालये.
- II) वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्तांची भूमिका.
- III) अन्न व औषध भेसळ .
- IV) ग्राहक संरक्षण कायदा.
- V) भारतातील आरोग्यविषयक कार्यक्रम.
- VI) ग्रामीण रुग्णालये.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) रुग्णालय संघटनेचे संरचनात्मक कार्यात्मक घटक स्पष्ट करा.

किंवा

ब) सामुदायिक आरोग्याचा अर्थ स्पष्ट करा आणि भारतातील सामुदायिक आरोग्याच्या प्रश्नांची चर्चा करा.

५. मेडिकल कौन्सिल ऑफ इंडिया आणि इंडियन मेडिकल असोसिएशनच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper No. – III) (Old)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10

1) कम्प्यूटर यह एक _____ है।

अ) मशीन ब) बिजली क) कॉपी ड) डिश

2) कम्प्यूटर में _____ नहीं होती।

अ) स्मरणशक्ति ब) कल्पनाशक्ति क) आकलनशक्ति ड) ज्ञानशक्ति

3) इंटरनेट सुविधा का उपयोग करने के लिए जिन स्फॉटवेयरों का प्रयोग कम्प्यूटर में किया जाता है, वे _____ कहलाते हैं।

अ) ब्राऊजर ब) लिंक क) मॉडम ड) हार्डवेयर

4) मेल भेजने और पानेवाले दोनों के कम्प्यूटर में _____ का कनेक्शन होना आवश्यक है।

अ) नेटवर्क ब) केबल क) डिश ड) लिंक

5) जनसंचार का _____ यह श्राव्य माध्यम है।

अ) टेलिविजन ब) रेडिओ क) समाचारपत्र ड) प्रेस

6) समाचार लेखन में _____ का होना अत्यंत आवश्यक है।

अ) अस्पष्टता ब) नवीनता क) अवास्तवता ड) अशुद्धता

- 7) साक्षात्कार लेखन में _____ महत्वपूर्ण होती है ।
 अ) नियमावली ब) प्रश्नावली क) दानावली ड) ज्ञानावली
- 8) टेलिविजन यह एक _____ माध्यम है ।
 अ) श्राव्य ब) दृक-श्राव्य क) नियतश्राव्य ड) अर्ध-श्राव्य
- 9) रेडिओ नाटक का अनुभव हमें _____ शक्ति से होता है ।
 अ) दर्शन ब) श्रवण क) मनन ड) विचार
- 10) _____ पर सबसे अधिक धारावाहिक प्रसारित किए जाते हैं ।
 अ) रेडिओ ब) दूरदर्शन क) इंटरनेट ड) संगणक

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए (6 में से 5) : 10

- 1) हार्डवेयर किसे कहते हैं ?
- 2) 'कुंजीपटल' किसे कहते हैं ?
- 3) इंटरनेट के दो उपकरणों का परिचय दीजिए ।
- 4) सॉफ्टवेयर किसे कहा जाता है ?
- 5) 'नेटस्केप' किसे कहते हैं ?
- 6) ई-मेल कैसे किया जाता है ?

3. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए (तीन में से दो) : 10

- 1) इंटरनेट प्रयोगविधि को स्पष्ट कीजिए ।
- 2) मुद्रित भाषा की प्रकृति पर प्रकाश डालिए ।
- 3) समाचार लेखन में शीर्षक की संरचना को स्पष्ट कीजिए ।

4. वेब पब्लिशिंग का परिचय देकर महत्व को स्पष्ट कीजिए । 10

अथवा

इलेक्ट्रॉनिक माध्यमों में से रेडिओ नाटक पर प्रकाश डालिए ।

5. समाचार के तत्वों पर विस्तार से प्रकाश डालिए । 10

SLR-C – 86

Seat
No.

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA (Paper – III) (Old)
Western Criticism and Prosody**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

೧. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

೧) ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರಸನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದಕ

ಅ) ಪ್ಲೇಟೋ

ಆ) ಇಲಿಯಟ್

ಇ) ಕ್ರೋಚೆ

ಈ) ಕುವೆಂಪು

೨) ಪ್ಲೇಟೋ _____ ಒಬ್ಬ.

ಅ) ಕವಿ

ಆ) ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ

ಇ) ನಟ

ಈ) ರಾಜ

೩) ನಜಭಜಜಂಜರಂ ಬಗೆಗೊಳುತ್ತಿರೆ

ಅ) ತ್ರಿಪದಿ

ಆ) ಸೃಗ್ಧರೆ

ಇ) ಚಂಪಕ

ಈ) ತ್ರಿಪದಿರಾಜ

೪) ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳು

ಅ) ನಾಲ್ಕು

ಆ) ಐದು

ಇ) ಆರು

ಈ) ಎಂಟು

೫) 'ಮ' ಗಣ _____

ಅ) ಾಾಾಾ

ಆ) ---

ಇ) - ಾ -

ಈ) ಾ - ಾ

೬) ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ _____ ಸಾಲುಗಳಿವೆ.

ಅ) ಮೂರು

ಆ) ಎರಡು

ಇ) ನಾಲ್ಕು

ಈ) ಆರು

೭) ಸರಳ ರಗಳೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಆ) ಕಣವಿ

ಇ) ಕುವೆಂಪು

ಈ) ಪೊನ್ನ

೮) ಅಷ್ಟಷಟ್ಪದಿ ಎಂದರೆ

ಅ) ಷಟ್ಪದಿ

ಆ) ಸುನೀತ

ಇ) ಸಾಂಗತ್ಯ

ಈ) ರಗಳೆ

P.T.O.

೯) ಮಂದಾನಿಲ ಇದು

ಅ) ಗಾಳಿ

ಆ) ರಗಳೆ

ಇ) ಕಥೆ

ಈ) ನಾಟಕ

೧೦) ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ _____ ಲೇಖಕರು.

ಅ) ಅನಕೈ

ಆ) ಇನಾಂದಾರ್

ಇ) ಕೈಲಾಸಂ

ಈ) ಕರ್ಕಿ

೨. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

೧) ಇಲಿಯೆಟ್‌ನ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಯಾವುದು ?

೨) ಕ್ರೋಚೆನ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಯಾವುದು ?

೩) ಯತಿ ಎಂದರೇನು ?

೪) ರಗಳೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಯಾವುವು ?

೫) ತ್ರಿಪದಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ

೬) ಅನಾಗತ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣ.

೩. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

೧) ಸಾಂಗತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೨) ತ್ರಿಪದಿಯ ಲಕ್ಷ್ಯ-ಲಕ್ಷಣ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿರಿ.

೩) ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳು ಯಾವುವು ?

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

೧) ಅರಿಸ್ವಾಟಲನ ಅನುಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

೨) ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನಿರಸನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

೫. ರಗಳೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

10

Seat	
No.	

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Entire) (Old)
Ghair Afsanvi Adab (Paper – III)

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks.*

10

1. موزوں متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(1) چند ہم عصر کے مصنف _____ ہیں۔

(مولوی عبد الحق مولانا شبلی نعمانی سر سید احمد خان ابوالکلام آزاد)

(2) کوئی پندرہ سال ہوتے ہیں خواجہ صاحب ہی کی تحریک سے _____ کانفرنس کے چند صیغہ الگ الگ ہوئے۔

(آل انڈیا کانگریس کمیٹی آل انڈیا مسلم فرنٹ)

(آل انڈیا تعلیمی کمیٹی آل انڈیا ایجوکیشنل کانفرنس)

(3) حیدرآباد سے جانے کے بعد انہوں نے اپنی زندگی قومی کاموں کے لئے وقف کردی تھی۔
_____ اُن کے حوالے کردی گئی تھی۔

(آل انڈیا ایجوکیشنل سوسائٹی آل انڈیا مسلم لیگ)

(آل انڈیا کانگریس آل انڈیا ایجوکیشنل کمیٹی)

(4) _____ مقبرہ رابعہ درانی اورنگ آباد دکن کے باغ میں مالی تھا۔

(نام دیو رام دیو بلدیو ناگ دیو)

- (5) خواجہ صاحب عقائد کی رو سے بگے _____ تھے لیکن ان میں تعصب نہ تھا۔
(سنی تبلیغی لاندھب شیعہ)
- (6) غبارِ خاطر _____ کے تحریر کردہ خطوط کا مجموعہ ہے۔
(غالب اقبال سرسید)
- (۷) صوفیائے کرام نے _____ زبان کو تبلیغِ اسلام کا ذریعہ بنایا۔
(فارسی ، ترکی ، عربی ، اُردو)
- (۸) بہمنی دور کے زوال بعد بیجاپور میں _____ حکومت قائم ہوئی۔
(نظام شاہی ، قطب شاہی ، عادل شاہی ، برید شاہی)
- (۹) ”تذکرۃ الملوک“ _____ کی تخلیق ہے۔
(رفیع الدین شیرازی ، سعدی شیرازی ، علامہ نور الدین ظہوری ، محمد قاسم فرشتہ)
- (۱۰) ”دکن میں اردو“ _____ کی شاہکار تصنیف ہے۔
(نصیر الدین ہاشمی ، میراں ہاشمی ، محی الدین قادری زور ، جمیل جالبی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) خواجہ بندہ نوازؒ کا مسلک لکھئے۔
- (۲) علی عادل شاہ ثانی شاہیؒ کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟
- (۳) شاہ برہان الدین خانمؒ کے نثری تصانیف کے نام بتائیے۔
- (۴) مثنوی ”گلشنِ عشق“ کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (۵) ”قصیدہ“ کی اصطلاح لکھئے۔
- (۶) ”مثنوی“ کی تعریف بیان کیجئے۔

10 ۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) بہمنی دور کے سیاسی ، سماجی اور تاریخی حالات پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) حضرت خواجہ بندہ نوازؒ کے حالات سفر دہلی تادکن۔
- (۳) پایہ تخت کی تبدیلی کے کیا اثرات ہوئے؟ واضح کیجئے۔

10 ۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) شہنوی ”چندر بدن و ماہ یار“ کا تشیدی و لسانی جائزہ لیجئے۔
- (۲) کلمۃ الاسرار“ کا فنی و لسانی جائزہ لیجئے۔

10 ۵. ملک الشعراء، ملا نصرانی کے ادبی خدمات پر مفصل نوٹ لکھئے۔

Seat No.	
----------	--

**M.A. I (Semester – II) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Old)
Urban Society in India (Gr. E-1 Paper – II)**

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10
- I) The loudness of noise is measured in
A) meters B) centimeters C) decibles D) kilometers
- II) In which city the 'Slums' are known as 'Bastis' ?
A) Chennai B) Mumbai C) Kanpur D) Pune
- III) Where for the first time AIDS was detected ?
A) India B) Russia C) America D) England
- IV) The cities which have been developed since long time are known as
A) created cities B) natural cities
C) colonial cities D) emerging cities
- V) The migration within the district is called as
A) short-distance migration
B) medium-distance migration
C) long-distance migration
D) life-time migration
- VI) In India first case of HIV infection was reported in
A) 1984 B) 1986 C) 1996 D) 2004
- VII) Mostly housing problem appears in
A) rural community B) tribal community
C) urban community D) all above

- VIII) In which year 'Suppression of Immoral Traffic Act' is passed ?
A) 1923 B) 1974 C) 1956 D) 1970
- IX) Which of the following is known as industrial city ?
A) Varanasi B) Kanpur
C) Gaya D) None of above
- X) '5th June' is celebrated as
A) World AIDS Day
B) World Population Day
C) World Environment Day
D) None of above

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- I) What is need to classify urban cities ?
II) What is internal migration ?
III) What is the impact of urbanization on religion ?
IV) What is meaning of routine physical planning ?
V) What is the pull theory of urbanization ?
VI) Which are the causes of drug adiction ?
3. Write shorts notes (**any four**) : **12**
- I) Historical cities
II) Marriage migration of female
III) Causes of housing problem
IV) Meteropolitan planning
V) Impact of urbanization on class
VI) Need of classification of urban cities.
4. A) What is AIDS and explain causes and remedial measures of AIDS ? **10**
OR
B) What is urban planning and explain factors affecting urban planning ?
5. What is migration ? Explain types of migration streams in India. **10**

मराठी रुपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

II) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न.

10

I) आवाजाची तिब्रता _____ मध्ये मोजली जाते.

अ) मीटर

ब) सेंटिमिटर

क) डेसिबल

ड) किलोमिटर

II) कोणत्या शहरात 'झोपडपट्टी' ला 'बस्ती' या नावाने ओळखले जाते ?

अ) चेन्नई

ब) मुंबई

क) कानपूर

ड) पूणे

III) एड्सचे निदान सर्वप्रथम कोठे झाले ?

अ) भारत

ब) रशिया

क) अमेरिका

ड) इंग्लंड

IV) प्रदिर्घ कालापासून विकसीत झालेल्या शहरांना कोणत्या नावाने ओळखले जाते ?

अ) निर्मित शहरे

ब) नैसर्गिक शहरे

क) वसाहतरीण शहरे

ड) उदयास येणारी शहरे

V) जिल्ह्यांतर्गत होणाऱ्या स्थलांतराला _____ म्हणतात.

अ) लघुअंतर स्थलांतर

ब) मध्यमअंतर स्थलांतर

क) दिर्घ अंतर स्थलांतर

ड) आजीवन स्थलांतर

VI) भारतामध्ये कोणत्या वर्षी एच.आय.व्ही. बाधित पहिला रुग्ण आढळला ?

अ) 1984

ब) 1986

क) 1996

ड) 2004

VII) घराची समस्या विशेषत्वाने _____ या ठिकाणी आढळते.

अ) ग्रामीण समुदाय

ब) आदिवासी समुदाय

क) नागरी समुदाय

ड) वरिल सर्व

VIII) 'अनैतिक व्यापारबंदी कायदा' _____ या साली संमत करण्यात आला ?

अ) 1923

ब) 1974

क) 1956

ड) 1970

IX) खालीलपैकी कोणते औद्योगिक शहर म्हणून ओळखले जाते ?

अ) वाराणसी ब) कानपूर क) गया ड) यापैकी नाही

X) 5 जून हा दिवस _____ म्हणून साजरा केल जातो.

अ) जागतिक एड्स दिन ब) जागतिक लेकसंख्या दिन
क) जागतिक पर्यावरण दिन ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

8

I) नागरी शहरांचे वर्गीकरण गरज का आहे ?

II) अंतर्गत स्थलांतर म्हणजे काय ?

III) नागरीकरणाचा धर्मावर कोणता प्रभाव आहे ?

IV) दैनंदिन भौतिक नियोजनाचा अर्थ काय आहे ?

V) नागरीकरणाचा आकर्षण सिद्धांत काय आहे ?

VI) अंमली पदार्थांच्या सेवनाची कारणे कोणती ?

3. टिपा लिहा (कोणतेही चार)

12

I) ऐतिहासिक शहरे

II) स्त्रियांचे विवाहाने होणारे स्थलांतर

III) निवासाच्या समस्येची कारणे

IV) महानगराचे नियोजन

V) नागरीकरणाचा वर्गावरिल प्रभाव

VI) नागरी शहरांच्या वर्गीकरणाची गरज.

4. अ) एड्स म्हणजे काय ? ते सांगून एड्सची कारणे व त्यावरिल उपाय स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) नागरी नियोजन म्हणजे काय ? ते सांगून नागरी नियोजनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

5. स्थलांतर म्हणजे काय ते सांगून भारतातील स्थलांतर प्रवाहाचे प्रकार स्पष्ट करा ?

10

SLR-C – 93

Seat
No.

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – IV) A (Old)
एका लेखकाचा अभ्यास : आधुनिक लेखक – भास्कर चंदनशिव

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m

सूचना : १) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

२) प्रश्नपत्रिकेवरील उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न (योग्य पर्याय निवडा)

१०

१) 'रानसय' या ललित लेखसंग्रहाचे प्रकाशन कोणी केले आहे ?

(शब्दालय/साकेत/मौज/सुविधा)

२) 'भूमी आणि भूमिका' या ग्रंथाची पहिली आवृत्ती कोणत्या साली प्रकाशित झाली ?

(१९९८/१९९२/१९९०/२०११)

३) 'फकिराचे अभंग: एक नौद' हा लेख कोणत्या ग्रंथात आहे ?

(भूमी आणि भूमिका/रानसय/नवी वारूळ/माती आणि मंथन)

४) 'चंद्रकुमार नलगे यांची कथा' हा लेख कोणत्या ग्रंथात आहे ?

(माती आणि मंथन/भूमी आणि भूमिका/ बिरडं/कथाकार चंदनशिव)

५) 'पोरकं झालेलं गाव' हा लेख कोणत्या संग्रहात आहे ?

(अंगारमाती/बिरडं/रानसय/नवी वारूळ)

६) भास्कर चंदनशिव कोणत्या ग्रंथास शेतकऱ्यांचा धर्मग्रंथ म्हणतात ?

(इशारा/सत्सार/शेतकऱ्याचा असूड/ब्राह्मणाचे कसब)

७) 'रानसय' ची प्रस्तावना कोणाची आहे ?

(गो.मा.पवार/द.ता.भोसले/एस.एस.भोसले/दिनकर भोसले)

८) 'मी पाहिलेला क्रांतिसिंह' मध्ये कोणाचे चित्रण आहे ?

(नाना पाटील/कर्मवीर भाऊराव पाटील/संत गाडगेबाबा/म. गांधी)

P.T.O.

९) 'शिरपत मामा' ही व्यक्तिरेखा कोणत्या संग्रहात आहे ?
(भूमी आणि भूमिका/रानसय/माती आणि मंथन/बिरडं)

१०) 'काट्यावरची पोटं' वरील लेख कोणत्या संग्रहात आहे ?
(भूमी आणि भूमिका/माती आणि मंथन/रानसय/बिरडं)

२. कोणत्याही पाच प्रश्नांची चार वाक्यांत उत्तरे लिहा :

१०

- १) 'रानसय' मधील शिरपत मामाची स्वभाववैशिष्ट्ये सांगा.
- २) 'धामाची भाकर घेऊ' चे आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.
- ३) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शेतकरीविषयक धोरण स्पष्ट करा.
- ४) भास्कर चंदनशिव अण्णा भाऊकडे कोणत्या दृष्टिकोणातून पाहतात ?
- ५) भास्कर चंदनशिवांची ग्रामीण साहित्याबद्दलची भूमिका स्पष्ट करा.
- ६) 'छळातून बळाकडे' या लेखाचे आशयसूत्र स्पष्ट करा.

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१०

- १) 'रानसय' चे भाषासौंदर्य उलगडून दाखवा.
- २) ग्रामीण आणि दलित साहित्याविषयीची भास्कर चंदनशिवांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ३) ग्रामीण साहित्यातील विद्रोही जाणिवा 'माती आणि मंथन' च्या आधारे स्पष्ट करा.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

- १) 'रानसय' मधील भूप्रदेशाचे स्वरूप सोदाहरण सांगा.
- २) 'भूमी आणि भूमिका' या ग्रंथातील भास्कर चंदनशिवांची भूमिका स्पष्ट करा.

५. साहित्यिक, समीक्षक आणि विचारवंत म्हणून भास्कर चंदनशिवांनी ग्रामीण आणि दलित साहित्याला महत्त्वपूर्ण योगदान आहे या विधानाची चर्चा करा.

१०

Seat
No.

M.A. I (Semester – II) Examination, 2014
Paper – IV : HINDI (Old)
व्यावसायिक वर्ग: पत्रकारिता प्रशिक्षण

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max.Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर प्रश्न के अंक दिए गए हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

1) 'मानव अधिकार' के अंतर्गत _____ नहीं आता।

- 1) स्वतंत्रता 2) न्याय 3) शांति स्थापना 4) दंड

2) सन् _____ ई.में पहली बार विलियम कैक्ट्स ने एक धार्मिक पुस्तक का विज्ञापन एक पत्रिका में प्रकाशित कराया।

- 1) 1480 2) 1580 3) 1840 4) 1850

3) 'प्रसार भारती' अधिनियम _____ में पारित हुआ।

- 1) 1955 2) 1956 3) 1957 4) 1990

4) 'विविध भारती' की स्थापना _____ में हुई।

- 1) 1957 2) 1967 3) 1977 4) 1987

5) दूरदर्शन का पहला प्रसारण 1959 में _____ से हुआ।

- 1) मुंबई 2) दिल्ली 3) कलकत्ता 4) बेंगलोर

6) 'कॉपी' को पढ़कर उसे _____ करने वाला प्रूफ रीडर कहलाता है।

- 1) संपादित 2) अधोरेखित 3) संशोधित 4) मुद्रित

7) आकाशवाणी तथा दूरदर्शन _____ के अधिनस्थ हैं।

- 1) विश्व भारती 2) लोक भारती 3) प्रसार भारती 4) जय भारती

- 8) 'फीचर' के लिए _____ पर्यायी शब्द है ।
 1) कॉन्फ्रेंस 2) रूपक 3) साक्षात्कार 4) भेंटवार्ता
- 9) 'फालोअप' के लिए हिंदी में _____ पर्यायी शब्द है ।
 1) अनुवर्तन 2) अनुगमन 3) अनुकरण 4) अभिव्यक्ति
- 10) ऑल इंडिया रेडिओ की स्थापना _____ में हुई ।
 1) 1933 2) 1934 3) 1935 4) 1936

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए : 10

- 1) साक्षात्कार किसे कहते हैं ?
- 2) इंटरनेट का परिचय दीजिए ।
- 3) विज्ञापन का महत्व बताइए ।
- 4) प्रसार भारती का परिचय दीजिए ।
- 5) मशीन प्रूफ किसे कहते हैं ?
- 6) ले-आऊट का महत्व समझाइए ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए : 10

- 1) खोजी पत्रकारिता की प्रक्रिया क्या होती है ?
- 2) प्रूफ शोधन किसे कहते हैं ?
- 3) रेडिओ पत्रकारिता की जानकारी दीजिए ।

4. आकाशवाणी के लिए समाचार लेखन का स्वरूप किस प्रकार होता है ? 10

अथवा

चतुर्थस्तंभ के रूप में पत्रकारिता का महत्व स्पष्ट कीजिए।

5. संपादकीय लेखन का महत्व विशद कीजिए। 10

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Sem. – I) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Gr. D. Paper – I)
Political Theory (Compulsory Paper)**

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Who wrote the book 'Grammar of Politics' ?
a) Graham Wallas b) Harold Laski
c) Locke d) Lenin
 - 2) Which Political Theories are known as Classical Political Theories ?
a) Indian b) Middle European
c) Greek and Roman d) Latin American
 - 3) Who wrote the book 'Who Governs' ?
a) Robert Dahl b) Almond c) Easton d) S. M. Lipset
 - 4) Which of the following book was written by Leo Strance ?
a) On Liberty b) City and Man
c) Modern Political Analysis d) Prison Notes
 - 5) Who said that political theories are declined ?
a) Alfred Cobben b) Hobbes
c) Locke d) Max Weber
 - 6) "Will not force is the base of the State" who said this ?
a) J. S. Mill b) T. H. Green c) Bentham d) Maxmullar
 - 7) The welknown thinker Hegal was known for
a) Materialistic thinker b) Realistic thinker
c) Metaphysical thinker d) Liberal thinker

- 8) 'The State and Revolution' who wrote this book ?
a) Lenin b) Stalin c) Engels d) Karl Marx
- 9) Who was propounder of cultural revolution ?
a) Mao b) Karl Marx
c) C. B. Macparson d) Schumpeter
- 10) Which of the following scholar was known as Neo Marxist ?
a) Karl Marx b) J. Hebermass
c) Hegal d) Bentham

2. Write short answer of **any four** of the following : **8**
- 1) Who was propounder of the concept 'Political man' ?
 - 2) Define Neo Marxism.
 - 3) Political Science and Value free.
 - 4) Name the grounds of Political obligation.
 - 5) What is liberal approach of the state ?
 - 6) Define political theory.
3. Write short note on **any four** of the following : **12**
- 1) Limitations of classical political theory
 - 2) Liberalism and views of J. S. Mill
 - 3) Nature of political theory
 - 4) Political power and influence
 - 5) Kinds of authority
 - 6) Basic features of democracy.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- A) Write an essay on decline of political theory.
- OR
- B) Explain the importance of classical political theory as a directive for practical politics.
5. Explain the concept legitimacy, political obligation, influence in light of political power. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'ग्रामर ऑफ पॉलिटिक्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) ग्रॅहम वालास ब) हॅरॉल्ड लास्की क) लॉक ड) लेनिन
- २) कोणत्या राजकीय सिद्धांताना अभिजात राजकीय सिद्धांत म्हटले जाते ?
अ) भारतीय ब) मध्य युरोपियन
क) ग्रीक व रोमन ड) लॅटिन अमेरिकन
- ३) 'हू गव्हर्न ?' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
अ) रॉबर्ट डाल ब) अल्मंड क) ईस्टन ड) एस. एम. लिपसेट
- ४) लिओ स्ट्रान्सने कोणते पुस्तक लिहिले ?
अ) ऑन लिबर्टी ब) सीटी अँड मॅन
क) मॉडर्न पोलिटिकल अँनेलेसिस ड) प्रिझन नोटस्
- ५) राजकीय सिद्धांताचा न्हास झाला, असे कोण म्हणाले ?
अ) आल्फ्रेड कॉबेन ब) हॉब्ज क) लॉक ड) मॅक्स वेबर
- ६) 'राज्याचा आधार शक्ती नसून इच्छा असतो' असे कोण म्हणाले ?
अ) जे. एस. मील ब) टी. एच. ग्रीन क) बेन्थॅम ड) मॅक्समूलर
- ७) प्रसिद्ध विचारवंत हेगेल हा कोणत्या कारणासाठी ओळखला जातो ?
अ) भौतिकवादी विचारवंत ब) व्यवहारवादी विचारवंत
क) आधिभौतिक विचारवंत ड) उदारमतवादी विचारवंत
- ८) 'द स्टेट अँड रेव्हल्यूशन' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
अ) लेनिन ब) स्टॉलिन क) एंजेल्स ड) कार्ल मार्क्स
- ९) सांस्कृतिक क्रांती या संकल्पनेचा मुख्य प्रवर्तक कोण ?
अ) माओ ब) कार्ल मार्क्स
क) सी. बी. मॅकपर्सन ड) शूंपीटर
- १०) खालीलपैकी कोणता विचारवंत हा नवमार्क्सवादी आहे ?
अ) कार्ल मार्क्स ब) जे. हेबरमास क) हेगेल ड) बेन्थॅम

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : ८
- १) 'राजकीय मानव' या संकल्पनेचा प्रवर्तक कोण आहे ?
 - २) नवमार्क्सवादाची व्याख्या द्या.
 - ३) राज्यशास्त्र व मूल्यविरहितता.
 - ४) राजकीय आबंधाचे आधार कोणते ?
 - ५) राज्याच्या उदारमतवादी दृष्टिकोन कोणता ?
 - ६) राजकीय सिद्धांताची व्याख्या करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) अभिजात राजकीय सिद्धांताच्या मर्यादा
 - २) उदारमतवाद व जे. एस. मल्लिचे विचार
 - ३) राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप
 - ४) राजकीय सत्ता व अधिकार
 - ५) अधिसत्तेचे प्रकार
 - ६) लोकशाहीचे मूलभूत आधार.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) राजकीय सिद्धांताच्या न्हासावर निबंध लिहा.
- किंवा**
- ब) व्यावहारिक राजकारणासाठी मार्गदर्शक म्हणून अभिजात राजकीय सिद्धांताचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५. राजकीय सत्तेच्या संदर्भात अधिमान्यता, आबंधन, प्रभाव या संकल्पना स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Sem. – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – IV) (Elective – Old)
19th Century American Literature

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following choosing the correct alternatives given below. **10**
- 1) "El Dorado" means a land of
a) Crimes b) Sins c) Tribals d) Wealth
 - 2) _____ was one of the American writers to infuse his writing with the Adamic Myth.
a) Eliot b) Whitman c) Frost d) James
 - 3) H. D. Thoreau kept a copy of the _____ with him during the summer.
a) Geeta b) Ramayana c) Illiad d) Quran
 - 4) Thoreau moved to his house at Walden Pond in
a) 1840 b) 1850 c) 1855 d) 1845
 - 5) "En mass", according to Whitman, means
a) elites b) common people
c) people departed d) wise people
 - 6) Poe's "To Science" is
a) an epic b) an elegy c) a sonnet d) an ode
 - 7) In "Hymn to Night" Long fellow compares night with his
a) rival b) beloved c) mother d) sister
 - 8) By 'Hieroglyphic' Whitman means _____
a) an obsolete being b) a tool
c) a sacred symbol d) a tattoo

9) Ligeia in “All Araf” is a Goddess of

- a) War b) Romance c) Harmony d) Justice

10) The essence of “A Psalm of Life” is

- a) Pessimism b) Optimism c) Disorder d) Melody

2. Answer the following questions briefly (**any five**) : **10**

- 1) What is the theme of Long fellow’s “Hawthorne” ?
- 2) Describe any two symbols in Poe’s “Ulalume”.
- 3) Bring out briefly the structure of Whitman’s “A Song of Myself”.
- 4) What inspired H. D. Thoreau to write “Walden” ?
- 5) What do you understand by “The American Dream” ?
- 6) Describe the theme of Poe’s “Dream Land”.

3. A) Write short notes (**any two**) : **6**

- 1) Transcendentalism in Thoreau’s “Walden”.
- 2) The first stanza in Whitman’s “A Song of Myself”.
- 3) The theme of Poe’s “The Raven”.

B) Answer in brief (**any two**) : **4**

- 1) How is Chaucer depicted in the poem “Chaucer” ?
- 2) Describe the setting in “The City in the Sea”.
- 3) Decode any two symbols in “A Song of Myself”.

4. A) Bring out a detailed appreciation of E. A. Poe’s “The Raven”.

OR

B) Elaborate Walt Whitman’s “A Song of Myself” as a poem of Man, Faith and Hope. **10**

5. Discuss H. D. Thoreau’s “Walden” in terms of the innovative experiments and practices leading to a self relevant life. **10**

Seat No.	
----------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH
Paper – IV : (Elective) (Old)
British Literature from Chaucer to the End of the 17th Century

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the following : **10**
- 1) Who is martyred at the court of vanity fair ?
a) Faithful b) Christian c) Hopeful d) Ignorance
 - 2) Dryden's approach to criticism is _____
a) Romantic b) Historical c) Classical d) Biographical
 - 3) Who fell in love with Mercy in The Pilgrim's Progress ?
a) Faithful b) Hopeful c) Demas d) Mr. Brisk
 - 4) Who is crites ?
a) Dryden b) Sir Robert Howard
c) Sir Charles Sedley d) Lord Buckhurst
 - 5) Love for Love was written as a response to _____
a) Love in Tub b) Love for Money
c) All for Love d) Love in Wood
 - 6) Lycidas was composed on the death of _____
a) A. H. Clough b) Edward King
c) Arthur Hallam d) Sidney
 - 7) What is Jeremy in Love for Love ?
a) Angelica's servant b) Benjamin Legend's servant
c) Valentine's servant d) Valentine's uncle

P.T.O.

8) The new Constitution of Japan to come into effect in _____ A.D.

A) 1944

B) 1945

C) 1946

D) 1947

9) In the Treaty of America and Japan (1969) _____ Island was given to Japan.

A) Okonava

B) Marshal

C) Carolin

D) Mariyana

10) In Japan _____ party was ruled 1955-1993 period.

A) People Republic

B) Liberal Democratic

C) Progressive

D) Communist

2. Write a short answer on **any four** of the following :

8

1) Write the name of political party in Japan.

2) What is the Far Eastern Commission ?

3) Explain Berlin-Rome-Tokiyo Axis treaty.

4) Write the name of Japanese main newspapers.

5) What are the objectives of new Nationalisms ?

6) Explain the Mac Arthur Plan.

3. Write short answers of the following (**any four**) :

12

1) Tanaka Government

2) Effect of imperialism in Japan

3) Portasdam conference

4) Social life of Japanese

5) Motor industry in Japan

6) Holy asset in Japan.

4. Discuss the work of political party in Japan.

10

OR

Explain the cultural development of Japan.

5. Describe the industrial and economic development of Japan.

10

9) इ. स. 1969 च्या अमेरिका जपान यांच्यातील करारानुसार _____ बेट जपानला दिले.

अ) ओकोनावा ब) मार्शल क) कॅरोलिना ड) मारीयाना

10) 1955-1993 या काळात जपानमध्ये _____ पक्ष सत्तेवर होता.

अ) पिपल रिपब्लिक ब) लिबरल डेमॉक्रॅटीक पार्टी
क) प्रोग्रेसिव्ह ड) कम्युनिस्ट

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

8

- 1) जपानमधील राजकीय पक्षाची नावे लिहा.
- 2) फार इस्टन समिती म्हणजे काय ?
- 3) बर्लिन-रोम-टोकिओ अक्ष कराराची माहिती द्या.
- 4) जपानमधील मुख्य वर्तमानपत्राची नावे लिहा.
- 5) नवीन राष्ट्रवादाची उद्दिष्टे कोणती ?
- 6) मॅक आर्थर योजनेची माहिती द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही चारची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

12

- 1) तानाका सरकार
- 2) जपानच्या साम्राज्यवादाचा परिणाम
- 3) पोर्टसडॅम परिषद
- 4) जपानचे सामाजिक जीवन
- 5) जपानमधील मोटार उद्योग
- 6) जपानचा पवित्र ठेवा (Holy asset in Japan).

4. जपानमधील राजकीय पक्षांच्या कार्याची चर्चा करा.

10

किंवा

जपानमधील सांस्कृतिक प्रगतीचे वर्णन करा.

5. जपानमधील औद्योगिक व आर्थिक प्रगतीचे वर्णन करा.

10

SLR-C – 107

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Gr. D – 1) (Paper – III)
Modern Indian Political Thought

Day and Date : Thursday, 20-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives :

10

- 1) Who wrote the book 'Why Socialism' ?
 - a) Ram Manohar Lohia
 - b) Comrade Dange
 - c) Comrade Randive
 - d) Jay Prakash Narayan
- 2) Poona Pact of 1932 was signed by _____
 - a) Dr. Ambedkar – Tilak
 - b) Dr. Ambedkar – M. Gandhi
 - c) Dr. Ambedkar – Ranade
 - d) Dr. Ambedkar – British
- 3) 'The Future of Indian Politics' this book written by _____ political thinker.
 - a) M. N. Roy
 - b) Karl Marx
 - c) M. K. Gandhi
 - d) No any
- 4) _____ and _____ were dissatisfied with Parliamentary democracy as representative system of Government.
 - a) Gandhi and Roy
 - b) Gandhi and Marx
 - c) Nehru and Gandhi
 - d) No any
- 5) _____ was associated with Abhinav Bharat.
 - a) V. D. Savarkar
 - b) M. K. Gandhi
 - c) M. G. Ranade
 - d) No any
- 6) Who define the concept "Wheel of History" ?
 - a) Dr. Ram Manohar Lohia
 - b) Dr. Radhakrishnan
 - c) Dr. B. R. Ambedkar
 - d) No any
- 7) _____ was stands for a federal type of World State.
 - a) M. N. Roy
 - b) Karl Marx
 - c) Ram Manohar Lohia
 - d) No any

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'समाजवाद का ?' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
अ) राम मनोहर लोहिया ब) कॉम्रेड डांगे
क) कॉम्रेड रणदिवे ड) जयप्रकाश नारायण
- २) पूना करार १९३२ यावर कोणाच्या स्वाक्षऱ्या आहेत ?
अ) डॉ. आंबेडकर - टिळक ब) डॉ. आंबेडकर - म. गांधी
क) डॉ. आंबेडकर - रानडे ड) डॉ. आंबेडकर - ब्रिटिश
- ३) "भारतीय राजकारणाचे भवितव्य" हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
अ) एम. एन. रॉय ब) कार्ल मार्क्स क) एम. के. गांधी ड) यापैकी नाही
- ४) _____ व _____ हे संसदीय लोकशाही व प्रातिनिधीक व्यवस्थेचे सरकारबाबत उदासीन होते.
अ) गांधी व रॉय ब) गांधी व मार्क्स क) नेहरू व गांधी ड) यापैकी नाही
- ५) _____ हे अभिनव भारत संघटनेशी संबंधित आहेत.
अ) वि. दा. सावरकर ब) म. गांधी
क) एम. जी. रानडे ड) यापैकी नाही
- ६) 'व्हिल ऑफ हिस्ट्री' ही संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) डॉ. राम मनोहर लोहिया ब) डॉ. राधाकृष्णन
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ड) यापैकी नाही
- ७) संघराज्यात्मक पद्धतीचे जागतिक राज्य असा आग्रह कोणी धरला ?
अ) एम. एन. रॉय ब) कार्ल मार्क्स
क) राम मनोहर लोहिया ड) यापैकी नाही
- ८) 'इंडिया विन्स फ्रीडम' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
अ) मौलाना आझाद ब) बॅरिस्टर जिना क) पी. जे. नेहरू ड) यापैकी नाही

१) चौखांबा अर्थात राज्याचे चार आधार हा सिद्धांत कोणी मांडला ?

अ) एम. एन. रॉय ब) डॉ. लोहिया क) विनोबा भावे ड) यापैकी नाही

१०) खालीलपैकी कोणी मार्क्सवादाच्या मर्यादा सांगितल्या ?

अ) कॉम्रेड रणदिवे ब) कॉ. डांगे क) लोहिया ड) एम. एन. रॉय

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) हिंदु राष्ट्रवाद म्हणजे काय ?

२) समग्र क्रांतीचा उद्देश काय आहे ?

३) लोहिया यांचा सप्त क्रांती सिद्धांत काय आहे ?

४) पाकिस्तानच्या निर्मितीमध्ये सर्वात मोठी भूमिका कोणत्या नेत्याची होती ?

५) मानवतावादाचे आधार कोणते ?

६) दलित समाजाचे नेते म्हणून कोणास ओळखले जातात ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) मोहम्मद अल्ली जिन्हा यांचा द्विराष्ट्र सिद्धांत

२) कॉम्रेड डांगे यांचा मार्क्सवादी दृष्टीकोन

३) सावरकर यांची हिंदु राष्ट्र संकल्पना

४) एम. एन. रॉय यांचे राजकीय विचारवंत

५) पं. नेहरूची समाजवादाविषयक कल्पना

६) भारतीय जातीय व्यवस्थेबाबत आंबेडकरांचा दृष्टीकोन.

४. स्वातंत्र्यवीर सावरकरांची हिंदुत्व ही संकल्पना स्पष्ट करा.

१०

किंवा

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची सामाजिक व आर्थिक लोकशाही विषयक संकल्पना स्पष्ट करा.

५. जयप्रकाश नारायण यांची राजकीय विचार स्पष्ट करा.

१०

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

10

- १) मार्टिन ल्यूथर किंग हा _____ चळवळीचा नेता होतो.
अ) ब्लॉक पॅन्थर ब) रेड रोज क) ब्लॉक हँड ड) ब्लॉक कोब्रा
- २) इ. स. 1969-74 या काळात अमेरिकेचे अध्यक्ष _____ हे होत.
अ) रिगन ब) निक्सन क) बुश ड) कार्टर
- ३) अमेरिकेच्या _____ वर्तमानपत्राने वॉटरगेट प्रकरण उघडकीस आणले.
अ) न्यूयॉर्क टाइम्स ब) मेक्सिकन पोस्ट
क) वॉशिंग्टन पोस्ट ड) यापैकी नाही
- ४) 'मायलाय' प्रकरणात _____ यांना जबाबदार धरण्यात आले.
अ) के. हार्डिन ब) व्ही. रॉजर्स क) रॉबर्ट पिंच ड) विल्यम कॅली
- ५) अमेरिकेच्या व्हाईट हाउस स्पेशल इनव्हेस्टिगेशन ची स्थापना _____ साली झाली.
अ) 1971 ब) 1973 क) 1975 ड) 1977
- ६) इ.स.1971 च्या भारत-पाक युद्धात अमेरिकेने _____ ही युद्धनौका पाठवली होती.
अ) ल्युसिटानिया ब) एंटरप्राइस क) टायटॉनिक ड) यापैकी नाही
- ७) अमेरिकेतील _____ यांना राजकीय चमत्कार म्हणून ओळखतात.
अ) निक्सन ब) रिगन क) कार्टर ड) बुश
- ८) इ.स.1978 ला अमेरिकेचे अध्यक्ष _____ यांनी भारताला भेट दिली होती.
अ) निक्सन ब) रिगन क) बुश ड) कार्टर
- ९) स्टार्ट (START) चा तह इ.स. _____ साली झाला.
अ) 1990 ब) 1989 क) 1988 ड) 1987
- १०) इ. स. 1985 ला _____ व _____ या देशातील शीतयुद्ध थांबले.
अ) अमेरिका, इंग्लंड ब) अमेरिका, रशिया
क) इंग्लंड, रशिया ड) अमेरिका, ग्रीक

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (काणतेही चार) : 8
- १) पेंटॉगॉन पेपर्स प्रकरण म्हणजे काय ?
 - २) निक्सनच्या अंतर्गत धोरणाची दोन उद्दिष्ट्ये सांगा.
 - ३) नव संघराज्यवाद म्हणजे काय ?
 - ४) साल्ट (SALT) चा लाँगफार्म(विस्तारित नाव) लिहा.
 - ५) अमेरिकेच्या अध्यक्षीय निवडणुकीच्या प्रकाराची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ६) मेरीडेथ प्रकरण म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- १) अणुप्रसारण बंदी करार (1969)
 - २) निग्रो चळवळ
 - ३) निक्सनचे आर्थिक धोरण
 - ४) अमेरिका व भारत चा परराष्ट्रीय धोरण
 - ५) अमेरिकेतील मोटार उद्योगातील कामगार
 - ६) जागतिकीकरणाचा अमेरिकेतील परिणाम
४. अमेरिकेतील शिक्षण पद्धतीची चर्चा करा. 10
- किंवा**
- राष्ट्राध्यक्ष रिगन यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे मूल्यमापन करा.
५. अमेरिकेतील स्त्री मुक्ती चळवळीचा आढावा घ्या. 10
-

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) नाणेबाजार _____ कर्ज पुरवितो.

अ) दीर्घकालीन

ब) अतीदीर्घकाल

क) अल्पकालीन

ड) यापैकी नाही

२) शेअर बाजारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी _____ ची स्थापना करण्यात आली.

अ) आर.बी.आय.

ब) नाबार्ड

क) सेबी

ड) युटीआय

३) विमा विनियमन आणि विकास संस्थेचे नियंत्रण _____ करते.

अ) राज्य सरकार

ब) विदेशी सरकार

क) स्थानिक सरकार

ड) केंद्र सरकार

४) आशिया विकास बँकेची स्थापना _____ वर्षी करण्यात आली.

अ) १९९९

ब) १९६६

क) १९३३

ड) १९५५

५) _____ बाजार ०१ ते ०७ दिवसासाठी कर्जपुरवठा करतो.

अ) नाणे

ब) भांडवल

क) मागणी कर्ज

ड) शेअर

६) आंतरराष्ट्रीय विकास संस्थेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.

अ) १९५०

ब) १९६०

क) १९९०

ड) १९४९

७) आंतरराष्ट्रीय रोखतेमध्ये _____ महत्वाची भूमिका बजावते.

अ) युरो-डॉलर

ब) एस.डी.आर.

क) डॉलर

ड) पौंड

८) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडलाची स्थापना _____ ला मदत करण्यासाठी झाली.

अ) सार्वजनिक उद्योग

ब) सहकारी उद्योग

क) खाजगी उद्योग

ड) सिने उद्योग

९) अमेरिका आणि इंग्लंडशी तुलना करता भारतातील मागणी देय दर _____ आहेत.

अ) कमी

ब) जास्त

क) मध्यम

ड) अतिशय कमी

१०) जागतीक बँकेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.

अ) १९४६

ब) १९४९

क) १९६९

ड) १९३५

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतीही चार) :

८

- १) अवमूल्यन म्हणजे काय ?
- २) विनिमय दर म्हणजे काय ?
- ३) नाणेबाजाराची व्याख्या सांगा.
- ४) बँकेतर वित्तीय मध्यस्थ म्हणजे काय ?
- ५) गुंतवण विश्वस्त म्हणजे काय ?
- ६) आंतरराष्ट्रीय भांडवल बाजार.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) भांडवल बाजाराची भूमिका.
- २) आंतरराष्ट्रीय रोखता.
- ३) रोख्यांचा प्राथमिक बाजार.
- ४) मुंबई शेअर बाजार.
- ५) युरो-डॉलर.
- ६) बँकेतर वित्तसंस्थांचे प्रकार.

४. आंतरराष्ट्रीय वित्तमहामंडलाची उद्दीष्टे आणि कार्ये सांगा.

१०

किंवा

बिगर बँक वित्तीय संस्थांचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम सांगा.

५. विमा विनियमन आणि विकास संस्थेची संरचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 11

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
MARATHI (Paper – II)
Marathi Bhasha Sanvad Va Upyojan
मराठी भाषा संवाद व उपयोजन

Day and Date : Monday, 17-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) संवाद या शब्दासाठी मराठीत कोणता पर्यायी शब्द आहे ?
अ) व्यवहार ब) अध्ययन क) अध्यापन ड) संज्ञापन
- २) संदेशाची देवाणघेवाण म्हणजे काय ?
अ) संदेश प्राप्ती ब) सुसंवाद क) संवाद व्यवहार ड) विसंवाद
- ३) आशय व्यक्त करण्यासाठी कोणत्या शब्दांची आवश्यकता असते ?
अ) व्याकरणातील ब) अर्थवाहक क) निरर्थक ड) विसंवादी
- ४) संप्रेषक काय संप्रेषित करतो ?
अ) अक्षर ब) शब्द क) संदेश ड) प्रश्न
- ५) वक्त्याने भाषण करताना कोणाचा विचार केला पाहिजे ?
अ) स्वतः ब) श्रोते क) मित्र ड) निमंत्रक
- ६) उत्स्फूर्त भाषणात काय असायला हवे ?
अ) नेमकेपणा ब) पाल्हाळीकपणा
क) विविध मुद्दे ड) अतिरेक
- ७) सभेचा नियंत्रक कोण असतो ?
अ) प्रमुख पाहुणा ब) श्रोते क) अध्यक्ष ड) निमंत्रक

P.T.O.

८) वृत्तपत्रनिर्मिती हे कोणत्या प्रकारचे कार्य आहे ?

अ) सांघिक ब) व्यक्तिनिष्ठ क) अनामिक ड) यापैकी नाही

९) मराठीतील पहिले वृत्तपत्र कोणते ?

अ) प्रभाकर ब) दिनमित्र क) दर्पण ड) दीनबंधु

१०) वृत्तपत्रनिर्मिती प्रक्रियेतील शेवटची संरक्षक फळी असे कोणाला म्हणतात ?

अ) संपादक ब) उपसंपादक क) कर्मचारी ड) वार्ताहर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

१) संवाद म्हणजे काय ?

२) मनाच्या व्यवस्थापनाचे शास्त्र कोणाला म्हटले आहे ?

३) विज्ञानयुगात संवादासाठी वापरली जाणारी माध्यमे कोणती ?

४) स्वीकारस्थळ म्हणजे काय ?

५) वक्तृत्व म्हणजे काय ?

६) विकास पत्रकारिता कोणते कार्य करते ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

१) वक्तृत्व कलेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२) वृत्तपत्राची विविध उद्दिष्ट्ये सांगा.

३) स्तंभलेखन म्हणजे काय ?

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (२ पैकी १) :

१०

१) बातमी म्हणजे काय हे सांगून बातमीच्या रचनेचे विशेष सांगा.

किंवा

२) इंटरनेट व ई-वृत्तपत्र याविषयी सविस्तर माहिती सांगा.

५. दीर्घोत्तरी प्रश्न :

१०

१) वृत्तपत्राच्या संपादकाचे कार्य सांगून संपादकासाठी कोणते गुणविशेष आवश्यक असतात ते विशद करा.

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Paper – VI) (Opt.) (Old)
History of India (1757 – 1857)

Day and Date : Monday, 24-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives :

10

- 1) Unitarian Committee was established by _____
 - a) Swami Vivekanand
 - b) Dayanand Saraswati
 - c) Rajaram Mohan Roy
 - d) Ani Bezant
- 2) 'Calcutta Female Juvenile Society' was established in _____
 - a) 1819
 - b) 1829
 - c) 1833
 - d) 1853
- 3) _____ was the author of "Poverty and British Rule in India".
 - a) Romeshchandra Dutta
 - b) R. C. Mujumdar
 - c) Dadabhai Nauroji
 - d) None of these
- 4) The Rayatwari system covered _____ % area of British India roughly.
 - a) 51
 - b) 41
 - c) 31
 - d) 19
- 5) The Widow Remarriage Act was passed in the year _____
 - a) 1818
 - b) 1829
 - c) 1833
 - d) 1856
- 6) Who was the founder of 'Empress Mill' ?
 - a) Kavasji Davar
 - b) Jamashetaji Tata
 - c) Martin Burd
 - d) Alexander Dove
- 7) _____ recommended the Mahalwari system.
 - a) Thomas Manro
 - b) Alexander Dove
 - c) John Shore
 - d) Robert Pringale

- 8) First Railway route started in India in _____
a) 1836 b) 1842 c) 1853 d) 1857
- 9) Mangal Pande revolted on _____
a) 29 March 1857 b) 23 March 1857
c) 22 March 1857 d) 24 March 1857
- 10) Commercialization of agriculture began under _____
a) The Portuguese b) The British
c) The French d) The Dutch

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- 1) Explain the principle of Brahma Samaj.
- 2) State the educational reforms of Lord William Bentinck.
- 3) Explain the design of Alexander Dove.
- 4) What is the meaning of agriculture labour ?
- 5) Discuss the banking system of East India Company.
- 6) Write the revolt of Wagherya ?

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- 1) Orientalist
- 2) Mahalwari system
- 3) Deindustrialization
- 4) Theosophical society
- 5) Post and Telegraph
- 6) Military causes of revolt of 1857.

4. State the main features of Rayatwari System and discuss its impact. **10**

OR

Evaluate the effects of the British Policy on the industrial growth of India.

5. Review the work the leaders at various levels during the revolt of 1857. **10**

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) ब्राह्मो समाजाची तत्त्वे स्पष्ट करा.
 - २) लॉर्ड विल्यम बेंटिंकच्या शैक्षणिक सुधारणा सांगा.
 - ३) अलेक्झांडर डोव्हची योजना स्पष्ट करा.
 - ४) शेतमजूर म्हणजे काय ?
 - ५) कंपनीच्या बँकिंग व्यवसायाबद्दल थोडक्यात चर्चा करा.
 - ६) वाघेच्यांच्या बंडाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) पौर्वात्यवादी
 - २) महालवारी पद्धत
 - ३) अनऔद्योगिकरण
 - ४) थिऑसॉफिकल सोसायटी
 - ५) पोस्ट व तारखाते
 - ६) १८५७ च्या उठावाची लष्करी कारणे.
४. रयतवारी पद्धतीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगून तिचे परिणाम स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- भारतीय औद्योगिक विकासावर ब्रिटिशांच्या धोरणाचा झालेल्या परिणामाचे मूल्यमापन करा.
५. १८५७ च्या बंडातील वेगवेगळ्या स्तरावरील नेतृत्वाने केलेल्या कामगिरीचा आढावा घ्या. १०

SLR-C – 113

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Sem. – II) (New) Examination, 2014
MARATHI (Paper – I)
Sahityavichar Va Samiksha

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'नावल म्हणजे चमत्कारिक गोष्ट' हे मत कोणी मांडले आहे ?
अ) वि. का. राजवाडे ब) भालचंद्र नेमाडे
क) का. बा. मराठे ड) बा. ब. पटवर्धन
- २) 'विदग्ध वाङ्मय' हा लेख कोणाचा आहे ?
अ) हरि नारायण आपटे ब) नारायण हरि आपटे
क) ना. सी. फडके ड) रा. श्री. जोग
- ३) कादंबरीचे 'वास्तविक' आणि 'अदभुत' असे प्रकार कोणी मांडले आहेत ?
अ) भालचंद्र नेमाडे ब) वि. का. राजवाडे
क) रा. श्री. जोग ड) जी. ए. कुलकर्णी
- ४) 'सारस्वत' आणि 'गाणपत' असे साहित्याचे दोन प्रकार कोणी मानले आहेत ?
अ) गो. वि. करंदीकर ब) श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर
क) अरुण कोलटकर ड) अ. ब. कोल्हटकर
- ५) ललित कथेच्या संदर्भात 'काय सांगावयाचे' व 'कसे सांगावयाचे' या प्रश्नांची चर्चा कोणी केली आहे ?
अ) रा. श्री. जोग ब) रा. ग. जाधव क) ना. सी. फडके ड) भालचंद्र फडके
- ६) 'निवेदनाच्या नखत्याचे आणि तंत्राच्या नट्ट्या-पट्ट्याचे नवकथेला वावडे आहे', हे निरीक्षण कोणी मांडले आहे ?
अ) वा. ल. कुलकर्णी ब) वा. ब. पटवर्धन
क) गंगाधर गाडगीळ ड) ना. सी. फडके
- ७) नेमाड्यांनी वास्तववादी म्हणून गौरवलेली 'यमुना पर्यटन' ही कादंबरी कोणी लिहिली आहे ?
अ) बाबा पदमनजी ब) इ. ना. आपटे
क) ना. सी. फडके ड) वि. स. खांडेकर

P.T.O.

SLR-C – 114

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper – I) (New)
आधुनिक गद्य साहित्य

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

- सूचनाएँ:** 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

- 1) कबिरा खड़ा बजार में _____ विधा है ।
अ) उपन्यास ब) कहानी क) एकांकी ड) नाटक
- 2) कबीर के पिता का नाम _____ है ।
अ) सेना ब) पीपा क) रैदास ड) नूरु
- 3) लोई _____ की पत्नी का नाम है ।
अ) सेना ब) रैदास क) कबीर ड) रहीम
- 4) कायस्थ _____ विधा का पात्र है ।
अ) रामा ब) बिंदा
क) अतीत के चलचित्र ड) कबिरा खड़ा बजार में
- 5) नीमा _____ की माँ है ।
अ) लोई ब) सेना क) सोना ड) कबीर
- 6) अतीत के चलचित्र _____ विधा है ।
अ) एकांकी ब) उपन्यास क) कहानी ड) रेखाचित्र
- 7) भीष्म साहनी का जन्म _____ में हुआ ।
अ) 1920 ब) 1931 क) 1940 ड) 1915

P.T.O.

8) हानूश _____ की रचना है ।

अ) महादेवी वर्मा ब) कबीर क) प्रेमचंद ड) भीष्म साहनी

9) भीष्म साहनी का निधन _____ में हुआ ।

अ) 2000 ब) 2008 क) 2009 ड) 2003

10) 'रामा' _____ की रचना है ।

अ) मीरा ब) महादेवी वर्मा क) ममता कालिया ड) निरज्या माधव

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए (6 में से 5) :

10

1) 'अन्धा भिखारी' के जीवन पर प्रकाश डालिए ।

2) कबीर के विद्रोह का चित्रण कीजिए ।

3) 'भीष्म साहनी' का संक्षिप्त जीवन परियच ।

4) महादेवी वर्मा के साहित्य पर संक्षिप्त में प्रकाश डालिए ।

5) 'बालिका माँ' की व्यथा का चित्रण कीजिए ।

6) 'बिंदा' का चरित्र चित्रण कीजिए ।

3. निम्नलिखित अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए (3 में से 2) :

10

1) 'दिन भर रोजा रहत हैं, रात हनन हैं गाय यह तो खून वह बन्दगी, कैसे खुसी खुदाया' ।

2) 'सही है। लेकिन तब तक कबीरदास का मुँह बन्द नहीं कराया जाएगा, तब तक इस का इलाज नहीं हो पाएगा ।'

3) 'मेरी दूसरी पत्नी है, और आप तो जानती ही होंगी . . .'

4. 'रामा' का चरित्र - चित्रण कीजिए ।

10

अथवा

'सबिया' रेखाचित्र के आधार पर सबिया के जीवन पर प्रकाश डालिए ।

5. 'कबिरा खड़ा बज़ार मे' नाटक की कथावस्तु संक्षेप में लिखिए ।

10

SLR-C – 116

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA (Paper – I) (New)
Old and Medieval Kannada Poetry

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಅಜಿನಾಥ ಒಬ್ಬ _____

- 1) ಕವಿ 2) ಶರಣ 3) ತೀರ್ಥಂಕರ 4) ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷು

2) ರನ್ನನ ಆಶ್ರಯದಾತ _____

- 1) ಅರಿಕೇಸರಿ 2) ಸತ್ಯಾಶ್ರಯ 3) ಕೃಷ್ಣ 4) ಚಾವುಂಡರಾಯ

3) ದಾನ ಚಿಂತಾಮಣಿ _____

- 1) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ 2) ರಾಯಮ್ಮ 3) ಚೆನ್ನಮ್ಮ 4) ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ

4) ಗೊಮ್ಮಟನ ಮೂರ್ತಿ _____ ನಗರದಲ್ಲಿದೆ.

- 1) ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳ 2) ಬೇಲೂರು 3) ಹಳೇಬೀಡು 4) ಸೋಮನಾಥಪುರ

5) ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮನ ಪತಿ _____

- 1) ದೇವರಾಜ 2) ದೇವಪ್ಪ 3) ದೇವೇಂದ್ರ 4) ದೇವಯ್ಯ

6) ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮನ ವಚನಾಂಕಿತ _____

- 1) ಅಮುಗೆಶ್ವರ ಲಿಂಗ 2) ಗಜೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ
3) ಕಲಿದೇವರ ದೇವ 4) ಕೂಡಲಸಂಗಮನಾಥ

7) ಅರಿಯಬಲ್ಲೆಡೆ _____ ನೆಂಬೆನು.

- 1) ಸಂತ 2) ಶರಣ 3) ಭಕ್ತ 4) ವಿರಕ್ತ

8) ಎನ್ನದೇಹವ _____ ಮಾಡಯ್ಯ.

- 1) ಸೋರೆಯ 2) ದಗ್ಧವ 3) ದೇಗುಲ 4) ಶಿರವ

9) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ _____

- 1) ಭಕ್ತಕವಿ 2) ವೀರಕವಿ 3) ಶೃಂಗಾರ ಕವಿ 4) ತ್ಯಾಗಕವಿ

10) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ _____ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು.

- 1) ಸತ್ಯಯುಗ 2) ತ್ರೇತಾಯುಗ 3) ವಿಷ್ಣುಯುಗ 4) ಕಲಿಯುಗ

P.T.O.

2. ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಪೊನ್ನನಿಂದ ಶಾಂತಿಪುರಾಣ ಬರೆಸಿದವರು ಯಾರು ?
 - 2) ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯ ಪರಿವಾರದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.
 - 3) ರಾಯಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ವಿರಕ್ತ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ?
 - 4) ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ರಾಯಮ್ಮ ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ?
 - 5) ಕೃಷ್ಣ ದುರ್ಮೋಧನನ ಸಭೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಯಾರು ಯಾರು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿ ಗೌರವ ನೀಡಿದರು ?
 - 6) ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಬಂದಾಗ ವಿದುರ ಯಾವ ರೀತಿ ಆನಂದಪಟ್ಟ ?
3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 10
- 1) ಭೀಮ
 - 2) ಗುಂಡಮಬ್ಬೆಯ ಸಹಗಮನ
 - 3) ರಾಯಮ್ಮನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ.
4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
 - 2) ಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
-

SLR-C – 117

Seat No.	
----------	--

M.A. Part – I (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Paper – I) (New)
Deccani Adab

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) All questions are compulsory.
ii) All questions are carry equal marks.

10

صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے جوابات لکھئے :

- (۱) کتاب ”مغز مرغوب“ _____ کی تخلیق ہے۔
(فیروز بیدری، فخر الدین نظامی، شاہ میراں، جی شمس العشاق، ملا وجہی)
- (۲) _____ اُردو کی پہلی ادبی نثر ہی نہیں بلکہ صوفیانہ تمثیل بھی ہے۔
(قطب مشتری، کدم راؤ پدم راؤ، سب رس، خوش نامہ)
- (۳) ”سیف الملوک و یدیع الجمال“ _____ کی تصنیف ہے۔
(ملا وجہی، ملا نصرانی، فیروز بیدری، ملا غواصی)
- (۴) اردو کا پہلا صاحب دیوان شاعر _____ ہے۔
(خواجہ بندہ نواز، امیر خسرو، محمد قلی قطب شاہ، نظیر اکبر آبادی)
- (۵) ”پرت نامہ“ کا خالق _____ ہے۔
(شاہ میراں، جی شمس العشاق، فخر الدین نظامی، فیروز بیدری، ملا غواصی)

P.T.O.

- (۶) حضرت شاہ میراں جی شمسُ العشاق کا اصل وطن _____ تھا۔
(افغانستان عراق ایران مکہ معظمہ)
- (۷) ملا وجہی کا اصل نام _____ ہے۔
(امیر اللہ نظام الدین اسد اللہ فیروز)
- (۸) ”سب رس“ کو سب سے پہلے اردو دنیا میں _____ نے متعارف کرایا۔
(ڈاکٹر جمیل جالبی مولوی نذیر احمد مولوی عبد الحق سید احتشام حسین)
- (۹) نظم ”خوش نامہ“ کا خالق _____ ہے۔
(فیروز بیدری عبد اللہ قطب شاہ ملا غواصی شاہ میراں جی شمسُ العشاق)
- (۱۰) _____ نے شاعری کو صرف عشق و محبت، حمد و نعت منقبت و مرثیے تک ہی محدود نہیں رکھا بلکہ انسانی معاشرت اور مظاہر قدرت پر بھی نظر ڈالی ہے۔
(ملا وجہی ملا غواصی فخر الدین نظامی محمد قلی قطب شاہ)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات میں سے کوئی پانچ جوابات لکھئے :

- (۱) ”قصیدہ“ کی تعریف بیان کیجئے۔
- (۲) ملا وجہی کے تصانیف لکھئے۔
- (۳) ”شنوی“ سے کیا مراد ہے؟
- (۴) ”شنوی“ خوش نامہ پر اظہار خیال کیجئے۔
- (۵) حضرت شاہ میراں جی شمسُ العشاق کا مختصر تعارف لکھئے۔
- (۶) فیروز بیدری کا مختصر تعارف لکھئے۔

10 .۳ کوئی دو سوال حل کیجئے :

(۱) قطب شاہی سلطنت کے قیام پر مختصر نوٹ لکھئے۔

(۲) ملا خواصی کی شعری خدمات پر مختصر روشنی ڈالئے۔

(۳) ”سب رس“ کا تنقیدی و لسانی جائزہ لیجئے۔

10 .۴ کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) اردو کی پہلی عشقیہ شہنوی ”کدم راء پدم راء“ کا تنقیدی و لسانی جائزہ لیجئے۔

(۲) عبد اللہ قطب شاہ کی قصیدہ نگاری کا مفصل جائزہ لیجئے۔

10 .۵ قطب شاہی دور کا ملک الشعراء، ملا وجہی کی شعری خدمات کا مفصل جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – I) (Sem. – II) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C) (Paper – I) (New)
Microeconomic Analysis**

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to **right** indicate **full** marks.
3) **Neat** diagrams should be drawn **wherever** necessary.

1. Choose the correct alternative.

10

- 1) Full cost pricing model was put forth by _____
 - a) Clark
 - b) Hall-Hitch
 - c) W. Andrews
 - d) None of above
- 2) Sales Maximisation Model was propounded by _____
 - a) Marris
 - b) W. J. Baumol
 - c) Marshall
 - d) None of these
- 3) Who was the author of the book “The Economics of Welfare’ ?
 - a) A. C. Pigou
 - b) Pareto
 - c) Keynes
 - d) Marshall
- 4) Marx Theory of Value concentrated on _____
 - a) Capital
 - b) Rent
 - c) Labour
 - d) None of these
- 5) According to Keynes interest rate is a _____
 - a) Real factor phenomena
 - b) Monetary phenomena
 - c) Non monetary phenomena
 - d) None of the above
- 6) The modern theory of rent arises on _____
 - a) Labour
 - b) Land
 - c) Capital
 - d) All factors
- 7) Profit as a reward for innovation was formulated by _____
 - a) Knight
 - b) Schumpeter
 - c) Clark
 - d) Kaleki

8) In Ricardian theory of distribution, the economy is divided into two sectors

- _____
- a) Primary and secondary b) Agriculture and industry
c) Agriculture and rural sector d) None of the above

9) Welfare economics is a _____

- a) Objective economics b) Abstract economics
c) Positive economics d) All of the above

10) Compensatory criterion was suggested by _____

- a) Kaldor b) Hicks c) Both d) None of these

2. Write short answers (**any four**). **8**

- 1) Who propounded by model of managerial enterprises ?
- 2) What is marginal productivity ?
- 3) What is gross profit and net profit ?
- 4) What is economic welfare ?
- 5) What is risk and uncertainty ?
- 6) What is economics of search ?

3. Write short notes (**any four**). **12**

- 1) Williamson's Model of Managerial Discretion Theory
- 2) Money wages and real wages
- 3) Liquidity preference theory
- 4) Social welfare function
- 5) Amartyasen's concept of welfare
- 6) Economics of information

4. Explain the innovation theory of profit. **10**

OR

What is Pareto's optimality ? What are the conditions of Pareto-optimality ?

5. Explain the modern theory of distribution. **10**

९) कल्याणकारी अर्थशास्त्र हे _____ अर्थशास्त्र आहे.

- अ) वस्तुनिष्ठ अर्थशास्त्र ब) अमूर्त अर्थशास्त्र
क) सकारात्मक अर्थशास्त्र ड) वरील सर्व

१०) नुकसानभरपाई तत्त्व _____ यांनी मांडले.

- अ) कॅल्डोर ब) हिक्स क) दोन्ही ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) व्यवस्थापकीय उपक्रमाचे प्रारूप कोणी मांडले ?
- २) सीमांत उत्पादकता म्हणजे काय ?
- ३) स्थूल नफा व निव्वळ नफा म्हणजे काय ?
- ४) आर्थिक कल्याण म्हणजे काय ?
- ५) धोका व अनिश्चितता म्हणजे काय ?
- ६) शोधाचे अर्थशास्त्र म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) विल्यमसनचा व्यवस्थापकीय विवेक सिद्धांत
- २) पैशातील वेतन व वास्तव वेतन
- ३) रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धांत
- ४) सामाजिक कल्याण फलन
- ५) अमर्त्यसेन यांची कल्याणाची संकल्पना
- ६) माहितीचे अर्थशास्त्र.

४. नफ्याचा नवउपक्रमशीलता सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

किंवा

पॅरेटोचा युक्ततम म्हणजे काय ? पॅरेटो युक्ततमाच्या अटी कोणत्या ?

५. विभाजनाचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 123

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – II) (New)
मराठी भाषा संवाद व उपयोजन

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (योग्य पर्याय निवडा).

१०

१) आकाशवाणी हे कोणते माध्यम आहे ?

अ) दृश्य ब) श्राव्य क) श्राव्य व दृश्य ड) यापैकी नाही

२) 'बहुजन हिताय बहुजन सुखाय' हे ब्रीदवाक्य कोणत्या माध्यमाचे आहे ?

अ) दूरदर्शन ब) फेसबुक क) आकाशवाणी ड) इंटरनेट

३) श्रुतिका हे कशाचे लघुरूप आहे ?

अ) नभोनाट्य ब) मुलाखत क) जाहिरात ड) निबंध

४) दूरचित्रवाणीसारख्या माध्यमात संवाद प्रक्रियेवर अंतिम नियंत्रण कोणत्या घटकाचे असते ?

अ) संवादक ब) स्वीकारक
क) कार्यक्रम आयोजक ड) यापैकी नाही

५) माहितीपट हा लोकप्रिय रचनाप्रकार कोणत्या माध्यमाचे वैशिष्ट्य आहे ?

अ) दूरदर्शन ब) आकाशवाणी क) फेसबुक ड) यापैकी नाही

६) आंतरजालावरील मुक्त ज्ञानकोशाला काय म्हणतात ?

अ) शब्दकोश ब) विकिपीडिया क) व्हॉट्स अॅप ड) याहू

७) जेव्हा दोन किंवा अधिक संगणक एकमेकांना जोडले जातात तेव्हा त्यांना काय म्हणतात ?

अ) प्रिंटर ब) केबल क) नेटवर्क ड) माऊस

८) प्रशासनाच्या सतत चालणाऱ्या प्रक्रियेतील महत्त्वाचा दुवा कोणता ?

अ) अधिकारी ब) सर्वसामान्य लोक
क) कर्मचारी ड) पत्रव्यवहार

P.T.O.

९) कमीत कमी शब्दांचा वापर हे कोणत्या पत्राचे वैशिष्ट्य आहे ?

अ) परिपत्रक ब) प्रसिद्धीपत्रक क) कौटुंबिक पत्र ड) शीघ्र पत्र

१०) कार्यालयात असलेल्या पत्रावर केल्या जाणाऱ्या कार्यवाहीचा आरंभ कशापासून होतो ?

अ) कार्यलयीन टिप्पणी ब) कार्यलयीन सूचना
क) कार्यवृत्तांत ड) स्वाक्षदी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

१) नभोनाट्यातील संवाद कसे असावे ? वैशिष्ट्ये सांगा.

२) आकाशवाणी माध्यमाच्या उद्घोषणेचा मुख्य उद्देश कोणता असतो ?

३) दूरचित्रवाणी मालिकांचे प्रकार लिहा.

४) भारतीय शासनाची तीन अंगे कोणती ?

५) दूरदर्शनसाठी संहितालेखन करताना कोणत्या गोष्टींचे भान राखणे आवश्यक असते ?

६) परिसंवाद म्हणजे काय ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

१) मुलाखतीची पूर्वतयारी कशी केली जाते ?

२) इंटरनेटचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

३) आकाशवाणीचे सामाजिक व सांस्कृतिक योगदान लिहा.

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (२ पैकी १) :

१०

१) फेसबुकचे स्वरूप लिहून त्याच्या वापराबाबत साधकबाधक चर्चा करून त्यातील फायदे व तोटे याबद्दल चर्चा करा.

किंवा

२) प्रशासकीय पत्रव्यवहाराचे विविध घटक स्पष्ट करून प्रशासकीय पत्रव्यवहाराची भाषा कशी असावी हे सविस्तर सांगा.

५. दीर्घोत्तरी प्रश्न :

१०

१) दूरदर्शनवरील जाहिरातींची विविध वैशिष्ट्ये व घटक सांगून तुम्हाला आवडलेल्या दोन जाहिरातींचे लेखन कसे होते ते उदाहरणासह स्पष्ट करा.

SLR-C – 125

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – II) (New)
Indian Writing in English

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative.

10

- 1) Anita Nair belongs to _____
 - a) Maharashtra
 - b) Kerala
 - c) Andhrapradesh
 - d) Karnataka
- 2) The lines below occur in the poem _____ “For they know when I Forsake you I Forsake them”.
 - a) Hello Lust
 - b) The Soldier’s Song
 - c) The Face Mask
 - d) May you sleep a Million Years, Shiva
- 3) Which of the following poems begins with ‘It happened on the District line....’ ?
 - a) The Last Rites
 - b) The Soldier’s Song
 - c) Happenings on the London Underground
 - d) Hello Lust
- 4) Lust promises you _____
 - a) nothing
 - b) everything
 - c) something
 - d) happiness
- 5) The face mask is not used to _____
 - a) exfoliate the past
 - b) gather the debris of rejection
 - c) smoothen weary pathways
 - d) retain traces of faint praise

P.T.O.

3. A) Answer **any two** of the following questions in brief. **6**
- 1) What are the features of Indian diaspora ?
 - 2) What are the trends in modern drama ?
 - 3) What are the concerns of modern Indian Women novelists ?
- B) Answer in brief **any two** of the following. **4**
- 1) What are the problems faced by second generation of immigrants ?
 - 2) List any two Indian women novelists and their work.
 - 3) Explain with examples the use of history in Indian English drama.
4. Answer **any one** of the following questions. **10**
- 1) Discuss 'Tughlaq' as a historical drama.
 - 2) Comment on characterisation in Girish Karnad's 'Tughlaq'.
5. What are the various themes in Jhumpa Lahiri's "The Namesake" ? **10**
-

SLR-C – 126

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA (Paper – II) (New)
History of Kannada Culture

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಅಂತರಂಗದ ವಿಕಾಸವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

1) ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ 2) ಲೆನಿನ್

3) ಪಂಪ

4) ಸಿಂಪಿ

2) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸ

1) ಸಂಕಮ 2) ಇಂದ್ರ

3) ಪುಲಿಕೇಶಿ

4) ರಾಚಮಲ್ಲ

3) ಚಲಕ

1) ರಥ 2) ಗಾಡಿ

3) ವಸ್ತ್ರ

4) ಬೊಗಸೆ

4) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಆಕರ

1) ಶಾಸನ 2) ಅರಣ್ಯ

3) ಸೂರ್ಯ

4) ನದಿ ನೀರು

5) ವೀರಗಲ್ಲು _____ ಸ್ಮರಣೆಗೆ.

1) ರಾಜರ 2) ವೀರರ

3) ದಾನಿಗಳ

4) ದೇವರ

6) ವಿಜಯನಗರದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸ

1) ಸಳ 2) ಇಂದ್ರ

3) ತೈಲ

4) ಪ್ರೌಢದೇವ

7) ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಕರು

1) ಕದಂಬ 2) ಗಂಗ

3) ಹೊಯ್ಸಳ

4) ಹಕ್ಕಬುಕ್ಕ

8) ಪಟ್ಟದ ಕಲ್ಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಕ್ಷೇತ್ರ.

1) ತೀರ್ಥ 2) ಶಿಲ್ಪಕಲಾ

3) ಕೋಟೆ

4) ವ್ಯಾಪಾರ

9) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಮೊದಲ ಹೆಸರು

1) ಆನಂದ 2) ವಿಠಲ

3) ಬಿಟ್ಟದೇವ

4) ವಿಶ್ವನಾಥ

10) ವಿಜಯನಗರ

1) ಕಲ್ಯಾಣ 2) ಹಂಪಿ

3) ಮಸ್ಕಿ

4) ಹರಪ್ಪ

P.T.O.

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು ಎಂದರೇನು ?
 - 2) ಶೈವ ಧರ್ಮ ಎಂದರೇನು ?
 - 3) ಬೇಲೂರು ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ?
 - 4) ನಾಗರಿಕತೆಯ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳಿರಿ.
 - 5) ಬಾದಾಮಿಯ ಮೂರು ಗುಹೆಗಳು.
 - 6) ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ?
3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 10
- 1) ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ.
 - 2) ಕೋಟೆ ಕಾಳಗ.
 - 3) ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು.
4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಜೈನ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
 - 2) ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
5. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ. 10
-

SLR-C – 127

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Paper – II) (New)
Afsanvi Nasr ka Mutalea

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری لکھئے :

- (۱) پریم چند کا پہلا افسانوی مجموعہ _____ ہے۔
(پریم چالیسی پریم بتیسی سوز وطن زندگی کے موڑ پر)
- (۲) ”نیا اردو افسانہ“ _____ کی تخلیق ہے۔
(وقار عظیم شمس الرحمن فاروقی گوپنی چند نارنگ قاسم صدیقی)
- (۳) ”افسانہ کی حمایت میں“ _____ کی کتاب ہے۔
(ڈاکٹر عشرت رحمانی وقار عظیم شمس الرحمن فاروقی اطہر پرویز)
- (۴) پریم چند نے افسانوں میں رومانیت کے برخلاف _____ کو اختیار کیا۔
(تصوف حقیقت نگاری فحش نگاری تحقیق نگاری)
- (۵) _____ نے اردو افسانہ کو بے حد فائدہ پہنچایا۔
(سر سید تحریک رومانوی تحریک ترقی پسند تحریک علی گڑھ تحریک)

- (۶) ڈراما ایک _____ لفظ ہے۔
(عربی فارسی لاطینی یونانی)
- (۷) _____ کو افسانوی مجموعہ ”پت جھڑ کی آواز“ پر ساہتیہ اکاڈمی کا
پانچ ہزار روپے کا انعام ملا ہے۔
(پریم چند راجندر سنگھ بیدی قرۃ العین حیدر حیات اللہ انصاری)
- (۸) _____ نے کئی سال تک انگریزی روز نامہ ’ہامبے کرانیکل‘ میں فلمی
مبصر کی حیثیت سے کام کیا۔
(خواجہ احمد عباس راجندر سنگھ بیدی عصمت چغتائی پریم چند)
- (۹) راجندر سنگھ بیدی کا پہلا افسانوی مجموعہ _____ ہے۔
(گرہن دانہ و دام سوز وطن بے جان چیمین)
- (۱۰) ”محل سرا“ _____ کا لکھا ہوا مشہور ڈرامہ ہے۔
(ڈاکٹر محمد حسن ڈاکٹر مجیب شمیم حنفی حبیب تنویر)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصر جوابات لکھئے (کوئی پانچ):

- (۱) ڈرامے کے اقسام لکھئے۔
- (۲) افسانہ ”کفن“ کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (۳) ڈرامہ ”خلا کے باشندے“ کے کرداروں کے نام بتائیے۔
- (۴) اُردو ڈرامہ آزادی کے بعد کا مختصر جائزہ لیجئے۔
- (۵) آزادی کے بعد اردو افسانہ نگاروں کے نام لکھئے۔
- (۶) ترقی پسند تحریک کے اردو افسانہ پر کیا اثرات ہوئے؟ مختصر لکھئے۔

10

۳. مختصر نوٹ لکھئے : (کوئی دو)

(۱) 'یک بابی اور ریڈیو ڈرامہ' پر مختصر نوٹ لکھئے۔

(۲) افسانہ "کفن" کا مختصر خلاصہ تحریر کیجئے۔

(۳) ڈرامہ "محل سرا" کا تنقیدی تجزیہ کیجئے۔

10

۳. مفصل جواب لکھئے : (کوئی ایک)

(۱) اردو افسانے کی روایت میں حیات اللہ انصاری کا مقام متعین کیجئے۔

(۲) راجندر سنگھ بیدی کے افسانوں کے اہم موضوعات کا ذکر کرتے ہوئے افسانہ "بھولا" کا

تجزیہ کیجئے۔

۵. "افسانہ وہ فریم ہے جس کے اندر ہم زندگی کو زیادہ معنی خیز صورت اور نشاط انگیز

طریقے سے دیکھ سکتے ہیں۔" اس قول کی روشنی میں افسانہ کی تعریف اور اس کے آغاز و ارتقاء

10

پر مفصل روشنی ڈالئے۔

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Paper – II) (Comp.) (New)
History of Modern World (1900-1970 A.D.)**

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option :

10

- 1) The treatise 'Das Capital' was written by _____
a) Mao b) Karl Marks c) Hegel d) Lenin
- 2) The term 'Cold War' was first used by _____
a) Bernard Baruch b) Harry Truman
c) Prof. Walter Lippman d) Washington
- 3) _____ is know as the profounder of non-alignment movement.
a) Mahatma Gandhi b) Barrister Jinnah
c) Pt. Nehru d) Dadabhai Nouroji
- 4) India started the CIRUS- the atomic reactor with help of _____
a) Canada b) Russia c) Japan d) America
- 5) Mao declared the China republic constitutionally on _____
a) Oct. 1950 b) Nov. 1951 c) Aug. 1952 d) Sept. 1949
- 6) The organization of NATO was first established in the year _____
a) 4th Jan. 1948 b) 4th April 1949
c) 5th May 1953 d) 10th June 1954
- 7) _____ was the preside of the Balgrade conference.
a) Nasar b) Sardar Patel
c) Marshal Tito d) Nixon

- 8) _____ propounded the positivism theory.
a) Albert Einstein b) Newton
c) Galileo d) Kepler
- 9) The Secret Police Organization called 'Cheka' was working in _____
a) India b) China c) America d) Russia
- 10) The 12th Non-Alignment Conference was held in _____
a) Tokyo b) Durban c) Delhi d) Chicago

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**

- 1) Write in short on the Stalien first five year plan.
- 2) Describe in short the Truman's theory.
- 3) Describe in brief the Non-Alignment Movement.
- 4) Explain in brief the atomic explosion of Pokhran.
- 5) Write on the "Let Hundred Flowers Blossom".
- 6) Name the four atomic reactors in India.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Mao-Tse-Tung.
- 2) Varsa Pact.
- 3) Bhandug Conference (1955).
- 4) The Quantum Theory.
- 5) New Economic Policy of Lenin.
- 6) Age of computer.

4. Describe in detail the revolution of Russia. **10**

OR

Explain the concept of 'Cold war' and discuss the consequences of it.

5. Write on the contribution of Martin Luther King to 'Civil Rights Movement'. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) 'दास कॅपिटल' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) माओ ब) कार्ल मार्क्स क) हेगेल ड) लेनिन

२) 'शीत युद्ध' हा शब्द प्रयोग प्रथम _____ यांनी केला.

अ) बर्नार्ड बरुश ब) हॅरी ट्रुमन

क) प्रा. वाल्टर लिप्पमन ड) वॉशिंग्टन

३) अलिप्ततावादाचे उद्गाते म्हणून _____ हे ओळखले जातात.

अ) माहत्मा गांधी ब) बॅरिस्टर जीना क) पंडीत नेहरू ड) दादाभाई नौरोजी

४) भारताने सायरस ही दुसरी अणुभट्टी _____ च्या सहकार्याने सुरू केली.

अ) कॅनडा ब) रशिया क) जपान ड) अमेरिका

५) माओने घटनात्मक दृष्ट्या चीनचे प्रजासत्ताक _____ राजी जाहिर केले.

अ) ऑक्टो. १९५० ब) नोंहो. १९५१ क) ऑगस्ट १९५२ ड) सप्टेंबर १९४९

६) नाटो ही संघटना _____ साली स्थापन झाली.

अ) ४ जाने. १९४८ ब) ४ एप्रिल १९४९ क) ५ मे १९५३ ड) १० जून १९५४

७) बेलग्रेड शिखर परिषदेचे अध्यक्ष _____ हे होते.

अ) नासर ब) सरदार पटेल क) मार्शल टिटो ड) निक्सन

८) _____ यांनी सापेक्षवादाचा सिद्धांत मांडला.

अ) अल्बर्ट आईन्स्टाईन ब) न्युटन

क) गॅलिलीओ ड) केपलर

९) 'चेका' नावाची गुप्त पोलीस संघटना _____ मध्ये होती.

अ) भारत ब) चीन क) अमेरिका ड) रशिया

१०) अलिप्ततावादी राष्ट्रांची १२ वी शिखर परिषद _____ येथे भरलेली होती.

अ) टोकियो ब) दर्बन क) दिल्ली ड) शिकागो

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) स्टॉलिनीच्या पहिल्या पंचवार्षिक योजनेची थोडक्यात माहिती द्या.
 - २) टुमन सिद्धांताचे थोडक्यात वर्णन करा.
 - ३) अलिप्ततावाद म्हणजे काय थोडक्यात माहिती सांगा ?
 - ४) भारताच्या पोखरण अणु स्फोटाची माहिती द्या.
 - ५) “शंभर फुले फुलू द्या” बद्दल माहिती सांगा.
 - ६) भारतामधील चार अणुभट्टचार्य कोणत्या वे सांगा ?
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) माओ-त्से-तुंग
 - २) वासा करार
 - ३) बांडुंग परिषद (१९५५)
 - ४) शक्ती पुंज सिद्धांत
 - ५) लेनिनचे नवे आर्थिक धोरण
 - ६) संगणक.
४. रशियन राज्यक्रांतीची सविस्तर माहिती द्या. १०
- किंवा**
- ‘शीत युद्ध’ म्हणजे काय ते सांगून त्यांच्या परिणामाची चर्चा करा.
५. मार्टिन ल्यूथर किंग यांचे नागरी चळवळीतील योगदान सांगा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – II)
Indian English Literature

Day and Date : Monday, 17-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**

- 1) The Post boat is compared with _____ in The Floating Post Office.
a) a postman b) a chariot c) a gondola d) a rail
- 2) What is the rhyme scheme of the Ghazal ?
a) ab ab cdcd b) ab ba ab ba c) ab ca ab ca d) aa ba cada
- 3) From which collection of poems 'A Pastoral' is taken ?
a) Rooms Are Never Finished b) The Country Without Post Office
c) In memory of Begum Akhtair d) Call me Ishmael Tonight
- 4) Agha Shahid Ali died of
a) Blood Cancer b) AIDS c) Brain Tumour d) Heart Attack
- 5) Agha Shahid Ali dedicated his 'The Country Without Post Office' to
a) James Joyce b) Henry James c) James Merrill d) William James
- 6) Who was Mahmoud Darwish ?
a) Palestine poet b) Pakistani poet c) Spanish poet d) Indian poet
- 7) What is the meaning of 'Shahid' in Arabic language ?
a) Witness b) Faithful c) Honest d) Genius
- 8) 'I say, "There's no way back to your country", - begins the poem
a) The Correspondent b) The Floating Post Office
c) A Pastoral d) In Arabic

- 9) Which river is mentioned in the poem 'By Exiles' ?
 a) the Ganga b) the Kaveri c) the Hudson d) the Thames
- 10) 'The Villa of Peace' is mentioned in the poem
 a) The Country Without a Post Office b) A Pastoral
 c) The Correspondent d) The Floating Post Office
2. Answer **any five** of the following questions in **2-3** sentences **each**. **10**
- 1) What is the goal of mankind according to Vivekanand ?
 - 2) What is friendship according to Osho ?
 - 3) Which are the Indian Calendars mentioned in Whitaker's Almanac ?
 - 4) What does Rushdie appeal through the image of 'barking dog' ?
 - 5) Where does Jasbir Jain locate Gandhi in the history of ideas ?
 - 6) What is 'Karma' ?
3. A) Answer **any two** of the following questions in about **50** words : **6**
- 1) What are the features of the persuasive essay ?
 - 2) What is myth ?
 - 3) How 'locale' is effectively used in the modern Indian English Poetry ?
- B) Answer briefly **any two** of the following questions. **4**
- 1) What is narrative essay ?
 - 2) Give an example of myth used in Indian English Drama.
 - 3) Give an example of imagery used in Indian English Poetry.
4. Answer **any one** of the following questions : **10**
- 1) Compare and contrast Prince Udayan and King Mahasegn.
 - 2) Comment on the plot of 'Vasavadatta'.
5. Answer the following question : **10**
- Discuss 'Inside the Haveli' as a feministic novel.
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Paper – II) (Gr. F) (New)
Personality Psychology

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10

- 1) The term learned helplessness has used by _____
(Seligman, Freud, Zukarman, Freeman)
- 2) The first systematic approach to described human temperament by _____
(Allport, Cattell, Hippocrates, Eysenck)
- 3) According to Cattell the data gathered from self-report and questionnaires is called _____
(Data, T-data, L-data, Q-data)
- 4) The second dimension of personality according to Eysenck is _____
(Intelligence, Extroversion, Neuroticism, Psychoticism)
- 5) _____ has proposed the need for power.
(Murray, Horney, Eysenck, Kelli)
- 6) The humanistic psychologist _____ maintained that love is an art.
(Maslow, Erich Fromm, Karen Horney, Jung)
- 7) Carl Rogers was born in _____
(1920, 1912, 1921, 1902)

- 8) _____ was best known for his work on self-actualization.
(Maslow, Horney, Jung, Adler)
- 9) _____ has proposed the interpersonal theory of psychiatry.
(Sullivan, Horney, Freud, Fromm)
- 10) _____ preferred the term 'personology' to the term personality.
(Murray, Freud, Adler, Allport)

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) What is internal locus of control ?
- 2) What is central dispositions ?
- 3) State the effect of affiliation need on personality.
- 4) How to measure the motivation ?
- 5) According to Maslow, what is physiological needs ?
- 6) State the Murray's term of environmental press.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Personal construct theory
- 2) Cultural influences on personality
- 3) Common traits : Allport
- 4) Rogerian therapy
- 5) Mischel's theory
- 6) The importance of longitudinal study.

4. Write long answer type questions (**any one**) : **10**

A) Describe the Julian Rotter's locus of control approach.

OR

B) Explain the relation between personality and achievement need, need for affiliation and need for power.

5. Explain the humanistic approaches of personality. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) संपादित असाहायता ही संकल्पना _____ यांनी मांडली.
(सेलीगमन, फ्राईड, झकरमन, फ्रिमन)
- २) मानवी स्वभावाचे वर्णन करणारा पहिला दृष्टिकोन _____ यांनी मांडला.
(ऑलपोर्ट, कॅटेल, हिप्पोक्रेटस, आयझॅक)
- ३) कॅटेलच्या मते स्व-निवेदन आणि प्रश्नावलीच्या साहाय्याने जमा केलेल्या आधार सामुग्रीस _____ म्हणतात.
(डाटा, टी-डाटा, एल्-डाटा, क्यू-डाटा)
- ४) आयझॅकच्या मते _____ ही व्यक्तिमत्त्वाची दुसरी परिमिती आहे.
(बुद्धिमत्ता, बहिर्मुखता, चेतापदशिता, दुर्मनस्कता)
- ५) _____ ने प्रभुत्वाची गरज मांडली.
(मुरे, हॉर्ने, आयझॅक, केली)
- ६) मानवतावादी मानसशास्त्रज्ञ _____ यांनी प्रेम ही कला असल्याचे नमूद केले आहे.
(मॅस्लो, एरिक फ्रॉम, करन हॉर्ने, युंग)
- ७) कार्ल रॉजर्स यांचा जन्म _____ मध्ये झाला.
(१९२०, १९१२, १९२१, १९०२)
- ८) 'आत्मवास्तवीकरण' या कार्यामुळे _____ यांना ओळखले जाते.
(मॅस्लो, हॉर्ने, युंग, अँडलर)
- ९) _____ यांनी मनोविकृती चिकित्सेची आंतरवैयक्तिक उपपत्ती मांडली.
(सुलीव्हान, हॉर्ने, फ्राईड, फ्रॉम)
- १०) व्यक्तिमत्त्व या संज्ञेसाठी 'व्यक्तिमत्त्वकेंद्री' मानसशास्त्र ही संज्ञा अधिक पसंत करत.
(मुरे, फ्राईड, अँडलर, ऑलपोर्ट)

२. खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त चार) : ८
- १) अंतर्गत नियंत्रण केंद्र म्हणजे काय ?
 - २) केंद्रीय गुणविशेष म्हणजे काय ?
 - ३) संलग्नतेच्या गरजेचा व्यक्तिमत्त्वावरील परिणाम सांगा.
 - ४) प्रेरणेचे मापन कसे केले जाते ?
 - ५) मॅस्लोच्या मते शारीरिक गरजा काय आहेत ?
 - ६) मुरेची वातावरणीय दाबक ही संज्ञा सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) वैयक्तिक व्याकृति सिद्धांत
 - २) व्यक्तिमत्त्वावरील सांस्कृतिक प्रभाव
 - ३) ऑलपोर्ट : सामान्य गुणविशेष
 - ४) रॉजरियन उपचार पद्धती
 - ५) मिश्चेलचा सिद्धांत
 - ६) अनुकालिक अभ्यासाचे महत्त्व.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दिर्घ उत्तर लिहा : १०
- अ) ज्युलियन रॉटर यांच्या नियंत्रण केंद्र दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.
- किंवा**
- ब) संपादन गरज, संलग्नतेची गरज व प्रभुत्वाची गरज आणि व्यक्तिमत्त्व यातील संबंध स्पष्ट करा.
५. व्यक्तिमत्त्वाचे मानवतावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
----------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Gr. D.) (Paper – II) (New)
Major Ideas and Issues in Public Administration**

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct answer :

10

- 1) In which country did institution of 'Ombudsman' emerge ?
 - a) Sweeden
 - b) China
 - c) U.S.A.
 - d) France
- 2) Which is following Parliamentary Committee has all members drawn from Loksabha ?
 - a) Public Account Committee
 - b) Eastiment Committee
 - c) Committee of Public Undertaking
 - d) Committee of delegated legislation
- 3) "Recruitment is the key to a strong public service" said _____
 - a) Willoughby
 - b) Sthal
 - c) Weber
 - d) Piffner
- 4) The rise of delegated legislation has resulted in _____
 - a) Increase in the power of bureaucracy
 - b) Decline in the powers of bureaucracy
 - c) Neither increase nor decine in power of bureaucracy
 - d) None of above
- 5) Who appoints Lokayukta ?
 - a) Governor
 - b) President
 - c) Chief Minister
 - d) Chief Justice
- 6) Who was the first social scientist to study bureaucracy systematically ?
 - a) F. F. Marx
 - b) Willoughby
 - c) Max Weber
 - d) Laxi

7) How many Budget in India ?

- a) One
- b) Two
- c) Three
- d) None of these

8) What is tenure of Lokpal ?

- a) Six year
- b) Five year
- c) Four year
- d) Three year

9) Who appoints the Controller and Auditor General of India ?

- a) The President
- b) Prime Minister
- c) Finance Minister
- d) Speaker of Loksabha

10) Who advocated written examination for civil service ?

- a) Fullton
- b) Masterman
- c) Mayo
- d) Macaulay

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is recruitment ?
- 2) What is administrative law ?
- 3) What is spoil system ?
- 4) What is main drawback of Interview ?
- 5) Give the meaning of administrative tribunals
- 6) What is the meaning of administrative law ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Neutrality of civil service.
- 2) Budgetary process.
- 3) Accounting and audit.
- 4) Ombudsman.
- 5) Scientific Management.
- 6) Whitley Councils.

4. Critically examine delegated legislation.

10

OR

Explain in detail merits and demerits of direct recruitment.

5. Discuss the problem of corruption and give eradication of corruption.

10

८) लोकपालाचा कार्यकाल किती आहे ?

अ) सहा वर्षे

ब) पाच वर्षे

क) चार वर्षे

ड) तीन वर्षे

९) नियंत्रक व महालेखापरिक्षकाची नेमणूक कोण करतो ?

अ) राष्ट्रपती

ब) पंतप्रधान

क) अर्थमंत्री

ड) लोकसभा सभापती

१०) नागरीसेवेसाठी लेखी परिक्षेचा पुरस्कार _____ यांनी सर्वप्रथम केला.

अ) फुल्टन

ब) मास्टरमन

क) मेयो

ड) मेकॅले

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) भरती म्हणजे काय ?

२) प्रशासकीय कायदा म्हणजे काय ?

३) लुट पद्धती म्हणजे काय ?

४) मुलाखतीचे मुख्य दोष कोणते ?

५) प्रशासकीय निवडा म्हणजे काय ?

६) प्रशासकीय कायदा म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) नागरी सेवेची तटस्तथा

२) अंदाजपत्रकीय प्रक्रीया

३) हिशोब व लेखा परिक्षण

४) ओम्बुडसमन

५) शास्त्रीय व्यवस्थापन

६) व्हीटले कौन्सिल.

४. प्रदत्त विधीनियमाचे टीकात्मक परिक्षण करा.

१०

किंवा

प्रत्यक्ष भरतीचे गुण व दोष सविस्तर लिहा.

५. भ्रष्टाचाराच्या समस्येवर चर्चा करा आणि भ्रष्टाचाराच्या समस्येवर उपाय सुचवा.

१०

SLR-C – 134

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
हिंदी (New) (Paper – III)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर दिए गए अंक प्रश्नों के लिए पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही पर्याय विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

10

- 1) ई-मेल पत्राचार का _____ माध्यम है।
अ) इलैक्ट्रॉनिक ब) मुद्रित क) श्रव्य ड) दृश्य
- 2) साक्षात्कार के लिए कम-से-कम _____ लोगों की आवश्यकता होती है।
अ) दो ब) तीन क) चार ड) पाँच
- 3) कम्प्यूटर के सूक्ष्म भागों को _____ कहते हैं।
अ) हार्डवेअर ब) सॉफ्टवेअर
क) लघुअंक ड) चकती
- 4) हिंदी में समाचार लेखक को _____ कहते हैं।
अ) रिपोर्टर ब) वार्ताहर क) संवाददाता ड) पत्रकार
- 5) नेटस्केप विंडोज आधारित _____ है।
अ) हार्डवेअर ब) सॉफ्टवेअर
क) ब्राऊजर ड) लिंक
- 6) _____ लेखन बंद कमरे में नहीं किया जा सकता।
अ) पटकथा ब) रिपोर्ताज
क) संवाद ड) कहानी

P.T.O.

7) सिनेमा शब्द का हिंदी पर्यायवाची शब्द _____ है।

अ) वृत्तचित्र

ब) रेखाचित्र

क) चलचित्र

ड) स्थलचित्र

8) जनसंचार का रेडियो यह _____ माध्यम है।

अ) श्राव्य

ब) अश्राव्य

क) दृश्य

ड) दृश्यश्राव्य

9) _____ समाचार का मूलभूत तत्त्व है।

अ) नवीनता

ब) समानता

क) एकता

ड) महानता

10) मॉडम के _____ प्रकार होते हैं।

अ) 2

ब) 3

क) 4

ड) 5

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर **तीन-चार** वक्यों में लिखिए (6 में से 5) :

10

1) विज्ञापन शब्द का अर्थ क्या है ?

2) हार्डवेयर किसे कहा जाता है ?

3) 'टेलिड्रामा' किसे कहते हैं ?

4) साक्षात्कार से क्या तात्पर्य हैं ?

5) लिंक किसे कहते हैं ?

6) 'टेलिविजन' शब्द किन भाषाओं के शब्द संयोग से बना हैं ?

3. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए (तीन में से दो) :

10

1) समाचार की शिर्षक संरचना पर प्रकाश डालिए।

2) रेडियो फिचर लेखन से क्या तात्पर्य हैं ?

3) इलेक्ट्रॉनिक मिडीया में कौन-कौनसे जनसंचार माध्यम सम्मिलित है ?

4. पटकथा लेखन को सोदाहरण स्पष्ट कीजिए।

10

अथवा

रेडियो की भाषा प्रकृतिपर प्रकाश डालिए।

5. कम्प्यूटर के अंगोंका संक्षेप में परिचय दीजिए।

10

SLR-C – 136

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – I) (Sem. – II) Examination, 2014
KANNADA (Paper – III) (New)
Literary Criticism and Prosody**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ _____
1) ಭಂದಸ್ಸು 2) ವಿಮರ್ಶೆ 3) ಮೀಮಾಂಸೆ 4) ವ್ಯಾಕರಣ
- 2) ಆರು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಡೆವಳು ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ರಂಜಿಸಿ _____
1) ತ್ರಿಪದಿ 2) ಷಟ್ಪದಿ 3) ಸಾಂಗತ್ಯ 4) ಕಂದ
- 3) ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದ ಕಾಲ _____
1) 5 ನೇ ಶತಮಾನ 2) 10 ನೇ ಶತಮಾನ
3) ಕ್ರಿ. ಶ. 700 4) ಕ್ರಿ. ಶ. 450
- 4) 'ಬ್ಲಾಕ್ ವರ್ಸ್' ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ _____
1) ಅಷ್ಟಷಟ್ಪದಿ 2) ಸರಳ ರಗಳೆ 3) ಅನಾಗತ 4) ಮುಡಿ
- 5) --- ಇದು ಯಾವ ಗಣ.
1) ನಗಣ 2) ತಗಣ 3) ರಗಣ 4) ಮಗಣ
- 6) ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದು _____
1) ವಿಮರ್ಶೆ 2) ಕಾವ್ಯ 3) ಮೀಮಾಂಸೆ 4) ಶಾಸ್ತ್ರ
- 7) ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆದ್ಯಕೃತಿ _____
1) ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಸೂತ್ರ 2) ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ
3) ಕಾವ್ಯದರ್ಶನ 4) ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ
- 8) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ _____
1) ಅಕಾಡೆಮಿ 2) ವಿದ್ಯಾನಿಕೇತನ 3) ಲಿಸಿಯಮ್ 4) ವಿದ್ಯಾಭಾರತಿ

P.T.O.

9) ಇಲಿಯಟ್ _____

1) ಲಿಟರರಿಯಾ ಬಯೋಗ್ರಾಫಿಯಾ	2) ಪೆರಿಹಿಪ್ಪಾಸ್
3) ಪೂಯೆಟಿಕ್ ಇಮೇಜ್	4) ಎಸ್ಸೆ ಆನ್ ಕ್ರಿಟಿಸಿಸಮ್

10) ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆದಿಪುರುಷ _____

1) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್	2) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್	3) ಪ್ಲೇಟೋ	4) ಲಾಂಜಿನಸ್

2. ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂದರೇನು ?
- 2) ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
- 3) ಭಾರತೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾವುವು ? ಅವುಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು ?
- 4) ಪ್ರಮುಖ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- 5) ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಂದರೇನು ?
- 6) 5ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಾಟಕವನ್ನು ಅದರ ಶಿಖರಕ್ಕೆರಿಸಿದ ಮಹಾನಾಟಕಕಾರರು ಯಾರು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

- 1) ಮೀಮಾಂಸೆ ವಿಮರ್ಶೆ
- 2) ಗಣ
- 3) ಯತಿ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ರಗಳೆಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ವಿಮರ್ಶೆ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಷಟ್ಪದಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

SLR-C – 137

Seat No.	
----------	--

M.A. Part – I (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Entire) Paper – III (New)
Urdu Tehqique-o-Tanqid

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

- (۱) جدیدیت کے رجحان کو _____ نفاذ نے فروغ دیا۔
(کلیم الدین احمد احتشام حسین شمس الرحمن فاروقی شبلی نعمانی)
- (۲) فن کو ایک جاندار شے تسلیم کرتا ہے۔
(میتھیو آرنلڈ ارسطو افلاطون فرائڈ)
- (۳) _____ کے مطابق تنقید دراصل تخلیق نو ہے۔
(فرائڈ کولرج کروچے افلاطون)
- (۴) _____ سائنس کے حقائق کو بھی ادب کے آئینے میں پیش کرتے ہیں۔
(کلیم الدین احمد آل احمد سرور گیان چند عبد الرحمن بجنوری)
- (۵) ”اُردو تنقید پر ایک نظر“ _____ کی اہم تصنیف ہے۔
(آل احمد سرور شبلی نعمانی شمیم حنفی کلیم الدین احمد)

- (۶) اسلوبیاتی تنقید کا نمائندہ نقاد _____ ہے۔
(شمس الرحمن فاروقی آل احمد سرور گوپنی چند نارنگ مجنوں گور کھپوری)
- (۷) ”جدیدیت کی فلسفیانہ اساس“ یہ کتاب _____ کی ہے۔
(شمیم حنفی شبلی نعمانی وزیر آغا عبادت بریلوی)
- (۸) _____ ایوان ادب میں اس طرح داخل ہوئے جیسے کوئی مست ہاتھی شیشہ کی دکان میں گھس جائے۔
(شبلی نعمانی احتشام حسین کلیم الدین احمد شمیم حنفی)
- (۹) _____ رومانیت کے خلاف ہے اور مابعد الطبیعیاتی ادراک کو اصل شاعری کہتا ہے۔
(ارسطو افلاطون فرائد فی۔ ایس۔ ایلیٹ)
- (۱۰) _____ اُردو ادب میں اشتراکی تنقید نگاری کے امام ہیں۔
(اختر حسین میر حسن احتشام حسین عابد حسین)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) ارسطو کے تصانیف کے نام لکھئے۔
- (۲) فی۔ ایس۔ ایلیٹ کی تنقیدی تصورات واضح کیجئے۔
- (۳) شمس الرحمن فاروقی کے تنقیدی تصانیف لکھئے۔
- (۴) کروچے کے بارے میں مختصر نوٹ لکھئے۔
- (۵) مجنوں گور کھپوری کے تنقیدی تصورات کیا ہیں؟
- (۶) گوپنی چند نارنگ کے تنقیدی مضامین کے نام لکھئے۔

10

۳. مختصر نوٹ لکھئے (کوئی دو) :

(۱) سید احتشام حسین

(۲) پروفیسر کلیم الدین احمد

(۳) کروچے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) شمس الرحمن فاروقی کے تنقیدی تصورات کا جائزہ لیجئے۔

(۲) گوپنی چند نارنگ کے تنقیدی تصورات کے بنیادی نکات کی وضاحت کیجئے۔

10

۵. آل احمد سرور کے تنقیدی خدمات کا اجمالی جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Paper – I) (Opt.) (New)
History of Ancient India Upto 650 A.D.**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option : 10
- 1) The term 'Jain' is derived from _____ word.
a) Jinendra b) Jine c) Meen d) None of these
 - 2) Selucus Nektar deputed _____ as his ambassador to the court of Chandra Gupta Mourya.
a) Megasthenese b) Jeevak
c) Yuanchwang d) Kurtis
 - 3) There are references of _____ Yagna performed by Pushya Mitra Shung.
a) Nitya b) Ashwamedha c) Kamyā d) Naimitikya
 - 4) The king Gupta patronized the _____ religion.
a) Boudha b) Jain c) Vedic d) Christian
 - 5) _____ presided over the Third Religious Conference of Boudha.
a) Mogaliputra Tissa b) Ananda
c) Upali d) Nagsen
 - 6) The information regarding the Kalinga war of Ashoka is found in the _____ inscription.
a) 10th b) 11th c) 12th d) 13th
 - 7) _____ was the first king of the Satvahan Kingdom.
a) Simmukh b) Kanha
c) Shri Saatkarni d) II Shri Saatkarni

९) हर्षवर्धनाच्या काळात भारतात ————— हा चीनी प्रवाशी आला होता.

अ) मेगॅस्थेनीस

ब) युआनच्वांग

क) इत्सिंग

ड) फाहियान

१०) समद्रगुप्ताचे दुसरे नाव ————— हे होते.

अ) कच

ब) कनिष्ठ

क) वशिष्ठ

ड) शौर्य

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) हीनयान पंथाची थोडक्यात माहिती सांगा.

२) मौर्य कालीन कलेची माहिती द्या.

३) गाथासप्तशतीचे थोडक्यात वर्णन करा.

४) गुप्तकालीन नाण्याची थोडक्यात माहिती द्या.

५) प्रभाकर वर्धनाची थोडक्यात माहिती द्या.

६) जातक कथा म्हणजे काय थोडक्यात लिहा.

३. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) त्रिपिटक.

२) कौटिल्याचे अर्थशास्त्रा.

३) सिमुक.

४) कनोज धर्म परिषद.

५) बौद्ध धर्माच्या ऱ्हासाची कारणे.

६) कनिष्क

४. महावीराचे जीवन चरित्र सांगून जैन धर्माची शिकवण स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सम्राट अशोकाच्या कार्याचे वर्णन करा.

५. गुप्त काळास प्राचीन भारताचे 'सुवर्ण युग' असे का म्हणतात स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Group – E-1) (Paper – I) (New)
Sociology of Health

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) To help in the functions of the hospital to deliver optimally the service it provides is known as _____
A) Social system B) Organization
C) Voluntary organization D) Hospital organization
- II) Which is known as 'Umbrella Programme' in promoting national health ?
A) National Rural Health Mission B) Family Welfare
C) Janani Suraksha Yojana D) National Urban Health Mission
- III) Who is the author of the book entitled 'Medical Sociology in an Indian settings' ?
A) Veena Bhasin B) Venkatratnam
C) Ratan Vaidya D) S. C. Basu
- IV) Solid and liquid matter from household and environment, commercial and industrial is called as _____
A) Drainage systems B) Disposal system
C) Sanitary system D) Waste
- V) Who is required to serve patients interest by law and medical care ?
A) Hospital B) Physician
C) Para Medicals D) Nurse
- VI) Who has contributed his research work on 'Miraj Medical Complex : A Sociological Study' ?
A) Ratan Vaidya B) Ashish Bose
C) Vijay Marulkar D) Venkatratnam

VII) Who has to work as conceiver of the mission and goal of the hospital ?

- A) Hospital administrator B) Health worker
C) Doctor D) Medical social worker

VIII) Which type of hospital was not suggested by WHO Expert Committee ?

- A) Regional hospital B) District hospital
C) Rural hospital D) General hospital

IX) 'Serving to sick is the service to God' is the conviction of whom ?

- A) Government B) Medical institution
C) Society D) Social system

X) Which are the basic factors determine the development of hospital ?

- A) Society and medical development
B) Government and legislation
C) Institutional network and organisation
D) Specialization and research.

2. Write short answers of the following (**any four**) :

8

- I) Meaning of hospital.
II) Define para-medical.
III) What is rural hospital ?
IV) What is food adulteration ?
V) Define health care.
VI) What is primary health ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- I) Role of medical social worker
II) Village health guides
III) District hospitals
IV) Proper waste disposal
V) Health – as fundamental right
VI) Indian Medical Association.

4. Answer **any one** of the following : 10

A) Explain the structure - functional aspects of hospital organisation.

OR

B) Illustrate the nature of health administration in India at different levels.

5. Differentiate the concept of personal hygiene at rural and urban level. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न : 10

I) रूग्णालयाच्या कार्यातील हातभार म्हणून जी पुरेशी सेवा पुरविली जाते ती कोणत्या नावाने ओळखतात ?

A) समाज व्यवस्था

B) संघटना

C) स्वयंसेवी संघटना

D) रूग्णालय संघटना

II) राष्ट्रीय आरोग्य उन्नत कदोयासाठी कोणता कार्यक्रम 'व्यापक कार्यक्रम' म्हणून ओळखला जातो ?

A) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य कार्यक्रम

B) कुटुंब कल्याण

C) जननी सुरक्षा योजना

D) राष्ट्रीय नागरी आरोग्य कार्यक्रम

III) 'मेडिकल सोशियॉलॉजी इन अँड इंडियन सेटिंग्ज' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?

A) वीणा भसीन

B) वेंकटरत्नम्

C) रतन वैद्य

D) एस्.सी. बसू

IV) घर आणि पर्यावरण, व्यापार आणि उद्योगधंदे यातून निष्पन्न होणाऱ्या घन आणि द्रव पदार्थांना काय म्हणतात ?

A) निःसारण व्यवस्था

B) विनियोग व्यवस्था

C) स्वच्छता व्यवस्था

D) टाकाऊ

V) कायदा आणि वैद्यकीय काळजी या माध्यमातून रूग्णांच्या हिताची सेवा कोण करतो ?

A) रूग्णालय

B) रोग चिकित्सक

C) संलग्न वैद्यक

D) परिचारिका

VI) 'मिरज मेडिकल कॉम्प्लेक्स : ए सोशियॉलॉजिकल स्टडी' या संशोधन कार्यात कोणी आपले योगदान दिले आहे ?

A) रतन वैद्य

B) आशिष बोस

C) विजय मारूलकर

D) वेंकटरत्नम्

- VII) रूग्णालयाचे कार्य आणि उद्दिष्टे यांचा विचारक म्हणून कोणाला कार्य करावे लागते ?
 A) रूग्णालय प्रशासक
 B) आरोग्य कार्यकर्ता
 C) डॉक्टर
 D) वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्ता
- VIII) जागतिक आरोग्य संघटनेच्या तज्ञ समितीने रूग्णालयाचा कोणता प्रकार सूचित केला नाही ?
 A) प्रादेशिक रूग्णालय
 B) जिल्हा रूग्णालय
 C) ग्रामीण रूग्णालय
 D) सामान्य रूग्णालय
- IX) 'रूग्णसेवा हीच ईश्वर सेवा' असा दृढ विश्वास कोणाचा असतो ?
 A) शासन
 B) वैद्यकीय संस्था
 C) समाज
 D) समाज व्यवस्था
- X) 'रूग्णालय विकासातील' मुख्य निर्धारक घटक कोणते ?
 A) समाज आणि वैद्यकीय विकास
 B) शासन आणि कायदे
 C) संख्यात्मक जाळे आणि संघटना
 D) विशेषीकरण आणि संशोधन

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

8

- I) रूग्णालयाचा अर्थ.
- II) संलग्न-वैद्यकाची व्याख्या करा.
- III) ग्रामीण रूग्णालय म्हणजे काय ?
- IV) अन्नभेसळ म्हणजे काय ?
- V) आरोग्य दक्षतेची व्याख्या करा.
- VI) प्राथमिक आरोग्य म्हणजे काय ?

3. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

12

- I) वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्त्याची भूमिका.
- II) ग्राम आरोग्य मार्गदर्शक.
- III) जिल्हा रूग्णालये.
- IV) टाकाऊ पदार्थांची योग्य विल्हेवाट.
- V) आरोग्य-एक मूलभूत हक्क.
- VI) इंडियन मेडिकल असोशिएशन.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

10

- A) रूग्णालय संघटनेच्या संरचनात्मक-कार्यात्मक घटकांचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

- B) भारतातील विविध स्तरावरील आरोग्य प्रशासनाचे स्वरूप विस्ताराने स्पष्ट करा.

5. ग्रामीण आणि नागरी पातळीवरील व्यक्तिगत आरोग्य संकल्पनेतील फरक स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr. CI) (Paper – V)
Industrial Economics**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

10

- 1) IDBI was established on _____
 - a) 1 July, 1964
 - b) 1 Sept. 1974
 - c) 1 Oct. 1984
 - d) 1 Nov. 1994
- 2) Social security means _____
 - a) Social assistance
 - b) Social control
 - c) Social change
 - d) State regulation
- 3) Main characteristics of industrial labour _____ in India.
 - a) Lack of unity
 - b) Inefficiency
 - c) Absenteeism
 - d) All of the above
- 4) _____ is first large industry among the following industries in India.
 - a) Iron and Steel
 - b) Cotton textile
 - c) Automobile
 - d) Sugar
- 5) Internet facility was started in India on _____
 - a) 15 Aug. 1995
 - b) 26 Jan. 1995
 - c) 15 Aug. 1996
 - d) 26 Jan. 1996
- 6) Indian Petrochemical Corporation Ltd., was established in _____
 - a) 1950
 - b) 1960
 - c) 1970
 - d) 1980

- 7) _____ has presented the LPG model.
- a) Dr. A. P. G. Abdul Kalam b) Dr. Manmohan Singh
c) Amartya Sen d) None of the above
- 8) Workmen's Compensation Act was passed in _____
- a) 1923 b) 1933 c) 1943 d) 1953
- 9) Industrial Dispute Act was passed in the year _____
- a) 1947 b) 1948 c) 1949 d) 1950
- 10) India's new industrial policy deals with _____
- a) Liberalisation b) Privatisation
c) Globalisation d) All of the above

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Define industrialisation.
- 2) What is social security ?
- 3) Define Exit policy.
- 4) What is the main function of IDBI ?
- 5) What is LPG ?
- 6) Define public sector.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Role of public sector in Indian Economy
- 2) Industrial policy of 1991
- 3) Social security measures in India
- 4) Industrial pollution
- 5) Problems of industrial labour
- 6) Electronics industry in India.

4. Answer **any one** question of the following :

10

- a) Explain the present position and problems of iron and steel industry in India.
- b) Discuss the causes of industrial dispute and suggest measures for there settlement.

5. Explain the problem of industrial sickness and suggest remedies on it.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतीय औद्योगिक विकास बँक _____ मध्ये स्थापन झाली.
अ) १ जूलै १९६४ ब) १ सप्टे. १९७४
क) १ ऑक्टो. १९८४ ड) १ नोव्हें. १९९४
- २) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे _____
अ) सामाजिक मदत ब) सामाजिक नियंत्रण
क) सामाजिक बदल ड) राज्यसरकारी नियंत्रण
- ३) भारतीय औद्योगिक कामगारांची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये _____
अ) एकतेचा अभाव ब) अकार्यक्षमता क) गैरहजेरी ड) वरीलपैकी सर्व
- ४) _____ हा मोठ्या प्रमाणावरील उद्योग हा भारतातील खालील उद्योगांपैकी प्रथम क्रमांकाचा उद्योग आहे.
अ) लोखंड व पोलाद ब) सुती कापड
क) ॲटोमोबाइल ड) साखर
- ५) भारतात इंटरनेट सुविधा _____ मध्ये सुरू झाली.
अ) १५ ऑगस्ट १९९५ ब) २६ जानेवारी १९९५
क) १५ ऑगस्ट १९९६ ड) २६ जानेवारी १९९६
- ६) इंडियन पेट्रोकेमिकल कार्पोरेशन लि. स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९५० ब) १९६० क) १९७० ड) १९८०
- ७) एल्.पी.जी. प्रतिमानाची मांडणी _____ यांनी केली.
अ) डॉ. ए. पी. जी. अब्दुल कलाम ब) डॉ. मनमोहन सिंग
क) अमर्त्य सेन ड) वरीलपैकी नाही
- ८) कामगारांना नुकसान भरपाई देण्याबाबतचा कायदा _____ वर्षी संमत करण्यात आला.
अ) १९२३ ब) १९३३ क) १९४३ ड) १९५३

९) औद्योगिक कलह कायदा _____ वर्षी संमत करण्यात आला.

अ) १९४७ ब) १९४८ क) १९४९ ड) १९५०

१०) भारतातील नविन औद्योगिक धोरण _____ संबंधित आहे.

अ) उदारीकरण ब) खाजगीकरण क) जागतिकीकरण ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त चार) :

८

- १) औद्योगिककरणाची व्याख्या द्या.
- २) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे काय ?
- ३) निर्गमन धोरणाची व्याख्या द्या.
- ४) आय्.डी.बी. आय्. चे मुख्य कार्ये कोणते ?
- ५) एल्.पी.जी. म्हणजे काय ?
- ६) सार्वजनिक क्षेत्राची व्याख्या द्या.

३. थोडक्यात टीपा द्या (फक्त चार) :

१२

- १) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका
- २) १९९१ चे औद्योगिक धोरण
- ३) भारतातील सामाजिक सुरक्षितता उपाययोजना
- ४) औद्योगिक प्रदूषण
- ५) औद्योगिक कामगारांच्या समस्या
- ६) भारतातील इलेक्ट्रॉनिक्स उद्योग.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) भारतातील लोखंड व पोलाद उद्योगाची सद्यःस्थिती व समस्या स्पष्ट करा.
- ब) औद्योगिक कलहाची प्रमुख कारणाची चर्चा करून त्या मिटविण्यासाठी उपाययोजना सुचवा.

५. औद्योगिक आजारपणाची कारणे स्पष्ट करा व त्यावर उपाययोजना सुचवा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – IV) (A) (New)
एका लेखकाचा अभ्यास- आर्वाचीन लेखक-डॉ.द.ता.भोसले

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भूमी सृजनाचे प्रतिक कोणास म्हटले आहे ?
(जमीन/वारूळ/पाणी/आकाश)
- २) लोकमाणसाचा रक्षक कोण आहे ?
(निसर्ग/पर्यावरण/वारा/आपण)
- ३) भुलाबाईची पूजा कोणाची पूजा असते ?
(शिवपार्वतीची/शिवशक्तीची/शिवशंकराची/शंकरपार्वतीची)
- ४) लेखकाने उपेक्षित पशू कोणास म्हटले आहे ?
(बैल/ रेडा/म्हैस/गाय)
- ५) पोतराजाच्या तोंडी असलेली गीते ही कोणाच्या गीता सारखी असतात ?
(स्त्रीगीत/भक्तीगीत/ओवीगीत/अंगाईगीत)
- ६) बगाड म्हणजे भौरोषाचा लाकडी काय असतो ?
(पाळणा/पालखी/छबिना/रथ)
- ७) लेखकाने कोणता पदार्थ स्वर्गवासी झाला आहे असे म्हटले आहे ?
(माडगे/खीर/ लापसी/ सांजा)
- ८) चितारलेली मडकी घेऊन दोलाच्या तालावर जे नृत्य केले जाते त्याला काय म्हणतात ?
(इर्जिक/ दावरा/ पुनव/ गुग्गुळ)
- ९) कोणत्या देवळात आठ दिवस विणा उभा करतात ?
(महादेवाच्या/शंकराच्या/मारूतीच्या/बिरोबाच्या)

१०) धन-दौलत भरपूर असूनही खूप भित्रा कोण असतो ?

(रामराव जाधव/ भिमरावजाधव/ भगवान भाल्के/ बापूराव भोसले)

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (६ पैकी ५) :

१०

१) ग्रामव्यवस्थेचे शिलेदार कोणते ते सांगा ?

२) शंकराच्या तीन नेत्रांची नावे सांगा.

३) कोजागिरी-पोर्णिमा हा कोणाच्या पुजनाचा दिवस असतो ते सांगा ?

४) संस्कृतीमधील पाच चिन्हे कोणती ते लिहा ?

५) द. ता. भोसले यांनी ग्रामीण लेखकापुढील कोणती आव्हाने सांगितली आहेत ते लिहा ?

६) लोकजीवनातील हलगीचा उपयोग सांगा.

३. लघुत्तरीप्रश्न (३ पैकी २) :

१०

१) वाङ्मयीन अभिरुची संबंधी द. ता. भोसले यांचे विचार सांगा.

२) ग्रामसंस्कृतीचा हिरवा पदर असे लेखक कोणास व का म्हणतो ते लिहा ?

३) लोकजीवनातील पानसुपारीचे महत्व विशद करा.

४. 'मी आणि माझा बाप' या कादंबरीचे अंतरंग विशद करा.

१०

किंवा

सांस्कृतिक चळवळ आणि शासन यासंबंधीचे डॉ. द.ता. भोसले यांचे विचार स्पष्ट करा.

५. संस्कृतीच्या पाऊलखुणा या ग्रंथात परंपराशील ग्रामजीवनाचा कशाप्रकारे वेध घेतला आहे ते लिहा.

१०

SLR-C – 147

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper – IV) (New)

साहित्यिक वर्ग-विशेष रचनाकार : सुमित्रानंदन पंत

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । 10

- 1) पंत का _____ उपन्यास उनकी प्रथम औपन्यासिक कृति है ।
1) हार 2) ज्योत्स्ना 3) अरण्य 4) आपका बंटी
- 2) पंत की पहली कविता एक पत्र के रूप में सन _____ में लिखि गयी ।
1) 1915 2) 1912 3) 1916 4) 1917
- 3) 'युगवाणी' सन _____ में प्रकाशित काव्य संग्रह है ।
1) 1936-37 2) 1937-38 3) 1938-39 4) 1939-40
- 4) 'युगवाणी' एक प्रकार से भारतीय _____ की वाणी है ।
1) साम्यवाद 2) छायावाद 3) हालावाद 4) अस्तित्त्ववाद
- 5) _____ की कविता में नये टेकनिकों के कारण नविनता आ गयी है ।
- 6) हे जीवन के जागरूक ! जीवन के नव. नव मुझे _____ दो !
1) स्वप्न 2) सुख 3) दुःख 4) पानी
- 7) _____ को 'काला कांकर' खंड की रचनाएँ कहा जाना है ?
1) ग्राम्या 2) युगवाणी 3) वाणी 4) वीणा
- 8) रे दो दिन का उसका _____ ! सपना छिन का रहता न स्मरण ।
1) मरण 2) यौवन 3) जीवन 4) करूण

P.T.O.

- 9) ग्राम्या का नायक मानवतावादी _____ का प्रतीक है ।
 1) जीव 2) मनुष्य 3) पुरुष 4) नर
- 10) _____ की स्नायुओं में कवित्व का गाढा रस प्रवाहमान है ।
 1) ग्राम्या 2) संयोजिता 3) युगपथ 4) चिदंबरा
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर चार पंक्तियों में लिखिए । 10
- 1) कवि ने चींटी को चेतन क्यों कहा है ?
 - 2) 'दो लडके' कविता के लडके किस परिवेश के हैं ?
 - 3) ग्राम्या की 'वाणी' में किसे महत्त्व दिया है ?
 - 4) 'झंझा में नीम' कविता के चार ध्वन्यात्मक शब्द लिखिए ।
 - 5) 'वह बुडढा' कविता का भिखारी कैसा प्रतित होता है ?
 - 6) साधारण ग्राम जीवन को चित्रित करनेवाली चार कविता के शीर्षक दीजिए ।
3. संदर्भ व्याख्या कीजिए । (3 में से 2) 10
- 1) "तुम वहन कर सको जन-मन में मेरे विचार,
वाणी मेरी, चाहिए तुम्हें क्या अलंकार !"
 - 2) "सुलभ यहाँ रे कवि को जग में
युग का नहीं सत्य शिव सुंदर,
कँप कँप उठते उस के उर की
व्यथा-विमूर्छित वीणा के स्वर !"
 - 3) "करती वह जीवन यापन
युग-युग से पशु-सी पालित,
बन्दिनी काम-कारा की,
आदर्श नीति परिचालित !!"
4. 'दो लडके' कविता में चित्रित यथार्थ को स्पष्ट कीजिए । 10
- अथवा**
- 'युगवाणी' काव्य कृति के भावपक्ष को स्पष्ट कीजिए ।
5. 'ग्राम्या' में भारतीय नारी की दयनीय दशा को चित्रित किया है । स्पष्ट कीजिए । 10

SLR-C – 148

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper – IV) (New)
व्यावसायिक वर्ग : पत्रकारिता प्रशिक्षण

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **10**
- 1) रेडियो _____ माध्यम है ।
1) दृश्य 2) श्रव्य 3) दृश्य-श्रव्य 4) मुद्रण
- 2) समाचार पत्र के आय का मुख्य आधार _____ है ।
1) मुद्रण 2) विवरण 3) वितरण 4) विज्ञापन
- 3) पृष्ठसज्जा को अंग्रेजी में _____ कहते हैं ।
1) फोलो-अप 2) मेक-अप 3) लॉक-अप 4) री-राइट
- 4) न्यायालय की अवमानना का कानून सन _____ में पारित हुआ था ।
1) 1960 2) 1965 3) 1970 4) 1971
- 5) सूचनाधिकार भारत में _____ से लागू हुआ ।
1) 15 जून, 2005 2) 15 जून, 2006 3) 15 जून, 2007 4) 15 जून, 2008
- 6) ‘-’ का अर्थ _____ है ।
1) हाइफन 2) कोलन 3) रोमन 4) सेमीकोलन
- 7) विविध भारती _____ से प्रारंभ किया गया ।
1) 3 अक्टूबर, 1950 2) 3 अक्टूबर, 1951
3) 3 अक्टूबर, 1957 4) 3 अक्टूबर, 1960

P.T.O.

8) भारत में टेलीविजन की शुरूवात _____ को दिल्ली में हुई।

- 1) 15 सितंबर, 1959 2) 16 सितंबर, 1959
3) 17 सितंबर, 1959 4) 18 सितंबर, 1959

9) भारत के प्रसिद्ध मीडिया 'समूह इंडिया टुडे' द्वारा मुंबई में 2002 को _____ चैनल शुरू किया।

- 1) हैम रेडियो 2) बीबीसी हिंदी 3) रेडियो सिटी 4) रेड एफ.एम.

10) 'जी न्यूज' चैनल की शुरूवात सन _____ हुई।

- 1) 1995 2) 1996 3) 1997 4) 1998

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

10

- 1) आचारसंहिता किसे कहते हैं ?
2) मानवाधिकार किसे कहते हैं ?
3) प्रूफ रीडिंग से क्या तात्पर्य है ?
4) मुद्रणालय के मुख्य तीन विभाग के नामों पर प्रकाश डालिए।
5) प्रसार भारती के निगम के लक्ष्य को प्रस्तुत कीजिए।
6) न्यायालय की अवमानना के दो प्रकार प्रस्तुत कीजिए।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।

10

- 1) प्रूफ शोधन।
2) प्रसार भारती।
3) समाचार पत्र की वितरण व्यवस्था।

4. मुक्तप्रेस की अवधारणा को स्पष्ट कीजिए।

10

अथवा

पत्रकारों के विभिन्न संगठनों का परिचय दीजिए।

5. हिंदी के प्रमुख समाचार पत्र एवम् पत्रिकाओं का परिचय दीजिए।

10

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – IV) (New)
Elective – II : Literatures in English

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. Choose the right answer from the alternatives given below : 10
- 1) It's Raining is composed by _____
a) Guillaume Apollinaire b) Stephen Mallarme
c) Richard Aldington d) T. E. Hulme
 - 2) In the poem 'Images', the poet's desire runs with _____
a) Lion b) Rabbit
c) Wind d) Red deer
 - 3) T. E. Hulme's 'Above the Dock' is _____ poem.
a) a symbolic b) an imagist
c) a narrative d) a pattern
 - 4) Life is a stream on which we _____
a) play b) fly
c) strew d) move
 - 5) The apparition of these _____ in the crowd;
Petals on a wet, black bough.
a) faces b) trees
c) creatures d) birds
 - 6) Haiku is a poem of _____ lines.
a) 4 b) 3 c) 10 d) 14
 - 7) The poem 'a leaf falls with loneliness' gives a visual effect of _____ a leaf.
a) falling b) flying
c) static d) still
 - 8) Use of _____ is a specific style of e. e. cummings.
a) lower case b) UPPERCASE
c) Sentence type d) none of the above

9) We two shall never lie embalmed as one,
 _____ the eternal sand and palm trees playing.

a) On	b) Beneath
c) Over	d) Along with

10) I am _____ :
 A red sinking autumn sun
 Took my name away.

a) nobody	b) anybody
c) somebody	d) everybody

2. Answer **any five** of the following questions in to **2-3** sentences **each**. **10**

- 1) What situation did Alphonse Daudet present in the story 'The Last Lesson' ?
- 2) Explain the significance of narrator in the story 'The Tell-Tale Heart'.
- 3) Why does Laura want to stop the garden party ?
- 4) Why was Franz not ready to go to school in the opening of the story ?
- 5) What is the reaction of the narrator when the policemen arrive at the old man's house ?
- 6) Describe the activities of the guests in the story 'The Garden-Party'.

3. A) Write notes on **any two** of the following in about **50** words. **6**

- 1) Novel of the soil.
- 2) Symbolism in poetry.
- 3) Pattern poetry.

B) Write brief note on **any two** of the following : **4**

- 1) 'a leaf falls with loneliness' as a pattern poetry.
- 2) *Growth of the Soil* as a novel of the soil.
- 3) Imagist poetry.

4. Answer **any one** of the following questions : **10**

- 1) Comment on the clash between Modernity and traditional Russia in *The Cherry Orchard*.
- 2) Sketch the character of Lopakhin in your own words.

5. Isak's journey in Knut Hamsun's *Growth of the Soil* shows man's settlement on earth as farmer. Critically comment. **10**

Seat No.	
-------------	--

M.A. Part – I (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Paper – IV) (New)
Urdu Shairi ka Mutalia

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 .1 مناسب متبادل چن کر خانہ پُری کیجئے :
- (1) میر انیس اپنی مرثیہ گوئی کی مجلسوں میں پہلے اپنی چند _____ پیش کرتے تھے۔
(غزلیات شہزادیاں قصائد رباعیات)
- (2) مرزا دبیر کے والد کا نام _____ تھا۔
(مرزا رجب علی مرزا غالب مرزا غلام حسین مرزا شجاعت علی)
- (3) میر انیس کی پیدائش بہ مقام _____ محلہ گلاب ہاڑی میں ہوئی۔
(فیض آباد مرشد آباد مراد آباد احمد آباد)
- (4) مرزا دبیر کی وفات _____ میں ہوئی۔
(1799 1875 1857 1905)
- (5) دکن میں عزاداری کی تاریخ سلطنت _____ سے شروع ہوتی ہے۔
(سلطنت مغلیہ آصف جاہی عادل شاہی بہمنیہ)

- (6) میر انیس کی شہرت ان کے بلند پایہ _____ کی وجہ سے ہے۔
(غزلوں قصیدوں مثنویوں مرثیوں)
- (7) مشہور فارسی رباعی گو عمر خیام کا وطن _____ ہے۔
(شیراز اصفہان مشہد نیشاپور)
- (8) میر انیس نے خاص طور پر کس کی شان میں مرثیے لکھے ہیں؟
(شہدائے کربلا کو گھلے سر سید غالب)
- (9) ”جب قطع کی مافت شب آفتاب نے“ کس شاعر کا مرثیہ ہے؟
(میر ضمیر جوش ملیح آبادی میر انیس مرزا دبیر)
- (10) میر ضمیر نے سب سے پہلے _____ کے اجزائے ترکیبی متعین کئے۔
(غزل ڈرامہ مرثیہ مثنوی)

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) : 10

- (1) میر انیس نے اپنی رباعیات میں کون کونسی اخلاقی اقدار سمونے کی کوشش کی ہے؟
- (2) موازنہ انیس و دبیر کس کی تصنیف ہے؟
- (3) رباعیات فراق کے موضوعات لکھئے۔
- (4) مرثیہ کے اجزائے ترکیبی لکھئے۔
- (5) شخص مرثیہ نگاروں کے نام لکھئے۔
- (6) جگت موہن لال کی رباعیوں کے خاص موضوعات لکھئے۔

10

3. مندرجہ ذیل رباعیات کی تشریح کیجئے (کوئی دو) :

- (1) خود اپنی نگاہوں سے گرا جاتا ہوں میں
قطرہ سا زمین میں سما جاتا ہوں میں
احباب میرے دفن کی کیوں فکر میں ہیں
شرم گناہ سے خود گڑا جاتا ہوں میں
- (2) پتلی کی طرح نظر سے مستور ہے تو
آنکھیں جسے ڈھونڈتی ہیں وہ نور ہے تو
نزدیک رگ گلو سے اس پر یہ بعد
اللہ اللہ کس قدر دور ہے تو
- (3) پابندی جان و دل ہے زنجیر حیات
اللہ اللہ ای فکر توقیر حیات
آغاز کی کچھ خبر نہ انجام کا علم
کونین ہے پھر بھی محو تدبیر حیات۔

10

4. مندرجہ ذیل سے کسی ایک سوال کا جواب لکھئے :

- (1) میر انیس کے مرثیوں میں مناظر فطرت جذبات نگاری و واقعہ نگاری پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
- (2) مرزا دبیر کے مرثیوں کا ناقدانہ جائزہ لیجئے۔

10

5. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھئے :

مرثیہ کے آغاز و ارتقاء کا جائزہ لیتے ہوئے مرثیہ نگاری میں حالی کی مرثیہ نگاری پر اظہار خیال کیجئے۔

क) अलतमतशहा ड) फिरोज तुघलक

९) सम्राट अकबराचा मकबरा _____ या ठिकाणी आहे.

अ) आग्रा ब) सिकंदरा क) फत्तेपुर सिक्री ड) दिल्ली

१०) “ताजमहल हा मुमताज महालच्या कबरीवर शहाजहानने बांधलेले शानदार स्मारक आहे” असे _____ इतिहासकाराचे मत आहे.

अ) व्ही. ए. स्मिथ ब) पु. ना. ओक

क) हेवेल ड) डॉ.आर. सी. मुजुमदार

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) ‘सुफी’ पंथाचा अर्थ सांगा.
- २) अमीर खुस्रो याविषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
- ३) ‘शहाना-इ-मंडी’ या अधिकाराची कामे सांगा.
- ४) वीर शैव संप्रदाया विषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
- ५) भक्ति चळवळीचे परिणाम स्पष्ट करा.
- ६) ऐन-ए-अकबरी याविषयी थोडक्यात माहिती सांगा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

१२

- १) वल्लभाचार्या
- २) सुफी पंथाचे तत्त्वज्ञान
- ३) शेरशहाचे केंद्रिय प्रशासन
- ४) औरंगजेबकाळीन फारसी साधने
- ५) खिलजी काळातील स्थापत्यकला
- ६) ताजमहल.

४. मुघल काळातील मुलकी प्रशासन व्यवस्था स्पष्ट करा.

१०

किंवा

अल्लादीन खिलजीच्या अंतर्गत प्रशासनातील सुधारणाविषयी चर्चा करा.

१०

५. सम्राट अकबरांच्या काळातील स्थापत्य कलेविषयी माहिती सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – VI) (Gr. – C1)
Economics of Environment**

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10

- 1) _____ is one of the natural resources that affects and is affected by the environment.
a) Labour b) Land c) Capital d) Management
- 2) Problems of pollution of land in India caused by _____ activities.
a) Natural b) Human
c) Both natural and human d) All the above
- 3) Problem of _____ caused by over-irrigation.
a) Water pollution b) Land pollution
c) Soil salinity d) Deforestation
- 4) India's population in 2011 was _____
a) 102 crores b) 121 crores c) 115 crores d) 125 crores
- 5) O₃ is known as _____
a) Carbon b) Oxygen c) Ozone d) All the above
- 6) World Population day is celebrated on _____
a) 11 July b) 26 June
c) 11 September d) 15 August
- 7) Afforestation means _____
a) Social forestry b) Forest policy
c) Destruction of trees d) Plantation of trees

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- 1) पर्यावरणावर परिणाम करणारा व त्यावरील परिणाम म्हणून _____ या नैसर्गिक साधनांचा उल्लेख होतो.
a) श्रम b) भूमी c) भांडवल d) व्यवस्थापन
- 2) भारतात भूमीच्या प्रदूषणाची समस्या _____ यांच्या कार्यामुळे होते.
a) नैसर्गिक b) मानव
c) दोन्ही नैसर्गिक व मानवी d) वरील सर्व
- 3) अतिसिंचनामुळे _____ समस्या निर्माण होते.
a) जलप्रदूषण b) भूमी प्रदूषण
c) जमीनीचे क्षारीकरण d) निर्वनीकरण
- 4) भारताची 2011 मध्ये _____ लोकसंख्या होती.
a) 102 कोटी b) 121 कोटी
c) 115 कोटी d) 125 कोटी
- 5) O₃ म्हणजे _____
a) कार्बन b) ऑक्सिजन
c) ओझोन d) वरील सर्व
- 6) _____ या दिवशी जागतिक लोकसंख्या दिन साजरा करण्यात येतो.
a) 11 जुलै b) 26 जून c) 11 सप्टेंबर d) 15 ऑगस्ट
- 7) वनीकरण म्हणजे _____
a) सामाजिक वनीकरण b) जंगल धोरण
c) झाडांची तोड d) झाडे लावणे
- 8) WWF म्हणजे _____
a) World Wild Fund b) World Wealth Fund
c) World Wild Forest d) World Wide Fund for Nature

9) ध्वनी _____ या मध्ये मोजतात.

- a) व्होल्टेज b) डेसीबल c) पीच d) वरीलपैकी नाही

10) जंगल हे _____ साधने आहेत.

- a) पुर्ननिर्माणक्षम b) अपुर्ननिर्माणक्षम
c) दोन्ही a) आणि b) d) वरीलपैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) नवीन आर्थिक धोरण आणि पर्यावरण यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- 2) प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या कार्याची चर्चा करा.
- 3) टाकाऊ वस्तूंचे व्यवस्थापन यावर टीप लिहा.
- 4) सामाजिक वनीकरणाचे फायदे स्पष्ट करून लिहा.
- 5) हरितगृह परिणामवर टीप लिहा.
- 6) निर्वनीकरणाचा अर्थ लिहा.

3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- 1) पर्यावरण संरक्षण कायदा, 1986
- 2) पर्यावरण संवर्धन
- 3) भूमी प्रदूषण
- 4) ओझोन स्तराचे ऱ्हास
- 5) लोकसंख्या वृद्धी व पर्यावरण
- 6) पुर्नवापर.

4. A) कृषी विकास आणि पर्यावरणाचे ऱ्हास यावर टीप लिहा.

10

किंवा

B) भारतातील जलप्रदूषणाची कारणे लिहा आणि त्यावर उपाय सुचवा.

5. भारतातील औद्योगिक विकास आणि पर्यावरण समस्या यावर चर्चा करा.

10

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
HISTORY (Paper – III) (Opt.) (New)
History of India (1757 A.D. to 1857 A.D.)

Day and Date : Thursday, 20-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following questions by choosing the correct option. 10
- 1) In _____ charter act for Indian's they granted per year 1 lakh rupees for education.
a) 1818 b) 1861 c) 1813 d) 1833
 - 2) The main center of Theosophical Society was at _____ place in India.
a) Kanpur b) Agra c) Delhi d) Adayar
 - 3) The first news paper in Marathi was _____
a) Maratha b) Kesari c) Sakal d) Darpan
 - 4) Lord William Bentick came to India as a Governor General in _____
a) 1828 A. D. b) 1829 A. D. c) 1835 A. D. d) 1798 A. D.
 - 5) In 1866 Dadabhai Novroji was founded Association in London named _____
a) East India Association b) Indian Mission
c) East Europe d) Africa Association
 - 6) Who were exploited the poor peasants in the early 19th Century ?
a) Zamindars and money lender
b) Zamindars and Govt. Officers
c) Lawyers and Govt. Officers
d) Money lender and Govt. Officers
 - 7) In 1780 the Bengal Gazette started in India by _____
a) Bolts b) Grant Duff c) James Mill d) J. K. Hickey

- 8) In which year the Bombay University was started ?
a) 1842 b) 1857 c) 1862 d) 1885
- 9) _____ was the first Martyr of the great uprising of 1857.
a) V. D. Sawarkar b) Mangal Pande
c) Tatyá Tope d) Nana Fadanvis
- 10) _____ established Asiatic Society of Bengal.
a) William Jons b) William Care
c) William Benting d) Lord Dul Housi

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- 1) Explain the qualities of Rayatwari System.
- 2) Describe the nature of Revolt of 1857.
- 3) Discuss the work of Prarthana Samaj.
- 4) The concept of Commercialization of Agriculture.
- 5) Lord William Benticks Economical Reforms.
- 6) Nature of Mahalwari System.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- 1) Charls Woods despatch on Education
- 2) Rebel of Ramoshi
- 3) Colonialism
- 4) Salient features of Mahalwari System
- 5) The nature of Revolt of 1857
- 6) Poverty of India.

4. Critical examine the failure of Revolt of 1857. **10**

OR

Give account of the Social Reform Movement in India during 1828-1856.

5. Discuss the merits and demerits of the permanent settlement during company rule. **10**

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ या चार्टर अॅक्टमध्ये भारतीयांच्या शिक्षणासाठी या वर्षी एक लाख रुपये मंजूर करण्यात आले.
अ) १८१८ ब) १८६१ क) १८१३ ड) १८३३
- २) थिऑसाफिकल सोसायटीचे मुख्य केंद्र भारतात _____ या ठिकाणी होते.
अ) कानपूर ब) आग्रा क) दिल्ली ड) अडयार
- ३) मराठीतील पहिले वृत्तपत्र _____ हे होय.
अ) मराठा ब) केसरी क) सकाळ ड) दर्पण
- ४) लॉर्ड विल्यम बेंटिक हा गव्हर्नर जनरल म्हणून _____ या वर्षात भारतात आला.
अ) इ. सन् १८२८ ब) इ. सन् १८२९
क) इ. सन् १८३५ ड) इ. सन् १७९८
- ५) दादाभाई नौरोजी यांनी इ. सन् १८६६ मध्ये लंडन येथे _____ या संघटनेची स्थापना केली.
अ) इस्ट इंडिया असोसियेशन ब) इंडिया मिशन
क) इस्ट युरोप ड) आफ्रिका असोसियेशन
- ६) १९ व्या शतकाच्या प्रारंभी गरीब शेतकऱ्यांची पिळवणूक _____ करित होते.
अ) जमिनदार आणि सावकार ब) जमिनदार आणि सरकारी अधिकारी
क) वकिल आणि सरकारी अधिकारी ड) सावकार आणि सरकारी अधिकारी
- ७) _____ यांनी सन् १७८० मध्ये बेंगाल गॅझेटची सुरुवात केली.
अ) बोल्टस् ब) ग्रँट-डफ् क) जेम्स मिल्ल् ड) जे. के. हिक्की
- ८) बॉम्बे विद्यापीठाची स्थापना _____ वर्षी झाली.
अ) १८४२ ब) १८५७ क) १८६२ ड) १८८५
- ९) _____ हा १८५७ च्या उठावातील पहिला हुतात्मा होय.
अ) व्ही. डी. सावरकर ब) मंगल पांडे
क) तात्या टोपे ड) नाना फडणविस
- १०) अॅशियाटीक सोसायटी ऑफ बेंगालची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) विल्यम जोन्स ब) विल्यम कॅरे क) विल्यम बेंटिक ड) लॉर्ड डलहौसी

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) रयतवारी पद्धतीचे गुण स्पष्ट करा.
 - २) १८५७ च्या उठावाच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.
 - ३) प्रार्थना समाजाच्या कार्याची चर्चा करा.
 - ४) शेतीच्या व्यापारीकरणाची संकल्पना विशद करा.
 - ५) लॉर्ड विल्यम बेंटिकची आर्थिक सुधारणा.
 - ६) महलवारी पद्धतीची रचना स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) वुडचा शिक्षण विषयक खलीता
 - २) रामोशांचे बंड
 - ३) वसाहतवाद
 - ४) महलवारी पद्धतीची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
 - ५) १८५७ च्या उठावाचे स्वरूप
 - ६) भारतातील दारिद्र.
४. १८५७ च्या उठावाच्या अपयशाचे टीकात्मक परीक्षण करा. १०
- किंवा**
- १८२८ ते १८५६ या काळात भारतात झालेल्या सामाजिक सुधारणांची माहिती द्या.
५. कंपनीच्या काळातील कायमधारा पद्धतीतील गुणदोषाची चर्चा करा. १०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HISTORY (Paper – II) (Comp.)
History of Modern World (1900 – 1970 A.D.)**

Day and Date : Monday, 17-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by correct option : 10
- 1) A system in which one country controls other countries, often after defeating them in a war is called as _____
 - a) Socialism
 - b) Nationalism
 - c) Imperialism
 - d) Communism
 - 2) _____ is known as the period of the first world war.
 - a) 1914 – 1916
 - b) 1914 – 1918
 - c) 1914 – 1920
 - d) 1914 – 1922
 - 3) The international court of justice is situated in _____
 - a) Hague
 - b) Germany
 - c) New York
 - d) Japan
 - 4) _____ is the only pure race in the world.
 - a) Nagas
 - b) Christianity
 - c) Kshatriyas
 - d) Nordic race
 - 5) In all _____ nations participated in the Second World War.
 - a) 55
 - b) 56
 - c) 57
 - d) 60
 - 6) _____ is known as the Bible of workers.
 - a) Mein Kampf
 - b) Das Capital
 - c) Social Contract
 - d) None of these
 - 7) Georgie Klemenshu was the Prime Minister of _____
 - a) France
 - b) England
 - c) Germany
 - d) Japan

- 8) 'An individual is for the state and not the state for individual'. This was the motto of _____ political party.
- a) Fascist
 - b) Jacobean
 - c) Gerondist
 - d) Nazi
- 9) _____ is the total number of judges in the international court of Justice.
- a) 10
 - b) 15
 - c) 20
 - d) 25
- 10) The Disarmament conference was held in _____ on 3rd February 1932.
- a) Paris
 - b) America
 - c) Geneva
 - d) Colombo

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**

- 1) Describe any two factors responsible for the rise of imperialism.
- 2) State the functions of the league of Nations council.
- 3) Give brief information of the Nazi party.
- 4) Features of the World Bank.
- 5) Features of the socialism.
- 6) Describe the political reforms of Kemal Pasha.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Communism
- 2) Paris Peace Conference 1919
- 3) Foreign policy of Kemal Pasha
- 4) Munich pact
- 5) Pearl Harbor Attack, December 1941
- 6) The impact of the second world war.

4. State the causes of the first world war. **10**

OR

Give a detailed information on the foreign policy of Mussolini.

5. Discuss in detail the major organs of the United Nations Organization. **10**

SLR-C – 160

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE
Modern Indian Political Thought (Gr.D. 1) Paper – III (New)

Day and Date : Thursday, 20-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives :

10

- 1) For which nationalism Pandit Nehru was mostly familiar ?
 - a) Cultural nationalism
 - b) Political nationalism
 - c) Internationalism
 - d) Religious nationalism
- 2) Who wrote the Book 'India's Problem and its Solution' ?
 - a) Pandit Nehru
 - b) Jay Prakash Narayan
 - c) M. N. Roy
 - d) M. Gandhi
- 3) Moulana Azad worked under the way of
 - a) Nationalism
 - b) Pan Islamism
 - c) Muslim nationalism
 - d) Indian nationalism
- 4) Who was founder of labour party in India ?
 - a) Dr. Ambedkar
 - b) Bhai Dange
 - c) B. T. Randive
 - d) Dr. Lohiya
- 5) 'Lenin versus Gandhi' who wrote this book ?
 - a) S. A. Dange
 - b) Jay Prakash Narayan
 - c) B. T. Randive
 - d) P. Nehru
- 6) Who was propounder of Hindu Nationalism ?
 - a) M. N. Roy
 - b) Br. Jinha
 - c) Dr. Ambedkar
 - d) Savarkar
- 7) Which of the following book was written by Dr. Ambedkar ?
 - a) Hind Swaraj
 - b) Lenin Varsas Gandhi
 - c) Thoughts on Pakistan
 - d) Beyond communism

P.T.O.

- ९) रॅडीकल काँग्रेसचे संस्थापक कोण ?
- अ) लोकमान्य टिळक
ब) नामदार गोखले
क) एम. एन. रॉय
ड) म. गांधी
- १०) खालीलपैकी कोणता विचारवंत हा साम्यवादासाठी ओळखली जातो ?
- अ) पं. नेहरू
ब) एस. ए. डांगे
क) वि. डी. सावरकर
ड) डॉ. आंबेडकर
२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) एम. एन. रॉयनी सांगितलेले स्वातंत्र्य.
२) बौद्ध धर्माची प्रमुख तत्त्वे.
३) धार्मिक राष्ट्रवादाची तत्त्वे.
४) पं. नेहरूंनी सांगितलेले जागतिक सरकार.
५) बॅ. जिनांनी सांगितलेली मुस्लीम राष्ट्राची कल्पना.
६) समाजवाद व जयप्रकाश नारायण.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) एम. एन. रॉय यांनी केलेले मार्क्सवादाचे टीकात्मक विश्लेषण.
२) डॉ. आंबेडकरांचे अस्पृश्यतेबद्दलचे विचार.
३) सामाजिक लोकशाही बाबत नेहरूंच्या विचारांच्या मर्यादा.
४) हिंदूमुस्लीम राष्ट्रवाद व हिंसा.
५) डॉ. लोहियांचे समाजवादी विचार.
६) साम्यवादी तत्त्वज्ञान व एस. ए. डांगेच्या विचार मर्यादा.
४. एम. एन. रॉय यांच्या रॅडीकल डेमॉक्रसी बाबतचे विचार आदर्शवादी दृष्टिने स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- डॉ. आंबेडकरांच्या जाती, धर्म व विषमतेवरील विचारांचा भारतीय संदर्भात आढावा घ्या.
५. भारतीय संदर्भात मार्क्सवादी विचारांवर भाई डांगे व रणदिवेच्या आधारे निबंध लिहा. १०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr. C1 Paper – VIII) (New)
Financial Institutions and Markets**

Day and Date : Friday, 21-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative.

10

- 1) The IBRD is known as _____
 - a) Regional Bank
 - b) National Bank
 - c) World Bank
 - d) None of above
- 2) The Indian Money Market is divided into _____ markets.
 - a) one
 - b) two
 - c) four
 - d) three
- 3) Bombay Stock Exchange established in _____
 - a) 1894
 - b) 1877
 - c) 1875
 - d) 1890
- 4) Gilt-edged market is called _____
 - a) Government securities market
 - b) National market
 - c) Trading market
 - d) Public market
- 5) Unit Trust of India firstly started _____
 - a) Chit fund
 - b) Provident fund
 - c) General fund
 - d) Mutual fund
- 6) International liquidity is related to _____
 - a) Money Market
 - b) International Trade
 - c) World Bank
 - d) Internal Trade
- 7) _____ is known as a “Soft loan window” of the World Bank.
 - a) IDBI
 - b) IMF
 - c) IDA
 - d) IDB

- 8) The Securities and Exchange Board of India is related to _____
- a) Money market b) Trading market
c) Public market d) Capital market
- 9) Insurance Regulation and Development Act was passed in _____
- a) 1999 b) 1998 c) 1985 d) 1991
- 10) Which committee is related to the financial sector reforms in India ?
- a) Shri Narsiham b) Dr. Hajari
c) Dr. Manmohan Singh d) Shri P. D. Oza

2. Answer in short (**any four**) :

8

- 1) Which market provide long term loan ?
- 2) What is meant by international liquidity ?
- 3) What is meant by call money market ?
- 4) What is Treasure Bill Market ?
- 5) Define NBFIs.
- 6) What is the name of the first stock exchange market in India ?

3. Write short note (**any four**) :

12

- 1) Structure of money market.
- 2) Explain the secondary security market.
- 3) Asian Development Bank.
- 4) Euro currency market.
- 5) Explain the floating exchange rate.
- 6) Explain the factors of International Liquidity.

4. Discuss the Growth of Regional Financial Institutions.

10

OR

Explain the functions of securities and Exchange Board of India.

5. Explain the structure and role of capital market in Indian Economy.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) आंतरराष्ट्रीय पुनर्रचना आणि विकास बँक _____ नावाने ओळखली जाते.
अ) विभागीय बँक
ब) राष्ट्रीय बँक
क) जागतिक बँक
ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- २) भारतीय नाणेबाजार हा _____ भागात विभागला आहे.
अ) एक
ब) दोन
क) चार
ड) तीन
- ३) मुंबई रोखे बाजाराची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १८९४
ब) १८७७
क) १८७५
ड) १८९०
- ४) सोनेरी बाजार म्हणून _____ ला ओळखले जाते.
अ) सरकारी रोखे बाजार
ब) राष्ट्रीय बाजार
क) व्यापार बाजार
ड) सार्वजनिक बाजार
- ५) युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडियाने (UTI) सर्वप्रथम _____ सुरू केले.
अ) चिट फंड
ब) भविष्य निर्वाह निधी
क) सर्वसाधारण निधी
ड) म्युचएल फंड
- ६) आंतरराष्ट्रीय रोखता _____ शी संबंधित आहे.
अ) नाणेबाजार
ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
क) जागतिक बँक
ड) अंतर्गत व्यापार
- ७) जागतिक बँकेची 'मऊ/सुलभ कर्ज खिडकी' म्हणून _____ ओळखली जाते.
अ) आय. डी. बी. आय. (IDBI)
ब) आय. एम. एफ. (IMF)
क) ईडा (IDA)
ड) आय. डी. बी. (IDB)
- ८) भारतीय प्रतिभूती आणि विनिमय मंडळ _____ शी संबंधित आहे.
अ) नाणेबाजार
ब) व्यापार बाजार
क) सार्वजनिक बाजार
ड) भांडवल बाजार

९) विमा नियंत्रण आणि विकास कायदा _____ साली मंजूर झाला.

अ) १९९९

ब) १९९८

क) १९८५

ड) १९९१

१०) भारतातील वित्तीय क्षेत्रातील सुधारणासंदर्भात _____ समिती संबंधित आहे.

अ) श्री. नरसिंहम

ब) डॉ. हजारी

क) डॉ. मनमोहन सिंग

ड) श्री. पी. डी. ओझा

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

१) कोणता बाजार दीर्घकालीन कर्ज पुरवितो ?

२) आंतरराष्ट्रीय रोखता म्हणजे काय ?

३) मागणीदेय कर्ज बाजार म्हणजे काय ?

४) कोषागार हुंडी बाजार म्हणजे काय ?

५) बिगर बँकिंग वित्तीय संस्थांची व्याख्या द्या.

६) भारतातील पहिल्या रोखे बाजाराचे नाव काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) नाणेबाजाराची रचना

२) दुय्यम रोखे बाजार स्पष्ट करा.

३) आशियाई विकास बँक.

४) युरो चलन बाजार.

५) तरता विनिमय दर स्पष्ट करा.

६) आंतरराष्ट्रीय रोखतेचे घटक स्पष्ट करा.

४. प्रादेशिक वित्तीय संस्थांच्या वृद्धीची चर्चा करा.

१०

किंवा

भारतीय प्रतिभूती आणि विनिमय मंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

५. भारतीय अर्थव्यवस्थेतील भांडवल बाजाराची रचना आणि भूमिका स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Paper – V) (Opt.) (New)
History of U.S.A. (1914 – 1990 A.D.)

Day and Date : Saturday, 22-11-2014
 Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
 2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by choosing the correct option : **10**
- 1) _____ laid down the idea of Star War.

a) Reagan	b) Bush
c) Carter	d) Kenedi
 - 2) The Nuclear Non-proliferation treaty was signed in _____.

a) April 1960	b) June 1961
c) March 1969	d) May 1970
 - 3) Who signed the 'SALT-II' treaty at Vienna in 1979 ?

a) Carter and Brezhnev	b) Ford and Brezhnev
c) Nixon and Brezhnev	d) Carter and Gromico
 - 4) The Gulf-war of Kuwait was fought in _____ period.

a) Bush	b) Ford	c) Nixon	d) Jonson
---------	---------	----------	-----------
 - 5) The demand of the feminists for abortion was declared as legal in _____.

a) 1970	b) 1971	c) 1973	d) 1978
---------	---------	---------	---------
 - 6) The visit of Chinese Vice-Premier _____ in Jan. 1979 to the U.S.A. was a sign for the improvement of the Sino-USA relation.

a) Chau-En-Lai	b) Teng Hsiao
c) Huang Hua	d) Zhao Ziyang
 - 7) Who was known as an educational president in America ?

a) Nixon	b) Carter	c) Reagan	d) Bush
----------	-----------	-----------	---------

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून लिहा :

१०

१) _____ ने तारकायुद्धाची कल्पना मांडली.

अ) रिगन ब) बुश क) कार्टर ड) केनेडी

२) _____ मध्ये अणुप्रसारबंदी करार करण्यात आला.

अ) एप्रिल १९६० ब) जून १९६१ क) मार्च १९६९ ड) मे १९७०

३) व्हिएन्ना येथे १९७९ साली साल्ट-२ करारावर कोणी सहाय्य केल्या ?

अ) कार्टर व ब्रेझनेव्ह ब) फोर्ड व ब्रेझनेव्ह
क) निक्सन व ब्रेझनेव्ह ड) कार्टर व ग्रोमीको

४) कुवेतचे आखाती युद्ध _____ यांच्या कार्यकाळात झाले.

अ) बुश ब) फोर्ड क) निक्सन ड) जॉन्सन

५) स्त्रिवाद्यांची गर्भपाताची मागणी _____ साली वैद्य ठरविली.

अ) १९७० ब) १९७१ क) १९७३ ड) १९७८

६) जानेवारी १९७९ मध्ये _____ या चीनी उपपंतप्रधानानी अमेरिकेस भेट दिल्यामुळे चीन अमेरिका संबंध सुधारण्याची चिन्हे दिसू लागली.

अ) चौ-एन-लाय ब) तेंग हिसो क) हुआंग हुआ ड) झाओ झिंग

७) शैक्षणिक अध्यक्ष म्हणून अमेरिकेत कोणास ओळखले जाते ?

अ) निक्सन ब) कार्टर क) रिगन ड) बुश

८) _____ या राष्ट्राध्यक्षानी न्यूक्लियर इंजिनिअरचे शिक्षण घेतले होते.

अ) केनेडी ब) निक्सन क) कार्टर ड) बुश

९) जगण्याचा हक्क समर्थकानी _____ चळवळीच्या मागण्याना विरोध केला.

अ) कृष्णवर्णीय ब) स्त्रिवादी क) मुस्लीम ड) रेड इंडियन

१०) “ऑन दि लिन” ही कादंबरी कोणी लिहिली ?

अ) जे. डी. सालींजर ब) जेम्स जोन्स क) फिलीप रोथ ड) हारवे स्वडोज

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) इव्हॅन्जीलीकल म्हणजे काय ?
 - २) १९८८ च्या अध्यक्षीय निवडणूकीची माहिती सांगा.
 - ३) अमेरिकेतील विद्यापीठ शिक्षणाबद्दलची थोडक्यात माहिती सांगा.
 - ४) एस्. डी. आय. म्हणजे काय ?
 - ५) रिगोनाॅमीक्स म्हणजे काय ?
 - ६) क्वांट्रा प्रकरण म्हणजे काय ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) अमेरिकेतील प्राथमिक शिक्षणपद्धती
 - २) अमेरिकेतील मोटार गाडी उद्योग
 - ३) १९६० च्या दशकातील हिंसाचार
 - ४) अध्यक्ष कार्टर
 - ५) १९८० मधील भारत-अमेरिका संबंध
 - ६) अध्यक्ष बुश यांचे अंतर्गत धोरण.
४. निक्सन यांच्या अंतर्गत धोरणावर चर्चा करा. १०
- किंवा**
- अध्यक्ष बुश यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे मूल्यमापन करा. १०
५. जागतीकीकरणातील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – VI) (New)
History of Ideas

Day and Date : Monday, 24-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Birth stories of Gautam Buddha are known as
 - a) Brihatkatha
 - b) Jatakakatha
 - c) Therigatha
 - d) Ashtadhyae
 - 2) Vardhaman Mahavir was born at
 - a) Vaishali
 - b) Shravasti
 - c) Kundgram
 - d) Pataliputra
 - 3) _____ was the founder of Virashaivism.
 - a) Siddheshwar
 - b) Mallikarjun
 - c) Allama Prabhu
 - d) Basaveshwar
 - 4) _____ is the author of Harshacharitra.
 - a) Dandi
 - b) Banabhatta
 - c) Bhavabhuti
 - d) Rajshekhar
 - 5) Vaishnav devotee from Tamil Nadu is called as
 - a) Alwar
 - b) Nayanar
 - c) Ayyangar
 - d) Aiyer
 - 6) Founder of Arya Samaj was
 - a) Swami Ramanand Tirth
 - b) Vivekanand
 - c) Swami Dayanand Saraswati
 - d) Hansraj
 - 7) _____ was the main Sufi centre in Maharashtra.
 - a) Alandi
 - b) Paithan
 - c) Nashik
 - d) Alibag
 - 8) _____ was the founder of Aligarh movement.
 - a) Barrister Jina
 - b) Principal Bek
 - c) Sir Sayyad Ahmad
 - d) Nabab Mohasin Ulmulk

- 9) Prarthana Samaj was founded at
a) Mumbai
b) Pune
c) Indore
d) Kolkata

- 10) _____ is the oldest among Shad Darshan.
a) Yoga
b) Nyay
c) Sankhya
d) Purva Mimamsa

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain the activities of Shree Narayana Movement.
- 2) Describe the philosophy of Upanishadas.
- 3) State the features of Virashaivism.
- 4) Explain the concept of self respect movement.
- 5) Describe the contribution of saint Namdev to spread of Vaishnavism.
- 6) State Panch Anuvratas of Jainism.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- A) Origin and growth of concept of Nationalism.
- B) Life of Gautam Buddha.
- C) Vaishnavism.
- D) Brahmo Samaj.
- E) Sankhya and Yoga Darshan.
- F) Sufism.

4. Explain the features of Vedic religion.

10

OR

Describe the Satya Shodhak Samaj and its contribution to Maharashtra.

5. Discuss the ideology of Aligarh Movement.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) गौतम बुद्धाच्या जन्मकथा _____ नावाने ओळखले जातात.
अ) बृहत्कथा ब) जातककथा क) थेरीगाथा ड) अष्टाध्यायी
- 2) वर्धमान महावीरांचा जन्म _____ येथे झाला ।
अ) वैशाली ब) श्रावस्ती क) कुंदग्राम ड) पाटलीपुत्र
- 3) वीरशैव संप्रदायाचे संस्थापक _____ हे होते.
अ) सिद्धेश्वर ब) मल्लीकार्जुन
क) अल्लमप्रभू ड) बसवेश्वर
- 4) हर्षचरित्र ग्रंथाचे लेखक _____ हे आहेत.
अ) दंडी ब) बाणभट्ट क) भवभूती ड) राजशेखर
- 5) तामील नाडूतील वैष्णव भक्तांना _____ म्हणतात.
अ) अलवार ब) नयनार क) अय्यंगार ड) अय्यर
- 6) आर्य समाजाचे संस्थापक _____ हे होते.
अ) स्वामी रमानंद तीर्थ ब) विवेकानंद
क) स्वामी दयानंद सरस्वती ड) हंसराज
- 7) महाराष्ट्रात सूफी संप्रदायाचे प्रमुख केंद्र _____ होते.
अ) आळंदी ब) पैठण
क) नाशिक ड) अलीबाग
- 8) _____ हे अलीगड चळवळीचे संस्थापक होते.
अ) बॅरिस्टर जीना ब) प्रिन्सीपाल बेक
क) सर सय्यद अहमद ड) नबाब मोहसीन उलमूक

9) प्रार्थना समाजाची स्थापना _____ येथे झाली.

अ) मुंबई

ब) पुणे

क) इंदूर

ड) कोलकता

10) _____ दर्शन सर्वात जुने षड दर्शन आहे.

अ) योग

ब) न्याय

क) सांख्य

ड) पूर्व मीमांसा

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

1) श्री नारायण चळवळीचे कार्य स्पष्ट करा.

2) उपनिषदांचे तत्त्वज्ञान विशद करा.

3) वीरशैव संप्रदायाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4) आत्मसन्मान चळवळीची संकल्पना स्पष्ट करा.

5) वैष्णव पंथाच्या प्रसारामध्ये संत नामदेवांचे योगदान विशद करा.

6) जैन धर्मातील पंच अणुव्रते स्पष्ट करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

अ) राष्ट्रवाद संकल्पनेचा उदय व विकास.

ब) गौतम बुद्धाचे जीवन चरित्र.

क) वैष्णव संप्रदाय.

ड) ब्राह्मो समाज.

इ) सांख्य आणि योग दर्शन.

फ) सूफी संप्रदाय.

४. वैदिक धर्माची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

किंवा

सत्यशोधक समाजाची माहिती देवून महाराष्ट्रातील त्यांचे योगदान विशद करा.

५. अलीगड चळवळीच्या विचार प्रणालीची चर्चा करा.

10

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Sem. – II) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Group E1, Paper – IV) (New Course)
Environment and Society – I

Day and Date : Wednesday, 26-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10
- I) Which of the following is not, a factor responsible for causing environmental pollution ?
A) Industrialization B) Poverty
C) Growing population D) Hierarchical division of society
- II) When the Water (Prevention and Control of Pollution) Act was passed ?
A) Year 1974 B) Year 1976 C) Year 1971 D) Year 1972
- III) Who is known as architect of Chipko Movement ?
A) Hemvatinandan Bahuguna B) Sundarlal Bahuguna
C) Medha Patkar D) Maneka Gandhi
- IV) When the Ganga Purification Action Plan was enforced ?
A) Year 1976 B) Year 1996 C) Year 1986 D) Year 2001
- V) In which factory the major chemical disaster took place in India in 1984 ?
A) Chlorinators India B) Union Carbide
C) Shri Ram Food and Fertilizers D) National Fertilizers Plant
- VI) When land is to be obtained from the land owner for the development, which is the technical term used for this process ?
A) Land use B) Land development
C) Land reform D) Land acquisition
- VII) Who made the statement, in the UN conference on the Human Environment held in Stockholm in 1972 that 'Poverty is the biggest polluter' ?
A) Indira Gandhi B) M. S. Swaminathan
C) Ramchandra Guha D) Amartya Sen

VIII) Which is the greatest menace of pollution ?

- A) Urbanization
- B) Modernization
- C) Industrialization
- D) Commercialization

IX) Who is the author of a book 'Sustainable Development – Economics and Policy' ?

- A) Rao P.K.
- B) Agarwal S.K.
- C) Pravin Sheth
- D) Indra Munshi

X) Attack in the second world war on Hiroshima and Nagasaki are the examples of which kind of pollution ?

- A) Soil pollution
- B) Environmental pollution
- C) Industrial pollution
- D) Nuclear radioactive pollution

2. Write short answers of the following (**any four**) : 8

- I) Define ecology.
- II) What is environmental pollution ?
- III) Define water pollution ?
- IV) What is social constructionism ?
- V) What is industrialization ?
- VI) Define sustainable development.

3. Write short notes on **any four** : 12

- I) Elements of social ecology.
- II) Environmental renewal.
- III) Gandhian approach.
- IV) Types of forests.
- V) Culture and environment.
- VI) Politics of the environment.

4. Answer **any one** question of the following : 10

- A) Enumerate the problems arising out of industrialization and urbanization.

OR

- B) Illustrate Vandana Shiva's contribution to Eco-feminism.

5. Outline the brief review of major environmental movements in India. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) खालीलपैकी कोणता घटक हा पर्यावरणीय प्रदूषणाचे जबाबदार कारण ठरू शकत नाही ?
A) औद्योगीकरण
B) गरिबी
C) वाढती लोकसंख्या
D) समाजाची श्रेणी रचनात्मक विभागणी
- II) जल (प्रदूषण प्रतिबंध आणि नियंत्रण) कायदा केव्हा पास करण्यात आली ?
A) सन् १९७४
B) सन् १९७६
C) सन् १९७९
D) सन् १९७२
- III) चिपको चळवळीचा निर्माता कोण आहे ?
A) हेमवतीनंदन बहुगुणा
B) सुंदरलाल बहुगुणा
C) मेधा पाटकर
D) मनेका गांधी
- IV) गंगा शुद्धीकरण कृति आराखडा केव्हा लागू करण्यात आली ?
A) सन् १९७६
B) सन् १९९६
C) सन् १९८६
D) सन् २००१
- V) भारतात १९८४ साली कोणत्या कारखान्यात मोठी रासायनिक आपत्ती घडून आली ?
A) क्लोरिनेटर्स इंडिया
B) युनियन कार्बाईड
C) श्रीराम फूड अँड फर्टिलायझर्स
D) नॅशनल फर्टिलायझर्स प्लँट
- VI) विकासासाठी जमीन जेव्हा जमीन मालकाकडून प्राप्त केली जाते तेव्हा त्या प्रक्रियेला कोणता तांत्रिक शब्द वापरतात ?
A) जमीन वापर
B) भूविकास
C) जमीन सुधारणा
D) भूसंपादन
- VII) 'दारिद्र्य हा सर्वात मोठा प्रदूषक आहे' असे विधान १९७२ मध्ये स्टॉकहोम येथे भरलेल्या मानवी पर्यावरणावरील संयुक्त राष्ट्र परिषदेत कोणी केले होते ?
A) इंदिरा गांधी
B) एम्. एस्. स्वामीनाथन
C) रामचंद्र गुहा
D) अमर्त्य सेन
- VIII) प्रदूषणाची सर्वात मोठी भीती कोणापासून असते ?
A) नागरीकरण
B) आधुनिकीकरण
C) औद्योगीकरण
D) व्यापारीकरण

IX) 'सस्टेनेबल डेव्हलपमेंट - इकॉनॉमिक्स अँड पॉलिसी' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?

- A) राव पी. के. B) अगरवाल एस्. के.
C) प्रवीण शेठ D) इन्द्रा मुन्शी

X) दुसऱ्या महायुद्धात हिरोशिमा आणि नागासाकीवर झालेला हल्ला म्हणजे कोणत्या प्रकारच्या प्रदूषणाचे उदाहरण आहे ?

- A) जमीनीचे प्रदूषण B) पर्यावरणीय प्रदूषण
C) औद्योगिक प्रदूषण D) आण्विक किरणोत्सर्गी प्रदूषण

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

8

- I) परिसरशास्त्राची व्याख्या सांगा.
II) पर्यावरण प्रदूषण म्हणजे काय ?
III) जलप्रदूषणाची व्याख्या सांगा.
IV) सामाजिक निर्माणवाद म्हणजे काय ?
V) औद्योगीकरण म्हणजे काय ?
VI) शाश्वत विकासाची व्याख्या सांगा.

3. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

12

- I) सामाजिक परिसरशास्त्राची तत्त्वे.
II) पर्यावरणात्मक पुनर्निर्मिती.
III) गांधीप्रणित दृष्टिकोन.
IV) जंगलांचे प्रकार.
V) संस्कृती आणि पर्यावरण.
VI) पर्यावरणाचे राजकारण.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

10

A) औद्योगीकरण आणि नागरीकरणातून निर्माण होणाऱ्या समस्यांचे विवेचन करा.

किंवा

B) वंदना शिवा यांच्या स्त्रीवादी पर्यावरणातील योगदानाचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.

5. भारतातील प्रमुख पर्यावरणात्मक चळवळींचा थोडक्यात आढावा घ्या.

10

SLR-C – 171

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Comp. Paper – I) (Old)**

Polity, Economy and Society under the Marathas (1600-1818)

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following questions by choosing the correct option : **10**
- 1) 'Radha Madhav Vilas Champu' was edited by _____
 - a) Paramanand
 - b) Govind Barve
 - c) Jayram Pinde
 - d) Nichalपुरी
 - 2) The importance of _____ enhanced during Shahu period.
 - a) Amatya
 - b) Peshwa
 - c) Senapati
 - d) Pratinidhi
 - 3) One Chavar land means _____ Bighas.
 - a) 12
 - b) 10
 - c) 24
 - d) 120
 - 4) The word _____ occurs for professions during the Maratha Raj.
 - a) Shrutti
 - b) Kruti
 - c) Vrutti
 - d) Shreni
 - 5) _____ was the land grant to Brahmin scholar.
 - a) Dev-daya
 - b) Mokasa
 - c) Agrahar
 - d) Deshmukhi
 - 6) _____ used Dutch documents for writing history of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 - a) G. H. Khare
 - b) Shejwalkar
 - c) Rajwade
 - d) Dr. Balkrishna
 - 7) A book 'Gavgada' is written by _____
 - a) K. N. Chitnis
 - b) A. R. Kulkarni
 - c) T. N. Atre
 - d) Acharya Atre

P.T.O.

8) _____ was the land assessment instrument during the period Chhatrapati Shivaji Maharaj.

a) Badshahi Dori	b) Gaj
c) Rope	d) Shivshali Kuthi

9) "Travels in India in the 17th century" was written by _____

a) Abe Karey	b) Thevenot
c) John Frayer	d) Kareri

10) Main item of expenditure during Maratha period was _____

a) Social	b) Religious
c) Cultural	d) Defence

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Who and where to start 'Granthmala' magazine ?
- 2) When and where to published the book of 'Tarikhe-Khafikhan' ?
- 3) Write short information about 'Pune Residency Correspondence'.
- 4) State four Characteristic of central administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
- 5) Write any two benefit of 'Tagai'.
- 6) Explain the meaning of excise of Maratha period.

3. Write short note on **any four** of the following :

12

- 1) Shivcharitra Sahitya
- 2) Grant Duff
- 3) Ruination of Maratha Confederacy
- 4) Types of Land Grants
- 5) Kingship under Tarabai
- 6) Sardeshmukhi.

4. Explain the approach in writing of Maratha History of M. G. Rande.

10

OR

Discuss the transfer of power from Chhatrapati to the Peshwa.

5. State in detail information about Land Revenue System under the Chhatrapati Shivaji Maharaj's period.

10

९) “ट्राव्हल्स इन इंडिया इन द सेवेन्टिंत सेंच्युरी” हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.

अ) अँबे कॅरे

ब) थिवेनॉट

क) जॉन फ्रायर

ड) करेरी

१०) मराठा काळात _____ हे खर्चाचे प्रमुख साधन होते.

अ) सामाजिक

ब) धार्मिक

क) सांस्कृतिक

ड) संरक्षण

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात माहिती लिहा :

८

१) ‘ग्रंथमाळा’ हे मासिक कोणी कोठे सुरु केले ?

२) ‘तारीखे-खाफिखान’ हा ग्रंथ केंव्हा व कोठे प्रकाशित करण्यात आला ?

३) ‘पुणे रेसिडेन्सी करासपॉन्डन्स’ बद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

४) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या केंद्रीय प्रशासनाची चार वैशिष्ट्ये सांगा.

५) ‘तगाई’ चे कोणतेही दोन फायदे लिहा.

६) मराठा कालखंडातील ‘अबकारी कर’ म्हणजे काय ? ते स्पष्ट करा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा.

१२

१) शिवचरित्र साहित्य

२) ग्रँट डफ

३) मराठा मंडळाचा विनाश

४) जमीनदानाचे प्रकार

५) ताराबाई कालीन राजपद

६) सरदेशमुखी.

४. मराठ्यांच्या इतिहास लेखनातील एम्. जी. रानडे यांचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

१०

किंवा

छत्रपती कडून पेशव्याकडे सत्तेचे हस्तांतरण कसे झाले यावर सविस्तर चर्चा करा.

५. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळातील जमीन महसूल व्यवस्थेची सविस्तर माहिती सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Group – D) (Paper – III) (Old)
Theory and Practice of Comparative Politics**

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives.

10

- 1) Who is known as main exponent of study of comparative politics ?
a) Plato b) Aristotle c) Machiavelli d) Hegel
- 2) The term laissez faire is associated with
a) Marxism b) Idealism c) Liberalism d) Socialism
- 3) Less and less government is better government, who said this ?
a) Karl Marx b) Lenin c) J. S. Mill d) None of these
- 4) Which of the following feature is supplementary for socialism ?
a) socialisation b) social equality
c) democracy d) idealism
- 5) What sort of equality is expected in Marxian approach of comparative study ?
a) Political equality b) Social equality
c) Economic equality d) Legal equality
- 6) What is long form of PLO ?
a) Phillipans Liberation Organisation
b) Pakistan Liberal Organisation
c) Palestine Liberation Organisation
d) None of the above

- 7) Educational backwardness is the main feature of
- a) Underdeveloped Countries
 - b) Developed Countries
 - c) Democratic Countries
 - d) Marxist Countries
- 8) Which method was used in traditional approach of Comparative Politics ?
- a) Objective
 - b) Scientific
 - c) Mathematical
 - d) Historical
- 9) Who performed the Role of interest articulation in Input Output Process ?
- a) Pressure Groups
 - b) Schools
 - c) Civil Society
 - d) Organisations
- 10) Which of the following Country is associated with Third World ?
- a) India
 - b) England
 - c) France
 - d) America

2. Write short answers of **any four** of the following. **8**

- 1) What is input ?
- 2) Define door keeper concept.
- 3) Define constitutionalism.
- 4) What are the problems of Third World Country ?
- 5) What is constitutional supremacy ?
- 6) Role of Party in socialisation.

3. Write short note on **any four** of the following. **12**

- 1) Conversation process and structural functionalism
- 2) Liberal democratic approach of constitutionalism
- 3) Role of military in developing countries
- 4) Terrorism and instability in Asia
- 5) Marxian approach of comparative politics
- 6) Importance of the study comparative politics.

4. What is structural functionalism expanded by Almond ? Explain. **10**

OR

Write an essay on role of political parties in democratic Political System.

5. Explain the various techniques of pressure groups in different Political System. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) तौलनिक राज्यशास्त्राचा मुख्य प्रवर्तक कोण ?
अ) प्लेटो ब) ऑरिस्टॉटल क) मॅकियाव्हेली ड) हेगेल
- २) लेझे फेअर ही संकल्पना कशाशी संबंधित आहे ?
अ) मार्क्सवाद ब) आदर्शवाद क) उदारमतवाद ड) समाजवाद
- ३) कमित कमी राज्य करणारे राज्य उत्तम असते, असे कोण म्हणाले ?
अ) कार्ल मार्क्स ब) लेनिन क) जे. एस. मिल ड) यापैकी नाही
- ४) समाजवादासाठी खालीलपैकी कोणते तत्व पूरक असते ?
अ) समाजीकरण ब) सामाजिक समता
क) लोकशाही ड) आदर्शवाद
- ५) तौलनिक राज्यशास्त्राच्या मार्क्सवादी दृष्टीकोनात कोणत्या प्रकाराची समता अपेक्षित धरतात ?
अ) राजकीय समता ब) सामाजिक समता
क) आर्थिक समता ड) कायदेशीर समता
- ६) पी. एल. ओ. या शब्दाचे विस्तृत रूप कोणते ?
अ) फिलीपीन्स लिबरेशन ऑर्गनायझेशन
ब) पाकिस्तान लिबरल ऑर्गनायझेशन
क) पॅलेस्टाईन लिबरेशन ऑर्गनायझेशन
ड) यापैकी नाही
- ७) शैक्षणिक मागासलेपण हे कोणत्या व्यवस्थेचे वैशिष्ट्य आहे ?
अ) विकसनशील व्यवस्था ब) विकसीत राष्ट्रे
क) लोकशाही राष्ट्रे ड) साम्यवादी राष्ट्रे
- ८) तौलनिक राज्यशास्त्राच्या पारंपरिक अभ्यासपद्धतीमध्ये अभ्यासाची कोणती पद्धती वापरतात ?
अ) वस्तुनिष्ठ ब) शास्त्रीय क) गणिती ड) ऐतिहासिक

९) आदान प्रदान प्रक्रियेमध्ये हितसंबंधाचे प्रभावी आविष्करण कोण करते ?

अ) दबाव गट ब) शाळा क) नागरी समाज ड) संस्था

१०) खालीलपैकी कोणते राष्ट्र तिसऱ्या जगाशी संबंधीत आहे ?

अ) भारत ब) इंग्लंड क) फ्रान्स ड) अमेरिका

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) आदान म्हणजे काय ?

२) डोअर किपर संकल्पनेची व्याख्या द्या.

३) राज्यघटनावादाची व्याख्या सांगा.

४) तिसऱ्या जगासमोरील समस्या कोणत्या ?

५) घटनात्मक सर्वोच्चता म्हणजे काय ?

६) समाजवादी व्यवस्थेत राजकीय पक्षाची भूमिका.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा :

१२

१) रूपांतर प्रक्रिया आणि रचना कार्यवाद

२) राज्यघटनावादाचा उदारमतवादी लोकशाही दृष्टिकोन

३) विकसनशील राष्ट्रांमध्ये लष्कराची भूमिका

४) आशियातील दहशतवाद व अस्थिरता

५) तौलनिक राज्यशास्त्राचा साम्यवादी दृष्टिकोन

६) तौलनिक राज्यशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व.

४. अल्मंडने सांगितलेला रचनात्मक कार्यवाद सांगा.

१०

किंवा

लोकसत्ताक राजकीय व्यवस्थेत राजकीय पक्षाच्या भूमिकेवर निबंध लिहा.

५. विविध राजकीय व्यवस्थांमध्ये दबावगटांच्या विविध तंत्रांचा आढावा घ्या.

१०

SLR-C – 176

Seat No.	
-------------	--

**M.A. II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Paper – V) (Old)**

मराठीचा भाषावैज्ञानिक व समाजवैज्ञानिक अभ्यास

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) खालीलपैकी कोणता वाक्याचा घटक नाही ?
(ध्वनी/उपवाक्य/शब्द/पदबंध)
- २) रूपिका काय आहेत ?
(भाषिक रूप/भाषिक रचना/वाक्य/पदबंध)
- ३) खालीलपैकी कोणता स्वरस्वनिम नाही ?
(ए/ओ/अँ/ऊ)
- ४) भाषेच्या समाजवैज्ञानिक अभ्यासाला कोणती ज्ञानशाखा मदत करते ?
(मनोविज्ञान/समाजशास्त्र/सौंदर्यशास्त्र/कलाशास्त्र)
- ५) 'भाषा म्हणजे ध्वनी आणि त्याचा अर्थ यांची सांगड घालणारी चिन्हव्यवस्था होय' हे मत कोणाचे ?
(सोस्यूर/चॉम्स्की/लेनर्ड/ग्रीम)
- ६) वाक्य उच्चारण्याच्या पद्धतीवरून अर्थ बदलतो, त्याला कोणता अर्थ म्हणतात ?
(भावपर अर्थ/सुरावली/सांकल्पनिक अर्थ/विषय अर्थ)
- ७) खालीलपैकी मुक्त रूपिम कोणता ?
(ने/ले/ते/भाउ)
- ८) दोन भाषांचा एकत्रित अभ्यास करणाऱ्या भाषाविज्ञानाच्या शाखेला काय म्हणतात ?
(वर्णनात्मक भाषाविज्ञान/तौलनिक भाषाविज्ञान/ऐतिहासिक भाषाविज्ञान/समाजभाषाविज्ञान)

P.T.O.

९) 'भाषिक क्षमता' ही संकल्पना कोणी मांडली आहे ?
(नोम चॉम्स्की/सोस्यूर/मिलिंद मालशे/रमेश धोंगडे)

१०) 'कोर्स इन जनरल लिंग्विस्टिक' हा ग्रंथ कोणाचा ?
(सोस्यूर/ग्रिअर्सन/रमेश वरखेडे/ब्लूमफिल्ड)

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (६ पैकी ५) :

१०

- १) रचना म्हणजे काय ?
- २) 'बलाघात' संकल्पना सांगा.
- ३) कार्यसूचक रूपिम म्हणजे काय ?
- ४) 'साहचर्यपर अर्थ' स्पष्ट करा.
- ५) केवलवाक्याचे दोन प्रकार सांगा.
- ६) 'बोलीभूगोल' म्हणजे काय ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) भाषाविज्ञान व मनोविज्ञान परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- २) चॉम्स्कीचा 'रचनांतरण सिद्धान्त' सांगा.
- ३) रूपिकांचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

४. ब्लूमफिल्डचा भाषाविचार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

स्वन, स्वनिम, स्वनांतर संकल्पना स्पष्ट करून मराठीची स्वनिमव्यवस्था उलगडून दाखवा.

५. रूपिका, रूपिम, रूपिकान्तर संकल्पना स्पष्ट करून रूपिमांचे प्रकार सोदाहरण सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HINDI (Paper – V) (Old)
Adhunik Hindi Kavya

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर प्रश्न के अंक दिए गए हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

- 1) _____ भारतीय इतिहास के आदिपुरुष हैं।
1) नव-मानव 2) मनु 3) किरात 4) मानव
- 2) कामायनी की कथा मूलतः _____ में बंधी है।
1) प्रतीक 2) मिथक 3) दर्शन 4) रूपक
- 3) और यह क्या तुम सुनते नहीं विधाता का _____ वरदान।
1) सुंदर 2) विशाल 3) उदात्त 4) मंगल
- 4) नारी तुम केवल _____ हो।
1) शक्ति 2) श्रद्धा 3) विश्वास 4) प्रेरणा
- 5) कामायनी की कथा _____ सर्गों में बंधी है।
1) नौ 2) सात 3) पन्द्रह 4) दस
- 6) निराला की प्रारंभिक शिक्षा-दीक्षा _____ के माध्यम हुई।
1) हिंदी 2) संस्कृत 3) बंगाली 4) राजस्थानी
- 7) निराला अपनी _____ की प्रेरणा से हिंदी की ओर आकृष्ट हुए।
1) माँ 2) बेटी 3) पत्नी 4) दादी
- 8) _____ का प्रचलन हिंदी में निराला ने किया।
1) नवगीत 2) प्रगीत 3) गीति-काव्य 4) गजल

9) _____ को कवियों में सौम्य कहा जाता है।

- 1) प्रसाद 2) पंत 3) निराला 4) दिनकर

10) पंत की _____ कविता में प्रकृति चित्रण और दार्शनिक विचारधाराओं का अद्भुत समन्वय दिखाई देता है।

- 1) नौका-विहार 2) परिवर्तन 3) गंगा 4) ग्राम्या

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप लिखिए। 10

- 1) कामायनी की कथा के कौन से दो रूप मिलते हैं ?
- 2) देव-सृष्टि का ध्वंस क्यों हो गया ?
- 3) पंतजी को गंगा कैसी प्रतीत होती है ?
- 4) आ ! धरती कितना देती है ; कविता से कौनसा संदेश मिलता है ?
- 5) 'कुकुरमुता' कविता के कौनसे दो भाग हैं ?
- 6) सरोज की मुत्यु के बारे में कवि ने क्या लिखा है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 10

- 1) “कौन तुम ! संसृति जलनिधि तीर फेंकी मणि एक। कर रहे निर्जन का चुपचाप प्रभा की धारा से अभिषेक ? मधुर विश्रांत और एकांत जगन का सुलझा हुआ रहस्य एक करुणामय सुंदर मौन और चंचल मन का आलस्य ॥”
- 2) “जिस क्षण बंध गया, बेधने को दृढ़ दृढ़ निश्चय काँपा ब्रम्हांड हुआ देवि का त्वरित उदय साधु साधु साधक धीर धर्म-धन धन्य राम कह, लिया भगवती ने राघव का हस्त धाम ।”
- 3) “रत्नप्रसविनी है वसुधा अब समझ सका हूँ।
इसमें सच्ची समता के दाने धोने हैं,
इसमें मानव ममता के दाने धोने हैं,
जिसमें उगल सकें फिर धूल सुनहली फसलें ।”

4. 'सरोज स्मृति' में भाष जितना हृदयस्पर्शी है कला-पक्ष उतना ही सशक्त है। उक्त कथन के आलोक में सरोज-स्मृति की समीक्षा कीजिए। 10

अथवा

“नौका विहार कविता में कल्पना और दार्शनिकता का सुगम संगम है।” स्पष्ट कीजिए।

5. कामायनी के कथ्य की समीक्षा कीजिए। 10

- 6) The source of Shakespeare's *Comedy of Errors* is _____
- Plautus' *Menaechmi*
 - Euripides' *Hyppolytus*
 - Christopher Marlow's *Dr. Faustus*
 - Lyly's *Rosalynde*
- 7) The word *misanthrope* represents _____
- a person who hates mankind
 - exalted person
 - religious fanatic
 - sadist
- 8) Adriana is wife of _____
- Antipholus of Ephesus
 - Antipholus of Syracuse
 - Antipholus of Denmark
 - Antipholus Scotland
- 9) In Moliere's *Misanthrope* _____ uses flattery and deceit to make her way in the fashionable upper-class world of seventeenth-century Paris.
- Mrs. Foible
 - Mrs. Marwood
 - Celimene
 - Lady Wishfort
- 10) Shakespeare's *Comedy of Errors* is _____
- Tragedy
 - Farcical comedy
 - High comedy
 - Romantic comedy

2. Answer the following questions in brief (**any five**) :

10

- What is tragic irony ? How does it play an important role in Sophocles' *Oedipus Rex*?
- Briefly explain the role of *stasimon* in Sophocles' *Oedipus Rex*?
- Mention two qualities of Priyamvada in *The Fatal Ring*.
- How does Dushyanta recognize Shakuntala as his wife in *The Fatal Ring*?
- What is the major role of farce in Shakespeare's *Comedy of Errors*?
- Explain how Philinte is foil character in Moliere's *Misanthrope*.

3. A) Write brief answers to **any two** of the following questions : **6**
- 1) What are the major functions of chorus in Sophocles' *Oedipus Rex*?
 - 2) Bring out the significance of ring used in *The Fatal Ring*.
 - 3) Bring out at least two differences between Celimene and Arsinoe.
- B) Write answers to **any two** of following questions in brief : **4**
- 1) What are the two type of conflict ?
 - 2) Mention two important aspect of the play.
 - 3) Define the term plot.
4. Critically discuss on the use of fate and coincidence in Sophocles' *Oedipus Rex*. **10**
- OR
- Critically comment on the imagery and language used in *The Fatal Ring*.
5. Comment on the situational humour used in Shakespeare's *Comedy of Errors*. **10**
-

Seat No.	
----------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Paper – II) (Gr. F)
Personality Psychology

Day and Date : Monday, 17-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (multiple choice) : 10

- 1) The _____ contains the basic psychic energy and motivations.
(id, ego, superego, mind)
- 2) The _____ operates according to the reality principle.
(superego, id, ego, self)
- 3) The unconscious fear is termed _____ anxiety.
(basic, reality, neurotic, castration)
- 4) _____ is shifting a desire from one target to another.
(sublimation, regression, projection, displacement)
- 5) According to _____ birth order is one of the important factor is determining personality.
(Freud, Cattell, Adler, Maslow)
- 6) _____ has developed the theory of symbiosis.
(Horney, Mahler, Adler, Anna Freud)
- 7) According to _____ identify formation is a life-long process.
(Erikson, Freud, Adler, Anna Freud)
- 8) _____ means sexual attraction to both men and women.
(Autosexuality, Bisexuality, Homosexuality, Heterosexuality)

9) A girl's sexual attachment to her father is called _____
(electra complex, oedipus complex, inferiority complex, libido)

10) According to _____ four functions of the mind.
(Adler, Anna Freud, Horney, Jung)

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is libido ?
- 2) What is oedipus complex ?
- 3) Define the sublimation.
- 4) What is the collective unconscious.
- 5) What is self monitoring ?
- 6) State the types of drive conflict.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Freud : structure of the mind.
- 2) Limitations of Freudian psychoanalysis.
- 3) The role of birth order.
- 4) Identity formation and ego crises.
- 5) Eysenck's : Introversion - extroversion.
- 6) Brain hemispheres and personality.

4. Answer **any one** long type question of the following :

10

A) Illustrate the various types of defence mechanism.

OR

B) Discuss the sexual identity and homosexuality as a biological aspects of personality.

5. Describe the Erik Erikson's life-span identity and identity crises.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) _____ मध्ये मूलभूत मानसिक उर्जा आणि प्रेरणा असतात.
(इदम्, अहम्, पराहम्, मन)
- २) _____ चे कार्य वास्तव तत्त्वानुसार चालते.
(पराहम्, इदम्, अहम्, स्व)
- ३) अबोध भय द्वी संज्ञा _____ चिंता होय.
(मूलभूत, वास्तव, नसविकृती, खच्चीकरण)
- ४) एका उद्दिष्टाकडून दुसऱ्या उद्दिष्टाकडे व्यक्त होणारी इच्छा म्हणजे _____ होय.
(उदात्तीकरण, परागमन, प्रक्षेपण, विस्थापन)
- ५) _____ च्या मते जन्मक्रम हा घटक एक महत्त्वाचा व्यक्तिमत्त्व निर्धारक आहे.
(फ्रॉईड, कॅटेल, अँडलर, मॅस्लो)
- ६) _____ यांनी सहजीवन सिद्धांत विकसित केला.
(हॉर्ने, मेहलर, अँडलर, अँना फ्रॉईड)
- ७) _____ च्यामते एकत्व घडण ही जन्मभर चाळणारी प्रक्रिया आहे.
(एरिकसन, फ्रॉईड, अँडलर, अँना फ्रॉईड)
- ८) _____ म्हणजे पुरुष आणि स्त्री दोघांकडे लैंगिक आकर्षण असणे होय.
(स्वलैंगिकता, उभयलिंगता, समलैंगिकता, विषमलैंगिकता)
- ९) मुलींना वडिलांबद्दल असणाऱ्या लैंगिक आकर्षणास _____ असे म्हणतात.
(इलेक्ट्रा गंड, हडिपस गंड, न्यूनगंड, वासना)
- १०) _____ च्यामते मनाची चार कार्ये आहेत.
(अँडलर, अँना फ्रॉईड, हॉर्ने, युंग)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा(कोणतीही चार) :

८

- १) कामशक्ती म्हणजे काय ?
- २) पितृभावगंड म्हणजे काय ?
- ३) उदात्तीकरणाची व्याख्या करा.
- ४) सामूहिक अबोध म्हणजे काय ?
- ५) स्व-नियंत्रण म्हणजे काय ?
- ६) प्रचोदना संघर्षाचे प्रकार सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) फ्रॉईड : मनाची संरचना.
- २) फ्रॉईडच्या मनोविश्लेषणाच्या मर्यादा.
- ३) जन्मक्रमाची भूमिका.
- ४) ओळखनिर्मिती आणि अहम् संघर्ष.
- ५) आयझेंक: अंतर्मुखता - बहिर्मुखता .
- ६) मेदू गोळार्ध आणि व्यक्तिमत्त्व.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा.

१०

अ) संरक्षण यंत्रणेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) व्यक्तिमत्त्वाचे जैविक घटक म्हणून लैंगिक ओळख आणि समलैंगिकता यांची चर्चा करा.

५. एरिक एरिकसनच्या जीवनकक्षा ओळख आणि ओळख संघर्षाचे वर्णन करा.

१०

SLR-C – 180

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Entire) (Paper – V) (Old)
Urdu Tanqueed

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 .1 صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پُری کیجئے :
- (1) ”ہماری شاعری“ _____ کی تصنیف ہے۔
(مسعود حسن رضوی کولرج وحید الدین سلیم آل احمد سرور)
- (2) _____ سائنٹفک تنقید کا علم بردار ہے۔
(آرنلڈ ارسطو ٹین والٹر پیٹر)
- (3) مولوی عبد الحق محقق بھی ہیں اور _____ بھی۔
(نقاد افسانہ نگار ناول نگار شاعر)
- (4) _____ حُسن کی ماہیت، حقیقت و اہمیت کے پتہ لگانے کا فلسفہ ہے۔
(سماجیات علم الحیات تصوف جمالیات)
- (5) _____ دیستانِ دہلی کے شعراء کے یہاں _____ کا غلبہ ہے۔
(خارجیت داخلیت جدیدیت رومانیت)

- (6) حالی کا تعلق _____ ادبی تحریک سے ہے۔
(جدیدیت رومانوی تحریک علی گڑھ تحریک ترقی پسند تحریک)
- (7) ”مقدمہ شعر و شاعری“ میں حالی نے _____ شعری اصناف کا تنقیدی جائزہ لیا ہے۔
(چھ دس چار بارہ)
- (8) جو کلام انسانی جذبات کو برانگیختہ کرے اور اُن کو تحریک میں لائے وہ _____ ہے۔
(نثر علم طب شعر علم نجوم)
- (9) ’افاداتِ سلیم‘ کے مصنف _____ ہیں۔
(حالی شبلی نیاز فتح پوری وحید الدین سلیم)
- (10) _____ نقاد کی نظر میں جو ادب انسانی زندگی کی بنیادی ضرورتوں کے مسائل کو حل کرے وہ بہترین ادب ہے۔
(مارکسی جمالیاتی نفسیاتی تاثراتی)

10

2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصر جوابات لکھئے: (کوئی پانچ)

- (1) میر تقی میر کے تذکرہ ’نکات الشعراء‘ پر معلومات قلمبند کیجئے۔
- (2) قدیم تذکروں میں کن باتوں پر زیادہ زور دیا جاتا تھا؟
- (3) تنقید کی تعریف سے متعلق چند نقادوں کے اقوال لکھئے۔
- (4) حالی نے شعر کی کونسی تین خوبیاں بیان کی ہیں مختصر لکھئے۔
- (5) ایک کامیاب نقاد کے فرائض منصبی کیا ہیں؟
- (6) کامیاب شاعری کے لئے حالی نے کن شرائط کو ضروری قرار دیا ہے؟

- 10 .3 مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :
- (1) ” ادب برائے ادب “ اور ” ادب برائے زندگی “ کے نظریہ کی وضاحت کیجئے۔
- (2) ” مقدمہ شعر و شاعری “ کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔
- (3) فن تنقید کا مفہوم بیان کرتے ہوئے اس کے بنیادی اصول لکھئے۔
- 10 .4 ادب زندگی اور تنقید کے باہمی تعلق پر روشنی ڈالئے۔
- یا
- مارکسی تنقید پر معلومات قلبند کیجئے۔
- 10 .5 سائنٹفک تنقید کے اصولوں سے بحث کرتے ہوئے اس کے علم برداروں کی تنقیدی خدمات لکھئے۔
-

SLR-C – 182

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Paper – IV) (Gr. E) (Old)
Methodology of Social Research

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10

- 1) _____ effort to gain new knowledge is called research.
a) Random b) General c) Systematic d) Honest
- 2) A fact is regarded as an empirically verifiable _____
a) Theory b) Hypothesis c) Statement d) Observation
- 3) Hypothesis is a possible _____ of the phenomenon under observation.
a) Explanation b) Observation c) Study d) Research
- 4) _____ is one of the sources of hypothesis.
a) Fact b) Research c) Analogy d) Honesty
- 5) Positivism is based on _____ knowledge.
a) Empirical b) Descriptive c) Negative d) Exploratory
- 6) _____ is not based on prejudices.
a) Objectively b) Subjectivity c) Honesty d) Study

P.T.O.

- 7) Report writing is the _____ step of any research.
a) Last b) First c) Second d) Fourth
- 8) Applied research is based on _____ of knowledge.
a) Explanation b) Application
c) Exploration d) Thought
- 9) Exploratory research represents the earlier stage of any _____.
a) Science b) Thought
c) Theory d) Perspective
- 10) Applied research is also called as _____ research.
a) Pure b) Exploratory
c) Practical d) Theoretical

2. Write short answers of **any four** :

8

- a) What is methodology ?
b) What is fact ?
c) What is pure research ?
d) What is research design ?
e) Discuss 'social research'.
f) Discuss objectives of social research.

3. Write short notes on **any four** :

12

- a) Theory
b) Applied research
c) Characteristics of hypothesis
d) Selection of research problem
e) Subjectivity in research
f) Significance of research design.

4. Discuss 'objectivity' in social research.

10

OR

Discuss scientific method used in social research.

5. Explain 'positivism' expressed by Emile Durkheim in detail.

10

मराठी रूपांतर

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- 1) संशोधन म्हणजे नवीन ज्ञान मिळविण्यासाठी केलेला _____ प्रयत्न होय.
a) यादृच्छिक
b) सामान्य
c) पद्धतशीर
d) प्रमाणिक
- 2) ज्या _____ चा मानवी संवेदनांची पडताळा पाहवा येतो अशी माहिती म्हणजे तथ्ये होत.
a) सिद्धांत
b) ग्रहीतक
c) विधान
d) निरीक्षण
- 3) अभ्यास विषयातील घटनेचे संभाव्य _____ म्हणजे अभ्युपगम होय.
a) स्पष्टीकरण
b) निरीक्षण
c) अभ्यास
d) संशोधन
- 4) _____ हे गृहीतकाच्या स्रोतांपैकी एक आहे.
a) तथ्य
b) संशोधन
c) साम्यानुमान
d) प्रामाणिकपण
- 5) विज्ञानवाद हा _____ ज्ञानावर आधारलेला आहे.
a) अनुभवनिष्ठ
b) वर्णनात्मक
c) नकारात्मक
d) अन्वेषणत्मक
- 6) _____ ही पुर्वग्रहांवर आधारलेली नसते
a) वस्तुनिष्ठाता
b) आत्मनिष्ठता
c) प्रामाणिकपण
d) अभ्यास
- 7) अहवाल लेखन ही कोणत्याही संशोधनाची _____ पायरी असते.
a) शेवटची
b) पहिली
c) दुसरी
d) चवथी
- 8) उपयोजित संशोधन हे ज्ञानाच्या _____ वर आधारलेले असते.
a) स्पष्टीकरण
b) उपयोजन
c) अन्वेषण
d) विचार

9) अन्वेषणात्मक संशोधन हे कोणत्याही _____ ची प्राथमिक अवस्था दर्शवते.

- a) विज्ञान b) विचार c) सिद्धांत d) दृष्टिकोन

10) उपयोजित संशोधनाला _____ संशोधन असे देखील म्हणतात.

- a) शुद्ध b) अन्वेषणात्मक
c) व्यावहारिक d) सैध्दांतिक

2. कोणतेही चार लघुत्तरी प्रश्न सोडवा :

8

- a) पद्धतीशास्त्र म्हणजे काय ?
b) तथ्य म्हणजे काय ?
c) शुद्ध संशोधन म्हणजे काय ?
d) संशोधनाचा आराखडा म्हणजे काय ?
e) 'सामाजिक संशोधन' - चर्चा करा.
f) सामाजिक संशोधनाच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.

3. कोणत्याही चार टीपा लिहा :

12

- a) सिद्धांत
b) उपयोजित संशोधन
c) गृहीतकाची वैशिष्ट्ये
d) संशोधन-समस्या निवड
e) संशोधनातील व्यक्तिनिष्ठता
f) संशोधनाच्या आराखड्याचे महत्त्व.

4. 'सामाजिक संशोधनातील वस्तुनिष्ठता' यावर चर्चा करा.

10

किंवा

'सामाजिक संशोधनाची वैज्ञानिक पद्धती' यावर चर्चा करा.

5. एमिल दुरखॅम याने अभिव्यक्त केलेला 'विज्ञानवाद' (प्रत्यक्षवाद) सविस्तार स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C) (Paper – III)
Macro Economic Analysis (Old)**

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m

N. B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : 10
- 1) Permanent income hypothesis was given by _____
a) Keynes b) Friedman c) Tobin d) Lerner
 - 2) According to _____ 'Banker's are not merely purveyors of money, but in an important sense, they are manufactures of money.
a) R. S. Sayers b) Lipse c) Friedman d) Fisher
 - 3) Social accounting is concerned with the activities of man and human institutions as _____
a) Statistical classification b) Social classification
c) Economic classification d) None of these
 - 4) Accelerator reveals the relationship between _____
a) Investment and rate of interest
b) Investment and consumption
c) Income and consumption
d) None of these
 - 5) Velocity of circulation of money is measured
a) At given movement of time b) Over a year
c) Over a decade d) None of these
 - 6) Is curve is sloped
a) Horizontal b) Positive c) Negative d) Vertical

- 7) Bank rate is measure of credit control _____
a) Quantitative b) Qualitative c) Selective d) None of these
- 8) Relationship between the value of money and price level
a) Positive b) Negative c) Neutral d) None of these
- 9) The equation $P = \frac{KR}{M}$ is given by _____
a) Fisher b) Marshall c) Robertson d) Pigou
- 10) Consumption is a function of _____
a) Saving b) Investment c) Income d) None of these

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- 1) What is high powered money ?
 - 2) What is money supply ?
 - 3) Define national income.
 - 4) Define the accelerator.
 - 5) What is money multiplier ?
 - 6) What is meant by budget deficit ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Circular flow of income in two sector economy.
 - 2) Gross Domestic Product (G.D.P.).
 - 3) Keynes's psychological law of consumption.
 - 4) The relative income hypothesis.
 - 5) Investment function.
 - 6) Liquidity trap.
4. Answer **any one** question of the following : **10**
- A) What is National Income Accounting ? State the different methods.
 - B) Critically examine the IS-LM model of rate of interest.
5. Discuss fully the concept of marginal efficiency of capital, state its determinants. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पून्हा लिहा :

१०

१) स्थायी उत्पन्न गृहितक यांणी मांडले.

- अ) केन्स ब) फ्रिडमन क) टोबिन ड) लर्नर

२) _____ यांच्या मते, “बँका था केवळ पैशाचे हस्तांतरण करणाऱ्या दलाल नव्हेत तर खऱ्या अर्थाने त्या पैशाची निर्मिती करणारे कारखाने आहेत”

- अ) आर. एस. शेअर्स ब) लिप्से क) फ्रिडमन ड) फिशर

३) सामाजिक हिशोब पद्धती मनुष्य व मानवी संस्थाशी निगडीत _____ घडामोडीसी संबंधीत आहे.

- अ) सांख्यिकीय वर्गीकरण ब) सामाजिक वर्गीकरण
क) आर्थिक वर्गीकरण ड) यापैकी नाही

४) प्रवेग तत्व _____ घटकातील संबंध दर्शविते.

- अ) गुंतवणूक व व्याजदर ब) गुंतवणूक व उपयोग
क) उत्पन्न व उपयोग ड) यापैकी नाही

५) पैशाचा भ्रमणवेग या कालासाठी मोजला जातो.

- अ) विशिष्ट कालातील विशिष्ट क्षणी
ब) एका वर्षानंतरच्या
क) दहा वर्षानंतरच्या
ड) यापैकी नाही

६) IS वक्र दाखविला जातो.

- अ) समतल ब) धनात्मक क) ऋणात्मक ड) उर्ध्व

७) बँकरेट हे पतनियंत्रणाचे _____ साधन आहे.

- अ) संख्यात्मक ब) गुणात्मक क) निवडक ड) यापैकी नाही

८) मुद्रा मूल्य आणि किंमतपातळी यांच्यातील संबंध _____ असतो.

- अ) धनात्मक ब) ऋणात्मक क) तटस्थ ड) यापैकी नाही

९) $P = \frac{KR}{M}$ हे समीकरण मांडले

अ) फिशर ब) मार्शल क) रॉबर्टसन् ड) पिगू

१०) उपभोग हा या घटकाचे फलन आहे.

अ) बचत ब) गुंतवणूक क) उत्पन्न ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) उच्चशक्ती पैसा म्हणजे काय ?
- २) पैशाचा पुरवठा म्हणजे काय ?
- ३) राष्ट्रीय उत्पन्नाची व्याख्या द्या.
- ४) प्रवेगाची व्याख्या द्या.
- ५) पैसा गुण म्हणजे काय ?
- ६) अंदाजपत्रकीय तुट म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) द्विक्षेत्रीय अर्थव्यवस्थेतील राष्ट्रीय उत्पन्नाचा -चक्राकार प्रवाह.
- २) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन (जी.डी.पी).
- ३) केन्सचा उपभोग विषयक मानसशास्त्रीय नियम.
- ४) सापेक्ष उत्पन्न गृहितक.
- ५) गुंतवणूक फलन.
- ६) रोखता सापळा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) राष्ट्रीय उत्पन्नाचा हिशोब म्हणजे काय ? त्याच्या विविध पद्धती सांगा.
- ब) व्याजदराबाबत IS-LM प्रतिमानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

५. भांडवलाची सीमांत कार्यक्षमता म्हणजे काय ? ती कोणत्या घटकावर अवलंबून असते.

१०

SLR-C – 186

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
MARATHI (Paper No. – VI) (Old)
मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) संस्कृती ही कशा प्रकारची असते ?
(परिवर्तनशील/स्थितीशील/गतीशील/स्थिर)
- २) 'महान राष्ट्र ते महाराष्ट्र' ही गुणवाचक उपपत्ती कोणी मांडली आहे ?
(शं. बा. जोशी/वि. का. राजवाडे/म. म. काणे/इरावती कर्वे)
- ३) 'मराठी' ही कोणत्या अपभ्रंशापासून तयार झाली ?
(संस्कृत/प्राकृत/महाराष्ट्री/पैशाची)
- ४) नाथ संप्रदायाने कशाचा पुरस्कार केला ?
(समतेचा/ममतेचा/एकीचा/विषमतेचा)
- ५) महानुभाव पंथाचे प्रवर्तक कोण ?
(ज्ञानदेव/बसवेश्वर/चक्रधर/श्रीकृष्ण)
- ६) 'धवळे' ही रचना कोणी केली ?
(बहिणाबाई/महदंबा/बाईसा/देमाईसा)
- ७) 'सामाजिक समता' हा कोणत्या पंथाचा पाया आहे ?
(वारकरी/दत्त/समर्थ/जैन)
- ८) बहामनी राज्याचा संस्थापक कोण ?
(हसन गंगू बहामनी/रामदेव यादव/कृष्णदेव यादव/म्हाइंभट)
- ९) 'घन:शाम सुंदरा' ही भूपाळी कोणाची आहे ?
(राम जोशी/सगनभाऊ/परशुराम/होनाजी बाळा)
- १०) मुंबई ते टाणे ही पहिली रेल्वे केव्हा सुरु झाली ?
(१८५१/१८५३/१८५४/१८५५)

P.T.O.

२. कोणत्याही पाच प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०
- १) संस्कृतीची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
 - २) महानुभावीयांच्या साती पद्य ग्रंथांची नावे लिहा.
 - ३) समर्थ रामदासांचे महाराष्ट्र धर्म विषयक विचार सांगा.
 - ४) एकनाथांच्या गवळणी व विराण्यांची वैशिष्ट्ये लिहा.
 - ५) नाथ संप्रदायाचे दोन विशेष सांगा.
 - ६) 'गुरुचरित्र' ग्रंथाचे महत्त्व विशद करा.
३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची लघु उत्तरे लिहा : १०
- १) महानुभाव पंथाची गुरुपरंपरा थोडक्यात लिहा.
 - २) समाज प्रबोधनासाठी नामदेवांनी केलेल्या कीर्तनाचा परिचय करून द्या.
 - ३) समर्थ रामदासांनी समाजाता कोणता उपदेश केला ?
४. संस्कृतीचे स्वरूप व घटक सांगून संस्कृतीची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- 'महाराष्ट्रीय संस्कृतीला आकार देण्याचे कार्य संतानी केले' या विधानाची सविस्तर चर्चा करा.
५. महाराष्ट्रातील विविध राजवटींचा थोडक्यात परिचय करून देऊन त्यांचा तत्कालीन साहित्य आणि समाजजीवनावर सांस्कृतिक दृष्ट्या कसा परिणाम झाला ते लिहा ? १०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – VI) (Old)
Critical Theories**

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following statements by choosing the correct options given below. **10**
- 1) The Indian poetics 'The Natyashastra' was written by _____
a) Bhavabhuti b) Mammata c) Kuntaka d) Bharatmuni
 - 2) Sigmund Freud's psychoanalytical theory deals with personal unconscious but C. G. Jung's theory deals with _____
a) collective unconscious
b) day-dreaming
c) reality
d) aesthetic values of a work of art
 - 3) In the essay "The Archetypes of Literature" Northrop Frye tries to transform criticism into _____
a) an art b) a philosophy
c) a science d) a commentary
 - 4) According to Gerard Genette literary criticism is _____
a) a science b) an art
c) a discourse upon discourse d) an evaluative activity
 - 5) Bharatmuni defines emotional fervour as _____
a) Vakrokti b) Riti-Vichar
c) Hasya-Rasa d) Bhavas

6) Jung does not like James Joyce's psychological novel Ulysses because

- _____
- a) it is boring
 - b) it is uninteresting
 - c) it is not original
 - d) the novelist has left nothing for the psychologist to explain or to analyze

7) According to Genette literature is primarily a work of language and structuralism is primarily a _____ method.

- a) philosophical
- b) linguistic
- c) anthropological
- d) psychological

8) _____ has defined the mythical thought as "a kind of intellectual bricolage".

- a) Jacques Lacon
- b) Jacques Derrida
- c) Claude Levi-Strauss
- d) Roland Barthes

9) According to Frye a search for archetypes is essential because it _____

- a) enlightens us
- b) unifies critical opinion and makes it systematic
- c) builds up a critical response
- d) makes the writer introvert

10) For Jung all the sciences and arts have their origin in _____

- a) the human psyche
- b) mythology
- c) dreams
- d) neurosis

2. Answer the following questions briefly (**any five**) :

10

- 1) What are the characteristics of the Hasya Rasa ?
- 2) What is "Collective unconscious" ?
- 3) What methods does Frye suggest to study literature ?

- 4) What does Genette say about literary criticism ?
 - 5) What are the Satvika Bhavas ?
 - 6) What does Jung say about primordial experience ?
3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Myth as archetype
 - 2) Principles of structuralism
 - 3) Post-structuralism.
- B) Answer briefly the following questions (**any two**) : **4**
- 1) What according to Jung, are the two modes of artistic creation ?
 - 2) What two methods of studying literature are recommended by Northrop Frye ?
 - 3) What does Genette say about structures ?
4. Answer **any one** of the following questions : **10**
- 1) Discuss Jung's concept of the "collective unconscious" as a fusion of literature, anthropology and psychology.
 - 2) What does Genette say about structuralism and literary criticism ?
5. What does Frye say about archetypes in his essay "The Archetypes of Literature" ? **10**
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr. – C) (Paper – II)
Economics of Growth and Development**

Day and Date : Monday, 17-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Draw diagrams wherever necessary.**

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) The traditional approach defines development in _____ terms.
a) Economic b) Social c) Political d) Moral
- 2) Economic growth is now measured by increase in a country's _____.
a) Money income b) Real income
c) Gross domestic product d) Net National product
- 3) Harrod and Domar attached great importance to _____ in the process of growth.
a) Population b) Capital accumulation
c) Technical progress d) Natural factors
- 4) Solow and Meade represented _____ growth theory.
a) Historical b) Classical c) Neo-classical d) Modern
- 5) The rate of growth of population is _____ in underdeveloped countries.
a) High b) Low c) Stable d) None of above
- 6) According to the theory of demographic transition every country passes through _____ stages of demographic transition.
a) Two b) Three c) Four d) Five
- 7) Schumpeter argues that _____ fluctuations are an essential feature of the development process of a capitalist economy.
a) Business b) Consumption c) Income d) Saving

P.T.O.

- 8) Which of the following has important role in Kaldor's model ?
- a) Technical progress b) Factors of production
c) Labour d) Capital
- 9) The theory of the Big Push is presented by _____
- a) Mrs. John Robinson b) Rosenstein Rodan
c) Ramsay d) Patinkin
- 10) A theory of the low level equilibrium trap published in _____
- a) 1986 b) 1976 c) 1966 d) 1956

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Define Economic Development.
- 2) What is vicious circle of poverty ?
- 3) Give definition of environment.
- 4) What is learning by doing ?
- 5) What is Human Resource Development ?
- 6) What is Dualism ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Three major factors affecting economic growth.
- 2) Assumptions of Kaldors Model.
- 3) Social indices of development.
- 4) Role of technical progress in economic development.
- 5) Marxian approach on crisis in capitalism.
- 6) Unbalanced growth.

4. Explain Harrod and Domar Growth Model.

10

OR

Explain contribution of classical theories to growth.

5. Explain the theory of balanced growth.

10

९) मोठा धक्का सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.

अ) मिसेस जोन रॉबिन्सन

ब) रोझेन्स्टीन रोडान

क) रामसे

ड) पॅटीनकिन

१०) कमी पातळीचा समतोल सापळा सिद्धान्त _____ मध्ये प्रसिद्ध झाली.

अ) १९८६

ब) १९७६

क) १९६६

ड) १९५६

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) आर्थिक विकासाची व्याख्या लिहा.

२) दारिद्र्याचे दुष्टचक्र म्हणजे काय ?

३) पर्यावरणाची व्याख्या लिहा.

४) कृतीतून शिक्षण म्हणजे काय ?

५) मानव साधन विकास म्हणजे काय ?

६) द्विदलता म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) आर्थिक वाढीवर परिणाम करणारे तीन प्रमुख घटक.

२) कॅल्डॉर प्रारूपातील गृहीते.

३) विकासातील सामाजिक निर्देशक.

४) आर्थिक विकासात तांत्रिक प्रगतीची भूमिका.

५) भांडवलशाहीच्या संकटाबाबत मार्क्स यांची भूमिका.

६) असमतोल वाढ.

४. हॅरॉड व डोमर यांचे आर्थिक वाढीचे प्रारूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

वाढीतील सनातनवाद्यांच्या सिद्धान्ताचा सहभाग स्पष्ट करा.

५. समतोल वाढ सिद्धान्त स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 190

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Entire) Paper – VI (Old)
Prem Chand aur Iqbal ka Khusoosi Mutala'a

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 .1 مندرجہ ذیل صحیح متبادل چن کر خانہ پری کیجئے :
- (1) پریم چند کا شاہکار افسانہ _____ ہے۔
(جنارہ وفات موت کفن)
- (2) گرسہائے لال پریم چند کے _____ تھے۔
(نانا دادا چاچا بھائی)
- (3) رسالہ 'زمانہ' کے ایڈیٹر _____ تھے۔
(منشی ذکا اللہ منشی دیا نرائن نگم منشی دیا شکر نسیم پنڈت رتن ناتھ)
- (4) بوڑھی کاکی کے گھر _____ کے تلک کا جشن منایا جا رہا تھا۔
(بدھ رام سکھ رام رام چندر برج نرائن)
- (5) _____ 'بڑے گھر کی بیٹی' افسانے کا کردار ہے۔
(شیورانی دیوی آنندی عباسی روپا)

- (6) _____ مسکراتے ہوئے عدالت سے باہر نکلے۔
(بنسی دھر لال بہاری الوپنی دین سری کنٹھ)
- (7) نصیر کی دایہ کا نام _____ تھا۔
(شاکرہ عباسی آندی بوڑھی کالی)
- (8) پریم چند کا اصلی نام _____ ہے۔
(جگجیوت رائے برج نگم رائے درگا سہائے رائے دھنپت رائے)
- (9) سوز وطن میں کل _____ کہانیاں لکھی گئیں۔
(سات پانچ بارہ پندرہ)
- (10) ہندو کالج کے پرنسپل _____ تھے۔
(رابرٹ گلکرسٹ رچرڈسن ولیم میور)

10 2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (1) افسانہ ”بوڑھی کالی“ کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (2) لال بہاری اور اُس کی بھابی میں کس بات پر جھگڑا ہوا؟
- (3) ”بڑے گھر کی بیٹی“ نے ٹوٹتے ہوئے رشتوں کو کیونکر سنبھال لیا؟
- (4) ”ہزار نہیں مجھے ایک لاکھ بھی فرض کے راستے سے نہیں ہٹا سکتا“۔ یہ جملہ کس نے کس سے اور کیوں کہا؟
- (5) عباسی کو حج اکبر کا ثواب کیونکر ملا؟
- (6) بنسی دھر کو فرض شناسی کی کیا سزا ملی؟

3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات دیجئے (کوئی دو) : 10
- (1) افسانہ نگاری کے آغاز و ارتقاء کی معلومات قلمبند کیجئے۔
- (2) پریم چند کی افسانہ نگاری پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
- (3) بوڑھی کاکلی، کو کس حالت میں دیکھ کر روپا کو پچھتاوا ہوا اور اُس نے کیا کیا؟
4. مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک سوال کا جواب لکھئے : 10
- (1) پریم چند کے ناولوں کے موضوعات پر اظہار خیال کیجئے۔
- (2) ”جج اکبر“ کا خلاصہ لکھئے۔
5. ”پریم چند کے افسانوں میں آزادی سے قبل کی زندگی کا سمندر ٹھاٹھیں مارتا نظر آتا ہے“ 10
- اس قول کی روشنی میں پریم چند کے عہد کے سماجی و معاشی حالات کی ترجمانی کیجئے۔
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Old)
Women in Indian History (Opt. Paper – I)

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option :

10

- 1) 'Second view of Feminism' written by _____
A) Kate Millette
B) Pandita Ramabai
C) Margaret Thachar
D) Alice Rossi
- 2) 'The Subjection of Women' written by _____
A) John Stuart Mill
B) Ilmeda Velwan
C) Alison Yager
D) Fredrick Engles
- 3) In 1974 Committee under _____ presented the 'Towards Equality' report.
A) Hansa Mehata
B) Fulrenu Guha
C) Usha Mehata
D) Vijayalaxmi Pandit
- 4) 'Shramani Sang' is found in _____ religion.
A) Hindu
B) Christianity
C) Jain
D) Buddhist
- 5) Janabai was the disciple of _____
A) Saint Tukaram
B) Saint Namdev
C) Saint Ramanand
D) Saint Eknath
- 6) _____ established 'Arya Samaj'.
A) Swami Dayanand Saraswati
B) Keshavchandra Sen
C) Raja Ram Mohan Roy
D) Mahatma Phule

- 7) In which religion Jatak Katha are found ?
A) Jain B) Hindu C) Buddhist D) Christian
- 8) _____ established 'Normal School'.
A) Raja Ram Mohan Roy B) Ishwarchandra Vidyasagar
C) Devendranath D) Keshvchandra Sen
- 9) Rajiya was the women from _____ dynasty.
A) Sultan B) Mughal C) Adilshahi D) Kutubshahi
- 10) 'Rehala' written by _____
A) Ibnbatuta B) Sharma C) Badauni D) Abdul Fasal

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**

- 1) What is meant by Gender ?
- 2) Whose called Bhikshuni ?
- 3) Which womens participated in Bhakti Movement ?
- 4) Simone de Beauvoir.
- 5) Meerabai.
- 6) Johar System.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Post-modernist feminism
- 2) Buddhist religion and women
- 3) Sikhism religion and women
- 4) Women law in Colonial Period
- 5) Legal rights of women during Maratha Period
- 6) Ahilyabai Holkar.

4. Discuss the customary right and legal status of women in Medieval Period. **10**

OR

Describe the background of the study of women and explain liberal approach of women.

5. Discuss the contribution of Brahmo Samaj for the upliftment to women. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'सेकंड व्हेव ऑफ फेमिनिझम' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) केट मिलेट
ब) पंडिता रमाबाई
क) मार्गरेट थॅचर
ड) एलिस रॉसी
- २) 'द सब्जेक्शन ऑफ वुमेन' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) जॉन स्टुअर्ट मिल् ब) इल्मेडा व्हेलहन क) ऑलिसन यागर ड) फ्रेड्रिक एंगल्स
- ३) १९७४ मध्ये _____ यांच्या अध्यक्षते खालील समितीने 'समानतेच्या दिशेने' हा अहवाल सादर केला.
अ) हंसा मेहता
ब) फुलरेणु गुहा
क) उषा मेहता
ड) विजयलक्ष्मी पंडित
- ४) 'श्रामणी संघ' हा _____ या धर्मात आढळतो.
अ) हिंदू
ब) ख्रिश्चन
क) जैन
ड) बौद्ध
- ५) जनाबाई ही _____ शिष्या होती.
अ) संत तुकाराम
ब) संत नामदेव
क) संत रामानंद
ड) संत एकनाथ
- ६) _____ यांनी 'आर्य समाजाची' स्थापना केली.
अ) स्वामी दयानंद सरस्वती
ब) केशवचंद्र सेन
क) राजाराम मोहन रॉय
ड) महात्मा फुले
- ७) जातक कथा कोणत्या धर्मात लिहिल्या गेल्या आहेत ?
अ) जैन
ब) हिंदू
क) बौद्ध
ड) ख्रिश्चन
- ८) _____ यांनी 'नॉर्मल स्कूल' ची स्थापना केली.
अ) राजाराम मोहन रॉय
ब) ईश्वरचंद्र विद्यासागर
क) देवेन्द्रनाथ
ड) केशवचंद्र सेन

९) रजिया ही _____ राजघराण्यातील स्त्री होय.

अ) सुलतान ब) मुघल क) अदिलशाही ड) कुतूबशाही

१०) 'रेहला' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) इब्न बतुता ब) शर्मा क) बदायुनी ड) अबुल फजल

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) लिंगभेद म्हणजे काय ?

२) भिक्षुणी कोणास म्हणतात ?

३) भक्ती चळवळीत कोणकोणत्या स्त्रियांचा समावेश झाला होता ?

४) सिमॉन दि बु

५) मिराबाई

६) जोहर पद्धती.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) उत्तर-आधुनिकतावादी स्त्रीवाद

२) बौद्ध धर्म व स्त्रीयां

३) शीख धर्म व स्त्रीयां

४) वसाहतकालीन स्त्री कायदे

५) मराठेशाहीच्या काळातील स्त्रीयांचे कायदेशीर हक्क

६) आहिल्याबाई होळकर.

४. मध्ययुगीन काळातील स्त्रीयांचे परंपरागत व कायदेशीर अधिकार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

स्त्री अभ्यासाची पार्श्वभूमि सांगून स्त्री विषयी उदारमतवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

५. ब्राह्मों समाजाने स्त्री उद्धारासाठी केलेल्या कार्याची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Old)
Political Sociology (Gr. E-1) (Paper – V)

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) A person learns _____ norms in political socialization.
A) Social B) Economic C) Political D) Biological
- II) _____ means role of political sociology towards the subject.
A) Approach B) Research
C) Survey D) Democracy
- III) The _____ were the political elite in ancient time.
A) Leaders B) Industrialist
C) Priests D) Women
- IV) _____ has the capacity to change the political culture.
A) Media B) Education
C) Family D) Travelling
- V) _____ is a indirect agency of political socialization.
A) Family B) Political party
C) Government D) None of above
- VI) _____ was the base of Govt. in ancient times.
A) Religion B) Education
C) Democracy D) Capital
- VII) _____ propounded the 'Theory of Ruling Class'.
A) Plato B) Mosca C) Aristotle D) Durkheim

2. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- I) राजकीय समाजशास्त्र म्हणजे काय ?
 - II) राजकीय समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय कोणता ?
 - III) राजकीय संस्कृती म्हणजे काय ?
 - IV) राजकीय सत्तेचे प्रकार कोणते ?
 - V) वर्तुकाशास्त्रीय दृष्टिकोन काय आहे ?
 - VI) राजकीय सत्तेचा अर्थ काय आहे ?
3. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टीपा लिहा : 12
- I) राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप
 - II) राजकीय संस्कृती
 - III) राजकीय समाजीकरण
 - IV) वेबरचा सत्तेचा सिद्धांत
 - V) राजकीय समाजशास्त्राचा विकास
 - VI) मोस्का सत्तेचा सिद्धांत.
4. अ) राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या देऊन त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) विल्फ्रेडो पॅरेटोचा अभिजन सिद्धांत स्पष्ट करा.
5. राजकीय समाजीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करून राजकीय समाजीकरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
----------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Gr.F-1-Clini) (Paper – III) (Old)
Clinical and Community Interventions**

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full marks.**
3) Objective type questions should be written in the **same answer book.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10

- 1) _____ developed style-shift counselling.
(Lankton/Aderson/Epston/Esman)
- 2) _____ developed a theory of identity development for white counsellor.
(Ortiz/Ponterootto/Rosen/Morgan)
- 3) _____ suggested problem-solving model.
(Fredman/Franklin/Freeman/Parham)
- 4) _____ developed integrated model of life pattern.
(Hansen/Hollan/Hinkle/Hug)
- 5) The person or client focuses on developing a _____ sense of self.
(Negative/Positive/Neutra/All of these)
- 6) Cultural identity development has _____ stages.
(Two/Five/Six/Four)
- 7) The community genogram was developed by _____
(Egan/Ivey/Jones/James)
- 8) The word "Co-construction" is similar to _____ relation
(Self/Role/Style/Mind)
- 9) _____ commented on counselling and psychotherapy.
(Carlson/Check/Carter/Carl)
- 10) _____ gives trans-cultural and universal approach to MCT.
(Foreman/Fiedler/Fukuyama/Fren)

2. Write short answer (**any four**) : 8
- 1) Give long-form of DCT.
 - 2) What is long form of ILP ?
 - 3) What is mean by immediacy ?
 - 4) Define empathy.
 - 5) What is aim of Naiken therapy ?
 - 6) Draw the circle of life.
3. Write short notes (**any four**) : 12
- 1) Developing family genogram.
 - 2) Ethics and responsibility.
 - 3) Spirituality and religion.
 - 4) The focused cultural and specific approach of MCT.
 - 5) Cultural intentionality.
 - 6) Philosophical base of DCT.
4. Answer **any one** long-type questions of the following :
- A) Explain introspective developing counselling. 10
- OR
- B) Explain the basic theory of micro skills and decisional counselling.
5. Explain the relativity as our stories about reality perspectives. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 २) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी प्रश्न) : १०
- १) _____ यानी शैली-विचलन समुपदेशन विकसित केले.
 (लॅकटॉन/अँडरसन /इप्सटॉन/इजमन)

- २) _____ यानी गोत्वा समुपदेशकाकरिता ओळख (तादालीकरण) विकास सिद्धांत विकसित केला.
(ऑरटिझ / पॉनटिरोट्टो/रोझेन/मॉर्गन)
- ३) _____ यानी समस्या समाधान (परिहार) प्रारूप सूचविले.
(फ्रिडमन/फ्रॅकलिन/फ्रिमन/पारहम्)
- ४) _____ यानी जीवन आकृतिबंधाचे सहतीकरण प्रारूप विकसित केले.
(हॅनसेन/हॉलन/हिकल् /ह्युज)
- ५) व्यक्ति किंवा रूग्ण _____ स्व-जाणीवा विकसित करण्यावर लक्ष देतो.
(नकारात्मक/सकारात्मक /तटस्थ/वरील सर्व)
- ६) सांस्कृतिक ओळख विकासाच्या _____ अवस्था असतात.
(दोन/पाच/सहा/चार)
- ७) जनपद जनुकालेख _____ यानी विकसित केला.
(इगन/आयव्ही/जोन्स/जेम्स)
- ८) सह-रचना (प्ररचना) हा शब्द _____ संबधित आहे.
(स्व/भूमिका/शैली/मन)
- ९) _____ यानी समुपदेशन आणि मानसोपचारावर भाष्य केले.
(कॉर्लसन/चिक्/कार्टर/कार्ल)
- १०) _____ यांनी एम्. सी. टी.चे संस्कृती रूपांतरित आणि विश्वव्यापी दृष्टिकोन सांगितला
(फोरमन/फिल्डर/फूकूयामह/फ्रेन)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

- १) डी. सी. टी. चे दिर्घरूप द्या.
२) आय. एल्. पी. चे दिर्घरूप काय ?
३) तात्कालिकता म्हणजे काय ?
४) तदनुभूतीची व्याख्या द्या.
५) नायकन उपचाराने ध्येय काय आहे ?
६) जीवन चक्र रेखाटा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) कौटुंबिक जनुका लेखाचा विकास.

२) नैतिकता आणि उत्तरदायित्व (जबाबदारी)

३) अध्यात्म आणि धर्म.

४) एम्. सी. टी. चा संस्कृति आणि विशिष्ट दृष्टिकोन.

५) सांस्कृतिक उद्देशात्मकता.

६) डी. सी. टी. चा तात्त्विक आधार.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दिर्घ उत्तर लिहा :

अ) आंतर निरीक्षणात्मक (आंतरनिवेदनात्मक) विकसन समुपदेशन स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) सुक्ष्मकौशल्य आणि निर्णयात्मक समुपदेशनाचा मूलभूत सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. वास्तव दृष्टिकोन विषयीच्या आपली कथा (गोष्ट) म्हणून सापेक्षत स्पष्ट करा.

१०

- 8) What is the age of retirement of a High Court Judge ?
A) 60
B) 58
C) 62
D) 65
- 9) What is the tenure of a Mayor ?
A) 1 year
B) 1¹/₂ years
C) 2¹/₂ years
D) 5 years
- 10) Which Constitutional amendment did gramasabha establish ?
A) 73rd
B) 76th
C) 42nd
D) 74th

2. Write short answers of the following **(any four)** : **8**
- 1) What is meant by great bilingual state ?
 - 2) What is the meaning of green revolution ?
 - 3) What is the role of Speaker of Legislative Assembly ?
 - 4) Composition of Ministry in Maharashtra.
 - 5) What is the Appellate Jurisdiction of High Court ?
 - 6) Importance of 73rd Constitutional Amendment.
3. Write short notes **(any four)** : **12**
- 1) State reorganisation commission.
 - 2) Co-operative movement in Maharashtra.
 - 3) The powers of the Legislature of Maharashtra.
 - 4) High Court.
 - 5) Sarpanch.
 - 6) 74th Constitutional Amendment.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- A) Discuss the role of Samyukta Maharashtra Committee in the formation of Maharashtra.
- OR
- B) Explain the structure and powers and function of corporation.
5. Discuss the powers and functions of the Chief Minister. **10**

१) महापौराचा कार्यकाल किती असतो ?

अ) १ वर्षे

ब) $1\frac{1}{2}$ वर्षे

क) $2\frac{1}{2}$ वर्षे

ड) ५ वर्षे

१०) कोणत्या घटना दुरुस्तीने 'ग्रामसभेची' स्थापना झाली ?

अ) ७३ व्या

ब) ७६ वी

क) ४२ वी

ड) ७४ वी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) महाद्विभाषीक राज्य म्हणजे काय ?

२) हरीत क्रांतीचा अर्थ.

३) विधानसभेच्या सभापतीची भूमिका.

४) महाराष्ट्राच्या मंत्रीमंडळाची रचना.

५) उच्च न्यायालयाचे पुनर्निर्णयाचे अधिकारक्षेत्र कोणते ?

६) ७३ व्या घटना दुरुस्तीचे महत्त्व.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) राज्य पुनर्रचना आयोग.

२) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळ.

३) महाराष्ट्र विधिमंडळाचे अधिकार.

४) उच्च न्यायालय.

५) सरपंच.

६) ७४ वी घटना दुरुस्ती.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीमध्ये संयुक्त महाराष्ट्र समितीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

किंवा

ब) महानगर पालिकेची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

५. मुख्यमंत्र्याचे अधिकार व कार्ये यांची चर्चा करा.

१०

SLR-C – 196

Seat No.	
----------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Old)**

Paper – VII : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९४५ ते १९८०)

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) 'नर्मदेच्या तटाशी' हे प्रवास वर्णन कोणाचे आहे ?
१) महादेवशास्त्री जोशी
२) गो. चि. भाटे
३) गो. नी. दांडेकर
४) रा. भि. जोशी
- २) 'काळासूर्य आणि हॅट घालणारी बाई' ही कादंबरी कोणी लिहिली ?
१) कमल देसाई
२) विद्या सर्पे
३) गौरी देशपांडे
४) शंता गोखले
- ३) 'निळासावळा' हा कथा संग्रह कोणाचा आहे ?
१) गंगाधर गाडगीळ
२) अरविंद गोखले
३) जी. ए. कुलकर्णी
४) पु. भा. भावे
- ४) मर्ढेकरां समवेत कोणत्या कवीचा नवकवी उल्लेख होतो ?
१) विंदा करंदीकर
२) पु. शि. रेगे
३) भ. श्री. पंडीत
४) ग. ह. पाटील
- ५) कृ.ब. निकुंभ याचे खंडकाव्य कोणते ?
१) कमला
२) मृगावर्त
३) जयमंगला
४) निर्वासीन चिनी मुलास
- ६) 'वासना कांड' हे नाटक कोणी लिहिले ?
१) महेश एल कुंचवार
२) वि.वि. बोकीळ
३) द. मा. भिरासदार
४) अ.वा. वर्ती

P.T.O.

७) 'परंपरा आणि नवता' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

१) आनंद यादव २) माधव आचवल ३) गो. वि. करंदीकर ४) गंगाधर गाडगीळ

८) 'बहिणा बाईची कविता' कोणत्या बोली भाषेतील आहेत ?

१) अहिराणी २) डांगी ३) झाडी ४) वऱ्हाडी

९) 'सत्यकथा' हे नियतकालिक कोणत्या साली सुरु झाले ?

१) १९५० २) १९३३ ३) १९३८ ४) १९४५

१०) 'स्नेहांकिता' हे आत्मचरित्र कोणाचे आहे ?

१) स्नेहप्रभा प्रधान २) ज्योत्सना भोले ३) माधवी देसाई ४) स्मीता देशपांडे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ५) :

१०

१) वसंत कानेटकरांच्या नाटकांच्या विशेष सांगा.

२) चार दलित कथाकारांची नावे सांगा.

३) शंकर पाटलांच्या विनोदी कथा सांगा.

४) अनंत काणेकरांची नाटके सांगा.

५) गंगाधर गाडगीळ यांची दोन प्रवासवर्णने सांगा.

६) दुर्गा भागवतांच्या ग्रंथाची नावे सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. २) :

१०

१) बाबूराव बागूलांच्या कथेतील स्त्रीजीवन रेखाटा.

२) चि.त्र्यं. खानोलकरांच्या कादंबरीतील प्रादेशिक विशेष सांगा.

३) जयवंत दळवी यांच्या नाटकाचा आढावा घ्या.

४. नवकथा म्हणजे काय ? ते सांगून व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

किंवा

श्री.ना. पेंडसे कादंबरी विश्वाचा आढावा घ्या.

५. नाटककार विजय पेंडुलकर यांचे वाङ्मयीन वेगळेपण स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – VII) (Old)
20th Century American Literature

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following bits by choosing the right options : 10
- 1) Naturalism is said to have developed from _____
a) Surrealism b) Realism c) Dadaism d) Cubism
 - 2) The term Pragmatism was first used by _____ in 1898.
a) William Joyce b) William Jones
c) William James d) None
 - 3) “The sun also Rises” is a fictional creation in _____
a) Colonialism b) Modernism
c) Post modernism d) Nativism
 - 4) Yakov Bok was imprisoned in _____
a) Kiev b) Keptown c) Keeve d) Moscow
 - 5) The tone of “As I Lay-Dying” is _____
a) singular b) multiple c) static d) none
 - 6) Henry Smithers is shown to be a _____
a) Konkani b) Cockney c) Crook d) Cook
 - 7) The motif in “The Sun also Rises” is failure in _____
a) communication b) migration
c) telecommunications d) none
 - 8) Czar _____ is depicted in “The Fixer”.
a) Williams II b) Nicholas I c) Williams I d) Nicholas II

- 9) The temporal setting in “As I Lay Dying” is _____
 a) 1910s b) 1920s c) 1930s d) 1940s
- 10) Before becoming the Emperor Brutus Jones was a _____
 a) businessman b) teacher c) soldier d) porter

2. Answer ‘**any five**’ of the following bits : **10**
- 1) What is pragmatism ?
 - 2) How is Naturalism different from Realism ?
 - 3) Why did Brutus Jones be come Emperor ?
 - 4) Throw light on the narrative strategy used in “As I Lay Dying”.
 - 5) Interpret the meaning and significance of the title, “The Fixer”.
 - 6) What is the tragic flow in Jake Barnes ?
3. A) Write short notes on ‘**any two**’ of the following : **6**
- i) The spatial setting in – “The Emperor Jones”.
 - ii) The Portrayal of human relations in “The Sun also Rises”.
 - iii) The suitability of the title “As I Lay Dying”.
- B) Answer ‘**any two**’ of the following briefly : **4**
- i) Decode the symbol of Bull-fighting in “The Sun also Rises”.
 - ii) Dramatic devices in “The Emperor Jones”.
 - iii) Zhenia Golor’s murder.
4. A) Discuss “The Fixer” by Bernard Malamud as a Racial novel. **10**
- OR
- B) Illuminate the major themes in E. Hemingway’s “The Sun also Rises”.
5. Elaborate the characterization in “The Emperor Jones” by Eugene O’Neill. **10**

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – VII) (Old)
British Literature from Pope to the End of the 19th Century

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks choosing the correct answer from the alternatives given below :

10

- i) The subtitle of the play *She Stoops to Conquer* is _____
a) The Mistakes of a Day b) The Mistakes of a Night
c) The Mistakes of People d) None of the above
- ii) _____ is the father of Pamela.
a) Mr. John Andrews b) Mr. Williams
c) Mr. Jacky d) Mr. John Arnold
- iii) _____ is the jailer of Newgate Prison.
a) Lockit b) Macheath c) Lucy d) Filch
- iv) _____ is not one of the women in Peachum's gang.
a) Mrs. Slammekin b) Suky Tawdry
c) Molly Brazen d) Elizabeth Dawkins
- v) William Blake's *Songs of Experience* was published in the year _____
a) 1789 b) 1793 c) 1798 d) 1787
- vi) In the novel *Pamela*, Lady Davers's waiting-maid is _____
a) Mrs. Jewkes b) Beck Worden
c) Mrs. Elizabeth Andrews d) Mrs. Jervis
- vii) _____ is Mr. B.'s mistress from his college days.
a) Miss Goodwin b) Ann
c) Miss Darnford d) Sally Godfrey
- viii) The poem *The Deserted Village* was published in the year _____
a) 1750 b) 1760 c) 1770 d) 1780

- ix) _____ is Macheath's jilted ex-lover and daughter to the jailer Lockit.
 a) Lolly b) Dolly c) Lucy d) Polly
- x) Tony Lumpkin is the son of _____
 a) Mr. and Mrs. Hardcastle b) Mr. and Mrs. Neville
 c) Mr. and Mrs. Hastings d) Mr. and Mrs. Marlow

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **10**

- 1) What is the name of the village mentioned in the poem The Deserted Village ?
- 2) What is the theme of the poem From Winter ?
- 3) What are the satirical elements in Thomas Gray's "Elegy Written in a Country Churchyard ?"
- 4) Where did Kubla Khan build a stately pleasure palace ?
- 5) Describe the issues discussed in the poem 'Scholar's Life' by Samuel Johnson.
- 6) List any three poems included in the Songs of Experience.

3. A) Answer the following questions in brief (**any two**) : **6**

- 1) Write a note on age of satire.
- 2) Write a note on Charles Lamb's contribution to Periodical Essays.
- 3) Rise and development of Satire during the age of Alexander Pope.

B) Write short notes (**any two**) : **4**

- 1) Explain the concept of the Periodical Essays.
- 2) What is Sentimental comedy ?
- 3) Causes for the popularity of the Periodical Essays.

4. Answer the following question (**any one**) : **10**

- a) Discuss *She Stoops to Conquer* as a Restoration comedy.

OR

- b) How would you characterize the tone and the intention of the social and political satire of *The Beggar's Opera* ?

5. Answer the following question. **10**

- a) What is an epistolary novel ? Discuss with reference to the novel *Pamela* by Samuel Richardson.

8) _____ कहानी के लेखक निर्मल वर्मा है।

- 1) पत्नी 2) पहाड़ 3) सेब 4) वापसी

9) 'गदल' कहानी _____ है।

- 1) महानगरिय 2) आंचलिक 3) पाश्चात्य 4) राजनैतिक

10) 'गदल' ने दूसरा विवाह _____ से किया था।

- 1) माधव 2) मोहन 3) महाजन 4) मौनी

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पाँच-छह पंक्तियों में लिखिए (6 में से 5)।

10

- 1) 'कफ़न' कहानी के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
- 2) 'गदल' ने दूसरा विवाह क्यों किया था ?
- 3) 'बिरजू' का परिवार कहाँ जानेवाला था ?
- 4) 'लोकक़रण' उपन्यास का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
- 5) 'लोकक़रण' की भाषा-शैली पर प्रकाश डालिए।
- 6) सिरताज बाबा ने कौन-सी कहावत कही थी ?

3. निम्नलिखित अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। (3 में से दो) :

10

- 1) मगर एक बात है। हम लोग बन्नर-बन्नरिया नहीं, मनुष्य हैं। भाग ने से नहीं बनेगा। क्या हम लोग बिगड़ी-रहनि बना नहीं नहीं सकते ?
- 2) 'मुझे सुखी दम्पती देखने अच्छे लगते हैं और जब वे एक-दूसरे को चाहते भी हों तो वह एक रहस्यमय चमत्कार सा लगता है।
- 3) अरे नरेन्द्र, बाबूजी की चारपाई कमरे से निकाल दे। उसमें चलने तक की जगह नहीं है।

4. 'गैंग्रीन' मध्यवर्गीय जीवन की एकरसता का सटीक प्रतीक है। समीक्षा कीजिए।

10

अथवा

'आकाश-दीप' में प्रेम वर्तमान की आहृति बनकर सूक्ष्म धरातल पर प्रस्तुत हुआ है। समझाईए।

5. 'लोकक़रण' उपन्यास की कथावस्तु की समीक्षा कीजिए।

10

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Paper – II) (Gr.D)
Major Ideas and Issues in Public Administration

Day and Date : Monday, 17-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **All answers to be written in answer booklet only.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) The centre of Public Administration is _____
a) Bureaucracy b) People c) Organization d) Management
- 2) A Government consist of _____
a) Legislature b) Executive c) Judiciary d) All of the above
- 3) The word 'POSDCORB' is made up by _____
a) Luther Gulick b) Willson c) L. D. White d) Henry Feyol
- 4) _____ is not basic element of Government.
a) Purpose b) Process c) Co-ordination d) Place
- 5) _____ unit are advise the line unit in the performance of their work.
a) Staff b) Corporation c) Judiciary d) Minister
- 6) _____ thinker used the word 4 ps for the bases of organization.
a) Luther Gulick b) L. D. White
c) Woodrow Wilson d) Henry Feyol
- 7) _____ is the first Government Corporation in India.
a) L.I.C. b) F.C.I. c) R.B.I. d) S.B.I.
- 8) _____ has control over Public Corporation.
a) Parliament b) Judiciary
c) Supreme Court d) Lokpal

9) _____ is the principle of organization.

- a) Span of control
- b) Process
- c) Place
- d) Persons

10) _____ is example of department.

- a) Railway
- b) Bank
- c) Insurance
- d) Judiciary

2. Write short answer on **(any four)** :

8

- 1) What is unity of command ?
- 2) What is the type of co-ordination ?
- 3) What is the meaning of centralization ?
- 4) What is the type of line agency ?
- 5) What is the type of staff agency ?
- 6) What is the difference between private administration and public administration ?

3. Write a short notes on **(any four)** :

12

- 1) Hierarchy
- 2) Span of control
- 3) Liberal democratic approach to the study of public administration
- 4) Marxist approach to the study of public administration
- 5) Unity of command
- 6) Privatization's effect on administration.

4. Write answer to **any one** of the following :

10

- 1) Explain the type and function of staff unit.

OR

- 2) Explain the characteristics of Public Corporation.

5. Explain the meaning, nature and scope of Public Administration.

10

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) लोकप्रशासनाचा केंद्रबिंदु _____ आहे.
अ) नोकरशाही ब) जनता क) संघटना ड) व्यवस्थापन
- २) शासनामध्ये _____ चा समावेश होतो.
अ) कार्यकारी मंडळ ब) कायदेमंडळ
क) न्यायमंडळ ड) वरील सर्व
- ३) POSDCORB हा शब्द _____ यांनी सर्वप्रथम वापरला.
अ) ल्युथर गुलीक ब) विल्सन
क) एल. डी. व्हाईट ड) हेन्री फेयाल
- ४) _____ हा संघटनेचा आधारभूत घटक नाही.
अ) हेतु ब) प्रक्रिया क) समन्वय ड) स्थळ
- ५) _____ हा घटक लाईन घटकाला सल्ला देतो.
अ) स्टाफ घटक ब) महामंडळ क) न्यायमंडळ ड) मंत्री
- ६) संघटनेच्या आधारभूत घटकासाठी 4 ps हा शब्द _____ यांनी वापरला.
अ) ल्युथर गुलीक ब) एल. डी. व्हाईट
क) वुड्रो विल्सन ड) हेन्री फेयाल
- ७) _____ हे भारतातील पहिले महामंडळ आहे.
अ) एल.आय.सी. ब) एफ.सी.आय.
क) आर.बी.आय. ड) एस.बी.आय.
- ८) महामंडळावर _____ चे नियंत्रण असते.
अ) संसद ब) न्यायालय
क) उच्च न्यायालय ड) लोकपाल
- ९) _____ हे संघटनेचे एक तत्त्व आहे.
अ) नियंत्रण क्षेत्र ब) प्रक्रिया क) स्थळ ड) जनता
- १०) _____ हे खात्याचे उदाहरण आहे.
अ) रेल्वे ब) बँक क) विमा ड) न्यायालय

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) आज्ञाधारक सत्तेची एकता म्हणजे काय ?
 - २) समन्वयाचे प्रकार कोणते ?
 - ३) केद्रीकरणचा अर्थ काय ?
 - ४) लाईन घटकाचे प्रकार कोणते ?
 - ५) स्टाफ घटकाचे प्रकार कोणते ?
 - ६) खाजगी प्रशासन आणि लोकप्रशासन यामधील फरक सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) अधिकार पदपरंपरा
 - २) नियंत्रण कक्षा
 - ३) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचा उदारमतवादी दृष्टीकोण
 - ४) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचा मार्क्सवादी दृष्टीकोण
 - ५) आज्ञाधारक सत्तेची एकता
 - ६) खाजगीकरणाचा प्रशासनावर झालेला परिणाम.
४. पुढीलपैकी एकाचे सविस्तर उत्तर लिहा : १०
- १) स्टाफ घटकाचे प्रकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- किंवा**
- २) महामंडळाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
५. सविस्तर उत्तर लिहा : १०
- लोकप्रशासनाचा अर्थ, स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
-

SLR-C – 201

Seat No.	
-------------	--

M.A. II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Paper – VII) (Old)
Urdu Shaeri 1857 ke Baad

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are **compulsory**.

2) All questions carry **equal marks**.

10

1) صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خالی جگہ پُر کیجئے :

(1) ”مقدمہ شعر و شاعری“ میں اردو شاعری کی اہم ترین اصناف پر _____
نے تبصرہ کیا ہے۔

(حالی اکبر اقبال مولانا ظفر علی خان)

(2) چکبست کا شعری مجموعہ _____ ہے۔

(صبح آزادی صبح وطن صبح اُمید نشاط اُمید)

(3) اکبر الہ آبادی _____ رحمان کے علمبردار تھے۔

(مذہبی سیاسی سماجی طنزیہ و مزاحیہ)

(4) ۱۸۵۷ء کے بعد کی اردو شاعری کو _____ شاعری کہتے ہیں۔

(قدیم جدید ترقی پسند رومانوی)

(5) _____ نے اردو میں قومی وطن شاعری کی ابتداء کی۔

(اکبر حالی چکبست مولانا ظفر علی خان)

- (۶) سرور جہاں آبادی کی شاعری میں _____ رنگ نظر آتا ہے۔
(قدیم و جدید رومانوی عشقیہ مذہبی)
- (۷) ”جذب دوری“ یہ نظم _____ نے لکھی۔
(محمد حسین آزاد مولانا حالی اکبر الہ آبادی اقبال)
- (۸) جدید نظم کا باقاعدہ آغاز _____ میں ہوا۔
(۱۸۷۴ء ۱۸۵۷ء ۱۸۶۹ء ۱۹۳۶ء)
- (۹) اردو میں پہلی نظم معرہ _____ ہے۔
(جغرافیہ طبعی کی پہلی صبح آزادی حُب وطن بانگ درا)
- (۱۰) ”انجمن پنجاب“ کی بنیاد _____ شہر میں ہوئی۔
(لاہور پنجاب کشمیر لکھنؤ)

10

۲. مندرجہ ذیل میں سے کوئی پانچ کے مختصر جواب لکھئے :

- (۱) اقبال کی قومی و وطن شاعری پر مختصر تبصرہ کیجئے۔
- (۲) ”آزاد نظم“ کے بچتے ہیں؟
- (۳) نیچرل شاعری سے کیا مراد ہے؟
- (۴) طنزیہ و مزاحیہ رجحان کے بچتے ہیں؟
- (۵) ”نظم معرہ“ کی وضاحت کیجئے۔
- (۶) چمکست کی قومی وطن شاعری کا جائزہ لیجئے۔

- 10 ۳. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو) :
- (۱) مولانا ظفر علی خان کی شاعری پر نوٹ لکھئے۔
- (۲) ”انجمن پنجاب“ کی شعری خدمات پر نوٹ لکھئے۔
- (۳) سرور جہاں آبادی کی شاعری کا جائزہ لیجئے۔
- 10 ۳. ۱۹۵۷ء سے قبل ہندوستان کا سیاسی، سماجی، تہذیبی اور ادبی پس منظر پر مفصل روشنی ڈالئے۔
- یا
- اردو ادب پر انگریزی ادب کے کیا اثرات ہوئے؟ مفصل وضاحت کیجئے۔
- 10 ۵. اردو جدید شاعری میں مولانا الطاف حسین حالی کا مقام و مرتبہ متعین کیجئے۔
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Opt.) (Paper – III)
Historical Application in Tourism (Old)**

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) In Ancient India tourism was started from _____ period.
A) Vedic
B) Gupta
C) Indus Civilization
D) Satavahan
 - 2) _____ Hoysal king was first started the construction of Vitthal temple.
A) Rajvardhan
B) Vishnuvardhan
C) Harshvardhan
D) Kirtivardhan
 - 3) _____ king built the Bibikamakbara at Aurangabad.
A) Murad
B) Malik Ambar
C) Azamshah
D) Shah Aalam
 - 4) Shravanabelgola is the tourist place situated in _____ State.
A) Aandhra
B) Karnataka
C) Goa
D) Kerala
 - 5) Dasara festival of _____ is main attraction of foreign tourist.
A) Shravanabelgola
B) Hampi
C) Mysore
D) Tirupati
 - 6) Swami Vivekanand Rock Memorial is situated at _____
A) Chennai
B) Rameshwar
C) Kanyakumari
D) Madurai

९) वेरुळ येथील _____ हे टिकाण पर्यटकांचे मुख्य आकर्षण आहे.

अ) हिन्दू लेणी

ब) जैन लेणी

क) कैलास मंदिर

ड) तीन-ताल-गुंहा

१०) गोलकोंडा किल्ला _____ या शहराजवळ आहे.

अ) दौलताबाद

ब) औरंगाबाद

क) गुलबर्गा

ड) हैद्राबाद

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) पर्यटनांची वैशिष्ट्ये कोणती ?

२) पर्यटन दृष्टीने पंढरपूर येथील विट्ठल मंदिराचे महत्व सांगा.

३) पर्यटकांचे आकर्षक म्हणून चार मिनारचे वर्णन करा.

४) स्वामी विवेकानंदाच्या स्मारकाचे वर्णन करा.

५) कैलास मंदिराचे वर्णन करा.

६) पर्यटकांचे आकर्षण स्थळ म्हणून बदामी लेण्याचे महत्व स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही-चार)

१२

१) पर्यटनाचे स्वरूप व व्याप्ती.

२) तिरुपती येथील बालाजी मंदिर.

३) पर्यटन दृष्टीने श्रवणबेळगोळाचे महत्व.

४) पर्यटन दृष्टीने खिद्रापूरचे महत्व.

५) हत्तरसंग कुडल येथील संगमेश्वर मंदिर.

६) पर्यटन दृष्टीने हम्पीचे महत्व.

४. पर्यटनाची उद्दिष्ट्ये सांगून मानवी जीवनातील पर्यटनाचे महत्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सोलापूर येथील सिद्धेश्वर मंदिराचे ऐतिहासिक व पर्यटन महत्व लिहा.

५. पर्यटकांचे महत्वाचे स्थळ म्हणून आग्रा किल्ल्याचे महत्व विशद करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Old)
Labour Economics (Group – C I) (Paper – IX)

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative. 10
- 1) _____ has no reserve price.
a) Land b) Labour c) Capital d) All of the above
 - 2) Disguised unemployment is a prominent feature of _____
a) primary sector b) secondary sector
c) private sector d) public sector
 - 3) Labour market deals with _____
a) demand for labour b) supply of labour
c) number of labour d) none of the above
 - 4) Minimum Wage Act was passed in the year _____
a) 1948 b) 1949 c) 1950 d) 1951
 - 5) Swarna Jayanti Gram Swarajgar Yojana was introduced in the year _____
a) 1999 b) 2001 c) 2005 d) 2006
 - 6) Bonus Commission was established under the presidentship of _____ in India.
a) Dr. Singh b) Dr. Reddy
c) Shri. Meher d) Shri. V. V. Giri
 - 7) Dr. Marshall propound the _____
a) wage fund theory b) living wage theory
c) minimum wage theory d) demand and supply theory of wage

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ यास राखीव किंमत नसते.
अ) भूमी ब) श्रम क) भांडवळ ड) वरील सर्व
- २) प्रच्छन्न बेकारी _____ क्षेत्राचे प्रमुख लक्षण आहे.
अ) प्राथमिक क्षेत्र ब) द्वितीय क्षेत्र
क) खाजगी क्षेत्र ड) सार्वजनिक क्षेत्र
- ३) श्रम बाजार _____ संबंधित आहे.
अ) श्रमाची मागणी ब) श्रमांचा पुरवठा
क) श्रम संख्या ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ४) किमान वेतन कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९४८ ब) १९४९ क) १९५० ड) १९५१
- ५) स्वर्ण जयंती ग्राम स्वयंरोजगार योजना _____ साली सुरु झाली.
अ) १९९९ ब) २००१ क) २००५ ड) २००६
- ६) भारतात बोनस आयोगाची स्थापना _____ यांच्या अध्यक्षतेखाली झाली.
अ) डॉ. सिंग ब) डॉ. रेड्डी
क) श्री. मेहेर ड) श्री. व्ही. व्ही. गिरी
- ७) डॉ. मार्शल यांनी वेतनाचा _____ सिद्धान्त मांडला.
अ) वेतन निधी सिद्धान्त ब) जीवन वेतन सिद्धान्त
क) किमान वेतन सिद्धान्त ड) मागणी व पुरवठा सिद्धान्त
- ८) भारतात रोजगार पुरविणारी _____ ही प्रमुख संस्था आहे.
अ) जागतिक श्रम संघटना ब) जागतिक बँक
क) रोजगार विनिमय केन्द्रे ड) वरीलपैकी सर्व

९) भारतीय श्रम बाजार हा _____ आहे.

अ) संघटित ब) असंघटित क) अपूर्ण ड) पूर्ण

१०) श्रमाचा पुरवठा वक्र _____ असतो.

अ) वर जाणारा ब) खाली येणारा
क) मागे वळणारा ड) वरीलपैकी काहीही नाही

२. खालीलपैकी चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. ८

- १) श्रम बाजार म्हणजे काय ?
- २) नफ्यातील वाटा म्हणजे काय ?
- ३) किमान वेतानाची व्याख्या द्या.
- ४) बेरोजगारीची व्याख्या द्या.
- ५) वाजवीकरण म्हणजे काय ?
- ६) श्रमाची गतिशीलता म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा द्या. (फक्त ४) १२

- १) श्रम दल सहभाग दर.
- २) श्रम बाजारातील अपूर्णता.
- ३) रोजगार व आर्थिक विकासाचा परस्पर संबंध.
- ४) भारतातील सध्यः स्थितीतील रोजगार विषयक धोरण.
- ५) योग्य वेतन.
- ६) उत्पादकता व वेतन.

४. अ) श्रमाची मागणी आणि श्रमाचा पुरवठा ठरविणारे घटक स्पष्ट करा. १०

किंवा

ब) भारतातील कामगार भारतीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

५. बेरोजगारीची प्रमुख कारणे स्पष्ट करा व त्यावर उपाययोजना सूचवा. १०

SLR-C – 206

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII (A)) (Old)
एका वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास : कादंबरी

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'फकिरा' या कादंबरीचे लेखक कोण आहेत ?
(अण्णाभाऊ साठे/चंद्रकुमार नलगे/बाबुराव गुरव/महेंद्र कदम)
- २) 'मराठी कादंबरीचे पहिले शतक' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
(तारा भवाळकर/विजया राजाध्यक्ष/स्नेहल तावरे/कुसुमावती देशपांडे)
- ३) 'माकडीचा माळ' या कादंबरीतून कोणत्या प्रदेशाचे चित्रण येते ?
(कृष्णा खोरे/वारणा खोरे/भोगावतीचे खोरे/पंचगंगा खोरे)
- ४) हॅटा हिने चक्रधरांसाठी एकूण किती पत्रे लिहिली ?
(तीन/दोन/पाच/सात)
- ५) साम्यवादी विचारसरणीचे लेखक म्हणून कोणाला म्हटले आहे ?
(देवदत्त पाटील/शंकर पाटील/अण्णाभाऊ साठे/विश्वास पाटील)
- ६) 'मी' कादंबरीतील प्रमुख स्त्रीपात्रे कोणती आहेत ?
(ताई-सुंदरी/आई-आक्का/बाई-आजी/माई-रुक्मिणी)
- ७) कोणत्या कादंबरीमध्ये उपेक्षित व भटक्या जमातीचे चित्रण आले आहे ?
(टारफुला/गोतावळा/पाचोळा/माकडीचा माळ)
- ८) आदर्श ध्येयवाद कोणत्या कादंबरीतून मांडलेला आहे ?
(मी/मुक्तामाला/पवना काठचा धोंडी/पानिपत)

P.T.O.

- ९) वाङ्मयचौर्याचा आरोप कोणत्या कादंबरीकारावर झाला होता ?
(विश्राम बेडेकर/ह. ना. आपटे/अण्णाभाऊ साठे/भाऊ पाध्ये)
- १०) _____ या कादंबरीकारांने दिर्घकथा लेखन केले.
(ह. ना. आपटे/ना. ह. आपटे/वि. स. खांडेकर/यापैकी नाही)
२. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : १०
- १) रणांगणची निवेदन शैलीचे दोन विशेष लिहा.
 - २) भावानंदाची दोन स्वभावविशेष सांगा.
 - ३) 'माकडीचा माळ' कादंबरीची दोन विशेष सांगा.
 - ४) कादंबरीचे घटक सांगा.
 - ५) ह. ना. आपटे यांच्या भाषाशैलीचे दोन विशेष लिहा.
 - ६) 'माकडीचा माळ' मधील बोलीभाषेची उदाहरणे लिहा.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : १०
- १) 'मी' मधील स्त्रीजीवन सांगा.
 - २) 'माकडीचा माळ' मधील निसर्गजीवन सांगा.
 - ३) 'रणांगण' मधील सामाजिक सलोखाचे वर्णन सांगा.
४. उपेक्षित व भटक्या जमातीचे चित्रण 'माकडीचा माळ' मध्ये कसे आले आहे ते साधार लिहा. १०
- किंवा**
- 'मी' कादंबरीचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.
५. 'रणांगण' कादंबरीतून युद्ध आणि प्रेमाचे चित्रण बेडेकरांनी कसे मांडले आहे, ते स्पष्ट करा. १०
-

SLR-C – 208

Seat No.	
----------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Old)
Madhyayugin Va Adhunik Gadhya (Paper – VIII C)
लीळाचरित्र दर्शन, पाणिपतची बखर

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) म्हाइंभटांनी कोणाच्या साक्षीने स्मृतींचा कालानुक्रम ठरवला ?
अ) हिराइसा आ) श्रीचक्रधर इ) केशीराज ई) नागदेवाचार्य
- २) 'लीळाचरित्र' हा ग्रंथ किती खंडांत विभागला गेला आहे ?
अ) दोन आ) तीन इ) चार ई) पाच
- ३) महानुभाव पंथाने मराठी भाषेला कोणत्या भाषेचे स्थान दिले ?
अ) लोकभाषेचे आ) धर्मभाषेचे इ) बोलीभाषेचे ई) निम्न भाषेचे
- ४) पंचकृष्णांपैकी श्रीचक्रधरांचे कालानुक्रमे स्थान कोणते ?
अ) तिसरे आ) चौथे इ) दुसरे ई) पाचवे
- ५) म्हाइंभटांनी लिहिलेली लीळाचरित्राची मूळ प्रत कोणत्या धाडीत नष्ट झाली ?
अ) खालसाच्या आ) युरोपियनांच्या इ) सरकारी ई) मराठ्यांच्या
- ६) पाणिपतचा शेवटचा निकाली संग्राम कोणत्या साली झाला ?
अ) १७६१ आ) १७६३ इ) १८५७ ई) १६६९
- ७) पुढीलपैकी कोणती बखर पाणिपतविषयक साधनांत समाविष्ट होते ?
अ) महिकावतीची बखर आ) सभासदाची बखर
इ) भाऊसाहेबांची बखर ई) बखर एका राजाची

P.T.O.

८) अहमदशहा अब्दाली हा कुठला बादशहा होता ?

अ) बगदाद आ) दिल्ली इ) कंदहार ई) लाहोर

९) पाणिपतच्या युद्धासंबंधीची ही बखर प्रथम कोठे प्रकाशित झाली ?

अ) काव्येतिहास संग्रहात आ) इतिहास संशोधन पत्रिकेत
इ) इंग्रजांच्या प्रकाशनात ई) मराठ्यांच्या इतिहासात

१०) 'पाणिपतची बखर' युद्धानंतर किती वर्षांनी लिहिली ?

अ) दोन आ) चार इ) पाच ई) सहा

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) लीळाचरित्रातील लीळांचे प्रकार सांगा.
- २) पंचकृष्णांपैकी श्रीचक्रधरांखेरीज अन्य कृष्ण कोण, ते सांगा.
- ३) 'ससीकरक्षण' या लीळेतून व्यक्त झालेला संदेश कोणता, ते लिहा.
- ४) पाणिपतच्या युद्धाची हकीकत सांगणारी चार ऐतिहासिक साधने सांगा.
- ५) 'पाणिपतची बखर' चा आरंभ नेमका सांगा.
- ६) पाणिपतच्या युद्धात मराठे कोणत्या शत्रूविरुद्ध लढले ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) 'लीळाचरित्र-दर्शन' मधून व्यक्त झालेले महानुभावीय तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
- २) 'लीळाचरित्र-दर्शन'च्या आधारे महानुभावांचा आचारधर्म स्पष्ट करा.
- ३) 'पाणिपतची बखर' या ग्रंथाचे भाषिक महत्त्व विशद करा.

४. एक चरित्र म्हणून 'लीळाचरित्र' या ग्रंथाचे 'लीळाचरित्र-दर्शन' च्या आधारे वाङ्मयीन परीक्षण करा. १०

किंवा

'पाणिपतची बखर' च्या आधारे बखर वाङ्मयाचे सोदाहरण महत्त्व मापन करा.

५. श्रीचक्रधरस्वामींच्या लोकोत्तर व्यक्तिमत्त्वाचे दर्शन 'लीळाचरित्र-दर्शन' मधून कसे घडते, त्यासंबंधी साधार विवेचन करा.

१०

SLR-C – 210

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
हिंदी (Paper – VIII) (Old)
व्यावसायिक वर्ग : अनुवाद : सिद्धांत और प्रयोग

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर प्रश्नों के अंक दिए गए हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

- 1) वर्तमान शताब्दी को _____ शताब्दी कहा गया है ।
1) अनुवाद 2) युद्ध 3) सिनेमा 4) राजनीति
- 2) 'छायानुवाद' अनुवाद का _____ है ।
1) प्रयोजन 2) प्रकार 3) प्रेरणा 4) प्रक्रिया
- 3) 'अनुवाद विज्ञान की भूमिका' ग्रंथ के लेखक _____ हैं ।
1) कृष्ण कुमार गोस्वामी 2) गोपीनाथन
3) भोलानाथ तिवारी 4) लक्ष्मीकाण्ठ पाण्डेय
- 4) 'अनुवाद' मूलतः _____ भाषा का शब्द है ।
1) संस्कृत 2) बंगला 3) मराठी 4) हिन्दी
- 5) 'न छोड़ो न जोड़ो' यह सूत्र _____ का है ।
1) आदर्शानुवाद 2) छायानुवाद
3) अधिकानुवाद 4) शब्दानुवाद

P.T.O.

3. अ) निम्नलिखित **मराठी** अनुच्छेद का **हिंदी** में अनुवाद कीजिए । **5**

आपण सर्वजण जातीत जन्म पावत असतो. लेखक ही जातीत जन्माला येत असतो. जातीचेच अनुभव व्यक्त करीत असतो. त्याला परजातीचा, परसमाजाचा अनुभव घेण्याची क्षमता नसते. अतिशय थोड्या लोकाजवळ ही क्षमता असते. हिंदी, उर्दू लेखकांनी मात्र खूप वेगवेगळ्या समाजावर लिहिले आहे.

आ) निम्नलिखित **अंग्रेजी** अनुच्छेद का **हिंदी** में अनुवाद कीजिए । **5**

Advertising creates a demand for new product. It increases the existing demand for good by bringing them to the notice of the buyers. An increase in demand leads to greater production leads to a reduction in the cost of production. Thus advertising benefits the manufacture.

4. अनुवाद के स्वरूप पर प्रकाश डालिए । **10**

अथवा

अनुवाद के प्रक्रियागत आधारों के प्रकारों को स्पष्ट कीजिए ।

5. अनुवाद के मौलिक स्वरूप पर विस्तार से विवेचन कीजिए । **10**

SLR-C – 212

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HINDI (Paper – VIII(C)) (Old)
साहित्यिक वर्ग कः
Prachin Avm Madhykalin Kavya

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : I) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
II) दाईं ओर प्रश्न के अंक दिए गए हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

- 1) विद्यापति का जन्म-स्थान _____ ग्राम हैं।
 - 1) विसपी
 - 2) समस्तीपुर
 - 3) दरभंगा
 - 4) भेरगरहा
- 2) हिंदी साहित्य जगत् में विद्यापति _____ नाम से विख्यात हैं।
 - 1) मैथिल-भूषण
 - 2) मैथिल-आभूषण
 - 3) मैथिलेश्वर
 - 4) मैथिल कोकिल
- 3) विद्यापति की पदावली को विषय की दृष्टि से _____ भागों में बांटा जा सकता है।
 - 1) चार
 - 2) पाँच
 - 3) दो
 - 4) तीन
- 4) _____ हिंदी गीति-काव्य परम्परा के आदि प्रवर्तक हैं।
 - 1) जयदेव
 - 2) विद्यापति
 - 3) सरहपा
 - 4) वीणापा
- 5) प्रभाव की दृष्टि से निर्गुण संत मत के प्रवर्तक _____ हैं।
 - 1) नामदेव
 - 2) कबीर
 - 3) सधना
 - 4) वेणी

P.T.O.

- 6) कबीर _____ को अपना गुरु मानते हैं।
 1) रामानंद
 2) रामानुज
 3) शंकराचार्य
 4) वल्लभाचार्य
- 7) जायसी निर्गुण _____ मार्गी कवि थे।
 1) ज्ञान
 2) प्रेम
 3) सगुण
 4) मानवता
- 8) सूफियों के अनुसार परम सत्ता मूलतः निर्गुण और _____ हैं।
 1) व्यक्त
 2) अव्यक्त
 3) रहस्यमय
 4) अमर
- 9) 'पद्मावत', की कथावस्तु _____ भागों में विभाजित हैं।
 1) 47
 2) 37
 3) 57
 4) 27
- 10) सूफी प्रेमाख्यान परम्परा का आरंभ मुल्ला दाउद के _____ ग्रंथ से माना जाता है।
 1) मृगावती
 2) मधुमालती
 3) चित्रावली
 4) चंदायन

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए:

10

- 1) विद्यापति कितनी भाषाओं के ज्ञाता थे ? कौनसी ?
- 2) विद्यापति कितनी उपाधियों से विभूषित हैं ? कौनसी ?
- 3) कबीर ईश्वर के किस रूप में आस्था रखते थे ?
- 4) कबीर के गुरु-विषयक विचार लिखिए।
- 5) सूफी किसे कहा जाता है ?
- 6) 'पद्मावत', के पात्रों के नाम लिखिए।

3. निम्नलिखित में किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए :

10

- 1) “मेरा तेरा मनुआँ कैसे इक होई रे ।
मैं कहता आँखिन देखी, तू कहता कागद की देखी ।
मैं कहता सुरझावनहारी, तू राख्यौ उरझाई रे ।
मैं कहता जागत रहियो, तू रहता है सोई रे ।
मैं कहता निर्मोही रहियो तू जाता है मोही रे ।...
... कहत कबीर सुनो भाइ साधो, तब ही वैसा होई रे ।”
- 2) “नैनों की करि कोठरि, पुतरि पलंग बिछाय ।
पलकों की चिक डारि कै, पिय को लिया रिझाय ॥
प्रतिम को पतिया लिखूँ, जो कहूँ होय विदेस ।
तन में, मन में, नैन में, ताकौँ कहा संदेस”
- 3) “पिया मेरा जागे मैं कैसे सोई री ।
पाँच सखी मेरे संग की सहेली,
उन रंग रंगी पिया रंग न मिली री ॥
सास सयानी ननद देवरानी,
उन डर डरी पिय सार न जानी री ।
द्वादस ऊपर सेज बिछानी,
चढ न सकौँ मारी लाजल जानी री
.... बीन सतगुरु पिया मिले न मिलानी री ।”

4. विद्यापति का प्रत्येक पद रस की छलकती गागर है”, उक्त कथन के आलोक में विद्यापति की पदावली की समीक्षा कीजिए ।

10

अथवा

कबीर के काव्य की विशेषताएँ लिखिए ।

5. “पद्मावत में इतिहास और कल्पना का मणि-कांचन योग है ।” सप्रमाण सिद्ध कीजिए ।

10

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – VIII) (Old)
20th Century British Literature

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following choosing the correct alternative. 10

1) The poem 'The Second Coming' was first published in the American Magazine

- _____
a) The Tower	b) The Guest
c) The White Tower	d) The Dail

2) Who was war poet ?

a) T. S. Eliot	b) Wordsworth
c) Ted Hughes	d) Wilfred Owen

3) J. Alfred Drufrock wants to be _____

a) Polonious	b) The Prince
c) The Priest	d) The Professor

4) The poem 'Fern Hill' is a celebration of farm holidays in _____

a) Childhood	b) Old age
c) Middle age	d) None of above

5) According to Larkin, in the poem Toads, there is a struggle between

- _____
a) Librarian and the Poet	b) Librarian and the Novelist
c) Librarian and the Dramatist	d) Man and Women

6) 'Now I hold creation in my foot', this line is taken from the poem _____

a) Fern Hill	b) Hawk Roosting
c) Toads	d) Byzantium

7) Philip Larkin's volume 'The Less Deceived' was published in _____

a) 1960	b) 1975	c) 1955	d) 1956

SLR-C – 216

Seat No.	
-------------	--

M.A. Part – II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Paper – VIII) (Old)
Urdu Sahafat aur Fann-E-Tarjuma Nigari

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 .1 صحیح متبادل چُن کر خانہ پُر کر دیجئے :
- (1) عظیم _____ وہی ہوتا ہے جس کے یہاں ترسیل ابلاغ کی بے پناہ
صلاحیت ہوتی ہے۔
(صحافی ڈاکٹر انجنیر ٹیچر)
- (2) تلاش و جستجو _____ کی آبرو سمجھے جاتے ہیں۔
(کتب بینی ناول نویسی اخبار نویسی اخبار بینی)
- (3) اخبار نویس رہبر بننے سے پہلے رہرو بنتا ہے مخدوم بننے سے پہلے _____
بنتا ہے۔
(نوکر چپراسی حاکم خادم)
- (4) صحافت ریزہ کاری میں _____ ہے۔
(نقش نگاری مجسمہ سازی مینا کاری شاعری)

- (5) ہندوستان کی آزادی کے حصول میں _____ کا ایک تاریخی کردار رہا ہے۔
(اخبارات مقالات خطوط مضامین)
- (6) _____ اخبارات نے آزادی کے نعروں کو بھرپور اہمیت اور مقبولیت عطا کی تھی۔
(قوم پرست خداپرست قدامت پسند شہرت پسند)
- (7) اردو صحافت کو لاہور سے شائع ہونے والے _____ اخبار نے ایک نیا موڑ دیا۔
(جاگیر دار زمیندار معاملہ دار تحصیل دار)
- (8) مولانا محمد علی جوہر کے مشہور اخبار کا نام _____ تھا۔
(زمیندار ہمدرد غمگسار ہم نوا)
- (9) ارتھ شاستر کے مصنف کا نام _____ ہے۔
(گلکرنی چانکیہ کالی داس براؤن)
- (10) چھوٹے حکمران شہنشاہ اکبر کی تلوار سے زیادہ _____ کے قلم سے خوف زدہ رہتے تھے۔
(ابو الفضل وجہی میر امن غالب)

10

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (1) صحافت کی تعریف لکھئے۔
- (2) اخبار کو کن اوصاف سے معمور ہونا چاہئے؟
- (3) کتابچہ یا پمفلٹ کے کچھتے ہیں؟

- (4) اداریہ کے کچتے ہیں؟
- (5) مشہور فاتح نپولین بونا پارٹ اخبارات سے متعلق کیا کہتا تھا؟
- (6) انگریز حاکم لوک مانیہ تلک کے کونے دو اخبارات سے خوف زدہ رہتے تھے؟
3. مندرجہ سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) : 10
- (1) ہندوستان میں اردو صحافت کی تاریخ قلمبند کیجئے۔
- (2) انٹرویو سے کیا مراد ہے؟ انٹرویو کے اقسام پر اظہار خیال کیجئے۔
- (3) اخباری فیچرس کے کچتے ہیں؟ مختصراً لکھئے۔
4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) : 10
- (1) ادارہ نویسی کی تعریف لکھئے۔ اس میں کون کونے عناصر پائے جاتے ہیں؟
- (2) کالم نویسی کے مختلف اقسام کی معلومات لکھئے۔
5. اردو کے چند مشہور اخبار نویسوں کی خدمات کا جائزہ لیجئے۔ 10
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
HISTORY (Com. Paper – I)
History of the Marathas (1600 – 1818 A.D.)
(Polity and Economy)

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option :

10

- 1) 'Radhamadhav Vilaschampu' was written by _____
 - a) Kavi Kalash
 - b) Jayram Pinde
 - c) Govind Vaidya
 - d) Chitragupta
- 2) _____ was used Dutch documents for writing History of Shivaji.
 - a) V. K. Rajwade
 - b) G. H. Khare
 - c) Dr. Balkrishna
 - d) T. S. Shejwalkar
- 3) Powers was transferred from Chhatrapati to Peshwa during the period of _____
 - a) Chhatrapati Shivaji
 - b) Chhatrapati Shambhaji
 - c) Chhatrapati Rajaram
 - d) Chhatrapati Shahu
- 4) _____ was the main officer in fort administration.
 - a) Hawaldar
 - b) Kamavisdar
 - c) Sarnabat
 - d) Chitnis
- 5) _____ was established Maratha confederacy.
 - a) Peshwa Balaji Vishwanath
 - b) Dhanaji Jadhav
 - c) Peshwa Madhavrao
 - d) Raghoji Bhosale
- 6) _____ times the land was assessed during the Chhatrapati Shivaji's period.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Four

- 7) _____ famine was known as 'Big famine'.
 a) 1601 A.D. b) 1630 A.D. c) 1752 A.D. d) 1802 A.D.
- 8) Patsthal and _____ are two main types of irrigated land during the Peshwa period.
 a) Banjar b) Motsthal c) Vajat d) Dum
- 9) One chavar of land means _____ Bighas.
 a) 10 b) 60 c) 80 d) 120
- 10) The village of Bazar or market place was called _____ in the Maratha period.
 a) Mauja b) Kasaba c) Khurd d) Budruk

2. Write short answers of the following questions (**any four**) : **8**
- 1) Give the short information about Adnyapatra.
 - 2) State the any four names of Persian sources of the History of Marathas.
 - 3) What is meant by Bargir ?
 - 4) Tell the duties of Kamavisdar.
 - 5) Which were the main trade communities during the Maratha period ?
 - 6) What is meant by 'Varat' ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Shetu Madhavrao Pagadi's approach of Maratha History.
 - 2) Kingship under the Chhatrapati Sambhaji.
 - 3) Maratha confederacy.
 - 4) Main crops in Maratha period.
 - 5) Industries of the Maratha period.
 - 6) Currency during the Maratha period.
4. Discuss the transfer of power from the Chhatrapati to Peshwa. **10**
- OR
- Discuss the trade and main trade centers during the Maratha period.
5. Review the Sanskrit and Marathi sources for the study of Maratha History. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ यांनी राधामाधव विलासचंपूचे लेखन केले.
अ) कवी कलश ब) जयराम पिंडे क) गोविंद वैद्य ड) चित्रगुप्त
- २) _____ यांनी डच कागदपत्रांच्या आधारे छत्रपती शिवाजी महाराजांचा इतिहास लिहिला.
अ) वि. का. राजवाडे ब) ग. ह. खरे
क) डॉ. बाळकृष्ण ड) त्र्यं. शं. शेजवलकर
- ३) _____ च्या काळात छत्रपतींकडून पेशव्यांकडे सत्ताधिकाराचे हस्तांतरण घडून आले.
अ) छत्रपती शिवाजी महाराज ब) छत्रपती संभाजी महाराज
क) छत्रपती राजाराम महाराज ड) छत्रपती शाहु
- ४) _____ हा किल्ले प्रशासनातील मुख्य अधिकारी होय.
अ) हवालदार ब) कमावीसदार
क) सरनौबत ड) चिटणीस
- ५) मराठा राजमंडळाची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) पेशवा बाळाची विश्वनाथ ब) धनाजी जाधव
क) पेशवा माधवराव ड) रघुजी भोसले
- ६) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात _____ वेळा जमिनीची मोजणी झाली.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार
- ७) _____ चा दुष्काळ मोठा दुष्काळ (थोरला दुष्काळ) म्हणून ओळखला जातो.
अ) इ.स. १६०१ ब) इ.स. १६३० क) इ.स. १७५२ ड) इ.स. १८०२
- ८) मराठा कालीन बागायत जमिनीचे पाटस्थळ व _____ असे दोन मुख्य प्रकारात वर्गीकरण करण्यात आले होते.
अ) बंजर ब) मोटस्थळ
क) वाजट ड) दुम

१) एक चावर जमीन म्हणजे _____ बिघे जमीन होय.

अ) १० ब) ६० क) ८० ड) १२०

१०) मराठाकालीन बाजार भरणाऱ्या गावास _____ म्हटले जाई.

अ) मौजा ब) कसबा क) खुर्द ड) बुद्रुक

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

- १) 'आज्ञापत्र' या ग्रंथासंबंधी थोडक्यात माहिती द्या.
- २) मराठा इतिहासाच्या फारसी साधनांची कोणतीही चार नावे सांगा.
- ३) बारगीर म्हणजे काय ?
- ४) कमावीसदाराची कामे सांगा.
- ५) मराठाकालीन प्रमुख व्यापारी जमाती कोणत्या ?
- ६) 'वरात' म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) सेतू माधवराव पगडी यांचा मराठा इतिहासलेखन विषयक दृष्टिकोन.
- २) छत्रपती संभाजीकालीन राजपद.
- ३) मराठा राजमंडळ.
- ४) मराठाकालीन प्रमुख पिके.
- ५) मराठाकालीन उद्योगधंदे.
- ६) मराठाकालीन चलन.

४. छत्रपतींकडून पेशव्यांकडे झालेल्या सत्ता हस्तांतराची चर्चा करा.

१०

किंवा

मराठाकालीन व्यापार व प्रमुख व्यापारी केंद्रे या संबंधी चर्चा करा.

५. मराठा इतिहासाच्या अभ्यासासंबंधीच्या संस्कृत व मराठी साधनांचा आढावा घ्या.

१०

Seat No.	
----------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
SOCIOLOGY (New)

Theoretical Perspectives in Sociology (Group E : Paper – III)

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Multiple choice question : 10
- 1) Who say “A theory is an integrated set of relationship with a certain level of validity” ?
A) T. Ward B) D. Willer C) J. Homans D) C. Colley
 - 2) Who make the two types sociological theory of normative theory and non-normative theory ?
A) J. Homans B) H. Wargan
C) H. Spencer D) R. Morton
 - 3) Who wrote the book titled ‘Modern Sociological Theory’ ?
A) Parsons B) Morton
C) Bosscoff D) Homans
 - 4) Which of the following factor is the prerequisites of social system ?
A) Goal attainment B) Adoption
C) Integration D) All the above
 - 5) Who propounded the concept of ‘codification’ ?
A) T. Parsons B) R. Morton
C) L. Cosser D) R. Collins
 - 6) Who did the classification of social conflict namely non-realistic and realistic conflict ?
A) R. Collins B) K. Marx
C) L. Cosser D) R. Derhendoff
 - 7) Who say domination is the main factor of social conflict ?
A) R. Collins B) R. Morton C) L. Cosser D) All the above

- 8) Who say 'Power is the main cause of social conflict' ?
A) K. Marx
B) R. Derhendorff
C) R. Collins
D) L. Cosser
- 9) Who is known as a linguistic structuralists ?
A) R. Brown
B) L. Strauss
C) M. Faucalte
D) F. Saussure
- 10) Who discuss in his post structuralism about knowledge ?
A) J. Hebarmarx
B) M. Faucalte
C) R. Aulthussar
D) T. Parsons

2. Answer **any four** in brief :

8

- 1) What is meant by speculative and grounded theories ?
- 2) What is meant by normative theory and who discusses about it ?
- 3) Define research.
- 4) Elucidate the concept of structuralism.
- 5) What is meant by linguistic structuralism ?
- 6) State any two fields of social conflict.

3. Write a short note on **any four** :

12

- 1) Evolution theory.
- 2) Macro theory.
- 3) Goal attainment.
- 4) Post-structuralism.
- 5) Latant functions.
- 6) Conflict and social change.

4. A) Discuss the types of sociological theory.

10

OR

B) Discuss the functional dimensions of social system.

5. What are the functions of social conflict according to L. Cosser ?

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी उत्तरे) :

१०

- १) गाल्टनवर _____ सिद्धांताचा फार मोठ्या प्रमाणावर प्रभाव होता.
अ) उत्क्रांती ब) बोधात्मक क) सामाजिक ड) अपसामान्य
- २) _____ यांनी दक्षिण केनसिंगटनमध्ये प्रयोगशाळा स्थापन केली.
अ) कॅटेल ब) गाल्टन क) क्रेपलिन ड) विल्यम जेम्स
- ३) डेमेशिया प्रिकॉक्स आज _____ नावे ओळखला जातो.
अ) छिन्नमनस्कता ब) चिंता क) ताण ड) अपसामान्य
- ४) _____ यांनी माघाराचे वर्णन प्रकाशित केले.
अ) सॅम्युअल टुक ब) स्किन्नर क) मॅस्लो ड) प्लेटो
- ५) _____ हा एक व्यवसाय असून त्याचे मुळे समाजसेवेत आढळतात.
अ) चिकित्सालय ब) समाज कार्य क) परिक्षा ड) कॉलेज
- ६) मानसशास्त्रज्ञांची नैतिक तत्त्वे आणि आचारसंहिता अमेरिकन मानसशास्त्रीय संघटनेने (APA) _____ मंजूर केली.
अ) २००२ ब) २०१२ क) १९०२ ड) १८०२
- ७) मानसशास्त्राने तिचे नैतिक तत्त्वाचा _____ संच १९५२ मध्ये प्रकाशित केला.
अ) दुसरा ब) तिसरा क) पहिला ड) चौथा
- ८) _____ यांनी पहिले मानसशास्त्रीय चिकित्सालय १८९६ मध्ये स्थापन केले.
अ) व्हिटमर ब) वॉटसन क) पिनेल ड) वेअर
- ९) पिनेल हा वेड्यांच्या _____ हॉस्पिटलचा इनचार्ज होता.
अ) बेसेट्रे ब) अश्विनी क) यशोधरा ड) टुके
- १०) _____ यांनी वर्तनवादाची सुरुवात केली.
अ) जॉन वॉटसन ब) वुडवर्थ
क) हरमन ड) बीनेट

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा : ८
- १) मनोचिकित्सेवरील क्रमिक पुस्तकांची पहिली आवृत्ती कोणी प्रकाशित केली ?
 - २) पहिली मानसशास्त्रीय प्रयोगशाळा कोणी स्थापन केली ?
 - ३) मानसशास्त्राची प्रयोगशाळा अमेरिकेत (United States) कोणी स्थापन केली ?
 - ४) 'मानसिक चाचणी' ही संज्ञा सर्वप्रथम कोणी वापरली ?
 - ५) हवामान शास्त्रावरील पुस्तक कोणी प्रकाशित केली ?
 - ६) चिकित्सा मानसशास्त्राची व्याख्या द्या.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) मानसोपचार
 - २) संरक्षण यंत्रणा
 - ३) अभिजात अभिसंधान
 - ४) मज्जावेग
 - ५) मज्जाबंध
 - ६) उन्माद.
४. अ) चिकित्सा मानसशास्त्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) सहमंत्रणा/समुपदेशन, शाळा आणि समाज कार्यावर चर्चा करा.
५. व्यक्तिमत्त्वाची रचना आणि मनोलेैगिक विकासावर चर्चा करा. १०
-

SLR-C – 22

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014

हिंदी (Paper – III)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

१. निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों एवं वाक्यांशों के हिंदी पर्याय उसके सामने लिखिए :

१०

- १) Advance
- २) By-law
- ३) Catalogue
- ४) Excise
- ५) Fellowship
- ६) Investment
- ७) Acting in good faith
- ८) Hard and fast rule
- ९) In detail
- १०) In view of

P.T.O.

२. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-दोन पंक्तियों में लिखिए : १०
- १) संपर्क भाषा से क्या तात्पर्य है ?
 - २) हिंदी के प्रचार-प्रसार में विभिन्न हिंदी संस्थाओं के नाम लिखिए ।
 - ३) विज्ञापन की कोई एक परिभाषा लिखिए ?
 - ४) टिप्पण के प्रकारों का उल्लेख कीजिए ।
 - ५) सफल संक्षेपण के गुण लिखिए ।
 - ६) अच्छे प्रारूपण की विशेषताएँ लिखिए ।
३. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए । (तीन में से दो) : १०
- १) विज्ञापन के स्वरूप पर प्रकाश डालिए ।
 - २) टिप्पण की विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए ।
 - ३) सर्जनात्मक भाषा के रूप की स्पष्ट कीजिए ।
४. प्रारूपण का अर्थ स्पष्ट करते हुए उसके महत्त्व को विशद कीजिए । १०
- अथवा**
- संक्षेपण की आवश्यकता पर प्रकाश डालिए ।
५. पारिभाषिक शब्दावली के महत्त्व को विशद कीजिए । १०
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Group-C1) (Paper – X) (New)
Agricultural Development of India**

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternatives :

10

- 1) Marine fishing policy was started in India in the year _____
 - a) 2004
 - b) 2001
 - c) 2008
 - d) 2009
- 2) White revolution is related to _____
 - a) Fish
 - b) Milk
 - c) Trade
 - d) Agriculture
- 3) The Globalization Policy in India was started in _____
 - a) 1971
 - b) 1981
 - c) 1991
 - d) 2001
- 4) _____ land tenure system was existing before independence era.
 - a) Mahalwari
 - b) Ryotwari
 - c) Zamindari
 - d) All above
- 5) The First Green Revolution in India took place in _____
 - a) 1950-51
 - b) 1966-67
 - c) 1990-91
 - d) 2001-02
- 6) _____ factor affects cropping pattern.
 - a) Risk and uncertainty
 - b) Land tenure system
 - c) Government policy
 - d) All above
- 7) The Rural Electrification Policy came into existence in the year _____
 - a) 2006
 - b) 2005
 - c) 2007
 - d) 2008

९) पहिल्या पंचवार्षिक योजनेत शेती वरील खर्च _____ टक्के होता.

अ) २९

ब) ३०

क) ३१

ड) ३२

१०) राष्ट्रीय पडीक जमीन विकास मंडळ _____ साली अस्तित्वात आले.

अ) १९८५

ब) १९८०

क) २०००

ड) २००१

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) मृद-संधारणाची व्याख्या द्या.

२) जागतिक व्यापार संघटना केव्हा स्थापन झाली ?

३) करार शेतीचे दोन दोष सांगा.

४) एन् . डब्ल्यू . डी. पी. (NWDP) चे पूर्ण रूप लिहा.

५) भारतातील भू-सुधारणांची दोन उद्दिष्ट्ये सांगा.

६) शेतजमिनीचे विभाजन व तुकडीकरण म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) नवीन शेती तंत्रज्ञानाचा रोजगारी वरील परिणाम.

२) बिगर व्यापारी उर्जा.

३) लघु जलसिंचनाचे फायदे.

४) सेंद्रिय शेती

५) मृद-संधारणाच्या पद्धती.

६) जागतिकीकरण आणि भारतीय शेती.

४. कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

१०

अ) डब्ल्यू. टि. ओ. (W.T.O.) चा भारतीय शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

ब) दुसऱ्या हरितक्रांतीची गरज यावर भाष्य करा.

५. नियोजन कालातील शेती धोरणाचा आढावा द्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Gr. D Paper – III)
Research Methodology in Political Science

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) Attainment of knowledge is _____ of research.
a) fact b) process c) objectives d) synopsis
 - 2) The plan of research is called _____
a) hypothesis b) report
c) fact d) design of research
 - 3) Conducting interview is a/an _____
a) Art b) Science c) Knowledge d) None of these
 - 4) Impartiality is a quality of _____ hypothesis.
a) survey b) concept c) fact d) researcher
 - 5) _____ is inseparable part of knowledge.
a) Science b) Arts c) Research d) Invention
 - 6) _____ develops though direct experience.
a) Concept b) Fact c) Report d) Categories
 - 7) Researcher finds _____
a) Truth b) Science c) Analysis d) None of these

8) Which of the following is not a type of hypothesis ?

- a) Sampling b) Research c) Null d) Complex

9) Which of the following is not a stage of research method ?

- a) Observation b) Classification c) Report d) Concept

10) _____ refers to the relationship between facts.

- a) Research b) Theory c) Hypothesis d) Fact

2. Write short answers on **any four** :

8

- 1) What is Research ?
- 2) State the qualities of good researcher.
- 3) What is the historical research ?
- 4) State the concept categories.
- 5) What is hypothesis ?
- 6) Explain the concept of fact.

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) State the types of sampling method.
- 2) Nature of hypothesis.
- 3) Fact
- 4) Method of survey.
- 5) Pure research.
- 6) Significance of research.

4. A) State the qualities of good research.

10

OR

B) Explain significance of social research in India.

5. Define hypothesis and explain its characteristics of hypothesis.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) ज्ञान प्राप्त करणे हे संशोधनाचे _____ असते.
अ) तथ्य ब) प्रक्रिया क) उद्दिष्ट्ये ड) रूपरेषा
- २) संशोधन कार्याच्या योजनेला _____ म्हणतात.
अ) गृहितकृत्ये ब) अहवाल
क) तथ्य ड) संशोधन आराखडा
- ३) मुलाखत घेणे ही एक _____ आहे.
अ) कला ब) शास्त्र क) ज्ञान ड) यापैकी नाही
- ४) निष्पक्षता हा _____ चा गुण आहे.
अ) सर्वे ब) संकल्पना क) तथ्य ड) संशोधक
- ५) _____ हा ज्ञानाचा अविभाज्य घटक आहे.
अ) शास्त्र ब) कला क) संशोधन ड) शोध
- ६) प्रत्यक्ष येणाऱ्या अनुभवातून _____ विकसित होते.
अ) संकल्पना ब) तथ्य क) अहवाल ड) वर्ग
- ७) संशोधक हा _____ चा शोध लावतो.
अ) सत्याचा ब) शास्त्र क) विश्लेषणाचा ड) यापैकी नाही
- ८) खालीलपैकी कोणता गृहितकृत्याचा प्रकार नाही ?
अ) नमुना ब) संशोधन क) नल ड) मिश्रित
- ९) खालीलपैकी कोणती संशोधन पद्धतीची पायरी नाही ?
अ) निरीक्षण ब) वर्गिकरण क) अहवाल ड) संकल्पना
- १०) तथ्यामधील आंतरसंबंधातून _____ व्यक्त होतो.
अ) संशोधन ब) सिद्धांत क) गृहितकृत्ये ड) तथ्य

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) संशोधन म्हणजे काय ?
 - २) उत्तम संशोधकाचे गुण सांगा.
 - ३) ऐतिहासिक संशोधन म्हणजे काय ?
 - ४) वर्गाची संकल्पना सांगा.
 - ५) गृहितकृत्ये म्हणजे काय ?
 - ६) तथ्ये संकल्पनेचे विश्लेषण करा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) नमुना पद्धतीचे प्रकार सांगा.
 - २) गृहितकृत्यांचे स्वरूप.
 - ३) तथ्य.
 - ४) सर्वे पद्धत.
 - ५) शुद्ध संशोधन.
 - ६) संशोधनाचे महत्त्व.
४. अ) उत्तम संशोधकाचे गुण सांगा. १०
- किंवा**
- ब) भारतातील सामाजिक संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५. गृहितकृत्ये म्हणजे काय ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
-

SLR-C – 222

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
MARATHI (Paper – V)
मराठीचा भाषावैज्ञानिक अभ्यास
Bhashavidnyanik Abhyas

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (योग्य पर्याय निवडा) :

१०

१) भाषेचे उच्चारण आणि तिचे लेखन हा रचनेचा कोणता प्रकार होय ?

- अ) पृष्ठस्तरीय ब) अंतःस्तरीय
क) व्यक्तिगत ड) सामूहिक

२) 'लिंग्विस्टिक्स' या शब्दाला कोणता मराठी शब्द रूढ झाला आहे ?

- अ) भाषाभ्यास ब) लोकवाङ्मय
क) भाषाविज्ञान ड) साहित्यविचार

३) 'भाषांमध्ये भेदांपेक्षा साम्ये अधिक असतात.' असे मत कोणी व्यक्त केले ?

- अ) चॉम्स्की ब) सोस्यूर
क) स्टीनबर्ग ड) ब्लूमफील्ड

४) दोन किंवा दोनपेक्षा जास्त कालखंडाचा अभ्यास ऐतिहासिक भाषाभ्यास पद्धतीत होत असल्याने, या पद्धतीला असेही म्हटले जाते

- अ) कालक्रमिक ब) अभ्यासक्रमिक
क) धर्मप्रणित ड) पाश्चात्य

P.T.O.

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (६ पैकी ५) :

१०

- १) भाषाविज्ञानातील 'विज्ञाना'चे स्वरूप लिहा.
- २) तुलनात्मक भाषाभ्यास पद्धतीचे कार्य कोणते ?
- ३) भाषेचे स्वरूप लिहा.
- ४) वर्णनात्मक भाषाभ्यास पद्धतीचे दोन विशेष लिहा.
- ५) बोली भूगोल संकल्पना स्पष्ट करा.
- ६) भाषाविज्ञान व मानसशास्त्र यांचा सहसंबंध थोडक्यात लिहा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) सोस्यूर यांचा भाषाविषयक विचार स्पष्ट करा.
- २) 'भाषेचा सामाजिक दृष्टिकोणातून अभ्यास करणे हा समाज भाषाविज्ञानाचा हेतू असतो', चर्चा करा.
- ३) ऐतिहासिक भाषाभ्यास पद्धतीचे स्वरूप विशेष लिहा.

४. भाषाविज्ञानाच्या अभ्यासाला इतर शास्त्रांचा अभ्यास किती पूरक ठरतो ते सांगून समाजविज्ञानाच्या अभ्यासाचे महत्त्व सविस्तर लिहा.

१०

किंवा

भाषाभ्यास आणि भाषाविज्ञान यातील फरक स्पष्ट करून आधुनिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप लिहा.

५. भाषाविज्ञानाच्या विविध अभ्यासपद्धतीची चर्चा करून वर्णनात्मक भाषाभ्यास पद्धतीचे स्वरूप विशेष सविस्तर लिहा.

१०

Seat No.	
----------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ENGLISH
Paper – V : American Literature

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following statements by choosing the correct answers from the options given below :

10

- 1) The name of Hester Prynne's secret lover is _____
 - a) Mr. Prynne
 - b) Arthur Dimmesdale
 - c) Roger Chillingworth
 - d) Mr. Bellingham
- 2) Mark Twain's Huckleberry Finn was first published in _____
 - a) 1835
 - b) 1885
 - c) 1876
 - d) 1846
- 3) The name of the dead beloved of the narrator in Poe's "The Raven" is _____
 - a) Helen
 - b) Lena
 - c) Lenore
 - d) Rosie
- 4) Emily Dickinson's poem "I Taste a Liquor Never Brewed" is a parody of _____
 - a) Poe's poem "The Raven"
 - b) Emerson's poem "Bacchus"
 - c) Walt Whitman's poem "Song of Myself"
 - d) Longfellow's poem "A Psalm of Life"
- 5) The sub-title of Emerson's essay "The American Scholar" is _____
 - a) Thinking-man
 - b) Man-Thinking : An Oration
 - c) The American Adam
 - d) The American Hero

- 6) Henry Adam's essay "American Ideals" deals with the _____
- a) Biblical Myth of Paradise
 - b) Fulfilment of European Dream
 - c) American Dream of Democracy
 - d) Destruction and loss of Agricultural Paradise of America
- 7) The heroine of The Scarlet Letter is forced to wear the embroidered Scarlet letter "A" which stands for _____
- a) An artist
 - b) An adulteress
 - c) An angel
 - d) America
- 8) Whitman's "Passage to India" is about _____
- a) Evolving unity of the world and its people
 - b) The completion of Suez Canal
 - c) The mighty rail-road
 - d) The trans-Atlantic cable
- 9) Henry Adams' "American Ideals" is a logical analysis of a shift from American dream to the _____
- a) Actual agricultural progress of America
 - b) American Nightmare
 - c) Spiritual progress of American mind
 - d) Technological, political and moral progress of America
- 10) According to Thoreau slavery was _____
- a) An evil part of the American economy
 - b) Necessary for the protection of the American Constitution
 - c) The inherent inferiority of the Black Americans
 - d) An immoral and evil practice that should be eliminated

2. Answer the following question briefly (**any five**) :

10

- 1) What does Whitman say about the final evaluation of the symbol 'India in the last section of the poem "Passage to India" ?
- 2) What is the Speaker's attitude towards death in Emily Dickinson's poem "Because I could not stop for death" ?

- 3) What is the theme of the poem “I Taste a Liquor Never Brewed” ?
 - 4) What types of conflicts are mentioned by Poe in the poem “The Raven” ?
 - 5) Why is the Speaker in Emily Dickinson’s poem “Because I couldnot stop for Death” not afraid of death ?
 - 6) Comment on Whitman’s world-view in “Passage to India”.
3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Five principles of John Calvin’s puritan philosophy.
 - 2) Impact of transcendentalism on the American literature.
 - 3) The reflection of the Frontier life in the American novel (e.g. Huckleberry Finn etc.)
- B) Answer briefly **any two** of the following questions : **4**
- 1) Explain the concept of “The Westward Movement”.
 - 2) What is the difference between the Biblical Adam and the American Adam ?
 - 3) What is the meaning of the term “American Nightmare” ?
4. A) Discuss The Scarlet Letter as an allegory. **10**
- OR
- B) Examine the relationship between Huck and Jim in Mark Twain’s novel. The Adventures of Huckleberry Finn.
5. What is the theme of Emerson’s essay “The American Scholar” ? **10**
-

SLR-C – 226

Seat No.	
-------------	--

M.A. Part – II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Paper – V) (New)
Ghair Afsani Adab

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(1) سر سید احمد خان کی ولادت _____ میں بہ مقام دہلی ہوئی۔

(1817، 1757، 1802، 1857)

(2) _____ یونیورسٹی کے بانی سر سید احمد خان ہیں۔

(پونہ یونیورسٹی کشمیر یونیورسٹی علی گڑھ مسلم یونیورسٹی بنارس یونیورسٹی)

(3) آثار الضنادید سر سید کی _____ تصنیف ہے۔

(سماجی مذہبی عشقیہ تاریخی)

(4) اُن کی مدد کرتا ہے جو آپ اپنی مدد کرتے ہیں۔

(خدا رب اللہ پروردگار)

(5) جس قدر _____ میں ترقی ہوتی ہے اسی قدر تکرار میں کمی ہوتی ہے۔

(ترقی تمدن تہذیب اخلاق)

- (6) _____ مجموعہ ہے شخصی محنت ، شخصی عزت ، شخصی ایمانداری و شخصی ہمدردی کا۔
(سماجی ترقی قومی ترقی تعلیمی ترقی علمی ترقی)
- (7) مرزا غالب خط میں لمبے لمبے _____ لکھنے سے ناراض ہوتے تھے۔
(حالات القاب خطاب آداب)
- (8) اردوئے معلیٰ کا تعلق _____ سے ہے۔
(خاکہ نگاری خطوط نگاری سوانح نگاری ناول نگاری)
- (9) _____ نے ہمارے ذہن اور دل دونوں کی آلودگی کا سامان فراہم کیا ہے۔
(حالی اقبال حسرت مرزا غالب)
- (10) مرزا غالب کی پیدائش _____ میں ہوئی۔
(1796ء ، 1802ء ، 1773ء ، 1757ء)

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) : 10

- (1) مرزا غالب کو حیوان ظریف کس نے اور کیوں کہا ہے ؟
- (2) مرزا غالب کی تصانیف کے نام لکھئے۔
- (3) کسی قوم کی ترقی ، عزت اور اصلاح کن باتوں سے ہوتی ہے ؟
- (4) مرزا غالب کے خط نمبر 6 کا خلاصہ مختصراً لکھئے۔
- (5) ”تعصب“ سے متعلق سر سید نے کن خیالات کا اظہار کیا ہے ؟
- (6) انشائیہ ”خوشاد“ میں سر سید احمد خان نے خوشاد کے بارے میں کیا لکھا ہے ؟

- 10 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جواب لکھئے (کوئی دو) :
- (1) مرزا غالب کی شوخی و طرافت کی چند مثالیں دیجئے۔
- (2) مضامین سر سید کے موضوعات اور طرز نگارش پر تبصرہ کیجئے۔
- (3) سر سید احمد خان کے حالات زندگی مختصراً قلمبند کیجئے۔
- 10 4. سر سید احمد خان کی انشائیہ نگاری پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
- یا
- غالب کے خطوط کی اردو نثر کی تاریخ میں اہمیت و افادیت لکھئے۔
- 10 5. اردو انشائیہ نگاری کے آغاز و ارتقاء پر مفصل معلومات لکھئے۔
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
HISTORY (Paper – VI) (Compulsory Paper – II)
History of Modern Maharashtra (1818 A.D. – 1990 A.D.)

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following question by choosing the correct option : 10
- 1) Elphinstone appointed Henri Robertson as a collector of _____
A) Poona
B) Satara
C) Dharwad
D) Mumbai
 - 2) Elphinstone imposed the treaty of _____ on Bajirao II.
A) Vasai
B) Poona
C) Pandharpur
D) Chiplhun
 - 3) Robert Pringle's experiment in land administration was first carried out at _____
A) Pandharpur
B) Akhuj
C) Baramati
D) Indapur
 - 4) The _____ was passed in 1879.
A) Vasai Act
B) Deccan Agriculturists Relief Act
C) Devagoan Act
D) Pandharpur Act
 - 5) _____ was the leader of the Bhills Uprising 1822.
A) Umaji Naik
B) Bhau Khare
C) Hira
D) None of these
 - 6) Vasudev Balwant Phadke born in _____
A) 4th Nov. 1845
B) 8th Aug. 1846
C) 5th July 1845
D) 2nd June 1848

- 7) _____ by wrote the book 'Gulamgiri'.
- A) Dr. B. R. Ambedkar B) M. Gandhi
C) Mahatma Phule D) Chh. Shahu Maharaj
- 8) "Dudhgao Shikshan Prasarak Mandal" founded by _____
- A) Mahatma Phule B) M. D. K. Karve
C) Chh. Shahu Maharaj D) Karmveer Bhaurao Patil
- 9) 'Maratha' newspaper was started from _____
- A) 1881 B) 1871 C) 1861 D) 1891
- 10) Who founded "Bharat Sevak Samaj" ?
- A) Maharshi D. K. Karve B) Lokmanya Tilak
C) Na. Gokhale D) Maharshi Shinde

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**
- 1) Patil in Gavgada
 - 2) Panchayat Raj
 - 3) Treaty of Pandharpur (1812)
 - 4) Bhilla's Uprising
 - 5) Pandita Ramabai
 - 6) Ilbert Bill.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Elphinstone
 - 2) Umaji Naik
 - 3) Deshmukh
 - 4) Educational work of Chh. Shahu Maharaj
 - 5) Womens Emancipation Movement in Maharashtra
 - 6) Karmveer Bhaurao Patil.
4. Write a critique on social life of Maharashtra in early 19th century. **10**
- OR
- Discuss elaborately the circumstances leading to rise of Nationalism in Maharashtra.
5. Review work of Vasudev Balwant Phadake. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

- १) एलफिन्स्टनने हेन्री रॉबर्टसनची नेमणूक _____ चा कलेक्टर म्हणून केली.
अ) पुणे ब) सातारा क) धारवाड ड) मुंबई
- २) एलफिन्स्टनने _____ चा तह दुसऱ्या बाजिरावावर लादला.
अ) वसई ब) पुणे क) पंढरपूर ड) चिपळूण
- ३) रॉबर्ट प्रिंगलेने _____ येथे भू प्रशासनाचा पहिल्यांदा प्रयोग केला.
अ) पंढरपूर ब) अकलूज क) बारामती ड) इंदापूर
- ४) १८७९ साली _____ पास झाला.
अ) वसईया अँक्ट ब) द डेक्कन अँग्रीकल्चरिस्ट रिलीफ अँक्ट
क) देवगांव अँक्ट ड) पंढरपूर अँक्ट
- ५) _____ च्या नेतृत्वाखाली १८२२ ला भिल्लानी उठाव केला.
अ) उमाजी नाईक ब) भाऊ खरे क) हिरा ड) यापैकी नाही
- ६) _____ शेती वासुदेव बलवंत फडके यांचा जन्म झाला.
अ) ४ नोव्हेंबर १८४५ ब) ८ ऑगस्ट १८४६
क) ५ जूलै १८४५ ड) २ जून १८४८
- ७) _____ यांनी 'गुलामगिरी' हे पुस्तक लिहिले.
अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ब) महात्मा गांधी
क) महात्मा फुले ड) छ. शाहू महाराज
- ८) "दुधगाव शिक्षण प्रसारक मंडळा" ची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) महात्मा फुले ब) महर्षी डी. के. कर्वे
क) छ. शाहू महाराज ड) कर्मवीर भाऊराव पाटील

९) 'मराठा' हे वृत्तपत्र _____ साली सुरु झाले.

अ) १८८१ ब) १८७१ क) १८६१ ड) १८९१

१०) “भारत सेवक समाज” ची स्थापना कोणी केली ?

अ) महर्षी डी. के. कर्वे ब) लोकमान्य टिळक
क) ना. गोखले ड) महर्षी शिंदे

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (को. चार) :

१२

- १) गावगाड्यातील पाटलाचे स्थान
- २) पंचायतराज व्यवस्था
- ३) पंढरपूर तह (१८१२)
- ४) भिल्लांचा उठाव.
- ५) पंडिता रमाबाई
- ६) इल्बर्ट बिल.

३. टीपा लिहा (को. चार) :

८

- १) एलफिन्स्टन
- २) उमाजी नाईक
- ३) देशमुख
- ४) छ. शाहू महाराजांचे शैक्षणिक कार्य
- ५) महाराष्ट्रातील स्त्रीमुक्ती चळवळ
- ६) कर्मवीर भाऊराव पाटील.

४. १९ व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक परिस्थितीचा आढावा घ्या.

१०

किंवा

महाराष्ट्रात राष्ट्रवादाच्या उदयास कारणीभूत ठरलेले घटक कोणते लिहा.

५. 'वासुदेव बलवंत फडके' यांचे कार्य स्पष्ट करा.

१०

- vii) The researcher has to select the sample from _____
A) World B) Universe C) Books D) Google
- viii) _____ is the plan of the proposed research.
A) Research design B) Research tools
C) Research work D) Researcher
- ix) When hypothesis is tested negatively it is called _____
A) Great hypothesis B) Small hypothesis
C) Null hypothesis D) Active hypothesis
- x) The prediction in social research is _____
A) Correct B) Incorrect C) Certain D) Uncertain

2. Write short answer on **any four** :

8

- A) What is epistemology ?
B) What is positivism ?
C) Which are the sources of hypothesis ?
D) Which are the types of research design ?
E) What is subjectivity in social research ?
F) What is the universe in social research ?

3. Write short notes **any four** :

12

- A) Criticism on positivism
B) Utility at hypothesis
C) Descriptive research
D) Theory building
E) Research problem
F) Selection at Universe.

4. A) What is social research ? Write on its philosophical roots.

10

OR

B) Write on characteristics and types of hypothesis.

5. Explain the concept and objectives of social research.

10

मराठी रूपांतर

१. बहु पर्यायी प्रश्न :

१०

- i) उपयोजित संशोधन _____ चा शोध लावतो.
अ) नवीन तथ्य ब) धर्मशास्त्र क) रीवाज ड) नियमने
- ii) _____ हे दोन अनित्यामधील संबंध मानले जाते
अ) पडताळणी ब) पूर्वकथन क) अभ्युपगम ड) सूत्र
- iii) _____ साठी सामाजिक संशोधनाची भूमिका महत्त्वाची आहे.
अ) हिंसा ब) फॅशन क) खेल ड) नियोजन
- iv) सामाजिक संशोधनाचे ध्येय _____ वर उपाय शोधणे असे आहे.
अ) आरोग्य ब) निसर्ग
क) तंत्रविज्ञान ड) सामाजिक समस्या
- v) _____ यांनी कॉम्टच्या प्रत्यक्षवादावर टीका केली.
अ) सामाजिक प्रत्यक्षवादी ब) आर्थिक प्रत्यक्षवादी
क) तर्कशास्त्रीय प्रत्यक्षवादी ड) राजकीय प्रत्यक्षवादी
- vi) वैज्ञानिक पद्धती _____ स्थानावर आधारित असते .
अ) श्रद्धा ब) रीती क) प्रयोग ड) कार्य
- vii) संशोधकाला _____ मधून नमूना निवडावाला लागतो
अ) जग ब) विश्व क) पुस्तक ड) गूगल
- viii) _____ हा नियोजित संशोधनाची योजना असती.
अ) संशोधन आराखडा ब) संशोधन साहित्य
क) संशोधन कार्य ड) संशोधक
- ix) चाचणीत नकारात्मक झालेल्या अभ्युपगमाला _____ म्हणतात.
अ) महा अभ्युपगम ब) लघु अभ्युपगम
क) व्यर्थ अभ्युपगम ड) क्रियाशील अभ्युपगम
- x) सामाजिक संशोधनातील पूर्वकथन _____ असते.
अ) बिनचूक ब) चुकीचे क) निश्चित ड) अनिश्चित

२. कोणत्याही चारवर उत्तरे लिहा : ८
- अ) ज्ञानमिमांसाशास्त्र म्हणजे काय ?
- ब) प्रत्यक्षवाद म्हणजे काय ?
- क) गृहितक स्रोत कोणते ?
- ड) संशोधन आराखड्याचे प्रकार कोणते ?
- इ) सामाजिक संशोधनात वस्तुनिष्ठता म्हणजे काय ?
- ई) सामाजिक संशोधनातील विश्व म्हणजे काय ?
३. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- अ) प्रत्यक्षवादावरील टीका
- ब) अभ्युपगमाची उपयोगिता
- क) वर्णणात्मक संशोधन
- ड) सिद्धांत बांधणी
- इ) संशोधन समस्या
- ई) विश्वाची निवड.
४. अ) सामाजिक संशोधन म्हणजे काय सांगून त्याच्या तात्वीक आधारावर माहिती लिहा. १०
- किंवा**
- ब) गृहितक चे वैशिष्ट्ये आणि प्रकार लिहा.
५. सामाजिक संशोधनाची संकल्पना आणि ध्ये स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – III)
Introduction to Language and Linguistics

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing correct alternatives : **10**

- 1) A scientific study of language is _____
 - a) Anthropology
 - b) Psychology
 - c) Logic
 - d) Linguistics
- 2) The Father of Structural School of Linguistics is _____
 - a) Leonard Bloomfield
 - b) Chomsky
 - c) Saussure
 - d) Boas
- 3) _____ pointed out that 'language is a system of systems'.
 - a) Saussure
 - b) Bloomfield
 - c) Chomsky
 - d) Boas
- 4) A person who knows several languages is called a _____.
 - a) Linguist
 - b) Bilingual
 - c) Polyglot
 - d) Phonetician
- 5) The application of the concepts and methods used in linguistics to other areas like language teaching, translation or testing is called _____ linguistics.
 - a) Applied
 - b) Historical
 - c) Comparative
 - d) Socio

3. A) Answer **any two** of the following questions : **6**
- I) Give IC analysis of the following sentences :
 - a) Suresh and Neeta are my relatives.
 - b) Jack climbed the hill.
 - c) The little girls laughed at the fat man.
 - II) Give labelled morphological analysis of the following words :
 - a) Unsteadily
 - b) Impossibilities
 - c) Unlawfully.
 - III) Give minimal pairs of the following :
 - a) / p /, / b /
 - b) / t /, / d /
 - c) / u / / u: /.
- B) Define the following terms (**any two**) : **4**
- 1) Sociolinguistics
 - 2) Syntax
 - 3) Semantics.
4. What is linguistics ? Explain the concepts of synchronic and diachronic linguistics. **10**
- OR
- Comment on the various branches of Linguistics.
5. What is Traditional Grammars ? Comment on the merits and demerits of Traditional Grammars. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C) (Paper – III) (New)
Macro Economic Analysis**

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) Consumption function shows the relationship between
 - a) Income and saving
 - b) Income and investment
 - c) Income and consumption
 - d) None of the above
 - 2) The relative income hypothesis is associated with
 - a) Friedman
 - b) J. M. Keynes
 - c) Tobin
 - d) Duesenberry
 - 3) IS-LM model introduced to
 - a) Hicks-Hansan
 - b) Keynes
 - c) Pigou
 - d) Paul-Samuelson
 - 4) Marshall's equation is
 - a) $M = KY$
 - b) $Y = KM$
 - c) $M = KR$
 - d) $M = KT$
 - 5) If the change in investment is Rs. 2 crores, and change in production is Rs. 10 crores then the marginal propensity to invest is
 - a) 0.2
 - b) 2.0
 - c) 2
 - d) 2.2
 - 6) _____ is known as narrow money.
 - a) M_1
 - b) M_2
 - c) M_3
 - d) M_4
 - 7) Fisher's equation is applicable to
 - a) Very short run
 - b) Short run
 - d) Long run
 - d) All of the above
 - 8) The equation of $P = \frac{KR}{M}$ is given by
 - a) Pigou
 - b) Marshall
 - c) Robertsen
 - d) Keynes

- 9) One rupee currency is issued by
- R.B.I.
 - State Bank of India
 - Ministry of Finance
 - Ministry of Human Resource Development
- 10) National Income is income of country measure during a period of
- One year
 - Two years
 - Three years
 - Five years
2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- Define personal income.
 - What is marginal efficiency of capital ?
 - What is high powered money ?
 - What is liquidity preference ?
 - State the formula of A.P.C.
 - What is meant by velocity of money ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- Money multiplier.
 - Budget deficit and money supply.
 - Life cycle hypothesis.
 - Circular flow of income four sector economy.
 - IS.LM. model.
 - Different forms of national income accounting.
4. Answer **any one** long type question of the following : **10**
- Discuss the factors affecting the marginal efficiency of capital.
 - Explain the R.B.I. approaches of money supply.
5. State the Fisher's quantity theory of money, what are its criticism ? **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :

१०

१) उपभोगफलन या घटकातील संबंध दर्शविते

अ) उत्पन्न आणि बचत

ब) उत्पन्न आणि गुंतवणुक

क) उत्पन्न आणि उपभोग

ड) यापैकी नाही

२) सापेक्ष उत्पन्न गृहीतक _____ यांच्याशी संबंधीत आहे.

अ) फ्रीडमन

ब) जे.एम्. केन्स

क) टॉबीन

ड) ड्यूसनबेरी

३) IS-LM प्रतिमान _____ यांनी मांडले.

अ) हिक्स-हॅन्सन

ब) केन्स

क) पिगु

ड) पॉल सॅम्युअलसन

४) मार्शलचे समीकरण _____ आहे.

अ) $M = KY$

ब) $Y = KM$

क) $M = KR$

ड) $M = KT$

५) जर गुंतवणुकीतील बदल २ कोटी रुपये असेल आणि उत्पन्नातील बदल १० कोटी रुपये असेल तर सीमांत गुंतवणुक प्रवृत्ती _____ राहिल.

अ) 0.2

ब) 2.0

क) 2

ड) 2.2

६) _____ हा संकुचित पैसा म्हणुन ओळखला जातो.

अ) M_1

ब) M_2

क) M_3

ड) M_4

७) फिशरचे समीकरण _____ लागू पडते.

अ) अतिअल्पकाळ

ब) अल्पकाळ

क) दीर्घकाळ

ड) यापैकी सर्वच

८) $P = \frac{KR}{M}$ हे समीकरण _____ नी मांडले.

अ) पिगु

ब) मॉर्शल

क) रॉबर्टसन

ड) केन्स

- ९) एक रुपया या चलनाची निर्मिती _____ करते.
 अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया ब) स्टेट बँक ऑफ इंडिया
 क) वित्त मंत्रालय ड) मनुष्यबल विकास मंत्रालय

- १०) राष्ट्रीय उत्पन्न हे देशाचे उत्पन्न असते; त्याचे मापन _____ या कालावधीत केले जाते.
 अ) एक वर्ष ब) दोन वर्षे क) तीन वर्षे ड) पाच वर्षे

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) व्यक्तिगत उत्पन्नाची व्याख्या द्या.
- २) भांडवलाची सीमांत लाभक्षमता म्हणजे काय ?
- ३) उच्च शक्ति पैसा म्हणजे काय ?
- ४) रोखता पसंती म्हणजे काय ?
- ५) सरासरी उपभोग प्रवृत्तीचे सूत्र सांगा.
- ६) पैशाचा भ्रमणवेग म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) पैसा गुणक
- २) अंदाजपत्रकीय तूट आणि पैशाचा पुरवठा
- ३) जीवनचक्र गृहीतक
- ४) चतुःक्षेत्रीय अर्थव्यवस्थेतील उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह.
- ५) IS-LM प्रतिमान
- ६) राष्ट्रीय उत्पन्न हिशेबाचे विविध प्रकार.

४. खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) भांडवलाच्या सीमांत लाभक्षमतेवर परिणाम करणाऱ्या घटकाची चर्चा करा.
- ब) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाचे पैशाच्या पुरवठ्या बाबत दृष्टिकोण स्पष्ट करा.

५. फिशरचे चलन संख्यामान सिद्धांत सांगून त्याचे टीकात्मक परीक्षण करा.

१०

7) When two neighbouring nations try to control power mutually it is a type of _____ balance of power.

- A) Local B) General C) Regional D) Universal

8) _____ is not the element of national power.

- A) Moral B) National character
C) Leadership D) Foreign policy

9) _____ is not a technique of balance of power.

- A) War B) Alliance
C) Compensation D) Disarmament

10) _____ are the major actors in international politics.

- A) Political leader B) International organisation
C) Nation States D) Public opinion

2. Write short answers to the following (**any four**) : **8**

- 1) Geographical element of national power.
- 2) Explain the scope of International politics.
- 3) WTO.
- 4) Types of balance of power.
- 5) Explain the 'Idealist theory' of International Politics.
- 6) Importance of International Politics.

3. Write short notes to the following (**any four**) : **12**

- 1) North-South Dialogue.
- 2) South-South Dialogue.
- 3) Imperialism.
- 4) Techniques of balance of power.
- 5) World State Theory.
- 6) The nature of International Politics.

4. Explain the elements of National Power. **10**

OR

Explain the Morgenthau's view on realism.

5. Explain the scope and nature of International Politics. **10**

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- १) खेळ सिद्धांतात कोणत्या क्षेत्रात हितसंबंधाची प्राप्ती होते ?
अ) संकुचित ब) व्यापक क) राष्ट्रांतर्गत ड) परस्परपूरक
- २) मॉर्गेन्थाँ यांनी कोणत्या पद्धतीवर भर दिला ?
अ) सत्ता संतुलन ब) राजनय क) निःशस्त्रीकरण ड) सामूहिक सुरक्षा
- ३) _____ यांनी आंतरराष्ट्रीय राजकारण हा शब्द प्रयोग सर्वप्रथम केला.
अ) जेरिमी बेथन् ब) विल्सन् क) लॉक् ड) रूसो
- ४) _____ हे वास्तववादी दृष्टिकोणाची पुरस्कर्ते होते.
अ) म. गांधी ब) हॉब्ज क) लास्की ड) मॉर्गेन्थाँ
- ५) _____ हे राष्ट्रीय उद्दिष्ट साध्य करण्याचे महत्त्वाचे साधन आहे.
अ) राष्ट्रीय सत्ता ब) युद्ध क) राष्ट्र-राज्य ड) लोकसंख्या वाढ
- ६) आदर्शवादी सिद्धांत _____ ला अधिक महत्त्व देतो.
अ) सामाजिक प्रगती ब) अंतर्गत विकास
क) साधनात्मक प्रगती ड) भौतिक विकास
- ७) दोन शेजारी राष्ट्रे परस्परांशी सत्ता नियंत्रित करण्याचा प्रयत्न करतात तेव्हा तो _____
सत्ता समतोलाचा प्रकार असतो.
अ) स्थानिक ब) सामान्य क) विभागीय ड) वैश्विक
- ८) _____ हा राष्ट्रीय सत्तेचा घटक नाही.
अ) मनोधैर्य ब) राष्ट्रीय चारित्र्य
क) नेतृत्व ड) परराष्ट्र धोरण
- ९) _____ हे सत्ता संतुलनाचे तंत्र नाही.
अ) युद्ध ब) युती क) भरपाई ड) निःशस्त्रीकरण
- १०) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील प्रमुख भूमिका _____ आहे.
अ) राजकीय नेतृत्व ब) आंतरराष्ट्रीय संघटना
क) राष्ट्र-राज्ये ड) लोकमत

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. चार) : 8
- १) राष्ट्रीय सत्तेचा भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.
 - २) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती सांगा.
 - ३) जागतिक व्यापार संघटना.
 - ४) सत्ता संतुलनाचे प्रकार सांगा.
 - ५) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा आदर्शवादी सिद्धांत.
 - ६) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे महत्त्व.
3. खालील प्रश्नांवर टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- १) उत्तर-दक्षिण संवाद
 - २) दक्षिण-दक्षिण संवाद
 - ३) साम्राज्यवाद
 - ४) सत्ता संतुलनाची तंत्रे
 - ५) विश्व राज्य सिद्धांत
 - ६) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे स्वरूप.
4. राष्ट्र सत्तेच्या विविध घटकांचे विवेचन करा. 10
- किंवा**
- मार्गेन्थाँचे वास्तववादा बद्दलचे प्रतिपादन स्पष्ट करा.
5. आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती आणि स्वरूप स्पष्ट करा. 10
-

SLR-C – 232

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VI)**

मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) जीवनातील मूलभूत मूल्यांवर काय आधारित आहेत ?

१) संस्कृती २) समाज ३) साहित्य ४) कला

२) मुकुंदराजाने कोणता ग्रंथ लिहिला ते सांगा ?

१) विवेकसार २) विवेकरत्न ३) विवेकसिंधु ४) विवेकसागर

३) कोणत्या राजवटीत मराठी भाषेला बहर आला ?

१) बहामनी २) यादव ३) इंग्रजी ४) मोगल

४) 'साती ग्रंथ' ही संज्ञा कोणत्या पंथाच्या सात ग्रंथांचा निर्देश करतात ?

१) नाथ २) वारकरी ३) दत्त ४) महानुभाव

५) कीर्तनाचा सर्वात जास्त वापर कोणत्या संताने केला ?

१) नामदेव २) एकनाथ ३) तुकाराम ४) रामदास

६) गोंधळात प्रामुख्याने कोणत्या वाद्याचा वापर केला जातो ?

१) वीणा २) संबळ ३) ढोलकी ४) इलगी

७) वाध्या आणि मुरळी हे कोणत्या दैवताचे भगत आहेत ?

१) बिरोबा २) थडोबा ३) खंडोबा ४) म्हसोबा

८) डॉ. शं. गो. तुळपुळे यांच्या मते कोणत्या शतकात मराठीचा उदय झाला ?

१) ८ व्या २) ९ व्या ३) १० व्या ४) ११ व्या

P.T.O.

९) एकनाथांनी समाज प्रबोधनासाठी कोणत्या कलाप्रकाराचा वापर केला ?

- १) नाटक २) भारूड ३) विधीनाट्य ४) लोकनाट्य

१०) 'लोकसाहित्याचे स्वरूप' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

- १) रा. ग. जाधव २) विश्वनाथ शिंदे ३) प्रभाकर मांडे ४) गंगाधर मोरजे

२. कोणत्याही पाच प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

- १) लोकगीत म्हणजे काय ते लिहा.
- २) नाथसंप्रदायाची परंपरा सांगा.
- ३) संस्कृतीची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ४) लोककथेचे महत्त्व विशद करा.
- ५) यादवकाळात कोण-कोणते संप्रदाय उदयास आले ते सांगा ?
- ६) 'लोकनाट्य' कलाप्रकाराच्या घटकांची चर्चा करा.

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची लघुत्तरे लिहा :

१०

- १) महाराष्ट्राची प्रदेश व्याप्ती सांगून नामकरणाविषयीची विविध मते लिहा.
- २) साहित्य आणि संस्कृती यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
- ३) नाथसंप्रदायाची मराठी साहित्यातील थोरवी विशद करा.

४. महानुभावीय गद्य पद्य ग्रंथांचा परिचय करून द्या.

१०

किंवा

जागरण व गोंधळ या विधीनाट्यांचे लोकसंस्कृतीतील महत्त्व सविस्तर लिहा.

५. 'ज्ञानदेवे रचिला पाया तुका झालासे कळस' या उक्तीची यथार्थता पटवून द्या.

१०

SLR-C – 233

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
HINDI (New) (Paper – 6)
काव्यशास्त्र एवं साहित्यालोचन

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर दिए गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

- 1) आचार्य राजशेखर के मतानुसार रस सम्प्रदाय के प्रवर्तक _____ है।
क) भरत मुनि
ख) सदाशिव
ग) विश्वनाथ
घ) नन्दिकेश्वर
- 2) आचार्य भामह के ग्रंथ का नाम _____ है।
क) काव्यप्रकाश
ख) काव्यादर्श
ग) काव्यालंकार
घ) काव्यमीमांसा
- 3) आचार्य रूद्रट के अनुसार रीतियों की संख्या _____ है।
क) दो
ख) तीन
ग) चार
घ) पाँच
- 4) 'अनुप्रास' _____ है।
क) शब्दालंकार
ख) अर्थालंकार
ग) उभयालंकार
घ) यमकालंकार
- 5) _____ ने ध्वनि को काव्य की आत्मा माना है।
क) वामन
ख) भामह
ग) दण्डी
घ) आनंदवर्धन
- 6) शब्दशक्तियों की संख्या _____ है।
क) दो
ख) तीन
ग) चार
घ) पाँच
- 7) 'वचन वैचित्र्य वक्रता' _____ वक्रता का उपभेद है।
क) पद परार्थ वक्रता
ख) पद पूर्वाद्ध वक्रता
ग) प्रकरण वक्रता
घ) प्रबंध वक्रता

P.T.O.

- 8) आचार्य क्षेमेत्र _____ सम्प्रदाय के प्रवर्तक आचार्य माने जाते हैं ।
 क) ध्वनि ख) रीति
 ग) वक्रोक्ति घ) औचित्य
- 9) अनुस्वार युक्त वर्णों तथा कोमल पदावली का प्रयोग _____ रीति में किय जाता है ।
 क) वैदर्भी ख) गौडी
 ग) पांचाली घ) लाटी
- 10) जिसका वर्णन किया जाता है, उसे _____ कहते हैं ।
 क) उपमेय ख) उपमान
 ग) साधारण धर्म घ) वाचक शब्द
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए । 10
- 1) 'विभाव' किसे कहते हैं ?
 - 2) 'उभयालंकार' किसे कहते हैं ?
 - 3) गौडी रीति की दो विशेषताएँ लिखिए ।
 - 4) ध्वनि की परिभाषा लिखिए ।
 - 5) औचित्य के प्रमुख भेदों के नाम लिखिए ।
 - 6) प्रकरण वक्रता किसे कहते हैं ?
3. टिप्पणियाँ लिखिए । (तीन में से दो) : 10
- 1) वैदर्भी रीति ।
 - 2) प्रबंध वक्रता ।
 - 3) अभिधामूला ध्वनि ।
4. अलंकार की परिभाषा लिखते हुए काव्य में अलंकार के महत्त्व को स्पष्ट कीजिए । 10
- अथवा**
- औचित्य के प्रमुख भेदों की चर्चा कीजिए ।
5. रस निष्पत्ति से संबंधित विविध मतों पर प्रकाश डालिए । 10
-

SLR-C – 235

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
KANNADA (Paper – XI) (New)
Dravidian Kannada Linguistics

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಿತಾಮಹ _____
1) ಬ್ಲಾಕ್ 2) ಟ್ರೇಗರ್ 3) ಐಸ್ಲರ್ 4) ಕಾಲ್‌ವೆಲ್
- 2) Phoneme _____
1) ಆಕೃತಿಮಾ 2) ಧ್ವನಿಮಾ 3) ಧ್ವನಿ 4) ಆಕೃತಿ
- 3) ಗಾಢಾಸಪ್ತಿಸತಿ _____
1) ಶ್ರೀವಿಜಯ 2) ಕೇಶಿರಾಜ 3) ಹಾಲರಾಜ 4) ದಂಡಿ
- 4) 'ಮಾನವ ಭಾಷೆ ಸಂಕೇತಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ' ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟವನು _____
1) ಟ್ರೇಗರ್ 2) ಸಿ. ಎಲ್. ಬಾರ್ಬರ್
3) ಸಫೀರ್ 4) ಸೆಸೂರ್
- 5) 'ಕರೆಯಲ್ಲ' ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿಯ ರಿಕ್ತ ಆಕೃತಿಮಾ _____
1) ರ್ 2) ಅ 3) ಎ 4) ಯ್
- 6) ಮಹಾಭಾರತದ _____ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.
1) ಭೀಷ್ಮ 2) ಗದಾ 3) ಸೌಪ್ತಿಕ 4) ಉದ್ಯೋಗ
- 7) 'ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ' ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ _____
1) ಸವದತ್ತಿ ಮಠ 2) ವಿ. ಜಿ. ಪೂಜಾರ್
3) ಹಂಪನಾ 4) ಆರ್. ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ
- 8) ಉಳ್ಳ _____ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ.
1) ಪ್ರಥಮ 2) ಸಪ್ತಮಿ 3) ದ್ವಿತೀಯ 4) ಚತುರ್ಥಿ

P.T.O.

- 9) Q ಇದು _____ ಆಕೃತಿಮಾದ ಚಿಹ್ನೆ.
 1) ಸಮುಚ್ಚಯ 2) ಬದ್ಧ 3) ರಿಕ್ತ 4) ಶೂನ್ಯ
- 10) ಕನ್ನಡ _____ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.
 1) ದ್ರಾವಿಡ 2) ಆರ್ಯನ್
 3) ಮಂಗೋಲಿಯನ್ 4) ಆಸ್ಟ್ರಿಕ್

2. ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಭಾಷೆಯ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ವಾದಗಳಾವುವು ?
- 2) ರಾಬರ್ಟ್ ಕಾಲ್ಡವೆಲ್ ಕಾಲ ಯಾವುದು ? ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದ ಭಾಷೆಗಳೆಷ್ಟು ?
- 3) ಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಮಾ ಎಂದರೇನು ?
- 4) ತುಳು ಯಾವ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ ? ಇದನ್ನು ಮಾತನಾಡುವವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ ?
- 5) ಪರಿವೇಷಿತ ಧ್ವನಿಗಳಾವುವು ?
- 6) ನಾಲ್ಕೈದು ಅಧುನಿಕ ಆರ್ಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಧ್ವನಿ
- 2) ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ
- 3) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

ಭಾಷೆ ಎಂದರೇನು ? ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿರಿ.

SLR-C – 238

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Sem. – III) (New) Examination, 2014
SOCIOLOGY
(Gr. E – I) (Paper – V) : Political Sociology

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice question :

10

- I) Who describe three types of political culture as parochial, subject and participant ?
A) Almond
B) Rush and Althoff
C) Auguste Comte
D) David Easton
- II) The process by which an individual learns the norms of Political System ?
A) Political Mobility
B) Political Participation
C) Political Communication
D) Political Socialization
- III) Who is the famous for his theory of 'Circulation of Elites' ?
A) Max Weber
B) G. Moska
C) Vilfredo Pareto
D) David Waston
- IV) According to Max. Weber how many types of authority are found in society ?
A) Three
B) Five
C) Ten
D) Two
- V) Who developed 'Behavioral approach' in political sociology ?
A) Marx
B) Weber
C) Pareto
D) Almond
- VI) Which of the following signifies democratic decentralization of local power structure in India ?
A) Rural Co-operative
B) Youth Clubs
C) Panchayatraj System
D) Political Parties
- VII) Who developed system analysis approach ?
A) Bertalanfy
B) Weber
C) C. W. Mills
D) Karl Marx

P.T.O.

VIII) First who used the term 'political culture' ?

- A) Weber B) Almond C) Easten D) Mills

IX) According to Pareto types of Ellites are _____

- A) Three B) Four C) Two D) Six

X) Which of the following is a political sociology thinker ?

- A) Max Weber B) Mallinoski
C) Villfredo Pareto D) All above

2. Write short answers (**any four**) :

8

I) What is the concept of political sociology ?

II) What is meaning of political culture ?

III) What is political socialization ?

IV) What is the meaning of system approach ?

V) What is the development of political sociology ?

VI) What is significance of political socialization ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

I) Subject matter of political sociology

II) Behavioral approach

III) Significance of political culture

IV) Significance of political sociology

V) C. W. Mills Elite theory of distribution of power.

VI) Nature of political sociology.

4. A) Define political sociology and explain its scope.

10

OR

B) Explain Max Weber's Elite theory of distribution of power.

5. Define political socialization and explain its agencies.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

II) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

I) संकुचित, आज्ञांकित आणि सहभागी असे तीन प्रकारचे राजकीय संस्कृतीचे वर्गीकरण कोणी केले ?

अ) अल्मंड

ब) रश आणि अल्टॉफ

क) ऑगस्त काम्त

ड) डेव्हीड इस्टन

II) ज्या प्रक्रियेतून व्यक्ती राजकीय व्यवस्थेची नियमने आत्मसात करते ती म्हणजे _____

अ) राजकीय गतीशिलता

ब) राजकीय सहभाग

क) राजकीय संवाद

ड) राजकीय समाजीकरण

III) अभिजन चक्राकार सिद्धांतासाठी कोण प्रसिद्ध आहे ?

अ) मॅक्स वेबर

ब) जी. मोस्का

क) विल्फ्रेडो पॅरेटो

ड) डेव्हिड वास्टन

IV) मॅक्स वेबरच्या मते समाजामध्ये किती प्रकारची सत्ता असते ?

अ) तीन

ब) पाच

क) दहा

ड) दोन

V) 'वर्तणकशास्त्रीय दृष्टिकोन' कोणी विकसित केला ?

अ) मॉर्क्स

ब) वेबर

क) पॅरेटो

ड) आल्मंड

VI) भारतातील स्थानिक सत्ता रचनेतील लोकशाही विकेंद्रीकरणाचे महत्त्व खालीलपैकी कशात दर्शविते ?

अ) ग्रामीण सहकारी संस्था

ब) तरुण मंडळे

क) पंचायतराज व्यवस्था

ड) राजकीय पक्षा

VII) व्यवस्था विश्लेषण कोणी मांडला ?

अ) बर्टलेनफी

ब) वेबर

क) सि. डब्ल्यू. मिल्स

ड) कार्ल मॉर्क्स

VIII) 'राजकीय संस्कृती' ही संकल्पना सर्वप्रथम कोणी मांडली ?

अ) वेबर

ब) आल्मंड

क) इस्टन

ड) मिल्स

IX) पेरॅटोच्या मतानुसार अभिजनांचे प्रकार _____ आहेत.

अ) तीन ब) चार क) दोन ड) सहा

X) खालीलपैकी कोणता राजकीय समाजशास्त्राचा विचारवंत आहे ?

अ) मॅक्स वेबर ब) मॅलिनोस्की क) विल्फ्रेडो पॅरेटो ड) वरील सर्व

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

I) राजकीय समाजशास्त्र म्हणजे काय ?

II) राजकीय संस्कृतीचा अर्थ काय आहे ?

III) राजकीय समाजीकरण म्हणजे काय ?

IV) व्यवस्था दृष्टिकोनाचा अर्थ काय आहे ?

V) राजकीय समाजशास्त्राचा विकास कोणता ?

VI) राजकीय समाजशास्त्रीकरणचे महत्त्व काय आहे ?

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

I) राजकीय समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय

II) वर्तणुकशास्त्रीय दृष्टिकोन

III) राजकीय संस्कृतीचे महत्त्व

IV) राजकीय समाजशास्त्राचे महत्त्व

V) सी. डब्ल्यू. मिल्सचा सत्तेच्या वितरणाचा श्रेष्ठीजन सिद्धांत

VI) राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप.

4. अ) राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या देऊन त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) मॅक्स वेबरचा सत्तेच्या वितरणाचा श्रेष्ठीजन सिद्धांत स्पष्ट करा.

5. राजकीय समाजशास्त्रीकरणाचे व्याख्या देऊन त्याची साधने स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (CLI. Paper – III) (Gr. F. 1)
Psychotherapies and Positive Psychology**

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Objective type (Multiple choice) : **10**
- 1) _____ is the judicial branch of personality.
(Id / Ego / Superego / Consciousness)
 - 2) Ego psychology was developed by _____
(Erikson / Jung / Freud / Adler)
 - 3) The person-centred approach based on the concepts from _____
psychology.
(Gestalt / Behaviouristic / Humanistic / Functionalistic)
 - 4) The therapeutic goals of Gestalt process are outlined by _____
(Jacobs / Posler / Parlect / Zinker)
 - 5) _____ referred functional assessment as behavioural analysis.
(Wilson / Wolpe / Martell / Paul)
 - 6) _____ developed the progressive muscle relaxation procedure.
(Miltenberger / Walter / Cormier / Jacobson)
 - 7) _____ developed acceptance and commitment therapy.
(Heyes / Morgan / Wilson / Ridley)

- 8) _____ works on the development of morality of case in women.
(Gilbert / Morrow / Simcore / Gillgan)
- 9) _____ questions are main SFBT technique.
(Miracle / Scaling / Exception / Loded)
- 10) _____ key figure of Adlerian therapy.
(Dreikurs / Adler / Freud / Jung)

2. Write short answers on **(any four)** :

8

- 1) What is dream ?
- 2) State four broad stages of self-development of Meheler.
- 3) What is called existential vacuum ?
- 4) State five kinds of contact boundary disturbances.
- 5) What is long form of ABCT ?
- 6) What is power analysis ?

3. Write short notes **(any four)** :

12

- 1) Basic Assumptions Guiding Practice in SFBT.
- 2) ABC framework of rational emotive -behaviour therapy.
- 3) Basic characteristics and assumptions of behaviour therapy.
- 4) Expressive art therapy.
- 5) Four periods of the development of the Roger's Approach.
- 6) Jung's perspective on the development of personality.

4. Answer **any one** long type questions of the following :

10

- a) Explain the therapeutic process of psychoanalytic therapy.

OR

- b) Discuss the key concepts of Gestalt therapy.

5. Describe the basic principles, client and therapist relations and applications of Beck's cognitive therapy.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इस्ट ठरेल.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (बहु पर्यायी) :

१०

- १) _____ ही व्यक्तिमत्त्वाची न्यायीक शाखा आहे.
(इद् / अहम / पराअहम / बोधावस्था)
- २) अहम मानसशास्त्राचा विकास _____ केला.
(एरिक्सन / युंग / फ्राईड / अँडलर)
- ३) व्यक्ति-केंद्री दृष्टिकोन _____ मानसशास्त्रातील संकल्पनावर आधारित आहे.
(समग्रवादी / वर्तनवादी / मानवतावादी / कार्यवादी)
- ४) समग्रवादी प्रक्रियेचे उपचारात्मक उद्दीष्ट्ये _____ यानी अधोरेखित केली.
(जॅकोब्स / पोसलर / पारलिट / झिन्कर)
- ५) _____ यानी कार्मिक मूल्यांकनास वर्तन विश्लेषण संबोधले.
(विल्सन / वोल्पी / मारटिल् / पॉल)
- ६) _____ यानी प्रागतिक स्नायू शथिल्य विधी विकसित केला.
(मिलटेनबर्गर / वाल्टेर / कॉरमीर / जॅकोब्सन)
- ७) _____ यानी स्विकार्यता आणि बांधीसकी उपचार पद्धती विकसित केली.
(हियस् / मॉर्गन / विल्सन / रिडले)
- ८) _____ यानी स्त्रीयामधील नैतिकतेच्या विकासावर कार्य केले.
(गिलबर्ट / मोरोओ / सिमकोर / गिल्गन)
- ९) _____ प्रश्न परिहार केंद्रीत संक्षिप्त उपचारपद्धतीत (SFBT) प्रमुख असतात.
(चमत्कारीक / श्रेणिक / अपवादात्मक / मारांकति)
- १०) _____ हे अँडलिरिन उपचारपद्धतीचे प्रमुख होता.
(ड्रीक्यूरस् / अँडलर / फ्राईड / युंग)

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) स्वप्न म्हणजे काय ?
 - २) मेहलेर याच्या स्व-विकासाच्या व्यापक चार अवस्था सांगा.
 - ३) आस्तीत्ववादी पोकडी म्हणजे काय ?
 - ४) संपर्क सीमा व्यत्ययाचे पाच प्रकार सांगा ?
 - ५) ए. बी. सी. टी. चे दिर्घरूप काय ?
 - ६) प्रमुख विश्लेषण म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणात्याही चार) : १२
- १) परिहार केंद्रित संक्षिप्त उपचारातील (SFBT) मार्गदर्शक सेवेची मूलभूत गृहितके.
 - २) तर्कसंगत-भावनिक उपचार पद्धतीतील अ. ब. क. कार्य आकृतिबंधन.
 - ३) वर्तनवादी उपचार पद्धतीची मूलभूत गुणवैशिष्ट्ये आणि गृहितके.
 - ४) अभिव्यक्तिक कला उपचार पद्धती.
 - ५) रॉजर्स यांच्या दृष्टिकोनाच्या विकासाचे चार कालखंड.
 - ६) व्यक्तिमत्व विकासाचा युंग यांचा दृष्टिकोन.
४. खालील दिर्घोत्तरी प्रश्नापैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : १०
- अ) मनोविश्लेषणात्मक उपचार पद्धतीची उपचारात्मक प्रक्रीया स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) समग्रवादी उपचार पद्धतीच्या मुख्य संकल्पनाची चर्चा करा.
५. बेक यांच्या बोधात्मक उपचार पद्धतीची मूलभूत तत्त्वे, सललार्थी आणि उपचारातील संबंध आणि उपयोजन विषद करा. १०

SLR-C – 24

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Sem. – I) Examination, 2014
KANNADA (Paper – III)
Poetics

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ನಾ ಬಸುರಿ ಹಡೆದರೆ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರು _____
1) ಸಂಗೀತಶ್ರೀ 2) ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ 3) ಜೈಶ್ರೀ 4) ವನಶ್ರೀ
- 2) ಕವಿತೆ ಹಡೆದ ತಾಯಿ _____
1) ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ 2) ಕಾವ್ಯ 3) ಪ್ರತಿಭೆ 4) ಅಭ್ಯಾಸ
- 3) ರಸಗಳ ರಾಜ _____
1) ವೀರ 2) ಕರುಣ 3) ಭಯಾನಕ 4) ಶೃಂಗಾರ
- 4) ಶಾಂತರಸವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಅಲಂಕಾರಿಕ _____
1) ರುದ್ರಟ 2) ಭರತ 3) ಉದ್ಭಟ 4) ಅಭಿನವ ಗುಪ್ತ
- 5) ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಕ್ಕೆ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು _____
1) ಸಂಚಾರಿಭಾವ 2) ಅನುಭಾವ 3) ವಿಭಾವ 4) ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ
- 6) ಅನುಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರತಿಪಾದಕ _____
1) ಪ್ಲೇಟೋ 2) ಲಾಂಗಿನಸ್ 3) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ 4) ಸಾಕ್ರಟಿಸ್
- 7) ಎಡ್ಜರ್ಡ್ ಬುಲ್ಲೋನ ಕಾವ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ _____
1) ಸಾಧರಣಕರಣ 2) ಮಾನಸಿಕ ದೂರ 3) ಅನುಕರಣ 4) ರಸ
- 8) ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರನ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ _____
1) ಧ್ವನಿ 2) ರೀತಿ 3) ಔಚಿತ್ಯ 4) ವಕ್ರೋಕ್ತಿ

P.T.O.

9) ಅರಿಸ್ಪಾಟಲ್‌ನ ಹೆಂಡತಿ ಹೆಸರು _____

1) ಪೈಥಿಯಾಸ್ 2) ಅಮಿಂಡಾಸ್ 3) ಸೆಲ್ವಿ 4) ಎಲಿಜಾಬೆತ್

10) ಮಹೋನ್ನತವಾದದ ಪ್ರತಿಪಾದಕ _____

1) ಅರಿಸ್ಪಾಟಲ್ 2) ಕ್ರೋಚೆ 3) ಡಾಂಟೆ 4) ಲಾಂಜಿನಸ್

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಶೃಂಗಾರ ರಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕಾರ ? ಅವು ಯಾವುವು ?

2) ಭರತನ ರಸಸೂತ್ರ ಯಾವುದು ?

3) ಕುಂತಕನ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಯಾವುದು ?

4) ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾವುವು ?

5) ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಎಂದರೇನು ?

6) ಧ್ವನಿ ಪ್ರಭೇದಗಳಾವುವು ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಮಾನಸಿಕ ದೂರ

2) ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ

3) ಸಪ್ತ ವಿಘ್ನಗಳು.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) 'ಪ್ರತಿಭೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲ ಹೃದಯದ ಕಣ್ಣು' - ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

2) ಟಿ.ಎಸ್. ಇಲಿಯಟ್‌ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಕ್ಲೇಮೆಂಡ್ರನ ಔಚಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ECONOMICS
Public Economics (Group – C, Paper – IV)

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives : 10
- 1) Mixed Economy means a copresence of _____
a) Private – Private Sector b) Private – Public Sector
c) Public – Public Sector d) All above
 - 2) Private utilities were fulfilled at _____ level.
a) Individual b) Common c) Government d) All
 - 3) Economic theory of Democracy was explained by _____
a) Downs b) Marshall c) Keynes d) M. K. Gandhi
 - 4) The concept of club goods introduced by _____
a) Buchanan b) Kuznets c) Wagner d) Peter Pyher
 - 5) A person who is paying the tax actually after completing shifting process is called _____
a) Tax incidence b) Tax Shifting
c) Tax Burden d) All above
 - 6) Modern theory of shifting of tax burden is explained by _____
a) Mansfield and Canard b) Marshall
c) Ricardo d) Pigou
 - 7) _____ is the instruments of stabilization policy.
a) Monetary Policy b) Fiscal Policy
c) Direct Control Policy d) All above

९) सार्वजनिक खर्चातील वाढीचे _____ हे प्रमुख कारण आहे.

अ) लोकसंख्या वाढ

ब) संरक्षण खर्चातील वाढ

क) शासन अनुदान

ड) वरील सर्व

१०) सार्वजनिक खर्चाचा शुद्ध सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

अ) सॅम्युअलसन

ब) मार्शल

क) बुचानन

ड) कुझनेटस्

२. थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणतेही ४) :

८

१) सार्वजनिक वस्तू म्हणजे काय ?

२) कर भार म्हणजे काय ?

३) लाफेर वक्र कशातील संबंध स्पष्ट करतो.

४) खाजगी वस्तू म्हणजे काय ?

५) गट वस्तूची कोणतीही दोन उदाहरणे सांगा.

६) साधन सामाग्री वाटपातील कोणत्याही दोन समस्या सांगा ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही ४) :

१२

१) सार्वजनिक वस्तूंची बाह्यता

२) असमान माहिती

३) सामाजिक समतोल व साधन सामग्रीचे वाटप

४) स्थिर धोरणावरील केन्साचे विचार

५) सार्वजनिक खर्चातील वाढ

६) सार्वजनिक खर्चाचा शुद्ध सिद्धांत.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

१) सनातनावादी व केन्सच्या विचारांची सार्वजनिक खर्चाबाबत तुलना करा.

२) लोकशाहीचा आर्थिक सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. मिश्र अर्थव्यवस्थेतील शासनाच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Group : D1) (Paper – VII) (New)
Politics of Maharashtra**

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) Who wrote the book “Maharashtrache Mahamanthan” ?
A) Lalji Pendse
B) G. P. Pradhan
C) N. G. Gore
D) Sharad Joshi
 - 2) By which commission the OBC movement is influenced ?
A) Mandal Commission
B) Mahajan Commission
C) Sarkariya Commission
D) Fazal Ali Commission
 - 3) Who established ‘Shetkari Sanghatana’ ?
A) Sharad Pawar
B) Manohar Joshi
C) Sharad Joshi
D) S. M. Joshi
 - 4) Democratic centralism is the most important feature of _____
Political Party.
A) Authoritarian B) Liberal C) Communist D) None of the above
 - 5) With which Political Party is ‘INTUC’ related ?
A) Congress B) Shivsena C) Jantadal D) BJP
 - 6) Which committee formed for study of Regional Imbalances ?
A) V. M. Dandekar Committee B) Vasantnao Naik Committee
C) P. B. Patil Committee D) Ashok Mehta Committee
 - 7) Which is oldest Political Party in Maharashtra ?
A) Indian National Congress B) Muslim League
C) Communist Party of India D) Hindu Mahasabha

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शविते.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) 'महाराष्ट्राचे महामंथन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

अ) लालजी पेंडसे ब) ग. प्र. प्रधान क) ना. ग. गोरे ड) शरद जोशी

२) ओबीसी चळवळ कोणत्या आयोगामुळे प्रभावीत झाली ?

अ) मंडळ आयोग ब) महाजन आयोग
क) सरकारिया आयोग ड) फझल अली आयोग

३) "शेतकरी संघटनेची" स्थापना कोणी केली ?

अ) शरद पवार ब) मनोहर जोशी क) शरद जोशी ड) एस्. एम्. जोशी

४) लोकशाही केंद्रिकरण हे _____ राजकीय पक्षाचे महत्त्वाचे वैशिष्ट्ये आहे.

अ) अधिकारवादी ब) उदारमतवादी क) साम्यवादी ड) यापैकी नाही

५) इंटक कोणाशी संबंधीत आहे ?

अ) काँग्रेस ब) शिवसेना क) जनतादल ड) भाजप

६) प्रादेशिक असमतोलाचा अभ्यास करण्यास कोणती समिती नियुक्त केली होती ?

अ) वि. म. दांडेकर समिती ब) वसंतराव नाईक समिती
क) प्राचार्य बी. पाटील समिती ड) अशोक मेहता समिती

७) महाराष्ट्रातील सर्वात जूना राजकीय पक्ष कोणता आहे ?

अ) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस ब) मुस्लीम लीग
क) भारतीय साम्यवादी पक्ष ड) हिंदू महासभा

८) रिलायन्स उद्योग समूहाचे संस्थापक कोण आहेत ?

अ) अनिल अंबानी ब) मुकेश अंबानी
क) धीरूभाई अंबानी ड) वरीलपैकी कोणीही नाही

९) कोणत्या वर्षी महाराष्ट्रात पहिले आघाडी सरकार स्थापन झाले ?

अ) १९७८ ब) १९९५ क) १९८९ ड) २००४

१०) भाषावार प्रांतरचनेच्या मागणीला कोणाचा पाठींबा होता ?

अ) पं. नेहरू ब) सरदार पटेल क) म. गांधी ड) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

- १) महाराष्ट्राची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
- २) जमातवाद म्हणजे काय ?
- ३) महाराष्ट्राचा औद्योगिक विकास
- ४) काँग्रेस पक्षाची विचारधारा
- ५) भारतीय जनता पक्षाची संघटनात्मक रचना
- ६) महाराष्ट्रातील पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) संयुक्त महाराष्ट्र
- २) महाराष्ट्राची राजकीय संस्कृती
- ३) महाराष्ट्राचे सहकार क्षेत्रातील राजकारण
- ४) नव निर्माण सेना
- ५) शेतकरी कामगार पक्ष
- ६) काँग्रेसमधील फुटीची कारणे.

४. महाराष्ट्राच्या राजकारणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

महाराष्ट्रातील शेतकरी संघटना तिच्या उद्दीष्ट प्राप्तीच्या बाबतीत किती यशस्वी झाली आहे. याची चर्चा करा.

५. शिवसेना या पक्षाच्या फुटीची कारणे सांगून त्याच्या भवितव्यावर भाष्य करा.

SLR-C – 242

Seat No.	
----------	--

**M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
MARATHI**

Paper – VII : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९४५ ते १९८०)

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) 'सांगाती' हा काव्यसंग्रह कोणी लिहिला ?
(भा. रा. तांबे/अनिल/ कुसुमाग्रज/ वा. रा. कान्त)
- २) 'ययाती आणि देवयानी', हे नाटक कोणी लिहिले ?
(रा.ग. गडकरी/ प्र.के. अत्रे/ वि.वा. शिरवाडकर/गो.ब. देवल)
- ३) 'अपूर्वाई' हे प्रवासवर्णनपर पुस्तक कोणी लिहिले आहे ?
(भाऊपाध्ये/ न.र. फाटक/ दि.बा. मोकाशी/ पु.ल. देशपांडे)
- ४) 'पहिला पाऊस' या कथा संग्रहाचे कथाकार कोण आहेत ?
(पु.भा. भावे/ व्यंकटेश माडगूळकर/अरविंद गोखले/ गंगाधर गाडगील)
- ५) 'ययाती' ही वि.स. खांडेकर यांची कोणत्या प्रकारची कादंबरी आहे ?
(सामाजिक/ ऐतिहासिक/ राजकीय/ पौराणिक)
- ६) 'नवकवितेचे जनक' कोणत्या म्हटले जाते ?
(बा.सी. मर्ढेकर/ भा.रा. तांबे/ रे. टिळक/ केशवसुत)
- ७) 'कृष्णा काढ' हे आत्मचरित्र कोणाचे आहे ?
(शरद पवार/बाळ ठाकरे/ यशवंत राव चव्हाण/ ना.ग. गोरे)
- ८) 'कोंडवाडा' या काव्यसंग्रहाचे कवी कोण आहेत ?
(नामदेव ढसाळ/ नारायणसुर्वे/ दया पवार/ बाळकवी)

P.T.O.

- ९) 'कोसला' या कादंबरीचे कादंबरीकार कोण आहेत ?
(श्री. ना. पेंडसे/ गो.नी. दांडकेर/ रंगनाथ पठारे/ भालचंद्र नेमाडे)
- १०) 'माणदेशी माणसं' हा कथासंग्रह कोणी लिहिला ?
(व्यंकटेश माडगूळकर/शंकर पाटील/ आनंद यादव/ द. ता. भोसले)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) : १०
- १) वि.स. खांडेकरांच्या रूपक कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - २) कवी गिरीश यांच्या काव्याचे विशेष सांगा.
 - ३) १९४५ ने १९६० या काळातील चार ग्रामीण कथाकार कोण ?
 - ४) वसंत कानेटकरांच्या नाटकाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
 - ५) आण्णाभाऊ साठे यांच्या चार कादंबऱ्यांची नावे सांगा ?
 - ६) नवकवितेची चार वैशिष्ट्ये सांगा.
३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) : १०
- १) पु. ल. देशपांडे यांच्या नाटकातील विनोद रेखाटा.
 - २) बनगरवाडीमधील दुष्काळाचे चित्रण करा.
 - ३) ग्रामीण साहित्याच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.
४. दलित साहित्याने मराठी साहित्यात मोलाची भर घातली ? या विधानाचा परामर्श घ्या ? १०
- किंवा**
- भालचंद्र नेमाडे यांच्या कादंबरी लेखनाचे पैलू उलघडून दाखवा ?
५. प्र.के. अत्रे यांच्या नाट्य वाङ्मयाचा आढावा घ्या ? १०
-

9) According to Franz Fanon, Colonialism has never ceased to maintain that the _____ is a savage.

- a) White b) European c) Negro d) French

10) The essay crisis is taken from _____

- a) Orientalism b) Location and culture
c) Decolonizing the mind d) Postcolonial studies reader

2. Answer the following questions in brief (**any five**) : **10**

1) Explain the lines :

“My Mum was Black/my Dad was white and that’s why I’m this brown”.

2) What is the theme of the poem ‘Primer for Blacks’ ?

3) Why does Bernard Dadie give thanks to God ?

4) What does the speaker in “A person is a person because of other people” see in the mirror ?

5) Bring out the significance of the title ‘Listen, Mr. Oxford Don’.

6) How does Derek Walcott handle the theme of cultural conflict in ‘A for cry from Africa’ ?

3. A) Write brief answers to **any two** of the following questions : **6**

1) Explain the concept of resistance is revealed in postcolonial literature.

2) How race is used to dominate the African people ?

3) What role does language play in the process of colonisation ?

B) Write brief answers to **any two** of the following questions : **4**

1) What is multiculturalism ?

2) How are nations represented in postcolonial literature ?

3) Define the term orient.

4. Comment on the major themes of “Things Fall Apart”. **10**

OR

Sketch the character of Mr. G.

5. What are the views of Franz Fanon on national culture ? **10**

SLR-C – 245

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
KANNADA (Paper – XIII) (New)
Study of Special Author : Siddharama

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಧೂಳಿ ಮಹಾಂಕಾಳ _____
ಅ) ಅಲ್ಲಮ ಆ) ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಇ) ಸಿದ್ಧರಾಮ ಈ) ಬ್ರಹ್ಮ
- 2) ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ಶರಣ _____
ಅ) ಅಲ್ಲಮ ಆ) ಬಸವ ಇ) ಚೌಡಯ್ಯ ಈ) ಸಿದ್ಧರಾಮ
- 3) ಜಂಗಮ ವೇಷದ ಶಿವ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಬೇಡಿದ್ದು _____
ಅ) ಮಜ್ಜಿಗೆ ಆ) ಮೊಸರು ಇ) ಅಂಬಲಿ ಈ) ನೀರು
- 4) ರುದ್ರಗಮ್ಮರಿ ಎಲ್ಲಿದೆ _____
ಅ) ಕಲ್ಯಾಣ ಆ) ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಇ) ಶ್ರೀಶೈಲ ಈ) ಕೈಲಾಸ
- 5) ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಆದಿಲಿಂಗ ದೊರೆತದ್ದು _____ ಮರದ ಕೆಳಗೆ.
ಅ) ಆಲದ ಆ) ಅರಳೆ ಇ) ಮಂದಾರ ಈ) ಪತ್ರಿಯ
- 6) ಭೂಮಿದಾನ ಮಾಡಿದ ರಾಣಿ _____
ಅ) ನೀಲಮ್ಮ ಆ) ಚಾಮಲಾ ಇ) ಚನ್ನಮ್ಮ ಈ) ಚಂದ್ರಲೆ
- 7) ಸಿದ್ಧರಾಮ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಗಣೇಶ ಮೂರ್ತಿಗಳು _____
ಅ) ನಾಲ್ಕು ಆ) ಆರು ಇ) ಎಂಟು ಈ) ಹನ್ನೆರಡು
- 8) ಕೆರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಒಡ್ಡರು _____
ಅ) ನೂರು ಆ) ಮೂನ್ನೂರು ಇ) ನಾನೂರು ಈ) ಸಾವಿರ
- 9) ಸಿದ್ಧರಾಮ ನರಕದಿಂದ ಬದುಕಿಸಿದ್ದು _____ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನು.
ಅ) ಅಣ್ಣ ಆ) ಕಿನ್ನರಿ ಇ) ಹಡಪದ ಈ) ಬಿಲ್ಲೇಶ
- 10) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಅಂಕಿತ _____
ಅ) ಕಪಿಲಸಿದ್ದ ಆ) ಯೋಗಿನಾಥ ಇ) ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಈ) ಶ್ರೀಗಿರಿ

P.T.O.

೨. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಯೋಗಿಯಾದರೆ ನನ್ನಂತಾಗಬೇಕು.
- 2) ಹೆಣ್ಣು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ?
- 3) ಭಕ್ತನ ಮನ ಮಣ್ಣಿನೊಳಗಾದರೆ ದುಡಿದು ಗಳಿಸಬೇಕು.
- 4) ಯೋಗಿಗಳು ತಾವಾದ ಬಳಿಕ ಕಾಮನ ಗೆಲಿದಿರಬೇಕು.
- 5) ಎಲೆ ಎಲೆ ಲಿಂಗವೆ ನಾನಂದೇ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ !
- 6) ರಾಘವಾಂಕನ ಕೃತಿಗಳು ಯಾವುವು ?

೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಉದ್ದೇಶ.
- 2) ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆ.
- 3) ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮ.

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

೫. ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪ - ಲಕ್ಷಣ - ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

10

SLR-C – 246

Seat No.	
-------------	--

M.A. II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Paper – VII) (New)
Urdu Shairi 1857 ke Baad

Day and Date : Thursday, 4-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **All questions carry equal marks.**

10

1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

- (1) مولانا الطاف حسین حالی _____ شاعری کے علمبردار تھے۔
(i) قومی شاعری
(ii) رومانی شاعری
(iii) جدید شاعری
(iv) نیچرل شاعری
- (2) بانگِ درا _____ کا مجموعہ کلام ہے۔
(i) غالب
(ii) میر
(iii) اقبال
(iv) حالی
- (3) مولانا محمد حسین آزاد نے _____ تحریک کی بنیاد ڈالی۔
(i) اُردو بچپاؤ
(ii) جدید نظم
(iii) عدم تعاون
(iv) ہندوستان چھوڑ دو
- (4) اکبر نے اپنی شاعری کا آغاز _____ کلام سے کیا تھا۔
(i) رومانی
(ii) عشقیہ
(iii) سنجیدہ
(iv) مزاحیہ

- (5) سرور جہاں آبادی کا انتقال _____ میں ہوا۔
1910	(ii)	1947	(i)
1902	(iv)	1857	(iii)
- (6) برج ناراین چکبست _____ کے رہنے والے تھے۔
لکھنوں	(ii)	دلی	(i)
علی گڑھ	(iv)	میرٹھ	(iii)
- (7) اکبر الہ آبادی آزادی نسواں کے _____ تھے۔
خلاف	(ii)	حافی	(i)
شیدائی	(iv)	برعکس	(iii)
- (8) اقبال کی شاعری کا پہلا دور _____ تک کا ہے۔
1936	(ii)	1908	(i)
1915	(iv)	1905	(iii)
- (9) الطاف حسین حالی کی مشہور نظم _____ ہے۔
ایک آرزو	(ii)	شکوہ جو اب شکوہ	(i)
ہمالہ	(iv)	مسدس مدو جرر اسلام	(iii)
- (10) علامہ اقبال کو _____ کہا جاتا ہے۔
رومانی شاعر	(ii)	مغربی شاعر	(i)
شاعر بے باک	(iv)	شاعر مشرق	(iii)

10 2. کوئی پانچ سوالوں کے جواب دیجئے :

- (1) اقبال کے شعری مجموعے کتنے ہیں اور انکے نام لکھئے۔
- (2) محمد حسین آزاد کے ادبی خدمات مختصر بیان کیجئے۔
- (3) مولانا ظفر علی کی شاعری کا مختصر جائزہ لیجئے۔
- (4) مولانا الطاف حسین حالی شاعری کی خوبیاں بیان کیجئے۔
- (5) اکبر الہ آبادی کی شاعرانہ عظمت بیان کیجئے۔
- (6) برج نارائن چکبست کی فنی خوبیاں بیان کیجئے۔

10 3. مختصر جواب لکھئے : (کوئی دو)

- (1) اقبال کی شاعرانہ عظمت بیان کیجئے۔
- (2) اکبر الہ آبادی کی طنزیہ شاعری کا جائزہ لیجئے۔
- (3) برج نارائن چکبست کے کلام کی خوبیاں بیان کیجئے۔

10 4. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (1) ”علامہ اقبال نے اپنے آخری دور میں شاعری نہیں بلکہ پیغمبری کی ہے۔“
پروفیسر سلیم چستی کے اس قول کی روشنی میں علامہ اقبال کے کلام کا جائزہ لیجئے۔
- (2) انجمن پنجاب کے ادبی خدمات کا جائزہ لیجئے۔

10 5. اردو ادب پر انگریزی کے اثرات کا تفصیلی جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
----------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Gr. E – 1) (Paper – VI)
Sociology of Religion (New Course)

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- i) Religion means belief in _____
A) Super-natural power B) Science
C) Magic D) Devils
- ii) _____ gave the theory of 'Naturism'.
A) Tylor B) Max Muller C) Comte D) Spencer
- iii) Religion promotes _____
A) Culture B) Change C) Charity D) Problem
- iv) _____ is the cause of religious contestation in India.
A) Secularism B) Nationalism C) Liberalism D) Fundamentalism
- v) _____ means decline of values and norms.
A) Power B) Faith C) Anomie D) Ethnocentrism
- vi) Law based on _____ principles is the personal law.
A) Caste B) Religious C) Personal D) Social
- vii) _____ gave the two division of religion into sacred and profane.
A) Tylor B) Comte C) Max Muller D) Durkheim
- viii) _____ promotes inequality in religion.
A) Political elites B) Religious elites
C) Believers D) Followers

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तर लिहा : ८
- अ) धर्माची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ब) धर्माचे महत्व काय आहे ?
- क) बहु-संस्कृतिवाद म्हणजे काय ?
- ड) घटनाशास्त्र म्हणजे काय ?
- इ) धार्मिक मूल्ये कोणती ?
- ई) कार्यवाद म्हणजे काय ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- अ) धार्मिक मूल्यांचे पतन
- ब) सांप्रदायवाद
- क) धार्मिक असमानता
- ड) धर्मांतर
- इ) मार्क्सचा द्वंद्वत्मक भौतिकवाद दृष्टिकोण
- ई) धर्मांतरवाद
४. अ) धर्माचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) धर्मपरिवर्तनाचे भारतीय समाजावर झालेले परिणाम कोणते ?
५. धर्माचे समाजशास्त्रीय महत्व स्पष्ट करा. १०
-

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : 8
- 1) मॅकियाव्हेलीचे सार्वभौमत्व विषयक विचार सांगा.
 - 2) ॲरिस्टॉटलचे गुलामगिरी विषयक विचार सांगा.
 - 3) प्लेटोची तत्त्वज्ञ राजाची कल्पना सांगा.
 - 4) हेगेलची द्वंद्वत्मक अभ्यासपद्धती सांगा.
 - 5) प्लेटोच्या मते न्याय म्हणजे काय ?
 - 6) ॲरिस्टॉटलची क्रांतीची संकल्पना सांगा.
3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- 1) संपत्तीचा साम्यवाद
 - 2) ॲरिस्टॉटलची नागरिकत्वाची संकल्पना
 - 3) मॅकियाव्हेलीने शासनप्रकाराचे केलेले वर्गीकरण
 - 4) ग्रीनचे अधिकारा विषयी विचार
 - 5) लॉकचे स्वातंत्र्या विषयी विचार
 - 6) रूसोची सार्वभौमत्वाची संकल्पना.
4. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा : 10
- अ) प्लेटोच्या न्याय विषयक सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा.
- किंवा**
- ब) लॉकच्या नागरी समाजाच्या संकल्पनेवर चर्चा करा.
5. खालील प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा : 10
- ॲरिस्टॉटलचे खाजगी संपत्ती, कुटुंब आणि गुलामगिरी विषयक विचार स्पष्ट करा.
-

- ६) सिंधूताईना तिसऱ्या मुलाच्या वेळेस _____ खावी अशी इच्छा झाली.
 अ) भाकरी
 ब) पुरणपोळी
 क) खिचडी
 ड) मेथीची भाजी
- ७) दगडफोड्यातील बा च्या थोरल्या बहिणीचे नाव _____ होते.
 अ) ईठा
 ब) बाबी
 क) शेवंता
 ड) हौशी
- ८) भिमुचा मुलगा _____ देवाघरी गेला म्हणून कुनीच दोन दिस चूल पेटवली न्हाय.
 अ) बाळकिसन
 ब) गंगाराम
 क) हणमा
 ड) रामा
- ९) धर्म्या बायको _____ गावची होती.
 अ) कागल
 ब) पाली
 क) चिखलशा
 ड) पालगड
- १०) डोईवर सामान घेवूनशान कमळी नि भैस _____ शारगावात भयाभया करीत आली.
 अ) सांगली
 ब) कराड
 क) कोल्हापूर
 ड) मिरज

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (६ पैकी ५) :

१०

- १) ज्ञानेश्वर मुळेंच्या मूळ गावाचे नाव काय ?
- २) ज्ञानेश्वर मुळेंनी बी.ए. ला कोणत्या विषयात पहिले येवून धनंजय कीर शिष्यवृत्ती पटकावली ?
- ३) सिंधूताईचे मूळ नाव आडनावासहित सांगा.
- ४) सिंधूताईविषयी कोणती घोषणा केली जाते ?
- ५) दगडफोड्याच्या आई व वडिलांचे नाव सांगा.
- ६) भैरूच्या भावांची नावे सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) ज्ञानेश्वर मुळेंनी लहानपणापासून वाचन केलेल्या मराठी साहित्याबद्दलची थोडक्यात माहिती द्या.
- २) सिंधूताईना माहेरहून कुणीही घ्यायला यायचे नाही यामुळे त्यांना कोणत्या गोष्टींना सामोरे जावे लागायचे ?
- ३) दगडफोड्या या आत्मचरित्रात पालीच्या खंडोबाच्या जत्रेचे वर्णन कसे केले आहे ?

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) :

१०

‘मी वनवासी’ हे खडतर जीवनाचा दस्तऐवज आहे साधार सांगा.

किंवा

दगडफोड्यातून आलेले शोषित स्त्रीचे चित्र स्पष्ट करा.

५. दीर्घोत्तरी प्रश्न :

१०

१) मराठीतील आत्मचरित्राचे स्वरूप स्पष्ट करून वैशिष्ट्ये सांगा.

SLR-C – 253

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
MARATHI (Paper – 8) (C)
मराठी भाषिक कौशल्य व व्याकरण

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) मराठी निबंधाचे प्रकार किती ?

अ) चार ब) पाच क) तीन ड) दोन

२) लेखकाने विचार आपल्या भाषेत संक्षेपाने लिहिणे याला काय म्हणतात ?

अ) लेखन कौशल्य ब) सारांशलेखन क) वृत्तांतलेखन ड) निबंधलेखन

३) 'मी अभ्यास करेन' काळ ओळखा.

अ) भविष्यकाळ ब) भूतकाळ
क) वर्तमानकाळ ड) अपूर्ण वर्तमानकाळ

४) 'आभाळ फाटणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ सांगा.

अ) सर्व बाजूंनी संकटे येणे ब) सर्व बाजूंनी आनंद होणे
क) सर्वत्र पाऊस येणे ड) मोठा पाऊस येणे

५) निबंध या शब्दाचा नेमका कोणता अर्थ आहे ते सांगा.

अ) नियमन करणे ब) बंधनात घालणे क) नियोजन करणे ड) बांधणे

६) सारांश लेखनासाठी उताऱ्यातील किती भाग आपल्या भाषेत लिहिणे आवश्यक आहे ?

अ) दोन तृतीयांश ब) एक तृतीयांश क) एक द्वितीयांश ड) एक चतुर्थांश

७) काळाचे मुख्य प्रकार किती ?

अ) तीन ब) सहा क) चार ड) सात

P.T.O.

८) निरपेक्ष कामाबद्दल दिलेले सन्मानाचे धन याला काय म्हणतात ?

अ) सन्मानधन ब) गुप्तधन क) मानधन ड) मोबदला

९) सारांश लिहिण्यापूर्वी विद्यार्थ्यांने काय करावे ?

अ) उतारा लिहावा ब) उतारा पहावा क) पाठ करावा ड) उतारा वाचावा

१०) वाक्प्रचार व म्हणी यामुळे काय संपन्न होते ?

अ) भाषा ब) शैली क) आवाज ड) रचना

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (सहा पैकी पाच) :

१०

- १) मराठी भाषेत म्हणींना काय म्हणतात ते सांगा.
- २) 'ज्यास कोणी शत्रू नाही असा' शब्दसमुहाबद्दल एक शब्द लिहा.
- ३) 'थोडक्यात समाधान मानणारा' या अर्थाचा वाक्प्रचार लिहा.
- ४) भूतकाळ म्हणजे काय ते सांगा.
- ५) विद्यार्थ्यांने सारांशलेखन कोणाच्या भाषेत मांडावयाचे असते ?
- ६) 'उद्या काय तो निर्णय कळेल' - काळ ओळखा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (तीन पैकी दोन) :

१०

- १) निबंध म्हणजे काय ते सांगून निबंधाचे प्रकार विशद करा.
- २) म्हणी व वाक्प्रचार याचे मानवी जीवनातील स्थान सांगा.
- ३) काळाचे उपयोग सांगून वर्तमानकाळाची सविस्तर माहिती द्या.

४. काळ म्हणजे काय सांगून काळाचे मुख्य प्रकार व व्याख्या उदाहरणासह लिहा.

१०

किंवा

'तेल गेले तूप गेले, हाती धुपाटणे आले' या म्हणीवरून गोष्ट तयार करा.

५. सारांश लेखन कसे करावे, भाषातंत्र व रचनाकौशल्य विशद करा.

१०

३. अ) निम्नलिखित **मराठी** अनुच्छेद का **हिंदी** में अनुवाद कीजिए । ५

खंजन पक्षी बागेत शेपटी उडवीत चरू लागले. हे पक्षी दिसू लागले की पावसाळा संपला असं समजावं. हिवाळा आला तशी बागेतील शेवंतीची फुलं फुलली. सागवान रोपांच्या लागवडीसाठी त्याला वर्षभर थांबाव लागणार होतं. तो पुन्हा आपल्या उद्योगाला लागला. दूरदूरच्या गावातून बाया-माणसं, मुलं-मुली पुनः कामावर येऊ लागले.

आ) निम्नलिखित **अंग्रेजी** अनुच्छेद का **हिंदी** में अनुवाद कीजिए । ५

Generally doctors have sympathy for and the will to serve patients. However there are some doctors who are eager to recover their fees even for treating a dying patient or who cease to treat such patients. But Dr. Madhu Sudhan was not such a doctor. His taste and temperament were quiet suitable to his profession.

४. अनुवाद के महत्त्व पर प्रकाश डालिए । १०

अथवा

हिंदी की प्रयोजनीयता में अनुवाद की भूमिका को विशद कीजिए ।

५. अनुवाद के प्रकारों को स्पष्ट कीजिए । १०

SLR-C – 256

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – III) (New) Examination, 2014
HINDI (Paper – VIII)**

**साहित्यिक वर्ग – ख :
नाटक और रंगमंच**

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे हुए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

1) नाटक मूलतः _____ कला है ।

- 1) पूरक 2) पर्याय 3) रंगमंचीय 4) संबंध

2) नाटक एक _____ काव्य है ।

- 1) महा 2) कला 3) श्रव्य 4) दृश्य

3) नाटक का प्राण _____ है ।

- 1) अभिनयशीलता 2) प्रयोगशीलता
3) भावशीलता 4) प्रदर्शनशीलता

4) महादेवि महाराज से ब्याह के पहले _____ की वाग्दत्ता थी ।

- 1) प्रतिहारी 2) ओक्काक
3) प्रतोष 4) महामात्य

5) शीलवती को उसके उपपति ने रात को निरोधक _____ दी थी ।

- 1) विष 2) घृणा 3) प्रेम 4) औषधि

P.T.O.

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 10

- 1) “मुश्किल हो या आसान, जब तक लड़ने मरने की हम में ताकत नहीं होगी तब तक हमें यूँहीं बेइज्जती सहन करनी होगी ।”
- 2) “तो इसका मतलब यह हुआ कि तुझे भी आखिर पालिटिक्स के सर्प ने डंक मार दिया ।”
- 3) “सो जाता है सब कुछ महत्वाकांक्षाएँ और सपने, संघर्ष, और अंधी दौड़ ... !”

4. ‘हैलो कामरेड’ नाटक की कथावस्तु लिखिए । 10

अथवा

‘हैलो कामरेड’ नाटक दलित-विमर्श की दस्तक है ।’ समीक्षा कीजिए ।

5. ‘सूर्य की अन्तिम किरण से पहली किरण तक’ नाटक की नायिका शीलवती की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए । 10

SLR-C – 257

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
HINDI (Paper – VIII)

साहित्यक वर्ग कः प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- सूचना :** 1) सभी प्रश्न आवश्यक है ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. कोष्ठक में दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर निम्नलिखित वाक्यों को फिर से लिखिए : **10**

- 1) _____ को 'अभिनव जयदेव' कहा जाता है ।
अ) कबीरदास ब) तुलसीदास क) विद्यापति ड) जायसी
- 2) विद्यापति का जन्म बिहार के दरभंगा जिले के _____ गाँव में हुआ ।
अ) विपसी ब) जायसनगर क) काशी ड) मगहर
- 3) कबीर _____ शाखा के प्रमुख कवि थे ।
अ) प्रेममार्गी ब) ज्ञानाश्रयी क) सगुण ड) निर्गुण
- 4) कबीर संप्रदाय में कबीर की प्रामाणिक रचना _____ मानी जाती है ।
अ) कबीर ग्रंथावली ब) विरह कौ अंग
क) बीजक ड) कवितावली
- 5) कबीर की भाषा _____ है ।
अ) सधुक्कडी ब) ब्रज क) अवधी ड) डिंगल
- 6) पद्मावत में सिंहलद्वीप _____ का प्रतीक है ।
अ) शरीर ब) मन क) हृदय ड) बुद्धि

P.T.O.

- 7) जायसी की अक्षय कीर्ति का आधारस्तंभ _____ है ।
 अ) पद्मावत ब) आखिरी कलाम क) अखरावट ड) बीजक
- 8) जायसी _____ शाखा के प्रमुख कवि है ।
 अ) ज्ञानाश्रयी ब) प्रेमाश्रयी क) निर्गुण ड) सगुण
- 9) विद्यापति लिखित पदावली की भाषा _____ है ।
 अ) संस्कृत ब) अवहट्ट क) मैथिली ड) ब्रज
- 10) कबीर _____ के 12 शिष्यों में से एक थे ।
 अ) विठ्ठलनाथ ब) नाभादास
 क) रामानंद ड) निजामुद्दीन औलिया

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

10

- 1) जायसी की रचनाओं के नाम बताइए ।
- 2) कबीर के जन्मसंबंधी की वदंति बताइए ।
- 3) विद्यापति की संस्कृत रचनाओं का उल्लेख कीजिए ।
- 4) पद्मावत का कौनसा पात्र किस बात का प्रतीक है ?
- 5) “जल में कुंभ, कुंभ में जल ..” से क्या तात्पर्य है ?
- 6) कबीर के माता-पिता, पत्नी व पुत्रों का नामोल्लेख कीजिए ।

3. ससंदर्भ व्याख्या लिखिए । (तीन में से दो) :

10

- 1) अपनपौं आप ही बिसरो ।
 जैसे सोनहा काँच मंदिर मैं भरमत भूँकि मरो ।
 जो केहरि वपु निरखि कुल-जल प्रतिमा देखि परो ।
 ऐसेहि मदगज फटिक शिला पर दसननि आनि अरो ।
 मरकट मुठी स्वाद ना बिसरै घर-घर नटत फिरो ।
 कह कबीर ललनी कै सुवना तोहि काने पकरो ।

2) नागमती चितउर पथ हेरा, पिउ जो गए पुनि कीन्हन फेरा ।
नागर काहु नारि बस परा, तेइ मोर पिउ मोसौं हरा ।
सुआ काल होइ लेइगा पीऊ, पिउ नहिं जात-जात बर जीऊ ।
भएउ नरायन बावन करा, राज करत राजा बलि छरा ।
करन पास लीन्हेउ कै छंदू, बिप्र रूप धरि झिलमिल इंदू ।
मानत भोग गोपिचंद भोगी, लेइ अपसवा जलंधर जोगी ।
लै कान्हहि भा अकरूर अलोपी, कठिन बिछोह जियहिं किमि गोपी ।
सारस जोरी किमि हरी, मारि गएउ किन खग्गि ।
झुरि झुरि पाँजरि धनिभई, बिरह कै लागी अग्गि ॥

3) ताल तलावरि बरनि न जाहीं, सूझै बार पार किछु नाहीं ।
फूले कुमुद सेत उजियारे, जानहुँ उए गगन महँ तारे ।
उतरहिं मेघ चढ़हि लेइ पानी, चमकहिं मच्छ बीजुकै बानी ।
पौरहिं पंखि सो संगहि संगी, सेत पीत राते बहु रंगा ।
चकई चकवा केलि कराहीं, निसि के बिछोह दिनहिं मिलि जाहीं ।
कुरराहि सारस करहि हुलासा, जीवन मरन सो एकहि पासा ।
बोलहि सोन ठेक बग लेदी, रही अबोल मीन जल भेदी ।
नग अमोल तेहि तालहिं दिनहिं बरहि जनु दीप ।
जो मरजिआ होइ तहँ सो पावइ वह सीप ॥

4. कबीर के विद्रोही रूप को स्पष्ट कीजिए ।

10

अथवा

विद्यापति भक्त कवि या शृंगार कवि स्पष्ट कीजिए ।

5. जायसी की प्रेमभावना को विशद कीजिए ।

10

SLR-C – 258

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
HINDI (Paper – 8)**

साहित्यिक वर्ग (ग) भारतीय साहित्य

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । 10

1) 'प्राचीन भारतीय साहित्य मीमांसा' ग्रंथ के लेखक _____ है ।

1) अशोक केलकर	2) प्रेमसिंह
3) नगेंद्र	4) राधाकृष्णन

2) _____ भारतीय साहित्य की अन्यतम विशेषता है ।

1) धार्मिकता	2) दैववाद
3) व्यक्तिचेतना	4) लोकतत्त्व

3) प्रेमचंद के साहित्य में भारतीय _____ मूल्य मिलते हैं ।

1) पौराणिक	2) मानवतावादी
3) ऐतिहासिक	4) धार्मिक

4) सभी भारतीय भाषाओं में _____ आंदोलन मिलता है ।

1) भक्ति	2) धार्मिक
3) गांधीवादी	4) साम्यवादी

5) 'केवडे का बन' _____ की रचना है ।

1) ख्वाजा बंदनवाज	2) वली औरंगाबादी
3) सीराज औरंगाबादी	4) सुलेमान खतीब

6) 'हयवदन' नाटक के केंद्र में _____ स्थान है ।

1) धर्मपुरा	2) समस्तीपुर
3) काशी	4) विदेह

P.T.O.

- 7) 'हयवदन' नाटक में _____ की खोज है ।
 1) मनुष्य 2) परिपूर्णता
 3) चेतना 4) ईश्वर
- 8) 'हयवदन' नाटक _____ पर आधारित है ।
 1) इतिहास 2) लोककथा
 3) कल्पना 4) यथार्थ
- 9) 'हयवदन' नाटक के निर्देशक _____ रहे हैं ।
 1) अलकाजी 2) प्रसन्नसुन
 3) बी. बी. कारंत 4) अरविंद गौड
- 10) 'हयवदन' _____ चेतना का प्रतीक है ।
 1) सांस्कृतिक 2) राष्ट्रीय
 3) मिथकीय 4) राजनीतिक

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर चार-पाँच पंक्तियों में लिखिए ।

10

- 1) हिंदी साहित्य में कौनसे भारतीय मूल्य मिलते हैं ?
 2) 'भारतीय साहित्य' की संकल्पना लिखिए ।
 3) 'हयवदन' के शीर्षक की सार्थकता को स्पष्ट कीजिए ।
 4) गिरीश कर्नाड ने कितने नाटक लिखे ? कौनसे ?
 5) 'हयवदन' नाटक कौनसा संदेश देता है ?
 6) 'हयवदन' नाटक में किन शैलियों का प्रयोग हुआ है ?

3. टिप्पणियाँ लिखिए । (किन्हीं दो)

10

- 1) भारतीय साहित्य
 2) वली औरंगाबादी
 3) 'हयवदन' नाटक के पात्र ।

4. 'भारतीय साहित्य में आज के भारत का प्रतिबिंब मिलता है' - स्पष्ट कीजिए ।

10

अथवा

हिंदी साहित्य में भारतीय मूल्यों की अभिव्यक्ति किस रूप में हुई है - विशद कीजिए ।

5. 'हयवदन' नाटक की मिथकीय चेतना को विशद कीजिए ।

10

vi) Arthur Yap in his poem Location talks about people who come in with _____

- a) An old identity b) Same identity
c) No identity d) Multiple identity

vii) Akka Mahadevi considered _____ as her beloved husband.

- a) Chenna Mallikarjuna b) Shiva
c) Basaveshwara d) Siddharameshwar

viii) Zobeida haunts Humayan in his slumber like a _____

- a) Sun b) Star
c) Moon d) Sky

ix) Akka Mahadevi refers to her beloved Lord as _____

- a) Powerful one b) Beautiful one
c) Absolute one d) Strong one

x) The novel Twelve Enduring Months (Baromaas) is translated into English by _____

- a) Vilas Salunkhe b) Vilas Sarang
c) Arun Kolatkar d) Dilip Chitre

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **10**

- 1) Explain the central idea of the poem 'The Pen is Mightier than the Sword'.
- 2) Describe the village as portrayed by Arthur Yap in his poem 'Location'.
- 3) Why does Mirabai feel that God loves the birds and animals more than human beings ?
- 4) Explain the gist of Maya Angelou's poem, 'I Know why the Caged bird Sings'.
- 5) What is the theme of the poem 'Within My Heart' by Tukaram ?
- 6) What does Humayan complain to Zobeida about ?

3. A) Answer the following questions in brief. **(any two)** : **6**
- 1) Define the term 'Culture' and state its significance.
 - 2) Explain a few important features of the Bhakti Movement.
 - 3) Analysis the growth of Nationalism in India.
- B) Write short notes **any two** : **4**
- 1) Nationalism and its significance.
 - 2) Bhakti Movement.
 - 3) Culture and its characteristic features.
4. Answer the following question. **(any one)** : **10**
- a) What does M. K. Gandhi focus upon in his essay 'True Civilization' ?
- OR
- b) Critically evaluate the essay 'The Analysis of Culture' by Raymond Williams.
5. Answer the following question : **10**
- a) Critically analysis the enduring hardships as seen in the novel 'Twelve Enduring Months' by Sadanand Deshmukh.
-

SLR-C – 262

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Paper – VIII) (New)
Urdu Sahafat Aur Fann-e-Tarjuma Nigari

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **All questions carry equal marks.**

10

1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(۱) اُردو کا پہلا اخبار ”جام جہاں نما“ _____ سے جاری ہوا۔

(دہلی) حیدرآباد لکھنؤ کلکتہ

(۲) لندن ڈیلی کورنٹ _____ میں منظر عام پر آیا۔

(۱۹۳۷ء ۱۸۵۷ء ۱۹۰۲ء ۱۷۵۷ء)

(۳) سماج کیلئے اخبار ” _____ “ کم نہیں ہے۔

(آب حیات) آب کوثر) مصری) نرم نرم)

(۴) خبر کی _____ قسمیں ہیں۔

(چار) تین) پانچ) دو)

(۵) ۱۸۱۵ء میں لندن کے مشہور اخبار _____ کی تعداد اشاعت روزانہ

پانچ ہزار تھی۔

(دی ورلڈ) دی ٹائمز) اروسیتا) پراودا)

P.T.O.

- (۶) ہندوستان کا سب سے پہلا ہفت روزہ ”بکیز بنگال گزٹ“ _____ میں جاری ہوا۔
- (۷) _____ پہلے ہندوستانی ہیں جنہوں نے انگریزی زبان میں اخبار جاری کیا تھا۔
(۲۹ جنوری ۱۷۸۰ء ۲۰ مارچ ۱۷۷۷ء ۱۵ فروری ۱۸۲۲ء ۱۷۷۵ء)
- (۸) گنگا دھر بھٹا چاریہ سر سید احمد خان لوک مانیہ تلک بال گنگا دھر تلک
جمہوری نظام میں اخبار کا _____ ہونا ضروری ہے۔
- (۹) انتہا پسند غیر جانبدارانہ جمہوریت پسند ہفت روزہ صحافت میں _____ قوتوں کا استعمال زیادہ ہوتا ہے۔
- (۱۰) (ذہنی علمی ادبی سائنسی)
صحافی کا مشاہدہ گہرا اور کان تیز ہوں تو _____ لکھنے کیلئے عنوان مل سکتے ہیں۔
(کالم رپورٹ فیچر ادارتی صفحہ)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) سخت خبر کسے کہتے ہیں؟
- (۲) اخبار نویسی کی سب سے اہم ذمہ داری کیا ہوتی ہے؟
- (۳) ایک کامیاب صحافی کیلئے کون سی لیاقتیں ضروری ہیں؟
- (۴) ”اداریہ“ کی تعریف بیان کیجئے۔
- (۵) اخباری فیچر کے اقسام لکھئے۔
- (۶) ”کالم نگاری“ سے کیا مراد ہے؟

10 ۳. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو) :

- (۱) اردو صحافت کی تعریف اور اسکی اہمیت و افادیت پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) اخبار کے مختلف شعبے پر تبصرہ کیجئے۔
- (۳) اطلاعاتی ادارے پر مختصر نوٹ لکھئے۔

10 ۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) اردو میں صحافت نگاری کے آغاز و ارتقاء پر مفصل نوٹ لکھئے۔
- (۲) اخباری صحافت کی تاریخ کا تفصیلی جائزہ لیجئے۔

10 ۵. اخباری فیچر، کارٹون، انٹرویو اور تصویری کہانی کا مفصل جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – XI)
Indian Economic Policy (Group – C1)

Day and Date : Saturday, 6-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The non-traditional energy sources include _____
 - a) Solar energy
 - b) Bio-gas
 - c) Wind energy
 - d) All of the above
 - 2) The period of 12th Five year plan is _____
 - a) 2007-12
 - b) 2012-17
 - c) 2002-07
 - d) 1991-96
 - 3) Increase in real national income is called _____
 - a) Economic growth
 - b) Economic development
 - c) Regional development
 - d) Sectorial development
 - 4) _____ is considered as a 'year of great divide' of population.
 - a) 1911
 - b) 1921
 - c) 2011
 - d) 1951
 - 5) The National Rural Health Mission (NRHM) started in _____
 - a) 2001
 - b) 2012
 - c) 2005
 - d) 2007
 - 6) Economic development is a _____ process.
 - a) Long term
 - b) Short term
 - c) Very short term
 - d) None of the above
 - 7) The slogan of 11th five year plan was _____
 - a) Agriculture development
 - b) Eradication of poverty
 - c) Rural development
 - d) Inclusive growth

९) पहिली पंचवार्षिक योजना (१९५१-५६) _____ प्रतिमानावर आधारित होती.

अ) पी. सी. महालनोबिस

ब) हेरॉड-डोमर

क) प्रो. रोस्टो

ड) जे. ए. शंपीटर

१०) भारत सरकारने अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम (DPAP) _____ या वर्षी सुरू केले.

अ) १९७२

ब) १९७३

क) १९६२

ड) १९७७

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) शाश्वत विकासाचा अर्थ सांगा.
- २) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय ?
- ३) ग्रामीण-शहरी स्थलांतराची दोन कारणे सांगा.
- ४) मानवी विकास म्हणजे काय ?
- ५) आर्थिक नियोजनाची व्याख्या द्या.
- ६) भारतीय नियोजनाची दोन उद्दिष्टे सांगा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) भारतातील स्त्री-पुरुष प्रमाण
- २) मानवी विकास निर्देशांकाचे मापन
- ३) पर्यावरण आणि विकास
- ४) शाश्वत विकासाची उद्दिष्टे
- ५) आर्थिक विषमतेची कारणे
- ६) पंचायती आणि आर्थिक विकास.

४. अ) आर्थिक विकास म्हणजे काय ? आर्थिक विकासाचे दर्शक स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) भारतातील दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रमांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

५. भारतीय नियोजनाच्या यश व अपयशावर भाष्य करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – IV) (New)
The Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar
(Mahatma Phule)

Day and Date : Monday, 8-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option :

10

- 1) What was the core part of Mahatma Phule's thinking of history ?
A) Universal Truth
B) Natural Rights
C) The discovery of Slavery of Bahujan Samaj
D) Human Rights
- 2) Who wrote a book 'Justice and Humanity' ?
A) Thomas Pen
B) Mahatma Phule
C) Dr. Babasaheb Ambedkar
D) Martin Luther King
- 3) _____ was established in 1840.
A) Board of Directors
B) Board of Education
C) Board of Proprietors
D) Board of Control
- 4) Who was the first native reformer to start the first primary school for untouchables ?
A) Balshastri Jambekar
B) Dr. Babasaheb Ambedkar
C) Sayajirao Gaikwad
D) Mahatma Phule
- 5) Mahatma Phule started the first girl's school at _____
A) Thane
B) Pune
C) Mumbai
D) Satara
- 6) Who was the founder of Satyashodhak Samaj ?
A) Mahatma Phule
B) Rajaram Mohan Roy
C) Swami Dayanand Saraswati
D) Ishwarchandra Vidyasagar

P.T.O.

- 7) Who says 'Plebeian Philosopher' to Mahatma Phule ?
 A) Agarkar
 B) Dr. Babasaheb Ambedkar
 C) Sharad Patil
 D) Rajarshi Shahu Maharaj
- 8) When was wrote a book 'Shetkaryacha Asud' ?
 A) 1881
 B) 1882
 C) 1884
 D) 1883
- 9) _____ started Movement against tonsure.
 A) Keshavchandra Sen
 B) Rajaram Mohan Roy
 C) Mahatma Phule
 D) Tarabai Shinde
- 10) When was wrote a book 'Sarvajanik Satyadharma' ?
 A) 1887
 B) 1888
 C) 1889
 D) 1890

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**
- 1) Macaulay and Education.
 - 2) Bombay Education Society.
 - 3) Who transformed 'Satyashodhak Movement into a Non-Brahmin Movement ?
 - 4) Educational thoughts of Mahatma Phule.
 - 5) Caste System.
 - 6) Political thoughts of Mahatma Phule.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Educational Polices to British rule.
 - 2) Religious condition at the eve of 19th century.
 - 3) Principle of Satyashodhak Samaj.
 - 4) Religious thoughts of Mahatma Phule.
 - 5) Agrican system at the eve of 19th century.
 - 6) Work of Mahatma Phule's to literary.
4. Describe the work of Mahatma Phule for the woman. **10**
- OR
- Describe the social thought of Mahatma Phule.
5. Explain the Economical Thoughts of Mahatma Phule. **10**

९) _____ यांनी केशवपना विरुद्ध चळवळ सुरु केली.

अ) केशवचंद्र सेन

ब) राजाराम मोहन रॉय

क) महात्मा फुले

ड) ताराबाई शिंदे

१०) 'सार्वजनिक सत्यधर्म' हा ग्रंथ केंव्हा लिहिला ?

अ) १८८७

ब) १८८८

क) १८८९

ड) १८९०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) मॅकॉले आणि शिक्षण

२) बॉम्बे एज्युकेशन सोसायटी

३) सत्यशोधक चळवळीचे ब्राह्मणेतर चळवळीत परिवर्तन कोणी केले ?

४) महात्मा फुलेंचे शैक्षणिक विचार

५) जाती व्यवस्था

६) महात्मा फुलेंचे राजकीय विचार.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) इंग्रजांचे शिक्षण विषय धोरण.

२) १९व्या शतकाच्या सुरुवातीची धार्मिक परिस्थिती.

३) सत्यशोधक समाजाची तत्त्वे.

४) महात्मा फुलेंचे धार्मिक विचार.

५) १९व्या शतकाच्या सुरुवातीची शेती व्यवस्था.

६) महात्मा फुलेंचे वाङ्मयीन कार्य.

४. महात्मा फुले यांनी स्त्रीयांसाठी केलेल्या कार्याचे वर्णन करा.

१०

किंवा

महात्मा फुले यांच्या सामाजिक विचारांचा आढावा घ्या.

५. महात्मा फुले यांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

१०

- 8) According to _____ the cause of international trade is the difference in factor prices.
a) Graham b) Pigou c) Leontief d) Ohlin
- 9) Terms of trade of a country may depend on
a) elasticity of demand and supply b) size of demand
c) rate of exchange d) all of the above
- 10) A tariff is said to be optimum when its rate maximizes the _____ of the country.
a) Population b) Income c) Welfare d) Consumption

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is terms of trade ?
- 2) Write features of pure international trade theory ?
- 3) Give two uses of terms of trade.
- 4) Write basic features of Linders theory of trade.
- 5) What are non tariff barriers ?
- 6) What are potential gains from international trade ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Effects of growth on trade.
- 2) Role of MNC's on trade.
- 3) Measurement of intra industry trade
- 4) Dumping
- 5) Globalization and trade
- 6) Objectives of quota system.

4. Answer **any one** question of the following :

10

- A) Explain how trade 'made imperfectly competitive market' ?

OR

- B) What are the factors determining the gains from trade.

5. Critically evaluate Heckscher Ohlin theory of trade.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) मुक्त व्यापारामुळे जागतिक बाजारात गळे कापू स्पर्धा निर्माण होते म्हणून निर्यातक _____ चा अवलंब करतात.
अ) संरक्षण ब) करार क) चोरटा व्यापार ड) अवपुंजन
- २) आंतरराष्ट्रीय व्यापारामुळे विकासाचे फायदे _____ देशांना मिळतात.
अ) विकसनशील ब) विकसित
क) विकसनशील व विकसित ड) मागासलेल्या
- ३) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा शुद्ध सिद्धान्त व्यापारातील _____ संकल्पनेशी संबंधित आहे.
अ) समतोल ब) असमतोल
क) मौद्रिक ड) अमौद्रिक
- ४) _____ यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धान्त निरपेक्ष खर्च फरकावर आधारित आहे.
अ) अँडॅम-स्मिथ ब) रिकार्डो क) जे. एस्. मिल ड) हॅबलर
- ५) सनातनवादी तुलनात्मक खर्च सिद्धान्तापेक्षा _____ यांचा संधी खर्च सिद्धान्त श्रेष्ठ आहे.
अ) किंडलबर्जर ब) लिऑन्टीफ क) हॅबलर ड) सॅम्युयलस
- ६) देशाच्या घटक साधनांच्या _____ उपयोगातून आंतरराष्ट्रीय फायदे मिळतात.
अ) पर्याप्त ब) किमान क) अंशिक ड) सर्वसाधारण
- ७) तुलनात्मक खर्च सिद्धान्तापेक्षा वेगळा उपलब्धता सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) लिंडर ब) कॅविस क) रिकार्डो ड) टॉसिग
- ८) _____ च्या मते घटक किंमतीतील फरक हे आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे कारण आहे.
अ) ग्रॅहॅम ब) पिगू
क) लिऑन्टीफ ड) ओहलिन

- ९) देशातील व्यापारशर्ती _____ वर अवलंबून असतात.
 अ) मागणी व पुरवठ्यातील लवचिकता ब) मागणीचा आकार
 क) विनिमय दर ड) वरीलपैकी सर्व

- १०) जेव्हा देशातील _____ महत्तम होते तेव्हा जकाती पर्याप्त असतात.
 अ) लोकसंख्या ब) उत्पन्न क) कल्याण ड) उपभोग

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

- १) व्यापारशर्ती म्हणजे काय ?
- २) शुद्ध आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धान्ताची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ३) व्यापारशर्तीचे दोन उपयोग लिहा.
- ४) लिंडर यांच्या व्यापाराच्या सिद्धान्ताची मुख्य वैशिष्ट्ये लिहा.
- ५) बिगरजकाती निर्बंध कोणती ?
- ६) आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील सक्षम लाभ कोणते ?

३. थोडक्यात टिपा द्या (कोणतेही चार) :

१२

- १) आर्थिक वाढीचे व्यापारावरील परिणाम
- २) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची व्यापारातील भूमिका
- ३) आंतर औद्योगिक व्यापारातील मापन
- ४) अवपुंजन
- ५) जागतिकीकरण आणि व्यापार
- ६) कोटा पद्धतीची उद्दिष्टे.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) व्यापारामुळे अपूर्ण स्पर्धेचा बाजार तयार होतो हे स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) व्यापाराचे फायदे ठरविणारे घटक कोणते ?

५. हेक्चर - ओहलिन यांचा व्यापार सिद्धान्ताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

१०

- 8) The temples at Mahabalipuram were built by _____ dynasty.
a) Chola
b) Pallav
c) Pandya
d) Chalukya
- 9) Mangalish was belong to _____ dynasty.
a) Chalukya
b) Rashtrakuta
c) Shilahar
d) Pal
- 10) During the Chalukyan period education was given in the _____.
a) Gurukul
b) Temple
c) Vihar
d) Ashram

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain the importance of literary sources.
- 2) Describe the features of Pallav Rath temples.
- 3) State the main features of Nalanda University.
- 4) Explain the Ur of Cholas administration.
- 5) State the nature of Chola's powerful navy.
- 6) Describe the Agrahar concept.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- A) Foreign accounts.
- B) Pal dynasty.
- C) Vikramshila University.
- D) Aihole Prashasti.
- E) Trade Guilds.
- F) Rashtrakuta king Krishna – I.

4. Describe the importance of archaeological sources for the study of Post-Gupta period.

10

OR

Explain the features of feudalism of this period.

5. Evaluate the political contribution of Chalukya.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) कन्नड भाषेतील कविराजमार्ग ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) अमोघवर्ष
ब) अमोघवर्ष दुसरा
क) किर्तीवर्मन
ड) दंतीदुर्ग
- 2) संगम साहित्यातून _____ राज्याची महत्त्वपूर्ण माहिती मिळते.
अ) कर्नाटक
ब) केरळ
क) तमिळनाडू
ड) आंध्रप्रदेश
- 3) सामर्थ्यशाली नौदलाची उभारणी _____ घराण्याने केली.
अ) चालुक्य
ब) चोल
क) पांड्य
ड) चेर
- 4) पाल घराण्याचे राजधानीचे शहर _____ हे होते.
अ) कनोज
ब) अवंती
क) उज्जैन
ड) काशी
- 5) तिबेटी इतिहासकार तारानाथ यांनी _____ विद्यापीठाचा उल्लेख त्यांच्या ग्रंथात केला आहे.
अ) नालंदा
ब) विक्रमशीला
क) काशी
ड) वल्लभी
- 6) गरुड प्रतिमा _____ राज घराण्याचे राजचिन्ह होते.
अ) चालुक्य
ब) चोल
क) राष्ट्रकूट
ड) पांड्य
- 7) राष्ट्रकूट घराण्याचा संस्थापक _____ हा होता.
अ) दंतीदुर्ग
ब) इंद्र
क) कृष्णा पहिला
ड) गोविंद
- 8) महाबलीपुरम येथील मंदिरे _____ घराण्याने बांधली.
अ) चोल
ब) पल्लव
क) पांड्य
ड) चालुक्य

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
HISTORY OPT. (Paper – VI)
History of U.S.S.R. (1917 A.D. – 1977 A. D.)

Day and Date : Wednesday, 10-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10

- 1) Russian Constitution Assembly was known as _____
A) Duma
B) States General
C) White House
D) Parliament
- 2) Union of Soviet Socialist Republic comprised of _____ Republics.
A) 14
B) 15
C) 16
D) 17
- 3) 'Collective farming' was known as _____
A) Kulak
B) Savkhoz
C) Kolkhoz
D) N.E.P.
- 4) The Yalta Conference was held in _____ A.D.
A) 1939
B) 1941
C) 1942
D) 1945
- 5) _____ was the initial a commentator of Russian Marksalism.
A) Playkhanov
B) Stalin
C) Lenin
D) Trotsky
- 6) The Third Five Year Plan was inaugurated in the year _____
A) 1938
B) 1939
C) 1941
D) 1943
- 7) _____ wrote the book of "Capitalism Development of Russia".
A) Trotsky
B) Stalin
C) Lenin
D) None of these

8) The Russia was _____ period to emerge a super power.

- A) Lenin
B) Trotsky
C) Khrushchev
D) Stalin

9) _____ was the main sections of Red Army.

- A) 3
B) 5
C) 6
D) 7

10) In Russia _____ was used the first time word of Iron Curtain.

- A) Brezhnev
B) Gobelias
C) Prince Kclov
D) Khrushchev

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Who was the Prime Minister of Provisional Government in July-Nov. 1917 ?
- 2) Who was the editor of 'Eskra' news paper ?
- 3) States the two names of important writers in Russian Revolution.
- 4) In whose 'Dictatorship of Proletariates' was introduced by the Constitution ?
- 5) In 1922 who was the leader of Russia ?
- 6) Who was the established 'Red Army' ?

3. Short notes (**any four**) :

12

- 1) Comintern
- 2) Civil War in Russia
- 3) Important of 1917 Revolution
- 4) Russia and 2nd World War
- 5) Features of 1936 Constitution
- 6) Russian agricultural development.

4. Evaluate the role of Stalin in Second World War.

10

OR

Trace industrial development of Russia under Trotsky.

5. Write a critique on First Five Year Plan of Soviet Russia.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याया निवडा :

10

- 1) रशियाच्या विधीमंडळाला _____ नावाने ओळखतात.
अ) ड्युमा
ब) स्टेटस जनरल
क) व्हाईट हाऊस
ड) संसद
- 2) यु.एस.एस.आर. (U.S.S.R.) मध्ये _____ लोकसत्ताक राज्ये एकत्र आली होती.
अ) 14
ब) 15
क) 16
ड) 17
- 3) 'सामुहिक प्रक्षेत्र' म्हणजे _____ नावाने ओळखतात.
अ) कुलक
ब) सवखोज
क) कोलखोज
ड) एन.इ.पी.
- 4) येलटा परिषद _____ साली झाली.
अ) 1939
ब) 1941
क) 1942
ड) 1945
- 5) रशियातील मार्क्सवादाचा आद्य भाष्यकार _____ होय.
अ) प्लेखानोव
ब) स्टॅलिन
क) लेनिन
ड) ट्रॉट्स्की
- 6) तिसऱ्या पंचवार्षिक योजनेची सुरुवात _____ साली झाली.
अ) 1938
ब) 1939
क) 1941
ड) 1943
- 7) 'रशियातील भांडवालशाहीचा विकास' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहला.
अ) ट्रॉट्स्की
ब) स्टॅलिन
क) लेनिन
ड) यापैकी नाही
- 8) _____ काळात रशियाचा महासत्ता म्हणून उदय झाला.
अ) लेनिन
ब) ट्रॉट्स्की
क) खुश्चेव्ह
ड) स्टॅलिन
- 9) रेड आर्मीचे मुख्य विभाग _____ होते.
अ) 3
ब) 5
क) 6
ड) 7
- 10) रशियात 'पोलादी परदा' हा शब्द प्रथम _____ यांनी वापरला.
अ) ब्रेझनेव्ह
ब) गोबेलस
क) प्रिन्स क्लोव्ह
ड) खुश्चेव्ह

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) जुलै-नोव्हें 1917 ला हंगामी सरकारचे पंतप्रधान कोण होते ?
 - 2) 'इस्क्रा' वर्तमानपत्राचे संपादक कोण होते ?
 - 3) रशियन राज्यक्रांतीच्या काळातील दोन महत्त्वांच्या लेखकाची नावे लिहा.
 - 4) 'नोकराची हुकूमशाही' कोणत्या राज्यघटनेत अंमलात आली ?
 - 5) इ.स. 1922 ला रशियाचा नेता कोण होता ?
 - 6) 'रेड आर्मीची' स्थापना कोणी केली ?
3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- 1) कॉमिन्टर्न (Comintern)
 - 2) रशियातील अंतर्गत यादवी
 - 3) 1917 च्या राज्यक्रांतीचे महत्व
 - 4) रशिया आणि दुसरे महायुद्ध
 - 5) 1936 च्या राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये
 - 6) रशियातील शेती विकास.
4. दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळातील स्टॅलिनच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा. 10
- किंवा**
- ट्रॉट्स्कीच्या काळातील रशियातील औद्योगिक विकासाचा आढावा घ्या.
5. सो. रशियाच्या पहिल्या पंचवार्षिक योजनेवर टीकात्मक निबंध लिहा. 10
-

VIII) Who is the author of a book entitled 'People, Health and Disease : The Indian Scenario' ?

A) Ashish Bose	B) Venkatratnam
C) Giriraj Gupta	D) Veena Bhasis

IX) Social anatomy, social physiology, social pathology and social therapy when combined together, then it is called as _____

A) Aspects of social medicine	B) Medical genetics
C) Preventive medicine	D) Community medicine

X) Which of the following is not a component of mental health care ?

A) Reformative care	B) Promotive care
C) Preventive care	D) Curative care

2. Write short answers of the following (**any four**) :

8

- I) Define sociology of health.
- II) Explain the term illness.
- III) What is preventive medicine ?
- IV) Explain the term 'Unani'.
- V) What is ethnomedicine ?
- VI) Define health statistics.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- I) Aims of sociology of health
- II) Functional perspective on health
- III) Sick role
- IV) Social aetiology
- V) Preventive medicine
- VI) Working conditions and health.

4. Answer **any one** of the following :

10

A) Explain the nature of different determinants of illness in modern society.

OR

B) Explain the significance of Ayurveda system of medicine in modern times.

5. Illustrate the socio-cultural causes of illness in India.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) आधुनिक काळात वाढत्या संख्येने 'आरोग्य ग्राहक' कोण बनत आहेत ?
A) व्यक्ति B) समुदाय
C) समूह D) संघटना
- II) खालीलपैकी कोणत्या घटकाचा आरोग्यासाठीचा सामाजिक आधार म्हणून समाविष्ट होत नाही ?
A) सामाजिक वर्ग B) लिंगभाव
C) जीवनशैली D) वंश
- III) आरोग्यविषयक विषमता मोठ्या प्रमाणात कशाशी संबंधित आहेत ?
A) सामाजिक-आर्थिक घटक B) सांस्कृतिक घटक
C) सामाजिक-धार्मिक घटक D) भौगोलिक घटक
- IV) स्त्री आणि पुरुष दोघांच्याही बाबतीत कोणता रोग हा वारंवार मारक ठरतो ?
A) कॅन्सर B) एड्स C) हृदयरोग D) मधुमेह
- V) आजारी व्यक्तीने कोणाचा सल्ला घेण्यास नकार दिल्यास ती स्वतःचा जीव धोक्यात घालण्याची शक्यता असते ?
A) पालक B) परिचारिका C) रुग्णालय D) डॉक्टर
- VI) कलंकित आजारपणाचे कोणते ठळक उदाहरण आहे ?
A) क्षयरोग B) कॅन्सर C) मधुमेह D) एड्स
- VII) खालीलपैकी कोणता आरोग्य निर्देशक नाही ?
A) लोकसंख्या B) रोगकारकता
C) समाज D) मर्त्यता
- VIII) 'पीपल, हेल्थ अँड डिसीझ : दि इंडियन सिनॅरिओ' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?
A) आशिश बोस B) वेंकटरत्नम्
C) गिरिराज गुप्ता D) वीणा भसीस

IX) सामाजिक शरीररचनाशास्त्र, सामाजिक शरीरविज्ञान, सामाजिक विकृती शास्त्र आणि सामाजिक रोगोपचार पद्धती यांचे जेव्हा एकत्रीकरण होते तेव्हा त्याला काय म्हणतात ?

- A) सामाजिक रोगनिदान प्रकार B) वैद्यकीय पुनरुत्पादनशास्त्र
C) प्रतिबंधात्मक रोगनिदान D) सामुदायिक रोगनिदान

X) खालीलपैकी कोणता मानसिक आरोग्य दक्षतेचा घटक नाही ?

- A) सुधारात्मक दक्षता B) उन्नतीकारक दक्षता
C) प्रतिबंधात्मक दक्षता D) रोगनिवारक दक्षता

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांचे थोडक्यात उत्तर लिहा :

8

- I) आरोग्याच्या समाजशास्त्राची व्याख्या करा.
II) आजार ही संज्ञा स्पष्ट करा.
III) प्रतिबंधात्मक रोगनिवारण म्हणजे काय ?
IV) 'युनानी' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
V) लोकरोगनिवारण म्हणजे काय ?
VI) आरोग्य संख्याशास्त्राची व्याख्या करा.

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

12

- I) आरोग्याच्या समाजशास्त्राचे उद्देश.
II) आरोग्याविषयीचा कार्यात्मक दृष्टिकोन.
III) आजान्याची भूमिका.
IV) सामाजिक रोगकारक संशोधन शास्त्र.
V) प्रतिबंधात्मक रोगनिवारण.
VI) कामाच्या ठिकाणची परिस्थिती आणि आरोग्य.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :

10

A) आधुनिक समाजातील आजारपणाच्या विविध निर्धारकांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

B) आधुनिक काळात रोगनिवारणाच्या आयुर्वेद पद्धतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

5. भारतातील आजारपणाच्या सामाजिक सांस्कृतिक कारणांचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.

10

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Group – E) (Paper – III)
Theoretical Perspectives in Sociology

Day and Date : Thursday, 11-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice question : 10
- I) Who has analysed the historical nature of society and put it into four types : Primitive, traditional, capitalist and post-capitalist ?
A) Alexander B) Althusser C) Giddens D) Habermas
 - II) Who is the founder of Marxian structuralism ?
A) Giddens B) Derrida C) Foucault D) Althusser
 - III) A book entitled 'central problems in social theory' is written by _____
A) Alexander B) Giddens C) Derrida D) Foucault
 - IV) Which of the following is not a concern for major themes of Frankfurt School ?
A) Culture industry B) Knowledge industry
C) Modern industry D) Rationality
 - V) Who argues that modernity is an 'unfinished project' for Western world ?
A) Anthony Giddens B) Jargen Habermas
C) Louis Althusser D) Jaffery Alexander
 - VI) Theories of Garfinkel fall in which of the following category ?
A) Micro theory B) Macro theory
C) Grand theory D) Speculative theory
 - VII) Who was employed structuralism while proposing the 'theory of deconstruction' ?
A) Foucault B) Derrida C) Giddens D) Levi-Strauss

VIII) Who wrote extensively on sexuality and published a volume on 'The History of Sexuality' ?

- A) Althusser B) Foucault C) Derrida D) Giddens

IX) 'The order of Things' written by Foucault does not, examine which of the following area of human sciences ?

- A) Linguistics B) Biology C) Economics D) History

X) Which perspective 'study both biography and purpose of actors as well as analysis of the commonsense understanding of ordinary social life' ?

- A) Phenomenology B) Ethnomethodology
C) Neo-functionalism D) Structuralism

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- I) Define Neo-functionalism.
- II) What is structuration ?
- III) Explain the term reflexivity.
- IV) Define Post-modernism.
- V) Define Marxist structuralism.
- VI) What is deconstruction ?

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- I) Characteristics of Neo-functionalism
- II) Critical theory of Habermas
- III) Madness and civilization
- IV) Multi-dimensions of modernity
- V) Althusser's ideological theory
- VI) Limitations of ethnomethodology.

4. Answer **any one** question of the following : **10**

- A) Evaluate critically Derrida's theory of deconstruction.

OR

- B) Define discourse and explain the views of Foucault on discourse.

5. Evaluate critically Schutz's theory of Phenomenology. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) समाजाच्या ऐतिहासिक स्वरूपाचे विश्लेषण करून त्याचे आदिम, पारंपारिक, भांडवलवादी आणि उत्तर-भांडवलवादी असे चार प्रकार कोणी सांगितले ?
A) अलेक्झांडर B) अल्थूसर C) गिडन्स D) हेबरमास
- II) मार्क्स प्रणित संरचनावादाचा जनक कोण ?
A) गिडन्स B) डेरिडा C) फुको D) अल्थूसर
- III) 'सेंट्रल प्रॉब्लेम्स इन सोशल थिअरी' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?
A) अलेक्झांडर B) गिडन्स C) डेरिडा D) फुको
- IV) फ्रॅकफर्ट स्कूलच्या प्रमुख संकल्पनेशी खालीलपैकी कशाचा संबंध येत नाही ?
A) संस्कृति उद्योग B) ज्ञान उद्योग
C) आधुनिक उद्योग D) व्यवहार्यता
- V) आधुनिकता म्हणजे पाश्चात्य जगासाठीचा एक 'अपूर्ण प्रकल्प' आहे असा दावा कोणी केला आहे ?
A) अँथनी गिडन्स B) जर्गेन हेबरमास
C) लुईस अल्थूसर D) जेफ्री अलेक्झांडर
- VI) गारफिकेलचे सिद्धान्त खालीलपैकी कोणत्या वर्गवादीत मोडतात ?
A) सूक्ष्म सिद्धान्त B) स्थूल सिद्धान्त
C) बृहत् सिद्धान्त D) अनुमानात्मक सिद्धान्त
- VII) 'विखंडन सिद्धान्त' मांडताना संरचनावादाचा वापर कोणी केला आहे ?
A) फुको B) डेरिडा C) गिडन्स D) लेव्ही-स्ट्रॉस
- VIII) लैंगिकता या विषयावर विस्ताराने कोणी लिहिले आहे ? आणि 'दि हिस्ट्री ऑफ सेक्सच्युअॅलिटी' हा खंड कोणी प्रकाशित केला आहे ?
A) अल्थूसर B) फुको C) डेरिडा D) गिडन्स

IX) 'दि ऑर्डर ऑफ थिंग्ज' हे फुकोने लिहिलेले पुस्तक खालीलपैकी मानव्याविज्ञानाच्या कोणत्या क्षेत्राचे परीक्षण करित नाही ?

A) भाषाविज्ञान B) जीवशास्त्र C) अर्थशास्त्र D) इतिहास

X) कोणत्या दृष्टिकोनात, जीवनचरित्र आणि कर्त्याचा हेतु त्याचप्रमाणे सामान्य सामाजिक जीवनाच्या व्यवहारज्ञानाच्या बोधाचे विश्लेषण केले जाते ?

A) प्रघटनाशास्त्र B) लोकान्वय पद्धतीशास्त्र
C) नवप्रकार्यवाद D) संरचनावाद

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

8

- I) नवप्रकार्यवादाची व्याख्या सांगा.
- II) संरचनावाद म्हणजे काय ?
- III) पुनर्चितन ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- IV) उत्तर-आधुनिकतेची व्याख्या सांगा.
- V) मार्क्सवादी संरचनावादाची व्याख्या सांगा.
- VI) विखंडन म्हणजे काय ?

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

12

- I) नवप्रकार्यवादाची वैशिष्ट्ये
- II) हेबरमासचा समीक्षात्मक सिद्धान्त
- III) वेडेपणा आणि सुधारणा
- IV) आधुनिकतेचे बहुआयाम
- V) अल्थूसरचा वैचारिक सिद्धान्त
- VI) लोकान्वय पद्धतीशास्त्राच्या मर्यादा.

4. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

10

A) डेरिडाच्या विखंडन सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

B) विचारविमर्श याची व्याख्या सांगा आणि फुकोचे विचारविमर्श यावरील विचार स्पष्ट करा.

5. शुत्झ याच्या प्रघटनाशास्त्राच्या सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

10

SLR-C – 272

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
ECONOMICS
Agricultural Development of India (Group C-1) (Paper – X)

Day and Date : Thursday, 11-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) The purpose of regulated market is _____
 - a) To eliminate unhealthy market practices
 - b) To reduce marketing charges
 - c) To ensure fair prices
 - d) All
- 2) NAFED was established in _____
 - a) 1951
 - b) 1953
 - c) 1958
 - d) 1961
- 3) The established of Agricultural Prices Commission was recommended by _____
 - a) Jha committee
 - b) Khusro committee
 - c) Patil committee
 - d) Narasimhan committee
- 4) The loans taken for purchasing seeds, fertilisers, implement etc. are known as _____
 - a) Unproductive loans
 - b) Productive loans
 - c) Indigenous loans
 - d) Outstanding loans
- 5) The Co-operative Agriculture and Rural Development Banks basically provides _____ loans.
 - a) Very short term
 - b) Short term
 - c) Long term
 - d) None of these

P.T.O.

- 6) National Co-operative Development corporation was set up in _____
a) 1951 b) 1963 c) 1969 d) 1975
- 7) WTO came into existence in _____
a) 1981 b) 1991 c) 1995 d) 2001
- 8) The Minimum Wages Act was passed in _____
a) 1948 b) 1958 c) 1968 d) 1972
- 9) According to National Rural Employment Guarantee Act every household in rural India has a right to at least _____ days of guaranteed employment every year for at least one adult member.
a) 50 b) 100 c) 150 d) 200
- 10) _____ is responsible for poor economic condition of agricultural labour.
a) Seasonal employment b) Lack of organisation
c) Indebtedness d) All of the above

2. Write short answers of **any four** :

8

- 1) What is regulated markets ?
- 2) What is agricultural marketing ?
- 3) Define future trading.
- 4) What is crop-insurance ?
- 5) Define agro industry.
- 6) What is marginalisation of agricultural labour ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Role of co-operatives in agricultural marketing.
- 2) Methods of fixation of agricultural prices.
- 3) Farmer's indebtedness.
- 4) Buffer stock.
- 5) Types of agro industry.
- 6) Characteristics of agricultural labour.

९) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कायदानुसार ग्रामीण भारतातील प्रत्येक कुटुंबातील किमान एका प्रौढाला प्रत्येक वर्षातून किमान _____ दिवसांच्या रोजगाराची हमी दिली जाते.

अ) ५० ब) १०० क) १५० ड) २००

१०) शेतमजुरांच्या गरीब आर्थिक स्थितीचा _____ जबाबदार आहे.

अ) हंगामी रोजगार ब) संघटनेचा अभाव
क) कर्जबाजारीपणा ड) वरील सर्व

२. कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) नियंत्रित बाजारपेठा म्हणजे काय ?
- २) कृषी विपणन म्हणजे काय ?
- ३) भावी व्यवहाराची (future trading) व्याख्या लिहा.
- ४) पीक विमा म्हणजे काय ?
- ५) कृषी उद्योगाची व्याख्या लिहा.
- ६) शेतमजुरांचे सिमांतीकिकरण (marginalisation) म्हणजे काय ?

३. कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टीपा लिहा :

१२

- १) कृषी विपणनातील सहकारी संस्थांची भूमिका.
- २) कृषी किमती निश्चित करण्याच्या पद्धती.
- ३) शेतकऱ्यांचा कर्ज बाजारीपणा.
- ४) शिलकी साठा (Buffer stock).
- ५) कृषी उद्योगांचे प्रकार.
- ६) शेतमजुरांची वैशिष्ट्ये.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) कृषी वित्तपुरवठ्यातील सहकारी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

ब) कृषी उद्योगांची प्रगती आणि समस्या स्पष्ट करून सांगा.

५. शेतमजुरांच्या समस्यांची सविस्तरपणे चर्चा करा.

१०

SLR-C – 274

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – V)**

मराठीचा भाषावैज्ञानिक व समाजवैज्ञानिक अभ्यास

Day and Date : Thursday, 11-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks :50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न / योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भाषाविज्ञान हे समाजभाषाविज्ञान आहे ही संकल्पना कोणी मांडली ?
(लबव / सपीर / सोस्यूर / होर्नर्ले)
- २) पिजिनच्या विकासाचा पुढचा टप्पा म्हणजे काय ?
(सियाँल / क्रिऑल / मायक्रॉन / सायक्रॉन)
- ३) भाषेची किसी लघुक्षेत्रे मानली आहेत ?
(दहा / नऊ / आठ / अकरा)
- ४) पिशवीला पर्यायी असा 'झोरा' हा शब्द कोणत्या बोली भाषेतील आहे ?
(वन्हाडी / कोकणी / नागपुरी / अहिराणी)
- ५) आर्थिक वर्गानुसार भाषिक क्षमतेचा विचार कोणी मांडला ?
(बर्नस्टाईन / हॉकेट / मॅलिनोव्हस्की / पाणिनी)
- ६) अंतरबहिरवर्तुळ हा सिद्धांत कोणी मांडला ?
(होर्नर्ले / लबव / ग्रीअर्सन / चॉम्स्की)
- ७) प्रसारमाध्यमात कोणती भाषा वापरतात ?
(बौली / प्रमाण / खानदेशी / डांगी)
- ८) बोली व भूगोल हा ग्रंथ कोणाचा ?
(रमेशधौगडे / रमेश वरखेडे / ना. गो. कालेलकर / द. दि. पुंडे)

P.T.O.

- ९) 'आक्का' हा शब्द मराठीत कोणत्या भाषेतून आला ?
(कानडी / तेलगु / हिंदी / तामीळ)
- १०) लबवने भाषेचा अभ्यास कोणत्या अंगाने केला ?
(राजकीय / सामाजिक / धार्मिक / आर्थिक)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) : १०
- १) समाजभाषाविज्ञान म्हणजे काय ?
- २) बोली म्हणजे काय ?
- ३) प्रमाणभाषा ही संकल्पना सांगा ?
- ४) भाषिक भांडार म्हणजे काय ?
- ५) मराठीवर इंग्रजी भाषेचा परिणाम का झाला ?
- ६) भाषादित्त्व म्हणजे काय ?
३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) : १०
- १) भाषा आणि आर्थिक वर्गव्यवस्था यातील संबंध स्पष्ट करा.
- २) भाषा आणि जाती व्यवस्था यातील संबंध स्पष्ट करा.
- ३) मराठीवरील फारसी भाषांचा प्रभाव स्पष्ट करा.
४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (२ पैकी १) : १०
- स्त्री-पुरुष भाषाभेद सोदाहरण उलगडून दाखवा ?
- किंवा**
- भाषा व विविध सामाजिक संस्था यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
५. भाषिक सापेक्षतावादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा. १०

SLR-C – 275

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (Paper – V)
आधुनिक हिन्दी काव्य

Day and Date : Thursday, 11-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **10**
- 1) मुक्तिबोध _____ विचारधारा के सबसे सचेत कवि थे।
1) साम्यवादी 2) मार्क्सवादी 3) गांधीवादी 4) अम्बेडकरवादी
 - 2) मुक्तिबोध का जन्म सन् _____ को हुआ था।
1) 1915 2) 1916 3) 1917 4) 1918
 - 3) अज्ञेय के पिता एक महान _____ थे।
1) भाषाविद 2) पुरातत्त्ववेत्ता 3) तत्त्ववेत्ता 4) इतिहासतत्त्ववेत्ता
 - 4) _____ की पार्टी में शामिल होने से अज्ञेय को कैद किया गया था।
1) सुखदेव 2) सुभाषचंद्र बोस 3) चंद्रशेखर आजाद 4) भगत सिंह
 - 5) 'रामधारीसिंह दिनकर' का जन्म _____ नामक ग्राम में हुआ है।
1) सिमरियाघाट 2) छप्परियाघाट 3) जमरियाघाट 4) बिहारियाघाट
 - 6) दिनकर जी के _____ रचना का कुरुक्षेत्र की रचना में महत्वपूर्ण योग है।
1) रेणुका 2) हुंकार 3) सामधेनी 4) बापू
 - 7) मेरे पास चुपचाप _____ हुआ यह था, संभालकर इसको सुरक्षित खना।
1) मरा 2) सोया 3) रोता 4) गाता
 - 8) अज्ञेय की _____ कविता 'आँगन के पार द्वार' काव्य संग्रह में संग्रहित है।
1) असाध्यवीणा 2) कितनी नावों में कितनी बार
3) कलगी बाजरे की 4) हरी घास पर क्षण भर
 - 9) मातः उसे फिर _____ तुम देना।
1) संस्कृति 2) संस्कार 3) प्यार 4) आदेश
 - 10) 'कुरुक्षेत्र' का कथानक _____ से प्रभावित है।
1) कामायनी 2) मेघदूत 3) महाभारत 4) रामायण

P.T.O.

2. निम्नलिखित में से **किन्हीं पाँच** प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए। 10
- 1) 'असाध्य वीणा' के प्रभाव से राजा और रानी में कौन-सा परिवर्तन हुआ ?
 - 2) 'बावरा अहेरी' सुबह क्या करता है ?
 - 3) 'अंधेरे में' कविता का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए ।
 - 4) 'अंधेरे में' कविता में कवि को विक्षिप्त व्यक्ति कब मिलता है ? और वह क्या करता है ?
 - 5) 'कुरुक्षेत्र' काव्य की पाँच विशेषताएँ लिखिए।
 - 6) 'कुरुक्षेत्र' शीर्षक की सार्थकता पर प्रकाश डालिए।
3. निम्नलिखित में से **किन्हीं दो** की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। 10
- 1) घुसती है लाल-लाल मशाल अजीब-सी,
अन्तराल - विवर के तम में
लाल-लाल कुहरा;
कुहरे में सामने, रक्तालोक स्नात-पुरुष एक,
रहस्य साक्षात्!!
 - 2) द्वीप हैं हम।
यह नहीं है शाप। यह अपनी नियति है।
हम नदी के पुत्र हैं। बैठे नदी के क्रोड में।
वह बृहद् भूखण्ड से हमको मिलाती है।
और वह भूखण्ड, अपना पितर है।
 - 3) धर्मराज ! कर्मठ मनुष्य का पथ संन्यास नहीं हैं,
नर जिस पर चलता वह मिट्टी है आकाश नहीं है।
किसने कहा पाप है समुचित स्वत्व-प्राप्ति-हित लड़ना ?
उठा न्याय का खड्ग समर में अभय मारना मरना ?
4. मुक्तिबोध की 'अंधेरे में' कविता में आत्म-साक्षात्कार की प्रतिक्रिया है। स्पष्ट कीजिए। 10
- अथवा**
- 'असाध्य वीणा' कविता के आख्यान पर विस्तृत चर्चा कीजिए।
5. 'कुरुक्षेत्र' की कथावस्तु लिखिए। 10

SLR-C – 278

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
URDU (Paper – V)
Urdu Tanqueed

Day and Date : Thursday, 11-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the left indicate full marks.*

- 10 .1 صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پُری کیجئے :
- (1) جب انسان کو اس بات کا احساس ہو کہ فلاں چیز فلاں چیز سے بہتر ہے تو اُسی وقت سے _____ شروع ہو جاتی ہے۔
(تقریر) _____ (تحریر) _____ (تنقید) _____ (تقلید)
- (2) _____ تنقید کا علمبردار ٹھین ہے۔
(جمالیاتی) _____ (رومانی) _____ (نفسیاتی) _____ (سائنٹفک)
- (3) میتھو آرنلڈ کی نظر میں شاعری _____ ہے۔
(حیات سعدی) _____ (حیات جاوید) _____ (تنقید حیات) _____ (آب حیات)
- (4) مارکسی نقاد فرد کی انفرادی زندگی کے مقابلے _____ زندگی کو
اہمیت دیتے ہیں۔
(سماجی) _____ (مذہبی) _____ (اجتماعی) _____ (اقتصادی)

- (5) کسی چیز کو دیکھ کر اُس کی اچھائیوں اور برائیوں کا صحیح اندازہ لگانا اور اُس پر اپنی رائے دینا _____ کہلاتی ہے۔
(تحقیق) تنقید تبصرہ تکرار
- (6) ارسطو کی عہد آفرین تصنیف کا نام _____ ہے۔
(اردو تنقید پر ایک نظر شعر العجم بو طیتا سرمایہ)
- (7) نفسیاتی تنقید کا علمبردار _____ ہے۔
(والٹر پیپر قمر رئیس فرائد افلاطون)
- (8) محمد حسن عسکری کی تصنیف کا نام _____ ہے۔
(نئے پرانے چراغ روح تنقید تنقید کیا ہے ستارہ اور بادبان)
- (9) ” ارسطو سے ایلیٹ تک “ کے مصنف کا نام _____ ہے۔
(ارسطو افلاطون کولرج جمیل جالبی)
- (10) جو علم ہمارے ذہن کے تہہ خانوں میں گھس کر سراغ رسانی یا جاسوسی کا کام کرتا ہے اُسے انسانی _____ کا علم کہتے ہیں۔
(سماجیات معاشیات اقتصادیات نفسیات)

10

2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصر جوابات دیجئے (کوئی پانچ) :

- (1) احتشام حسین کی چند تنقیدی تصانیف کے نام لکھئے۔
- (2) کروچے کا پورا نام کیا تھا؟ اُس کی ابتدائی تعلیم کس اسکول میں ہوئی؟
- (3) آئی۔ اے۔ رپورڈ سن ایک اچھے نقاد میں کون سی تین خصوصیات بتاتا ہے؟

- (4) بی۔ ایس۔ ایلٹ کے قابل توجہ مضامین کے نام لکھئے۔
- (5) شمس الرحمن فاروقی کی چند مشہور تنقیدی تصانیف کے نام لکھئے۔
- (6) مشرقی تنقید کے چند مشہور نقادوں کے نام لکھئے۔
- 10 .3 مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :
- (1) وارث علوی صاحب کی تنقیدی تصانیف پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
- (2) وزیر آغا کی تنقیدی خدمات لکھئے۔
- (3) اختر حسین رائے پوری کے تنقیدی خیالات پر اظہار خیال کیجئے۔
- 10 .4 مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) :
- (1) ڈاکٹر قمر رئیس اس بات پر زور دیتے ہیں کہ شعر و ادب نہ تو نوائے سروش ہے نہ نصاب اخلاق مگر اس کی جڑیں سماج میں پیوست ہیں۔ اس خیال کی روشنی میں قمر رئیس کے نظریہ تنقید پر روشنی ڈالئے۔
- (2) محمد حسن عسکری کے اسلوب نگارش کی نمایاں خصوصیات لکھئے۔
- 10 .5 مغربی تنقیدی اصول و نظریات پر اظہار خیال کیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
HISTORY (Comp. Paper – II)
Modern Maharashtra (1818-1990)

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the proper alternatives and answer : 10

- 1) _____ Charter Act started Modern Education in India.
A) 1813 B) 1863 C) 1919 D) 1935
- 2) _____ was called by “Father of Indian Unrest”.
A) Mahatma Gandhi B) Lokmanya Tilak
C) Rajguru D) Senapati Bapat
- 3) _____ was proponent the Elbart Bill in British Parliament.
A) Lord Litan B) Lord Elphistone
C) Lord Ripan D) Lord Wellesely
- 4) Tilak and _____ established Deccan Education Society at Pune.
A) Ad. Jaikar B) Ad. Keshavrao Deshpande
C) Gopalkrishna Gokhale D) Aagarkar
- 5) _____ was the editor of ‘Gazanphur’ newspaper at Solapur.
A) Kurban Husen B) Jagannatha Shinde
C) Kisan Sarda D) Mallappa Dhanshetty
- 6) In 1921 A.D. _____ place the First Conference of “Dakshin Sansthan Hitvardhak Sabha” was held.
A) Satara B) Pune C) Kolhapure D) Audh

7) In 1938 _____ President was established “Praja Parishad” at Kolhapur.

- A) Nanasaheb Jagdale
B) Ratnappa Kumbhar
C) Madhavrao Bagal
D) Shankarrao Dev

8) In 8 August 1947 the meeting of Unification of Maharashtra held in _____ took place.

- A) Latur
B) Nagpur
C) Mumbai
D) Akola

9) _____ was the first Open University started at Maharashtra.

- A) Yashwantrao Chavan, Nashik
B) Tilak, Pune
C) Deccan, Pune
D) None of these

10) _____ was the first Cotton Mill in Maharashtra.

- A) Mumbai
B) Echalkaranji
C) Malegaon
D) Solapur

2. Write a short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) What is the Radical ?
- 2) Write the names of Tilak’s four Point Formula Programme.
- 3) What is meant of Home Rule ?
- 4) Write the names of three Member Committee (1948) in creation of Maharashtra State.
- 5) What is a Marshal Laws ?
- 6) Give the leader names of Dakshin Sansthan Hitvardhak Sabha.

3. Write a short notes (**any four**) :

12

- 1) Leftist Movement of Maharashtra.
- 2) Civil Disobedience Movement of Maharashtra.
- 3) Aundh State.
- 4) Freedom Movement of Kolhapur.
- 5) Higher Education Development in Maharashtra.
- 6) Political Awareness.

4. Give an account of industrial development of Maharashtra during period 1947 to 1990 A.D.

10

OR

4. Discuss the Non Brahmin politics movement in Maharashtra.

10

5. Describe the main step of creation of Maharashtra State.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) भारतात आधुनिक शिक्षणाची सुरुवात _____ कायद्याने झाली.
अ) 1813 ब) 1863 क) 1919 ड) 1935
- 2) भारतीय असंतोषाचे जनक _____ यांना म्हणतात.
अ) महात्मा गांधी ब) लोकेमान्य टिळक
क) राजगुरु ड) सेनापती बापट
- 3) ब्रिटीश पार्लमेंट मध्ये _____ यांनी इल्बर्ट बीलचा पुरस्कार केला.
अ) लॉर्ड लिटन ब) लॉर्ड एल्फिस्टन
क) लॉर्ड रिपन ड) लॉर्ड वेलस्ली
- 4) पुण्यामध्ये टिळक आणि _____ यांनी डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीची स्थापना केली.
अ) बॅ. जयकर ब) बॅ. केशवराव देशपांडे
क) गोपालकृष्ण गोखले ड) अगरकर
- 5) सोलापूरातील “गझनफर” वृत्तपत्राचे संपादक _____ हे होते.
अ) कुर्बान हुसेन ब) जगन्नाथ शिंदे
क) किसन सारडा ड) मल्लप्पा धनशेट्टी
- 6) इ. स. 1921 ला _____ येथे “दक्षिण संस्थान हितवर्धन सभेची” 1 ली परिषद पार पडली.
अ) सतारा ब) पुणे क) कोल्हापूर ड) औंध
- 7) इ. स. 1938 ला कोल्हापूरात _____ च्या अध्यक्षतेखाली प्रजा परिषदेची स्थापना झाली.
अ) नानासाहेब जगदाळे ब) रत्नप्पा कुंभार
क) माधवराव बागल ड) शंकरराव देव

8) 8 ऑगस्ट 1947 रोजी महाराष्ट्रच्या एकीकरणाची बैठक _____ येथे झाली.

अ) लातूर ब) नागपूर क) मुंबई ड) अकोला

9) महाराष्ट्रात 1 ले मुक्त विद्यापीठ _____ येथे सुरु झाले.

अ) यशवंतराव चव्हाण, नाशिक ब) टिळक, पुणे
क) डेक्कन, पुणे ड) यापैकी नाही

10) महाराष्ट्रातील 1 ली सूत गिरणी _____ होय.

अ) मुंबई ब) इचलकरंजी क) मालेगाव ड) सोलापूर

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) जहालमतवादी म्हणजे काय ?
- 2) टिळकांच्या चतुःसूत्री कार्यक्रमाची नावे लिहा.
- 3) होमरूलचा अर्थ काय ?
- 4) महाराष्ट्र निर्मिती मधील त्रिसदस्य समितीची (1948) नावे लिहा.
- 5) “मार्शल लॉ” म्हणजे काय ? (लष्करी कायदा)
- 6) दक्षिणी संस्थान हितवर्धक सभेतील नेत्यांची नावे द्या.

3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

12

- 1) महाराष्ट्रातील डावी चळवळ
- 2) महाराष्ट्रातील सविनय कायदेभंगाची चळवळ
- 3) औंध संस्थान
- 4) कोल्हापूरातील स्वातंत्र्याची चळवळ
- 5) महाराष्ट्रातील उच्चशिक्षणाची विकास
- 6) राजकीय जागृती.

4. इ. स. 1947 ते 1990 या काळातील महाराष्ट्रातील औद्योगिक विकासाला आढावा द्या.

10

किंवा

4. महाराष्ट्रातील ब्राह्मणोत्तर राजकीय चळवळीची चर्चा करा.

10

5. महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मिती मधील प्रमुख टप्पेची माहिती लिहा.

10

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Paper – III) (Gr. F)
Cognitive Psychology

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : **10**

- 1) According to _____ cognitive psychology is the scientific study of thinking mind.
(Sternberge / Solso / Galoti / Matlin)
- 2) _____ in Germany emphasized the structure of mental representation.
(Wundt / Weber / James / Freud)
- 3) _____ from Cambridge University wrote book “Remembering” on memory and forgetting.
(Miller / Bartlett / Kelley / Bandura)
- 4) The _____ is principle part of neurons gather neural impulses from other neurons.
(Axon / Cortex / Dendrites / Mylin)
- 5) _____ developed a theory called mass-action theory.
(Eisenberge / Lashley / Banich / Polson)
- 6) _____ was President of American Psychological Association in 1929.
(Roger Sperry / Pierre Broca / Karl Lashley / Karl Wernicke)
- 7) _____ has done classical cognitive research on characteristics and process of visual sensory memory.
(Shreman / Shiffrin / Sattler / Sperling)

- 8) The _____ proposed basic idea of recognition component theory.
(Rottveel / Glass / Kanswisher / Biederman)
- 9) _____ developed a theory of global work place (GW) of consciousness.
(Bernad Baars / Herman Ebbinghaus / John Watson / Noam Chomsky)
- 10) The dissociative interactions and conscious experience model was proposed
by _____
(Shaw / Shaki / Simon / Schcter)

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is cognitive map ?
- 2) Define perception.
- 3) Define cognitive neuroscience.
- 4) State the principles of figure and ground.
- 5) What is subliminal priming ?
- 6) Define self-knowledge.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Pinker's three categories of consciousness.
- 2) Gestalt grouping principles of pattern recognition.
- 3) Mind and Body issue.
- 4) The Emergence of cognitive Psychology.
- 5) The Novality Metaphore.
- 6) Cognitive Psychology and Brain Science.

4. Answer **any one** long-type question of the following :

10

- a) Discuss the domains of cognitive Psychology.

OR

- b) Describe the visual sensory memory perception.

5. Explain the functions of consciousness.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) _____ यांच्या मते विचारशील मनाचा शास्त्रीय अभ्यास म्हणजे बोधात्मक मानसशास्त्र होय.
(स्टर्नबर्ग / सोल्सो / गलोटी / मॅटलिन्)
- २) _____ यांनी जर्मनीत मानसिक प्रतिक्रियांच्या संरचनेवर भर दिला.
(वुंट / वेबर / जेम्स / फ्राईड)
- ३) केंब्रीज विद्यापीठातील _____ यांनी स्मृति आणि विस्मरणावरील 'रिमेंबरिंग्' नावाचे पुस्तक लिहिले.
(मिलर / बार्टलेट / केली / बंडुरा)
- ४) मज्जापेशीचा _____ हा प्रमुख भाग दुसऱ्या मज्जापेशीकडून आलेले मज्जावेग संकलित करतो.
(मुख्यतंतू / प्रमस्तिष्क / शिखातंतू / मायलिन)
- ५) _____ यांनी विकसित केलेल्या सिद्धांतास समुदाय कृती सिद्धांत म्हणतात.
(आयझेन्बर्ग / लॅशले / बॅनिच / पोल्सन्)
- ६) _____ हे १९२९ साली अमेरिकन सायकॉलॉजिकल असोसिएशन अध्यक्ष होते.
(रॉजर स्पेरी / पिअरी ब्रोका / कार्ल लॅशले / कार्ल वर्निक)
- ७) _____ यांनी दृश्य वेदनिक स्मृतिची गुणवैशिष्ट्ये आणि संस्करणा (प्रक्रिया) वर अभिजात बोधात्मक संशोधन केले.
(श्रीमन् / शिफ्रिन / सॅटलर / स्पर्लिन्ग)
- ८) _____ यांनी प्रत्याभिज्ञान अंगभूत घटक सिद्धांताची मूळ कल्पना सूचविली.
(रॉटविल् / ग्लास / कान्स्विशर / बहिडेरेमन्)

- ९) _____ यांनी बोधावस्थेचा सर्वकश कार्यस्थान (GW) सिद्धांत विकसित केला.
(बर्नाड बार्स / हर्मन एबिंगहॉस / जॉन वॅटसन / नोम चोमस्की)
- १०) विसंवादी आंतरक्रिया आणि बोधात्मक प्रारूप _____ यांनी सूचविले.
(शॉव् / शाकी / सिमॉन / शॅक्टर)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) : ८
- १) बोधात्मक आराखडा म्हणजे काय ?
 - २) संवेदनाची व्याख्या द्या.
 - ३) बोधात्मक मज्जाशास्त्राची व्याख्या द्या.
 - ४) आकृती आणि पार्श्वभूमीचे तत्त्व सांगा.
 - ५) अपसिमिय प्राथमिकता म्हणजे काय ?
 - ६) स्व-ज्ञानाची व्याख्या द्या.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) पिन्करचे बोधावस्थेचे तीन वर्ग.
 - २) आकृतिबंध प्रत्याभिज्ञानाची समग्र समूह संघटन तत्त्वे.
 - ३) मन आणि शरीर प्रश्न.
 - ४) बोधात्मक मानसशास्त्राचा उदय.
 - ५) नाविन्य रूपक.
 - ६) बोधात्मक मानसशास्त्र आणि मेंदू शास्त्र.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा : १०
- अ) बोधात्मक मानसशास्त्राची क्षेत्रांची चर्चा करा.
- किंवा**
- ब) दृश्य वेदनिक स्मृति संवेदन विशद करा.
५. बोधावस्थेची कार्ये स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C) (Paper – III)
Macro Economic Analysis

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) According to Baumol, when rate of interest is high, the demand for cash money remain _____
a) High b) More high c) Low d) Constant
 - 2) To increase human quality the expenditure on _____ is called human capital.
a) Industry b) Transportation
c) Education and health d) Entertainment
 - 3) According to Friedman _____ has the quality of maximum liquidity other than any type of property.
a) Gold b) Money
c) Land d) Government securities
 - 4) _____ is also known as immediate selling and buying of various currencies in the Foreign Exchange Market.
a) Discount market b) Gold market
c) Whole-sale market d) Spot market
 - 5) The concept of 'Demand-Pull-Inflation' is introduced by _____
a) J. M. Keynes b) Dr. Marshall
c) Adam Smith d) Prof. Pigue
 - 6) According to Phillips the relationship between rate of wage and rate of unemployment is _____
a) Inverse b) Equal c) Zero d) Proportional

- 7) Monetary policy is implemented by _____
- a) Central Government b) Central Bank
c) NABARD d) Commercial Banks
- 8) The concept of modified Phillips curve is introduced by _____
- a) J. M. Keynes b) Friedman c) Mundell d) Tobin
- 9) New classical approach rised after _____
- a) 1929 b) 1945 c) 1960 d) 1991
- 10) In the inflation period the value of money _____
- a) Remain same b) Become zero
c) Increases d) Decreases

2. Write short answers (**any four**) : **8**

- 1) How many different options are to possess property according to Friedman ?
- 2) Define Trade-cycle.
- 3) What is cash reserve ratio ?
- 4) State the phases of trade-cycle.
- 5) Define surplus budget.
- 6) Define Fiscal Policy.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Types of investors according to Tobins
- 2) Natural rate of unemployment
- 3) Concept of Rational Expectations
- 4) Interest arbitrage
- 5) Monetary policy to control trade-cycles
- 6) Cost-push inflation.

4. Explain in detail Patinkin and the Real Balance Effect. **10**

OR

Discuss the new classical approach.

5. Critically evaluate the theory of innovation. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) बॉमोलच्या मते, जेव्हा व्याजाचा दर जास्त असतो तेव्हा रोख पैशासाठी असणारी मागणी _____ असते.
- अ) जास्त ब) अति जास्त क) कमी ड) कायम
- २) मानवी गुणवत्ता वाढविण्यासाठी _____ वर केल्या जाणाऱ्या खर्चाला मानवी भांडवल असे म्हणतात.
- अ) उद्योग ब) वाहतुक
क) शिक्षण व आरोग्य ड) करमणूक
- ३) फ्रीडमनच्या मते, संपत्तीच्या इतर कोणत्याही प्रकारापेक्षा _____ मध्ये रोखता हा गुण सर्वाधिक असतो.
- अ) सोने ब) पैसा क) जमीन ड) सरकारी रोखे
- ४) परकीय विनिमय बाजारातील विविध चलनाच्या ताबडतोब खरेदी-विक्रीला _____ असे ही म्हणतात.
- अ) वटाव बाजार ब) सोने बाजार
क) ठोक बाजार ड) तात्काळ बाजार
- ५) 'मागणी-प्रेरित चलनवाढ' ही संकल्पना _____ ने मांडली.
- अ) जे. एम. केन्स ब) डॉ. मार्शल क) अँडम स्मिथ ड) प्रा. पिगु
- ६) फिलिप्सच्या मते, वेतन दर व बेरोजगारीचा दर यांच्यामध्ये _____ स्वरूपाचा संबंध असतो.
- अ) व्यस्त ब) सम क) शून्य ड) प्रमाणशीर
- ७) चलनविषयक धोरण _____ मार्फत राबविले जाते.
- अ) केंद्र सरकार ब) केंद्रीय बँक
क) नाबार्ड ड) व्यापारी बँका
- ८) सुधारित फिलिप्स वक्राची संकल्पना _____ ने मांडली.
- अ) जे. एम. केन्स ब) फ्रीडमन क) मुंडेल ड) टॉबीन

९) नव अभिजात दृष्टिकोन _____ नंतर उदयाला आला.

अ) १९२९

ब) १९४५

क) १९६०

ड) १९९१

१०) चलनवाढीच्या काळात पैशाचे मूल्य _____

अ) सारखे राहते

ब) शून्य होते

क) वाढते

ड) घटते

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) फ्रीडमनच्या मते संपत्ती जवळ बाळगण्याचे विविध पर्याय किती आहेत ?

२) व्यापारचक्राची व्याख्या सांगा.

३) रोख राखीव प्रमाण म्हणजे काय ?

४) व्यापारचक्राच्या अवस्था सांगा.

५) शिलकी अंदाजपत्रकाची व्याख्या सांगा.

६) राजवित्तीय धोरणाची व्याख्या सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) टॉबिनच्या मताप्रमाणे गुंतवणूकदाराचे प्रकार

२) बेकारीचा नैसर्गिक दर

३) विवेकशील अपेक्षांची संकल्पना

४) व्याज मध्यस्थीकरण

५) चलनविषयक धोरणाद्वारे व्यापारचक्रांचे नियंत्रण

६) खर्च-प्रेरित चलनवाद.

४. 'पॅटीनकिन आणि वास्तव शिलकी परिणाम' सविस्तर स्पष्ट करा.

१०

किंवा

नव अभिजात दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

५. नवप्रवर्तन सिद्धान्ताचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Group – D) (Paper – IV)
Theory and Practice of International Politics

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternatives : 10
- 1) When did 'ASEAN' came in to existence ?
a) 1960 b) 1967 c) 1975 d) 1980
 - 2) Who among the following is not member of the 'SAARC' ?
a) Maldeev b) China c) Bhutan d) India
 - 3) Before 1994 the European Union (EU) was known as _____
a) ECSC b) OSCE c) EC d) EAPCC
 - 4) 'World Trade Organisation' is not concerned with _____
a) Trade related investment measures
b) Trade related intellectual property rights
c) Trade and tariffs
d) Investment in knowledge based industry
 - 5) Which among the following countries is the first one in the world to produce and use atomic weapons ?
a) Germany b) France c) Russia d) America
 - 6) In _____ the treaty for the non proliferation of nuclear weapons was signed ?
a) 1968 b) 1967 c) 1949 d) 1963

P.T.O.

7) In _____ the official residence of UN was founded in New York ?

- a) 1945 b) 1946 c) 1951 d) 1944

8) Where is the International Court?

- a) Geneva b) Washington c) New York d) Hague

9) In which year did the unipolar world exist ?

- a) 1985 b) 1990 c) 1995 d) 1999

10) General Assembly special session on disarmament was held in _____

- a) 1978 b) 1983 c) 1992 d) 1994

2. Write short answers to the following (**any four**) : **8**

- 1) State the name of the member of 'SAARC'.
- 2) What is the main purpose of WTO ?
- 3) What do you mean by CTBT ?
- 4) Which are the permanent members of the security council ?
- 5) What is unipolarity system ?
- 6) What is purpose of new international economic system ?

3. Write short notes on the following (**any four**) : **12**

- 1) Emergence of new imperialism
- 2) North-South dialogue
- 3) Problems of disarmament
- 4) Indo-US civil nuclear agreement
- 5) Veto power
- 6) Bi-polar world politics.

4. Write an essay on 'SAARC'. **10**

OR

Evaluate an impact of globalization on contemporary international politics.

5. Examine the role of United Nations in the maintenance of World Peace and Security. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'एशियान' कोणत्या साली अस्तित्वात आली ?
अ) १९६० ब) १९६७ क) १९७५ ड) १९८०
- २) यापैकी कोण सार्कचा सदस्य नाही ?
अ) मालदीव ब) चीन क) भूतान ड) भारत
- ३) १९९४ पूर्वी युरोपीयन युनीयन (EU) कोणत्या नावाने ओळखले जायचे ?
अ) ECSC ब) OSCE क) EC ड) EAPCC
- ४) जागतीक व्यापार संघटना _____ शी संबंधित नाही ?
अ) व्यापार गुंतवणुकीच्या उपाययोजना
ब) व्यापार बौद्धिक संपदा हक्क
क) व्यापार आणि जकात
ड) ज्ञानाधिष्ठित उद्योगातील गुंतवणुक
- ५) खालीलपैकी कोणत्या देशाने सर्वप्रथम अण्वस्त्राची निर्मिती आणि वापर केला ?
अ) जर्मनी ब) फ्रान्स क) रशिया ड) अमेरिका
- ६) खालीलपैकी _____ या वर्षी अण्वस्त्र प्रसारबंदी कायदा करण्यात आला ?
अ) १९६८ ब) १९६७ क) १९४९ ड) १९६३
- ७) _____ या वर्षी न्युयॉर्क येथे संयुक्त राष्ट्रांच्या अधिकृत कार्यालयाची स्थापना करण्यात आली.
अ) १९४५ ब) १९४६ क) १९५१ ड) १९४४
- ८) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय कोठे आहे ?
अ) जिनिव्हा ब) वॉशिंग्टन क) न्युयॉर्क ड) हेग

९) एक ध्रुवीय जगाचा उदय कोणत्या सालात झाला ?

अ) १९८५

ब) १९९०

क) १९९५

ड) १९९९

१०) संयुक्त महासभेचे निशस्त्रीकरणावरील विशेष सत्र _____ यावर्षी घेण्यात आले ?

अ) १९७८

ब) १९८३

क) १९९२

ड) १९९४

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) सार्कच्या सदस्याची नावे सांगा.

२) विश्व व्यापार संघटनेच्या निर्मितीचा मुख्य उद्देश काय ?

३) सि.टी.बी.टी. म्हणजे काय ?

४) सुरक्षा परिषदेचे कायमचे सदस्य देश कोणते ?

५) एकध्रुवीय विश्वरचना म्हणजे काय ?

६) नवीन आंतरराष्ट्रीय आर्थिक व्यवस्थेचे उद्देश्य काय आहे ?

३. खालील प्रश्नावर टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) नव-साम्राज्यवादाचा उदय

२) उत्तर-दक्षिण संवाद

३) निशस्त्रीकरणातील समस्या

४) भारत-अमेरिकेतील नागरी अणु करार

५) नकाराधिकार

६) बहुध्रुवीय जगाचे राजकारण

४. सार्क संघटनेवर निबंध लिहा.

१०

किंवा

समकालीन आंतरराष्ट्रीय राजकारणावरील जागतिकीकरणाच्या प्रभावाचे मुल्यांकन करा.

५. आंतरराष्ट्रीय शांतता व सुरक्षितता राखण्याच्या प्रयत्नात संयुक्त राष्ट्रची भूमिका स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 284

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Sem. – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VI)**

मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

Day and Date : Friday, 12-12-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) प्रश्नासमोरील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) अर्वाचीन मराठी काव्याचे जनक कोणाला म्हणतात ?
(केशवसुत/गोविंदाग्रज/कुसुमाग्रज/कवी बी)
- २) 'दर्पण' वृत्तपत्र कोणी सुरू केले ?
(भाऊ महाजन/शि.भ.परांजपे/बाळशास्त्री जांभेकर/श्री. व्यं. केतकर)
- ३) 'शिका, संघटित व्हा आणि संघर्ष करा' असा सामाजिक परिवर्तनासाठीचा संदेश कोणी दिला आहे ?
(कर्मवीर भाऊराव पाटील/शाहू महाराज/डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर/लोकहितवादी)
- ४) दयानंद सरस्वती यांनी कोणत्या समाजाची स्थापना केली ?
(ब्राम्हो समाज/सत्यशोधक समाज/आर्य समाज/प्रार्थना समाज)
- ५) 'मराठी संस्कृती' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
(वि.ल. पानसे/वि.ल. भावे/शं. बा. जोशी/मु. गो. पानसे)
- ६) लक्ष्मीबाई टिळकांच्या आत्मचरित्राचे नाव काय ?
(सांगते ऐका/स्मृतीचित्रे/मला उध्वस्त व्हायचंय/आहे मनोहर तरी)
- ७) आद्य स्त्री शिक्षिका म्हणून कोणाला ओळखले जाते ?
(ताराबाई शिंदे/आनंदीबाई शिंदे/सावित्रीबाई फुले/लक्ष्मीबाई पाटील)

P.T.O.

८) वाघ्या - मुरळी हे कोणत्या दैवताचे भगत आहेत.

(जोतिबा/खंडोबा/बिरोबा/विढोबा)

९) मराठीतील पहिली कादंबरी कोणती ?.

(यमुना पर्यटन/माचीवरला बुधा/बळीबा पाटील/मी)

१०) 'गोपाला गोपाला ...देवकी नंदन गोपाली' हे भजन कोण म्हणत असत ?

(संत एकनाथ/संत तुकाराम/संत जनाबाई/संत गाडगेबाबा)

२. कोणत्याही पाच प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

१) कीर्तन परंपरेची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

२) दक्षिणाप्राईज कमिटीचे महत्व विशद करा.

३) विधीनाट्य म्हणून 'जागरण' विधीचे महत्व सांगा.

४) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे सामाजिक योगदान सांगा.

५) 'उपेक्षितांचे अंतरंग' या प्रा.श्री.म. माटे यांच्या कथासंग्रहाची वैशिष्ट्ये सांगा.

६) गो. ग. आगरकरांचे सुधारणावादी विचार स्पष्ट करा.

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची लघुत्तरे लिहा :

१०

१) इंग्रजी कालखंडातील नियतकालिकाचे कार्य विशद करा.

२) स्त्री शिक्षणाला चालना देण्यासाठी म. फुले यांनी केलेल्या कार्याचा परिचय करून द्या.

३) 'तमाशा' या लोककलेची वैशिष्ट्ये सांगा.

४. अव्वल इंग्रजी काळातील विविध चळवळींचा मराठी साहित्यावर कोणता परिणाम झाला ते सविस्तर लिहा.

किंवा

स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील सामाजिक व सांस्कृतिक परिवर्तनाचा आढावा द्या.

१०

५. मराठी लोकसांस्कृतीमधील 'कीर्तन' या प्रयोगरूप कलेचे महत्व सांगून 'जागरण व गोंधळ' या विधीनाट्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 285

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (Paper – VI)
काव्यशास्त्र एवं साहित्यलोचन

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर दिए अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**
- 1) _____ की काव्य विषयक मान्यताओं में प्रतिभा और प्रज्ञा का सुन्दर समन्वय है।
अ) वर्ड्सवर्थ ब) ड्रायडन क) कॉलरिज ड) जॉनसन
- 2) 'कविता आत्मा परिष्कृत और उदात्त नहीं बना सकती' यह मत _____ का है।
अ) इलियट ब) क्रोचे क) अरस्तु ड) प्लेटो
- 3) होमर की दृष्टि से काव्य प्रयोजन _____ है।
अ) समाज कल्याण ब) आनंद देना
क) नीति प्रदान करना ड) दुःख देना
- 4) क्रोचे _____ वादी समीक्षक थे।
अ) निराश ब) आत्म क) दैव ड) बुद्धि
- 5) स्कॉट जेम्स के विचार से _____ यह प्रथम स्वच्छन्दतावादी सौन्दर्यवादी समीक्षक है।
अ) लॉजाइनस ब) इलियट क) जॉनसन ड) अरस्तू
- 6) 'डिस्कवरीज' _____ विद्वान की कृति है।
अ) होमर ब) अरस्तू
क) बेन जॉनसन ड) क्रोचे

P.T.O.

- 7) द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद के प्रणेता _____ है ।
 अ) शैले ब) कीट्स क) गेटे ड) मार्क्स
- 8) 'काव्य को एकाग्रता का फल' _____ नेमाना है ।
 अ) रिचर्डस ब) कीट्स क) इलियट ड) गेटे
- 9) इलियट को नोबेल पुरस्कार _____ में मिला ।
 अ) १९४५ ब) १९४६ क) १९४७ ड) १९४८
- 10) 'On the sublime' के रचयिता _____ है ।
 अ) लॉजाइनस ब) अरस्तू क) प्लेटो ड) कीट्स

2. निम्नलिखित किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर चार या पाँच वाक्यों में लिखिए : 10

- 1) उदात्त के विरोधी तत्व कौन-से हैं ?
- 2) प्लेटो ने अपने समय के साहित्य पर कौन से आक्षेप लगाये ?
- 3) जर्मन विद्वान काण्ट द्वारा दिए कल्पना के तीन भेद बताइए ।
- 4) मनोवैज्ञानिक आलोचना की व्याख्या बताइए ।
- 5) प्रभावात्मक आलोचना की दो सीमाएँ बताइए ।
- 6) अरस्तू द्वारा रचित सिद्धान्तों के नाम लिखिए ।

3. टिप्पणीयाँ लिखिए (तीन में से दो) : 10

- 1) उत्पादक कल्पना ।
- 2) प्लेटो के अनुकृति सिद्धान्त के दोष ।
- 3) आत्मप्रधान आलोचना ।

4. लॉजाइनस के उदात्त सिद्धान्त के अंतरंग एवं बहिरंग तत्व पर प्रकाश डालिए । 10

अथवा

प्लेटो और अरस्तू के अनुकरण विषयक विचारों की तुलना कीजिए ।

5. टी. एस. इलियट के निवैयक्तिकता सिद्धान्त पर प्रकाश डालिए । 10

SLR-C – 288

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014

URDU (Paper – VI)

Prem Chand aur Iqbal ka Khusoosi Mutalea

Day and Date : Friday, 12-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1) صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(1) موقی سمجھ کے شان کریمی نے چن لئے

جو تھے میرے عرق انفعال کے

درج بالا شعر مکمل کیجئے۔

(موقی) آنسو خوشیاں قطرے

(2) اقبال کے اشعار سب سے پہلے رسالہ _____ میں شائع ہوئے۔

(تہذیب الاخلاق) ہمدرد مخزن اہلال

(3) نظم ”توحید“ اقبال کے شعری مجموعہ کلام _____ میں شامل ہے۔

(بانگ درا) بال جبرئیل ضرب کلیم اسرار خودی

(4) ”بال جبرئیل“ کی مشہور نظم _____ ہے۔

(شکوہ) ترانہ ملی علم و عشق مسجد قرطبہ

(5) اقبال کا شعری مجموعہ کلام ”بانگ درا“ _____ میں شائع ہوا۔

(1923ء) 1935ء 1936ء 1925ء

P.T.O.

- (۶) ”اقبال کا ذہنی و فنی ارتقاء“ _____ کی لکھی کتاب ہے۔
(عبدالمغنی اسلوب احمد انصاری آل احمد سرور عبدالمجید سالک)
- (۷) ”اقبال سب کے لئے“ _____ کی مشہور تصنیف ہے۔
(فرمان فتح پوری نیاز فتح پوری نور الحسن نقوی سلیمان ندوی)
- (۸) _____ ڈاک کے ذریعے اقبال کے کلام کی اصلاح کرتے تھے۔
(مولانا روم داغ دہلوی چراغ دہلوی ارشد گورگانوی)
- (۹) ۲۲ سال کی عمر میں اقبال _____ کے ایک مشاعرہ میں غزل پڑھی۔
(لاہور سندھ امرتسر سیالکوٹ)
- (۱۰) علامہ اقبال کے والد محترم کا نام _____ تھا۔
(شیخ ولی محمد شیخ نور محمد شیخ محمد تقی شیخ محمد متقی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

(۱) ”ضرب کلیم“ پر مختصر روشنی ڈالئے۔

(۲) ”بال جبرئیل“ کی مختصر خصوصیات لکھئے۔

(۳) تصور عشق کی اصطلاح کیجئے۔

(۴) تصور عورت کی وضاحت کیجئے۔

(۵) نظم کے لغوی مفہوم کو واضح کیجئے۔

(۶) غزل کی تعریف بیان کیجئے۔

۱۰ ۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

(۱) اقبال کے کلام میں فلسفہ خودی پر روشنی ڈالئے۔

(۲) نظم ”ذوق و شوق“ کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

(۳) اقبال بحیثیت مفکر اسلام۔

۱۰ ۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) علامہ اقبال کے پانچ غزلوں کا تنقیدی تجزیہ کیجئے۔

(۲) اقبال بحیثیت نظم گو شاعر مقام و مرتبہ متعین کیجئے۔

۱۰ ۵. عہد اقبال کے حالات و واقعات مفصل بیان کیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Political Sociology (Group – E-1) (Paper – V)

Day and Date : Saturday, 13-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10
- I) Who has said that, 'Every group basically is the interest group' ?
A) Wilfredo Pareto B) Peter Oderyard
C) Max Weber D) David Truman
- II) Which of the following is an appropriate example of Pressure group in Maharashtra at Present ?
A) Students organization B) Teachers organization
C) Peasant organization D) Women's organization
- III) Who makes the expected change in established public opinion ?
A) Bureaucrats B) Skilled political leaders
C) Elites in society D) Political parties
- IV) Who is the author of a book entitled 'Bureaucracy and Politics in India' ?
A) C. P. Bhambri B) Kothari Rajani
C) Jangam R. T. D) S. Kashyap
- V) Which of the following aspect is not a part of Almond's classification of pressure group ?
A) Associational group B) Anomic group
C) Institutional group D) Elite group
- VI) Which is the officiating age of voting in India ?
A) 21 years B) 18 years
C) 22 years D) 20 years
- VII) Who has formulated the concept of 'Dominant caste' to understand the relations between caste system and politics in India ?
A) S. C. Dube B) A. R. Desai
C) M. N. Srinivas D) Rajani Kothari

- VIII) When direct conflict or opposition is manifested in politics it is known as _____
- A) Political alienation B) Political apathy
C) Political cynicism D) Political anomic
- IX) To whom the 74th Constitutional Amendment Act of 1992 provided the reservation for active participation in Local Self Government ?
- A) Disadvantaged group B) Women
C) Rural women D) To all people
- X) The 'Discovery of India' is written by _____
- A) Vallabhai Patel B) Rajendra Prasad
C) Yashwantrao Chavan D) Jawaharlal Nehru

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**
- I) Define interest group.
II) What is political bureaucracy ?
III) What is regionalism ?
IV) Define political party.
V) What is Bi-Party system ?
VI) Define public opinion.
3. Write short notes on **any four** : **12**
- I) Characteristics of Bureaucracy.
II) Structure of political party.
III) Politics and regionalism.
IV) Religion and politics.
V) Counter bureaucracy.
VI) Pressure group.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- A) Explain the nature of political participation of women in Politics.
- OR
- B) Discuss the problems of communication in illiterate societies.
5. Illustrate the nature of different, components of political participation. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) 'प्रत्येक समूह हा मूलतः एक हितसंबंधी समूह असतो' असे कोणी म्हटले आहे ?
A) विल्फ्रेड पॅरेटो
B) पीटर ओडेयार्ड
C) मॅक्स वेबर
D) डेव्हिड ट्रुमन
- II) सद्यस्थितीत खालीलपैकी कोणते महाराष्ट्रातील दबाव गटाचे योग्य उदाहरण आहे ?
A) विद्यार्थी संघटना
B) शिक्षक संघटना
C) शेतकरी संघटना
D) स्त्री संघटना
- III) प्रस्थापित लोकमतामध्ये अपेक्षित परिवर्तन कोण करते ?
A) नोकरशहा
B) कुशल राजकीय नेते
C) समाजातील श्रेष्ठी जन
D) राजकीय पक्ष
- IV) 'ब्युरोक्रसी अँड पॉलिटिक्स इन इंडिया' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
A) सी. पी. भांबरी
B) कोठारी रजनी
C) जंगम आर. टी.
D) एस्. कश्यप
- V) खालीलपैकी कोणता घटक हा आलमंड यांच्या दबाव गटाच्या वर्गीकरणाचा घटक होत नाही ?
A) सहसंबंधी समूह
B) प्रमाणकशून्य समूह
C) संस्थात्मक समूह
D) श्रेष्ठीजन समूह
- VI) भारतात मतदानाचे निर्दिष्ट वय कोणते आहे ?
A) 21 वर्षे
B) 18 वर्षे
C) 22 वर्षे
D) 20 वर्षे
- VII) भारतातील जातीव्यवस्था आणि राजकारण यातील संबंध समजून घेण्यासाठी 'प्रभावी जात' ही संकल्पना कोणी मांडली ?
A) एस्. सी. दुबे
B) ए. आर. देसाई
C) एम्.एन्. श्रीनिवास
D) रजनी कोठारी
- VIII) राजकारणात जेव्हा प्रत्यक्ष संघर्ष किंवा विरोध प्रकट केला जातो तेव्हा त्याला काय म्हणतात ?
A) राजकीय अलगात
B) राजकीय उदासीनता
C) राजकीय अश्रद्धता
D) राजकीय प्रमाणकशून्यता

IX) 1992 च्या 74 व्या घटनादुरुस्ती कायद्याने स्थानिक स्वराज्य सरकारमध्ये क्रियाशील सहभागासाठी कोणाला आरक्षण प्राप्त करून दिले आहे ?

- A) वंचित समूह
B) स्त्रिया
C) ग्रामीण स्त्रिया
D) सर्वचा लोकाना

X) 'डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया' चे लेखक कोण ?

- A) वल्लभभाई पटेल
B) राजेंद्र प्रसाद
C) यशवंतराव चव्हाण
D) जवाहरलाल नेहरू

2. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा :

8

- I) हितसंबंधी समूहाची व्याख्या करा.
II) राजकीय नोकरशाही म्हणजे काय ?
III) प्रादेशिकवाद म्हणजे काय ?
IV) राजकीय पक्षाची व्याख्या करा.
V) द्विपक्षीय व्यवस्था म्हणजे काय ?
VI) लोकमताची व्याख्या करा.

3. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

12

- I) नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये.
II) राजकीय पक्षाची संरचना.
III) राजकारण आणि प्रदेशवाद.
IV) धर्म आणि राजकारण.
V) प्रतिस्पर्धी नोकरशाही.
VI) दबाव गट.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :

10

A) राजकारणातील स्त्रियांच्या राजकीय सहभागाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

B) अशिक्षित समाजातील संपर्काच्या समस्यांची चर्चा करा.

5. राजकीय सहभागाच्या विविध घटकांचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
----------	--

M.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr.C) (Paper – IV)
Public Economics

Day and Date : Saturday, 13-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicates full marks.**

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) The debt which has been raised from other country or international institution is known as _____ debt.
a) Private b) Internal c) External d) None of the above
 - 2) External public debt leads to _____ in price level.
a) Fall b) Rise c) No change d) None of the above
 - 3) Classical economist have suggested that Government should perform _____ functions.
a) Minimum b) Maximum c) Nothing d) None of the above
 - 4) _____ economist are known as the founder of deficit budget.
a) Classical b) Marginal c) Modern d) None of the above
 - 5) Monetary Policy is designed by _____ bank in India.
a) CBI b) SBI c) RBI d) None of the above
 - 6) _____ is the objective of fiscal policy.
a) Full employment b) Economic stability
c) Reduction of inequality d) All the above
 - 7) When the overall effect of the budget on the economy is favorable then that budget is known as _____ budget.
a) Surplus b) Deficit c) Optimum d) Zero based

- 8) Public expenditure should be _____ in the deflationary situation.
a) Minimum b) Maximum c) Law d) None of the above
- 9) Finance commission is appointed under the _____ article of the constitution.
a) 280 b) 281 c) 282 d) 283
- 10) Entertainment tax is an example of _____ tax.
a) Direct tax b) Indirect tax
c) Special tax d) None of the above

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain any two objectives of fiscal policy.
- 2) What are the sources of revenue of the State Government ?
- 3) What is meant by direct tax ?
- 4) What is meant by indirect tax ?
- 5) State any two recommendations of 12th finance commission.
- 6) What is fiscal crisis ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Interdependency of monetary and fiscal policy.
- 2) Budgetary deficit
- 3) Criteria for transfer of resources
- 4) Revenue sources of local administrative bodies
- 5) Problem of state indebtedness
- 6) Major taxes in India.

4. A) Explain the various principles of debt management.

10

OR

B) Explain the role of fiscal policy in the stabilization of economy.

5. Explain the centre-state financial relationship in India.

10

९) वित्त आयोगाची नेमणूक घटनेच्या _____ कलमानुसार केली जाते.

अ) २८० ब) २८१ क) २८२ ड) २८३

१०) करमणूक कर हे _____ कराचे उदाहरण आहे.

अ) प्रत्यक्ष ब) अप्रत्यक्ष क) विशेष कर ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. चार) :

८

- १) वित्तीय धोरणाची कोणतीही दोन उद्दीष्ट्ये स्पष्ट करा.
- २) राज्य शासनाच्या उत्पन्नाची साधने कोणती ?
- ३) प्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ?
- ४) अप्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ?
- ५) १२ व्या वित्त आयोगाच्या कोणत्याही दोन शिफारशी सांगा.
- ६) वित्तीय संकट म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (को. चार) :

१२

- १) मौद्रिक धोरण व वित्तीय धोरणाचे परस्परावलंबन
- २) अंदाज पत्रकीय तूट
- ३) संसाधनाच्या हस्तांतरणाचे निकष
- ४) स्थानिक प्रशासकीय संस्थांच्या उत्पन्नाची साधने
- ५) राज्य शासनाच्या कर्जबाजारीपणाची समस्या
- ६) भारतातील प्रमुख कर.

४. अ) ऋण व्यवस्थापनाची विविध तत्त्वे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) अर्थव्यवस्थेच्या स्थिरीकरणातील राजकोशीय धोरणाची भूमिका विशद करा.

५. भारतातील केंद्र-राज्य वित्तीय संबंध स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. II (Sem. – IV) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Group – D1) (Paper – VII)
Government and Politics in Maharashtra

Day and Date : Saturday, 13-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) Who established 'Shetkari Sangatana' ?
A) Sharad Pawar
B) Manohar Joshi
C) Sharad Joshi
D) Raghunath Patil
- 2) By which commission the OBC movement is influenced ?
A) Mandal Commission
B) Mahajan Commission
C) Sarkariya Commission
D) Fazal Ali Commission
- 3) Who engineered first split in the Shivsena ?
A) Narayan Rane
B) Chhagan Bhujbal
C) Raja Thakare
D) Sanjay Nirupam
- 4) Whom does the Government of Maharashtra implements 'Navsanjivan Yojana' ?
A) Adiwasi
B) O.B.C.
C) B.C.
D) Handicapped
- 5) Which ideas B.T. Randive propagated ?
A) Democratic
B) Hinduism
C) Socialist
D) Communist
- 6) The Kalaram Temple of Nashik is related to whose movement ?
A) M. Gandhi
B) Pandit Nehru
C) M. N. Roy
D) Dr. B.R. Ambedkar
- 7) Which caste has a special impact on Maharashtra's politics ?
A) Brahmin
B) Maratha
C) Yadav
D) Patidar
- 8) Who said women were superior to man ?
A) Tarabai Shinde
B) Shahu Maharaj
C) Dr. B.R. Ambedkar
D) None of these

- 9) According to environmentalists power of the state should be
A) Integrated B) Centralized
C) Decentralized D) Abolished
- 10) In which book Sharad Joshi has expressed his views on women's issue ?
A) Laxmi Mukti B) Chandwadchi Shidori
C) Stree-Jeevan D) Shetkari-stree

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Trade union in Maharashtra.
- 2) Technique of pressure group.
- 3) Relations between pressure groups and political parties.
- 4) State meaning of alternative development.
- 5) What is meaning of sugar lobby ?
- 6) State concept of Sharad Joshi about India V/s Bharat.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Swabhimani Shetkari Sanghatana.
- 2) Maharashtra Navnirman Sena.
- 3) The politics of Regional imbalance.
- 4) OBC movement.
- 5) The Politics of collation.
- 6) Post Ambedkar Dalit movement.

4. How far the Peasant movements of Maharashtra succeeded in achieving their objectives ? Discuss.

10

OR

Critically examine feminist movement of Maharashtra.

5. Discuss the objective and programmes of National Congress.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) शेतकरी संघटनेची स्थापना कोणी केली ?

अ) शरद पवार

ब) मनोहर जोशी

क) शरद जोशी

ड) रघुनाथ पाटील

२) ओबीसी चळवळ कोणत्या आयोगामुळे प्रभावित झाली ?

अ) मंडल आयोग

ब) महाजन आयोग

क) सरकारिया आयोग

ड) फजल अली आयोग

३) शिवसेनेत पहिली फूट कोणी पाडली ?

अ) नारायण राणे

ब) छगन भुजबल

क) राज ठाकरे

ड) संजय निरुपम

४) 'नवसंजीवन योजना' महाराष्ट्र शासन कोणासाठी राबवते ?

अ) आदिवासी

ब) ओबीसी

क) बी.सी.

ड) अंपगासाठी

५) कोणत्या विचाराचा पुरस्कार बी.टी. रणदिवे करत होते ?

अ) लोकशाही

ब) हिंदुत्ववाद

क) समाजवादी

ड) साम्यवादी

६) नाशिक येथील काळाराम मंदिरातील चळवळ कोणाशी संबंधित आहे ?

अ) म. गांधी

ब) पं. नेहरू

क) एम्.एन्. रॉय

ड) बी. आर. आंबेडकर

७) खालीलपैकी कोणत्या जातीचा महाराष्ट्राच्या राजकारणावर प्रभाव आहे ?

अ) ब्राह्मण

ब) मराठा

क) यादव

ड) पाटीदार

८) स्त्री पुरुषापेक्षा श्रेष्ठ आहे असे कोण म्हणाले ?

अ) ताराबाई शिंदे

ब) शाहू महाराज

क) बी.आर. आंबेडकर

ड) यापैकी नाही

- ९) पर्यावरण वाद्याच्या मते राज्याची सत्ता
 अ) एकात्म असावी
 ब) केंद्रिकृत असावी
 क) विकेंद्रिकृत असावी
 ड) बरखास्त करावी
- १०) शरद जोशीनी कोणत्या पुस्तकात स्त्री प्रश्नाची मांडणी केली आहे ?
 अ) लक्ष्मी मुक्ती
 ब) चांदवडची शिदोरी
 क) स्त्री जीवन
 ड) शेतकरी स्त्री

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) महाराष्ट्रातील व्यापारी संघटना
- २) दबावगटाची तंत्रे
- ३) दबावगट व राजकीय पक्षातील संबंध
- ४) पर्यायी विकास नीतीचा अर्थ
- ५) शुगर लॉबीचा अर्थ सांगा
- ६) शरद जोशी यांची भारत विरुद्ध इंडिया ही संकल्पना सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) स्वाभिमानी शेतकरी संघटना
- २) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना
- ३) प्रादेशिक असमतोलाचे राजकारण
- ४) ओबीसी चळवळ
- ५) संयुक्त आघाडीचे राजकारण
- ६) आंबेडकरा नंतरची दलित चळवळ.

४. महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या चळवळी त्यांच्या उद्दिष्ट प्राप्तीच्या बाबतीत किती यशस्वी झाल्या आहेत याची चर्चा करा ?

१०

किंवा

महाराष्ट्रातील स्त्रीवादी चळवळीचे टीकात्मक परीक्षण करा.

५. राष्ट्रीय काँग्रेसची उद्दिष्टे आणि कार्यक्रमांची चर्चा करा.

१०

SLR-C – 296A

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – VII)
20th Century American Literature

Day and Date : Saturday, 13-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following statements by choosing the correct option given below : **10**
- 1) The 'Theatrical Movement' that inspired Strindberg, O'Neill and Tennessee Williams is known as _____
 - a) Realism
 - b) Naturalism
 - c) Impressionism
 - d) Expressionism
 - 2) The period of Depression, revolt, economic, political and social problems of the 1920s is known as _____
 - a) Southern Renaissance
 - b) The Lost Generation
 - c) American Renaissance
 - d) The Era of Pragmatism
 - 3) Philip Barry's play The Animal Kingdom was first produced at the Broadhurst Theatre in New York on _____
 - a) 10 August 1929
 - b) 12 January 1932
 - c) 12 May 1930
 - d) 29 November 1932
 - 4) The name of Skipper and Brick's football team is _____
 - a) The United Club
 - b) The Dixie Stars
 - c) Mohan Bagan
 - d) The Young Americans
 - 5) Whose 'death' is the centre of action in Robert Frost's poem "The Death of the Hired Man" ?
 - a) Warren
 - b) Mary's father
 - c) Silas, the casual labourer
 - d) The poet's friend's

P.T.O.

- 6) In “Of Modern Poetry” Stevens compares the poet to _____
- a) God
 - b) Genius
 - c) Musician
 - d) Actor and metaphysician
- 7) Ramon Fernandez in “The Idea of Order at Key West” is _____
- a) The Poet’s friend
 - b) The publisher of his poems
 - c) The poet’s employer
 - d) A character in the poem but his name refers to a Marxist critic in the 1930s
- 8) The word “Virginal” in the title of the poem “A Virginal” refers to _____
- a) Virgin Mary
 - b) A young woman
 - c) The poet’s beloved
 - d) A small key board musical instrument played by young girls in the 16th and 17th centuries
- 9) The full name of the protagonist of Catch 22 is _____
- a) Joseph Yossarian
 - b) Robert Yossarian
 - c) Captain John Yossarian
 - d) Tom Yossarian
- 10) In “The Rest” Ezra Pound speaks about _____
- a) Physical rest
 - b) Predicament of poets
 - c) His imprisonment
 - d) Hatred of the U.S. government

2. Answer the following questions (**any five**) :

10

- 1) Comment on Daisy Sage’s relationship with Tom in The Animal Kingdom.
- 2) What is the cause of Big Daddy’s illness in Cat on a Hot Tin Roof ?
- 3) What is the theme of Robert Frost’s poem “Home Burial” ?
- 4) What is the poet’s advice to the woman in the poem “Sunday Morning” ?
- 5) What is Ezra Pound’s advice to the modern poets in “An Immortality” ?
- 6) What are the main themes in Joseph Heller’s novel Catch 22 ?

3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Skipper's relationship with Brick.
 - 2) Dramatic dialogue in "Home Burial".
 - 3) Wallace Steven's views on the modern poetry.
- B) Write brief answers on **any two** of the following : **4**
- 1) What does the poet say about the lower middle class in the poem "Salutation" ?
 - 2) What advice does the poet give to the Christian woman in "Sunday Morning" ?
 - 3) What is Robert Frost's attitude towards life as expressed in the poem "Birches" ?
4. Discuss Joseph Heller's Catch 22 as a criticism of corrupt military bureaucracy and its inhumanity. **10**

OR

Discuss The Animal Kingdom as a play about a conflict between social and family obligations as well as the protagonist's efforts to maintain his dignity and personal happiness.

5. Assess Wallace Stevens as a modernist poet on the basis of the poems you have studied. **10**
-

SLR-C – 298

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
URDU (Entire) (Paper – VII)
Urdu Shaeri 1857 ke Baad

Day and Date : Saturday, 13-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **All questions carry equal marks.**

10

1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خالی جگہ پُر کیجئے :

(۱) _____ کی شاہکار نظم آوارہ ہے۔

(مجاز فیض سردار جعفری ساحر لدھیانوی)

(۲) ہندوستان میں ترقی پسند تحریک کا آغاز _____ میں ہوا۔

(۱۹۳۰ء، ۱۹۳۸ء، ۱۹۴۰ء، ۱۹۳۶ء)

(۳) عظمت اللہ خاں اردو کے _____ شعراء میں ممتاز مقام رکھتے ہیں۔

(علامت نگار روایتی مثنوی گو قصیدہ گو)

(۴) ساحر لدھیانوی کا اصل نام _____ تھا۔

(عبدالحی عبد التیوم عبد السلام عبد الکریم)

(۵) _____ کا پہلا شعری مجموعہ خالی مکان ہے۔

(محمد علوی شکیب جلال ناصر کاظمی شاد عارفی)

P.T.O.

- (۶) سانیٹ _____ کی ایک ایسی نظم ہے جس میں ایک بنیادی جذبہ یا خیال دو ٹکڑوں میں پیش کیا جاتا ہے۔
(چودہ مصرعوں بارہ مصرعوں دس مصرعوں آٹھ مصرعوں)
- (۷) مخدوم محی الدین کے کلام کے تین مجموعے سُرخ سویرا، _____ اور _____ بساطِ رقص ہے۔
(خالی مکان سریے بول گل تر ایران میں اچھنی)
- (۸) _____ کو نفسیاتی مریض قرار دیتے ہیں۔
(حسرت جگر شہریار میراجی)
- (۹) احمد ندیم قاسمی کے مجموعہ کلام _____ پر آدم جی ابوارڈ ملا۔
(دست وفا خالی مکان پتھر کی دیوار جلال و جمال)
- (۱۰) لغوی اعتبار سے دو مصرعوں کا _____ شعر دوہا کہلاتا ہے۔
(ہندی ترکی سنسکرت فارسی)

10

۲. مختصر جواب لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) مخدوم محی الدین نے اُردو شاعری کی کن اصناف میں اپنی تخلیقی صلاحیتوں کا ثبوت دیا ہے؟
- (۲) عظمت اللہ خاں نے اپنے خیالات کے اظہار کے لئے علامتی اسلوب کیوں اختیار کیا؟
- (۳) حسرت موہانی کی غزل گوئی کی خصوصیات واضح کیجئے۔
- (۴) ماہیا کی تعریف لکھئے۔
- (۵) شکیب جلالی کو جدید شاعری کا علمبردار کیوں کہا جاتا ہے؟
- (۶) محمد علوی کی جدید نظموں کے موضوعات لکھئے۔

- 10 ۳. مختصر جواب تحریر کیجئے (کوئی دو (۲) :
- (۱) گیت کی تدریجی تاریخ بیان کیجئے۔
- (۲) ترقی پسند غزل کے اہم پہلو پر روشنی ڈالئے۔
- (۳) جگر کا شمار اُردو کے روایت پرست شعرا میں ہوتا ہے۔ واضح کیجئے۔
- 10 ۴. اُردو شاعری پر ترقی پسند ادبی تحریک کے اثرات بیان کیجئے۔
- یا
- ترقی پسند ہم عصر شعرا کے محاسن کلام پر تبصرہ کیجئے۔
- 10 ۵. عہد حاضر کے اُردو شاعروں میں فیض احمد فیض کا مقام و مرتبہ تعین کیجئے۔
-

- 8) Abalal Rehman, Baburao painter and Madhavrao Bagal's painting in _____ museum.
- A) Town Hall – Kolhapur
 - B) Raja Kelkar Sangrahalaya – Pune
 - C) Shri Bhavani Vastu Sangrahalaya – Aundha
 - D) Chh. Shivaji Vastu Sangrahalaya – Mumbai
- 9) Natural History Section is a special characteristic of _____ Museum.
- A) Chh. Shivaji Vastu Sangrahalaya, Mumbai
 - B) Raja Kelkar Sangrahalaya, Pune
 - C) Town Hall, Kolhapur
 - D) Shri Bhavani Vastu Sangrahalaya, Aundha
- 10) Tourist guide most have qualifies of _____ knowledge.
- A) Political
 - B) Economic
 - C) Social
 - D) Historical and cultural

2. Write short answers on **any four** of the following : 8
- 1) Discuss the importance of historical place Wadhu.
 - 2) Give the short information about the Battle of Shrirangpattanm.
 - 3) Explain the tourist importance of Salargung museum.
 - 4) Give the importance of archeological section in Chh. Shivaji Vastu Sangrahalaya, Mumbai.
 - 5) Give the information about the Art section in Bhavani Museum, Aundha.
 - 6) Explain the purpose of the tourist agencies.
3. Short notes (**any four**) : 12
- 1) Pavan Khind.
 - 2) Historical importance of Khultabad.
 - 3) Coronation of Chhatrapati King Shivaji.
 - 4) Tourist importance of Town Hall Kolhapur.
 - 5) Work of tourist agencies.
 - 6) Marketing.
4. Write a detail note on Raja Dinkar Kelkar museum, Pune as the place on tourist attraction. 10

OR

Explain the qualification and qualities of tourist guide.

5. Write a tour report of the tourist place you visited. 10

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
ENGLISH
British Literature (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative from the following : 10
- 1) In the sonnet 'Shall I Compare' Shakespeare compared youth and glory to a day in
a) Winter b) Spring c) Summer d) None of above
 - 2) The poet laments over _____ in the Sonnet 'When to the sessions'.
a) The lost beloved b) The lost opportunities
c) The lost friend d) None of above
 - 3) _____ Sonnets were written by Shakespeare.
a) 124 b) 154 c) 130 d) 145
 - 4) In the sonnet 'Let Me Not To The' Shakespeare has expressed his views on the qualities of _____.
a) Beloved b) Friend c) Natural things d) True love
 - 5) In the Sonnet 'My Mistress' eyes are' Shakespeare addressed not to youth but to the _____.
a) Dark lady b) Sister c) Friend d) None of above
 - 6) The images of 'Light-house' and pole-star are compared with _____.
a) Stars b) Planets c) True love d) None of above
 - 7) _____ form is used by Shakespeare in his Sonnets.
a) Verse b) Blank verse c) Poetic diction d) None of above
 - 8) The Sonnet 'Shall I Compare Thee' displays Shakespeare's intense love
a) For his country b) Queen Elizabeth
c) For his beloved d) For his friend

- 9) Which poetic device is used in the first line of Sonnet 'Shall I Compare' ?
 a) Simile b) Imagery c) Conceit d) None of above
- 10) In the Sonnet 'from fairest creature' the term 'tender heir' refers to _____
 a) An infant b) Daughter c) Friend d) None of above
2. Answer **any five** of the following questions in about **2** or **3** sentences **each** : **10**
- 1) What was the discussion about between a debtor, a porter and the soldier in the essay 'English Pride Liberty An Instance' ?
 - 2) What was the wild idea developed by Rousseau in the essay 'The Benefits of Luxury' ?
 - 3) What is the universal passion for politics described by Goldsmith in his essay 'English Pride-Liberty An Instance' ?
 - 4) How does 'Luxury' is the child of society ?
 - 5) According to Goldsmith, how china degenerated from its ancient greatness ?
 - 6) What are the features of Oliver Goldsmith as an essayist ?
3. A) Answer **any two** of the following questions in about **50** words : **6**
- 1) What are the characteristics of Elizabethan drama ?
 - 2) Write in brief about the 'Golden Age' of Detective novel.
 - 3) Write a note on Philip Sidney as an Elizabethan Sonneteer.
- B) Answer briefly **any two** of the following : **4**
- 1) Sonnets of Wyatt and Survey.
 - 2) Development of detective fiction.
 - 3) The chief features of the Elizabethan Revenge tragedy.
4. Evaluate Thomas Dekker's 'The Shoemaker's Holiday' as a comic masterpiece. **10**
- OR
- Discuss various themes in the play 'The Shoemaker's Holiday'.
5. Write a note on Agatha Christie's 'And Then There Were None' a detective novel. **10**
-

SLR-C – 30

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
MARATHI (Paper – IV) (A)
Eka Lekhakacha Abhyas – Madhyugin Lekhak – Sant Dnyaneshwar

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न आवश्यक.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) श्रीज्ञानेश्वरीच्या लेखनाकरिता ज्ञानदेवांचे 'लेखकु' कोण झाले ?
अ) निवृत्तिनाथ आ) सोपानदेव इ) सच्चिदानंद बाबा ई) मुक्ताई
- २) श्रीज्ञानदेवांनी संजीवन समाधी कोठे घेतली ?
अ) नेवासे आ) देहू इ) आळंदी ई) आपेगाव
- ३) 'श्रीज्ञानेश्वरी' हा कोणत्या ग्रंथावरील भाष्यग्रंथ आहे ?
अ) ऋग्वेद आ) उपनिषद इ) महाभारत ई) श्रीमद्भगवद्गीता
- ४) _____ द्वारी उभा क्षणभरी । तेणे मुक्ती चारी साधीयेल्या ॥
अ) विठ्ठलाचे आ) देवाचिये इ) वैष्णवाच्या ई) हरिचिये
- ५) 'श्रीज्ञानेश्वरी'च्या तिसऱ्या अध्यायातील ओव्यांची शासकीय प्रतीत संख्या किती आहे ?
अ) २७५ आ) २७६ इ) ७०८ ई) ५३५
- ६) रणांगणावर कोणाच्या मनाची द्विधा अवस्था झाली होती ?
अ) युधिष्ठीर आ) अर्जुन इ) श्रीकृष्ण ई) ज्ञानदेव
- ७) _____ जो बापा । तो नित्ययज्ञ जाण पां ।
अ) स्वधर्म आ) परधर्म इ) मानवधर्म ई) देवधर्म

P.T.O.

८) संत ज्ञानदेवांच्या आईचे नाव काय होते ?

अ) यशोदा आ) देवकी इ) रुक्मिणी ई) सुभद्रा

९) 'गुरु हा _____ राजा । गुरु हा प्राणविसांवा माझा ।'

अ) संतकुळीचा आ) ऋषीकुळीचा इ) देवकुळीचा ई) पुण्यस्थळीचा

१०) ' _____ चोळी । माझे सर्व अंग पोळी । कान्हो वनमाळी । वेगीं भेटवा कां ।।'

अ) रेशमाची आ) चंदनाची इ) मायेची ई) भक्तीची

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) श्रीज्ञानदेवांचे गीताटीकेचे प्रयोजन काय होते ?

२) तिसऱ्या अध्यायाच्या सुरुवातीस अर्जुनाने श्रीकृष्णास कोणता प्रश्न केला आहे ?

३) 'एथ वडिल जें जें करिती । तेया नाव धर्मु ठेविति । विशेषे आचरावे । लागे संती ।' याचा भावार्थ स्पष्ट करा.

४) श्रीज्ञानदेवांनी लिहिलेल्या एखाद्या विरहिणीचे दोन चरण लिहा.

५) श्रीज्ञानदेवांच्या अभंगांमधील 'बाप रखुमादेविवरू'चा उल्लेख कोणत्या दृष्टीने चिंतनीय आहे ?

६) श्रीज्ञानदेवांचा कोणत्या संप्रदायांशी अनुबंध दाखवता येतो ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

१) श्रीज्ञानदेवांच्या अभंगवाणीच्या आधारे नाम माहात्म्याचे विचार स्पष्ट करा.

२) श्रीज्ञानदेवांच्या अभंगांतील भावसौंदर्य स्पष्ट करा.

३) श्रीज्ञानेश्वरीच्या तिसऱ्या अध्यायातील अर्जुनाची व्यक्तिरेखा उलगडा.

४. श्रीज्ञानदेवांच्या निवडक अभंगांच्या आधारे त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

१०

किंवा

श्रीज्ञानदेवांनी विशद केलेला भक्तिमार्ग त्यांच्या अभंगवाणीच्या आधारे सोदाहरण स्पष्ट करा.

५. श्रीज्ञानेश्वरीच्या तिसऱ्या अध्यायातून ज्ञानदेवांच्या काव्यप्रतिभेची कोणती वैशिष्ट्ये प्रकटली आहेत, त्याचे सोदाहरण विवेचन करा.

१०

- 8) The Ashrama system begins with _____ Ashrama.
- A) Brahmacharya B) Sanyas
C) Grahastha D) Wanaprastha
- 9) The zoroastrianism was emerged in _____
- A) Iraq B) Iran
C) India D) Afghanistan
- 10) Jesus Christ was born on _____
- A) 25 December B) 2 October
C) 10 December D) 11 July

2. Write short answer on **any four** of the following :

8

- A) What is Teerthankar ?
B) What is Shariya ?
C) Which are the types of religious faiths ?
D) Which are the functions of Church ?
E) What is mean by moksha ?
F) What are the three 'Ks' in Sikhism ?

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- A) Origin of Bhaism.
B) Guru Nanak.
C) Fire temple.
D) Role of Bhiku.
E) Sufism.
F) Vardhaman Mahavir.

4. A) Discuss the factors responsible for magic and sorcery in India.

10

OR

B) How far religion is affecting on education, state and economy in India ?
Explain.

5. Write in detail on teachings of Vardhaman Mahavir.

10

मराठी रूपांतर

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) गुरुनानक यांचा जन्म _____ ठिकाणी झाला.
अ) चंदीगढ ब) लाहोर
क) तलवंडी ड) पतियाला
- २) श्रद्धा आणि कर्मकांड हे _____ चे घटक आहेत.
अ) राजकारण ब) धर्म
क) प्रशासन ड) विवाह
- ३) _____ हा ईस्लामी शिक्षण संस्था आहे.
अ) मशीद ब) मदरसा
क) ईदगाह ड) घर
- ४) गौतमबुद्धाचे जन्म _____ येथे झाले.
अ) लुम्बीनी ब) लखनऊ
क) कुरुक्षेत्र ड) असाम
- ५) _____ यास सर्वच धर्मांनी नाकारले आहे.
अ) आराधना ब) गाणी
क) बळी ड) चेटुक
- ६) ईस्लाम धर्म _____ यास मानतो.
अ) बहुदेववाद ब) आत्मावाद
क) निसर्गवाद ड) एकेश्वरवाद
- ७) _____ राज्यात लिंगायत सांप्रदायाची सर्वात जास्त संख्या आहे.
अ) आंध्रा ब) महाराष्ट्रा
क) कर्नाटक ड) गुजरात
- ८) आश्रम व्यवस्थेला सुरुवात _____ आश्रमापासून होते.
अ) ब्रह्मचर्य ब) सन्यास
क) ग्रहस्थ ड) वानप्रस्थ

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ECONOMICS
Labour Economics (Group – C – I) (Paper – IX)

Day and Date : Monday, 15-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative.

10

- 1) The principle of Strengthening the trade union is _____
 - a) few unions in one industry
 - b) one union in one industry
 - c) many unions in one industry
 - d) none of the above
- 2) Social security means _____
 - a) social assistance
 - b) social control
 - c) social change
 - d) none of the above
- 3) The condition for the success of the collective bargaining depends on _____
 - a) strong trade union
 - b) attitude to give and take
 - c) faith
 - d) all of the above
- 4) The First Trade Union Act in India was passed in the year _____
 - a) 1926
 - b) 1929
 - c) 1939
 - d) 1948
- 5) Exit policy is a part of _____
 - a) Trade policy
 - b) Protection policy
 - c) Liberalisation policy
 - d) None of the above
- 6) In _____ the Govt. of India passed the Industrial Dispute Act.
 - a) 1947
 - b) 1955
 - c) 1991
 - d) 2001
- 7) Second National Labour Commission was constituted under the Chairmanship of _____
 - a) Mr. Todd
 - b) V. V. Giri
 - c) Ravindra Verma
 - d) None of the above

P.T.O.

8) The main cause of employment of children in various industries is _____

- a) low level of earnings of adult workers
- b) large number of children
- c) workers absentism
- d) none of these

9) _____ Institution made efforts for the protection of women workers.

- a) IMF
- b) ILO
- c) INTUC
- d) ATUC

10) ILO is a result of _____

- a) Rome Conference
- b) Brettonwood Conference
- c) Geneva Conference
- d) Versaie Conference

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is labour market ?
- 2) What is social security ?
- 3) What is labour welfare ?
- 4) What is exit policy ?
- 5) What is labour retrenchment ?
- 6) What is globalization ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Voluntary retirement scheme.
- 2) Problems of female scheme.
- 3) Collective bargaining.
- 4) Child labour problems.
- 5) Labour legislation in India.
- 6) Labour market reforms.

4. A) Review the progress and problems of trade union movement in India.

10

OR

B) Explain the impact of globalisation on employment in India.

5. What is industrial dispute ? What are the various causes of industrial disputes ? 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) कामगार संघटना बळकट करण्याचे _____ हे तत्त्व आहे.
१) एका उद्योगात कमी संघटना
२) एका उद्योगात एक संघटना
३) एका उद्योगात अनेक संघटना
४) वरीलपैकी नाही
- २) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे _____
१) सामाजिक मदत
२) सामाजिक नियंत्रण
३) सामाजिक बदल
४) वरीलपैकी नाही
- ३) सामाजिक सौदा यशस्वी करण्यासाठीच्या प्रमुख अटी _____
१) बळकट कामगार संघटना
२) देणे व घेणे याबाबतचा दृष्टिकोन
३) विश्वास
४) वरील सर्व
- ४) भारतात १ ला कामगार संघटनाविषयक कायदा _____ साली मंजूर झाला.
१) १९२६
२) १९२९
३) १९३९
४) १९४८
- ५) _____ हा निर्गमन नीतीचा भाग आहे.
१) व्यापारविषयक धोरण
२) संरक्षणविषयक धोरण
३) उदारीकरण धोरण
४) वरीलपैकी नाही
- ६) भारत सरकारने _____ साली औद्योगिक कलह कायदा केला.
१) १९४७
२) १९५५
३) १९९१
४) २००१
- ७) दुसऱ्या राष्ट्रीय श्रम आयोगाची स्थापना _____ यांच्या अध्यक्षतेखाली झाली.
१) श्री. टॉड
२) श्री. व्ही. व्ही. गिरी
३) श्री. रविन्द्र वर्मा
४) वरीलपैकी नाही
- ८) लहान मुलांना _____ कारणामुळे निरनिराळ्या कारखान्यात रोजगार मिळतो.
१) तरून कामगारांना मिळणारा अल्प मोबदला
२) मुलांची अधिक संख्या
३) कामगारांची गैरहजेरी
४) वरीलपैकी नाही

१) स्त्री कामगारांना संरक्षण देण्यासाठी _____ संस्थेने प्रयत्न केले.

१) आन्तरराष्ट्रीय नाणे निधी

२) आन्तरराष्ट्रीय श्रम संघटना

३) इंटक (INTUC)

४) आयटक (ATUC)

१०) आन्तरराष्ट्रीय श्रम संघटना (ILO) _____ ची फलनिष्पत्ती आहे.

१) रोम परिषद

२) ब्रिटनवुडस् परिषद

३) जिनिव्हा परिषद

४) व्हर्साय परिषद

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त ४) :

८

१) श्रम बाजार म्हणजे काय ?

२) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे काय ?

३) श्रम कल्याण म्हणजे काय ?

४) निर्गमन नीती म्हणजे काय ?

५) कामगार कपात म्हणजे काय ?

६) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (फक्त ४) :

१२

१) स्वेच्छा निवृत्ती योजना

२) स्त्री कामगारांचे प्रश्न

३) सामुदायिक सौदा

४) बाल कामगार समस्या

५) भारतातील श्रमविषयक कायदे

६) श्रम बाजार सुधारणा.

४. अ) भारतातील कामगार संघटना चळवळीच्या प्रगतीचा व समस्यांचा आढावा घ्या.

१०

किंवा

ब) जागतिकीकरणाचे भारतातील रोजगारीवर झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

५. औद्योगिक कलह म्हणजे काय ? औद्योगिक कलहाची प्रमुख कारणे कोणती ?

१०

SLR-C – 303

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Sem. – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII – A)**

एका वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास : कादंबरी

Day and Date : Monday, 15-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max.Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) नारबाचे जीवन कोणत्या कारणामुळे उध्वस्त होते ?

(यंत्रसंस्कृती / मानव संस्कृती / अंध संस्कृती / निसर्ग संस्कृती)

२) 'राडा' कादंबरीची प्रस्तावना कोणी लिहिली ?

(रंगनाथ पहारे / भालचंद्र नेमाडे / आनंद यादव / उषा इस्तक)

३) मंदारच्या मित्राचे नांव काय ?

(नाना / प्रभाकर / गजू / मनवेल)

४) 'हिंदू' या कादंबरीचे लेखक कोण ?

(विश्वास पाटील / राजन गवस / भालचंद्र नेमाडे / अरुण साधू)

५) देवदासी प्रथेच्या विरोधात कोणी साहित्य चळवळ उभी केली ?

(शंकरराव खरात / राजन गवस / आनंद यादव / राजन खान)

६) 'संभाजी' या कादंबरीची प्रथमावृत्ती केव्हा प्रसिद्ध झाली ?

(२००३ / २००४ / २००५ / २००८)

७) 'गोतावळा' या कादंबरीचे वेगळेपण कशात आहे ?

(ग्राम संस्कृती / प्राणी जीवन / अंधश्रद्धा / गाव पांढरी)

P.T.O.

८) 'शालिनी' ही व्यक्तिरेखा कोणत्या कादंबरीत आली ?

(संभाजी / राडा / गोतावळा / भंडारभोग)

९) भालचंद्र नेमाडे यांनी कशाचा पुरस्कार केला ?

(साम्यवाद / सौंदर्यवाद / वास्तव वाद / देशीयवाद)

१०) देवीशी लग्न कोणाचे लावले ?

(संगप्पा / बसप्पा / तायाप्पा / पारव्वा)

२. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (सहा पैकी पाच) :

१०

१) 'राडा' मधील नागर भाषेची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

२) 'गोतावळा' तील प्राण्यांची नांवे सांगा.

३) 'बिढार' मधील चांगदेवची दोन स्वभाव वैशिष्ट्ये सांगा.

४) 'भंडारभोग' मधील स्त्रियांची नांवे सांगा.

५) संभाजीचे व्यक्तित्व गुण सांगा.

६) भालचंद्र नेमाडे यांच्या कादंबरीची दोन देशी वैशिष्ट्ये सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त दोन) :

१०

१) 'गोतावळा' तील कृषिनिष्ठ बदल व परिणाम सांगा.

२) तायाप्पाची वेदना विशद करा.

३) 'बिढार' मधील शैक्षणिक दूरावस्थेचे चांगदेन चिंतन स्पष्ट करा.

४. मानव आणि प्राणी जगत यांचे सहसंबंध संपण्याचे उत्क्रांत चित्र 'गोतावळा' मधून कसे दिसते ते विशद करा.

१०

किंवा

जोगता समाजव्यवस्थेचे वास्तव चित्रण 'भंडारभोग' मध्ये कसे प्रकट झाले ते सांगा.

५. 'संभाजी' कादंबरीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 304

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII (B))
साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

Day and Date : Monday, 15-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) साहित्याचे प्रतिसादक्षेत्र कोणास म्हटले जाते ?

अ) लेखक ब) प्रकाशक क) विक्रेता ड) वाचक

२) आनंद ओवरी ही कोणाच्या जीवनावरील कादंबरी आहे ?

अ) ज्ञानेश्वर ब) तुकाराम
क) नामदेव ड) एकनाथ

३) आनंद ओवरी या कादंबरीचे लेखक कोण आहेत ?

अ) दि. बा. मोकाशी ब) ल. रा. मोकाशी
क) द. बा. मोकाशी ड) भारतकाळे

४) ऐसे कुणबी भूपाळ या कादंबरीचा नायक कोण आहे ?

अ) नामदेव ब) कान्होबा क) विश्वनाथ ड) किसन

५) रानातल्या लिंबाच्या झाडाखाली कोणते दैवत होते ?

अ) मारुती ब) मुंजाबाबा क) लक्ष्मी ड) सटवाई

६) जोहड म्हणजे काय आहे ?

अ) सरोवर ब) तळे क) कालवा ड) बंधारा

७) जोहडमध्ये कोणत्या प्रदेशाचे चित्रण येते ?

अ) महाराष्ट्र ब) गुजरात क) पंजाब ड) राजस्थान

८) राजेंद्रसिंह कोणाला वाचविण्यासाठी आंदोलन करतात ?

अ) सातपुडा ब) अरवली क) विंध्य ड) पश्चिम घाट

P.T.O.

१) सत्त्वाची भाषा हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

अ) रंगनाथ पठोर

ब) गो. म. कुलकर्णी

क) गो. मा. पवार

ड) रा. श्री. जोग

१०) अब्राह्मणी साहित्याचे सौंदर्याशास्त्र या ग्रंथाचे लेखक कोण ?

अ) के. रं. शिरवाडकर

ब) जनार्दन वाघमारे

क) गं. बा. सरदार

ड) कॉ. शरद पाटील

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच)

१०

१) लेखक व वाचक यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

२) हिप्पोलीन तेन यांच्या तीन संकल्पना सांगा.

३) सामाजिक व वाङ्मयीन प्रेरणा यातील फरक विशद करा.

४) आनंद ओवरी कादंबरीची प्रेरणा कोणती ?

५) विश्वनाथने घराचे कारभारीपण स्वतः कडे का घेतले ?

६) जोहडमधील आंदोलनाची पार्श्वभूमी सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१०

१) वाचकनिष्ठ अभिरुचीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२) आनंद ओवरीमधील कान्होबाचे स्वभाव विशेष सांगा.

३) जोहडची भाषा वैशिष्ट्ये विशद करा.

४. आनंद ओवरी या साहित्यकृतीतील तत्कालीन सामाजिक परिस्थितीचे चित्रण साधार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ऐसे कुणबी भूपाळ या कादंबरीतील शेतकऱ्याची सामाजिक अवस्था विशद करा.

५. जोहड एक सामाजिक कलाकृती म्हणून तिचे विश्लेषण करा.

१०

SLR-C – 306

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
MARATHI (Paper – VIII (d))
अनुवाद : सिद्धांत आणि उपयोजन

Day and Date : Monday, 15-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) एका भाषेतील आशयाचे वहन दुसऱ्या भाषेत करणाऱ्यास काय संबोधले जाते ?
अ) रूपांतरकार ब) अनुवादक क) भाषिक मध्यस्थ ड) यापैकी नाही
- २) 'डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया' हा ग्रंथ कोणी अनुवादिला ?
अ) ना. ग. गोरे ब) एस. एम. जोशी क) ग. प्र. प्रधान ड) साने गुरुजी
- ३) भाषांतर हे प्रत्यक्ष अनुवादाचे क्षेत्र यांचेच आहे असा गैरसमज आहे
अ) कोशांचे ब) स्त्रियांचे क) विद्वान ड) पत्रकार
- ४) पुढीलपैकी 'ज्ञानकोशकार' कोणास म्हटले आहे ?
अ) श्री. व्यं. केतकर ब) श्री. म. भाटे
क) विष्णुशास्त्री चिपळूणकर ड) ह. ना. आपटे
- ५) ललितसाहित्याचा अनुवाद कसा केला जावा असे म्हटले जाते.
अ) भावानुवाद ब) शब्दानुवाद क) अर्थानुवाद ड) स्वैरानुवाद
- ६) 'अनुवाद कला' या ग्रंथाचे कर्ते कोण आहेत ?
अ) रामप्रसाद तिवारी ब) भोलानाथ तिवारी
क) वा. म. जोशी ड) यापैकी नाही
- ७) कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचा अनुवाद करताना कोणत्या शब्दाबाबत काळजी घ्यावी लागते ?
अ) इंग्रजी ब) पारिभाषिक क) क्लिष्ट ड) अर्थवराही

P.T.O.

८) 'पण लक्षात कोण घेतो' याचा अनुवाद कोणी केला ?

- अ) पी. व्ही. नरसिंहराव ब) इंद्रकुमार गुजराल
क) अनंतमूर्ती ड) यापैकी नाही

९) पदांचा व्यवहारातील सर्वमान्य अर्थ सांगणारा ग्रंथ कोणता ?

- अ) संदर्भकोश ब) शब्दकोश क) ज्ञानकोश ड) यापैकी नाही

१०) 'वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश' कोणी संपादित केला ?

- अ) वसंत आबाजी डहाके आणि इतर ब) भालचंद्र नेमाडे
क) उमा कुलकर्णी ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) अनुवादाची चार साधने लिहा.
- २) उत्पत्तीकोश म्हणजे काय ?
- ३) अनुवादाच्या रीती सांगा.
- ४) मराठीमध्ये ज्ञानकोशाची परंपरा कोणी सुरू केली ?
- ५) पाच शब्दकोशांची नावे सांगा.
- ६) अनुवादाचे उपयोजन कसे करता येईल ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) कोश संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) अनुवादाची कोणती साधने आहेत ते सांगून प्रत्यक्षानुवादात कसे उपयुक्त ठरतात ?
- ३) ललित साहित्याच्या अनुवादात येणाऱ्या अडचणी सांगा.

४. कार्यालयीन भाषिक अनुवाद कोणकोणत्या गोष्टीस पूरक ठरेल ते सांगून त्याचे महत्त्व विशद करा.

१०

किंवा

अनुवादकाची भूमिका सांगून त्याच्यासमोर उपयोजनात व साधनात कोणते यक्ष प्रश्न उभे राहतात, त्याचे विवेचन करा.

५. सामाजशास्त्रे आणि विज्ञानातील अनुवाद यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 308

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (Paper – VIII)**

साहित्यिक वर्ग ख: नाटक और रंगमंच

Day and Date : Monday, 15-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

- 1) _____ हम कोटि-कोटि जनों की तो केवल प्रतीक हैं ।
1) उर्मिला 2) सती 3) सीता 4) मन्दोदरी
- 2) प्रभु ! उसका पीछा न करें, वह केवल _____ है ।
1) छात्र 2) छल 3) छबीला 4) छाया
- 3) यही नहीं देवराज, महादेव शिव के गर्गों को स्वयं देवों का _____ करते मैंने देखा ।
1) अमृतपान 2) रक्तपान 3) विषपान 4) वायुपान
- 4) क्या _____ ज्ञान को, इतना अंधा कर देता है ।
1) सुता 2) हृदय 3) मोह 4) स्वप्न
- 5) _____ पात्र 'एक कंठ विषपायी' नाटक का है ।
1) राम 2) नील 3) शेष 4) फन्दी
- 6) आह, _____ ने मुझे अचीन्ही स्थितियों से जोड़ दिया ।
1) शोक 2) घृणा 3) स्वप्न 4) कल्पना

P.T.O.

- 7) _____ यदि ध्रुव पर भी होती तो भाग नहीं पाती बन्धु !
 1) सेतु 2) लंका 3) अयोध्या 4) कैलास
- 8) फन्दी नाटक के प्रथम अंक _____ की एक संध्या है ।
 1) पहली 2) अगस्त 3) दिन 4) संध्या
- 9) इस साली _____ से तो अच्छा था कि एक्टर बन जाते ।
 1) वकीली 2) पुलिस 3) वार्डर 4) डॉक्टर
- 10) फन्दी _____ के बिना एक मील भी ट्रक नहीं चला सकता ।
 1) पेट्रोल 2) डिझेल 3) बीडी 4) शराब

2. निम्नलिखित प्रश्नों का उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए । (छः में से पांच) :

10

- 1) 'राम' का संशय स्पष्ट कीजिए ।
- 2) 'फन्दी' अपने बेटे के बारे में क्या सोचता है ।
- 3) युद्ध के प्रति इन्द्र की दृष्टि कैसी थी ?
- 4) 'एक कंठ विषपायी' नाटक के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए ।
- 5) हनुमान की कोई भी पाँच चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए ।
- 6) फन्दी ने भगतराज वकील को हां कैसे कहा ?

3. निम्नलिखित अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । (तीन में से दो) :

10

1) सचमुच

यह शिष्टाचार नहीं ;

भावना भरा संवेदनशील हृदय

हम कैसे दिखलाएँ ?

कैसे बतलाएँ यह कि आज

कर्तव्य -विवश हो

सहज

मित्र के नाते ही हैं हम आए ।

2) आह !

नहीं देखा जाता है यह परिवर्तन !

ऐसी विकृति !

झुलसे हुए रूप का ऐसा

कटु अपकर्षण !

3) लेकिन.... मेरा मूल बाण शिव के चरणों में

एक चुनौती या प्रमाण का अर्थ कहेगा,

चाहे वे प्रमाण स्वीकारें

चाहे वे युद्ध की चुनौती,

हर हालत में सत्य हमारी ओर रहेगा,

....अन्तिम विजय हमारी होगी ।

4. 'लक्ष्मण' की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए ।

10

अथवा

'संशय की एक रात' नाटक की कथावस्तु लिखिए ।

5. 'फन्दी' नाटक की पात्र और चरित्र-चित्रण की दृष्टि से समीक्षा कीजिए ।

10

SLR-C – 309

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (Paper – VIII (C))**

**साहित्यिक वर्ग (क) प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य
(पाठ्यपुस्तकें – सूरदास, बिहारी प्रकाश, भूषण)**

Day and Date : Monday, 15-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

- 1) 'सूरसागर' का आधार _____ है।
1) गीता 2) श्रीमद्भागवत 3) पद्मपुराण 4) वेद
- 2) भ्रमरगीत में _____ श्रृंगार का चित्रण है।
1) संयोग 2) वियोग 3) वीर 4) करुण
- 3) सूर का 'भ्रमरगीत' _____ काव्य है।
1) करुण 2) उपालंभ 3) श्रृंगार 4) शोक
- 4) बिहारी _____ कवि थे।
1) भक्त 2) योद्धा 3) दरबारी 4) वीर
- 5) ब्रजनन सकल _____ व्रतधारी।
1) ब्रह्म 2) स्याम 3) ईश 4) भू
- 6) बिहारी सतसई _____ छंद में लिखी है।
1) चौपाई 2) सवैया 3) दोहा 4) सोरठा
- 7) 'भ्रमरगीत' की भाषा _____ है।
1) ब्रज 2) अवधी 3) मैथिली 4) राजस्थानी

P.T.O.

8) भूषण _____ कवि थे ।

- 1) रीतिमुक्त 2) रीतिबद्ध 3) रीतिसिद्ध 4) भक्त

9) भूषण के काव्य में _____ रस प्रधान है ।

10) भूषण ने _____ भाषा को वीर रस की भाषा के रूप में प्रयुक्त किया ।

- 1) अवधी 2) ब्रज 3) मगही 4) मैथिली

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : 10

- 1) उद्धव गोपियों को क्या कहता है ?
- 2) 'भ्रमरगीत' के आधार पर सूरदास के वियोग पक्ष की चार विशेषताएँ लिखिए ।
- 3) बिहारी ने किन विषयों पर दोहे लिखे हैं ?
- 4) बिहारी के सौंदर्य चित्रण की चार विशेषताएँ लिखिए ।
- 5) भूषण ने किन राजाओं की वीरता का वर्णन किया है ?
- 6) भूषण के पदों में किन अलंकारों का प्रयोग हुआ है ?

3. किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए : 10

- 1) भूषण के काव्य में वीर रस।
- 2) भूषण की काव्य कला ।
- 3) भूषण काव्य में राष्ट्रीयता ।

4. बिहारी के काव्य सौंदर्य को विशद कीजिए। 10

अथवा

सतसई परंपरा में बिहारी और उनकी सतसई का योगदान स्पष्ट कीजिए ।

5. 'भ्रमरगीत' एक उपालंभ काव्य है ' – स्पष्ट कीजिए। 10

SLR-C – 31

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
MARATHI**

एका लेखकाचा अभ्यास : अर्वाचीन लेखक – डॉ. द. ता. भोसले (पेपर – ४ (अ))

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजव्या बाजूचे अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) 'बाळमुठीतील दिवस' या ग्रंथात द. ता. भोसले यांचे आत्मकथनपर किती लेख आहेत ?

(७/१०/१२/१४)

२) 'भूक' या लेखातून द. ता. भोसले यांच्या बालपणातील कोणत्या प्रकारच्या जीवनाचे दर्शन घडते ?

(श्रीमंत/मध्यम/कष्टमय/आनंदी)

३) कोणता काळ गरीब माणसाचे आयुष्य छोटे करतो ?

(वर्तमानकाळ/भूतकाळ/भविष्यकाळ/दुष्काळ)

४) द. ता. भोसले यांची पहिली प्रेयसी कोण आहे ?

(स्वाती/सायली/सायकल/सरस्वती)

५) "हा पोतराजाचा पोशाख मी अंगावर घालणार अन् पोट जाळणार देवाच्या नावावर" असे कोणी म्हटले आहे ?

(बजाबा/बंका/जिवा/चांगा)

P.T.O.

- ६) 'जहाज' कथेत 'दाजी'च्या गोडगळ्याला भाळून स्वतःच्या मर्जीने दाजीशी कोणी लग्न केले ?
(जिजाई/रखमा/हौसा/कौसा)
- ७) 'जन्म' कथेतील कोणाची बायको 'कौसा' बाळंतपणात मूल आडवे आल्याने मरण पावते ?
(गेना सालदार/बजाबा/गुणाजी/बंका पोतराज)
- ८) 'लोकोत्तर गाडगेबाबा : जीवन आणि कार्य' या द. ता. भोसले यांच्या चरित्र ग्रंथाला कोणाची प्रस्तावना आहे ?
(नागनाथ कोत्तापल्ले/निळू फुले/आण्णा हजारे/डॉ. श्रीराम लागू)
- ९) गाडगेबाबांचे लहानपणीचे नाव काय होते ?
(नाना/आण्णा/डेबू / दादा)
- १०) गाडगेबाबांचे वडील झिंगराजीचा मृत्यू कोठे झाला ?
(आपेगाव/कोतेगाव/जातेगाव/शेणगाव)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (सहापैकी पाच) :

१०

- १) 'द. ता. भोसले यांचे "बाळमुठीतील दिवस" हे पुस्तक त्यांच्या भावजीवनातील भूतकालीन आठवणींचा गंध अलगद जपून ठेवते' या विधानाचा परामर्श घ्या.
- २) समूहमनाचे रसरशीत दर्शन घडविणारे पुस्तक म्हणजे 'बाळमुठीतील दिवस' होय थोडक्यात सांगा.
- ३) श्रीधरपंतांच्या मानसिकतेचे चित्रण थोडक्यात करा.
- ४) 'निवडणूक' कथेच्या आधारे बदलत्या राजकीय परिस्थितीचे दर्शन घडवा.
- ५) गाडगेबाबा यांच्या वडीलांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विशेष सांगा.
- ६) गाडगेबाबांच्या सामाजिक कार्याची मुहूर्तमेढ म्हणजे गुराख्याचा शेतकरी होण्यात झालेले परिवर्तन होय थोडक्यात लिहा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

१) लोकसमज वा लोकसमजुती यांचा उलगाडा 'बाळमुठीतील दिवस' या आत्मकथनपर लेखनातून झालेला आहे. याची सविस्तर चर्चा करा.

२) खेड्यातील माणसांच्या दुःख भोगाचे मूळ त्यांच्या दारिद्र्यात आहे. 'पाऊस' कथासंग्रहाच्या आधारे लिहा.

३) गाडगेबाबा यांच्या विरक्ती वृत्तीस कारणीभूत झालेल्या घटना प्रसंगांचा थोडक्यात तपशील सांगा.

४. समृद्ध, संपन्न आणि चिंतनशील ललितगद्य म्हणून 'बाळमुठीतील दिवस' या द. ता. भोसले यांच्या ग्रंथाचे मूल्यमापन करा.

१०

किंवा

'खेड्यातील सर्व स्तरातील स्त्री-पुरुषांचे दुःख भोगाचा वेध व शोध भोसले विविध अंगानी घेतात' या विधानाची सत्यता 'पाऊस' कथासंग्रहाच्या आधारे साधार पटवा.

५. गाडगेबाबांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू 'लोकोत्तर गाडगेबाबा : जीवन आणि कार्य' या द. ता. यांच्या ग्रंथाच्या आधारे उलगडून दाखवा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH
20th Century British Literature (Paper – VIII)

Day and Date : Monday, 15-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All the questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following questions choosing the correct alternative : 10
- 1) To whom the power and the Glory is dedicated ?
a) William b) Gervase c) James d) George
 - 2) _____ is the name of Jessica's father.
a) Antonio b) Bassanio c) Shylock d) Lorenzo
 - 3) Who is the author of the collector ?
a) John Ford b) John Lewis c) John Fowles d) John Ransom
 - 4) _____ is the name of the French Lieutenant.
a) Mr. Williamson b) Mr. Vurgueness
c) Mr. Robertson d) None of the above
 - 5) _____ is Mrs. Poulteney's housekeeper.
a) Mrs. Fairley b) Mrs. Mary c) Miss Sarah d) Miss Letty
 - 6) Which of the following play is written by Harold Pinter ?
a) The Cocktail Party b) The Birthday Party
c) The Marriage Party d) The Christmas Party
 - 7) When was the Nobel Prize for literature awarded to Harold Pinter ?
a) 1985 b) 1995
c) 2005 d) None of the above
 - 8) _____ is the name of Captain Fellow's daughter.
a) Maria b) Trixie c) Brigita d) Coral

- 9) Where does the Wisky-Priest want to go by boat ?
 a) Mexico b) America c) Vera Cruz d) The Capital
- 10) With whom Jessica elopes to Belmont ?
 a) Graziano b) Lorenzo c) Bassanio d) Antonio

2. Answer the following questions in brief **any five** : **10**

- 1) Define Kitchen-Sink drama.
- 2) What does the title 'The Power and The Glory' signify ?
- 3) What is magic realism ?
- 4) What does Joe want to be ?
- 5) Why Sarah is called the French Lieutenant's woman ?
- 6) What do you mean by the term absurd ?

3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**

- 1) Relationship between Sarah and Charles.
- 2) Illicit relations between the Wisky-Priest and Maria.
- 3) Friendship between Antonio and Bassanio.

B) Write short notes on **any two** of the following : **4**

- 1) The end of the 'French Lieutenant's Woman'.
- 2) What does the title 'The Home Coming' signify ?
- 3) Wisky-Priests Love for liquor.

4. Write an essay on the absurd elements in 'The Home Coming'. **10**

OR

Evaluate the French Lieutenant's woman as a postmodern fiction.

5. Write a note on postwar English drama. **10**

SLR-C – 313

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014

URDU (Paper – VIII)

Urdu Sahafat Aur Fann-e-Tarjuma Nigari

Day and Date : Monday, 15-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **All questions carry equal marks.**

10

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

- (۱) فورٹ ولیم کالج میں _____ کی صدارت میں کتابیں ترجمہ کی گئیں۔
(جان گل کرسٹ جان تھامس روبک مسٹر ایف بترو والٹر پیپرٹ)
- (۲) 'قصہ چہار درویش' کا اردو ترجمہ 'باغ و بہار' کے نام سے _____ نے کیا۔
(میر افضل خان میر تقی میر میر امن دہلوی حیدر بخش حیدری)
- (۳) 'وضع اصطلاحات' _____ کی تصنیف ہے۔
(وحید الدین سلیم سید سلیمان ندوی سر سید احمد خاں شاہ رفیع الدین)
- (۴) ورنا کلر ٹرانسلیشن سوسائٹی _____ میں قائم کی گئی تھی۔
(فورٹ سینٹ جارج کالج علی گڑھ مسلم یونیورسٹی دہلی کالج فورٹ ولیم کالج)
- (۵) _____ کیلئے مترجم کو دو زبانوں کا جانتا ہی کافی نہیں ہوتا بلکہ تہذیبوں سے واقفیت ہونا بھی ضروری ہے۔
(صحافتی ترجمے ادبی ترجمے آزاد ترجمے سائنسی ترجمے)

P.T.O.

- (۶) _____ بالکل اصل کی طرح ہو۔ اُسے پڑھتے ہوئے یہ بھی محسوس نہ ہو کہ وہ کس زبان میں کیا گیا ہے۔
(آزاد ترجمہ لفظی ترجمہ سائنسی ترجمہ علمی ترجمہ)
- (۷) _____ کی انگریزی سے اردو میں ترجمہ ہونے والی پہلی کتاب سمجھی جاتی ہے۔
(سرولیم میور ایڈگراہیلن پو سگمنڈ فرائیڈ افلاطون)
- (۸) فورٹ سینٹ جارج کالج _____ میں قائم کیا گیا تھا۔
(مدراں کلکتہ اٹریسہ دہلی)
- (۹) حیدرآباد میں _____ کے دور میں دارالترجمہ قائم کیا گیا۔
(سلطان یوسف شاہ سلطان نظام شاہ سلطان محمد شاہ سلطان محمود شاہ)
- (۱۰) _____ کو دونوں زبانوں پر قدرت ہونی چاہئے۔
(مترجم عالم حافظ معلم)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) مدرسہ غار الدین کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟
- (۲) لفظی ترجمہ کے کچھتے ہیں؟
- (۳) ترسیلی ترجمے کی خصوصیات لکھئے۔
- (۴) ترجمے کے بنیادی اصول بیان کیجئے۔
- (۵) ترجمے کے کوئی دو مقاصد بیان کیجئے۔
- (۶) آزاد ترجمہ کے کچھتے ہیں؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) مترجم کی ذمہ داریاں واضح کیجئے۔
- (۲) ترجمہ کی اہمیت و افادیت پر روشنی ڈالئے۔
- (۳) مذہبی تراجم کی اہمیت واضح کیجئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) منظوم ترجمے کی دشواریاں پر مفصل نوٹ لکھئے۔
- (۲) اردو ترجمہ کے مختلف اداروں کا تفصیلی جائزہ لیجئے۔

10

۵. اردو ترجمہ نگاری کے آغاز و ارتقاء کا مفصل جائزہ لیجئے۔

SLR-C – 314

Seat No.	
-------------	--

M.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
HISTORY (Optional Paper – II)
History of India (C.A.D. 650-1200 A.D.)

Day and Date : Saturday, 6-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word :

10

- 1) The huge statue of Gomateshwar is located at
 - a) Badami
 - b) Aihole
 - c) Shravanbelgola
 - d) Pattadkal
- 2) The founder of the Veershaiv sect is
 - a) Siddheshwar
 - b) Basaveshwar
 - c) Akkamadevi
 - d) Gahininath
- 3) The temples at Mahabalipuram were built by
 - a) Pallav
 - b) Chola
 - c) Pandya
 - d) Chalukya
- 4) Tripitaka texts related with _____ religion.
 - a) Jain
 - b) Baudha
 - c) Hindu
 - d) Vedic
- 5) Mahayan is the sect of _____ religion.
 - a) Baudha
 - b) Jain
 - c) Hindu
 - d) None of these
- 6) Vaishnav devotee from Tamil Nadu is called as
 - a) Alwar
 - b) Nayanmar
 - c) Ayappa
 - d) Periyar
- 7) Kailas temple at Ellora was built by
 - a) Krishna – I
 - b) Dantidurga
 - c) Dhruva
 - d) Govinda

P.T.O.

- 8) Brihadeshwar temple at Tanjavur is built in _____ style.
a) Nagar b) Dravid c) Bhumij d) Vessar
- 9) Dashkumarcharit was written by
a) Jaidev b) Dandi
c) Somdev d) Bhattanarayan
- 10) Gorakhanath is related to _____ sect.
a) Vaishnav b) Mahayan
c) Shaiva d) Digambar sect

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain the tantricism in Shaiv Sampradaya.
- 2) Describe the Mimamsa school of Philosophy.
- 3) Explain the features of Shwetambar sect.
- 4) State the main features of Kailas temple at Ellora.
- 5) Highlight the Kannada literature in this period.
- 6) State the main features of Islam.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- A) Saint Meerabai.
- B) Gautam Buddha.
- C) Vedant school of Philosophy.
- D) Marathi literature during 650 to 1200 A.D.
- E) Sun temple, Konark.
- F) Brihadeshwar temple.

4. Explain the life and main teaching of Vardhaman Mahavir.

10

OR

State the importance of Ajanta painting for the study of Buddhism.

5. Discuss the main characteristics of Bhakti movement.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतातील आजारी उद्योगांची _____ ही एक समस्या आहे.
अ) कमी भांडवल
ब) जुनी यंत्र सामाग्री
क) भ्रष्टाचारी व्यवस्थापन
ड) वरील सर्व
- २) भारतातील समांतर अर्थव्यवस्थेचे _____ हे प्रमुख कारण आहे.
अ) कर
ब) काळा पैसा
क) सार्वजनीक खर्च
ड) सार्वजनीक कर्ज
- ३) भारताचे दुसरे औद्योगिक धोरण _____ साली मांडले.
अ) १९४७
ब) १९४८
क) १९५१
ड) १९५६
- ४) राज्यवित्तीय धोरणाचे _____ हे साधन आहे.
अ) कर
ब) सार्वजनीक कर्ज
क) सार्वजनीक खर्च
ड) वरील सर्व
- ५) सार्वसाधारण किंमत निर्देशांक _____ ने ओळखला जातो.
अ) घाऊक किंमत निर्देशांक
ब) ग्राहक किंमत निर्देशांक
क) शेतमजूरांसाठीचा किंमत निर्देशांक
ड) वरील सर्व
- ६) चलनविषयक धोरणाचे _____ हे साधन आहे.
अ) रोख राखीव निधी
ब) बँकदर
क) वैधानिक रोखता प्रमाण
ड) वरील सर्व
- ७) भांडवलबाजार _____ प्रकारचे भांडवल पूरविते.
अ) अल्पकाळ
ब) दीर्घकाळ
क) स्थीर
ड) ब) आणि क)
- ८) भारतात जागतीकीकरणाची प्रक्रिया _____ साली सुरू साली.
अ) १९४७
ब) १९८१
क) १९९१
ड) २००१

९) सेबी चे कार्य _____ शी संबंधीत आहे.

अ) नाणेबाजार

ब) भांडवल बाजार

क) राज्य वित्तीय धोरण

ड) वरील सर्व

१०) जागतील व्यापार संघटनेची स्थापना _____ साली झाली.

अ) १९५१

ब) १९९१

क) १९९५

ड) १९९८

२. थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) खाजगीकरण म्हणजे काय ?

२) लघु उद्योग म्हणजे काय ?

३) राज्य वित्तीय धोरण म्हणजे काय ?

४) चलनविषयक धोरण म्हणजे काय ?

५) नाणेबाजार म्हणजे काय ?

६) व्यवहारतोल म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) खाजगीकरण व निर्गुतवणुक चर्चा.

२) केंद्र-राज्य वित्तीय संबंध

३) भांडवाल बाजार

४) परकीय विनीमय व्यवस्थापन कायदा

५) व्याजदर धोरण

६) भारतीय अर्थव्यवस्थेचे जागतीकीकरण.

४. अ) भारतातील समांतर अर्थव्यवस्थेची समस्या यावर चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) जागतीक व्यापार संघटना व तीचे भारतीय अर्थव्यवस्थे वरील परिणाम स्पष्ट करा.

५. भारतातील आजारी उद्योगांच्या समस्यांवर चर्चा करा.

१०

९) जेव्हा विदेशी विनिमय बाजारात देशाच्या चलनाची मागणी पुरवठ्यापेक्षा कमी होते तेव्हा तो _____ व्यवहारतोल होय.

अ) वाढाव्याचा ब) अनुकूल क) नफ्याचा ड) तुटीचा

१०) MNC's चे कार्य _____ क्षेत्रासाठी आहे.

अ) सेवा ब) उत्पादन क) व्यापार ड) वरीलपैकी सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

- १) सुवर्ण परिमाण पद्धती म्हणजे काय ?
- २) स्थिर विनिमय दर म्हणजे काय ?
- ३) जकात संघटनेचे दोन गतीशील परिणाम लिहा.
- ४) UNCTAD ची दोन महत्त्वाची कार्ये लिहा.
- ५) MNC's चे भारतातील दोन फायदे लिहा.
- ६) निर्यात उत्तेजन म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) IMF ची उद्दिष्टे
- २) विदेशी व्यापार गुणक
- ३) आशियाची विकास बँक
- ४) WTO
- ५) GATT
- ६) भारताच्या दृष्टिने जागतिक बँक.

४. व्यवहारतोलातील समतोल म्हणजे काय ? व्यवहारतोलातील असमतोलाची समस्या कशी स्पष्ट कराल ?

१०

किंवा

भारताच्या आंतरराष्ट्रीय कर्जाची समस्या स्पष्ट करा.

५. १९९१ नंतर भारतातील व्यापार प्रश्न आणि व्यापार धोरण लिहा.

१०

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
HISTORY (Paper VI) (Opt.)
Constitutional History of England

Day and Date : Wednesday, 10-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following questions by choosing the correct option : **10**

- 1) 'First Reforms Act' was passed in _____
a) 1830 b) 1832 c) 1834 d) 1836
- 2) Which Parliament Act was important in constitutional History of England ?
a) 1832 b) 1867 c) 1911 d) 1920
- 3) _____ was the 'Golden Bridge' of imperial.
a) Prince b) King c) Justice d) Cabinet
- 4) Cabinet is the Pivot around which the whole political machinery revolves is said by _____
a) Bagehot b) Mariyat c) Manro d) Daicy
- 5) _____ was the chief among the equal.
a) Justice b) The king c) Speaker d) Chancellor
- 6) House of commons established in _____
a) 1295 b) 1688 c) 1832 d) 1867
- 7) Which parties led the Dhakta Pit ?
a) Vhig b) Tory c) Liberal d) Majur

8) Civil Service Commission established in the year _____

- a) 1850 b) 1853 c) 1855 d) 1860

9) Which Act was passed in 1873 ?

- a) Judicature b) Common Law
c) Hebius Corpus Act d) Insurance Act

10) Kaunty Court was established in _____

- a) 1740 b) 1743 c) 1750 d) 1755

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- 1) Explain the importance of Reforms Act of 1867.
- 2) State the executive powers of the King.
- 3) State the any four characteristics of Cabinet System.
- 4) Explain the importance of House of Commons.
- 5) What is the Money Bills ?
- 6) Explain the aims of Vhitana Council.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- 1) The articles of Reforms Act of 1832
- 2) The Eligibility of Prime Minister
- 3) Privi Council
- 4) Private Bills
- 5) Vhig and Tory party
- 6) Chartered Bureaucracy.

4. Discuss the effects of Reforms Act, 1832. **10**

OR

Discuss rise and development of Cabinet System in England. **10**

5. Review the development of opposite parties in England. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

- १) 'पहिला सुधारणा कायदा' _____ मध्ये पास झाला.
अ) १८३० ब) १८३२ क) १८३४ ड) १८३६
- २) इंग्लंडच्या घटनात्मक इतिहासात _____ हा कायदा महत्त्वाचा मानला जातो.
अ) १८३२ ब) १८६७ क) १९११ ड) १९२०
- ३) _____ हे ब्रिटिश साम्राज्यास जोडणारा 'सोन्याचा पूल' आहे.
अ) राजपुत्र ब) राजा क) न्यायाधिश ड) प्रधानमंडळ
- ४) "ब्रिटिश राजकीय यंत्रणा ज्या भोक्ती फिरते असा आस" असे _____ यानी म्हंटले होते.
अ) बागहॉट ब) मॅरियत क) मनरो ड) डायसी
- ५) _____ हा समानातील पहिला असतो.
अ) न्यायाधिश ब) राजा क) सभापती ड) चॅन्सेलर
- ६) हॉऊस ऑफ कॉमेन्सची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १२९५ ब) १६८८ क) १८३२ ड) १८६७
- ७) धाकटा पिट यानी कोणत्या पार्टीचे नेतृत्व केले होते ?
अ) व्हिग ब) टोरी क) लिबरल ड) मजूर
- ८) _____ या वर्षी सिव्हिल सर्व्हिस कमीशनची स्थापना झाली.
अ) १८५० ब) १८५३ क) १८५५ ड) १८६०
- ९) १८७३ मध्ये कोणता कायदा पास झाला ?
अ) ज्यूडिकेचर ब) सामान्य कायदा
क) हेबीयस कॉर्पस ॲक्ट ड) इन्शूरन्स कायदा
- १०) कौंटी कोर्ट _____ मध्ये स्थापन झाली.
अ) १७४० ब) १७४३ क) १७५० ड) १७५५

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) १८६७ च्या कायद्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 - २) राजाचे अंमलबजावणी विषयक अधिकार सांगा.
 - ३) प्रधानमंडळ पद्धतीची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये सांगा ?
 - ४) कनिष्ठ सभागृहाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 - ५) अर्थविषयक बिल म्हणजे काय ?
 - ६) व्हिटने कौन्सिलची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) १८३२ च्या सुधारणा कायद्यातील तरतूदी
 - २) पंतप्रधानाची पात्रता
 - ३) प्रिव्हि कौन्सिल
 - ४) खाजगी बिल
 - ५) व्हिग आणि टोरी पक्ष
 - ६) सनदी नोकरशाही.
४. १८३२ च्या सुधारणा कायद्याच्या परिणामाची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- इंग्लंडमधील प्रधानमंडळ पद्धतीच्या उगम आणि विकासावर थोडक्यात चर्चा करा. १०
५. इंग्लंडमधील विरोधी पक्षाचा आढावा घ्या. १०
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Opt.) (Paper – II) (Old)
History of India (C.A.D. 650 to 1200 A.D.)

Day and Date : Saturday, 6-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word. 10

- 1) Indian people accepted the writing of inscription from _____ people.
A) Irani B) China C) England D) Rome
- 2) _____ was the capital city of Chalukya dynasty.
A) Hospet B) Hampi C) Badami D) Mysore
- 3) _____ Rashtrakuta king carved the Kailash temple at Ellora.
A) Dantidurg B) Govind C) Krishna I D) Dhruva
- 4) _____ king established the ancient Mahabalipuram city.
A) I Narsinhavarman B) Nandivarman
C) Parmeshwarvarman D) Aadityavarman
- 5) Brahaddeshwar temple is situated at _____ place.
A) Madurai B) Mysore C) Kanchi D) Tanjore
- 6) Dandi was the most famous Sanskrit philosopher in the court of _____ rulers.
A) Pallav B) Chola C) Panday D) Chalukya
- 7) _____ Pallav king defeated to the Pulkeshi II.
A) Mahendrarvarman B) Narsinhavarman
C) Nandivarman D) Dantivarman
- 8) Vijaya Bhattarica was the queen of _____ dynasty.
A) Chalukya B) Chola C) Pallav D) Pal

9) Ancient guilds were the associate of _____

- A) Farmers
B) Labour
C) Rich people
D) Traders

10) Indian traders were going to _____ South East Asian countries.

- A) China
B) Japan
C) Rome
D) Java-Sumatra

2. Write answers on **any four** of the following :

8

- 1) Give importance of Sanskrit sources.
- 2) Explain the political work of king I Narsinhavarman.
- 3) State the Arts of Rashtrakutas.
- 4) Discuss the cultural contribution of king Raj Raja.
- 5) Write the trade routes in India.
- 6) Explain the position of women in the society.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Temple architecture of Pallavas.
- 2) Historical importance of coins.
- 3) Nalanda University.
- 4) Rural administration policy of Cholas.
- 5) Varnashrarm system.
- 6) Work of guilds.

4. Explain the political work of king Pulkeshi II.

10

OR

Discuss the political and cultural contribution of pratihar dynasty.

5. Trace the political contribution on Rashtrakutas dynasty.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) भारतीय लोकानी आलेख लेखनाची कला _____ कडून घेतली.
अ) इराण ब) चीन क) इंग्लड ड) रोम
- २) चालुक्य घराण्याची _____ ही राजधानी होती.
अ) होस्पेट ब) हम्पी क) बदामी ड) म्हैसूर
- ३) _____ या राष्ट्रकूट राजाने वेरूळ येथील कैलास मंदिर बांधले.
अ) दंतीदुर्ग ब) गोविंद
क) कृष्ण पहिला ड) ध्रुव
- ४) _____ या राजाने प्राचीन महाबलीपुरम शहराची स्थापना केली.
अ) पहिला नरसिंहवर्मन ब) नंदीवर्मन
क) परमेश्वरवर्मन ड) आदित्यवर्मन
- ५) बृहदेश्वर मंदिर _____ या ठिकाणी आहे.
अ) मदुराई ब) म्हैसूर क) कांची ड) तंजावर
- ६) प्रसिद्ध संस्कृत कवी दंडी हा _____ राजाच्या दरबारात आश्रयास होता.
अ) पल्लव ब) चोल क) पांड्य ड) चालुक्य
- ७) _____ या पल्लव राजाने दुसऱ्या पुलकेशीचा पराभव केला.
अ) महेंद्रवर्मन ब) नरसिंहवर्मन क) नंदीवर्मन ड) दंतीवर्मन
- ८) विजया भट्टारिका ही _____ घराण्यातील राणी होती.
अ) चालुक्य ब) चोल क) पल्लव ड) पाल
- ९) प्राचीन श्रेणी संस्था _____ च्या संघटना होत्या.
अ) शेतकरी ब) कामगार क) श्रीमंत वर्ग ड) व्यापारी
- १०) भारतीय लोकांचा _____ या आग्नेय आशियायी देशाबरोबर व्यापार चालत होता.
अ) चीन ब) जपान क) रोम ड) जावा-सुमात्रा

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ८
- १) संस्कृत साधनांचे महत्त्व सांगा.
 - २) पहिल्या नरसिंहवर्मन राजाचे राजकीय कार्ये स्पष्ट करा.
 - ३) राष्ट्रकूट काळातील कला विशद करा.
 - ४) राज राजाच्या सांस्कृतीक योगदानाची चर्चा करा.
 - ५) भारतातील व्यापारी मार्गाची माहिती लिहा.
 - ६) समाज व्यवस्थेतील स्त्रियांचे स्थान स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर टीपा लिहा. १२
- १) पल्लव काळातील मंदिर स्थापत्य कला.
 - २) नाण्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व.
 - ३) नालंदा विद्यापीठ.
 - ४) चोलांची ग्रामव्यवस्था.
 - ५) वर्णाश्रम पद्धती.
 - ६) श्रेणीचे कार्ये.
४. दुसऱ्या पुलकेशी राजाची राजकीय कामगिरी स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- प्रतिहार घराण्याच्या राजकीय व सांस्कृतीक योगदानाची चर्चा करा.
५. राष्ट्रकूट घराण्याच्या राजकीय कामगिरीचा आढावा घ्या. १०
-

8) Indian National Congress was established at _____ in 1885 A.D.

- a) Mumbai b) Lahore c) Surat d) Jaipur

9) The partition of Bengal cancelled in _____ A.D.

- a) 1905 b) 1909 c) 1911 d) 1916

10) _____ started Home Rule League Movement in India.

- a) Allan Hume b) G. K. Gokhale
c) N. M. Joshi d) Anne Besant

2. Write the short answer on **any four** of the following :

8

- 1) Write any two provisions of Queen's proclamation.
- 2) What are the duties of collector in British period ?
- 3) What is meant by commercialization of agriculture ?
- 4) State the any three principles of Arya Samaj.
- 5) Give the short information about Bombay Association.
- 6) What is meant by radicalism ?

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- 1) First Afgan War (1839-1842 A.D.)
- 2) Indian Industrial Commission (1916)
- 3) Swami Vivekanand
- 4) Emergence of Women Movements
- 5) Anne Besant
- 6) Jaliyanwalabag Massacre.

4. Explain the features of British Administration.

10

OR

Explain the work of Prarthana Samaj and Satyashodhak Samaj for social and religious reforms.

5. Discuss the achievements of the Indian Congress from 1885 to 1905 A.D.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ हा भारताचा पहिला व्हॉइसरॉय होय.
अ) लॉर्ड लिटन
ब) लॉर्ड कॅनींग
क) लॉर्ड मिंटो
ड) वॉरन हेस्टिंग्ज
- २) _____ प्रतिनिधी म्हणून भारतमंत्री भारत सरकारचे कामकाज पाहत असे.
अ) पंतप्रधानाचा
ब) भारतीय जनतेचा
क) इंग्लंडच्या राणीचा
ड) ईस्ट इंडिया कंपनीचा
- ३) दुसरे ब्राह्मी युद्ध इ.स. _____ मध्ये झाले.
अ) १८५२
ब) १८६२
क) १८६५
ड) १८७२
- ४) _____ यांनी कलकत्याजवळ पहिला ताग उद्योग सुरु केला.
अ) जमशेठजी टाटा
ब) जॉर्ज ऑक्लंड
क) बिर्ला
ड) सी. एन. दावर
- ५) _____ यांनी इ.स. १८७५ मध्ये आर्य समाजाची स्थापना केली.
अ) स्वामी विवेकानंद
ब) स्वामी रामानंद
क) स्वामी दयानंद सरस्वती
ड) म. गो. रानडे
- ६) अकालीदलाने _____ समाजात सुधारणा घडवून आनल्या.
अ) मुस्लिम
ब) शिख
क) जैन
ड) पारशी
- ७) भारतीय विद्यापीठ कायदा इ.स. _____ मध्ये संमत करण्यात आला.
अ) १९००
ब) १९०१
क) १९०४
ड) १९०५
- ८) इ. स. १८८५ मध्ये भारतीय राष्ट्रीय सभेची स्थापना _____ येथे झाली.
अ) मुंबई
ब) लाहोर
क) सुरत
ड) जयपूर
- ९) बंगालची फाळणी इ.स. _____ मध्ये रद्द करण्यात आली.
अ) १९०५
ब) १९०९
क) १९११
ड) १९१६
- १०) भारतात होमरूल लीग चळवळ _____ यांनी सुरु केली.
अ) अॅलन ह्यूम
ब) गो. कृ. गोखले
क) एन. एम. जोशी
ड) अॅनी बेझंट

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) राणीच्या जाहिरनाम्यातील कोणतीही दोन अश्वासने लिहा.
 - २) ब्रिटीशकालीन कलेक्टरची (जिल्हाधिकाऱ्याची) कर्तव्य कोणती ?
 - ३) शेतीचे व्यापारीकरण म्हणजे काय ?
 - ४) आर्य समाजाची कोणतीही तीन तत्त्वे सांगा.
 - ५) बॉम्बे असोशियशन विषयी थोडक्यात माहिती द्या.
 - ६) जहालवाद म्हणजे काय ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लहिा : १२
- १) पहिले अफगाण युद्ध (इ. स. १८३९-१८४२).
 - २) औद्योगिक आयोग (इ.स. १९१६).
 - ३) स्वामी विवेकानंद.
 - ४) स्त्री चळवळींचा उदय.
 - ५) अॅनी बेझंट.
 - ६) जलियनवालाबाग हत्याकांड.
४. ब्रिटीश प्रशासन व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- सामाजिक व धार्मिक सुधारणेसंबंधी प्रार्थना समाज व सत्यशोधक समाजाने केलेले कार्य स्पष्ट करा.
५. इ. स. १८८५ ते १९०५ या काळातील भारतीय राष्ट्रीय सभेच्या कामशिरीची चर्चा करा. १०

८) लोकसाहित्याच्या संकलकाला कोणत्या भाषेची माहिती असणे गरजेचे आहे ?
 अ) बोली ब) नागर क) ग्रांथिक ड) यापैकी नाही

९) लोकसाहित्याचे संकलन करताना कोणत्या पद्धतीचा वापर केला जातो ?
 अ) क्षेत्रीय पद्धती ब) ऐतिहासिक पद्धती
 क) वर्णनात्मक पद्धती ड) आस्वादक पद्धती

१०) विक्रमादित्याचे चातुर्य आणि व्यावहारिक बुद्धी यांचा परिचय कोणत्या ग्रंथात आढळतो ?
 अ) शुकसप्तती ब) वेताळ पंचवीशी
 क) हितोपदेश ड) बृहत्कथा

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) Folklore साठी लोकसंस्कृती हा शब्द रूढ न होण्याची कारणे सांगा.
- २) प्रभाकर मांडे यांनी लोकसाहित्याच्या व्याप्तीची कोणते चार घटक सांगितले ?
- ३) संकलकांकडे कोणते महत्त्वाचे गुण असावेत.
- ४) लोकगीताचे चार प्रकार सांगा.
- ५) दंतकथा आणि प्राणीकथांचे विशेष सांगा.
- ६) लोकसाहित्याची भाषा आणि ललित साहित्याच्या भाषेचे वैशिष्ट्ये लिहा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) मराठी लोकसाहित्य अभ्यासकांनी मांडलेली संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समितीने केलेले कार्य सांगा.
- ३) लोककथांच्या वर्गीकरणातील अडचणी स्पष्ट करा.

४. लोकसाहित्याचे स्वरूप सांगून त्याच्या व्याख्या सांगा.

१०

किंवा

लोकसाहित्याचे संकलन करताना येणाऱ्या अडचणी सांगा.

५. लोकगीत म्हणजे काय ते सांगून त्यांच्या प्रकाराचे सोदाहरण वर्गीकरण करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**M.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – VI) (Old)
Constitutional History of England**

Day and Date : Wednesday, 10-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer the following questions by choosing the correct option : 10
- 1) _____ parliament known as a typical parliament.
a) 1295 b) 1604 c) 1621 d) 1624
 - 2) Which Act was passed in 1381 ?
a) Corporation Act b) Bhudas Act
c) Act of Settlement d) Act of Supremacy
 - 3) _____ Act was destroyed the religious power of Pope in England.
a) Act of Uniformity b) Test Act
c) Act of Supremacy d) Toleration Act
 - 4) Court of high commission established _____ period.
a) Queen Elizabeth b) Walpol
c) II Charles d) I James
 - 5) When the hanging first Charles by the people of England ?
a) 1640 b) 1649
c) 1668 d) 1688
 - 6) “Law of the Constitution” the book is written by
a) Keir b) Maitland c) Diecy d) Pollard
 - 7) _____ year Third George ruled over England.
a) 1740 b) 1750 c) 1760 d) 1770

- 8) Bill of Rights Act was passed in
a) 1688 b) 1689 c) 1700 d) 1701
- 9) First James called Fourth Parliament in the year
a) 1620 b) 1622 c) 1624 d) 1626
- 10) Which Act was explosion of Catholic in parliament in 1673 ?
a) Toleration Act b) Test Act
c) Mutiny Act d) Act of Settlement

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- 1) State the powers of parliament the Lankestar period.
- 2) What is the Kounty ?
- 3) Write short information about Third Parliament of James.
- 4) What is the meaning of short Parliament ?
- 5) What is the Rump Parliament ?
- 6) Write short information about excise bill.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- 1) Long parliament.
- 2) Provisions of Oxford in 1258.
- 3) Third Edward.
- 4) Star chamber court.
- 5) Queen Elizabeth.
- 6) Importance of petition of Rights.

4. State the causes of uncontrolled powers of success the Tudor kings. **10**

OR

Review the causes of failure of the Republic of Cromwel.

5. Explain the importance of glorious revolution in 1688. **10**

१०) ————— या कायद्याने कॅथाळीकांची पार्लमेंट (१६७३) मधून हकाळपट्टी करण्यात आली.

अ) टॉलरेशन अॅक्ट

ब) टेस्ट अॅक्ट

क) म्यूटिनी अॅक्ट

ड) अॅक्ट ऑफ सेटलमेंट

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) लँकेस्टर काळातील पार्लमेंटचे अधिकार सांगा.

२) कौंटी म्हणजे काय ?

३) जेम्सच्या तिसऱ्या पार्लमेंटची थोडक्यात माहिती लिहा.

४) अल्पकालीन पार्लमेंट म्हणजे काय ?

५) रम्प पार्लमेंट म्हणजे काय ?

६) अबकारी कराबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

१२

१) दिर्घ पार्लमेंट.

२) १२५८ मधील ऑक्सफर्ड तरतूदी.

३) तिसरा एडवर्ड.

४) स्टार चेंबर कोर्ट.

५) राणी इलिझाबेथ.

६) पिटिशन ऑफ राइटसचे महत्व.

४. ट्यूडर राजांच्या अनियंत्रित सत्तेच्या यशाची कारणे सांगा.

१०

किंवा

क्रॉमवेलच्या गणराज्याच्या अपयशाच्या कारणांचा आढावा घ्या.

५. १६८८ च्या वैभवशाली राज्यक्रांतिचे महत्व स्पष्ट करा.

१०

- 7) Origin of foreign policy took place in _____
a) 1947 b) 1950 c) 1945 d) 1946
- 8) _____ is the first nation to accept the non-alignment policy.
a) Indian b) African
c) Bhutan d) Pakistan
- 9) The foreign policy of India is started by _____
a) Mahatma Gandhi b) Nehru
c) Rande d) Gujaral
- 10) _____ peace is accepted in the foreign policy of India.
a) Regional b) World
c) International d) None of the above

2. Write short answers to the following (**any four**) : **8**

- 1) What is the meaning of foreign policy ?
- 2) State two principles of foreign policy.
- 3) State the importance of Panchshil policy.
- 4) What is the meaning of non-alignment ?
- 5) What is meant by National Interest ?
- 6) State the importance of National Defence.

3. Write the short notes (**any four**) : **12**

- 1) What are the objectives of foreign policy ?
- 2) Geographical factor of determining foreign policy.
- 3) Pissfull co-existence.
- 4) Non-alignment.
- 5) Foreign policy of India on the global level.
- 6) Foreign policy of India on regional sector.

4. Discuss the characteristics of foreign policy. **10**

OR

Explain the fundamental principles of foreign policy of India.

5. Explain the determining factors of foreign policy of India. **10**

९) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची सुरुवात _____ यांनी केली.

अ) महात्मा गांधी ब) नेहरू क) रानडे ड) गुजराल

१०) भारताच्या परराष्ट्र धोरणात _____ शांततेचा पुरस्कार केला आहे.

अ) प्रादेशिक ब) जागतिक क) आंतरराष्ट्रीय ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) परराष्ट्र धोरण म्हणजे काय ?

२) परराष्ट्र धोरणाचे दोन तत्त्वे सांगा.

३) पंचशिल तत्त्वाचे महत्त्व सांगा.

४) अलीप्तता वादाचा अर्थ सांगा.

५) राष्ट्रीय हित म्हणजे काय ?

६) राष्ट्रीय संरक्षणाचे महत्त्व सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) परराष्ट्र धोरणाचे उद्दिष्टे कोणती आहेत ?

२) परराष्ट्र धोरणाच्या निर्धारणाचा भौगोलिक घटक.

३) शांततामय सहजीवन

४) अलीप्ततावाद

५) जागतिक स्तराव भारताचे परराष्ट्र धोरण.

६) प्रादेशिक क्षेत्रात भारताचे परराष्ट्र धोरण.

४. अ) परराष्ट्र धोरणाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची मूलभूत तत्त्वे स्पष्ट करा.

५. भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Group – E1 : Paper – VII)
Social Movements in India

Day and Date : Saturday, 6-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) _____ can be viewed as collective enterprises to establish a new order of life.
a) Competition
b) Social movements
c) Social change
d) Reform
- II) 'Save Silent Valley' movement took place in _____
a) Kerala
b) Karnataka
c) Maharashtra
d) Uttar Pradesh
- III) Who is the author of the book 'Social Movements in India' ?
a) D. N. Dhanagare
b) Ghanshyam Shah
c) Rajani Shah
d) Robert Park
- IV) Sunderlal Bahuguna was associated with _____ movement.
a) Narmada Andolan
b) Chipko movement
c) Swadeshi Andolan
d) None of the above
- V) _____ theory argues that social movements have their foundations among people who feel deprived of some good(s) or resource (s).
a) Structural
b) Deprivation
c) Functional
d) Critical
- VI) Resource mobilization theory emphasizes the importance to _____ in social movement.
a) Struggle
b) Co-operation
c) Resources
d) Technology
- VII) Who among the following is regarded as technological determinist of social change ?
a) E. Durkheim
b) Ogburn
c) Weber
d) Marx

VIII) Who among the following originally used the term 'Relative Deprivation' ?

- a) Samuel Stouffer
- b) R. K. Merton
- c) Karl Marx
- d) S. C. Dube

IX) Which of the following movement has been related to Jan Lokpal Bill ?

- a) Campaign against corruption
- b) Lok Satta Movement
- c) Azadi Bachao Movement
- d) None of the above

X) Who started land reform (Bhoodan) movement in India ?

- a) Acharya Dayanand
- b) Acharya Vinoba Bhave
- c) Acharya Vidyasagar
- d) Mahatma Gandhi

2. Write short answer on **any four** :

8

- 1) What is protest ?
- 2) What is class ?
- 3) What is the role of leadership in movement ?
- 4) What is reform ?
- 5) What is social change ?
- 6) What are the key features of social movements ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Dynamics of social movements
- 2) Relative deprivation theory
- 3) Role of media in social movements
- 4) Reform movements
- 5) Counter movements
- 6) Types of leadership.

4. A) Discuss the important features of resource mobilization theory.

10

OR

B) Discuss the studies on social movements in India.

5. Define social movement and discuss the processes of social movements.

10

९) खालीलपैकी कोणती चळवळ 'जन लोकपाल बिल' यांच्याशी संबंधित आहे ?

अ) कॅम्पेन अगेन्स्ट करपश्न

ब) लोक सत्ता चळवळ

क) आजादी बचाव चळवळ

ड) वरील पैकी कोणतेही नाही

१०) जमिन सुधारणा (भूदान) चळवळ भारतात कोणी सुरु केली ?

अ) आचार्य दयानंद

ब) आचार्य विनोबा भावे

क) आचार्य विद्यासागर

ड) महात्मा गांधी

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या :

८

१) निषेध म्हणजे काय ?

२) वर्ग म्हणजे काय ?

३) नेतृत्वाचे सामाजिक चळवळीतील योगदान काय असते ?

४) सुधारणा म्हणजे काय ?

५) सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय ?

६) सामाजिक चळवळीचे प्रमुख पैलू कोणते आहेत ?

३. कोणत्याही चार टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

१) सामाजिक चळवळींची प्रेरकता

२) सापेक्षतः वंचितता सिद्धांत

३) माध्यमांची सामाजिक चळवळीतील भूमिका

४) सुधारणा चळवळ

५) प्रतिक्रियावादी चळवळ

६) नेतृत्वाचे प्रकार.

४. अ) संसाधन गतिशीलता सिद्धांताच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) भारतातील सामाजिक चळवळींच्या अध्ययनांची चर्चा करा.

५. सामाजिक चळवळीची संकल्पना स्पष्ट करून त्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

१०

III) Social stratification means the differentiation of a given population into hierarchically superimposed classes is called _____

- a) Stratification b) Education c) Socialization d) Culture

एखाद्या समाजाचे एकावर एक रचलेल्या वर्गांमध्ये झालेले श्रेणीत विभेदन म्हणजे _____ होय.

- a) स्तरीकरण b) शिक्षण c) समाजीकरण d) संस्कृती

IV) _____ is one of the elements which is responsible for stratification.

- a) Education b) Stratification c) Culture d) Equality

स्तरीकरणास जबाबदार असणाऱ्या घटकांपैकी _____ हा एक घटक आहे.

- a) शिक्षण b) स्तरीकरण c) संस्कृती d) समता

V) The process of socialization is the process of _____

- a) Education b) Globalization c) Urbanization d) Westernization

समाजीकरणाची प्रक्रिया म्हणजेच _____ ची प्रक्रिया होय.

- a) शिक्षण b) जागतिकीकरण c) नागरीकरण d) पाश्चिमात्यीकरण

VI) Functionalist perspective is a _____ perspective towards the process of education.

- a) Negative b) Positive c) Right d) Wrong

शिक्षण प्रक्रियेकडे पाहण्याचा, कार्यात्मक दृष्टिकोन हा _____ दृष्टिकोन आहे.

- a) नकारात्मक b) सकारात्मक c) योग्य d) अयोग्य

VII) _____ is a change agent of education.

- a) Student b) Principal c) Teacher d) Urbanization

शिक्षणातून परिवर्तन करणारे माध्यम म्हणजे _____ आहे.

- a) विद्यार्थी b) प्राचार्य c) शिक्षक d) नागरीकरण

VIII) Education is responsible for _____ mobility.

- a) Social b) Economic
c) Psychological d) Cultural

_____ गतीशीलतेसाठी शिक्षण हा घटक जबाबदार असतो.

- a) सामाजिक b) आर्थिक c) मानसिक d) सांस्कृतिक

IX) Symbolic _____ is one of the perspectives towards the process of education.

- a) Interaction b) Action c) Interactionism d) Interest

प्रतिकात्मक _____ हा शिक्षणप्रक्रियेकडे पाहण्याचा एक दृष्टिकोन आहे.

- a) आंतरक्रिया b) क्रिया c) आंतरक्रियावाद d) आवड

X) A school is _____ home for a child.

- a) Second b) First c) Last d) Third

‘शाळा’ हे मुलाचे _____ घर असते.

- a) दुसरे b) पहिले c) शेवटचे d) तिसरे

2. Write short answers (**any four**) :

8

a) Explain the emerging areas in sociology of Education.

शिक्षणाच्या समाजशास्त्राची उमलती क्षेत्रे कोणती ?

b) Explain conflict perspective towards education.

शिक्षणाकडे पाहण्याचा संघर्ष दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

c) What is socialization ?

समाजीकरण म्हणजे काय ?

d) What is social mobility ?

सामाजिक गतीशीलता म्हणजे काय ?

e) Explain the relation between social mobility and education.

सामाजिक गतीशीलता आणि शिक्षण यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

f) Explain the relation between curriculum and socialization.

अभ्यासक्रम आणि समाजीकरण (शिक्षण) यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

3. Write short notes on **any four** :

12

a) Significance of sociology of Education

शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचे महत्त्व

b) Feminism and Education

स्त्रीवाद आणि शिक्षण

c) Schooling as a social process

शिक्षण ही एक सामाजिक प्रक्रिया

d) Language as a medium of instruction

भाषा हे शिक्षणाचे माध्यम

e) Assessment

मूल्यमापन

f) Functional perspective of Durkheim and education.

दुखैम यांचा कार्यात्मक दृष्टिकोन आणि शिक्षण.

4. Elucidate the nature and scope of 'Sociology of Education'.

10

‘शिक्षणाचे समाजशास्त्र’ याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

OR / किंवा

Discuss the relation between socialization and education in detail.

समाजीकरण आणि शिक्षण यातील परस्पर संबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

5. Discuss the relation between 'Education' and 'Social Change' in detail.

10

‘शिक्षण’ आणि ‘सामाजिक परिवर्तन’ यातील परस्पर संबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

SLR-C – 335

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Paper – X)
State Politics in India (New)

Day and Date : Tuesday, 9-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) What sort of political framework we had accepted ?
 - a) Federal
 - b) Quasi federal
 - c) Unitary
 - d) None of these
 - 2) Which of the following word is used for Indian State pattern in Indian Constitution ?
 - a) Quasi federal
 - b) Parliamentary
 - c) Presidential
 - d) Union of States
 - 3) Who is Supreme in financial relations between Centre and State ?
 - a) Prime Minister
 - b) President
 - c) Governor
 - d) Chief Minister
 - 4) Which political party is now become regional political party ?
 - a) National Congress
 - b) Akali Dal
 - c) Nationalist Congress
 - d) Shiv Sena
 - 5) Who made best comment on Indian federalism ?
 - a) J. S. Mill
 - b) K. C. Wheare
 - c) Laski
 - d) Karl Marx
 - 6) What is the main base of Indian federalism ?
 - a) Language
 - b) Caste
 - c) Territory
 - d) Religion
 - 7) Which country is known for ideal federalism ?
 - a) India
 - b) Soviet Russia
 - c) America
 - d) England

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) कोणत्या प्रकारची राजकीय चौकट आपण स्वीकारली आहे ?
अ) संघराज्य ब) अर्धसंघराज्य क) एकात्म ड) यापैकी नाही
- २) राज्यांच्या राज्यपद्धतीसाठी राज्यघटनेत कोणता शब्द वापरला आहे ?
अ) अर्धसंघराज्य ब) संसदीय क) अध्यक्षीय ड) राज्यांचा संघ
- ३) केंद्र व घटक राज्यांच्या आर्थिक संबंधात कोण प्रभावी असते ?
अ) पंतप्रधान ब) राष्ट्रपती क) राज्यपाल ड) मुख्यमंत्री
- ४) कोणता राजकीय पक्ष सध्या प्रादेशिक राजकीय पक्ष बनला आहे ?
अ) राष्ट्रीय काँग्रेस ब) अकाली दल
क) राष्ट्रवादी काँग्रेस ड) शिवसेना
- ५) भारतीय संघराज्यावर उत्तम भाष्य कोणी केले आहे ?
अ) जे. एस्. मील ब) के. सी. व्हियर
क) लास्की ड) कार्ल मार्क्स
- ६) भारतीय संघराज्याचा मुख्य आधार कोणता ?
अ) भाषा ब) जात क) प्रादेशिकता ड) धर्म
- ७) आदर्श संघराज्य असणारे राष्ट्र कोणते ?
अ) भारत ब) सोविएट रशिया
क) अमेरिका ड) इंग्लंड
- ८) खालीलपैकी कोणती यादी केंद्र व घटकांचे समान अधिकार दाखवते ?
अ) केंद्र यादी ब) राज्य यादी क) समवर्ती यादी ड) कोणतीच नाही
- ९) लोकशाहीसाठी खालील कोणती राज्यपद्धती सुसंगत आहे ?
अ) संघराज्य ब) एकात्म क) अर्धसंघराज्य ड) अध्यक्षीय
- १०) राज्य वा प्रांत तयार करणे हा कोणाचा अधिकार आहे ?
अ) राष्ट्रपती ब) संसद
क) सर्वोच्च न्यायालय ड) यापैकी नाही

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) अर्धसंघराज्याचा अर्थ सांगा.
- २) संघराज्याचे तीन आधार कोणते ?
- ३) एकात्म पद्धतीची भारतात वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ४) कोणत्याही दोन प्रादेशिक पक्षांची नावे सांगा.
- ५) कोणत्याही दोन राष्ट्रीय पक्षांची नावे सांगा.
- ६) केंद्र घटक संबंधातील सामाजिक राजकीय संबंधाचे उदाहरण द्या.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा :

१२

- १) भारतातील भाषिक संघराज्यपद्धती
- २) संघराज्याबद्दल डॉ. आंबेडकरांचे विचार
- ३) राष्ट्रीय व प्रादेशिक पक्षातील फरक
- ४) आणीबाणीचा अधिकार व राज्याचे अधिकार
- ५) लोकशाही, संघराज्य आणि संसदीय पद्धती
- ६) भारतीय राजकारणापुढील समस्या.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

१०

अ) राज्याच्या राजकारणावरील सैधांतिक चौकटीसंदर्भात निबंध लिहा.

किंवा

ब) 'केंद्र व घटक संबंधात केंद्र नहमी प्रभावी असते' – स्पष्ट करा.

५. "प्रादेशिक राजकीय पक्षांच्या निर्मितीमुळे भारतात अधिक समृद्ध लोकशाही येईल" तुम्ही या विधानाशी सहमत आहात का ? स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
----------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – II)
History of Medieval India
(1200 A.D. – 1700 A.D.)

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following by choosing the correct option : **10**
- 1) Tarikh-A-Mubarakshahi has been written by _____
a) Minaj-Us-Siraj b) Yahi Bin Ahmad
c) Hasan Nizami d) Babar
 - 2) Thomas Ro Came in India in _____
a) 1610 b) 1615 c) 1620 d) 1625
 - 3) Higher education institutions in Sultan Shahi period was _____
a) Madarasa b) Maktab c) Khankah d) Darga
 - 4) _____ founded the Varkari cult.
a) Eknath b) Namdev c) Tukaram d) Dnyaneswar
 - 5) Which was the Islamic tax on Hindu alone ?
a) Samavartan b) Charai c) Dastur d) Jiziya
 - 6) Gallabakshi system was known as _____
a) Batai b) Kankut c) Nasak d) Zabta
 - 7) _____ introduced the coin of Rupee in Mughal period.
a) Shershah b) Babar c) Akbar d) Humayun

8) "The Agrarian System of Mughal India" this book is written by _____

- a) W. H. Moreland b) Irfan Habib
c) Hasan Nizami d) Sir Jadunath Sarkar

9) How many books were in library of Muhammad Gavan ?

- a) 24,000 b) 20,000 c) 35,000 d) 40,000

10) Super land under cultivation which was known as _____

- a) Banjar b) Chachar c) Holaj d) Paroti

2. Write short answer on **any four** of the following :

8

- 1) Write short answer on Tarikh-A-Firoz-Shahi.
- 2) Write short information about coinage of Shershah.
- 3) Write short answer on Hindu education system in Medieval period.
- 4) Discuss the Muslim fairs.
- 5) Discuss the kinds of land on Mughal period.
- 6) Discuss the irrigation system of Sultan period.

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- 1) Sources of Sanskrit language in Medieval period.
- 2) Devdasi.
- 3) Coin in Akbar period.
- 4) Hindu fairs.
- 5) Muslim education system.
- 6) Agricultural production.

4. Elaborate the Muslim social structure in Medieval India.

10

OR

Write critique on Hindu society during medieval period.

5. Explain the Land Revenue Administration under Delhi Sultanate.

10

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) 'तारीख-ए-फिरोझशाही' बद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
 - २) शेरशाहाच्या नाण्याबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ३) मध्ययुगीन हिंदू शिक्षण पद्धतीबद्दल थोडक्यात उत्तर लिहा.
 - ४) मुस्लीम यात्रावर चर्चा करा.
 - ५) मुघलकालीन जमीन प्रकारावर चर्चा करा.
 - ६) सुलतान शाही काळातील पाणीपुरवठा बद्दल थोडक्यात चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) मध्ययुगीन इतिहासाची संस्कृत साधने
 - २) देवदासी
 - ३) अकबरकालीन नाणी
 - ४) हिंदू यात्रा
 - ५) मुस्लीम शिक्षण पद्धती
 - ६) शेती उत्पादने.
४. मध्ययुगीन भारतातील मुस्लीम समाज रचना विशद करा. १०
- किंवा**
- मध्ययुगीन कालीन हिंदू समाजावर सटिक निबंध लिहा.
५. दिल्लीच्या सुलतान शाही काळातील जमीन महसूल प्रशासन स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Paper – IV) (A)**

साहित्यक वर्ग : विशेष रचनाकार : सुमित्रानंदन पंत

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर के अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

1. निम्नलिखित विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10
- 1) सुमित्रानंदन पंत जी का जन्म अत्मोडा जिले के _____ गाँव में हुआ ।
1) नैनिताल 2) बरेली 3) कौसानी 4) उटी
 - 2) पंतजी ने कोरे _____ की धार्मिक उपदेश से तुलना की है ।
1) आदर्शवाद 2) छायावाद 3) प्रयोगवाद 4) प्रगतीवाद
 - 3) पंतजी का बचपन का नाम _____ था ।
1) सुमित्रानंदन 2) अयोध्यासिंह 3) रामधारी 4) गुसाई दत्त
 - 4) पंतजी की _____ रचना को ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त हुआ था ।
1) पल्लव 2) ग्राम्या 3) चिदंबरा 4) गुंजन
 - 5) गुंजन में कवि अपने _____ से बाहर झाँकता है ।
1) व्यक्तित्व 2) कृतित्व 3) रचना 4) संचार
 - 6) गुंजन सन् _____ में प्रकाशित हुआ ।
1) 1932 2) 1923 3) 1946 4) 1964
 - 7) _____ की रचना ने ब्रजभाषा बनाम खड़ीबोली के विवाद को समाप्त किया ।
1) पल्लव 2) गुंजन 3) ग्राम्या 4) वीणा
 - 8) 'आँखों की _____ से उड़-उड़ आते ये आते मधुर विहग ।'
1) खिडकी 2) वृष्टि 3) गवाक्ष 4) पलके

9) _____ में प्रेम संबंधी कई रचनाएँ हैं ।

- 1) पल्लव 2) ग्राम्या 3) चिदंबरा 4) वीणा

10) हाय ! किसके उर में उतारू अपने _____ का भार ।

- 1) मन 2) हृदय 3) उर 4) दिल

2. निम्नलिखित प्रश्नों में किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन पंक्तियों में दीजिए । 10

- 1) पंतजी का प्रथम रचना कौनसी है और उसका प्रकाशन कब हुआ ?
- 2) पल्लव की 'नारी' कितने और कौन से रूपों में दिखाई देती है ?
- 3) गुंजन में पंतजी की कौनसी भावना बदली हुयी दिखाई देती है ?
- 4) पंतजी की कौन सी इच्छा थी और वह कब पूरी हुयी ?
- 5) पंतजी को प्राप्त दो पुरस्कार और पुरस्कृत रचनाएँ बताईए ।
- 6) पंतजी की नाटिका कौनसी है और उसका प्रकाशन कब हुआ ?

3. ससंदर्भ स्पष्टीकरण दीजिए (3 में से. 2) : 10

- 1) “तेरी मधुर मुक्ति ही बंधन गंध हीन तू गंध युक्त बन,
निज अरूप में भर स्वरूप, मन, मूर्तिमान बन, निर्धन !
गल रे गल निष्ठूर मन !”
- 2) ‘मेरे कोमल भावों को तारे क्या आज गिनेंगे ?
कह ? इन्हें ओस बूँदों-सा फूलों में फैला आऊँ ?”
- 3) “आँख में ‘आँसू’ भर अनजान, अधरपर घर ‘उच्छवास’, समाती है जब उर में प्राण !”

4. ‘गुंजन’ में चित्रित भावुकता और दार्शनिकता को स्पष्ट कीजिए । 10

अथवा

‘भावी पत्नी के प्रति’ कविता में अभिव्यक्त भावों को स्पष्ट कीजिए ।

5. ‘पल्लव’ में प्रकृति चित्रण को अधिक महत्त्व दिया है । स्पष्ट कीजिए । 10

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
ENGLISH

1) Comparative Literature (Paper – IV) (Elective)

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the right answer from the alternatives given below : 10

- 1) The line-what man has made of man- occurs in _____
 - a) A Rainbow
 - b) The Tables Turned
 - c) Lucy Gray
 - d) Lines Written in Early Spring
- 2) The figure of speech in the following line I wandered lonely as a cloud is _____
 - a) Metaphor
 - b) Simile
 - c) Inversion
 - d) Personification
- 3) What is the name of Balkavi's elder sister ?
 - a) Kokilatai
 - b) Parvatibai
 - c) Manutai
 - d) Laxmibai
- 4) In Maze Gane the poet expresses _____ a desire of
 - a) Peace
 - b) Revolution
 - c) War
 - d) Sleep
- 5) Lines Written in Early Spring was composed in _____
 - a) 1789
 - b) 1798
 - c) 1802
 - d) 1850

3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Concept of comparative literature.
 - 2) Features of comparative literature.
 - 3) Inter disciplinary nature of comparative literature.
- B) Answer briefly **any two** of the following : **4**
- 1) Write a note on the generation gap in Natsamrat.
 - 2) Comment in brief on the tragic flow in King Lear.
 - 3) What is the impact of the rainbow on Wordsworth.
4. a) Comment on the theme of 'filial ingratitude' in King Lear and Natsamrat. **10**
- OR
- b) Compare and contrast the characters of King Lear and Appasaheb Belwalkar.
5. Discuss Balkavi's and Wordsworth's idea of nature with reference to the poems you have studied. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Group – D – 1) (Paper – II)
Indian Government and Politics

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing correct options. 10
- 1) Who was the permanent chairman of the Constituent Assembly of India ?
A) Dr. Sachidanand Sinha B) Dr. B.R. Ambedkar
C) Dr. Rajendra Prasad D) Pandit Nehru
 - 2) Which following Article of the Indian Constitution deals with the amendment procedure ?
A) 368 B) 358 C) 378 D) 356
 - 3) How many fundamental rights were given to the Indian citizens by the present Indian Constitution ?
A) 5 B) 6 C) 7 D) 8
 - 4) The Vice-President of India is elected by _____
A) Directly by the people of India
B) Members of the Lok Sabha
C) Members of the Rajya Sabha
D) Elected members of the Indian Parliament
 - 5) The Constitution of India has given Residuary powers to the _____
A) Central Government B) Prime Minister
C) State Government D) The President
 - 6) For the establishment of equality Abolition of the untouchability Act was passed by the Indian Parliament in the year _____
A) 1950 B) 1955 C) 1960 D) 1965

- 7) The Indian Constitution has mentioned _____ types of Emergency.
A) 3 B) 4 C) 5 D) 6
- 8) The Fundamental Duties of the Indian Citizens were incorporated in the Constitution in _____.
A) 1956 B) 1966 C) 1976 D) 1986
- 9) _____ has the power to decide whether a bill is money bill or not.
A) The President B) Finance Minister
C) Speaker D) None of the above
- 10) The Indian Constitution has borrowed the idea of Directive principles of state from _____.
A) England B) USA C) Canada D) Ireland

2. Write answers in brief (**any four**) :

8

- 1) Characteristics of the Indian Constituent-Assembly.
- 2) Qualifications for the post of the Indian President.
- 3) Composition of the Lok Sabha.
- 4) Financial Emergency.
- 5) Means of Democratic socialism in Indian Constitution.
- 6) Procedure of the Amendment of the Indian Constitution.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) The philosophy of Indian Constitution.
- 2) Difference between Fundamental Rights and Directive principles.
- 3) Forty Second Amendment.
- 4) Vice President of India.
- 5) Centre-State Administrative relations.
- 6) Right to Constitutional Remedies.

4. Write a critical note on the preamble of the Indian Constitution.

10

OR

Comment on Centre-State relations.

5. State the powers of Indian President and explain his position in the Indian Political system.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक .

२) उजव्या बाजूचे अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा :

१०

१) भारताच्या घटना समितीचे कायम अध्यक्ष कोण होते ?

अ) डॉ. सच्चिदानंद सिन्हा

ब) डॉ.बी.आर. आंबेडकर

क) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

ड) पंडित नेहरू

२) खालीलपैकी कोणते कलम भारताच्या घटनेच्या दुरुस्तीशी संबंधित आहे ?

अ) 368

ब) 358

क) 378

ड) 356

३) सध्या भारतीय राज्यघटनेने नागरिकांना किती मूलभूत हक्क दिलेले आहेत ?

अ) 5

ब) 6

क) 7

ड) 8

४) भारताचे उप-राष्ट्रपती _____ कडून निवडले जातात.

अ) प्रत्यक्ष भारतीय जनतेकडून

ब) लोकसभेच्या सदस्याकडून

क) राज्यसभेच्या सदस्याकडून

ड) भारतीय संसदेच्या निर्वाचित सदस्याकडून

५) भारतीय राज्यघटनेने शेषाधिकार _____ ला दिलेले आहेत.

अ) केंद्र सरकार

ब) पंतप्रधान

क) राज्यसरकार

ड) राष्ट्रपती

६) समतेच्या प्रस्थापनेसाठी भारतीय संसदेने 'अस्पृश्यता निवारण कायदा' _____ साली मंजूर केला.

अ) 1950

ब) 1955

क) 1960

ड) 1965

७) भारतीय राज्यघटनेत _____ प्रकारच्या आणिबाणीचा उल्लेख आहे.

अ) 3

ब) 4

क) 5

ड) 6

८) भारतीय राज्यघटनेत नागरिकांच्या मूलभूत कर्तव्यांचा समावेश _____ साली करण्यात आला.

अ) 1956

ब) 1966

क) 1976

ड) 1986

१) _____ ला एखादे विधेयक अर्थ विधेयक आहे की नाही त्याबद्दलचा निर्णय देण्याचा अधिकार आहे.

अ) राष्ट्रपती

ब) अर्थमंत्री

क) सभापती

ड) यापैकी नाही

१०) भारतीय राज्यघटनेने मार्गदर्शक तत्त्वांची संकल्पना _____ कडून स्वीकारलेली आहे.

अ) इंग्लंड

ब) अमेरिका

क) कॅनडा

ड) आयर्लंड

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त ४) :

८

१) भारतीय घटना समितीचे वैशिष्ट्ये सांगा.

२) राष्ट्रपती पदासाठी पात्रता.

३) लोकसभेची रचना सांगा.

४) आर्थिक आणबाणी.

५) भारतीय राज्यघटनेतील लोकशाही समाजवादाची अर्थ सांगा.

६) भारतीय राज्यघटनेच्या दुरुस्तीची प्रक्रिया.

३. टीपा लिहा (फक्त ४) :

१२

१) भारतीय राज्यघटनेचे तत्वज्ञान

२) मूलभूत हक्क व मार्गदर्शक तत्त्वांतिल फरक

३) ४२ वी घटनादुरुस्ती

४) भारताचा उपराष्ट्रपती

५) केंद्र-राज्य यांच्यातील प्रशासकीय संबंध

६) घटनात्मक उपाययोजनेचा अधिकार.

४. भारतीय राज्यघटनेच्या सरनाम्याचे टीकात्मक परीक्षण करा.

१०

किंवा

केंद्र-राज्य संबंधावर भाष्य करा.

५. भारताच्या राष्ट्रपतीचे अधिकार सांगून त्याचे भारतीय शासन पद्धतीतील स्थान स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HISTORY (Optional Paper – III)
History of India (1757 A.D. to 1857 A.D.)**

Day and Date : Thursday, 20-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer the following questions by choosing correct option. 10

- 1) _____ was the British leader in the Battle of Plassey.
a) Lord William Bentinck b) Lord Wellesely
c) Robert Clive d) Lord Cornwallis
- 2) The war of Baksar came to an end with _____ treaty.
a) Alahabad b) Munger c) Alinagar d) Mysore
- 3) Mumbai University established in
a) 1730 b) 1757 c) 1857 d) 1945
- 4) _____ started “Subsidiary Alliance System” in India.
a) Elphinsten b) Cornwallis
c) William Bentincks d) Lord Wellesly
- 5) Regulating Act was passed in
a) 1764 b) 1773 c) 1784 d) 1813
- 6) The liberation of the Indian Press Act was passed in
a) 1799 b) 1835 c) 1823 d) 1857
- 7) _____ company established in 1600 in London for the trade to western countries.
a) East Asia Company b) East India Company
c) East Europe Company d) East Africa Company

8) _____ was the first Vice-Roy in India.

- a) Lord Canning b) Lord Bentinck c) Elphistone d) Lord Dalhousi

9) When Siraj Udavlla became a Nabab of Bengal ?

- a) 1755 b) 1756 c) 1757 d) 1758

10) In 1780 the Bengal Gazette started in India by

- a) Bolts b) Grant Duff c) James Mill d) J.K. Hiki

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- 1) Robert Clive
- 2) Demerits of permanent settlement
- 3) Battle of Plassey (1757)
- 4) Warren Hastings
- 5) Press Licensing Regulation (1823)
- 6) Subsidiary system.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- A) Importance of Newspaper
- B) Merits of permanent settlement
- C) Filtration theory of Lord Macale
- D) Lord Cornwallis
- E) Education before the British period in India.
- F) Charter Act 1813.

4. State the causes and effects of "Battle of Baksar." **10**

OR

Write an essay on economic condition of mid 18th Century. **10**

5. Discuss social reform of Lord William Bentinck. **10**

१०) १७८० मध्ये बेंगाल गॅझेटची स्थापना _____ याने केली.

अ) बोल्टस

ब) ग्रँट डफ

क) जेम्स मिल

ड) जे.के. हीकी

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) रॉबर्ट क्लार्डव्ह

२) कायमधारा पद्धतीचे दोष

३) प्लासीची लढाई (१७५७)

४) वॉरन हेस्टिंग्ज

५) 'वृत्तपत्र परवाना नियम १८२३

६) तैनाती फौज.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा :

१२

अ) वृत्तपत्रांचे महत्त्व

ब) कायमधारा पद्धतीचे गुण

क) लॉर्ड मेकॉलेचा “झिरपण्याचा सिद्धांत”.

ड) लॉर्ड कॉर्नवालिस

ई) ब्रिटिश पूर्व काळातील भारतातील शिक्षण

फ) १८१३ चा चार्टर अॅक्ट.

४. बक्सारच्या लढाईची कारणे व परिणाम सांगा.

१०

किंवा

आठराव्या शतकाच्या मध्यातील आर्थिक स्थितीवर सविस्तर निबंध लिहा.

१०

५. लॉर्ड विल्यम बेंटिंकच्या सामाजिक सुधारणांची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C1) (Paper – VII)
Principles and Practice of Co-operation**

Day and Date : Thursday, 20-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) Co-operative societies are _____ type of organisation.
a) General b) Special c) Democratic d) None of these
 - 2) Co-operation is a middle way between _____
a) Capitalism and socialism b) Socialism and communism
c) Capitalism and communism d) All
 - 3) A first country to start co-operative credit movement in the world is _____
a) India b) Italy c) France d) Germany
 - 4) 'Cash trading' is _____ principle of co-operation.
a) Rochdale b) Raiffeisen
c) Schulze-Delitzsch d) None of these
 - 5) _____ are also known as 'Agricultural and Rural Development Banks'.
a) Primary Agricultural Credit Co-operatives
b) Land Development Banks
c) Urban Co-operative Banks
d) Regional Rural Banks
 - 6) District central co-operative banks raise funds from _____
a) Share capital b) Reserve funds c) Deposits d) All
 - 7) The need for the establishment of Apex Bank in co-operative sector at state level was recommended by _____
a) Maclegan Committee b) Nanawati Committee
c) Swaminathan Committee d) NABARD

- 8) The Banking Regulation Act, (1949) effected to urban co-operative banks from the year _____
a) 1951 b) 1966 c) 1975 d) 1981
- 9) The co-operative sugar factories are concentrated in _____
a) Karnataka b) Maharashtra c) Bihar d) Madhya Pradesh
- 10) _____ is not a reason of poor performance of consumer co-operatives in India.
a) Lack of supervision b) Inadequacy of funds
c) Weak organisational structure d) Economic size

2. Write short answers to **any four** : **8**
- 1) What is Co-operation ?
 - 2) What is mixed economy ?
 - 3) Define Urban Co-operative Bank.
 - 4) What is micro finance ?
 - 5) Define Processing Co-operative Society.
 - 6) State the meaning of labour co-operative.
3. Write short notes on **any four** : **12**
- 1) Values of co-operation.
 - 2) Capital structure of primary credit co-operatives.
 - 3) Role of co-operatives in micro-finance.
 - 4) Objectives of consumer co-operatives.
 - 5) Fruits and vegetables co-operatives.
 - 6) Problems of labour co-operatives.
4. A) Take a brief review of development of co-operative movement in the world. **10**
- OR
- B) Discuss in detail the progress and problems of Agriculture Co-operative Marketing Societies.
5. State the structure and progress of co-operative finance agencies in India. **10**

९) सहकारी साखर कारखान्यांचे केंद्रीकरण _____ येथे झाले आहे.

अ) कर्नाटक ब) महाराष्ट्र क) बिहार ड) मध्यप्रदेश

१०) भारतातील ग्राहक सहकारी संस्थांच्या दुर्बल कामगिरीचे _____ हे कारण नाही.

अ) देखरेखीचा अभाव ब) अपुरा निधी
क) दुर्बल संघटनात्मक रचना ड) किफायतशीर आकारमान

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) सहकार म्हणजे काय ?
- २) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ?
- ३) नागरी सहकारी बँकेची व्याख्या करा.
- ४) सूक्ष्म वित्तपुरवठा म्हणजे काय ?
- ५) सहकारी प्रक्रिया संस्थेची व्याख्या लिहा.
- ६) श्रम सहकारी संस्थेचा अर्थ सांगा.

३. कोणत्याही चारावर थोडक्यात टीपा लिहा :

१२

- १) सहकाराची मूल्ये.
- २) प्राथमिक सहकारी पतपुरवठा संस्थांची भांडवली रचना.
- ३) सूक्ष्म वित्तपुरवठ्यातील सहकारी संस्थांची भूमिका.
- ४) ग्राहक सहकारी संस्थेची उद्दिष्टे.
- ५) फळे आणि भाजीपाला सहकारी संस्था.
- ६) श्रम सहकारी संस्थेच्या समस्या.

४. अ) जागतिक सहकारी चळवळीच्या विकासाचा संक्षिप्त आढावा घ्या.

१०

किंवा

ब) कृषी सहकारी विपणन संस्थांची प्रगती आणि समस्या याची सविस्तर चर्चा करा.

५. भारतातील सहकारी वित्तपुरवठा संस्थांची रचना आणि प्रगती सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Group D1, Paper – III)
Modern Indian Political Thought

Day and Date : Thursday, 20-11-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) Justice M.G. Ranade was associate with which religious Reform Movement ?
a) Brahmo b) Prarthana c) Satyashodhak d) Arya Samaj
 - 2) Which of the following religious Reform Movement was very close to Prarthana Samaj ?
a) Abinav Bharat b) Swaraj Movement
c) Bhagawat Samaj d) Hindu Maha Sabha
 - 3) Which of the following social reformer was associated with Satyashodhak Samaj ?
a) Mahatma Gandhi b) Vinoba Bhave
c) Narayan Meghaji Lokhande d) Vivekanand
 - 4) Name the centre from where Aurbindo tried to create spiritual nationalism ?
a) Goa b) Andaman c) Pondicherry d) Nikobar
 - 5) Name the Ashram of Vinoba Bhave.
a) Sabarmati b) Vardha c) Nagpur d) Pawanar
 - 6) Which of the following newspaper was supported by Chhatrapati Shahu ?
a) Kesari b) Dny Prakash
c) Hunter d) Subodhapatrika
 - 7) Who was founder of Bharat Sevak Samaj ?
a) M. Gandhi b) Lokamanya Tilak
c) Namdar Gokhale d) Swami Dayanand
 - 8) Who was the founder member of Sarvajanic Sabha ?

९) पेरियार यांनी कोणत्या पक्षाची स्थापना केली ?

अ) जस्टीस पार्टी

ब) डी. एम्. के. पार्टी

क) कम्युनिष्ट पार्टी

ड) यापैकी काही नाही

१०) 'शेतकऱ्यांचा आसूड' या पुस्तिकेचे लेखक कोण होते ?

अ) दीनबंधू भालेकर

ब) महात्मा फुले

क) दीनमित्र मुकुंदराव पाटील

ड) न्या. रानडे

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) भारतीय प्रबोधनात ब्रिटिशांची भूमिका सांगा.

२) लो. टिळकांचे केसरीतील अग्रलेख.

३) ब्राह्मो समाजाची प्रमुख तत्त्वे सांगा.

४) ना. गोखले व मवाळांचे संबंध सांगा.

५) लो. टिळक व होमरूल चळवळ सांगा.

६) म. गांधी व स्वायत्त खेडे. परीक्षण करा.

३. खालीलपैकी चारवर टीपा लिहा :

१२

१) स्वामी दयानंद व आर्य समाज

२) महर्षी अरविंद व आध्यात्मिक राष्ट्रवाद

३) म. गांधी व अराज्यवाद

४) विनोबा भावे आणि भूदान

५) म. फुले व सत्यशोधक समाज

६) छत्रपती शाहू आणि ब्राह्मणेतर चळवळ.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

अ) १) भारतीय प्रबोधनासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) १) म. गांधीवरील प्रभाव स्पष्ट करा.

५. लो. टिळकांनी सुरू केलेला राष्ट्रवाद स्पष्ट करून त्याच्या मर्यादांचे परीक्षण करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**M.A. – I (Sem. – I) Examination, 2014
HISTORY (Opt.) (Paper – IV)
History of China (1911 to 1990 A.D.)**

Day and Date : Friday, 21-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer the following by choosing the correct option. 10
- 1) The leader of Nationalist party in china was _____
A) Chang-Kai-Shaik B) Dr. Sanyat Sen
C) Mao-Tse-Tung D) None of these
 - 2) Dynasty was ruled in china in 1644 _____
A) Ming B) Shang C) Manchu D) None of these
 - 3) _____ was the writer of the Hunan Thesis.
A) Mao-Tse-Tung B) Chang-Kai-Shaik
C) Mo-Ti D) Leo-Poo
 - 4) Long march of Red Army was organized by Mao in _____
A) 1934 B) 1931 C) 1929 D) 1930
 - 5) _____ was the Capital of Communist China.
A) Nanking B) Canton C) Beiging D) Peking
 - 6) The principles of communism were found by _____
A) Hunan Thesis B) Hunan
C) Hunan Ahaval D) None of these
 - 7) Second Five Year Plan in China was started in _____
A) 1955 B) 1960 C) 1958 D) 1961

- 8) Paris Commune was ran for _____ days
A) 75 B) 73 C) 70 D) 71
- 9) _____ attacked on India during the 1962.
A) China B) Japan C) Pakistan D) None of these
- 10) After the victory of Communist Party Chang-Kai-Shaik run away to _____
A) Nanking B) Famosa C) Peking D) None of these

2. Write short answer of the following (**any four**). **8**

- 1) Two reasons for the end of nationalist party in China.
- 2) First Five Year Plan.
- 3) What is the Navjivan Andolan ?
- 4) Two effects of Revolution in 1911.
- 5) Let Hundred Flowers Bloom Movement.
- 6) Red Army.

3. Write short notes (**any four**). **12**

- 1) Chang-Kai-Shaik
- 2) Tung-ming-hui organization
- 3) Economic progress after Mao
- 4) Foreign Policy with India
- 5) Colombo Plan
- 6) Constitution of China in 1982.

4. Evaluate the contribution of Mao-Tse-Tung for making China. **10**

OR

Examine the Great Leap Forward movement in China in between 1958 to 1960.

5. Examine Chinas Foreign Policy between 1970 to 1990. **10**

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) चीनमधील राष्ट्रवादी पक्षाच्या आन्त्याची दोन कारणे.
 - 2) पहिला पंचवार्षिक योजना.
 - 3) नवजीवन अंदोलन म्हणजे काय ?
 - 4) सन् 1911 च्या राज्यक्रांतीचे दोन परिणाम.
 - 5) शंभर फुले ऊमलू द्या मोहीम
 - 6) लाल सेना.
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) चंग-कै-शेख
 - 2) तुंग-मिंग-हुई संघटना
 - 3) माओनंतरची आर्थिक प्रगती
 - 4) भारता बरोबरचे परराष्ट्रीय संबंध
 - 5) कोलंबो योजना
 - 6) चीनमधील 1982 ची राज्य घटना.
4. चीनच्या जडणघडणीमध्ये माओ-त्से-तुंग यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा. 10
- किंवा**
- सन् 1958 ते 1960 या काळातील चीनमधील विकासाची उंच उडी या चळवळीचे परीक्षण करा.
5. सन् 1970 ते 1990 या काळातील चीनच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे परीक्षण करा. 10
-

Seat No.	
----------	--

**M.A. I (Semester – I) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – VIII) (Group – C-1)
Financial Institutions and Markets**

Day and Date : Friday, 21-11-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Money lenders come under
 - a) Unorganized Sector
 - b) Organized Sector
 - c) Govt. Sector
 - d) Banking Sector
 - 2) _____ policy is implemented by the Central Bank.
 - a) Fiscal
 - b) Monetary
 - c) Agricultural
 - d) Industrial
 - 3) _____ is a instrument of monetary policy.
 - a) Bank Rate
 - b) Open Market Operations
 - c) Variations of Bank Reserve Ratios
 - d) All of above
 - 4) The Nationalization of RBI was done in
 - a) 1935
 - b) 1949
 - c) 1919
 - d) 1969
 - 5) _____ is the lender of the last resort.
 - a) State Bank
 - b) Co-operative Banks
 - c) Central Bank
 - d) Commercial Banks
 - 6) “Interest is a purely monetary phenomenon” said by
 - a) J.S. Mill
 - b) J.M. Keynes
 - c) Marshall
 - d) Pigou
 - 7) The note of one ruppee is issued by
 - a) RBI
 - b) Treasury
 - c) SBI
 - d) ICICI

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) सावकार हे _____ येतात.

अ) असंघटीत क्षेत्रात

ब) संघटीत क्षेत्रात

क) सरकारी क्षेत्रात

ड) बँक क्षेत्रात

२) मध्यवर्ती बँकेकडून _____ धोरण राबविले जाते.

अ) राज्य वित्तीय

ब) मौद्रीक

क) शेती

ड) औद्योगिक

३) _____ हे मौद्रीक धोरणाचे साधन आहे.

अ) बँक दर

ब) खुल्या बाजारातील खरेदी-विक्री

क) बँक राखीय दरातील विविधता

ड) वरील सर्व

४) रिझर्व बँक ऑफ इंडियाचे राष्ट्रीयीकरण _____ या वर्षी करण्यात आले.

अ) १९३५

ब) १९४९

क) १९१९

ड) १९६९

५) _____ हा संकटकाळातील शेवटचा माता आहे.

अ) स्टेट बँक

ब) सहकारी बँका

क) मध्यवर्ती बँक

ड) व्यापारी बँका

६) व्याजदर ही सर्वस्वी चलनविषयक घटना आहे असे _____ यांनी म्हंटले.

अ) जे. एस. मिल

ब) जे. एम. केन्स

क) मार्शल

ड) पिगू

७) एक रुपयाची नोट _____ मार्फत निर्गमित केली जाते.

अ) रिझर्व बँक ऑफ इंडिया

ब) ट्रेझरी

क) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

ड) आयसीआयसीआय

८) मर्चेंट बँक पद्धती प्रथम _____ यांनी सुरु केली.

अ) सेबी

ब) आर.बी.आय.

क) एस.बी.आय

ड) अॅक्सीस बँक

९) केन्सच्या मतानुसार पैशाच्या मागणीचे _____ हेतू आहेत.
 अ) चार ब) दोन क) तीन ड) पाच

१०) व्याजदरा संबंधीचे आय एस्-एल एम प्रारूप _____ यांनी विकसित केले.
 अ) केन्स आणि मार्शल ब) हिक्स आणि लर्नर
 क) फिशर आणि हॉट्टे ड) पिगू आणि डाल्टन

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

- १) वित्तीय मध्यस्थी म्हणजे काय ?
- २) मुख्य कर्जदर म्हणजे काय ?
- ३) गुंतवणूक बँक म्हणजे काय ?
- ४) इंटरनेट बँकींग म्हणजे काय ?
- ५) पतनियंत्रणाची साधने.
- ६) मौद्रिक धोरणाच्या मर्यादा सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) वित्तीय व्यवस्थेची रचना
- २) व्याजदराचा सनातनवादी सिद्धांत
- ३) मौद्रिक धोरणाची साधने
- ४) इ बँकींगचे फायदे
- ५) व्याज दर-व्याख्या द्या.
- ६) व्यापारी बँका.

४. विकसनशील देशातील चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

किंवा

व्याजदर निश्चितीचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. वित्तीय व्यवस्थेची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE
Political Sociology (Group D 1) (Paper – V)

Day and Date : Friday, 21-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : **10**
- 1) Who wrote the book 'Civic Culture' ?
 - a) Almond and Verba
 - b) Almond and Easton
 - c) Almod and Robert Dahl
 - d) Robert Dahl and Laswell
 - 2) Which of the following political theory expounded by Karl Deutsch ?
 - a) Power theory
 - b) Group theory
 - c) Communication theory
 - d) Neo-Marxian theory
 - 3) What is major contribution of Max Weber in political sociology ?
 - a) System theory
 - b) The theory of sovereignty
 - c) Bureaucratic theory
 - d) Political culture
 - 4) Which of the following book is very relevant to system approach ?
 - a) Who Governs ?
 - b) Grammar of politics
 - c) The political system
 - d) Politics among the nations
 - 5) Who wrote structural functionalism ?
 - a) Robert Dahl
 - b) Herbert Spencer
 - c) Almond
 - d) Verba
 - 6) Who wrote the book 'Political Life' ?
 - a) Robert Dahl
 - b) Robert Len
 - c) David Truman
 - d) S.M. Lipset

९) राजकीय सहभाग व लोकमत यावर जेम्स ब्राईसने कोणते पुस्तक लिहिले ?

- अ) अमेरिकन कॉमनवेलथ ब) ग्रामर ऑफ पॉलिटिक्स
क) ऑन लिबर्टी ड) लेवियाथन

१०) 'पॉलिटिक्स ऑफ डेव्हलेपिंग एरिया' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

- अ) अर्नेस्ट बार्कर ब) बेन्थॉम क) ग्रॅबियल अल्मंड ड) कोलमन

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप सांगा.
- २) कार्ल मार्क्सच्या राज्याबद्दलच्या विचाराचे परिक्षण करा.
- ३) अधिकार संकल्पना विशद करा.
- ४) आदानप्रदान प्रक्रिया सांगा.
- ५) राजकीय संस्कृतीचे मुख्य घटक सांगा.
- ६) लोकमत व लोकशाहीतील संबंध सांगा.

३. खालीलपैकी चारवर टीपा लिहा :

१२

- १) हितसंबंधाचे एकत्रीकरण व राजकीय पक्ष.
- २) पुनर्भरण प्रक्रिया.
- ३) राजकीय सहभाग व प्रसारमाध्यमांची भूमिका.
- ४) लोकमत व शिक्षण.
- ५) राजकीय समाजीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये.
- ६) राजकीय संस्कृती व राजकीय प्रतिके.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

अ) आधुनिक राज्याच्या संदर्भात राजकीय उदासिनतेच्या कारणांची चर्चा करा.

१०

किंवा

ब) राजकीय समाजशास्त्र हे राजकारण व समाज यांचे एकत्रीकरण आहे. राजकीय समाजशास्त्राच्या व्याप्तीच्या संदर्भात हे स्पष्ट करा.

५. वर्गसंघर्ष व क्रांतीच्या संदर्भात राज्याच्या मार्क्सवादी विचारांचे परिक्षण करा.

१०

- 8) _____ was the President of America in 12 April 1945.
- A) Wudrow Wilson B) Kennedy
C) Roosevelt D) Truman
- 9) For the help of Greek and Turkey _____ Doctrine declared.
- A) Truman B) Baruch
C) One year plan D) Five year plan
- 10) Bagdad Pact was held in the year _____ A.D.
- A) 1954 B) 1955
C) 1958 D) 1966

2. Write the short answers of the following **(any four)** : **8**

- 1) In 1947 which U.S.A. President proclaimed policy of containment.
- 2) Write the goal of NATO.
- 3) Explain the Baruch Policy.
- 4) Write the name of American artificial satellite.
- 5) Write the name of woman astronaut of U.S.A.
- 6) Write the name of countries who was not join the SEATO.

3. Write the short notes **(any four)** : **12**

- 1) Jineevha Conference (1955)
- 2) Effect of cold war in America.
- 3) Treaty of SEATO.
- 4) The Korean Criese.
- 5) 14 point of Wudrow Wilson.
- 6) America-India relation (1945-1955).

4. Discuss the role of America in first world war. **10**

OR

Evaluate the foreign policy of President Eisenhower.

5. Explain the internal policy of Kennedy. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्यायाची निवड करून द्यावीत. 10
- 1) पहिल्या महायुद्धानंतर _____ या देशाने सर्वात प्रथम अमेरिकेशी युद्धबंदीचा करार केला.
अ) जर्मनी ब) इटली क) जपान ड) ऑस्ट्रिया
 - 2) अमेरिका प्रजासत्ताक गणराज्याची स्थापना _____ साली झाली.
अ) 1782 ब) 1783 क) 1785 ड) 1789
 - 3) वुड्रो विल्सन _____ राज्याचे प्रतिनिधित्व करित होते.
अ) मेरीलँड ब) न्यूर्याक क) व्हर्जिनिया ड) न्यूजर्सी
 - 4) इ. स. 19 ऑगस्ट 1945 ला जपान बरोबर _____ येथे शरणागती करार झाला.
अ) पॅरिस ब) लंडन क) रोम ड) मनिला
 - 5) इ. स. 1959 साली रशियाचे अध्यक्ष _____ हे अमेरिकेच्या भेटीला आले.
अ) क्रुश्चेव्ह ब) गोर्बाचेव्ह क) ग्रोमायका ड) यापैकी नाही
 - 6) दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळात अमेरिकेचे अध्यक्ष _____ हे होते.
अ) वुड्रो विल्सन ब) रूझवेल्ट
क) आयसेन हॉवर ड) केनडी
 - 7) मवाळ सुधारणावादी हा बहुमान _____ यांना मिळाला.
अ) वुड्रो विल्सन ब) रूझवेल्ट
क) आयसेन हॉवर ड) केनडी
 - 8) इ. स. 12 एप्रिल 1945 ला अमेरिकेचे अध्यक्ष _____ हे होते.
अ) वुड्रो विल्सन ब) केनडी क) रूझवेल्ट ड) ट्रुमन
 - 9) ग्रीक व तुर्कीच्या मदतीसाठी _____ सिद्धांत जाहीर केला.
अ) ट्रुमन ब) बरूच
क) एकवार्षिक योजना ड) पंचवार्षिक योजना
 - 10) बगदाद करार इ. स. _____ साली झाला.
अ) 1954 ब) 1955 क) 1958 ड) 1966

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोण. 4) : 8
- 1) इ. स. 1947 ला अमेरिकेच्या कोणत्या अध्यक्षानी साम्यवादी विरोधी धोरण जाहिर केले ?
 - 2) NATO ची उद्दिष्ट्ये सांगा.
 - 3) बरूच योजना स्पष्ट करा.
 - 4) अमेरिकन कृत्रिम उपग्रहाची नावे लिहा.
 - 5) अमेरिकन महिला आंतराळवीरांची नावे लिहा.
 - 6) SEATO मध्ये सामील न झालेल्या देशाची नावे लिहा.
3. टीपा लिहा (कोण. 4) : 12
- 1) जिनेव्हा परिषद (1955).
 - 2) शीत युद्धाचा अमेरिकेवरील परिणाम.
 - 3) करार आग्नेय आशियायी करार संघटना (SEATO).
 - 4) कोरियन संघर्ष.
 - 5) वुड्रो विल्सनची 14 तत्त्वे.
 - 6) अमेरिका-भारत संबंध (1945-1955).
4. पहिल्या महायुद्धातील अमेरिकेची भूमिका चर्चा करा. 10
- किंवा**
- आयसेन हॉवर यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे मूल्यमापन करा.
5. केनडीचे अंतर्गत धोरण स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Group – E1) (Paper – IV)
Environment and Society – I

Day and Date : Wednesday, 26-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Ecological infrastructure does not consist which of the following factor ?
A) Soil B) Water C) Forests D) Trade
- II) Who is the Indian Pioneer in social ecology ?
A) Radhakamal Mukherjee B) Madhav Gadgil
C) Ramchandra Guha D) P. C. Joshi
- III) Who is the author of a book 'Ecology and Equity : The use and abuse of nature in contemporary India' ?
A) Radhakamal Mukherjee
B) Madhav Gadgil and Ramchandra Guha
C) S. L. Sharma
D) Indra Munshi
- IV) The land mark conference in 1972 that created world-wide consciousness about the environment was held in _____
A) Colombo B) Rio-de-Janairo
C) Stockholm D) Nairobi
- V) Which rests on the awareness of the interdependence of the biophysical and socio-cultural domains is known as _____
A) Social forestry B) Social ecology
C) Social consciousness D) Social development
- VI) Who is a leading environmentalist, popularly known as Eco-feminist ?
A) Medha Patkar B) Maithreyi Krishna Raj
C) Indra Munshi D) Vandana Shiva

- VII) Which is known as India's greatest planned environmental disaster ?
A) Hirakud Dam
B) Narmada Dam
C) Nagarjun Sagar Dam
D) Bhakranangal
- VIII) Which perspective opposes the view that over population as the central cause of environmental problems ?
A) Conflict perspective
B) Functionalist perspective
C) Structural perspective
D) Ecological perspective
- IX) Who has noted that 'applied human ecology is the only guarantee of a permanent civilization' ?
A) Ramchandra Guha
B) Catton W. R.
C) Madhav Gadgil
D) Radhakamal Mukherjee
- X) Who has suggested that the natural environment serves three basic functions for humans, as it does for the many animal species ?
A) Barry Commner
B) Riley Dunlap
C) Patrick Geddes
D) Ramchandra Guha
2. Write short answers of the following (**any four**) : 8
- I) Define Bio-diversity.
 - II) What is Bhopal consciousness ?
 - III) Define social ecology.
 - IV) What is sustainability ?
 - V) Explain the meaning of applied human ecology.
 - VI) Define food security.
3. Write short notes on **any four** : 12
- I) Environmental debate
 - II) Basic categories of social ecology
 - III) Culture and environment
 - IV) Environmentally oriented sociology
 - V) Theory of social ecology
 - VI) Environment and development.
4. Answer **any one** question of the following : 10
- A) Explain the role of disciplinary tradition of Indian Pioneers in the development of environmental sociology.
- OR
- B) Analyse the role of ecological variables in development planning.
5. Evaluate the contribution of Marx and Weber on environmental concerns. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) खालीलपैकी कोणता घटक परिसरशास्त्रीय सुविधामध्ये अंतर्भूत होत नाही ?
A) जमीन B) पाणी C) जंगले D) उद्योगधंदा
- II) सामाजिक परिसरशास्त्राचे भारतीय उद्गाते कोण आहेत ?
A) राधाकमल मुखर्जी B) माधव गाडगीळ
C) रामचंद्र गुहा D) पी. सी. जोशी
- III) 'इकॉलॉजी अँड इक्विटी : द यूज अँड अँब्यूज ऑफ नेचर इन कंटेंपररी इंडिया' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?
A) राधाकमल मुखर्जी B) माधव गाडगीळ आणि रामचंद्र गुहा
C) एस्. एल्. शर्मा D) इन्द्रा मुन्शी
- IV) पर्यावरणाविषयीची जाणीव जागतिक पातळीवर करून देणारी एक प्रमुख परिषद 1972 साली कोठे घेण्यात आली होती ?
A) कोलंबो B) रिओ-दी-जानिरो
C) स्टॉकहोम D) नैरोबी
- V) जैव-भौतिक आणि सामाजिक-सांस्कृतिक क्षेत्रातील अवलंबित्वाच्या जाणीवेला काय म्हणतात ?
A) सामाजिक वनीकरण B) सामाजिक परिसरविज्ञान
C) सामाजिक जाणीव D) सामाजिक विकास
- VI) स्त्रीवादी पर्यावरणतज्ञ म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या प्रसिद्ध पर्यावरणतज्ञाचे नाव काय ?
A) मेधा पाटकर B) मैत्रेयी कृष्णराज C) इन्द्रा मुन्शी D) वंदना शिवा
- VII) भारतातील मोठी नियोजनबद्ध पर्यावरणीय आपत्ती म्हणून कोणाची ओळख आहे ?
A) हिराकूड धरण B) नर्मदा धरण
C) नागार्जुन सागर धरण D) भाक्रानानगल
- VIII) अतिरिक्त लोकसंख्या ही पर्यावरण समस्येचे मुख्य कारण आहे ह्या विचारास कोणत्या दृष्टिकोनाने विरोध केली आहे ?
A) संघर्षात्मक दृष्टिकोन B) कार्यात्मक दृष्टिकोन
C) संरचनात्मक दृष्टिकोन D) परिसरशास्त्रीय दृष्टिकोन

IX) 'कायमच्या सुधारणासाठी उपयोजित मानवी परिसरविज्ञान हीच एकमेव खात्री आहे' असे कोणी म्हटले आहे ?

- A) रामचंद्र गुहा
B) कॅटन डब्लू. आर.
C) माधव गाडगीळ
D) राधाकमल मुखर्जी

X) ज्याप्रमाणे इतर प्राणी प्रजातीसाठी नैसर्गिक पर्यावरण कार्यरत असते त्याचप्रमाणे ते मानवाच्या तीन मूलभूत कार्यासाठी ही क्रियाशील अदाने असे कोणी सूचित केले आहे ?

- A) बॅरी कॉमनर
B) रिले डनलॉप
C) पेट्रिक गेडिस
D) रामचंद्र गुहा

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

8

- I) जैव-विविधतेची व्याख्या सांगा.
II) भोपाळ जाणीव म्हणजे काय ?
III) सामाजिक परिसरविज्ञानाची व्याख्या सांगा.
IV) शाश्वतता म्हणजे काय ?
V) उपयोजिक मानवी परिसरविज्ञानाचा अर्थ स्पष्ट करा.
VI) अन्नसुरक्षेची व्याख्या सांगा.

3. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

12

- I) पर्यावरणीय परिचर्चा
II) सामाजिक परिसरशास्त्राचे मूलभूत घटक
III) संस्कृती आणि पर्यावरण
IV) पर्यावरणाभिमुख समाजशास्त्र
V) सामाजिक परिसरशास्त्राचा सिद्धान्त
VI) पर्यावरण आणि विकास.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

10

- A) पर्यावरणीय समाजशास्त्राच्या विकासातील भारतीय उदगात्यांच्या शास्त्रीय परंपरेची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

- B) विकास नियोजनातील परिसरशास्त्रीय चलांच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.

5. पर्यावरणविषयक प्रश्नासंबंधीच्या मार्क्स आणि वेबर यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) प्रत्येक राष्ट्राच्या परराष्ट्र धोरणाचे मुख्य उद्दिष्ट प्रामुख्याने _____ हेच असते.
अ) राजनय
ब) राष्ट्रीय संरक्षण
क) सामूहिक सुरक्षितता
ड) अलिप्तता
- २) _____ हे भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे महत्त्वाचे तत्त्व आहे.
अ) अलिप्तता
ब) शीतयुद्ध
क) वसाहतवाद
ड) साम्राज्यवाद
- ३) भारतात _____ हे परराष्ट्र धोरणाची निर्मिती करते.
अ) राज्य सरकार
ब) राजदूत
क) केंद्रीय मंत्रिमंडळ
ड) राष्ट्रपति
- ४) “राष्ट्राची विदेश नीति ही अस्तित्वात असलेल्या शक्तिसंबंधाचे मूल्यमापन होय” असे
_____ यांचे मत आहे.
अ) हेन्स मॉर्गेन्थॉ
ब) कापलान
क) किर्सिंगर
ड) जॉर्ज केनन
- ५) परराष्ट्र धोरण हे साध्य आहे तर _____ हे त्याचे साधन आहे.
अ) राजनय
ब) लष्कर
क) विचारप्रणाली
ड) निशस्त्रीकरण
- ६) भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे शिल्पकार म्हणून _____ यांना ओळखले जाते.
अ) पंडित नेहरु
ब) बाबासाहेब आंबेडकर
क) वल्लभभाई पटेल
ड) महात्मा गांधी
- ७) अलिप्ततेचे धोरण _____ परिषदेत मान्य करण्यात आले.
अ) कैरो
ब) नवी दिल्ली
क) बांडुंग
ड) पॅरिस

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Group –D1) (Paper – VI) (Opt.)
Pressure Groups and Social Movement

Day and Date : Wednesday, 26-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives : 10

- 1) Political parties are link between the Government and _____
 - a) People
 - b) Ruler
 - c) State
 - d) No any
- 2) Pressure groups are play important role in _____ political system.
 - a) Military rule
 - b) Monarchy
 - c) Democratic
 - d) No any
- 3) Sugar lobby is pressured to the _____
 - a) Farmer
 - b) Government
 - c) Both
 - d) No any
- 4) Political parties main object is _____
 - a) To capture power
 - b) Welfare
 - c) To enjoy
 - d) No any
- 5) Shivsena is _____ in Maharashtra.
 - a) Pressure group
 - b) Political party
 - c) Labour
 - d) No any
- 6) Shetkari Sangatna is _____ political party.
 - a) Regional
 - b) Local
 - c) National
 - d) No any
- 7) Who present the issues in parliament ?
 - a) Political party
 - b) Pressure groups
 - c) Both
 - d) No any

मराठी रूपांतर

- सूचना : i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) राजकीय पक्षांचा सरकार व _____ मध्ये दुवा-संबंध असतो.
अ) लोक ब) सत्ताधीश
क) राज्य ड) यापैकी नाही
- २) _____ या राजकीय व्यवस्थेमध्ये दबावगटाची भूमिका ही अत्यंत महत्त्वपूर्ण असते.
अ) लष्करी शासन ब) राजेशाही
क) लोकशाही ड) यापैकी नाही
- ३) शुगर लॉबी ही _____ प्रभाव दबावटाकत असते.
अ) शेतकरी ब) सरकार
क) दोन्ही ड) यापैकी नाही
- ४) राजकीय पक्षाचे मुख्य ध्येय हे _____ असते.
अ) सत्ता हस्तगत करणे ब) कल्याणकारी
क) आनंद वाटणे ड) यापैकी नाही
- ५) शिवसेना ही महाराष्ट्रातील _____ आहे.
अ) दबावगट ब) राजकीय पक्ष
क) कामगार ड) यापैकी नाही
- ६) शेतकरी संघटना ही _____ राजकीय पक्ष आहे.
अ) प्रादेशिक ब) स्थानिक
क) राष्ट्रीय ड) यापैकी नाही
- ७) संसदेमध्ये वाद, प्रश्न कोण उपस्थितीत करतात ?
अ) राजकीय पक्ष ब) दबावगट
क) दोन्ही ड) यापैकी नाही
- ८) भारतीय जनता पक्ष हा _____ स्वरूपाचा पक्ष आहे.
अ) प्रादेशिक ब) राष्ट्रीय
क) स्थानिक ड) यापैकी नाही

९) दबावगटाशी संबंधित कोण आहे ?

अ) लास्की

ब) गॅब्रियल अ. अलमंड

क) मार्क्स

ड) यापैकी नाही

१०) दबावगट हे _____ प्रभावटाकत असतात.

अ) लोक

ब) सरकार

क) राजकीय पक्ष

ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) भारतातील हितसंबंधी गटाची नावे लिहा.

२) “लॉबींग इन इंडिया” या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?

३) दबावगटाची रणनीति/व्यूहनीति सांगा.

४) समूह सिद्धांत याचा अर्थ काय ?

५) दबावगटाचे हेतू कोणते असतात ?

६) राजकीय पक्षाची कार्ये कोणती ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) दलित पंथर

२) अखिल भारतीय विद्यार्थी संघटना

३) राजकीय पक्ष व दबावगटातील फरक

४) संप म्हणजे काय ?

५) दबावगटाची आवश्यकता काय असते ?

६) दबावगटाची तंत्रे कोणती असतात.

४. महाराष्ट्रातील दबावगटाचे स्वरूप व अर्थ स्पष्ट करा.

१०

किंवा

समूह सिद्धांत म्हणजे काय ? अर्था व कार्ये सांगा.

५. भारतीय राजकारणातील राजकीय पक्षाची दोष स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HISTORY (Paper – I – Comp.)
Historiography

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option : 10
- 1) Who says that 'History is the unfolding story of man freedom' ?
A) Lord Acton B) Herder C) Herodotus D) Navins
 - 2) Who says that 'All history is nothing but rise and fall of human civilization' ?
A) Block B) Toynbee C) Navins D) Renier
 - 3) _____ says, 'It seems to me that historians will go wrong if they try to resolve political and constitutional history into other elements'.
A) Schiller B) Block C) Van Dillen D) G. N. Clerk
 - 4) There are preparatory studies with which no historian can dispense says _____
A) Renier B) Mably C) Alton D) Vicko
 - 5) The theory of Divine plan is related to _____
A) Diplomatic history B) Mark's
C) Causation theory D) Coins
 - 6) _____ says, 'The status of a historical fact will turn on a question of interpretation this element of interpretation enters into every fact of history'.
A) Collingwood B) Kitson Clark C) Navins D) John Seeley
 - 7) The law of change is related to _____
A) Laws of history B) Causation
C) John Green D) Maitland

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) 'इतिहास म्हणजे मानवी स्वातंत्र्याची कथा होय' असे कोण म्हणतो ?

अ) लॉर्ड अँक्टन ब) हर्डर क) हिरोडोटस ड) नेव्हिस

२) 'मानवी संस्कृतीचा उदय व च्हास म्हणजे इतिहास होय' असे कोण म्हणतो ?

अ) ब्लॉक ब) टॉयन्बी क) नेव्हिस ड) रेनियर

३) _____ म्हणतात की, 'मला असे वाटते की, इतिहासकाराने जर राजकीय व घटनात्मक इतिहास इतर प्रकारामध्ये मिसळला तर ती एक चूक ठरेल'.

अ) शिलर ब) ब्लॉक क) व्हॅन डीलन ड) जी. एन. क्लार्क

४) 'असे कांही सहाय्यकारी विषय आहेत की जे इतिहासकाराला टाळता येणे शक्य नाही' असे _____ म्हणतो.

अ) रेनियर ब) मॅबले क) एल्टन ड) व्हिको

५) दैवी योजना सिद्धांत _____ शी संबंधीत आहे.

अ) राजनैतिक इतिहास ब) मार्क्स

क) कार्यकारणभाव सिद्धांत ड) नाणी

६) _____ म्हणतात की, 'ऐतिहासिक घटनेचा दर्जा हा तिचा अन्वयार्थ कशा पद्धतीने लावला आहे याच्यावर अवलंबून असतो. प्रत्येक ऐतिहासिक घटने मध्ये अन्वयार्थ लावण्याची गरज असतेच'.

अ) कॉलिंगवुड ब) किटसनक्लार्क क) नेव्हिस ड) जॉन सिली

७) बदलाचा नियम _____ शी संबंधीत आहे.

अ) इतिहासातील नियमा ब) कार्यकारणभाव

क) जॉनग्रीन ड) मेटलॅण्ड

८) कार्ल मार्क्सच्या तत्त्वज्ञानाला _____ म्हणून ओळखले जाते.

अ) चिद्वाद ब) प्रत्यक्षार्थवाद

क) द्वंद्विकासी भौतिकवाद ड) ऐतिहासिक पद्धत

९) 'दि प्रीफेस टू हिस्ट्री' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) मार्क्स ब) हेगेल क) व्हिको ड) गुस्टावसन

१०) 'ए हिस्ट्री ऑफ हिस्टॉरीकल रॉयटिंग' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) कॉमेजर ब) ट्रीव्हेलीन क) बार्नस ड) कॉलिंगवुड

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) कार्ल मार्क्सने इतिहासाची केलेली व्याख्या सांगा ?

२) कालक्रम.

३) कार्ल मार्क्सच्या कोणत्याही दोन ग्रंथांची नावे सांगा ?

४) हेगेलने इतिहास लेखनशास्त्राचे कोणते तीन प्रकार सांगितले ?

५) इतिहास संशोधनाचा मुख्य हेतू सांगा.

६) महजर म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) इतिहासाचा अर्थ

२) नाणकशास्त्र

३) इतिहासाचे प्रकार

४) मानवी भावनांचा सिद्धांत

५) इतिहासातील नियम

६) संशोधन पद्धतीचे टप्पे.

४. इतिहासाच्या सहाय्यकारी शास्त्रांचे स्पष्टीकरण करा.

१०

किंवा

मार्क्सचा इतिहासाचा भौतिकवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. इतिहासाची प्राथमिक संदर्भ साधने स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C) (Paper – I) (Old)
Micro Economic Analysis**

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Draw suitable diagrams wherever necessary.**

1. Choose correct alternative :

10

- 1) Managerial theory of the firm has been put forward by _____
 - a) O. E. Williamson
 - b) Marries
 - c) Baumol
 - d) None of the above
- 2) Williamson's model is concern with _____
 - a) Maximisation utility of management
 - b) Maximisation utility of consumer
 - c) Maximisation of sell
 - d) Maximisation of profit
- 3) Limit pricing theory has been put forward by _____
 - a) Bain
 - b) Baumol
 - c) Marries
 - d) None of the above
- 4) According to Marries model the main objective of the firm is _____
 - a) Maximisation of utility
 - b) Maximisation of production
 - c) Maximisation of welfare
 - d) Maximisation of rate of balanced growth
- 5) Marginal theory of wages has been put forth by _____
 - a) Dr. Marshall
 - b) J. B. Cleark
 - c) Bain
 - d) Smith
- 6) Modern theory of rent has been put forward by _____
 - a) Dr. Marshall
 - b) Bain
 - c) Smith
 - d) Walres

- 7) Schumpeter gives importance to the factor _____ in his profit theory.
a) Risk b) Uncertainty c) Innovation d) All of the above
- 8) Liquidity preference theory of interest emphasis on _____
a) Demand for money b) Supply of money
c) Quantity of money d) All of the above
- 9) Risk bearing theory of profit has been put forward by _____
a) Smith b) Knight c) Walker d) None of the above
- 10) Parato optimality is concern with _____
a) Utilisation b) Production c) Welfare d) None of the above

2. Write short answers on **any four** :

8

- 1) What is productivity ?
- 2) What is rent ?
- 3) What is interest ?
- 4) What is profit ?
- 5) What is wage ?
- 6) What is welfare ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Marginal analysis.
- 2) Parato optimality.
- 3) Marxian theory of distribution.
- 4) Full cost pricing rule.
- 5) Pigovian welfare economics
- 6) Differentiation in wage rate.

4. Discuss fully marginal productivity theory of distribution.

10

OR

Explain Baumol's sales revenue maximisation model.

5. Explain liquidity theory of interest.

10

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) उद्योगसंस्थेचा व्यवस्थापकीय सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) ओ. इ. विल्यमसन् ब) मारीस
क) बाऊमोल ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- २) विल्यमसन् यांचे प्रतिमान _____ संबंधित आहे.
अ) व्यवस्थापकाच्या उपयोगितेचे महत्तमीकरण
ब) उपभोक्ताचा उपयोगितेचे महत्तमीकरण
क) विक्रीचे महत्तमीकरण
ड) नफ्याचे महत्तमीकरण
- ३) किंमत मर्यादा सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) बेन ब) बाऊमोल
क) मारीस ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ४) मारीस यांच्या प्रतिमानानुसार प्रत्येक उद्योगसंस्थेचे उद्दिष्ट _____
अ) उपयोगिता महत्तमीकरण ब) उत्पादन महत्तमीकरण
क) कल्याण महत्तमीकरण ड) संतुलित विकासाच्या दराचे महत्तमीकरण
- ५) वेतनाचा सीमान्त उत्पादनक्षमता सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) डॉ. मार्शल ब) जे. बी. क्लार्क
क) बेन ड) स्मिथ
- ६) खंडविषयक आधुनिक सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
अ) डॉ. मार्शल ब) बेन क) स्मिथ ड) वालरस
- ७) श्रुंपीटरने आपल्या नफ्याच्या सिद्धान्तामध्ये _____ घटकास महत्त्व दिले.
अ) धोका ब) अनिश्चितता
क) नवउपक्रमशीलता ड) वरीलपैकी सर्व
- ८) व्याजाच्या रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धान्तामध्ये _____ महत्त्व दिलेले होते.
अ) पैशाची मागणी ब) पैशाचा पुरवठा
क) पैशाची संख्या ड) वरीलपैकी सर्व

९) नफ्याचा धोका पतकरण्याबाबतचा सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.

अ) स्मिथ

ब) नाईट

क) वॉकर

ड) वरीलपैकी काहीही नाही

१०) पॅराटो युक्ततम् _____ याच्याशी संबंधित आहे.

अ) उपयोगिता

ब) उत्पादन

क) कल्याण

ड) वरीलपैकी सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त चार) :

८

१) उत्पादकता म्हणजे काय ?

२) खंड म्हणजे काय ?

३) व्याज म्हणजे काय ?

४) नफा म्हणजे काय ?

५) वेतन म्हणजे काय ?

६) कल्याण म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा द्या (फक्त चार) :

१२

१) सीमान्त विश्लेषण.

२) पॅराटो युक्ततम् .

३) मार्क्सचा विभाजनाबाबतचा सिद्धान्त.

४) किंमतीचे पूर्ण व्यय तत्व.

५) पिगुचे कल्याणकारी अर्थशास्त्र.

६) वेतनदरातील भिन्नता.

४. विभाजनाच्या सिमान्त उत्पादनक्षमता सिद्धान्ताची सविस्तर चर्चा करा.

१०

किंवा

बाळमोलयांचे विक्री उत्पन्न महत्तमीकरणाचे प्रतिमान स्पष्ट करा.

५. व्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धान्त स्पष्ट करा.

१०

SLR-C – 64

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Old)
Paper – I : Sahitya Vichar Va Samiksha

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) मर्म किंवा सौंदर्य ग्रहण करण्याच्या क्षमतेला काय म्हणतात ?
अ) प्रतिक्रिया आ) मूल्य इ) रंजन ई) अभिरुची
- २) ग्रामीण शेतकरी कुटुंबातील ताणतणावाचे दर्शन कोणत्या साहित्यकृतीतून येते ?
अ) माणूस आ) बारोमास इ) झुलवा ई) लोकोत्तर
- ३) गंगाधर पानतावणे कोणत्या नियतकालिकाचे संपादक आहेत ?
अ) नवभारत आ) अस्मितादर्श इ) प्रतिष्ठाण ई) ऊर्मी
- ४) चरित्रात्मक समीक्षा पद्धतीचा प्रवर्तक कोण आहे ?
अ) सिग्मंड फ्राईड आ) जॉन ड्युई इ) सेंट बव्ह ई) तेन
- ५) भालचंद्र नेमाडे यांनी कोणत्या वादाचा पुरस्कार केला ?
अ) सौंदर्यवाद आ) अभिजातवाद इ) वास्तववाद ई) देशीवाद
- ६) कुसुमावती देशपांडे यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला ?
अ) परंपरा आणि नवता आ) साहित्याची भाषा
इ) पासंग ई) साहित्य आणि समीक्षा
- ७) अभिरुची संदर्भात 'रसानंदाची प्रतीती सहृदयासच होते' असे मत कोणाचे आहे ?
अ) विश्वनाथ आ) अभिनवगुप्त इ) आनंदवर्धन ई) रा. श्री. जोग

P.T.O.

- ८) 'सत्य म्हणजे सौंदर्य व सौंदर्य म्हणजे सत्य' असे विधान कोणी मांडले आहे ?
 अ) बायरन आ) कीट्स इ) रोली ई) विश्वनाथ
- ९) समाजशास्त्रीय भूमिकेतून साहित्याची पद्धतशीर पाहणी प्रथम कोणी केली ?
 अ) तेन आ) फ्रॉईड इ) सेंट बव्ह ई) जॉन ड्युई
- १०) 'कलेसाठी कला' या विचाराचा पुरस्कार कोणी केला ?
 अ) वि. स. खांडेकर आ) श्री. व्यं. केतकर इ) वा. म. जोशी ई) ना. सी. फडके

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) समीक्षेच्या चार पद्धती सांगा.
- २) श्रीधर व्यंकटेश केतकर यांचे समीक्षा ग्रंथ सांगा.
- ३) समीक्षा म्हणजे काय ?
- ४) चरित्रपर समीक्षा पद्धतीचे उपयोजन करणारे समीक्षक सांगा.
- ५) जीवनमूल्ये व वाङ्मयीन मूल्ये कोणती ते सांगा.
- ६) 'झुलवा' या साहित्य कृतीतील 'जग' या शब्दाचा अर्थ लिहा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) वाङ्मयीन अभिरुचीचे स्वरूप विशद करा.
- २) 'वाङ्मयीन मूल्ये आणि जीवनमूल्ये परस्पर पूरक असतात' या विधानाची सत्यता पटवा.
- ३) समाजशास्त्रीय समीक्षा पद्धतीनुसार 'बारोमास' चे परीक्षण करा.

४. मराठी साहित्य समीक्षेची वाटचाल स्पष्ट करून रा.ग. जाधव यांच्या समीक्षेची वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

किंवा

'माणूस' या साहित्यकृतीचे चरित्रात्मक समीक्षा पद्धतीने परीक्षण करा.

५. साहित्य समीक्षेचे स्वरूप स्पष्ट करून समीक्षेच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.

१०

SLR-C – 65

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Paper No. – I) (Old)
आधुनिक गद्य साहित्य

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । 10

- 1) मिस्टर खन्ना _____ उपन्यास का पात्र है ।
1) गोदान 2) गबन 3) निर्मला 4) कर्मभूमि
- 2) गाय को _____ ने विष दे दिया था ।
1) शोभा 2) दातादीन 3) दरोगा 4) हीरा
- 3) 'गोदान' _____ प्रकार की विधा है ।
1) निबंध 2) कहानी 3) उपन्यास 4) नाटक
- 4) जयप्रकाश कर्दम ने _____ कहानी लिखी है ।
1) वापसी 2) नोबार् 3) अपराध 4) पिता
- 5) दिल्ली में _____ की मौत हुई थी ।
1) सरदारजी 2) वासवानी 3) सेठ दिवानचंद 4) सिपाही
- 6) _____ के धर चीफ की दावत थी ।
1) भोला 2) भीष्म 3) गजाधर 4) शामनाथ
- 7) दुःख और सुख _____ के विकल्प है ।
1) शांती 2) धर्म 3) मन 4) नीति
- 8) _____ मन को अपने पर सवार नहीं होने देता ।
1) हाथी 2) कुटज 3) बंदर 4) शेर

P.T.O.

9) ग्रीष्म का गाँव एक साहित्य है तो गाँव का ग्रीष्म एक _____ है ।

- 1) अंतर 2) रस 3) आधार 4) अंग

10) हरिशंकर परसाईजीने 'पगडंडियों का जमाना' इस निबंध में _____ पर प्रकाश डाला है ।

- 1) राजनितिक व्यंग्य 2) सामाजिक व्यंग्य
3) हास्य-व्यंग्य 4) व्यंग्य

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए । (छः में से पांच)

10

- 1) 'कुटज' शीर्षक की सार्थकता को स्पष्ट कीजिए ।
- 2) 'गूलर का फूल' की उपयोगिता लिखिए ।
- 3) 'गोदान' की भाषाशैली पर प्रकाश डालिए ।
- 4) 'गोदान' शीर्षक की सार्थकता को स्पष्ट कीजिए ।
- 5) 'वापसी' कहानी के गजाधर बाबू के जीवन की त्रासदी को स्पष्ट कीजिए ।
- 6) 'नो बार' कहानी के पिता के चरित्र पर प्रकाश डालिए ।

3. निम्नलिखित अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । (तीन में से दो)

10

- 1) 'गाय गयी, सो गयीमेरे सिर पर एक विपत्ति डाल गयी । पुनिया की फिकर मुझे मारे डालती है ।'
- 2) "हम भी दान देते है," धर्म करते हैं । लेकिन जानते हो, क्यों ? केवल अपने बराबरवालों को नीचा दिखाने के लिए ।"
- 3) मैं इसे अनुचित और अनैतिक मानता हूँ । मैं यह काम नहीं करूँगा ।"

4. उपन्यास कला की दृष्टि से 'गोदान' की समीक्षा कीजिए ।

10

अथवा

'गोदान' के धनिया की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए ।

5. 'दिल्ली में एक मौत' इस कहानी में कमलेश्वरजी ने शहर की खोखली सभ्यता पर कैसे प्रकाश डाला है ?

10

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – I) (Old)
Literature in English – Poetry

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : a) **All questions are compulsory.**
b) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative given below them :

10

- 1) The final resolution of the sailors is _____
 - a) We will wander more
 - b) We will not wander more
 - c) We will only dance
 - d) None of the above
- 2) _____ is the divine drink of Gods.
 - a) Red wine
 - b) Pure milk
 - c) Nectar
 - d) Coffee
- 3) _____ is the roof and crown of things.
 - a) Man
 - b) Lion
 - c) God
 - d) Witch
- 4) _____ are referred in the last section of 'Ash Wednesday'.
 - a) Dragons
 - b) Gods
 - c) Dreams
 - d) Animals
- 5) _____ wrote "Four Quartets".
 - a) T. S. Eliot
 - b) W. B. Yeats
 - c) A. E. Houseman
 - d) Philip Larkins
- 6) The prominent figure of speech used in the poem 'The Captive' is _____.
 - a) Metaphor
 - b) Irony
 - c) Simile
 - d) Alliteration
- 7) Alexander Puskin's heart is pleased to see the glory of _____.
 - a) Blue sky
 - b) Rainbow
 - c) Sea
 - d) Valley
- 8) Eugene is a _____.
 - a) Rich clergyman
 - b) Painter
 - c) Teacher
 - d) Poor clerk

P.T.O.

- 9) To Walt Whitman, _____ is the progenitor of the human race.
a) Jupiter b) God c) Adam d) Marks
- 10) According to Walt Whitman, human body is _____
a) Sacred b) Ugly c) Corrupt d) Sinful
2. Answer the following questions in short (**any five**) : **10**
- 1) How does sailors visualize their life ?
 - 2) Comment on the theme of 'total disillusionment' in 'Ash Wednesday'.
 - 3) State the effect of lotos-eating on mariners (sailors).
 - 4) What is the function of women, according to Walt Whitman ?
 - 5) What is the significance of 'eagle' in the poem 'The Captive' ?
 - 6) What does autumn symbolize ?
3. A) Write short answers of the following questions (**any two**) : **6**
- 1) Comment on Alexander Puskin's views on freedom.
 - 2) State the religious elements in 'Ash Wednesday'.
 - 3) How does Walt Whitman universalize sex ?
- B) Answer the following questions in brief (**any two**) : **4**
- 1) What is Sailor's attitude towards God ?
 - 2) What does 'The aged eagle' symbolize ?
 - 3) Bring out the allegorical elements in the poem 'The Bronze Hourseman'.
4. A) Critically comment on the use of imagery and pictorial quality in Alfred Tennyson's poem 'The Lotos Eaters' ? **10**
- OR
- B) Write a critical note on Walt Whitman as the poet of love and sex.
5. Write broad note on characteristics of modern poetry. **10**
-

Seat No.	
----------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Compulsory Paper – II) (Old)
History of Modern World (1900-1970 A.D.)**

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B.: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct option : 10

- 1) In the years 1949 in China, under _____ leadership the revolution took place.
A) Dr. Sen-Yet-Sen B) Mao-Tse-Tung
C) Deng-Pi-Yen D) Uaan-Ci-Kai
- 2) Russian revolution in 1917 is identified by the name _____
A) Bolshevik B) Democracy C) Dictatorship D) Socialist
- 3) According to 'Marshal Plan' the U. S. A. provided economic aid to _____
A) India B) China
C) Arab country D) West Europe
- 4) 'Warsa pact' is signed under the leadership _____
A) America B) China C) Russia D) England
- 5) The name of _____ pact was changed to CENTO on Feb. 24, 1955.
A) Bagdad B) Landon C) NATO D) Parris
- 6) Arab league was established in _____
A) 1940 B) 1943 C) 1945 D) 1948
- 7) Suvez conal passed through _____ country.
A) Egypt B) England
C) South America D) Iran

- 8) _____ presented theory of relativity.
A) Newton B) Copernicus C) Plato D) Einstein
- 9) _____ is the first space traveller of Russia.
A) Gorbachev B) Stalin C) Yuri Gagarin D) Yangtse
- 10) NASA the space research center is established
A) Russia B) America C) India D) China

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Write in brief Truman Doctrine.
- 2) Explain in the SEATO pact.
- 3) Explain the effects of communist revolution in China.
- 4) Discuss England role in oil diplomacy.
- 5) Write in brief internet.
- 6) Explain the work of space research in America.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Lenin
- 2) Long March in Mao-Tse-Tung
- 3) Effect's of cold war
- 4) Suez canal
- 5) Cultural revolution in China
- 6) Martin Luther king.

4. Write a critique on NATO organisation.

10

OR

Write the development of India in atomic research.

5. Discuss the important reason of the communist revolution in Russia.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) इ.स. १९४९ साली चीन मध्ये _____ च्या नेतृत्वा खाली क्रांती झाली.

अ) डॉ. सन-यत-सेन

ब) माओ-त्से-तुंग

क) डेंग-पी-येन

ड) युआन-सी-काई

२) १९१७ च्या रशियन राज्य क्रांतीला _____ या नावाने ओळखले जाते.

अ) बोल्शेविक

ब) लोकशाही

क) हुकुमशाही

ड) सामाजिक

३) मार्शल योजने द्वारे अमेरिकेने _____ ला आर्थिक मदत केली.

अ) भारत

ब) चीन

क) अरब राष्ट्रे

ड) पश्चिम युरोप

४) 'वार्सा करार' _____ देशाच्या नेतृत्वाखाली झाला.

अ) अमेरिका

ब) चीन

क) रशिया

ड) इंग्लंड

५) २४ फेब्रुवारी १९५५ मध्ये _____ कराराचे नाव बदलून त्यास सेंटो करार असे नाव देण्यात आले.

अ) बागदाद

ब) लंडन

क) नाटो

ड) पॅरिस

६) अरब लीगची स्थापना _____ या वर्षी झाली.

अ) १९४०

ब) १९४३

क) १९४५

ड) १९४८

७) सुवेझ कालवा _____ देशातून जातो.

अ) इजिप्त

ब) इंग्लंड

क) द .अमेरिका

ड) इरान

८) _____ यांनी सापेक्षवादाचा सिद्धांत मांडला.

अ) न्युटन

ब) कोपरनिकस

क) प्लेटो

ड) आईनस्टाईन

९) _____ हा रशियाचा पहिला अंतरालवीर होय.

अ) गोर्बाचेव्ह

ब) स्टॅलीन

क) युरी गागारिन

ड) यंगत्से

१०) 'नासा' ही अवकाश संशोधन संख्या _____ या देशात आहे.

अ) रशिया

ब) अमेरिका

क) भारत

ड) चीन

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) ट्रुमन सिद्धांत थोडक्यात सांगा.
 - २) सिटो कराराची माहिती सांगा.
 - ३) चीन मधील साम्यवादी क्रांतीचे परिणाम सांगा.
 - ४) तेलाच्या राजकारणातील इंग्लंडची भूमिका स्पष्ट करा.
 - ५) इंटरनेटची थोडक्यात माहिती सांगा.
 - ६) अमेरिकेचे अवकाश संशोधनातील कार्य स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) लेनिन
 - २) मोओ-त्से-तुंगचा लॉग मार्च
 - ३) शीत युद्धाचे परिणाम
 - ४) सुवेझ कालवा
 - ५) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांती
 - ६) मार्टिन लूथर किंग.
४. नाटो करारावर एक सटील निबंध लिहा. १०
- किंवा**
- भारताने अणु संशोधनात केलेली प्रगती सांगा.
५. रशिया मधील साम्यवादी क्रांतीच्या महत्त्वपूर्ण कारणांची चर्चा करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Sem. – I) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Paper – I) Gr. E
Development of Sociological Thought – I

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10
- I) The intellectual roots of the rise of sociological theory lie in
 - A) French Revolution
 - B) The Enlightenment
 - C) Growth Urbanization
 - D) Industrial Revolution
 - II) Which types of solidarity is characteristic feature of modern society ?
 - A) Mechanical
 - B) Organic
 - C) Emotional
 - D) Traditional
 - III) Whose theory stressed that the material conditions of human beings in the primary and objective reality ?
 - A) Marx
 - B) Weber
 - C) Comte
 - D) Hegel
 - IV) Who is the author of the book titled “Modern Sociological Theory” ?
 - A) Morgan G. H.
 - B) Aron Reymond
 - C) Abraham Francis
 - D) Coser Lewis
 - V) Who stressed that the thought is primary and has independent existence ?
 - A) Marx
 - B) Hegel
 - C) Engels
 - D) Lenin
 - VI) Which of the following is Max Weber’s methodological approach ?
 - A) Dialectical
 - B) Quantitative
 - C) Interpretative
 - D) Positivistic
 - VII) Who said the “individual is born of society and not society of individual” ?
 - A) Freud
 - B) Durkheim
 - C) Weber
 - D) Cooley

VIII) Who is the author of the book titled “The structure of sociological theory” ?

- A) Turner B) Yakhot C) Nisbet D) Weber

IX) Lord Buddha’s authority considered as

- A) Social B) Economic C) Traditional D) Charismatic

X) Before revolution in 1789, France was characterized by

- A) Feudal Social System B) Industrial System
C) Primitive Social System D) Capitalistic System

2. Write short answers of the following (**any four** out of six) :

8

- a) Characteristics of French Revolution
- b) Factor’s of Maxian Alienation
- c) Capitalism and its impact on economy
- d) Merits of division of Labour by Durkheim
- e) Characteristics of Methodology by Weber
- f) Characteristics of Feudal Society.

3. Write short note (**any four** out of six) :

12

- a) Characteristics of Industrial Revolution.
- b) Characteristics of Feudal Economy.
- c) Mode of production by Marx
- d) Characteristics of Surplus Values
- e) Characteristics of Methodology by Durkheim
- f) Concept of Bureaucracy.

4. a) Explain the Durkheims theory of ‘Suicide’.

10

OR

b) Explain the Marx’s theory of ‘Dialectical materialism’.

5. Discuss the intellectual context of ‘Enlightenment’.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) समाजा शास्त्रीय सिद्धांताच्या उदयाची बौद्धिक पाळेमुळे कोणत्या घटकात आहेत ?
अ) फ्रेन्च राज्यक्रांती
ब) प्रबोधनयुग
क) नागरीकरणाची वाढ
ड) औद्योगिक क्रांती
- II) आधुनिक समाजाचे वैशिष्ट्ये असणारा ऐक्यभावाचा प्रकार कोणता ?
अ) यांत्रिकी
ब) जैविकी
क) भावनिक
ड) पारंपारिक
- III) मानवाची भौतिक स्थिती हीच प्राथमिक आणि वस्तुनिष्ठ वास्तविकता आहे यावर कोणी मांडलेल्या सिद्धांतावर भर देण्यात आला आहे ?
अ) मार्क्स
ब) वेबर
क) कॉम्ट
ड) हेगेल
- IV) “मॉडर्न सोशियॉलॉजिकल थिअरी” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) मॉर्गन जी. एच.
ब) अरॉन रेमण्ड
क) अब्राहम फ्रान्सीस
ड) कोझर लुईस
- V) विचार प्राथमिक असून त्याला स्वतंत्र अस्तित्व असते यावर विशेष भर कोणी दिला ?
अ) मार्क्स
ब) हेगेल
क) एंजल्स
ड) लेनिन
- VI) मॅक्स वेबर यांचा पद्धती शास्त्रीय दृष्टीकोन कोणता ?
अ) द्वंद्वत्मक
ब) सांख्यिकीय
क) अन्वयार्थवादी
ड) प्रत्यक्षवादी
- VII) ‘समाज व्यक्तीद्वारा घडविला जात नाही तर व्यक्तीमत्व समाजाद्वारा घडविले जाते’ असे कोणी म्हटले ?
अ) फ्राईड
ब) डुरखाईम
क) वेबर
ड) कूले
- VIII) “दि स्ट्रक्चर ऑफ सोशियॉलॉजिकल थिअरी” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) टर्नर
ब) व्याकोत
क) निस्बेट
ड) वेबर

IX) भगवान बुद्धास प्राप्त झालेल्या सत्तेचा विचार काय म्हणून केला जातो ?

अ) सामाजिक ब) आर्थिक क) पारंपारिक ड) दैविगुणाधिष्ठित सत्ता

X) १७८९ मधील क्रांतीपूर्वी फ्रान्समध्ये कोणत्या प्रकारची सामाजिक व्यवस्था होती ?

अ) संरजामवादी व्यवस्था ब) औद्योगिक समाज व्यवस्था
क) आदिम सामाजिक व्यवस्था ड) भांडवलवादी समाज व्यवस्था

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- अ) फ्रेन्च राज्यक्रांतीचे वैशिष्ट्ये
ब) मार्क्स यांचे परात्मतेचे घटक
क) भांडवलशाही आणि त्याचे आर्थिक परिणाम
ड) डुरखाईमकृत श्रमविभाजनाचे फायदे
इ) वेबरकृत पद्धतीशास्त्राची वैशिष्ट्ये
फ) संरजामवादी समाजाची वैशिष्ट्ये.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- अ) औद्योगिक क्रांतीचे वैशिष्ट्ये
ब) संरजामवादी आर्थिक व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये
क) मार्क्सकृत उत्पादन पद्धत
ड) अतिरिक्त मूल्याची वैशिष्ट्ये
इ) डुरखाईमकृत पद्धतीशास्त्राची वैशिष्ट्ये
फ) नौकरशाहीची संकल्पना.

४. अ) डुरखाईम यांचा “आत्महत्या” सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) मार्क्स यांचे “द्वंद्वत्मक भौतिकवादी” सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. ‘प्रबोधन कालखंडाचा वैचारिक आशय’ यावर चर्चा करा.

१०

SLR-C – 70

Seat No.	
----------	--

M.A. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Sociology of Indian Society (Gr.E.) (Paper – II)

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Who among the following wrote the book 'Sociology of Indian Sociology' ?
a) Ramkrishna Mukherjee b) S. C. Dube
c) Iravati Karve d) M. N. Srinivas
- II) Which of the following is an Ethnic Group ?
a) Dravidian b) Bengalian c) Maratha d) Gujarathi
- III) _____ emphasized the study of social values in sociology.
a) D. P. Mukherjee b) K. M. Kapadia
c) S. V. Ketkar d) Radhakamal Mukherjee
- IV) Who among the following Pioneers contributed to the ecological approach for urban planning in India ?
a) Patric Geddes b) M. N. Srinivas
c) S. C. Dube d) G. S. Ghurye
- V) Which is the International 'Women's Day' ?
a) 26th January b) 8th March
c) 15th August d) 6th December
- VI) Whose thoughts on the caste system are considered to be more authentic and standard ?
a) B. S. Guha b) M. N. Srinivas
c) G. S. Ghurye d) S. V. Ketkar

P.T.O.

4. Outline briefly, the contributions of G. S. Ghurye to caste studies and M. N. Srinivas to Indian social change. 10

OR

Explain the concepts and the necessity of Nationalism and Secularism.

5. Elucidate the objectives and significance of Dalit's and Peasant's Social Movements. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न : १०
- १) खालीलपैकी कोणी 'सोशियॉलॉजी ऑफ इंडियन सोशियॉलॉजी' हा ग्रंथ लिहिला ?
अ) रामकृष्ण मुखर्जी ब) एस.सी. दूबे
क) इरावती कर्वे ड) एम. एन. श्रीनिवास
- २) खालीलपैकी कोणता वांशिक समूह आहे ?
अ) द्रविडियन ब) बंगालियन क) मराठा ड) गुजराती
- ३) _____ यांनी समाजशास्त्रातल्या सामाजिक मूल्यांच्या अध्ययनावर भर दिला ।
अ) डी. पी. मुखर्जी ब) के. एम. कपाडिया
क) एस. व्ही. केतकर ड) राधाकमल मुखर्जी
- ४) भारतातील शहर नियोजनाकरीता खालीलपैकी कोणत्या उद्गात्यांनी पर्यावरणशास्त्रीय दृष्टिकोनातून योगदान दिले ?
अ) पॅट्रिक गिडिस ब) एम. एन. श्रीनिवास
क) एस. सी. दूबे ड) जी. एस. घुर्ये
- ५) आंतरराष्ट्रीय 'महिला दिन' कोणता ?
अ) २६ जानेवारी ब) ८ मार्च क) १५ ऑगस्ट ड) ६ डिसेंबर
- ६) भारतीय जाती व्यवस्थेवरील कोणाचे विचार अधिक विश्वसनीय आणि प्रमाण मानले जातात ?
अ) बी. एस. गुहा ब) एम. एन. श्रीनिवास
क) जी. एस. घुर्ये ड) एस. व्ही. केतकर
- ७) मूलतः कुटुंब हा कोणत्या प्रकारचा सामाजिक समूह आहे ?
अ) औपचारिक ब) दुय्यम क) विष्कळीत ड) रक्त-संबंधित

- ८) मेधा पाटकरांची 'नर्मदा बचाव' चळवळ ही मूलतः कोणत्या प्रकारची सामाजिक चळवळ आहे ?
 अ) आदिवासी-शेतकरी चळवळ ब) स्त्रीवादी चळवळ
 क) श्रमिक चळवळ ड) दलित चळवळ
- ९) _____ हे 'कास्ट इन मॉडर्न इंडिया' या ग्रंथाचे लेखक आहेत.
 अ) एस्. सी. दूबे ब) एम. एन. श्रीनिवास
 क) के. एम. कपाडिया ड) इरावती कर्वे
- १०) "एका अर्थाने भारतीय जाती या भारतीय वंश आहेत", असे कोण म्हणाले ?
 अ) जी. एस्. घुर्ये ब) एस. व्ही. केतकर
 क) बी. एस. गुहा ड) राधाकमल मुखर्जी

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या :

८

- १) संयुक्त कुटुंब व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये कोणती ?
 २) जात आणि जमात यामध्ये काय फरक आहे ?
 ३) भारतीय समाजशास्त्राचा रामकृष्ण मुखर्जी यांचे काय योगदान लाभलेले आहे ?
 ४) आप्तसंबंधविषयक अभ्यासांना इरावती कर्वे यांचे कोणते योगदान लाभलेले आहे ?
 ५) भारतातील प्रमुख सामाजिक चळवळी कोणत्या ?
 ६) 'वंश' ही संकल्पना काय आहे ?

३. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा द्या :

१२

- १) संयुक्त कुटुंबाचे विघटनात्मक स्वरूप
 २) 'धर्म' ही संकल्पना
 ३) अलिकडील शहरी अध्ययने
 ४) श्रमिक चळवळींचे भवितव्य
 ५) स्त्रीवादी चळवळींची आवश्यकता
 ६) योगेंद्र सिंग आणि आधुनिकीकरण.

४. जी. एस्. घुर्ये यांचे जातीविषयक अध्ययनांना आणि एम. एन. श्रीनिवास यांचे भारतीय सामाजिक परिवर्तन विषयक अध्ययनांना लाभलेले योगदान यांचा संक्षिप्त आढावा घ्या.

१०

किंवा

राष्ट्रवाद आणि धर्मनिरपेक्षता या संकल्पना व त्यांची आवश्यकता स्पष्ट करा.

५. दलितांच्या आणि शेतक यांच्या सामाजिक चळवळींची उद्दिष्ट्ये व महत्त्व विशद करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Old)
Major Ideas and Issues in Public Administration
(Group – D) (Paper – II)

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer.

10

- 1) Name the Indian institution similar to Ombudsman
 - a) Tribunal
 - b) Lokpal and Lokayukt
 - c) C.B.I.
 - d) Judiciary
- 2) The recruitment from within is known as _____
 - a) promotion
 - b) direct recruitment
 - c) spoils
 - d) merit
- 3) The role of O and M units is _____
 - a) compulsory
 - b) advisory
 - c) disciplinary
 - d) attacking
- 4) Lord Hebert criticized _____ in his book 'The New Despotism'.
 - a) Ombudsman
 - b) Civil Service
 - c) Administrative Tribunals
 - d) O and M
- 5) Which of the following Committee is related with the relations between Generalists and Specialists ?
 - a) Fulton Committee
 - b) Santhanam Committee
 - c) Hebert Committee
 - d) Avasthi Committee
- 6) The economy cut motion seeks to reduce the proposed expenditure of a demand for grant by a _____
 - a) hundred rupees
 - b) one rupee
 - c) specific amount
 - d) none of these

P.T.O.

- 7) The civil service was defined as “professional body of officials, permanent, paid and skilled” by _____
a) Dimock b) Gladdon c) White d) Finer
- 8) _____ begins where accounting ends.
a) CBI b) Audit c) Lokpal d) Morality
- 9) The main objective of scientific management is to develop _____
a) employment opportunities b) social services
c) administrative efficiency d) audit system
- 10) _____ prepares the budget in Britain.
a) Prime Minister b) Treasury
c) Queen d) Bureau

2. Write short answers (**any four**).

8

- 1) What is the meaning of Token Cut ?
- 2) Write the meaning of accounting and audit.
- 3) Name two Parliamentary Financial Committees in India.
- 4) What is the main objective of Scientific Management ?
- 5) What is the meaning of delegated Legislation ?
- 6) Define Civil Service.

3. Write short notes (**any four**).

12

- 1) Administrative Tribunals
- 2) Downsizing of Bureaucracy
- 3) Problem of corruption
- 4) Accounting
- 5) Generalists Vs. Specialists
- 6) Neutrality of Civil Servants.

4. Define recruitment. State different methods of recruitment.

10

OR

Explain the role of ‘O’ and ‘M’ in administrative improvement.

5. Discuss the causes of administrative corruption and suggest the remedial measures.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) ओम्बुडस्मन शी साम्य असलेल्या भारतीय संस्थेचे नाव लिहा.
अ) न्यायाधिकरण ब) लोकपाल आणि लोकायुक्त
क) सी. बी. आय. ड) न्यायव्यवस्था
- २) अंतर्गत भरतीला _____ असेही म्हटले जाते.
अ) बढती ब) प्रत्यक्ष भरती क) लूट ड) गुणवत्ता
- ३) ओ आणि एम या घटकांची भूमिका _____ असते.
अ) सक्तीची ब) सल्लागाराची क) शिस्तीची ड) आक्रमकतेची
- ४) लॉर्ड हेबर्ट यांनी त्यांच्या 'द न्यू डेस्पॉटीझम' या पुस्तकात _____ यावर टीका केली आहे.
अ) ओम्बुडस्मन ब) नगरी सेवा
क) प्रशासकीय न्यायाधिकरण ड) ओ आणि एम
- ५) सामान्य तज्ञ आणि विशेष तज्ञ यांच्या नात्याशी संबंधित असलेली समिती कोणती ?
अ) फुल्टन समिती ब) संथानम समिती
क) हेबर्ट समिती ड) अवस्थी समिती
- ६) काटकसरी संबंधी कपात प्रस्तावात मागणी केलेल्या रकमेतून _____ वजा केली जावी
असा प्रस्ताव असतो.
अ) शंभर रुपये ब) एक रुपया
क) विशीष्ट रक्कम ड) यापैकी नाही
- ७) "नगरी सेवा असा व्यावसायिक प्रशासकीय नोकरवर्ग की जो कायमस्वरूपी, पगारी आणि कुशल असतो", अशी व्याख्या _____ यांनी केली.
अ) डिमॉक ब) ग्लॅडन क) व्हाईट ड) फायनर
- ८) आर्थिक व्यवहारांच्या नोंदीचा शेवट जेथे होतो तेथे _____ सुरुवात होते.
अ) सी.बी.आय.ची ब) लेखापरीक्षणाची
क) लोकपालाची ड) नैतिकतेची

९) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा प्रमुख उद्देश _____ विकसीत करणे हा आहे.

अ) रोजगाराच्या संधी

ब) सामाजिक सेवा

क) प्रशासकीय कार्यक्षमता

ड) लेखापरीक्षण पद्धती

१०) ब्रिटन मध्ये अंदाजपत्रक _____ तयार करते.

अ) पंतप्रधान

ब) ट्रेझरी

क) राणी

ड) ब्युरो

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) प्रतिक कपात याचा अर्थ काय ?

२) लेखांकन आणि लेखापरीक्षण याचा अर्थ काय ?

३) भारतातील दोन संसदीय आर्थिक समित्यांची नावे लिहा.

४) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा प्रमुख उद्देश काय आहे ?

५) प्रदत्त विधीनियम याचा अर्थ काय ?

६) नगरी सेवेची व्याख्या करा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) प्रशासकीय न्यायाधिकरणे

२) नोकरशाहीची कपात

३) भ्रष्टाचाराची समस्या

४) लेखांकन

५) सामान्य तज्ञ विरुद्ध विशेष तज्ञ

६) सनदी नोकरांची तटस्थता.

४. भरतीची व्याख्या करा. भरतीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

प्रशासकीय सुधारणेमध्ये 'ओ' आणि 'एम'ची भूमिका स्पष्ट करा.

५. प्रशासकीय भ्रष्टाचाराच्या कारणांची चर्चा करून त्यावर उपाय सुचवा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – II)
Literature in English (Novel) (Old)

Day and Date : Friday, 28-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks.**

1. Answer the following questions choosing the correct alternative. **10**
- i) What type of government is criticized in The Trial ?
a) Totalitarian b) Republican c) Capitalist d) Socialist
- ii) When was Joseph K. arrested ?
a) On his 29th birthday b) On his 30th birthday
c) On his 31st birthday d) On his 25th birthday
- iii) What political party did Colonel Aureliano Buendia belong to ?
a) Conservative b) Republican c) Liberal d) Independent
- iv) Who was the first human being to be born in Macondo ?
a) Aureliano b) Jose Arcadio
c) Rebeca d) Amaranta
- v) What was Benjy's real name ?
a) Robert b) Jason c) Maury d) Gerald
- vi) Who said "A man is the sum of his misfortunes" ?
a) Shreve b) Caddy
c) Uncle Maury d) Mr. Compson
- vii) When did the Mu-I-Mubarak disappear from the Hazratbal Mosque ?
a) On 27th December 1963 b) On 27th November 1963
c) On 27th December 1962 d) On 27th June 1964

- viii) Who compared Ila's short hair with the bristles on the toothbrush ?
 a) Roby b) Tha'mma c) Nick Price d) Tridib
- ix) Who is known as the pioneer in Gothic fiction ?
 a) Smollet b) Mary Shelley c) Horace Walpole d) Daniel Defoe
- x) Which of the following is not a Picaresque novel ?
 a) Moll Flanders b) Don Quixote
 c) Roderick Random d) The Old English Baron

2. Answer the following questions in brief (**any five**) : **10**

- 1) What are the features of the Gothic novel ?
- 2) What does the Compson family do to send Quentin to Harvard ?
- 3) When was Amaranta born ?
- 4) What is Tha'mma's opinion of Ila ?
- 5) What, according to Titorelli, are the three possible acquittals ?
- 6) Why does Jose Arcadio Buendia Kill Prudencio Aguilar ?
- 7) What is a Picaresque novel ?

3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**

- 1) The psychological novel
- 2) Historical fiction
- 3) Autobiographical novel.

B) Write short answers of the following questions (**any two**) : **4**

- 1) Why was Ursula Iguaran still a virgin a year after her marriage ?
- 2) What is the significance of the One Hundred Years of Solitude ?
- 3) What is Marquez's concept of time ?

4. Critically examine The Trial as paradigm of existential novel. **10**

OR

Comment on the theme of communal violence with reference to The Shadow Lines.

5. 'The Sound and the Fury' is a turbulent story of the disintegration of the Compson Family'. Discuss. **10**

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – I) (Old)
History of Ancient India upto 650 A.D.

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) The Jain literature was written in _____ language.
a) Sanskrit b) Prakrit c) Ardhamagadhi d) Pali
 - 2) The real name of Gautam Buddha was _____
a) Siddharth b) Bodhisatva c) Shakyamuni d) Anand
 - 3) The 3rd Buddhist Council was held at _____
a) Sarnath b) Sanchi c) Pataliputra d) Vaishali
 - 4) To know about the Ashoka's Dhamma _____ inscriptions are useful source.
a) Nalasopara b) Girnar c) Sanchi d) Nasik
 - 5) The founder of the Shung dynasty was _____
a) Pushyamitra b) Agnimitra c) Vasumitra d) Vishwamitra
 - 6) The Shak Era was started by _____ king.
a) Gautamiputra Satkarni b) Kanishka
c) Pravarsen d) Samudragupta
 - 7) _____ was the Greek ambassador in the court of Chandragupta Maurya.
a) Megasthenis b) Cartius c) Niarcus d) Sellucus

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) जैन वाङ्मय _____ भाषेत लिहिलेले होते.
अ) संस्कृत ब) प्राकृत क) अर्धमागधी ड) पाली
- 2) गौतम बुद्धाचे खरे नाव _____ होते.
अ) सिद्धार्थ ब) बोधिसत्त्व क) शाक्यमुनी ड) आनंद
- 3) तिसरी बौद्धधर्म परिषद _____ येथे भरली होती.
अ) सारनाथ ब) सांची क) पाटलीपुत्र ड) वैशाली
- 4) अशोकाच्या धम्माची माहिती मिळविण्यास _____ येथील शिलालेख उपयुक्त ठरतात.
अ) नालासोपारा ब) गिरनार क) सांची ड) नाशिक
- 5) शुंग घराण्याचा संस्थापक _____ हा होता.
अ) पुश्यमित्र ब) अग्निमित्र क) वसुमित्र ड) विश्वमित्र
- 6) शक संवत् _____ राजाने सुरू केले.
अ) गौतमीपुत्र सातकर्णी ब) कनिष्क
क) प्रवरसेन ड) समुद्रगुप्त
- 7) चंद्रगुप्ताच्या दरबारात _____ हा ग्रीक वकील होता.
अ) मेगॅस्थेनिस ब) कर्टीअस
क) निआर्कस ड) सेल्यूकस
- 8) वाकाटक सम्राज्ञी प्रभावतीगुप्ता ही _____ राजाची मुलगी होती.
अ) चंद्रगुप्त दुसरा ब) समुद्रगुप्त
क) कुमारगुप्त ड) स्कंदगुप्त

9) हर्षचरिताचे लेखन _____ ने केले.

अ) दंडी ब) विशाखदत्त क) कालिदास ड) बाणभट्ट

10) गुप्तांची बहुतांश नाणी _____ धातुपासून बनविलेली आहेत.

अ) चांदी ब) सोने क) तांबे ड) पोटीन

2. खालीलपैकी कोणत्याही चारची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

8

- 1) बौद्ध धर्मातील पंचशील तत्त्वे स्पष्ट करा.
- 2) जैन धर्मातील स्याद्वाद विशद करा.
- 3) मौर्य घराण्यातील बिंदुसार राजाची राजकीय कामगिरी स्पष्ट करा.
- 4) शातवाहन घराण्यातील राजा हाल याचे योगदान स्पष्ट करा.
- 5) प्रभावती गुप्ताचे थोडक्यात चरित्र रेखाटा.
- 6) हर्षवर्धनाने भरवलेल्या कनौज बौद्ध धर्मपरिषदेवर प्रकाश टाका.

3. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

12

- अ) गौतम बुद्धाचे जीवन
- ब) अशोकाचा धम्म
- क) कुषाण सम्राट कनिष्क
- ड) समुद्रगुप्ताचा दक्षिण दिग्विजय
- इ) जैन धर्मपंथ
- फ) कण्व राजधारणे.

4. मौर्य काळातील केंद्रिय प्रशासन व्यवस्था स्पष्ट करा.

10

किंवा

गौतमीपुत्र सातकर्णीचे योगदान विशद करा.

5. गुप्त काळाला 'सुवर्ण युग' असे क म्हटले जाते ? चर्चा करा.

10

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part – I) (Sem. – I) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Group – F : Paper – I)
Research Methodology and Statistics – for Psychology

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple Choice) :

10

- 1) A hypothesis implies
A) Observation of fact B) Verification of fact
C) Deduction of fact D) All the above
- 2) Field study is related to
A) Experimental situation B) Laboratory situation
C) Real life situation D) None of these
- 3) According to Kerlinger (1973) the construct which are non-observable have been called _____ variable.
A) Intervening B) Experimental C) Measured D) Real
- 4) The first and most important steps in scientific research is
A) Hypothesis B) Problem C) Statement D) None of these
- 5) A measure based upon the entire population is called a
A) Test B) Parameter C) Criteria D) None of these
- 6) In general there are two kinds of operational definitions (1) _____
(2) Experimental.
A) Measured B) Constitutional C) Innovative D) All above
- 7) The major functions of experimental designs is to _____ for secondary variance.
A) Observing B) Non-observing C) Manipulating D) Controlling
- 8) All experimental designs can be categorized by the type of procedure employed and the numbers of _____ involved.
A) Variable B) Construct C) Group D) None of these

P.T.O.

9) Any identifiable and well-specified group of individual are called
A) Parameter B) Population C) Error D) All above

10) The dependent variable in the hypothesis “The academic performance of the student is an outcome of level of intelligence and the study hours per week” is/are
A) Level of intelligence B) Academic performance
C) Study hour’s per week D) None of these

2. Write short answer (**any four**) : **8**

- 1) Define scientific research.
- 2) Define systematic variance.
- 3) Define sample error.
- 4) State some important techniques of non-probability sampling methods.
- 5) Define research design.
- 6) State methods of data collection.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Adequacy of sample size.
- 2) Quasi-experimental design.
- 3) Steps of conducting field experiment.
- 4) Basic principles of sampling.
- 5) Observation method.
- 6) Questionnaire.

4. Write long answer (**any one**) : **10**

A) Describe the five steps of conducting controlled laboratory experiment.

OR

B) Explain field study with its steps, merit and demerit.

5. Define Hypothesis and describe Null, directional and alternative hypothesis types in short. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) सिद्धांत कल्पनेला _____ मुळे पुष्टी मिळते.
अ) तथ्याचे निरीक्षण ब) तथ्याची पडताळणी
क) तथ्याचे विगमन ड) वरील सर्व
- २) क्षेत्र अभ्यास _____ शी संबंधित असतो.
अ) प्रायोगिक परिस्थिती ब) प्रयोगशाळेतील परिस्थिती
क) वास्तव जीवनातील परिस्थिती ड) यापैकी नाही
- ३) केरलिंग (१९७३) यांच्या मते ज्या सिद्धांतावर आधारीत संकल्पनेचे निरीक्षण करता येत नाही तिला _____ परिवर्त्य असे म्हणतात.
अ) मध्यस्थ ब) प्रायोगिक क) मापनीय ड) वास्तव
- ४) शास्त्रीय संशोधनाची प्रारंभीची आणि अत्यंत महत्वाची अवस्था म्हणजे _____ होय.
अ) सिद्धांत कल्पना ब) समस्या क) विधान ड) यापैकी नाही
- ५) संपूर्ण समष्टीच्या पायाभूत आधारावर जे परिमाण आधारलेले असते त्याला _____ असे म्हणतात.
अ) कसोटी ब) प्राचल क) निकष ड) यापैकी नाही
- ६) संक्रियात्मक व्याख्येचे सामान्यतः दोन प्रकार पडतात (१) _____ (२) प्रायोगिक.
अ) मापीत ब) संविधानात्मक क) नाविण्यपूर्ण ड) वरील सर्व
- ७) प्रायोगिक आराखड्याचे प्रमुख कार्य म्हणजे दुय्यम प्रचरण _____ करणे होय.
अ) निरीक्षण ब) अनिरीक्षण क) कारकव्यापारन ड) नियंत्रण
- ८) सर्व प्रायोगिक आराखड्यांचे वर्गीकरण कोणत्या प्रकारची प्रक्रिया अवलंबी आणि किती _____ समाविष्ट झाल्याचे आधारे केले जाते.
अ) परीवर्तक ब) सिद्धांत संकल्पना क) समूह ड) यापैकी नाही

९) कोणत्याही व्यक्तीचा परिचीत आणि विशिष्ट प्रकारच्या समूहाला _____ असे म्हणतात.

अ) प्राचल ब) विश्व क) प्रमाद् ड) वरील सर्व

१०) विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक निर्वतन आणि त्यांची बौद्धिक पातळी यातील संबंध त्यांनी केलेल्या अभ्यासावर अवलंबून असतो या उपसिद्धांतामध्ये _____ हे अवलंबी परीवर्त्य आहे.

अ) बौद्धिक पातळी ब) शैक्षणिक निर्वतन

क) प्रत्येक आठवड्यातील अभ्यासाचे तास ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) वैज्ञानिक संशोधनाची व्याख्या लिहा.
- २) पद्धतशीर प्रचरन व्याख्या लिहा.
- ३) नमुना प्रमाद व्याख्या लिहा.
- ४) असंभाव्यतेवर नमुना निवड पद्धतीची तंत्रे सांगा.
- ५) संशोधन आराखडा व्याख्या द्या.
- ६) प्रदत्त संकल्पन पद्धती सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) नमुन्याचे पर्याप्त आकारमान.
- २) तत्सम प्रायोगिक आसाखडा.
- ३) क्षेत्रीय प्रयोगाच्या अवस्था.
- ४) नमुन्याची मूलतत्त्वे.
- ५) निरीक्षण पद्धत.
- ६) प्रश्नावली.

४. कोणत्याही एका दीर्घ प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) नियंत्रीत प्रयोगशाळेत प्रयोगाच्या पाच अवस्था वर्णन करा.

किंवा

ब) क्षेत्र अभ्यास त्याचे टप्पे, गुण आणि दोष यासह स्पष्ट करा.

५. सिद्धांत कल्पना व्याख्या सांगून नल (अभेद्य) दिशा दर्शक आणि पर्यायी सिद्धांत कल्पना प्रकार थोडक्यात वर्णन करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Group - F) (Paper – III) (Old)
Research Methodology and Statistics**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**
III) **Calculators, tables allowed for statistical calculations.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10

- 1) The mean of normal distribution is _____
a) Zero b) One c) Three d) Two
- 2) The standard score Z is a deviation from mean of the term of _____ as the unit.
a) Standard measurement b) Standard deviation
c) Standard equation d) None of these
- 3) If co-efficient correlation can vary from a value of + 1.00 means _____ correlation.
a) Perfect negative b) Perfect positive
c) Complete independence d) None of these
- 4) The phi-coefficient is also called _____ distribution.
a) Normal b) Point c) Bi-normal d) Frequency
- 5) The fundamental nature of chi-square is completely explained on the basis of _____
a) T b) F c) Z d) U
- 6) A normal curve is also called _____
a) Platykurtic b) Leptokurtic c) Mesokurtic d) None of these
- 7) The F test is named in honour of the great statistician _____
a) R. A. Fisher b) Alfred Marshall
c) Karl Pearson d) None of these

4. Write long answer (any one) :

10

- a) Two groups of personnel appeared in a job satisfaction scale, mean and SD values of the scores obtained by them are given below :

	Group A	Group B
Mean	68.8	60.4
SD	7.2	6.00
N	80	70

Is there a significant difference between the means ?

OR

- b) In a study of abstract reasoning a sample of 83 twelfth grade boy's and sample of 95 twelfth grade girls scored as show below on a test abstract reasoning.

Sex	N	Mean	SD
Girls	95	29.21	11.56
Boy's	83	30.92	7.81

Is there a significant difference between two Means.

5. Ninety teachers were rated into three groups task oriented, interaction oriented and self-oriented in terms of their personality orientation as shown under

10

Task oriented	Interaction oriented	Self oriented
42	30	18

- a) Test the hypothesis of equal distribution.
b) Test the hypothesis of normal distribution.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूल इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे उचित ठरेल.
४) कॅलक्युलेटर व टेबल वापरण्यास परवानगी आहे.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) सामान्य वितरणाचा मध्यमान _____ असतो.
अ) शून्य ब) एक क) तीन ड) दोन
- २) प्रमाणित Z गुणांकाचे मध्यमान विचलन संज्ञा म्हणजे _____ एकक होय.
अ) प्रमाणित मापन ब) प्रमाणित विचलन
क) प्रमाणित समीकरण ड) यापैकी नाही

- ३) जर सहसंबंध गुणांक +1.00 मूल्यापासून भिन्न असव्यास त्याचा अर्थ _____ सहसंबंध आहे असा होतो.
- अ) परिपूर्ण नकारात्मक ब) परिपूर्ण धनात्मक
क) परिपूर्ण अवलंबीत्व ड) यापैकी नाही
- ४) फाय गुणांके याला _____ वितरण असेही म्हणतात.
- अ) सामान्य ब) बिंदू क) द्विसामान्य ड) वारंवारीता
- ५) काय स्केअरचे मूलभूत स्वरूप पूर्णपणे _____ आधारे स्पष्ट केले जाते.
- अ) T ब) F क) Z ड) U
- ६) सामान्य वितरण वक्राला _____ असे सुद्धा म्हणतात.
- अ) अल्पककुदी ब) उच्चककुदी क) सामान्यककुदी ड) यापैकी नाही
- ७) F कसोटी _____ या सुप्रसिद्ध संख्याशास्त्रज्ञाच्या नावाने ओळखली जाते.
- अ) आर.ए. फिशर ब) अल्फ्रेड मार्शल क) कार्ल पिअरसन ड) यापैकी नाही
- ८) _____ या सहसंबंधामध्ये तीन किंवा अधिक परिवर्त्य अभ्यासली जातात.
- अ) साधे ब) धनात्मक क) बहुविध ड) नकारात्मक
- ९) जर श्रेणीची पुनरावृत्ती नको असेल तर स्पिरामनच्या श्रेणी सहसंबंध गुणांकाचे गुणन करण्याचे सूत्र $R = 1 \frac{\sigma \sum D^2}{N^3 - N}$
- अ) $\sigma \sum D^2$ ब) $\sigma \sum D^3$ क) σD^2 ड) $\sigma \sum^2 D$
- १०) विकिरण आलेखातील बिंदूना क्ष-अक्ष किंवा य-अक्षात विस्कालीत रीतीने समांतर सरळ रेषा रेखांकीत होत असेल तर ते _____ सहसंबंधाचे दर्शक होय.
- अ) परिपूर्ण सकारात्मक (धनात्मक) सहसंबंध
ब) परिपूर्ण ऋणात्मक सहसंबंध
क) सहसंबंधाचा अभाव
ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

- १) काय स्केअरची व्याख्या द्या.
२) संकेत पदानुक्रम म्हणजे काय ?
३) संभाव्यतेची व्याख्या द्या.
४) अभेद्य सिद्धांत कल्पनेची व्याख्या द्या.

५) आंतरक्रिया प्रचरण म्हणजे काय ?

६) कुरतोसीस म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) फाय गुणांक.

२) विकिरण आलेख.

३) सामान्य वितरण वक्र.

४) सहसंबंधाचे प्रकार.

५) लक्षणीयतेच्या पातल्या.

६) सामान्य वितरण वक्राचे उपयोग.

४. अ) कर्मचार्यांच्या दोन गटाची कार्य समाधान चाचणी सोडविळी त्यांच्या प्राप्तांकांची मध्य व प्रमाण विचलन मूल्ये खाली दिली आहेत.

१०

	समूह अ	समूह ब
मध्य	६८.८	६०.४
प्रमाण विचलन	७.२	६.००
संख्या	८०	७०

मध्यांतील फरक लक्षणीय आहे काय ?

किंवा

ब) एका अमूर्त युक्तीवादाच्या अभ्यासात बाराव्या इयत्तेतील ८३ मुळे व ९५ मुळी घेतल्या. त्यांनी अमूर्त युक्तीवाद चाचणीवर मिळवलेले प्राप्तांक खाली दर्शविल्याप्रमाणे आहेत.

१०

लिंग	संख्या	मध्यमान	प्रमाण विचलन
मुळी	९५	२९.२१	११.५६
मुळे	८३	३०.९२	७.८१

दोन मध्यमानमध्ये लक्षणीय भेद आहे का ?

५. नव्वद शिक्षकांचे व्यक्तिमत्व अभिमुखतेबाबत कार्याभिमुखता, आंतरक्रियाभिमुखता आणि स्वअभिमुखता या तीन गटात केलेले पदविश्लेषण खाली दर्शविळ्याप्रमाणे आहे.

१०

कार्याभिमुखता	आंतरक्रियाभिमुखता	स्वअभिमुखता
४२	३०	१८

अ) समान वितरणाची सिद्धांत कल्पना तपासा.

ब) प्रसामान्य वितरणाची सिद्धांत कल्पना तपासा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
ECONOMICS (Group – C – I) (Paper – V) (Old)
Industrial Economics**

Day and Date : Saturday, 29-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Multiple Choice Question :

1. Choose correct alternative :

10

- 1) Industrial Development and Regulation Act was passed in the year
a) 1951 b) 1952 c) 1953 d) 1954
- 2) LPG model was propounded by
a) Dr. D.R. Gadgil b) Dr. Manmohan Singh
c) Mahatma Gandhi d) None of the above
- 3) The important measures to settlement of industrial disputes
a) Conciliation b) Mediation
c) Arbitration d) All of the above
- 4) Govt. of India set up the Industrial Finance Corporation of India in the year
a) 1948 b) 1949 c) 1951 d) 1961
- 5) Small Industrial Development Bank of India (SIDBI) was set up by Govt. of India in the year
a) 1990 b) 1991 c) 2001 d) 2005
- 6) National Textile policy was announced in the year
a) Nov. 2000 b) Nov. 2001
c) Nov. 2009 d) Nov. 2011
- 7) Large scale production of iron and steel was started in 1919 by TISCO, established at
a) Bombay b) Jamshetpur c) Kulti d) Bhadravati

- 8) _____ country is the largest consumer of sugar and second largest producer of the sugar.
a) China b) England c) Japan d) None of the above
- 9) Factors responsible for industrial sickness
a) Govt. Policy b) Shortage of power and raw material
c) Industrial relations d) All of the above
- 10) Main features of industrial workers are
a) Lack of unity b) Inefficiency
c) Absenteeism d) All of the above

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- a) What is industry ?
b) What is LPG ?
c) Define industrial pollution.
d) What is industrial policy ?
e) What is industrial estate ?
f) What is industrial sickness ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- a) Industrial policy of 1991.
b) Role of public sector industries in Indian Economy.
c) Functions of IDBI.
d) Causes of industrial disputes.
e) Problems of Iron and steel industry.
f) Prospects of petrochemical industry.
4. a) What are the characteristics of Industrial labour in India ? **10**
- OR
- b) What are the causes of industrial sickness ? Suggest measures against sickness of industries.
5. Explain the present position and problems of sugar industry in India. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) औद्योगिक विकास व नियंत्रण कायदा _____ वर्षी मंजूर झाला.
अ) १९५१ ब) १९५२ क) १९५३ ड) १९५४
- २) एल्.पी.जी. प्रतिमान _____ यांनी मांडले.
अ) डॉ. डी. आर्. गाडगीळ ब) डॉ. मनमोहन सिंग
क) महात्मा गांधी ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ३) औद्योगिक कलह मिटविण्याचे प्रमुख उपाय
अ) तडजोड ब) मध्यस्थी क) लवाद ड) वरील सर्व
- ४) औद्योगिक वित्तिय महामंडळाची स्थापना भारत सरकारने _____ या वर्षी केली.
अ) १९४८ ब) १९४९ क) १९५१ ड) १९६१
- ५) भारतीय लहान उद्योग विकास बँकेची स्थापना भारत सरकारने _____ वर्षी केली.
अ) १९९० ब) १९९१ क) २००१ ड) २००५
- ६) राष्ट्रीय सुती कापड धोरण _____ वर्षी जाहीर झाले.
अ) नोव्हें. २००० ब) नोव्हें. २००१ क) नोव्हें. २००९ ड) नोव्हें. २०११
- ७) लोखंड व पोलाराचे मोठ्या प्रमाणा वरील उत्पादन १९१९ मध्ये टिस्कोने (TISCO) _____
ढिकाणी सुरू केले.
अ) मुंबई ब) जमशेटपूर क) कुलटी ड) भद्रावती
- ८) _____ हा देश साखरेचा उपभोग घेणारा सर्वात मोठा व उत्पादन काढणारा दोन नंबरचा
आहे.
अ) चिन ब) इंग्लंड क) जपान ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ९) औद्योगिक आजारपणास कारणीभूत असणारे घटक
अ) शासकीय धोरण ब) वीज आणि कच्च्या मालाचा तुखडा
क) औद्योगिक संबंध ड) वरीलपैकी सर्व
- १०) भारतातील औद्योगिक कामगारांची प्रमुख वैशिष्ट्ये
अ) एकतेचा अभाव ब) कार्यसमता
क) गैरहजेरी ड) वरीलपैकी सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त ४) :

८

- अ) उद्योगधंदा म्हणजे काय ?
- ब) एल्.पी.जी. म्हणजे काय ?
- क) औद्योगिक प्रदुषणाची व्याख्या द्या.
- ड) औद्योगिक धोरण म्हणजे काय ?
- इ) औद्योगिक वसाहत म्हणजे काय ?
- फ) औद्योगिक आजारपण म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (फक्त ४) :

१२

- अ) १९९१चे औद्योगिक धोरण.
- ब) सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योगाची भारताच्या अर्थव्यवस्थेतील भूमिका.
- क) आय.डी.बी.आय्. ची कार्ये
- ड) औद्योगिक कलहाची कारणे
- इ) लोखंड व पोलाद उद्योगांच्या समस्या
- फ) पेट्रोकेमिकल उद्योगाचे भवितव्य.

४. अ) भारतातील औद्योगिक कामगारांची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती ?

१०

किंवा

ब) औद्योगिक आजारपणाची कारणे कोणती ? औद्योगिक आजारपणाच्या विरोधी उपाय सूचवा.

५. भारतातील साखर उद्योगाची सद्यः स्थिती व समस्या स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Paper – III) (Old)
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९२० ते १९४५)

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
सर्व प्रश्न अनिवार्य.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) य. गो. जोशी यांच्या कथा _____ स्वरूपाच्या आहेत.
अ) सामाजिक ब) कौटुंबिक क) तत्त्वज्ञानाच्या ड) ऐतिहासिक
- २) 'तात्त्विक कादंबरीचे जनक' असे कोणास म्हटले जाते ?
अ) वा. म. जोशी ब) श्री. व्यं. केतकर
क) साने गुरूजी ड) र. वा. दिघे
- ३) मराठी कथेमध्ये चिमणराव आणि गुंड्याभाऊ या व्यक्तिचित्रांना अजरामर करणारे कथाकार कोण आहेत ?
अ) श्री. कृ. कोल्हटकर ब) चिं. वि. जोशी
क) पु. ल. देशपांडे ड) प्र. के. अत्रे
- ४) 'प्रणय पंढरीचा वारकरी' असे कोणास संबोधले जाते ?
अ) गोविंदाग्रज ब) बालकवी क) रे. टिळक ड) माधव ज्युलियन
- ५) 'नाट्यछटा' या वाङ्मय प्रकाराचे निर्माते कोण मानले जातात ?
अ) बाळकराम ब) दिवाकर क) मामा वरेरकर ड) यापैकी नाही
- ६) 'महाराष्ट्राचे उपेक्षित मानकरी' या चरित्रग्रंथाचे चरित्रकार कोण आहेत ?
अ) धनंजय कीर ब) ज.रा. आजगावकर
क) गं. बा. सरदार ड) लोकहितवादी
- ७) 'माझी कहाणी' या आत्मचरित्राच्या लेखिका कोण आहेत ?
अ) पार्वतीबाई आठवले ब) बाया कर्वे
क) लक्ष्मीबाई ठिळक ड) रमाभाई रानडे

- ८) 'महाराष्ट्र कवी' असा गौरव कुणाचा झालेला आहे ?
 अ) कवी गिरीश ब) कवी यशवंत
 क) कवी रेंदाळकर ड) श्री. वा. रानडे
- ९) 'रणदुंदुभी' या नाटकाचे नाटककार कोण आहेत ?
 अ) वीर वामनराव जोशी ब) अनंत हरी गद्रे
 क) वि. वा. शिरवाडकर ड) स. अ. शुक्ल
- १०) 'मराठी लघुनिबंधाचे जनक' कोण मानले जातात ?
 अ) ना. सी. फडके ब) वि. स. खांडेकर
 क) म. ना. अदवंत ड) वि. द. घाटे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही पाच) :

१०

- १) वामन चोरघडे यांच्या कथेचे दोन गुणविशेष सांगा.
 २) नाथ माधव यांच्या चार ऐतिहासिक कादंबऱ्यांची नावे लिहा.
 ३) वि. दा. सावरकरांनी लिहिलेली दोन महाकाव्ये कोणती ?
 ४) ना. सी. फडके यांच्या 'गुज गोष्टी' ची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ५) मो. ग. रांगणेकरांची चार नाटके लिहा.
 ६) १९२० ते ४५ या काळखंडातील चार स्त्री आत्मचरित्रकारांची नावे लिहा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) जानपद कविता म्हणजे काय हे सांगून 'सुगी' ची वैशिष्ट्ये लिहा.
 २) श्री. व्यं. केतकर यांच्या कादंबरीचे वेगळेपण सांगा.
 ३) कुसुमावती देशपांडे यांच्या स्त्री दुःखाच्या कथेची गुणात्मकता लिहा.

४. वि. स. खांडेकरांच्या कादंबरी वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा.

१०

किंवा

'आचार्य प्र. के. अत्रे यांच्या नाटकांनी मराठी नाटकांना जीवदान दिले' स्पष्ट करा.

५. 'रविकिरण मंडळाने मराठी काव्याची जी सेवा केली आहे, तिला गेल्या शंभर वर्षात तरी तोड सापडणार नाही' असे रा. श्री. जोग यांनी का म्हटले आहे ते साधार लिहा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Paper – III) (Old)
Basic Concepts in Linguistics

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. 10
- i) Macrolinguistics was considered _____
a) contrastive linguistics b) theoretical linguistics
c) anthropological linguistics d) applied linguistics
- ii) The term 'communicative competence' was introduced by _____
a) Chomsky b) Dell Hymes
c) Sapir d) Saussure
- iii) 'Sociolinguistics' is a book written by _____
a) R. A. Hudson b) David Crystal
c) Charles Hockett d) None of the above
- iv) The term 'diglossia' was introduced in _____
a) 1959 b) 1960 c) 1859 d) 1940
- v) The standard language is based on the speech of _____
a) educated people b) uneducated people
c) wise people d) none of the above
- vi) Stylistics is the study of _____
a) language used in literature
b) language used in text books
c) non-literary language
d) none of the above

4. Write a note on varieties of language. 10

OR

Write a full note on bilingualism and multilingualism.

5. Analyse the following poem stylistically and comment on the stylistic devices there in : 10

The grey sea and the long black land;
And the yellow half-moon large and low
And startled little waves that leap
In fiery ringlets from their sleep
As I gain cove with pushing prow
And quench its speed in the slushy sand
Then a wile of warm sea-scented beach;
Three fields to cross till a farm appears;
A tap at the pan, the quick scratch,
And the blue spurt of a lighted match,
And a voice less loud, thro' its joys and fears
Then the two hearts beating each to each.

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
HISTORY (Opt. Paper – II) (Old)
History of Medieval India
(1200 A.D. to 1700 A.D.)

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word :

10

- 1) Mughal king, _____ banned the celebration of Hind-Festivals.
A) Jahangir
B) Humayun
C) Aurangzeb
D) Akabar
- 2) The Chief propogandist of Virshaiv cult was _____
A) Basweshwar
B) Rameshwar
C) Siddeshwar
D) Lankeshwar
- 3) Sufi Guru is known as _____
A) Shaikh
B) Bait
C) Murid
D) Fakir
- 4) Mansabadary system was first started by the _____ Mughal king.
A) Humayun
B) Babar
C) Akabar
D) Jahangir
- 5) "Masire-Alamgiri" has been written by _____
A) Saki Mustaid Khan
B) Inayat Khan
C) Khafi Khan
D) Abul-Fajal
- 6) K. A. Sabhasad wrote _____ Bakhar.
A) Sabhasad
B) Chitragupt
C) Shiv-Pratap
D) Chitanis

- 7) Saint Kabir had accepted discipleship of _____
 A) Namdeo B) Tukaram
 C) Dyaneshwar D) Ramanand
- 8) _____ built "Alai Darwaja".
 A) Jalaluddin Khilaji B) Allauddin Khhilaji
 C) Firoj Tughalag D) Mohmmad Tughalag
- 9) _____ was the well known musician in the court of Akabar.
 A) Baiju Bavara B) Amir-Khusro
 C) Tansen D) Bismilla-Khan
- 10) _____ built the "Red Fort" in Delhi.
 A) Babar B) Akabar
 C) Jahangir D) Shahajahan

2. Write short answers on **any four** of the following : 8

- 1) Explain the philosophy of Shikh Religion.
- 2) Discuss the reforms of Shershaha.
- 3) Explain the work of Vazir in the era of Akabar.
- 4) Discuss the Hindi Literature in Akabar period.
- 5) Discuss the progress of music in Mughal period.
- 6) Explain the architecture of Kutubuddin Aibaq.

3. Write short notes on **any four** of the following : 12

- 1) Basaveshwar
- 2) Effects of Bhakti Movement
- 3) Demerits of Manasabadari
- 4) Work of Kotwal.
- 5) Sabhasad Bakhar
- 6) Tajmahal.

4. State the work of Sufi Cult. 10

OR

Describe the administration system of Allauddin Khilji.

5. Explain in detail Akabar's Architecture. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) _____ या मुघल बादशहाने हिंदूंचे सण साजरे करण्यास बंदी घातली.

अ) जहांगिर

ब) हुमायून

क) औरंगजेब

ड) अकबर

२) वीरशैव संप्रदायाचे प्रमुख प्रचारक _____ होते.

अ) बसवेश्वर

ब) रामेश्वर

क) सिद्धेश्वर

ड) लंकेश्वर

३) सूफी पंथाच्या गुरुला _____ म्हणून ओळखले जाते.

अ) शेख

ब) बैत

क) मुरीद

ड) फकीर

४) _____ या मुघल सत्ताधीशाने मनसबदारी पद्धत सुरु केली.

अ) हुमायून

ब) बाबर

क) अकबर

ड) जहांगिर

५) 'मासिरे-आलमगिरी' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) साकी-मुस्तैद खान

ब) इनायत खान

क) खाफी खान

ड) अबुल-फजल

६) कृ. अ. सभासद यांनी _____ बखर लिहिली.

अ) सभासद

ब) चित्रगुप्त

क) शिव-प्रताप

ड) चिटणीस

७) संत कबीराने _____ यांचे शिष्यत्व स्वीकारले होते.

अ) नामदेव

ब) तुकाराम

क) ज्ञानेश्वर

ड) रामानंद

८) _____ याने "अलाई-दरवाजा" बांधला.

अ) जलालुद्दीन खिलजी

ब) अल्लाउद्दीन खिलजी

क) फिरोज तुघलक

ड) महम्मद तुघलक

९) _____ हा अकबराच्या दरबारातील प्रसिद्ध संगीतकार होता.

अ) बैजू बावरा

ब) अमीर खुस्त्रो

क) तानसेन

ड) बिस्मिल्ला खान

१०) _____ यांनी दिल्लीचा 'लाल किल्ला' बांधला.

अ) बाबर

ब) अकबर

क) जहाँगिर

ड) शहाजहान

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) शिख धर्माचे तत्त्वज्ञान सांगा.

२) शेरशहाच्या सुधारणांची चर्चा करा.

३) अकबर कालीन वजीराचे कार्य सांगा.

४) अकबर कालीन हिंदी साहित्याची चर्चा करा.

५) मुघल काळातील संगीत कलेच्या विकासाची चर्चा करा.

६) कुतुबुद्दीन ऐबक काळातील स्थापत्य कलेचे वर्णन करा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा.

१२

१) बसवेश्वर

२) भक्ती चळवळीचे परिणाम

३) मनसबदारीचे दोष

४) कोतवालाचे कार्य

५) सभासद बखर

६) ताज महाल.

४. सूफी संप्रदायाचे कार्य सांगा.

१०

किंवा

अल्लाउद्दीन खिलजीच्या प्रशासन व्यवस्थेची माहिती लिहा.

५. अकबराच्या स्थापत्य कलेची सविस्तर माहिती लिहा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Sem. – I) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – I) (Gr. C)
Microeconomic Analysis

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the correct alternative : 10
- 1) _____ is the study of aggregates which covers the entire economy.
 - i) Micro economics
 - ii) Macro economics
 - iii) Public economics
 - iv) None of the above
 - 2) All factors of production are privately owned and managed by individual is known as _____
 - i) Capitalistic economy
 - ii) Mixed economy
 - iii) Socialistic economy
 - iv) None of the above
 - 3) Demand is the function of _____
 - i) Price
 - ii) Prices of other goods
 - iii) Income
 - iv) All the above
 - 4) _____ approach is measure the utility in quantitative terms.
 - i) Cardinal
 - ii) Ordinal
 - iii) Ordinal and Cardinal
 - iv) None of the above
 - 5) Responsiveness of the demand to change in income is known as _____
 - i) Income elasticity
 - ii) Price elasticity
 - iii) Cross elasticity
 - iv) None of the above
 - 6) $P = AR = MR$ this condition we find in _____
 - i) Perfect competition
 - ii) Monopoly market
 - iii) Monopolistic market
 - iv) Oligopoly market

- 7) Under the monopoly market cross elasticity has _____
- i) One
 - ii) Zero
 - iii) Two
 - iv) Three
- 8) Competition among few seller is known as _____ market.
- i) Oligopoly
 - ii) Monopoly
 - iii) Monopolistic
 - iv) Perfect
- 9) _____ the market where only one consumer is available.
- i) Monopsony
 - ii) Monopoly
 - iii) Oligopoly
 - iv) None of the above
- 10) Kinked demand curve has _____ elasticity.
- i) One
 - ii) Two
 - iii) Three
 - iv) Four

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) Write a note on ordinal utility.
- 2) What is budget line ?
- 3) What is income effect ?
- 4) What is revealed preference ?
- 5) What is isoquant ?
- 6) What is production function ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Indifference curve.
- 2) Economics of scale.
- 3) Shortrun average cost.
- 4) Price discrimination.
- 5) Cartel.
- 6) Price leadership.

4. Explain the 'Euler's theorem' in detail.

10

OR

Explain the shortrun and longrun equilibrium of firm in monopolistic competition.

5. Explain the shortrun and longrun equilibrium of firm in perfect competition.

10

९) _____ मध्ये एकच ग्राहक असतो.

i) मोनोप्सोनी

ii) मक्तेदारी

iii) अल्पजनाधिकारी

iv) वरीलपैकी नाही

१०) विकुंचित मागणी वक्राची लवचिकता _____ असते.

i) एक

ii) दोन

iii) तीन

iv) चार

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

१) क्रमदर्शक उपयोगिता स्पष्ट करा.

२) उत्पन्न रेषा म्हणजे काय ?

३) उत्पन्न परिणाम म्हणजे काय ?

४) प्रकट पसंती म्हणजे काय ?

५) समउत्पादन वक्र म्हणजे काय ?

६) उत्पादन फलन म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) समवृत्ती वक्र

२) आर्थिक बचती

३) अल्पकालीन सरासरी खर्च

४) किंमत विभेदीकरण

५) कार्टेल

६) किंमत नेतृत्व.

४. 'युलर'चा सिद्धांताची सविस्तराने चर्चा करा.

१०

किंवा

मक्तेदारीयुक्त स्पर्धतील अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन उद्योगाचे संतुलन स्पष्ट करा.

५. पूर्णस्पर्धा बाजारातील उद्योगाचे अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन संतुलन सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
ECONOMICS (Gr. C – 1) (Paper – VI) (Old)
Environment and Resource Economics**

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- 1) Recycle means _____
 - a) Use of domestic resources
 - b) Reuse of natural resource
 - c) Use more chemical
 - d) All of these
- 2) _____ is a important resource for economic development.
 - a) Agriculture
 - b) Per capita income
 - c) National income
 - d) All of these
- 3) Monetary Policy declared by _____
 - a) SBI
 - b) RBI
 - c) ICICI
 - d) None of these
- 4) Environment Protection Act passed in _____
 - a) 1983
 - b) 1984
 - c) 1985
 - d) 1986
- 5) _____ is a function of Pollution Control Board.
 - a) To create awareness of environment
 - b) To control air pollution
 - c) To control sound pollution
 - d) All of these
- 6) Environmental Audit Report is submitted at the _____
 - a) Start of the year
 - b) End of the year
 - c) Mid of the year
 - d) End of the financial year

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) पुर्नचक्रीय म्हणजे _____
 - a) अंतर्गत साधनांचा वापर
 - b) नैसर्गिक साधनांचा पुर्नउपयोग
 - c) रसायनाचा अति वापर
 - d) वरीलपैकी सर्व
- 2) _____ हे आर्थिक विकासाचे महत्त्वपूर्ण साधन आहे.
 - a) शेती
 - b) दरडोई उत्पन्न
 - c) राष्ट्रीय उत्पन्न
 - d) वरील सर्व
- 3) चलनविषयक धोरण _____ जाहिर करते.
 - a) स्टेट बँक ऑफ इंडिया
 - b) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
 - c) आय.सी.आय.सी.आय.
 - d) कोणतेही नाही
- 4) पर्यावरण संरक्षण कायदा _____ मध्ये संमत झाला.
 - a) 1983
 - b) 1984
 - c) 1985
 - d) 1986
- 5) _____ हे प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे कार्य आहे.
 - a) पर्यावरणविषयक जागृती करणे
 - b) हवा प्रदूषण नियंत्रण करणे
 - c) ध्वनी प्रदूषण नियंत्रण करणे
 - d) वरील सर्व
- 6) पर्यावरण अंकेक्षण अहवाल _____ प्रमाणे सादर केला जातो.
 - a) वर्षा आरंभ
 - b) वर्षा अखेर
 - c) वर्षाच्या मध्यास
 - d) वित्तीय वर्षाच्या अखेर
- 7) 'छोट हे सुंदर आहे' ही संकल्पना _____ संबंधित आहे.
 - a) ए. के. सेन
 - b) ए. मार्शल
 - c) ई. एफ. सुमाचार
 - d) ए. स्मिथ
- 8) 'रेड रिबन क्लब' _____ शी संबंधित आहे.
 - a) लोकसंख्या
 - b) जंगल
 - c) एड्स
 - d) दूध

९) दिनेश गोस्वामी समिती (१९९०) ही कशाशी संबंधित आहे ?

अ) दहशतवाद

ब) निवडणूक सुधारणा

क) भ्रष्टाचार

ड) भाषा

१०) व्होरा समिती अहवाल हा _____ शी संबंधित आहे.

अ) निवडणूक सुधारणा

ब) राजकीय गुन्हेगारीकरण

क) न्यायालयीन पूर्णविलोकन

ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

१) न्यायालयीन पूर्ण विलोकन म्हणजे काय ?

२) दबावगटाची भूमिका कोणती असते ?

३) भारतीय नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये सांगा.

४) भारतीय राष्ट्रीय एकात्मतेमधील अडसर सांगा.

५) निवडणूक विषयक आचार संहिता काय असते ते सांगा ?

६) कोणत्याही दोन राष्ट्रीय पातलीवरील राजकीय पक्षाची नांवे सांगा ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) भ्रष्टाचारांची कारणे

२) जातीय राजकारण

३) निवडणूक सुधारणा

४) सर्वोच्च न्यायालयाची कार्ये

५) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया

६) खाजगीकरण ही एक समस्या.

४. भारतीय राजकारणांतील राष्ट्रीय राजकीय पक्षांची भूमिका विशद करा.

१०

किंवा

भारतातील समाज, राज्यव्यवस्था आणि अर्थव्यवस्थायांचे संबंध स्पष्ट करा.

५. भारतीय राजकारणावर दहशतवादामुळे निर्माण झालेली समस्या स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014

MARATHI (Paper – IV) (A) (Old)

Eka Lekhakacha Abhyas (Madhyaugin Lekhak-Sant Namdev)

एका लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन लेखक-संत नामदेव)

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) संत नामदेवांची रचना कोणत्या छंदातील आहे ?

अ) ओवी ब) अभंग क) अनुष्टुभ ड) वही

२) नामदेवांच्या कृष्णचरित्रावर कोणत्या पुराणाची छाप दिसते ?

अ) भागवत पुराण ब) पद्म पुराण क) हरी पुराण ड) विष्णु पुराण

३) 'राम काळी घागर काळी' या अभंगात नामदेव कोणाचे वर्णन करतात ?

अ) गोपीचे ब) कृष्णाचे क) विठ्ठलाचे ड) ज्ञानेश्वर समाधीचे

४) ज्ञानेश्वर-नामदेव यांच्या योगसिद्धीमुळे निर्जल प्रदेशातील 'नामदेव कुवा' म्हणून प्रसिद्ध असलेली विहीर कोठे आहे ?

अ) पंजाब ब) राजस्थान क) गुजरात ड) मराठवाडा

५) _____ हे नामदेवांच्या जीवनातील महनीय कार्य होय ?

अ) भागवतधर्म प्रचार ब) कृष्णचरित्रकथन क) तीर्थाटन ड) ज्ञानदेवांची भेट

६) पंजाब मार्गे परतीच्या तीर्थयात्रेत नामदेवांचे शिष्य महाराष्ट्रात आले ते कोण ?

अ) जाल्हण ब) लद्धा क) बहोरदास ड) केसो कलंधर

P.T.O.

७) 'तुझे तेंचि माझे, माझे तेंचि तुझे । आहे सहजी सहज एकविधा ।' असा संवाद नामदेव कोणाशी साधतात ?

अ) कृष्णाशी ब) राधेशी क) विठ्ठलाशी ड) ज्ञानदेवाशी

८) संत नामदेवांनी कशाविना वेद नाहीत आणि केशव नारायण उच्चारण नाही, असे म्हटले आहे ?

अ) नामभक्ती ब) कर्म क) विठ्ठल दर्शन ड) चमत्कार

९) 'नामदेवांची भजने' असे पुस्तक कोणी संपादित केले आहे ?

अ) विनोबाभावे ब) प्रल्हाद सीताराम सुबंध

क) मामा दांडेकर ड) साखरे महाराज

१०) ज्ञानदेवांच्या समाधीचे नामदेवकृत प्रकरण किती अभागांचे आहे ?

अ) पंच्याहत्तर ब) एकाहत्तर क) सत्तर ड) एकसष्ट

२. चार वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

१०

१) संत नामदेवांना कोणाचे रूप प्रिय आहे ?

२) 'आम्ही विठोबाचे दूत' या अभागातून नामदेवांनी संसारिकांना काय सांगितले आहे ?

३) नामदेवांच्या हिंदी पदरचनांची विभागणी करा.

४) आपले दुखरे डोळे बरे करण्यासाठी कृष्णाने गोपीकडे कशाची मागणी केली ?

५) नामदेवांच्या भुपाळ्यांचा मतितार्थ सांगा.

६) नामदेवांच्या अभागातील चार रूपके सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) :

१०

१) नामदेवांच्या आरत्यांमधून व्यक्त झालेली त्यांच्या मनाची आर्तता.

२) नामदेवांनी हिंदीमध्ये पदरचना का केली ते सांगून त्या रचनांचा आशय थोडक्यात सांगा.

३) नामदेवांनी पंढरी व विठ्ठलाचे महात्म्य कसे वर्णिले आहे ?

४. नामदेवांच्या लौकिक, पौराणिक व संतचरित्रपर अभागांची वैशिष्ट्ये सोदाहरण सांगा.

१०

किंवा

नामदेवांच्या अभागातील रूपकात्मकतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

५. संसारतील विविध तापांनी पोळलेले नामदेव संसारीज्ञानांना कोणता उपदेश करतात? त्या उपदेशातील आशय सौंदर्याचे विश्लेषण करा.

१०

SLR-C – 96

Seat No.	
-------------	--

M.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI
Paper – IV (ड) (Old) : लोकसाहित्य आणि मराठी लोकसाहित्य

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

१. योग्य पर्याय निवडा :

- १) मराठवाड्यातील पंचमी या विधिनाट्याच्या शेवटच्या दिवसाच्या प्रमुख सोंगाला काय म्हणतात.
अ) बोहाडा ब) चैती क) कलगीतुरा ड) नृत्य
- २) पुढीलपैकी लोकसाहित्याचे अभ्यासक आहेत.
अ) तारा भवाळकर ब) शैलेजा राजे क) गौरी देशपांडे ड) कविता महाजन
- ३) शकुन अपशकुन या बाबींचा समावेश कशामध्ये होतो.
अ) ललित साहित्य ब) स्त्रीवादी साहित्य
क) लोकसाहित्य ड) ऐतिहासिक
- ४) 'लोकसाहित्याचे अंतः प्रवाह' या ग्रंथाचे कर्ते कोण ?
अ) प्रभाकर मांडे ब) गंगाधर मोरजे क) द. ता. भोसले. ड) दुर्गा भागवन
- ५) कल्पना बंधाची व्याख्या कोणी केली.
अ) ग्रिमबंधू ब) हरनॉल्ड क) स्टिथ थॉमसन ड) चार्ल्स
- ६) लोकविखासामध्ये कोणत्या बाबींचा समावेश होतो.
अ) भ्रामकसमजुती ब) ऐतिहासिक स्थळे
क) निसर्गरम्यस्थळे ड) यापैकी नाही
- ७) विनोदनिर्मिती कोणत्या लोककथामध्ये आढळते.
अ) दैवतकथा ब) हास्यकथा क) परीकथा ड) दंतकथा
- ८) समाज जीवनाला व आकार देण्याचे कार्य कोणा कडून होते.
अ) भाषा ब) लोकसाहित्य क) यंत्रिक सामग्री ड) यापैकी नाही

P.T.O.

९) लोकसाहित्याच्या निर्मितीमागे कशाची प्रेरणा असते.
 अ) लोकजीवन ब) पशू क) पक्षी ड) ऐतिहासिक स्थळे

१०) 'एक होता राजा' हा ग्रंथ कोणी संपादित केला.
 अ) दुर्गा भागवत ब) तारा भवाळकर
 क) सरोजिनीबाबर ड) कमला बाई देशपांडे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) लोकसाहित्यातील स्त्रीजीवन लिहा.
- २) लोकसमजुतीचे प्रकार सांगा.
- ३) लोकसाहित्यातील अलंकारदर्शन लिहा.
- ४) लोकगीतांचे प्रकार सांगा.
- ५) कल्पनाबंध म्हणजे काय ?
- ६) विधिनाट्याचे तीन विशेष सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

- १) सापाविषयीच्या लोकसमजुती सांगा.
- २) लोककथातील समाज जीवन रेखाटा.
- ३) विश्वनाथ शिंदे यांचे लोकसाहित्य विषयक कार्य लिहा.

४. मराठी लोकसाहित्याचे वाङ्मयीन विशेष विशद करा.

१०

किंवा

मराठी लोक संस्कृती आणि लोकसाहित्य यांचे विवेचन करा.

५. प्रभाकर मांडे आणि गंगाधर मोरजे यांचे लोकसाहित्याच्या अभ्यासातील योगदान स्पष्ट करा.

१०